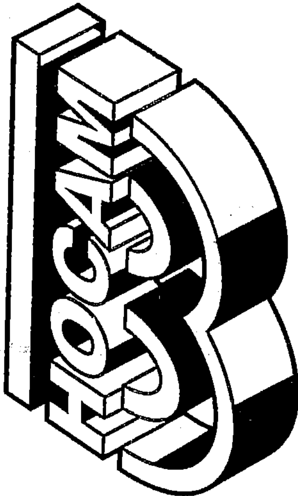
BENİM HOCAM

KPSS 2020 TÜRKÇE

SORU BANKASI

ÖZNUR SAAT YILDIRIM

BENİM HOCAM

TÜRKÇE SORU BANKASI

Yazar ve Editör
Öznur SAAT YILDIRIM

ISBN
978-605-277-388-8

Dizgi Tasarım
Benim Hocam Dizgi Birimi

Öneri ve Düşünceleriniz İçin
Tel: 0312 385 59 50
www.benimhocam.com
bilgi@benimhocam.com
Ostim OSB. Mah. Turan Çiğdem Cad. No: 36/2
Ostim / Yenimahalle / ANKARA

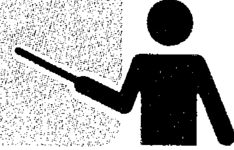
Yayın ve Dağıtım
BENİM HOCAM YAYINCILIK
Ostim / Yenimahalle / ANKARA

Baskı Tarihi
Ağustos 2019

Basım Yeri
BRC Basım Matbaacılık Ltd. Şti.
Balıkhisar Mah. 26. Sok.
No.: 14
Akyurt / ANKARA
Tel: 0312 384 44 54

Matbaa Sertifika No
16045

SUNU

Değerli Arkadaşlar,

Ülkemizde yapılan sınavlar içinde önemli bir yeri olan KPSS, memur adaylarının iş yaşamında belirleyici bir rol oynamaktadır. Sınava giren aday sayısı, ihtiyacın çok üzerinde olduğu için maalesef kendimizi zorlu bir maraton içinde buluyoruz.

Bu süreçte herhangi bir nedenle dershaneye gidemeyen, gitse de verim alamayan öğrencilerimize yönelik 2016 yılında başlatılan ÜCRETSİZ DERS VİDEOLARI'nda yeni bir vizyon, sınav odaklı sunum, profesyonel ekipmanlarla BENİM HOCAM YAYINCILIK olarak 2020'ye hazırlanıyoruz. Bu hazırlık sürecinde BENİM HOCAM kanalından ücretsiz izleyebileceğiniz ders videolarımız, bu videolarda anlattığımız konuların ve konuların pekiştirilmesi için yaptığımız etkinlik - soru çözümlerinin yer aldığı TÜRKÇE VİDEO DERS NOTLARI ile hem güçten hem de zamandan tasarruf edebileceksiniz. Yine BENİM HOCAM YAYINCILIK SORU BANKASI, KONU ANLATIMI KİTABI ve DENEME SINAVLARI yayınları ile bu maratonun her aşamasında yanınızda olmaya devam edeceğiz.

TÜRKÇE SORU BANKASI'nda genel olarak ÖSYM müfredatı göz önünde bulundurulmakla birlikte MEB müfredatının dışına da çıkılmamıştır. Bu bağlamda ÖSYM'nin geçmiş yıllarda yaptığı bütün sınavlardaki sorular incelenip analiz edilmiş buna göre içerik hazırlanmıştır. Sözcüğün Anlamı, Cümlenin Anlamı ve Paragrafın Yapısı ve Anlamı ünitelerinde hücreleme yöntemi uygulanmış, basitten zora doğru giden bir soru düzeneği oluşturulmuştur. Dil Bilgisi ünitesinde ise her konuyla ilgili birer test ve ardından karma testlerle konudaki öğrenme durumunuz pekiştirilmek istenmiştir. Ses Bilgisi, Yazım Kuralları ve Noktalama İşaretleri ünitesinde ise TDK'nin kuralları dâhilinde sorular hazırlanmış, bütün özellikler ayrıntılı bir şekilde çözümlerde gösterilmiştir. Testlerdeki soruların çözümlenmesinde sadece yanıt olan seçeneğin açıklaması yapılmamış, seçenekteki bütün ifadelerle ilgili uyarılar ve yönlendirmeler yapılmış, o konuyla ilgili hatırlatıcı bilgiler verilmiştir. Böylece soru bankasındaki soruları çözerken başka bir konu kitabını yanınızda bulundurmaya gerek duymamanız sağlanmıştır.

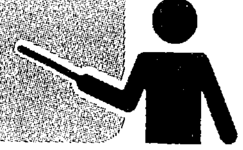
Türkçe Soru Bankası kitabımız içerik olarak sadece KPSS değil, TYT, ALES, DGS ve E-KPSS gibi sınavlara hazırlanan arkadaşlarımıza rehber olacak niteliktedir.

Sözel Mantık bölümünün sorularını yazan İlyas Güneş hocamıza teşekkürü bir borç biliriz.

Emeklerinizin karşılığını almanız ve istediğiniz başarıya ulaşmanız dileğiyle...

Öznur SAAT YILDIRIM
Türkçe Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: DİL BİLGİSİ

2. ÜNİTE: SES BİLGİSİ

3. ÜNİTE: YAZIM KURALLARI

4. ÜNİTE: NOKTALAMA İŞARETLERİ

5. ÜNİTE: ANLATIM BOZUKLUKLARI

6. ÜNİTE: SÖZCÜĞÜN VE SÖZÜN ANLAMI

7. ÜNİTE: CÜMLENİN ANLAMI

8. ÜNİTE: ANLATIM BİLGİLERİ

9. ÜNİTE: PARAGRAFIN YAPISI VE ANLAMI

10. ÜNİTE: SÖZEL MANTIK

1. Kafama takılan sayısız soru olmasına rağmen sohbet havasında olmadığını görüp susmaya başladım.
(I: takılan, II: sayısız, III: soru, IV: görüp, V: başladım)

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerden hangisinin kökü, tür bakımından ötekilerden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. **Aşağıdaki dizelerden hangisinde hem yapım hem çekim eki almış bir sözcük vardır?**

A) Kalktı göç eyledi Avşar illeri
B) Ağır ağır giden iller bizimdir
C) Arap atlar yakın eyler ırağı
D) Yüce dağdan aşan yollar bizimdir
E) Dadaloğlu yarın kavga kurulur

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapım eki almış bir sözcük yoktur?**

A) Dün akşam sözleriniz hepimize zarar verdi.
B) Bu saatte açık bir dükkân bulmak çok zordu.
C) Kaygan kumun üstünde düşe kalka yürüyorduk.
D) Yağmurdan korunmak için bir barınak aradım.
E) Acısı daha da çoğalıyordu yaralı askerin.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, yansıma kökten türemiştir?**

A) Cama yansıyan görüntüsünden memnun kalmamıştı.
B) Saldırıya uğrayan kadın avazı çıktığı kadar bağırıyordu.
C) Mutfaktan gelen tıkırtılar bizi hayli ürküttü.
D) Çocuklar bahçede neşeyle gülüşüyorken zil çaldı.
E) Yolun ortasına yuvarlanmış bir kaya gördüler.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, isimden türemiş bir fiildir?**

A) Erdem'in boyu Kemal'e göre daha kısaydı.
B) Adamın saçları oğlunun haberini alınca ağarmış.
C) Bu, hayatımda duyduğum en saçma fikirdi.
D) Anlattığın olayı sadece ben mi anımsamıyorum?
E) Kadın o kadar uyardı sizi, azıcık susaydınız.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, yapısı yönünden diğerlerinden farklıdır?**

A) Bir dize de sen okumaz mısın bize, diye sorması mı?
B) Orduya gece olunca taarruza geçeceklerini bildirdi.
C) Farkında değiliz ama doğa insanoğlundan intikamını alıyor.
D) Onların göze batan hiçbir davranışı olmamıştı ki.
E) İşleri yetiştirmek için biraz daha süre istiyorum.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi, birleşik fiil değildir?**

A) Cüzdanını evde unuttuğunu dolmuşa binince fark etti.

B) Öyle yorulmuşum ki kanepede uyuyakalmışım.

C) Kaleköy'e giderken bozkırdaki karları seyretmiştik.

D) Onca sıkıntı yaşamasına rağmen vazgeçmiş ayrılmaktan.

E) Dün akşam sokağın başında büyük bir kaza olmuş.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi, isimden türemiş bir fiildir?**

A) Onunla bu konuyu konuşmakta kararlı mısınız?

B) Kocaman adam torunlarını görünce çocuklaşıyordu.

C) Moda'da dedesinden kalma küçük bir atölyesi vardı.

D) Güneşli bir bahar sabahı ailesiyle beni tanıştırdı.

E) Türkülerimizi günümüz pop müziklerine tercih ederim.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün kökü, tür bakımından ötekilerden farklıdır?**

A) Bu bölgede MÖ 5. yüzyıldan kalma sunaklar bulundu.

B) Sanatçı uzun süre yergi alanında eserler verdi.

C) Umudum yok ama yine de sizinle geleyim.

D) Dizi kanayan çocuk, ağlamaya başlayınca korktuk.

E) Çiftçiler, ekinleri biçmek için ırgatları bekler.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almamıştır?**

A) Bayramda yatıya misafir geleceğini öğrendim.

B) Siz de bize gelin bu akşam, diye sitem etti.

C) Onların de yanlış yaptığını fark edeceksiniz.

D) Susuz kalan hayvanlar için sokaklara bir kap su bırakın.

E) Bu devirde pahalı giysi alacak parayı nereden buluyor?

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik yapılı sözcük, bir sıfat tamlamasının kaynaşmasıyla oluşmamıştır?**

A) Üniversiteyi Eskişehir'de okumak istiyormuş.

B) Yaşar Kemal, Çukurova'yı şiirsel bir dille anlatmıştır.

C) Uzun yıllar olmuş Dikimevi'nden taşınalı.

D) Mehmet, üç yıl boyunca Kırıkkale'ye her gün gidip geldi.

E) Çocukluğunu Şirinevler'deki şirin bir sokakta geçirmiş.

12. **"-lık, -lik, -luk, -lük" eki aşağıdaki cümlelerin hangisinde soyut bir ad türetmemiştir?**

A) Ege'deki zeytinlik, ona ve kardeşine dedesinden kalmış.

B) Eserin ilk on sayfasında annelik duygusundan bahsediyor.

C) Bu uysallık, ona babasından geçmiş olacak.

D) Yemeği de yiyince üstüme bir yorgunluk çöktü.

E) Herkes, insanlık ölüyor diyor ama bir şey yapan yok.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik isim yoktur?**

A) Antalya'dan gelirken keçiboynuzu pekmezi getirmişler.

B) İki ülke arasında nihayet ateşkes ilan edildi.

C) Altındağ'daki pek çok gecekonduyu yıkmaya başladılar.

D) Yemyeşil doğanın ortasında her şeyden uzaklaştık.

E) Ülkemizde okuryazar oranının artması sevindirici.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kurallı birleşik sıfat yoktur?**

A) Kıyısı duvarlı taş yola bir süre yürüdük.

B) Beş odalı evlerini nasıl ısıtacaklarını düşünüyordu.

C) Bu ülkenin aydın, yurtsever gençlere ihtiyacı var.

D) Üç kuruşluk filmlere dünyanın parasını ödüyoruz.

E) Tarık Akan, gözleri yeşil bir delikanlının da ötesindeydi.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansımadan türemiş bir fiil vardır?**

A) Babasının horultusundan sabaha kadar uyuyamamış.

B) Gözlerindeki ışıltı yaşam dolu olduğunu gösteriyordu.

C) Vadiyi geçince şırıl şırıl akan bir dere gördük.

D) Kuşlar ötüşüyordu bahar gelince erkenden.

E) Çağrı'nın köpeği beni her gördüğünde hırlıyor.

16. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi yeterlik birleşik eylemidir?**

A) Bebek haberini alınca sınava hazırlanmaktan vazgeçti.

B) Erken çıkarsam sizinle ben de görüşebilirim.

C) Hayatı boyunca madencilerin sorunlarını dile getirdi.

D) Okulun ilk günü çocuklar annelerinin ardından bakakaldı.

E) Bu sorunlar yeni değil ki yıllardır süregeliyor.

17. Adımlarken (I) Galata Kulesi'nin daracık (II) basamaklarını
uçup uçmayacağını (III) bilmiyordu Hezarfen
bir tek şeyden emindi yalnızca (IV)
inmeyecekti yürüyerek

çıktığı merdivenden (V)

Bu dizelerde numaralanmış sözlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. sözcük, fiilden isim yapan yapım eki almıştır.

B) II. sözcüğün kökü, isimdir.

C) III. sözcük, hem yapım hem de çekim almıştır.

D) IV. sözcük, isimden fiil yapan yapım eki almıştır.

E) V. sözcük, çıkma hâl eki almıştır.

18. *Boş Beşik*, Necati Cumalı'nın "Bebek"

türküsünden esinlenerek yazdığı iki
I II
bölüm, sekiz tabloluk bir oyundur. Olaylar,
III IV V
Güney Anadolu yörükleri arasında, Çiçek

Dağı eteklerinde geçer.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi, yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. Günümüz aydın ve sanatçıları, yaratıcı olmayı ve topluma ışık tutmayı öncelikli ödevlerinin arasına koymaz oldular.

Bu cümledeki kimi sözcüklerin yapısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) "sanatçıları" sözcüğü, isimden isim yapım eki almış bir gövdedir.

B) "olmayı" sözcüğü, sadece çekim eki aldığı için basit yapılı bir sözcüktür.

C) "topluma" sözcüğünde isim köke gelen yapım eki, sözcüğün türünü değiştirmemiştir.

D) "ışık tutmayı" sözü, birleşik yapılıdır.

E) "ödevlerinin" sözünde iki çekim eki vardır.

20. Ağaçların çiçeklendiği, ekinlerin büyümeye başladığı günlerde köyüne gitmek ister, çocukluk günlerine dönmenin arzusuyla yanıp tutuşurdu.

Bu cümlede, kimi sözcüklerin yapısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) "ağaçların" sözcüğünde tamlayan eki kullanılmıştır.

B) "çiçeklendiği" sözcüğünde hem yapım hem de çekim eki kullanılmıştır.

C) "büyümeye" sözcüğünde isimden fiil yapım eki kullanılmıştır.

D) "çocukluk" sözcüğünde isimden isim yapım eki kullanılmıştır.

E) "tutuşurdu" sözcüğünde fiilden fiil yapım eki kullanılmıştır.

1. **HATIRLAYALIM**

- Kök, sözcüğün anlamlı en küçük birimidir.
- Türkçede kökler türüne göre isim kök ve fiil kök olmak üzere ikiye ayrılır.
- Soru kökünde "... hangisinin kökü tür bakımından ötekilerden farklıdır" derse numaralanmış sözcüklerin önce anlamlı en küçük birimini, yani kökünü bulmalıyız.
- Bulduğumuz kökün türüne, yani isim kök mü, fiil kök mü olduğuna bakmalıyız. Farklı olan numarayı işaretlemeliyiz.

Buna göre numaralı sözcükleri inceleyelim:

I. sözcük → takılan < tak- (fiil)
II. sözcük → sayısız < say- (fiil)
III. sözcük → soru < sor- (fiil)
IV. sözcük → görüp < gör- (fiil)
V. sözcük → başladım < baş (isim)

Görüldüğü gibi I, II, III ve IV numaralı sözcüklerin kökleri türlerine göre fiildir ancak V numarayla verilen "başladım" sözcüğünün kökü "baş" ismidir.

CEVAP: E

2. **HATIRLAYALIM**

- Yapım ekleri; yeni sözcükler türetmeye yarayan, sözcüğün kimi zaman türünü değiştiren (isimden fiil, fiilden isim) birimlerdir.
- Yapım ekleri dört çeşittir: isimden isim yapan yapım ekleri, isimden fiil yapan yapım ekleri, fiilden fiil yapan yapım ekleri, fiilden isim yapan yapım ekleri.
- Yapım eki alan sözcükler yapısına göre türemiş sözcük olur: oku-l, sev-gi, göz-lük, baş-lan-gıç...
- Çekim ekleri, sözcüklerin cümledeki görevlerini, ilgilerini kazanmasını sağlayan; eylem durumundaki yapılarda zaman, kişi gibi durumları karşılayan birimlerdir: hâl ekleri, çokluk eki, tamlama ekleri, ilgi eki, iyelik eki, ek-fiil ekleri; kip eki, kişi eki.
- Bu soruda **aynı sözcüğün hem yapım hem de çekim eki alması**na dikkat etmeliyiz.

Bu bilgiler doğrultusunda seçenekte verilen dizeleri inceleyelim:

A seçeneğinde yapım eki almış sözcük yoktur. "kalk-tı, eyle-di, il-ler-i" sözcüklerinde çekim eki vardır.

B seçeneğinde yapım eki alan sözcük "git(d)-en"dir. Çekim eki alan sözcükler "il-ler" ve "biz-im-dir"dir.

C seçeneğinde yapım eki almış sözcük yoktur. "at-lar", "eyle-r", "ırak(ğ)-ı" sözcüklerinde çekim eki vardır.

D seçeneğinde "aş-an" sözcüğü yapım eki almıştır. "dağ-dan", "yol-lar", "biz-im-dir" sözcüklerinde çekim eki vardır.

Görüldüğü gibi A, B, C ve D seçeneklerindeki dizelerde hem yapım hem de çekim eki almış sözcük yoktur.

Ancak E seçeneğindeki dizeyi incelediğimizde, "kurulur" sözcüğünde hem yapım hem de çekim eki olduğunu görürüz.

✓ kurulur < kur - ul - ur

	kur -	ul -	ur
	fiil kökü	yapım e. (f.f.y.e)	çekim e. (geniş z.)

CEVAP: E

3. **HATIRLAYALIM**

- Yapım ekleri isim ya da fiil soylu sözcüklere gelerek onların anlamını değiştiren birimlerdir.
- Yapım ekleri, kimi zaman sözcüklerin türünü değiştirir. (İsimden fiil, fiilden isim yapar.) Ancak sözcüğün türünü değiştirmeyen yapım ekleri de isimden isim, fiilden fiil yapan yapım ekleridir.

• **Bu tarz bir soru kökü geldiğinde bütün sözcükler tek tek incelenmelidir. Soru kökünde** "... altı çizili sözcüklerden hangisi yapım eki almıştır/almamıştır?" **deseydi sadece altı çizili sözcüğe bakardık.**

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen sözcükleri incelediğimizde şunları görürüz:

A seçeneğinde yapım eki almış sözcük yoktur.

B seçeneğinde "yağ-mur", "aç-ık" ve "bul-mak" sözcükleri yapım eki almıştır.

C seçeneğinde "kay-gan" sözcüğü yapım eki almıştır.

D seçeneğinde "koru-n-mak" ve "barın-ak" sözcükleri yapım eki almıştır.

E seçeneğinde "çok(ğ)-al-" ve "yara-lı" sözcükleri yapım eki almıştır.

CEVAP: A

4. **HATIRLAYALIM**

- Yansıma sözcükler, doğadaki seslerin taklit edilmesiyle oluşan seslerdir: gürültü, hırlamak, tıkırtı, havlamak, gürlemek, melemek, şırıldamak...
- Yansıma sözcükler, isim soylu / köklü sözcüklerdir.
- Yansıma soylu / isim soylu sözcüklere yapım eki getirilerek onlardan türünü değiştirmeden tekrar isim yapılabileceği gibi türünü değiştirerek fiil de yapılabilir:

horul-da- → İsimden fiil oldu.

horul-tu → İsimden isim oldu.

şır-ıl-tı → İsimden isim oldu.

şır-ıl-da- → İsimden fiil oldu.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen altı çizili sözcükleri inceleyelim:

A seçeneğindeki "yansıyan" sözcüğü, yansıma soylu bir sözcük değildir, inceleyemeyiz.

B seçeneğindeki "bağırıyordu" sözcüğü, yansıma soylu bir sözcük değildir, inceleyemeyiz.

C seçeneğindeki "tıkırtılar" sözcüğünün kökü "tık" sesidir, yani yansıma bir sözcüktür. Bu sözcüğe getirilen "-ır-tı" ekleri yapım ekidir ve bu eklerle yeni bir sözcük (tıkırtı) türemiştir.

D seçeneğindeki "gülüşüyorken" sözcüğü, yansıma soylu bir sözcük değildir, inceleyemeyiz.

E seçeneğindeki "yuvarlanmış" sözcüğü, yansıma soylu bir sözcük değildir, inceleyemeyiz.

Dolayısıyla C seçeneğinde verilen altı çizili sözcük, yansıma kökten türemiştir, diyebiliriz.

CEVAP: C

5. Önce yüklem olan ögeyi bulmalı, kökü isim olan ama aldığı yapım ekiyle sonradan fiil olan ("-mek, -mak" ekini alabilen) seçeneği işaretlemeliyiz.

Burada, sözcükteki çekim eklerini (hâl eki, tamlayan eki, ek-fiil, kip eki, kişi eki...) dikkate almamalıyız.

A seçeneğinde "... kısaydı" sözcüğünün kökü "kıs-" fiilidir, bu fiile "-a" yapım eki getirilerek sözcük isim olmuştur.

B seçeneğinde "ağarmış" sözcüğünün kökü "ak" ismidir. Sözcük "-ar" isimden fiil yapım ekini alıp türerken yumuşamış ve "ağar-" olmuş.

C seçeneğinde "... fikirdi" sözcüğünün kökü "fikir" ismidir. Sözcük, çekim eklerinden "-idi" ek-fiilini almıştır, yapım eki almamıştır. Sadece çekim eki aldığı için sözcüğün yapısı değişmemiştir, sözcük hâlâ basit isimdir.

D seçeneğinde "anımsamıyorum" sözcüğünün kökü "an-" fiilidir, bu fiile "-ımsa" fiilden fiil yapım eki getirilerek tekrar fiil yapılmıştır. Hatta, bu sözcük "-ma" olumsuzluk eki almıştır ki bu ek de fiilden fiil yapan bir yapım ekidir.

E seçeneğinde "susaydınız" sözcüğünün kökü "sus-" fiildir. Bu sözcük "-a" istek kipi ve hikâye birleşik zaman yapan "-idi" ek-fiilini almıştır. Yani, bu sözcükte yapım eki yoktur.

Yüklemi isimden türemiş fiil olan seçenek B seçeneğidir.

CEVAP: B

6. **HATIRLAYALIM**

- Yapısına göre sözcükler; basit, türemiş ve birleşik sözcüklerdir.
- Basit sözcükler, yapım eki almazlar.
- Türemiş sözcükler, yapım eki alırlar.
- Birleşik sözcükler, birden fazla sözcüğün birleşimiyle oluşurlar.

Bu bağlamda bu üç özelliğe dikkat etmeliyiz.

Ancak şunu da belirtmekte fayda var, bu tarz sorularda sadece altı çizili sözcüğe bakmak tehlikeli olabilir, bazen cümledeki anlam da bize yol gösterir.

Ayrıca altı çizili bütün sözcükler aynı eki aldıysa bunların yapım eki ve çekim eki ayrımı yapılmalı ve sözcükler yapısına göre öyle incelenmelidir.

Seçenekleri inceleyelim:

A seçeneğinde "dize" sözcüğü, "diz-" fiiline getirilen "-e" yapım ekiyle isim oldu, türemiş sözcük oldu.

B seçeneğinde "gece" sözcüğü, "geç-" fiiline getirilen "-e" yapım ekiyle isim oldu, türemiş sözcük oldu.

C seçeneğinde "doğa" sözcüğü, "doğ-" fiiline getirilen "-a" yapım ekiyle isim oldu, türemiş sözcük oldu.

D seçeneğinde "göze" sözcüğü "göz" ismine getirilen "-e" çekim ekiyle yönelme anlamı kazandı. Sözcük yapım eki almadığı için yapıca basittir.

E seçeneğinde "süre" sözcüğü "sür-" fiiline getirilen "-e" yapım ekiyle isim oldu, türemiş sözcük oldu.

Görüldüğü gibi A, B, C ve E seçeneklerinde verilen altı çizili sözcükler "-e, -a" fiilden isim yapım ekini alarak türemiş sözcük oldu ancak D seçeneğinde verilen altı çizili sözcük, sadece çekim eki aldı ve yapısını değiştirmedi, basit sözcük olarak kaldı.

CEVAP: D

7. **HATIRLAYALIM**

- Birleşik fiiller, birden fazla sözcüğün birleşmesiyle oluşan sözcüklerdir. Farklı oluşum yolları vardır:

a. Kurallı Birleşik Eylemler: Oluşumlarında belirli kurallar olan birleşik fiillerdir. Fiile sürerlik, tezlik, yaklaşma ve yeterlik anlamı katar:

gidivermek, bakadurmak, süregelmek, bakakalmak, yazabilmek, öleyazmak...

b. Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Eylemler: İsimlere getirilen "etmek, eylemek, olmak, yapmak, kılmak..." yardımcı eylemleriyle oluşan birleşik fiillerdir.

defnetmek, keşfetmek, hapsolmak; affetmek, hissetmek, hallolmak; fark etmek, park etmek, yardım etmek...

c. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Eylemler: Kalıplaşmış ya da anlamlarını yitiren iki sözcüğün birleşimiyle oluşan fiillerdir.

başvurmak, varsaymak, vazgeçmek, öngörmek..

d. Deyim Hâlinde Öbekleşen Birleşik Eylemler: En az iki sözcüğün bir araya gelerek bir durumu karşılaması için kurulan ve bir fiili karşılayan birleşik fiillerdir.

burnundan solumak, başında kavak yelleri esmek, ayağını yorganına göre uzatmak, at koşturmak...

Bu tarz sorularda yüklemi iyi belirlemek gerekir. "etmek, eylemek, olmak" sözcükleri her zaman yardımcı fiil olarak kullanılmaz. Bu sözler bir öbek şeklinde yüklemin içinde yer almıyorsa yardımcı fiil olamaz.

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçeneklerde yer alan cümlelerin yüklemlerini bulup birleşik fiil olup olmadıklarına bakalım:

A seçeneğinde yüklem "fark etti" sözüdür ve yardımcı fiille kurulmuş birleşik fiildir.

B seçeneğinde yüklem "uyuyakalmışım" sözcüğüdür ve kurallı birleşik fiildir. (Sürerlik fiili)

C seçeneğinde yüklem "seyretmiştik" sözcüğüdür ve yardımcı fiille kurulmuş birleşik fiildir. (Ses olayı var.)

D seçeneğinde yüklem "vazgeçmek" sözcüğüdür ve anlamca kaynaşmış birleşik fiildir.

E seçeneğinde yüklem "olmuş" sözcüğüdür. Türkçede "kaza olmak" diye bir kullanım yoktur. Dolayısıyla cümleyi ögelere ayırdığınızda yüklemin sadece "olmuş" olduğunu, "Olan ne?" diye sorduğunuzda "büyük bir kaza" sözünün özne olduğunu görürüz.

Dolayısıyla E seçeneğindeki cümlenin yüklemi, birleşik fiil değildir.

CEVAP: E

8. **HATIRLAYALIM**

- Önce seçeneklerde bulunan cümlelerin yüklemlerini tespit edeceğiz.
- İkinci olarak yüklem olan sözcüklerin kökünü bulup bu köklerin isim mi, fiil mi olduğuna bakacağız. Kökü isim olan sözcük, yapım eki alarak fiil olmuşsa doğru seçenek o olacaktır.
- Kökün ya da sözcüğün isim mi, fiil mi olduğuna bakmak için "-mek, -mak" eklerini kullanırız. İsimler "-mek, -mak" ekini alamaz. (ev-mek, çocuk-mak, kalem-mek, oku-l-mak... olmaz.)

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçeneklerde yer alan cümlelerin yüklemlerini bulup inceleyelim:

A seçeneğinde yüklem "kararlı mısınız" sözcüğüdür ve bu sözcük, "karar" isim köküne getirilen "-lı" yapım ekiyle tekrar isim olmuştur.

B seçeneğinde yüklem "çocuklaşıyordu" sözcüğüdür. Yüklemin kökü "çocuk" ismidir ve bu köke "-laş" yapım eki getirilerek isimden fiil olmuştur. (çocuk-laş-mak)

C seçeneğinde yüklem "vardı" sözcüğüdür. Yüklem, "mevcut" anlamına gelen "var" isminden oluşur ve bu isme çekim eki olan "-idi" ek-fiili getirilmiştir.

(Bu sözcüğün eş sesli olduğunu ve hareket bildiren "var-mak" ifadesinin de fiil olduğunu hatırlayalım.)

D seçeneğinde yüklem "tanıştırdı" sözcüğüdür. Bu sözcüğün kökü "tanı-" fiilidir ve bu köke getirilen "-ş" ve "-tır" yapım eklerini alarak sözcük tekrar fiil yapılmıştır.

E seçeneğinde yüklem "tercih ederim" sözüdür. Bu söz, yardımcı eylemle kurulan bir birleşik fiildir.

Görüldüğü gibi yüklemi isimken fiil olan cümle, B seçeneğinde verilen cümledir.

CEVAP: B

9. Altı çizili sözcüğün kökünü tespit edeceğiz ve bu kökün isim mi, fiil mi olduğuna bakacağız.

A seçeneğinde "sunaklar" sözcüğünün kökü "sun-" fiilidir. (sun-ak: isim oldu)

B seçeneğinde "yergi" sözcüğünün kökü "yer-" fiilidir. (yer-gi: isim oldu) (yermek, eleştirmek anlamında)

C seçeneğinde "umudum" sözcüğünün kökü "um-" fiilidir. (um-ut: isim oldu)

D seçeneğinde "kanayan" sözcüğünün kökü "kan" ismidir. "kan" ismine "-a" yapım eki gelerek sözcük "kana-" fiili olmuştur.

E seçeneğinde "ekinleri" sözcüğünün kökü "ek-" fiilidir. (ek-in: isim oldu)

A, B, C ve E seçeneklerinde verilen altı çizili sözcüklerin kökleri fiilken D seçeneğinde verilen sözcüğün kökü isimdir.

CEVAP: D

10. Yapım ekleri, isim ya da fiillere gelerek yeni anlamlı sözcükler türetir. Dört çeşit yapım eki vardır:

a. İsimden isim yapım ekleri
b. İsimden fiil yapım ekleri
c. Fiilden fiil yapım ekleri
d. Fiilden isim yapım ekleri

Türkçede bir ek, hem yapım hem de çekim eki olarak kullanılabilir. Bu tarz sorularda bazen sadece altı çizili sözcüğü okumak yeterli olmayabilir, hatta yanıltıcı da olabilir. O yüzden lütfen üşenmeyin, cümleyi okuyun.

Seçenekte altı çizili sözcükleri inceleyelim:

A seçeneği → yat - ı - y - a (yat: fiil k.; ı: yapım e.; y: yard. üns.; a: yönelme e. (ç.e.))

B seçeneği → gel - in (gel: fiil k.; in: kişi eki (çekim eki))

C seçeneği → yanıl - ış (yanıl: fiil k.; ış: yapım e.)

D seçeneği → su - suz (su: isim k.; suz: yapım e.)

E seçeneği → paha - lı (paha: isim k.; lı: yapım e.)

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerinde verilen altı çizili sözcükler yapım eki almışken B seçeneğinde verilen "gelin" sözcüğü yapım eki almamış, kişi eki almıştır. "Gelin" sözcüğü "Gelin, kayınvalidesinin evinde oturacakmış." şeklinde bir cümlede kullanılsaydı o zaman "gel-in" yapım eki almış derdik.

CEVAP: B

11. **HATIRLAYALIM**

- Birleşik yapılı sözcükler isim + isim, sıfat + isim, eylem + eylem, isim + eylem, isim + eylemsi vb. yollarla oluşur.

Bu bilgi ve soru kökünde istenen özellik doğrultusunda seçenekleri inceleyelim:

A seçeneği → Eskişehir → Eski (sıfat) + şehir (isim)

B seçeneği → Çukurova → Çukur (sıfat) + ova (isim)

C seçeneği → Dikimevi → Dikim (isim) + evi (isim)

D seçeneği → Kırıkkale → Kırık (sıfat) + kale (isim)

E seçeneği → Şirinevler → Şirin (sıfat) + evler (isim)

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerinde verilen birleşik yapılı sözcükler, sıfat ve ismin birleşimiyle, yani sıfat tamlamasıyla oluşmuştur. Ancak C seçeneğindeki "Dikimevi" birleşik sözcüğü "belirtisiz isim tamlaması" yoluyla oluşmuştur.

CEVAP: C

12. **HATIRLAYALIM**

- "-lık, -lik, -luk, -lük" eki somuttan somut, somuttan soyut, soyuttan somut, soyuttan soyut adlar türetir.

Bu bağlamda seçeneklerdeki sözcükleri inceleyelim:

A seçeneği → zeytin - lik → somuttan somut

B seçeneği → anne - lik → somuttan soyut

C seçeneği → uysal - lık → soyuttan soyut

D seçeneği → yorgun - luk → soyuttan soyut

E seçeneği → insan - lık → somuttan soyut

Görüldüğü gibi B, C, D ve E seçeneklerinde "-lık, -lik, -luk, -lük" eki, soyut adlar türetmişken A seçeneğinde somut bir ad türetmiştir.

CEVAP: A

13. **HATIRLAYALIM**

- Birleşik isimler iki sözcüğün birleşmesiyle oluşan ve bir varlığı, kavramı karşılayan isimlerdir.
- Birleşik isimler; isim + isim, sıfat + isim, isim + fiil, fiil + fiil, isim + fiilimsi gibi yollarla oluşur.

A seçeneğindeki "keçiboynuzu", B seçeneğindeki "ateşkes", C seçeneğindeki "gecekondu", E seçeneğindeki "okuryazar" sözcükleri bir varlığı, bir kavramı karşılayan birleşik isimlerdir. D seçeneğinde birleşik isim yoktur. Bu cümledeki "yemyeşil" sözcüğü "doğa" isminin pekiştirme sıfatıdır ve birleşik isim değildir.

CEVAP: D

14. **HATIRLAYALIM**

- Sıfatlar; yapılarına göre basit, türemiş ve birleşik sıfat olmak üzere üçe ayrılır.
- Basit sıfatlar, yapım eki almamış sıfatlardır. Türemiş sıfatlar, yapım eki almış sıfatlardır. Birleşik sıfatlar birden çok sözcüğün birleşmesiyle oluşan sıfatlardır.
- Birleşik sıfatlar; anlamca kaynaşmış birleşik sıfatlar ve kurallı birleşik sıfatlar olmak üzere iki şekilde incelenir.
- Anlamca kaynaşmış birleşik sıfatlar, anlamca kalıplaşmış sıfatlardır: **açıkgöz** insan, **yurtsever** asker, **ön yargılı** öğretmen, **ağırbaşlı** delikanlı, **sallabaş** politikacı...
- Kurallı birleşik sıfatlar, belirli kurallarla oluşan (tamlamaya -lı eki getirilerek, ad tamlamasında tamlayanla tamlananın yer değiştirmesiyle, sıfat tamlamasının yer değiştirmesiyle...) sıfatlardır: **ince bilekli** çocuk, **beş odalı** ev, **önü bahçeli** okul, **on yıllık** arkadaş, **eli maşalı** anne, **boyu uzun** delikanlı, **baldan tatlı** torun...

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen cümlelerdeki birleşik sıfatları inceleyelim:

A seçeneğinde "kıyısı duvarlı taş" sözü "yol" isminin kurallı birleşik sıfatıdır.

B seçeneğinde "beş odalı" sözü "ev" isminin kurallı birleşik sıfatıdır.

C seçeneğinde "yurtsever" sözü "gençler" isminin kaynaşmış birleşik sıfatıdır.

D seçeneğinde "üç kuruşluk" sözü "film" isminin kurallı birleşik sıfatıdır.

E seçeneğinde "gözleri yeşil" sözü "delikanlı" isminin kurallı birleşik sıfatıdır.

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerindeki kurallı birleşik sıfat varken C seçeneğinde kaynaşmış birleşik sıfat vardır.

CEVAP: C

BENİM HOCAM

15. **HATIRLAYALIM**

- Yansıma sözcükler, doğadaki seslerin taklidiyle oluşan seslerdir.
- Bir sözcüğün yansıma olabilmesi için işitme duyusuyla algılanması gerekir.
- Yansıma sesler, isim soylu sözcüklerdir ancak yapım ekleriyle yansımadan fiil türetilebilir. Sözcüğün fiil olması için "-mek, -mak" ekini alması gerekir.

Buna göre seçenekte verilen cümleleri inceleyelim:

A seçeneğinde "hor-ul-tu" sözcüğü yansıma bir sözcük olan "hor" sesinden türemiştir ancak bu sözcük fiil değil, isimdir.

B seçeneğinde yansıma bir sözcük yoktur. "ışıl ışıl" sözü işitme duyusuyla değil görme duyusuyla algılayabildiğimiz bir sözcüktür.

C seçeneğinde "şırıl şırıl" ikilemesi yansıma sözcüktür ancak bu sözcükler fiil değil isimdir.

D seçeneğinde yansıma sözcük yoktur. "ötüşmek" yansıma bir sözcük değildir, hiçbir kuş bu sesi doğrudan çıkarmaz.

E seçeneğinde "hırlıyor" sözcüğü yansıma bir sözcük olan "hır" ismine getirilen "-la" yapım ekiyle "hırla-" fiiline dönüşmüştür, yani yansımadan türemiş bir fiildir.

CEVAP: E

16. **HATIRLAYALIM**

- Yeterlik birleşik fiili, fiile getirilen "-ebil" ekiyle oluşur: gelebilmek, unutabilmek, taşıyabilmek...

Bu bağlamda yüklemi yeterlik fiiliyle çekimlenen cümle, B seçeneğindeki cümledir. "gelebilirim" sözcüğü "gel-" ve "-ebil" ekinin birleşimiyle oluşmuştur.

A seçeneğinde "vazgeçti" sözcüğü, kaynaşmış birleşik fiil, C seçeneğindeki "dile getirdi" sözü, deyim hâlinde öbekleşen birleşik fiil, D seçeneğinde "bakakaldı" sözcüğü ve E seçeneklerindeki "süregeliyor" sözcüğü, kurallı birleşik fiilin sürerlik fiilidir.

CEVAP: B

17. I numarayla verilen "adımlarken" sözcüğünün kökü "at-" fiilidir. Bu fiile getirilen "-ım" eki, fiil olan sözcüğü isim yapmıştır. [at(d)ım]

II numarayla verilen "daracık" sözcüğünün kökü "dar" ismidir. (dar-a-cık)

III numarayla verilen "uçmayacağını" sözcüğünde "-ma" ve "-acak" yapım eki olarak, "-ı" çekim eki olarak kullanılmıştır.

IV numarayla verilen "yalnızca" sözcüğünün kökü "yalın" ismidir. Bu isme "-ız" ve "-ca" isimden isim yapan yapım ekleri getirilmiştir. Yani, isimden fiil yapan yapım eki yoktur.

V numarayla verilen "merdivenden" sözcüğünde "-den" çıkma hâl eki kullanılmıştır.

CEVAP: D

18. Yapısı bakımından sözcükler; basit, türemiş ve birleşik sözcükler olmak üzere üçe ayrılır:

I. "türküsünden" sözcüğü, türemiş yapılıdır. (türk-ü)

II. "esinlenerek" sözcüğü, türemiş yapılıdır. (es-in-len-erek)

III. "bölüm" sözcüğü, türemiş yapılıdır. (böl-üm)

IV. "oyundur" sözcüğü, basit yapılıdır. "oyun" sözcüğü yapım eki almamış, kök hâlindedir. Sözcük, "-dur" ek-fiil çekim ekini almıştır.

V. "olaylar" sözcüğü, türemiş yapılıdır. (ol-ay)

CEVAP: D

19. A) "sanat - çı" sözcüğünde "sanat" isim köküne "-cı" isimden isim yapım eki gelmiştir. Dolayısıyla sözcük, gövdedir.

B) "olmayı" sözcüğü "ol-" fiil köküne getirilen "-ma" fiilden isim yapım eki ve "-ı" tamlanan eki (çekim eki) almıştır. Sözcük, yapım eki aldığı için basit yapılı değil, türemiş yapılıdır.

C) "topluma" sözcüğünün kökü "top" ismidir. Bu köke "-lu" isimden isim yapım eki getirildi ve "toplu" oldu. "toplu" sözcüğüne "-m" isimden isim yapım eki getirildi sözcük "toplum" ismi oldu. Yani sözcüğün kökü isimdi, iki yapım eki alıp yeni bir sözcük oluştu ama bu sözcük yine isim oldu.

D) "ışık tutmayı" sözü, birleşik yapılıdır. (Deyimdir.)

E) "ödevlerinin" sözcüğünde "ödev" isim köküne "-leri" iyelik eki (çekim eki) ve "-nin" tamlayan eki (çekim eki) getirilmiştir.

CEVAP: B

20. A seçeneği: ağaçların → ağaç - lar - ın
isim k. / ç.e. (çokluk e.) / ç.e. (tamlayan e.)

B seçeneği: çiçeklendiği → çiçek - len - dik - i
isim k. / yapım e. / yapım e. / çekim e.

C seçeneği: büyümeye → büyü - me - y - e
fiil k. / f.i.y.e. / çekim e.

D seçeneği: çocukluk → çocuk - luk
isim k. / yapım e. (i.i.y.e.)

E seçeneği: tutuşturduğu → tut - uş - tur- duk - u
fiil k. / yap. e. (f.f.y.e.) / yap. e. (f.f.y.e.) / yap. e. (sıfat-fiil) / ç. e.

Görüldüğü gibi C seçeneğinde isimden fiil yapım eki değil, fiilden isim yapım eki vardır.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi yapı bakımından ötekilerden farklıdır?**

A) Bu türler, iklimin de etkisiyle yüzyıllar önce yok oldu.

B) Yapılan yorumları okuyunca hepsi memnun oldu.

C) Toplantıya katılmadığı için çok pişman oldu.

D) Aralarındaki sorun, müdahale edilmeden halloldu.

E) Malatya'da kayısılar, bu yıl havalar iyi gidince erkenden oldu.

2. Sanırım (I) kendimi zorlamayı (II) seviyorum. Derdim galiba edebiyatta öncelikle (III) kendimin sınırlarını aşmaya çalışmak. Bir de ben okuru düşünen bir yazarım, (IV) okurken nasıl eğlenirler diye (V) düşünürüm.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangilerinin kökü, tür bakımından ötekilerden farklıdır?

A) I. ve II. B) I. ve IV. C) II. ve III. D) III. ve V. E) IV. ve V.

3. İçine (I) bir sıkıntı düşmüş, (II) yaz gecesi perdeyle kapanmış (III) bir bölmede kitabını (IV) okumanın (V) iyi bir fikir olmadığına karar vermişti.

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerden hangisi çekim eki almamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük birden çok yapım eki almıştır?**

A) Tutanakları görevliye teslim edip okuldan ayrıldık.

B) Sana yapılan haksızlığı kendime yapılmış sayarım.

C) Dağları birbirine bağlayan geçitlerden geçiyorduk.

D) Başkanın da bize katılacağını duyunca çok sevindik.

E) Bölgedeki göçmenlerin eğitim sorunları devam ediyor.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, yapım eki alarak ünlü düşmesine uğramamıştır?**

A) Bu mahalledeki kavşakların ışıklandırılması gerekir.

B) Her sonbahar, ameliyat yerinde bir sızlama duyardı.

C) Bir şeyler atıştırın da benzinize renk gelsin, dedi.

D) Bu deneme yazılarında son derece savruk bir dili vardı.

E) Sanatçının en sevdiği şey devrik cümle kullanmakmış.

6. I. Günlerdir elbisesini üstünden çıkarmamış.

II. Nedense, kitaplarını bize bırakacağını söyledi.

III. Son günlerde insanları kırmamaya çalışıyordu.

IV. Hepimiz dün akşamki sözlerine çok kırıldık.

V. Kardeşi üniversiteyi yurt dışında okuyormuş.

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerin hangilerinde kullanılan ekler, sözcüğe hem ikinci hem de üçüncü tekil kişiye ait olma anlamı katmıştır?

A) I. ve II. B) I. ve V. C) II. ve IV. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

7. Sözcüklere gelerek yeni anlamda ya da yeni türde sözcükler türeten eklere yapım eki denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almamıştır?

A) Usta, bir an çırak nerelerde diye bakındı.

B) Sanırım bu caddede sekiz adet durak var.

C) Bu çeşmeden su içerken dilek tutuluyormuş.

D) Beypazarı'nda birbirinden güzel konaklar gördük.

E) Okulun ilk günü bütün çocuklar ürkek olur.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yansımadan türemiş bir eylem vardır?**

A) Şehrin gürültüsünden uzaklaşmak istiyorduk.

B) Kafesteki kanaryalar sesimizi duyunca ötüyordu.

C) Giriş kattaki teyzenin köpeği sabaha kadar havladı.

D) Derelerin şırıltısını dinlerdik buraya geldiğimizde.

E) Bu gıcırtının geçeceği yok, en iyisi kapıyı yağlamak.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem birleşik eylemdir?**

A) Çölyak hastaları saf mısır unundan yapılan ekmekleri yiyebilirler.

B) Buğdaydan yapılan ekmeklerden, makarnalardan uzak durmaları gerekir.

C) Sorunların büyümesinin temelinde yatan duyarsızlığımızdır.

D) Bu türküyü her dinlediğimde uzak diyarlara giderim.

E) Evin tadilatı tahminimizden de uzun sürdü.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapılışı ötekilerden farklı bir birleşik sözcük vardır?**

A) Ondaki külyutmaz tavırlar, umursamaz bakışlar bizi daha da meraklandırıyordu.

B) Annesi güngörmüş bir kadındı, sürekli bize öğüt verirdi.

C) İş yerinde de evde de imambayıldı olunca aç kaldım.

D) Yeni evin oturma odasına yeni bir çekyat almak gerekecek.

E) Teneke kutulara diktiği kuşkonmazlar, bana annemin balkonunu anımsattı.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-mış, miş, -muş, -müş" eki, diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?**

A) Onu en tanınmış doktorlara götürdüler ama sonuç değişmedi.

B) Öğrencilerden okunmuş kitapları ayırmalarını istedik.

C) Sarılık geçirmiş kişilerin kan veremeyeceğini söyledi.

D) Sana söylenmemiş sözlerimin ağırlığı vardı yüreğimde.

E) Beni yerimde göremeyince çok kızmış, hayli söylenmiş.

12. Modern hayatın izciliğini (I) yapan sanatçı (II), birçok yönden doğadaki (III) oluşumlardan beslenirken (IV) bu oluşumların ipuçları (V) hakkında da yol gösteriyor.

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerden hangisi, yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. **Aşağıdaki sözcüklerden hangisi ortak kök olarak kullanılabilecek bir sözcüktür?**

A) sal B) sıva C) kan D) var E) kazan

14. (I) Başlangıçta sinema yalnızca bir teknikten ibaretti. (II) Sahneler sabit kamera ile çekiliyordu. (III) Sonra, kamera hareket hâlindeki bir trene yerleştirildiğinde görüntülerin kamerada ve ekranda peş peşe aktığı fark edildi. (IV) Kamera aynı zamanda bir hareketi yeniden oluşturabiliyordu. (V) Bunun üzerine kamera temkinli bir şekilde stüdyolarda dolaştırılmaya başlandı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yüklem, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik fiildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-dan, -den" eki, diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?**

A) Yeni evlerinin balkonundan deniz görünüyor.
B) Çocuklar soğuktan az daha donacaklarmış.
C) Uykusuzluktan bütün bedeni iflas etti.
D) Salondaki gereksiz ışıklardan başım ağrıdı.
E) Dumandan bir yeri görmek mümkün değil.

16. Bence hiçbir eleştirmen, fikirleri ve söyledikleriyle
I II
bir yazar yaratmadı. Eleştiri kurumu, yazarı okuyucuya
III
götürecek bir kurum olacakken bunu başaramadı
IV
sadece onların eksiklerini görmekle yetinebildi.
V

Bu parçada numaralanmış sözcükler, yapı bakımından eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

A) V. B) IV. C) III. D) II. E) I.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "-ıntı, inti, -untu, -üntü" **ekinin kullanıldığı sözcük, kökü bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Ortalıktaki döküntüyü toplamamız için bizi bir kez deha uyardı.
B) Bu göl, heyelan sonucu bir çöküntü etrafında biriken sularla oluşmuş.
C) Bir dairenin yarı çapı ile alanı arasındaki bağıntı şu şekilde ifade edilir.
D) İçi süprüntü dolu küreği bahçeye bırakıp gelmiş, diye söylendi.
E) Gecekondunun dışında kalan bu çıkıntı görenleri rahatsız etmiyor mu?

18. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde birleşik eylem yoktur?**

A) Uğraşma boşuna şiir yazamazsın
Bu kadar maviyken gökyüzü
B) Bakakalırım giden geminin ardından
Atamam kendimi denize, dünya güzel
C) Tüfek icat edildi mertlik bozuldu
Eğri kılıç kınında paslanmalıdır
D) Zerrece tamahım yoktur şu dünya malına
Rızkımı veren Hüda'dır kula minnet eylemem
E) Ne kadar hatırlatsan kendini boş sevdiğim
Ben sensiz de seni seviyorum

19. Hızla artan dünya nüfusu, plansız sanayileşme ve sağlıksız kentleşme, nükleer denemeler, sanayi atıkları, bölgesel savaşlar, verimi artırmak amacıyla kullanılan tarım ilaçları ve yapay gübreler çevre sorunları gibi pek çok şeyin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bu cümlede kimi sözcüklerin yapısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) "kentleşme" sözcüğünde isimden fiil yapım eki vardır.

B) "sanayi atıkları" tamlamasında tamlanan fiilden isim yapım eki almıştır.

C) "çevre sorunlarının" isim tamlamasında sadece tamlanan yapısına göre türemiştir.

D) "verimi" sözcüğünde hem yapım hem çekim eki bir arada kullanılmıştır.

E) "neden olmaktadır" sözünde şimdiki zaman anlamına gelen bir ek vardır.

20. (I) Akıl ile zekâyı birbirinden ayırt etmek çok güçtür. (II) Akıl yalanla gerçeği, doğruyla yanlışı ayırabilme, bir konuda fikir yürütebilme ve görüş bildirme yeteneğidir. (III) Zekâ; bir olayı anlama, ilişkileri kavrama, yargılama ve açıklayarak çözme yeteneğidir. (IV) Zekâ düzeyinin ölçülmesinde değişik testlerden yararlanılır. (V) İnsanın zekâ gelişimi belirli bir yaşta tamamlanır ama aklı, onu olgunlaştıran her deneyimiyle, ölene kadar gelişmesini sürdürebilir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, birleşik eylem kullanılmıştır.

B) II. cümlede, basit, türemiş ve birleşik sözcüklere yer verilmiştir.

C) III. cümlede, fiilden isim yapım ekleri kullanılmıştır.

D) IV. cümlede, yüklem iki ayrı türde yapım eki almıştır.

E) V. cümlede, eylem tezlik fiili ile çekimlenmiştir.

1. **HATIRLAYALIM**

- Soru kökündeki **"... yapı bakımından ötekilerden farklıdır?"** ifadesini gördüğümüzde belirtilen unsurun **basit, türemiş** ve **birleşik** olup olmadığına bakarız.
- Eğer belirtilen unsur, birleşik yapılıysa bu sözcüğün birleşme yolu nasıl olmuş, diye incelenir. (Kurallı birleşik mi, yardımcı eylemle mi kurulmuş, deyim hâlinde öbekleşmiş mi, anlamca kaynaşmış mı?)
- Bu soruda, seçeneklere baktığınızda yüklemin "olmak" sözcüğüyle kurulduğunu görürsünüz. Türkçede "olmak" fiili, kendinden önceki isimle kalıplaşarak yardımcı fiil olarak kullanılabilir. Yardımcı eylemler "etmek, eylemek, olmak, yapmak..." sözcükleridir. Ancak gördüğümüz her "olmak" sözcüğüne de yardımcı fiil diyemeyiz, kendinden önceki isimle kalıplaşmış bir öbek diyemeyiz.

A seçeneğinde "yok olmak", B seçeneğinde "memnun olmak", C seçeneğinde pişman olmak", D seçeneğinde "hallolmak" sözcükleri yüklemdir ve yüklemler yapısına göre yardımcı eylemle kurulmuş birleşik fiildir. Ancak E seçeneğinde yüklem "oldu" sözcüğüdür. Türkçede, kendinden önceki sözcük olan "erkenden" sözcüğüyle kalıplaşan bir "olmak" fiili, "erkenden olmak" diye kullanılan bir öbek yoktur. "erkenden" sözcüğü, cümlenin başka bir ögesidir, yüklemde yer almaz. E seçeneğindeki yüklem olan "oldu" sözcüğü "ol-" fiiline getirilen bir çekim ekiyle oluşan basit yapılı bir sözcüktür.

CEVAP: E

2. **HATIRLAYALIM**

- Bir sözcüğün kökünün türü sorulursa önce o sözcüğün anlamlı en küçük birimi olan kökünü bulacağız.
- Bu kök, "-mek, -mak" eklerini alabiliyorsa, bir işi-oluşu-hareketi karşılıyorsa kökün türü fiildir.
- Kök, "-mek, -mak" eklerini alamıyorsa, bir varlığı-kavramı tanıtmaya yarıyorsa kökün türü isimdir.

Bu bilgiler doğrultusunda numaralanmış sözcükleri inceleyelim:

I. sözcük:	sanırım	< san-	(fiil kök)
II. sözcük:	zorlamayı	< zor	(isim kök)
III. sözcük:	öncelikle	< ön	(isim kök)
IV. sözcük:	yazarım	< yaz-	(fiil kök)
V. sözcük:	diye	< de-	(fiil kök)

Görüldüğü gibi I, IV ve V numaralı sözcüklerin kökü fiilken II ve III numaralı sözcüklerin kökü isimdir.

CEVAP: C

3. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede çekim ekleri, bir sözcüğün başka bir sözcükle söz dizimsel bir bağlantı kurmasını sağlar.
- Çekim ekleri, isme gelen çekim ekleri ve fiile gelen çekim ekleri olmak üzere iki başlıkta incelenir:

İSİM ÇEKİM EKLERİ	FİİL ÇEKİM EKLERİ
a. Hâl (Durum) Ekleri	a. Kip Ekleri
b. Çokluk Eki	b. Kişi Ekleri
c. Tamlama Ekleri	c. Ek - Fiil (Ek - Eylem) Ekleri
d. İyelik (Aitlik - Sahiplik) Ekleri	
e. Ek - Fiil (Ek - Eylem) Ekleri	

Verilen sözcükleri incelemeden önce şunu da hatırlatalım: Türkçede aynı ek hem çekim hem de yapım eki olarak kullanılabiliyor. Bunu ayırt etmek için sadece verilen sözcüğü okumak yetmez, yanıltıcı olabilir. Cümleyi okumakta fayda var. ("Bu yazı Bodrum'da geçirdi." cümlesinde altı çizili sözcükte "-ı" çekim ekidir. "Bu yazı bir türlü okunmuyor." cümlesinde altı çizili sözcükte "-ı" yapım ekidir.)

Bu bilgiler doğrultusunda numaralanmış sözcükleri inceleyelim:

I) içine < iç (isim k.) -i (iyelik e. (çekim e.)) -n (yard. s.) -e (hâl eki (çekim e.))

II) düşmüş < düş- (fiil k.) -müş (kip eki (çekim e.))

III) kapanmış < kapa- (fiil k.) -n (yapım e.) -mış (sıfat-fiil e. (yapım e.))

Sözcüğün sıfat-fiil eki aldığını cümleyi okuduğumuzda anlarız. Yoksa, "-mış, -miş" eki hem yapım eki (sıfat-fiil) hem de çekim ekidir. (geçmiş zaman).

IV) kitabını < kitap(b) (isim k.) -ı (iyelik e. (çekim e.)) -n (yard.ü.) -ı (belirtme h.e. (çekim e.))

V) okumanın < oku- (fiil k.) -ma (isim-fiil e. (yapım e.)) -(n)ın (tamlayan e. (çekim e.))

Görüldüğü gibi I, II, IV ve V numaralı sözcükler çekim eki almıştır. Ancak III numaralı sözcük sadece yapım eki almıştır, çekim eki almamıştır.

CEVAP: C

4. A) tutanak < tut- (fiil k.) anak- (yapım e. (f.i.y.e)) lar- (çekim e. (çokluk e.)) ı (çekim e. (belirtme h.e.))

B) haksızlığı < hak- (isim k.) sız- (yapım e. (i.i.y.e.)) lık(ğ)- (yapım e. (i.i.y.e.)) ı (çekim e. (belir. hal e.))

C) geçitlerden < geç- (fiil k.) it- (yapım e. (f.i.y.e.)) ler- (çekim e. (çokluk e.)) den (çekim e. (çıkma h.e.))

D) başkanın < baş- (fiil k.) (g)kan- (yapım e. (f.i.y.e.)) ın (çekim e. (tamlayan e.))

E) göçmenlerin < göç- (fiil k.) men- (yapım e. (f.i.y.e.)) ler- (çekim e. (çokluk e.)) in (çekim e. (tamlayan e.))

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerindeki altı çizili sözcüklerde bir adet yapım eki vardır. Ancak B seçeneğindeki altı çizili sözcükte iki adet yapım eki vardır.

CEVAP: B

5. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede bir sözcükte ünlü düşmesi üç şekilde gerçekleşir:

a. Çekim eki aldığında
b. Yapım eki aldığında
c. Birleşme esnasında

- Yapım eki alarak ünlü düşmesine uğramayan sözcükte ünlü düşmesi, ya çekim eki aldığı için ya da birleşmeye uğradığı için gerçekleşecektir.

Seçeneklerde verilen sözcükleri inceleyelim:

A seçeneği: kavuş - ak (Yapım eki aldı.)
f.i.y.e.

B seçeneği: sızı -la - ma (Yapım eki aldı.)
i.f.y.e.

C seçeneği: beniz- iniz - e (Çekim eki aldı.)
II. çoğul şahıs iyelik eki (sizin)

D seçeneği: savur- uk (Yapım eki aldı.)
f.i.y.e.

E seçeneği: devir- ik (Yapım eki aldı.)
f.i.y.e.

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerindeki altı çizili sözcüklerde ünlü düşmesi, yapım eki alığı için gerçekleşmiştir. Ancak C seçeneğindeki sözcükte ünlü düşmesi, sözcüğün çekim eki almasıyla ilgilidir.

CEVAP: C

6. • Bir varlık, hem II. tekil şahısa (Senin) hem de III. tekil şahısa (Onun) ait olma anlamı taşıyorsa iyelik (aitlik) eki almış demektir.

- Bu sözcüklere "Kimin?" sorusunu sorduğumuzda iki yanıt almalıyız. Bu yanıtlar da "Senin" ve "Onun" olmalı.

I. cümle: "Günlerdir kimin elbisesini üstünden çıkarmamış?" (Kendi elbisesini)

II. cümle: "Kimin kitaplarını bize bırakacağını söyledi?" (Senin kitaplarını, onun kitaplarını)

III. cümlede altı çizili sözcüğü "Kimin?" diye soramayız. Çünkü sözcük, iyelik eki almamıştır, hâl eki almıştır.

IV. cümle: "Hepimiz dün akşam kimin sözlerine kırıldık?" (Senin sözlerine, onun sözlerine)

V. cümle: "Kimin kardeşi üniversiteyi yurt dışında okuyormuş?" (Onun kardeşi)

Görüldüğü gibi hem ikinci hem de üçüncü şahısa ait olma anlamı II ve IV numarayla verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerde vardır.

CEVAP: C

7. Seçenekte verilen sözcüklerin kök ve eklerini ayıralım:

A seçeneği: çırak (Kök hâlindedir.)
B seçeneği: durak < dur - ak (Yapım eki aldı.)
C seçeneği: dilek < dil - e - k (Yapım eki aldı.)
D seçeneği: konaklar < kon- ak -lar (Yapım ve çekim eki aldı.)
E seçeneği: ürkek < ürk - ek (Yapım eki aldı.)

Görüldüğü gibi B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde altı çizili sözcükler yapım eki almıştır ancak A seçeneğindeki "çırak" sözcüğü kök hâlindedir, yapım eki almamıştır.

CEVAP: A

8. **HATIRLAYALIM**

- Yansıma sözcükler, doğadaki seslerin taklit edilmesiyle oluşur.
- Doğadaki cansız varlıkların, makinelerin, hayvanların hatta kimi zaman insanların çıkardığı seslerdir.
- Yansıma sözcükler, tür olarak isim kabul edilir.
- Yansıma sözcük, kök durumunda isimdir. Ancak bu köke yapım eki getirilerek isim olan sözcükten eylem (fiil) yapılabilir: cızırdamak, havlamak, şırıldamak, gümlemek, hapşırmak, horlamak...
- Bazen de yapım eki gelse de sözcük isim olma durumunu yitirmez: cızırtı, şırıltı, horultu, çıtırtı...

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçenekleri inceleyelim:

A seçeneğindeki "gürültü", C seçeneğindeki "şırıltı", E seçeneğindeki "gıcırtı" sözcükleri yansımadan türemiş isimlerdir. B seçeneğinde yansıma sözcük yoktur. "ötüşmek" yansıma bir sözcük değildir, hiçbir varlık bu sesi çıkarmaz. Ancak C seçeneğindeki "havladı" sözcüğü yansımadan türemiş eylemdir: hav - la (-mak)

isim i.f.y.e
kök

CEVAP: C

9. **HATIRLAYALIM**

- Birleşik eylemler, birden fazla sözcüğün birleşimiyle oluşan sözcüklerdir.
- Oluşum yollarına göre dört grupta incelenirler:

a. Kurallı Birleşik Eylemler: Oluşumlarında belirli kurallar olan birleşik fiillerdir. Fiile sürerlik, tezlik, yaklaşma ve yeterlik anlamı katar:

gidivermek, bakadurmak, süregelmek, bakakalmak, yazabilmek, öleyazmak...

b. Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Eylemler: İsimlere getirilen "etmek, eylemek, olmak, yapmak, kılmak..." yardımcı eylemleriyle oluşan birleşik fiillerdir.

defnetmek, keşfetmek, hapsolmak; affetmek, hissetmek, hallolmak; fark etmek, park etmek, yardım etmek...

c. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Eylemler: Kalıplaşmış ya da anlamlarını yitiren iki sözcüğün birleşimiyle oluşan fiillerdir.

başvurmak, varsaymak, vazgeçmek, öngörmek...

d. Deyim Hâlinde Öbekleşen Birleşik Eylemler: En az iki sözcüğün bir araya gelerek bir durumu karşılaması için kurulan ve bir fiili karşılayan birleşik fiillerdir.

burnundan solumak, başında kavak yelleri esmek, ayağını yorganına göre uzatmak, at koşturmak...

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçeneklere baktığımızda, A seçeneğindeki cümlenin yükleminin birleşik eylem olduğunu görürüz:

yiyebilirler (ye- + -ebil: Kurallı birleşik fiil - yeterlik fiili)

B, D ve E seçeneklerindeki cümlelerin yüklemleri basit fiil, C seçeneğinin yüklemi türemiş isimdir.

CEVAP: A

10. **HATIRLAYALIM**

- Birleşik sözcükler; "isim + isim", "sıfat + isim", "eylem + eylem", "isim + eylem", "isim + eylemsi" gibi sözcük türlerinin birleşmesiyle oluşur.

A seçeneğindeki "külyutmaz", B seçeneğindeki "güngörmüş", C seçeneğindeki "imambayıldı", E seçeneğindeki "çokbilmiş" sözcükleri "isim + eylem" şeklinde oluşmuştur. D seçeneğindeki "çekyat" sözcüğü "eylem + eylem" şeklinde oluşmuştur.

CEVAP: D

11. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede bazı ekler, hem yapım hem de çekim eki olarak kullanılabilir.
- Bu eklerin hangi görevde kullanıldığını anlamak için sadece o eki alan kelimeyi okumak yetmeyebilir, cümleyi okumak daha faydalı olacaktır.
- Örneğin "-r / -mez, -ecek, -mış..." ekleri hem kip eki (çekim eki) hem de sıfat-fiil eki (yapım eki) olarak kullanılır.
- Örneğin "-a, -e, -ı, -i; -da, -de; -dan, -den" ekleri hem yapım hem de çekim eki olarak kullanılabilir.

Bu bilgiler doğrultusunda A seçeneğindeki "tanınmış", B seçeneğindeki "okunmuş", C seçeneğindeki "geçirmiş", D seçeneğindeki "söylenmemiş" sözcüğü kendinden sonra gelen ismin sıfatı olmuşlardır. Bu sözcüklerdeki "-mış, -miş, -muş, müş" ekleri sıfat-fiil eki olarak, yani yapım eki olarak kullanılmıştır. Ancak E seçeneğindeki "kızmış" ve "söylenmiş" sözcüğündeki ek, "kız-" ve "söylen-" fiiline getirilen geçmiş zaman kip ekidir, yani çekim ekidir.

CEVAP: E

12. **HATIRLAYALIM**

- Yapısı bakımından sözcükler; basit, türemiş ve birleşik sözcük olmak üzere incelenir.

I numarayla verilen "izciliğini" → "iz-ci-lik",

II numarayla verilen "sanatçı" → "sanat-çı",

III numarayla verilen "doğadaki" → "doğ-a",

IV numarayla verilen "beslenirken" → "besi-le-n" sözcükleri yapım eki aldığı için yapıca türemiştir.

Ancak V numarayla verilen "ipucu" sözcüğü, "ip" ve "uç" sözcüklerinin birleşiminden oluştuğu için yapısına göre birleşiktir.

CEVAP: E

13. **HATIRLAYALIM**

- **Ortak kök**, hem isim hem de fiil kökü olarak kullanılabilen ve birbiri arasında anlam ilişkisi olan sözcüklerin köklerdir: boya, ekşi, sıva, göç, kuru, yarış, güven, eski, tat, toz...
- Bu tarz sorularda, sesteş kök ile ortak kökün karıştırılması istenir. Bu yüzden sesteş kökü de hatırlayalım:
- **Sesteş kök**, yazılışları aynı ama anlamları farklı olan sözcüklerin kökleridir. Sesteş kökte de sözcüğün hem isim hem de fiil olma durumu vardır ama sözcüklerin arasında anlam ilgisi yoktur: kır, yaz, al, at, bin, aç, bit, kar, saç, uç, çağ, çek, yar, kıl, kına...

Bu bağlamda seçenekte verilen sözcükleri inceleyelim:

- sal < deniz veya ırmak taşıtı (isim) / salmak (fiil) (sesteş kök)
- sıva < yarı akışkan harç (isim) / sıvamak (fiil) (ortak kök)
- kan < hayati sıvı (isim) / kanmak (fiil) (sesteş kök)
- var < mevcut (isim) / varmak, gitmek (fiil) (sesteş kök)
- kazan < büyük, derin kap (isim) / kazanmak, elde etmek (fiil) (sesteş kök)

Görüldüğü gibi bütün kelimelerin hem isim hem de fiil anlamları var. Ancak B seçeneğinde verilen "sıva" sözcüğü isim de fiil de olsa cümlede aynı anlamda kullanılır:

Duvara yeni sıva yapmalısın. (isim)

Duvarı yeni sıvadım. (fiil)

CEVAP: B

BENİM HOCAM

14. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede yardımcı eylemler, isme getirilen "etmek, eylemek, olmak, kılmak, yapmak, vermek..." sözcükleridir.
- Bu sözcüklerin yardımcı eylem olması için kendinden önceki isimle öbek oluşturması gerekir: memnun olmak, farz etmek, yardım etmek, affetmek, hallolmak, defnetmek, resmetmek, kaybolmak...

Parçada numaralanmış cümlelerin yüklemlerini tespit ettiğimizde III numarayla verilen cümlenin yükleminin "fark edildi" olduğu görülür. Yüklem, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik fiildir.

I. cümlede "ibaretti" yüklemi basit isim, II. cümlede "çekiliyordu" yüklemi türemiş fiil, IV. cümlede "oluşturabiliyordu" yüklemi kurallı birleşik (yeterlik fiili) fiil, V. cümlede "başlandı" yüklemi türemiş fiildir.

CEVAP: C

15. "-dan, -den" eki Türkçede "çıkma, ayrılma hâl eki, tamlayan eki" olarak ve "niteleme sıfatı" yapma özelliğine sahiptir. Ancak bu cümlelerde bu özellikleri değil anlamsal özelliği sınanmak istenmiştir. B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde "gerekçe, neden-sonuç" anlam ilgisiyle A seçeneğinde ise "çıkma, ayrılma" anlam ilgisiyle kullanılmıştır.

CEVAP: A

16. Türkçede sözcükler yapısına göre basit, türemiş ve birleşik sözcük olmak üzere incelenir.

I. sözcük "fikir" ismine "-ler" çokluk eki ve "-i" iyelik eki almış basit yapılı bir sözcüktür, sadece çekim eki almıştır.

II. sözcük "söz" ismine getirilen "-le" yapım ekiyle fiil olmuş, "-dik" sıfat-fiil ekiyle tekrar adlaşmış "-ler", "-i" çekim ekleriyle çekimlenmiş türemiş bir sözcüktür.

("söz" sözcüğü zamanla "söyle-" hâlini almıştır. "z<y" değişimi vardır.)

III. sözcük "kur-" fiiline getirilen "-um" yapım ekiyle isim olmuş, "-u" tamlanan eki /çekim eki almış, türemiş yapılı bir sözcüktür.

IV. sözcük "başar-" fiili ve "-ebil" yeterlik fiilinin (olumsuzu) birleşimiyle oluşmuş, yapısına göre birleşik bir sözcüktür.

V. sözcük "yetin-" fiili ve "-ebil" yeterlik fiilinin birleşimiyle oluşmuş, yapısına göre birleşik bir sözcüktür.

Dolayısıyla II ve III numaralı sözcükler türemiş yapılı, IV ve V numaralı sözcükler birleşik yapılı, I numaralı sözcük de basit yapılı bir sözcüktür, diyebiliriz.

CEVAP: E

17. "-ıntı, -inti, -untu, -üntü" eki, isim ya da fiil kökü olan sözcüğe gelerek isim yapan bir ektir.

A seçeneğindeki "döküntü" sözcüğü, "dök-" fiiline,

B seçeneğindeki "çöküntü" sözcüğü, "çök" fiiline,

D seçeneğindeki "süprüntü" sözcüğü, "süpür" fiiline,

E seçeneğindeki "çıkıntı" sözcüğü "çık-" fiiline getirilen "-ıntı, -inti, -untu, -üntü" ekiyle oluşmuştur. Yani ekler, fiil köküne getirilmiştir.

Ancak C seçeneğindeki "bağıntı" sözcüğü "bağ" isim köküne getirilen "-ıntı" eki ile oluşmuş bir sözcüktür. Yani ek, isim köküne getirilmiştir.

CEVAP: C

18. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede birleşik eylemler dört şekilde kurulur:

A. Kurallı Birleşik Eylemler:

Sürerlik Fiili (fiil + "-ebil")

gelebilmek, düşünebilmek, sevebilmek; gelememek, düşünememek...

Tezlik Fiili (fiil + "-iver")

gidivermek, çözüvermek, yıkayıvermek, taşıyıvermek...

Yaklaşma Fiili (fiil + "-eyaz")

düşeyazmak, öleyazmak, donayazmak...

Sürerlik Fiili (fiil + "-edur, -ekal, -egel")

gidedurmak, bakakalmak, süregelmek...

B. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Eylemler:

vazgeçmek, başvurmak, varsaymak, öngörmek...

C. Deyim Hâlinde Öbekleşen Birleşik Eylemler:

başında kavak yeli esmek, göze girmek, ayaklarına kara sular inmek, baş eğmek, tepesi atmak...

D. Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Eylemler:

fark etmek, yardım etmek, sağ olmak; hapsetmek, şükretmek, resmetmek; hallolmak, affetmek, sırrolmak...

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen dizelerdeki eylemlere bakalım:

A seçeneğinde "yazamazsın x yazabilirsin" eylemi, kurallı birleşik fiildir. (yeterlik fiili)

B seçeneğinde "bakakalırım" eylemi, kurallı birleşik fiildir. (sürerlik fiili)

C seçeneğinde "icat edildi" eylemi, yardımcı fiille kurulan birleşik fiildir.

D seçeneğinde "minnet eylemem" eylemi, yardımcı eylemle kurulan birleşik fiildir.

E seçeneğinde birleşik fiil yoktur. Seçenekte bulunan "hatırlatsan" fiili, yapısına göre türemiş fiil, "seviyorum" fiili, yapısına göre basit fiildir.

CEVAP: E

19. Seçeneklerde verilen bilgileri kontrol edelim:

A) kent -leş -me
isim k. i.f.y.e. f.i.y.e.

B) sanayi at- -ık -lar -ı
isim fiil k. f.i.y.e. çokluk e. tamlanan e.

C) çevir- -e sor- -u -n -lar -ı
fiil k. f.i.y.e. fiil k. f.i.y.e. i.i.y.e. ç.e. t.e.

D) ver- -im -i
fiil k. f.i.y.e. belirtme h. e.

E) neden ol- -makta -dır
isim fiil k. şimdiki z. eki ek-fiil e.

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerindeki verilen özellikler seçilen sözcüğün özelliğiyle örtüşür. Ancak C seçeneğinde söylendiği gibi "sadece tamlanan türemiş sözcük" değildir. Çünkü "çevre" sözcüğü "çevir-" köküne getirilen "-e" yapım ekiyle türemiş sözcük olmuştur. Ayrıca türeme esnasında sözcüğün kökünde ünlü düşmesi gerçekleşmiştir.

CEVAP: C

20. Seçeneklerde verilen açıklamalarla öncülde verilen paragrafın cümlelerini karşılaştırarak inceleyelim:

I. cümlede "ayırt etmek" sözü yardımcı eylemle kurulan birleşik eylemdir. Bu yüzden A seçeneğinde verilen bilgi doğrudur.

II. cümlede "akıl", "yalanla", "gerçeği", "bir", "doğruyla", "konuda", fikir" "ve" sözcükleri basit sözcüklerdir. "yan(ı)l-ış-ı", "gör-üş", "bil-dir-me", "yet-enek(ğ)-idir" sözcükleri türemiş sözcüklerdir. "ayırabilme" ve "yürütebilme" sözcükleri birleşik sözcüklerdir. (ayır + -ebil, yürüt- + ebil) Bu yüzden B seçeneğinde verilen bilgi doğrudur.

III. cümlede, "ol-ay", "anla-ma", "iliş-ki-ler-i", "kavrama", "yargı-la-ma" "çöz-me" ve "yet-enek(ğ)-idir" sözcükleri fiilden isim yapım eki almıştır. Bu yüzden C seçeneğinde verilen bilgi doğrudur.

IV. cümlede, "yararlanılır" sözcüğü:

yarar -lan -ıl -ır
isim k. i.f.y.e. f.f.y.e. geniş zaman e.

Yüklem, iki ayrı türde yapım eki almıştır. Bu yüzden D seçeneğinde verilen bilgi doğrudur.

V. cümlede, iki ayrı yüklem vardır: "tamamlanır" ve "sürdürebilir"

"tamamlanır" sözcüğü, türemiş bir fiildir:
tamam -la -n
y.e y.e

"sürdürebilir" sözcüğü, "sür-" fiili ve yeterlik fiili olan "-ebil" ekinin birleşimiyle oluşmuştur. Yani bu cümlede yüklem, tezlik fiili olan "-iver" ile değil yeterlik fiili olan "-ebil" ile çekimlenmiştir.

CEVAP: E

1. Ülkemizde (I) okur sayısı oldukça düşük (II). Büyük kalabalıklarla (III) bağ kurduğu sanılan romanların bile yazarların (IV) dışında bir okuyucu kitlesi (V) bulunduğunu sanmıyorum.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisinde çekim eki yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Sesteş kökler, yazılışları aynı ancak anlamları farklı olan sözcük kökleridir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, sesteş kök olarak kullanılamaz?

A) Kimse aç çocukların karnını doyurmak istemiyor.
B) Köyden gelirken koca bir poşet çağla getirdiler.
C) Dolaptaki ekşi yoğurttan çorba yapmak istedi.
D) Bu yıl yeni romanını sonlandıracağını söyledi.
E) Kuğulu Park'ta kuğularla birlikte yedi kaz da görürsünüz.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gövde değildir?**

A) Ülkenin kuzeyinde petrol arama çalışmaları devam ediyor.
B) Sürecin nasıl sonuçlanacağını biz de merak ediyoruz.
C) Öğrencilere adımlarını hızlandırmaları gerektiğini söyledi.
D) Onlara dünyanın yaşadıkları ülkeden ibaret olmadığını anlattım.
E) Sevgisizliği bilen çocuğa ne yaparsanız yapın sevmeyi öğretemezsiniz.

4. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde altı çizili sözcük, yapıca ötekilerden farklıdır?**

A) Son günlerde bize niçin böyle davranıyor bilmiyorum.
B) Söylediklerine hiçbir anlam veremedik.
C) Hayata kötümser bakan bir yapısı vardı.
D) Bu kadar yolsuzluk yapılan bir ülke var mı?
E) Üzerindeki kırçıl hırkayı tüm kış çıkarmadı.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik fiil, diğerlerinden farklı bir yolla oluşmuştur?**

A) Kapı çalınca tabaklar elimden düşeyazdı.
B) Hazır evden çıkmışken bizi de eve bırakıverin.
C) Nedendir bilmem, bizimle gelmekten vazgeçmiş.
D) Yıllardır tartışılagelen sorunlardan biri de küresel ısınma.
E) O günlerde bizi bir tek usta oyuncu güldürebiliyordu.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde basit, türemiş ve birleşik sözcük kullanılmıştır?**

A) Bir tutam mavilik yeterdi bizi mutlu etmeye.
B) Sevdaya düşen gençleri anlatmış yazar.
C) Sıkıntılı günleri geride bıraktık, diyordu.
D) Sokağın tavanı kadar seviyorum seni, dedi.
E) Ayrılıklar gelir geçer, gözüm ufuklara kaçar.

7. **"-de" eki aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir işlevde kullanılmıştır?**

A) Yetmişinde bir teyze parkta yavaş yavaş yürüyordu.

B) Alper, lisedeyken sınıfın en gözde öğrencisiydi.

C) Peyami Safa'nın "Sözde Kızlar" romanını okudun mu?

D) Çocukları arabada bırakıp markete girmişler.

E) Yerinde bir davranışta bulunmayarak bizi de şaşırttı.

8. Bir yapı kuracaksınız (I), kurduğunuz yapıda (II) okurun enerjisini (III) yutmadan ve eksiltmeden (IV) sayfaları aşmasını (V) arzu edeceksiniz.

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerden hangileri hem yapım hem çekim eki almıştır?

A) I. ve III. B) I. ve V. C) II. ve V.
D) III. ve IV. E) IV. ve V.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, yapım eki alırken ses düşmesine uğramamıştır?**

A) Eylül geldi mi sararan yaprakların gösterisi başlar.

B) Kolundaki sıyrık, ağaçtan elmaları toplarken olmuş.

C) Hepimiz söylediklerine içerledik elbet ama hissettirmedik.

D) Yeni aldığı tavukları yumurtlasınlar diye kümese koydu.

E) Sizinle bahse girerim ki bu maç berabere bitecek.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklemin kökü, tür bakımından ötekilerden farklıdır?**

A) İşçi ücretlerinde, memur maaşlarında artış olacakmış.

B) Balıkları pişireceğim ızgarayı ince bir fırçayla yağladım.

C) Sınav sonuçlarına itirazını bir dilekçe ile bildirdi.

D) Hakk'ın yolundan ayrılmayın yavrum, derdi hep.

E) Issız sokaklardan geçerken sürekli içimi korku sarar.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yükleminde** "az daha, ramak kala" **anlamında bir ek vardır?**

A) Akarsuların bu denli kirlenmesinden fabrikalar da sorumlu tutulmalı.

B) Her sanatçının bilinçli bir davranışla yazması gerektiğine inanırım.

C) Sahil güvenlik tam zamanında yetişti, gençler dev dalgalarda boğulayazdı.

D) Bu türküler yüzyıllardır bu topraklarda söylenegelmekte.

E) Genç kadın çocukları kampa götüren servislerin ardından bakakaldı.

12. "-ma, -me" **eki, aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir işlevde kullanılmıştır?**

A) Benim yanımdayken ona bir daha böyle davranma.

B) Eşyalarını yanına almamış ki benimkileri kullanıyor.

C) Akşam yemeği saatinde dışarıda olma, eve erken gel.

D) Yaşadığı acıları hiç bitmeyecek gibi görüyordu.

E) Kitap okuma sürecinde çocuklarınıza örnek olun.

13. 1839'da Gülhane'de ilan edilen Hatt-ı Hümayun, gidişatı değiştirebilmek (I) amacıyla atılan demokratikleşme adımı (II) olarak görülür. Bu döneme damgasını (III) vuran gazete ve tercümelerin de katkısı (IV) oldukça fazladır.

Bu parçada numaralanmış sözcüklerin yapı özellikleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Birleşik	Basit	Basit	Türemiş
B)	Türemiş	Türemiş	Basit	Birleşik
C)	Türemiş	Basit	Basit	Birleşik
D)	Birleşik	Türemiş	Basit	Türemiş
E)	Basit	Türemiş	Türemiş	Basit

14. Çevresi (I) yüksek çitlerle örülü büyük bir konağın (II) önüne geldik. Burada gelenlerin soluklanması için ayrılan (III) bir bölüm vardı. Konağın bir kısmında (IV) ahşap bir kısmında taş kullanılmış. Kıvrımlı (V) bir yoldan da koruya çıkıyordunuz.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangilerinde sözcük türetilirken ses olayı olmamıştır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik isim diğerlerinden farklı bir yolla oluşmuştur?**

A) Sivrisinekler rahat bıraksaydı balkonda bir saat daha otururduk.

B) Salonun ve odaların rengi fildişi olsun, mutfak yeşil, demesin mi?

C) Antalya'dan gelirken keçiboynuzu pekmezi getirmelerini istedik.

D) Akşamki davette giydiği elbiseye narçiçeği bir fular takmış.

E) Soğuk kış akşamlarında kuşburnu içerek kendimize geliyorduk.

16. Batı Anadolu'da tarihsel kimliğini (I) en iyi koruyan yerleşimleri, gözümüzün önüne getirsek sanırım Birgi, şaşırtıcı (II) derecede ilk sıralarda yer alır. Daha Birgi'nin girişinde (III) eskiye dair havayı soluklamaya (IV) başlarsınız (V).

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin hangilerinde birden fazla yapım eki kullanılmıştır?

A) I. ve III. B) I. ve V. C) II. ve IV. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük türemiş yapıda değildir?**

A) Kan sonuçlarını pazartesi günü alacakmış.

B) Annesinin yokluğunda çok ağladığını söyledi.

C) Ülkenin doğusunda şiddetli yağış bekleniyor.

D) Sebebini bilmediği bir baş ağrısı yaşıyordu.

E) Gelin arabasını durdurmaya çalışırken düşmüş.

18. Yol kenarındaki yağmur mazgallarını
Kumbara sanıp harçlığımı atardım
Bu yüzden en çok denizden alacaklıyım

Bu dizedeki kimi sözcüklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) "kenarındaki" sözcüğünde hem yapım hem çekim eki kullanılmıştır.

B) "yağmur" sözcüğü, gövde hâlindedir.

C) "mazgallarını" sözcüğünde sadece çokluk eki ve hâl eki vardır.

D) "harçlığımı" sözcüğünde isimden isim yapım eki kullanılmıştır.

E) "alacaklıyım" sözcüğünde birden fazla yapım eki kullanılmıştır.

19. İnsanın varlık (I) amacı doğru (II) yaşayıp mutlu olmaktır.
İyi yaşamak (III) için nelerin doğru, nelerin yanlış (IV) olduğu bilinmelidir (V).

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi yapıca diğerlerinden farklıdır?

A) V. B) IV. C) III. D) II. E) I.

20. (I) İnançlar, duygu kalıplarıdır. (II) İnsanoğlunun düşünce biçimlerinin yerli yerine oturması için bunları duygu kalıbına dökmesi gerekir. (III) Düşünce kalıpları ise bilinçli yönlendirmelerde etkilidir. (IV) İnançlar, kişiye kedisini fark ettirmeden yol gösteren duygu durumlarıdır. (V) Kişi, birçok konuda inandığı değerlere göre hayatını şekillendirir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde birleşik sözcük kullanılmamıştır?

A) I. ve III. B) I. ve IV. C) II. ve V. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

Dil Bilgisi (Yapı Bilgisi - III)

1. **HATIRLAYALIM**

- Çekim ekleri, sözcüklerin cümledeki görevlerini, ilgilerini kazanmasını sağlayan; eylem durumundaki yapılarda zaman, kişi gibi durumları karşılayan birimlerdir: hâl ekleri, çokluk eki, tamlama ekleri, ilgi eki, iyelik eki, ek-fiil ekleri; kip eki, kişi eki.

Bu bağlamda numaralanmış sözcükleri inceleyelim:

I numara:	ülke	-miz	-de	
	isim k.	çekim e. (iyelik e.)	çekim e. (hal e.)	
II numara:	düş-	-ük		
	fiil k.	f.i.y.e.		
III numara:	kalaba	-lık	-lar	-la (ile)
	isim k.	i.i.y.e.	çekim e. (çokluk e.)	edat
IV numara:	yaz-	-ar	-lar	-ın
	fiil k.	f.i.y.e.	çekim e. (çokluk e.)	çekim e. (tamlayan e.)
V numara:	kitle	-si		
	isim k.	çekim e. (tamlanan e.)		

Görüldüğü gibi, II numarayla verilen "düşük" sözcüğünde sadece yapım eki vardır, çekim eki yoktur. Bu sözcük aslında "-dır, -dir, -dur, -dür" ek-fiilini almıştır ancak bu ek kullanılmamış, düşmüştür, o yüzden çekim eki yok kabul edilir.

CEVAP: B

2. Bu soruda sesteş kök ile orta kök arasındaki ayrım sınandığı için bu kavramların özelliklerine göz atalım:

HATIRLAYALIM

- Yazılışları aynı anlamları farklı olan sözcüklere sesteş kök denir. Sesteş sözcüklerde sözcükler arasında anlam ilgisi yoktur.
- Hem isim hem de fiil olarak kullanılan köklere ortak kök denir. Ortak kökler arasında anlam ilgisi vardır.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A seçeneğinde "aç" sözcüğü; hem "açmak" hem "tok" karşıtıdır yani anlam farklılığı var, sesteştir.

B seçeneğinde "çağla" sözcüğü; hem "çağlamak" hem "badem, erik, kayısı gibi yemişlerin ham hâli" anlamındadır yani anlam farklılığı var, sesteştir.

C seçeneğinde "ekşi" sözcüğü; "ekşi duruma gelmek" anlamındadır ve bu sözcük isim de olsa "ekşimek" diye fiil olarak da kullanılsa aynı kökle ilgilidir, anlam ilgisi vardır. Dolayısıyla sesteş kök değil, ortak köktür.

D seçeneğinde "yıl" sözcüğü; hem "yılmak, bıkmak" anlamında fiil hem de "sene" anlamında isimdir. Anlam farklılığı vardır, sesteştir.

E seçeneğinde "kaz" sözcüğü; hem "kazmak" anlamında fiil hem de "hayvan" anlamında isimdir. Anlam farklılığı var, sesteştir.

CEVAP: C

3. **HATIRLAYALIM**

- **Gövde,** isim ya da fiil köklü sözcüklere yapım eki gelerek oluşan birimdir.
- Tüm türemiş sözcükler gövdedir.

Bu bilgi doğrultusunda seçeneklerde verilen altı çizili sözcükleri yapım eki alıp almadıklarına göre (gövde olup olmadıklarına göre) inceleyelim:

A seçeneğinde "kuzey" sözcüğü "kuz" isim köküne getirilen "-ey" isimden isim yapım ekiyle gövde olmuştur. (kuzey, güney)

B seçeneğinde "sürecin" sözcüğü, "sür-" fiil köküne getirilen "-e" fiilden isim yapım eki ve "-ç" isimden isim yapım eki alarak gövde olmuştur. Hatta bu sözcük, gövdeden türemiştir.

C seçeneğinde "adımlarını" sözcüğü "at-" fiil köküne getirilen "-ım" fiilden isim yapım eki alarak gövde olmuştur.

D seçeneğinde "dünyanın" sözcüğü "dünya" isim köküne getirilen "-nın" tamlayan eki - çekim eki ile basit yapısını korumuştur. Türemiş bir sözcük değildir, gövde değildir.

E seçeneğinde "sevgisizliği" sözcüğü "sev-" fiiline getirilen "-gi" fiilden isim yapım eki, "-siz" isimden isim yapım eki, "-lik" isimden isim yapım eki almış, gövde olmuştur. Hatta bu sözcük, gövdeden türemiştir.

Görüldüğü gibi D seçeneğinde verilen sözcük yapım eki almadığı için gövde değildir.

CEVAP: D

4. **HATIRLAYALIM**

- Sözcükler yapılarına göre basit, türemiş ve birleşik sözcük olmak üzere incelenir.

Basit sözcük, yapım eki almamış sözcüktür.

Türemiş sözcük, yapım eki alarak anlamı ya da türü değişebilen sözcüktür.

Birleşik sözcük, birden fazla sözcüğün anlam ya da yapı ilgileriyle bir araya gelmesiyle oluşan sözcüklerdir.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen sözcükleri inceleyelim:

A) "niçin" → "ne için" sözcüklerinin birleşimiyle oluşmuş, yapıca birleşik sözcüktür. Birleşme esnasında ünlü düşmesi olmuştur.

B) "söylediklerine" → "söz" ismine getirilen "-le" isimden fiil yapım eki ve "-dik" yapım eki almıştır. Sözcük, türemiştir. (Türkçedeki "söz" ismi fiilleşirken "z" sesi "y"ye dönüşmüştür.)

C) "kötümser" → "kötü" ismine "-mser" isimden isim yapım eki gelmiş. Sözcük, türemiştir.

D) "yolsuzluk" → "yol" ismine "-suz" isimden isim yapım eki ve "-luk" isimden isim yapım eki gelmiş. Sözcük, türemiştir.

E) "kırçıl" → "kır" ismine "-çıl" isimden isim yapım eki gelmiş. Sözcük türemiştir.

Görüldüğü gibi A seçeneğinde sözcük, yapım eki almadığı için yapısına göre basittir.

CEVAP: A

HATIRLAYALIM

- Birleşik fiiller, iki eylemin ya da bir ad soylu sözcükle bir fiilin birleşmesiyle oluşan fiillerdir.
- Birleşik fiiller kuruluşlarına göre dört şekilde incelenir:
- **Kurallı Birleşik Eylemler:** Oluşumlarında belirli kurallar olan birleşik fiillerdir. Fiile sürerlik, tezlik, yaklaşma ve yeterlik anlamı katar:

gidivermek, bakadurmak, süregelmek, bakakalmak, yazabilmek, öleyazmak...

- **Yardımcı Eylemle Kurulan Birleşik Eylemler:** İsimlere getirilen "[illegible]" yardımcı eylemleriyle oluşan birleşik fiillerdir.

defnetmek, keşfetmek, hapsolmak; affetmek, hissetmek, hallolmak; fark etmek, park etmek, yardım etmek...

- **Anlamca Kaynaşmış Birleşik Eylemler:** Kalıplaşmış ya da anlamlarını yitiren iki sözcüğün birleşimiyle oluşan fiillerdir.

başvurmak, varsaymak, vazgeçmek, [illegible]

- **Deyim Hâlinde Öbekleşen Birleşik Eylemler:** En az iki sözcüğün bir araya gelerek bir durumu karşılaması için kurulan ve bir fiili karşılayan birleşik fiillerdir.

[illegible]

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçenekleri inceleyelim:

A) "düşeyazdı" → "düş-" + "-eyaz" → Kurallı birleşik fiil

B) "bırakıverin" → "bırak-" + "-ıver" → Kurallı birleşik fiil

C) "vazgeçmiş" → "vaz" + "geç-" → Anlamca kaynaşmış birleşik fiil

D) "tartışılagelen" → "tartış- " + -egel" → Kurallı birleşik f.

E) "güldürebiliyordu" → "güldür-" + "-ebil" → Kurallı birleşik f.

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerinde verilen fiiller, kurallı birleşik fiille oluşmuşken C seçeneğindeki fiil anlamca kaynaşmış birleşik fiille oluşmuştur.

HATIRLAYALIM

- Sözcükler yapılarına göre basit, türemiş ve birleşik sözcük olmak üzere incelenir.

Basit sözcük, yapım eki almamış sözcüktür.

Türemiş sözcük, yapım eki alarak anlamı ya da türü değişebilen sözcüktür.

Birleşik sözcük, birden fazla sözcüğün anlam ya da yapı ilgileriyle bir araya gelmesiyle oluşan sözcüklerdir.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen sözcükleri incelediğimizde B, C, D ve E seçeneklerinde basit ve türemiş yapılı sözcükler olduğunu ama birleşik yapılı sözcük olmadığını görürüz. Ancak A seçeneğinde basit, türemiş ve birleşik sözcük kullanıldığını görürüz.

"bir, yeterdi, bizi" sözcükleri, yapım eki almadığı için basittir. "tut-(a)m, mavi-lik" sözcükleri yapım eki aldığı için türemiştir. "mutlu etmek" sözcüğü yardımcı eylemle kurulan birleşik eylemdir.

HATIRLAYALIM

- Türkçede "-de, da" eki iki görevde/işlevde kullanılır:

a. **Bulunma, kalma hâl eki:** Varlığın "*nerede, kimde*" bulunduğunu gösterir. (ev**de**, okul**da**, masa**da**...)

b. **Yapım eki:** İsmi niteleyen sıfat yapım eki olarak kullanılır. (göz**de** öğrenci, yerin**de** davranış...)

Bu bilgiler doğrultusunda A seçeneğindeki "yetmişinde", B seçeneğindeki "gözde", C seçeneğindeki "sözde", E seçeneğindeki "yerinde" sözcükleri; sıfat yapan yapım eki olan "-de" ekini alarak sıfat olmuşlardır. Ancak D seçeneğindeki "arabada" sözcüğünde "-de" eki, bulunma-kalma hâl eki olarak kullanılmıştır.

8. **HATIRLAYALIM**

- Yapım ekleri, ad ya da fiil soylu sözcüklere gelerek onlardan yeni sözcükler türeten eklerdir. İsimden isim yapım eki, isimden fiil yapım eki, fiilden fiil yapım eki, fiilden isim yapım eki olmak üzere dört çeşit yapım eki vardır.

Olumsuzluk eki olan "-ma, -me; -sız, -siz" ekleri de yapım ekidir.

İsim - fiil (-ma, -ış, -mak), sıfat-fiil (-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş) ve zarf-fiil (-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -...r ...mez, -meksizin) ekleri de yapım ekidir.

- Çekim ekleri, sözcüklerin cümledeki görevlerini, ilgilerini kazanmasını sağlayan; eylem durumundaki yapılarda zaman, kişi gibi durumları karşılayan birimlerdir: hâl ekleri, çokluk eki, tamlama ekleri,ilgi eki, iyelik eki, ek-fiil ekleri; kip eki, kişi eki.

Bu bilgiler doğrultusunda numaralanmış sözcükleri inceleyelim:

I. kur- -acak -sınız (Yapım eki yok.)
fiil k. kip eki (çekim e.) kişi e. (çekim e.)

II. yap- -ı -da (Yapım ve çekim eki var.)
fiil k. yapım e. (f.i.y.e.) bulunma hâl e. (çekim e.)

III. enerji -si (n) -i (Yapım eki yok.)
isim k. iyelik e. (çekim e.) belirtme hâl e. (çekim e.)

IV. eksi -l -t -meden (Çekim eki yok.)
isim k. yapım e. (i.f.y.e.) yapım e. (f.f.y.e.) yapım e. (zarf-fiil)

V. aş- -ma -sı (n) -ı (Yapım ve çekim eki var.)
fiil k. yapım e. (f.i.y.e.) iyelik e. (çekim e.) belirtme hâl e. (çekim e.)

Görüldüğü gibi I ve III numaralı sözcüklerde çekim eki var ama yapım eki yok. IV numaralı sözcükte yapım eki var ama çekim eki yok.

Hem yapım eki hem çekim eki alan sözcükler, II ve V numarayla verilen sözcüklerdir.

CEVAP: C

9. **HATIRLAYALIM**

- Kimi sözcüklerin son hecesindeki ünlü, yapım eki aldığında düşer: ay r-ım, kav r-uk, çev r-e, kıv r-ım, sar -armak, kok -la, bes -le...
- Kimi sözcüklerin son hecesindeki dar ünlü (-ı, -i, -u, -ü), çekim eki aldığında düşer: ağ z-ı, bur n-um, fik r-i, gön l-ü, oğ l-a...
- Kimi zamanda sözcükler birleşirken ünlü düşmesi gerçekleşir: kaybolmak, defnetmek, hapsolmak; niçin, nasıl, sütlaç...

Bu bilgiler doğrultusunda altı çizili sözcüklerin önce köklerini bularak yapım eki alıp almadıklarına göre inceleyelim:

A) sararan < sar -ar (yapım eki)

B) sıyrık < sıy r -ık (yapım eki)

C) içerledik < içer -le (yapım eki)

D) yumurtlasınlar < yumurt -la (yapım eki)

E) bahse < bah s-e (çekim eki/hâl eki)

Görülüğü gibi A, B, C ve D seçeneklerinde altı çizili sözcükler yapım eki aldığı için ses düşmesi olmuştur. E seçeneğindeki altı çizili sözcük çekim eki aldığı için ses düşmesi olmuştur.

10. Yüklemin kökü, tür bakımından ya isimdir ya da f.

Önce yüklemi doğru tespit etmeli, sonra yüklemi kökünün türüne göz atmalıyız:

A) olacakmış < ol-acak-mış (imiş) (fiil kök)

B) yağladım < yağ-la-dı-m (isim kök)

C) bildirdi < bil-dir-di (fiil kök)

D) derdi < de-r-di (idi) (fiil kök)

E) sarar < sar-ar (fiil kök)

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerin yüklemlerin kökleri fiildir. Ancak B seçeneğindeki cümlenin yükleminin kökü (yağ-la-dı-m) isimdir.

BENİM HOCAM

11. Eyleme "az daha, ramak kala" anlamını veren ek "-eyazmak" ekidir. Kurallı birleşik fiillerden yaklaşma fiili, eyleme getirilen "-eyaz" ekiyle verilir.

C seçeneğindeki cümlede "boğulayazdı" yüklemi, "boğulma" eyleminin az daha gerçekleşeceğini, ramak kaldığını anlatan "-eyaz" fiilini almıştır.

A seçeneğinde "gereklilik", B seçeneğinde "her zaman", D ve E seçeneklerinde "sürerlik" anlamı katan ekler vardır.

CEVAP: C

12. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede "-ma, -me" eki; olumsuzluk eki ve fiilden isim yapma göreviyle / işleviyle kullanılır.

A seçeneğindeki "davranma", B seçeneğindeki "almamış", C seçeneğindeki "olma", D seçeneğindeki "bitmeyecek" sözcüklerinde "-ma, -me" eki, olumsuzluk eki olarak kullanılmıştır. Ancak E seçeneğinde "-ma" eki "oku-" fiiline gelerek fiilden isim yapım eki olarak kullanılmıştır. "okuma" sözcüğü artık isim olmuştur. ("-ma-, -ış, -mak" ekleri fiile gelerek fiilden isim yapan isim-fiil ekleridir.)

CEVAP: E

13. Verilen sözcüklerin yapı özelliklerini incelemek, onların basit, türemiş ve birleşik sözcük olup olmadığına bakmak demektir.

Bir sözcük, yapım eki almadıysa yapısına göre **basit sözcük,** yapım eki aldıysa yapısına göre **türemiş sözcük,** birden fazla sözcüğün birleşimiyle oluşmuşsa **birleşik sözcük** olur.

Buna göre numaralanmış sözcüklere bakalım:

I. sözcük: "değiştirebilmek" < değiştir- (fiil gövdesi) + -ebil (yeterlik fiili) : birleşik

II. sözcük: "adımı" < at- (fiil k.) ım- (yapım e.) ı (çekim e.) : türemiş

III. sözcük: "damgasını" < damga- (isim k.) sı (çekim e.) (n) - ı (çekim e.) : basit

IV. sözcük: "katkısı" < kat- (fiil k.) -(g)kı (yapım eki) - sı (çekim eki) : türemiş

Görüldüğü gibi verilen sözcüklerin yapısı sırasıyla "birleşik, türemiş, basit, türemiş" olacak şekildedir. Bu sıralama da D seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: D

14. Türkçede sözcük türetme, yapım ekleriyle olur. Yapım eki alırken sözcüğün kökünde ses olayı var mı, yoksa çekim eki alırken mi ses olayı olmuş bunu ayırmamız isteniyor. Hatta sözcük türerken hiçbir ses olayı olmamış da olabilir.

Altı çizili sözcükleri inceleyelim:

I. sözcük: "çevresi" < çevir-e (Yapım eki alırken ünlü düştü.)

II. sözcük: "konağın" < kon-ak(ğ)-ın (Çekim eki alırken ünsüz yumuşaması oldu.)

III. sözcük: "ayrılan" < ayır-ıl-an (Yapım eki alırken ünlü düştü.)

IV. sözcük: "kısmında" < kısım-ı-(n)-da (Çekim eki alırken ünlü düştü.)

V. sözcük: "kıvrımlı" < kıvır-ım-lı (Yapım eki alırken ünlü düştü.)

Görüldüğü gibi I, III ve V numaralı sözcüklerde yapım eki aldığı için sözcük türetirken ses olayı olmuştur ancak II ve IV numaralı sözcükte çekim eki alırken ses olayı olmuştur. II numaralı sözcükte türetme gerçekleştikten sonra ses olayı olmuştur.

CEVAP: C

15. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede birleşik isim yapmanın yolları şöyle verilebilir:

isim + isim: aşevi, akşamüstü, danaburnu, tavukgöğsü...

isim + fiil: gecekondu, mirasyedi, papazkaçtı, şıpsevdi...

isim + fiilimsi: gökdelen, çöpçatan, çokbilmiş, vatansever...

sıfat + isim: sivrisinek, karadut, alabalık...

fiil + fiil: dedikodu, kapkaç, gelgit, uyurgezer, oldubitti...

Buna göre A seçeneğinde verilen "sivrisinek" sözcüğü "sıfat + isim"; B seçeneğinde verilen "fildişi", C seçeneğinde verilen "keçiboynuzu", D seçeneğinde verilen "narçiçeği", E seçeneğinde verilen "kuşburnu" sözcükleri "isim + isim" şeklinde oluşmuştur.

CEVAP: A

Yapım ekleri, ad ya da fiil soylu sözcüklere gelerek onlardan yeni sözcükler türeten eklerdir. İsimden isim yapım eki, isimden fiil yapım eki, fiilden fiil yapım eki, fiilden isim yapım eki olmak üzere dört çeşit yapım eki vardır.

Olumsuzluk eki olan "-ma, -me; -sız, -siz" ekleri de yapım ekidir.

İsim - fiil (-ma, -ış, -mak), sıfat-fiil (-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş) ve zarf-fiil (-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -...r ...mez) ekleri de yapım ekidir.

Bu bilgilerden hareketle numaralanmış sözcüklere bakalım:

I. "kimliğini" < kim -lik - i - (n) -i
isim k. i.i.y.e. çekim e. çekim e.

II. "şaşırtıcı" < şaş- -ır -t -ıcı
fiil k. f.f.y.e. f.f.y.e. f.i.y.e.

III. "girişinde" < gir- -iş -i (n) -de
fiil k. f.i.y.e. çekim e. çekim e.

IV. "soluklamaya" < solu- -k -la -ma - (y) -a
fiil k. f.i.y.e. i.f.y.e. f.i.y.e. çekim e.

V. "başlarsınız" < baş -la -r -sınız
isim k. i.f.y.e. çekim e. çekim e.

Görüldüğü gibi I, III ve V numaralı sözcüklerde bir adet yapım eki vardır. II ve IV numaralı sözcüklerde birden fazla yapım eki vardır.

Öncülde verilen dizelerde yer alan bazı sözcüklerle ilgili seçeneklerde bilgiler verilmiştir. Bu bilgileri kontrol edelim.

A) "kenarındaki" < kenar -ı (n) -da -ki (Doğru)
isim k. tamlanan e. hâl e. yapım e.

B) "yağmur" < yağ- -mur (Doğru)
fiil k. f.i.y.e. (kök + yapım eki = gövde)

C) "mazgallarını" < mazgal -lar -ı (n) -ı (Yanlış)
isim k. çokluk e. iyelik e. hâl e.

D) "harçlığımı" < harç -lık(ğ) -ım -ı (Doğru)
isim k. i.i.y.e. iyelik e. hâl e.

E) "alacaklıyım" < al- -acak -lı (y) -ım (Doğru)
fiil k. f.i.y.e. i.i.y.e. ek-fiil kişisi

Görüldüğü gibi C seçeneğinde verilen açıklama eksiktir. Çünkü bu sözcükte çokluk eki, iyelik eki ve hâl (durum) eki vardır.

HATIRLAYALIM

- Yapısına göre sözcükler; basit, türemiş, birleşik olmak üzere incelenir.
- Basit sözcükler, yapım eki almamış sözcüklerdir.
- Türemiş sözcükler, yapım eki almış sözcüklerdir.
- Birleşik sözcükler, birden fazla kelimenin birleşimiyle oluşan sözcüklerdir.

Buna göre I numarayla verilen "var-lık", III numarayla verilen "yaş-a-mak", IV numarayla verilen "yanıl-ış" ve V numarayla verilen "bil-in-" sözcükleri yapım eki alarak yapısına göre türemiş sözcük oluşturur. Ancak II numarayla verilen "doğru" sözcüğü, yapım eki almamıştır ve yapısına göre basit bir sözcüktür.

BENİM HOCAM

Türemiş yapılı sözcük, yapım eki almış sözcüktür.

A) "sonuçlarını" < son -uç -lar -ı (n) -ı
isim k. i.i.y.e. çekim e. çekim e. çekim e.
(türemiş)

B) "yokluğunda" < yok -luk(ğ) -u (n) -da (türemiş)
isim k. i.i.y.e. çekim e. çekim e.

C) "doğusunda" < doğ- -u (s) -u (n) -da (türemiş)
fiil k. f.i.y.e. çekim e. çekim e.

D) "sebebini" < sebep(b) -i (n) -i (basit)
isim k. çekim e. çekim e.

E) "gelin" < gel - in (türemiş)
fiil k. f.i.y.e.

Görüldüğü gibi D seçeneğinde verilen altı çizili sözcük sadece çekim eki almıştır, yapım eki almamıştır. Bu yüzden yapısına göre basit bir sözcüktür.

Birleşik sözcük, birden fazla sözcüğün birleşimiyle oluşan sözcüklerdir. Birleşik sözcükler, "isim + isim", "isim + fiil", "isim + fiilimsi", "sıfat + isim", "fiil + fiil" gibi şekillerde oluşur.

I. cümlede birleşik sözcük yoktur.

II. cümlede "insanoğlu" sözcüğü, birleşik sözcüktür.

III. cümlede birleşik sözcük yoktur.

IV. cümlede "fark ettirmek" ve "yol göstermek" sözleri, yapıca birleşiktir.

V. cümlede "birçok" sözcüğü yapıca birleşiktir.

O hâlde, I ve III numarayla verilen cümlede herhangi bir yolla birleşen, yapıca birleşik bir sözcük yoktur.

1. **"Farklı" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde ad olarak kullanılmıştır?**

A) Onunla farklı bir şehirde buluşmaya karar verdik.
B) Sesi diğer sanatçıya göre biraz farklıydı.
C) Eserlerindeki farklı üslubu hemen göze çarpıyor.
D) Dün söylediklerinden farklı konuşuyorsun.
E) Bu ülke farklı kimlikleri bir bayrak altında toplamayı başardı.

2. **Aşağıdaki cümlelerden hangisindeki altı çizili sözcük ad durum eki <u>almamıştır</u>?**

A) Yağmur başlayınca <u>eşyaları</u> taşımayı bıraktık.
B) Yoğunluktan <u>dergiyi</u> bu ay almayı unuttum.
C) <u>Kitabı</u> salondaki kütüphanede duruyordu.
D) <u>Annemi</u> güzel bir yere götürmek istemiştik.
E) <u>Camı</u> açmak isterken elini sıkıştırdı.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem soyut hem de somut bir ad vardır?**

A) Söğüt ağaçlarını yıkıyordu yağmur damlaları.
B) Umutsuz bir güneş doğuyordu dağların arasından.
C) Öfkeli kalabalık meydanda toplanmaya başladı.
D) Dört nala giden atların sesleri geliyor.
E) Bulutların getirdiği korku sardı dört tarafı.

4. **Aşağıdakilerin hangisi "-ler, -lar" eki cümleye "yaklaşık" anlamı katmıştır?**

A) Burada akşamları kimseyi bulamazsınız.
B) Bu evleri yıkıp yerine kim bilir ne yapacaklar.
C) Mültecilere dünyaları versen ne fayda, ille de vatan!
D) Üç yaşlarında bir çocuğu bırakmışlar avluya.
E) Türklerin Anadolu'ya geliş nedenleri nelerdir?

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde topluluk adı <u>kullanılmamıştır</u>?**

A) Marmaris'teki orman yangınları bir türlü bitmiyor.
B) Sınıfın başkanı olacağım, diye tutturdu.
C) Bu takım Şampiyonlar Ligi'ne zor çıkar.
D) Çocuklara dağıttığımız kalem bir düzineydi.
E) Irak'ın kuzeyinde de ordumuz bekliyor.

6. Türkçede "-dan, -den" eki çıkma, ayrılma hâl eki olarak kullanıldığı gibi tamlayan eki görevinde de kullanılır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-dan, -den" eki, diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

A) Kitaplardan bazılarını okumadığını söylüyor.
B) Dünyadan göçmeyecekmişiz gibi çalışıyoruz.
C) Bugünlerde evden çıkmak istemiyordu.
D) Hangisinden fayda göreceğini bilemedi.
E) Çocukları sokaktan eve getiremiyordu ki!

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde küçültme adı kullanılmıştır?**

A) Minicik elleriyle yüzüme dokundu.

B) Kocaman adamın çocuksu bir ifadesi vardı.

C) Şu tepeciği aşınca Yıldızeli'ne varırsın.

D) Odanın sıcacık olması hoşuma gitmedi değil.

E) Bana küçücük odayı vermişsiniz, diye ağladı.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirtisiz isim tamlaması diğerlerinden farklı bir anlam ilgisiyle kurulmuştur?**

A) Bu yaz bütün aileyi düğün telaşı sarmıştı.

B) Temmuzda Zonguldaklılar, sel felaketiyle yüzleşti.

C) Genç kız ayrılık acısına dayanamamış olacak.

D) Ondaki deve kini değil de nedir, söyler misin?

E) Anlaşılan, bu sene de galibiyet coşkusu yaşayamayacağız.

9. Yazarlar (I) bir başka memleketin (II) insanlarıdır. Eserlerinin (III) sokaklarına (IV) dalmak, insanı (V) yeni maceralara sürükler.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. sözcük, çokluk eki almıştır.

B) II. sözcük, ilgi eki almıştır.

C) III. sözcük, hem iyelik hem de ilgi eki almıştır.

D) IV. sözcük, yönelme hâl eki almıştır.

E) V. sözcük, III. tekil şahıs aitlik eki almıştır.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim tamlaması yoktur?**

A) Bütün hayatını bu filme bağladığını söyledi.

B) Hayatın güzelliklerini görmeden yaşıyorsunuz.

C) Trabzon'da güz akşamları çok güzel olur.

D) Yıldızların ışıkları buradan daha parlak görünüyor.

E) Taze çayın kokusu tüm yolcuları kendine getirdi.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayanla tamlanan arasına sıfat girmiştir?**

A) Usta yazarın öyküleri farklı bir yayınevinden yeniden basılacak.

B) Her yemekte, ekmeğin yanmış kısmını bizden önce yerdi.

C) Eylül ayında şiir okumanıza gerek yok, diyor şair.

D) Caddenin köşesindeki marketten her istediğini buldu.

E) Sanatçı, edebiyat dünyasının çığlığıyım, diyor.

12. Türkçe, kısa anlatıma yatkın bir dildir. Bu gerekçeyle tamlayanı zamir olan isim tamlamalarında tamlayan düşebilir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu bilgiye örnek olabilecek bir kullanım vardır?

A) Küçük Prens'in iç konuşmaları bize hayatı gösterir.

B) Onun iyi bir insan olduğunu sanmıyorum.

C) Maaşını önümüzdeki ay ödeyemeyeceğiz.

D) Senin şiirlerinin özgün olduğunu görüyoruz.

E) Güvenlik güçleri her yerde onu aramıştı.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde renk bildiren sözcük, isim göreviyle kullanılmıştır?**

A) Yeşil gözleri vardı, hepimizin içini ısıtan.

B) Kapkara bir gece şehrin üstüne çökmüştü.

C) Tezgâhtan sarı armutları seçiyordu.

D) Çarşafın beyazı gitmiş yerini gri bir renk almıştı.

E) Doğum günümde kırmızı bir abajur almışlar.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zincirleme isim tamlaması yoktur?**

A) Uzun Yürüyüş'te sanatçı, sokak çocuklarının yalnızlığını ele almış.

B) Türkiye'nin eğitim sorunu her geçen yıl büyümeye devam ediyor.

C) Bilgisayar ekranının tozunu bu bezle alamazsınız.

D) Bugünlerde ilaç firmalarının rekabeti haberlere konu oluyor.

E) Bu kampta, yoksul çocukların umutsuz bekleyişi sürüyor.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayanla tamlananı yer değiştirmiş bir isim tamlaması vardır?**

A) Bakanların, vekillerin sorumluluğu daha da artıyor.

B) Halk, özellikle güvenlik konusunda tedbir alınmasını istedi.

C) Devir teslim töreninde bakanlar hazır bulundu.

D) Hastaları bu bekleyişten oldukça şikâyetçiydi doktorun.

E) Cumartesi günü kısa süreli bir yağış bekleniyor.

16. Bazen bir tür adı, özel ad olarak kullanılabilir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, bu açıklamaya uygun kullanılmıştır?

A) Toprak, yağmura doyunca kaymaya başladı.

B) Kaya, gördüğü rüyanın etkisinden kurtulamadı.

C) Doğa, baharın etkisiyle renkten renge giriyordu.

D) Rüzgâr, evlerin çatılarını uçuruyor, ağaçların dallarını kırıyordu.

E) Ateş, kasabadaki evleri bir ejderha gibi kuşatmıştı.

17. (I) Ev, beni tedirgin ediyordu. (II) Bu yüzden, hafta sonu tatillerinde okulda kalmaktan çok mutlu oluyordum. (III) Ayrıca, okulun gecesi gündüzü çok renkli geçiyordu. (IV) Hava güzelse, kafa dengi birkaç arkadaş okulun arkasındaki sırtlara çıkıyorduk. (V) Kırlarda kendimizi çok özgür hissediyorduk.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde bir isim tamlaması yoktur?

A) I. ve II. B) I. ve V. C) II. ve III.

D) III. ve IV. E) IV. ve V.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde cümleyi oluşturan bütün sözcükler isimdir?**

A) Sitenin bahçesinde keçilerin, geyiklerin heykelleri vardı.

B) Uzun bir yürüyüşün ardından görmüştüm geyiği.

C) Kahverengi benekleri ve o güzel gözleriyle beni büyüledi.

D) Her gün soru çözmeli, bu konuları pekiştirmelisin.

E) Spor yaparken yanınızda bir şişe su bulundurmalısınız.

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde çıkma (ayrılma) durumu eki diğerlerinden farklı bir işlevde kullanılmıştır?**

A) Hastalıktan yerinden kalkacak hâli kalmamış.

B) Zavallı çocuk, korkudan bir şey diyemiyormuş.

C) Kardeşi mahallenin serseri takımından olup çıkmıştı.

D) Benimle görüşmek istemediğinden telefonunu kapatmış.

E) Yağmur yağdığından uzun süre dışarı çıkamadık.

20. **Aşağıdakilerin hangisinde isim tamlamasının unsurlarından biri cümle biçimindedir?**

A) Kuşların aynı yöne göç etmesi, içgüdüsel bir davranış olarak bilinir.

B) Radyoda çalan bir müzikle ilkokul yıllarımı geçirdiğim şehre yolculuk ettim.

C) Şubatta atama yok söylentisi, öğretmen adaylarını kahretti.

D) Sanatın iyisi, kötüsü olur mu; sanat her hâliyle insana bir şey verir.

E) Rüzgârın getirdiği yapraklar ve havadaki tatlı koku, sonbahar geliyor diyor bize.

"farklı" sözcüğü, B seçeneğinde ad (isim) olarak kullanılmıştır. "Farklı" sözcüğü, "-idi" ek-fiilini alarak yüklem olmuştur. Sözcük, A seçeneğinde "şehir" ismini nitelemiş, C seçeneğinde "üslup" ismini nitelemiş, E seçeneğinde "kimlikler" ismini nitelemiş ve sıfat olarak kullanılmıştır. D seçeneğinde ise "konuşmak" fiilini belirterek zarf olarak kullanılmıştır.

HATIRLAYALIM

- Altı çizili sözcüklere göz attığımızda hepsinin "-ı, -i" ekini aldığını görürüz. Türkçede "-ı, -," ekinin üç görevde kullanıldığını hatırlayıp çözüme öyle geçelim:

a. Hâl (Durum) Eki: İsme gelerek ismi belirtmeyi sağlar.

b. III. Tekil Şahıs İyelik Eki: İsmin, varlığın kime ait olduğunu gösterir. Kelimenin başına "onun" sözcüğünü getirebiliriz.

c. Yapım Eki: Genellikle fiilden isim yapan yapım eki olarak kullanılır: an-ı, yaz-ı, bat-ı, diz-i, say-ı...

Görüldüğü gibi bu bilgiler sınanmak istenmiş. Seçeneklerde altı çizili sözcüklere baktığımızda A, B, D ve E seçeneklerinde verilen sözcülerin belirtme hâl eki olan "-ı, -i" aldığını görürüz. Ancak C seçeneğindeki "kitabı" sözcüğündeki "-ı" eki "onun kitabı" anlamında, yani III. tekil şahıs iyelik ekidir.

Soru kökünde verilen ifadeye dikkat edersek bizden "hem somut hem de soyut ad" olarak kullanılan sözcüğü bulmamızı istediğini görürüz. Sıfatı, eylemi istemiyor; ad olan sözcüklere bakmamızı istiyor. O yüzden B seçeneğinde verilen "umutsuz", C seçeneğinde verilen "öfkeli" sözcükleri ad olmadığı, sıfat olduğu için elenir. A ve D seçeneklerinde de soyut bir ad yoktur, ad olan sözcükler somuttur. (ağaçlar, yağmur, damla; at, ses) E seçeneğinde verilen cümlede "bulut" sözcüğü somut ad, "korku" sözcüğü soyut addır.

"-lar, -ler" eki bilindiği gibi çokluk ekidir ancak her cümleye çokluk anlamı katmaz; abartma, saygı, genelleme, yaklaşık, tahmin, aile, soy sop vb. anlamları da katar. Soru kökünde de bizden "-lar, -ler" ekinin "yaklaşık" anlamında kullanıldığı seçeneği bulmamız isteniyor. Bu bağlamda seçeneklerde "-lar, -ler" eki alan sözcüklerin anlamlarını inceleyelim:

A seçeneğinde "akşamları" → "genellikle"
B seçeneğinde "evleri" → "çokluk"
C seçeneğinde "dünyalar" → "abartma"
D seçeneğinde "yaşlarında" → "yaklaşık, tahmini"
E seçeneğinde "Türkler" → "soy sop, millet"

Gördüğünüz gibi, "-lar, -ler" eki D seçeneğinde "yaklaşık" anlamında kullanılmıştır.

HATIRLAYALIM

- Topluluk adları, biçimce tekil olmalarına rağmen anlamca çoğul adlardır. Bir nevi **parçaların birleşmesinde oluşan bütünü** ifade ederler.

A seçeneğindeki "orman", C seçeneğindeki "takım", D seçeneğindeki "düzine" E seçeneğindeki "ordu" sözcükleri topluluk adıdır. Ancak B seçeneğindeki "sınıf" sözcüğü "öğrencilerin eğitim - öğretim almak için bulunduğu yapı"yı karşılamaktadır, topluluk adı değildir. "Sınıf" sözcüğü ne zaman topluluk adı olurdu, derseniz buyurun şu cümleye bakın: "Bu ülkede hiçbir sınıfın ayrıcalığı yoktur." Bu cümlede sınıf sözcüğü "zümre, grup" gibi topluluk anlamlarına gelmektedir. Bu şekilde kullanılsaydı topluluk adı olurdu.

6. **HATIRLAYALIM**

- Öncülde yapılan açıklama doğrultusunda "-dan, -den" ekinin Türkçede çıkma, ayrılma eki ve tamlayan (ilgi) eki olan "-ın, -in" yerine kullanıldığını görüyoruz. Bu bağlamda B seçeneğinde verilen "dünyadan", C seçeneğinde verilen "evden", D seçeneğinde verilen "hangisinden" ve E seçeneklerinde verilen "sokaktan" sözcüğündeki "-dan, -den" eklerinin çıkma, ayrılma hâl eki olduğunu görürüz. A seçeneğinde verilen "kitaplardan" sözcüğündeki ek, tamlayan (ilgi) eki olan "-ın, -in" yerine kullanılmıştır ki kendinden sonraki sözcükle de bir isim tamlaması oluşturur:

kitaplar**dan** (-ın) bazıları → belirtili isim tamlaması
tamlayan tamlanan

CEVAP: A

DİKKAT

Tamlayan eki olan "-dan, -den" yerine "-ın, in" ekini getirerek bu eki alan sözcüğün bir isim tamlamasının tamlayanı mı olmuş, isterseniz bakabilirsiniz.

7. **HATIRLAYALIM**

- Bir varlığın küçük, küçüğe yakın olduğunu anlatmak için o varlığı karşılayan adın sonuna küçültme eklerinden (-cık, -cik, -cuk, cük...) birinin getirilmesiyle küçültme adı yapılır. Küçültme adı, C seçeneğindeki cümlede "tepecik" sözcüğünde varlığını gösterir, "küçük tepe" anlamındadır.

  Bu tür sorularda küçültme ekini alan sözcüğün cümlede ad (isim) mı, sıfat mı, zarf mı olduğuna bakmak cevabı bulduracaktır. Yani, küçültme ekini alan her sözcük, ad (isim) olmuyor. Seçeneklerdeki diğer ifadeleri inceleyelim:

A) minicik (küçültme sıfatı) el (isim)

B) çocuksu (küçültme sıfatı) ifade (isim)

D) sıcacık (küçültme zarfı) olması (fiilimsi)

E) küçücük (küçültme sıfatı) oda (isim)

CEVAP: C

8. **HATIRLAYALIM**

- Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan ek almaz, tamlanan "(s)-ı, -i, -u, -ü" eklerinden birini alır.
- Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan ve tamlanan arasında "tür, nasıllık, parça-bütün, neden, ham madde, çıkış-başlangıç-yetişme yeri, görev vb." ilgiler bulunabilir.

Buna göre; A seçeneğindeki "düğün telaşı", B seçeneğindeki "sel felaketi", C seçeneğindeki "ayrılık acısı" ve E seçeneklerindeki "galibiyet coşkusu" belirtisiz isim tamlamalarında "neden-sonuç" ilişkisi vardır. Tamlanan, tamlayanın nedenini verir. Ancak D seçeneğindeki "deve kini" belirtisiz isim tamlamasında "benzetme" ilişkisi vardır. (Keçi inadı, aşk ateşi, talih kuşu gibi.)

CEVAP: D

9. Numaralanmış sözcüklerin aldığı çekim eklerini tek tek inceleyelim:

I. yazarlar < yazar - lar (çokluk eki)

II. memleketin < memleket - in (insanları) (ilgi (tamlayan) eki)

III. eserlerinin < (onların) eser - leri - nin (iyelik eki, ilgi (tamlayan) eki)

IV. sokaklarına < sokak-ları - n - a (yönelme hâl eki)

V. insanı < insan - ı (belirtme hâl eki)

Parçada V numarayla verilen "insanı" sözcüğünün III. tekil şahıs aitlik (iyelik) eki değil, belirtme hâl eki aldığını görüyoruz. Sözcük, III. tekil şahıs aitlik (iyelik) eki almış olsaydı başına "onun" sözcüğünü getirebilirdik.

"... (onun) insanı yeni maceralara sürükler" diyemiyoruz.

CEVAP: E

HATIRLAYALIM

- Türkçede isim tamlaması olması için tamlayan ve tamlanan durumundaki sözcüklerin isim ya da isim soylu (zamir, edat) sözcükler olması gerekir. Türkçede üç isim (ad) tamlaması vardır:

a. Belirtili isim tamlaması: öğrencinin başarısı, şehrin gürültüsü...

b. Belirtisiz isim tamlaması: yaz saati, öğrenci başarısı, şehir gürültüsü...

c. Zincirleme isim tamlaması: öğrencinin başarısının ödülü, şehir gürültüsünün sonucu...

Bu bilgi doğrultusunda seçeneklerdeki tamlamaları inceleyelim:

A) bütün hayat
sıfat isim = sıfat tamlaması
bu film
sıfat isim = sıfat tamlaması

B) hayatın güzellikleri
isim isim = belirtili isim tamlaması

C) güz akşamları
isim isim = belirtisiz isim tamlaması

D) yıldızların ışıkları
isim isim = belirtili isim tamlaması

E) çayın kokusu
isim isim = belirtili isim tamlaması

Görüldüğü gibi A seçeneğinde herhangi bir isim tamlaması yok, sıfat tamlaması var.

11. **HATIRLAYALIM**

- Belirtili isim tamlamalarında tamlayan, tamlanan ya da hem tamlayan hem tamlanan sıfat alabiliyordu.

şehrin bitmeyen sorunları
isim (tamlayan) sıfat isim (tamlanan)

büyük şehrin sorunları
sıfat isim (tamlayan) isim (tamlanan)

Şimdi seçeneklerdeki tamlamalara bakalım:

A) usta yazarın öyküleri
sıfat isim (tamlayan) isim (tamlanan)
(Sıfat, tamlayanın önünde.)

B) ekmeğin yanmış kısmı
isim (tamlayan) sıfat isim (tamlanan)
(Sıfat, tamlayanla tamlanan arasında.)

C) eylül ayı
isim (tamlayan) isim (tamlanan)
(Belirtisiz isim tamlaması, sıfat almadı.)

D) caddenin köşesindeki market
isim (tamlayan) isim (tamlanan) isim
belirtili isim tamlaması
(Belirtili isim tamlaması, "market" isminin sıfatı oldu.)

E) edebiyat dünyasının çığlığı
isim isim isim
zincirleme isim tamlaması
(Sıfat yok.)

Görüldüğü gibi tamlayanla tamlanan arasına sıfat girmiş ifade, B seçeneğinde yer almaktadır.

CEVAP: B

12. Öncülde verilen bilgi doğrultusunda seçeneklerden tamlayanı zamir olan ama kullanılmayan, düşen bir isim tamlaması aramalıyız.

Tamlayan "benim, senin, onun, bizim, sizin, onların" gibi kişi zamiri olduğunda düşebilir ve kısaltmalı bir söyleyiş yapabiliriz: (benim) evim, (senin) telefonun, (onun) sesi...

Bu doğrultuda seçenekleri incelediğimizde, C seçeneğinde verilen cümlenin yanıt olduğu görülür. Çünkü "senin" zamiri tamlayan durumunda bir zamirdir ve düşmüştür:

(Senin) maaşını önümüzdeki ay ödeyemeyeceğiz.
tamlayan tamlanan

CEVAP: C

Renk bildiren sözcük, cümlede isim, sıfat ve zarf olarak görev yapabilir. A seçeneğinde "yeşil" sözcüğü "göz" isminin sıfatı, B seçeneğinde "kapkara" sözcüğü "gece" isminin sıfatı, C seçeneğinde "sarı" sözcüğü "armut" isminin sıfatı, E seçeneğinde "kırmızı" sözcüğü "abajur" isminin sıfatı durumundadır. Ancak D seçeneğindeki "beyaz" sözcüğü isim olarak kullanılmıştır. Hatta "çarşafın beyazı" tamlaması, iki isimden oluştuğu için belirtili isim tamlaması kurmuştur. (Bu cümledeki "gri" sözcüğü de "renk" isminin sıfatı durumundadır ancak cümlede başka bir renk adı, isim olarak kullanılmıştır.)

CEVAP: D

HATIRLAYALIM

- Zincirleme isim tamlaması, en az iki isim tamlamasının iç içe geçmesiyle oluşur.
- Zincirleme isim tamlamasını oluşturan tamlayan ve tamlanan ya da ikisi birden isim tamlaması olmalıdır.
- Bu tarz sorularda araya sıfat girmiş isim tamlamaları genellikle çeldirici ya da yanıt olur.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklere baktığımızda;

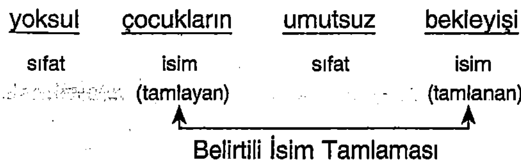
A) "sokak çocuklarının yalnızlığı", zincirleme isim tamlamasıdır.

B) "Türkiye'nin eğitim sorunu", zincirleme isim tamlamasıdır.

C) "bilgisayar ekranının tozu", zincirleme isim tamlamasıdır.

D) "ilaç firmalarının rekabeti", zincirleme isim tamlamasıdır.

E) "yoksul çocukların umutsuz bekleyişi", tamlayanı ve tamlananı sıfat almış belirtili isim tamlamasıdır, zincirleme isim tamlaması değildir.

CEVAP: E

16. **HATIRLAYALIM**

- Belirtili isim tamlamalarında tamlayan ve tamlanan durumundaki sözcük yer değiştirebilir:

Gürültüsü şehrin bitmiyor.
tamlanan tamlayan

Bu bilgi doğrultusunda seçenekleri incelediğimizde D seçeneğinde verilen cümlede tamlayan ve tamlananın yer değiştirdiğini görürüz:

✓ Hastaları (tamlanan) bu bekleyişten oldukça şikâyetçiydi doktorun. (tamlayan)

Tamlamayı oluşturan unsurları yerli yerinde yazacak olursak şöyle olur:

✓ Doktorun (tamlayan) hastaları (tamlanan) bu bekleyişten oldukça şikâyetçiydi.

CEVAP: D

15. Öncülde verilen bilgi doğrultusunda seçeneklere bakacağız ve normalde tür adı olarak kullanılan bir sözcüğün cümlede özel isim olarak kullanılmasını arayacağız.

Buna göre A, C, D ve E seçeneklerindeki altı çizili sözcükler tür adı olma özelliklerini korumaktadırlar. Ancak B seçeneğindeki "Kaya" sözcüğü, bir kişinin adı olmuş, özel ad olarak kullanılmıştır.

CEVAP: B

17. Parçada numaralarla verilen cümlelerdeki isim tamlamalarını bulalım:

I. cümle: İsim tamlaması yok.

II. cümle: "hafta sonu tatilleri" Zincirleme isim tamlaması

III. cümle: "okulun gecesi gündüzü" Belirtili isim tamlaması (ikileme, tamlanan durumunda.)

IV. cümle: "okulun arkası" Belirtili isim tamlaması ve kafa dengi: Belirtisiz isim tamlaması

V. cümle: İsim tamlaması yok.

Gördüğünüz gibi parçada I ve V numarayla verilen cümlelerde bir isim tamlaması yoktur.

CEVAP: B

18. Her cümledeki sözcüklere bakalım ve isimleri belirleyelim:

A) "site, bahçe, keçi, geyik, heykel, var" sözcükleri isimdir.

B) "yürüyüşün, ardından, geyiği" sözcükleri isimdir, ancak cümlede "uzun, bir" sözcüğü sıfat, "görmüştüm" sözcüğü fiildir.

C) "benekleri, gözleriyle" sözcükleri isimdir, "kahverengi, o, güzel" sözcükleri sıfat, "ve" sözcüğü bağlaç, "beni" zamir, "büyüledi" sözcüğü fiildir.

D) "gün, soru, konu" sözcükleri isimdir, "her, bu" sözcükleri sıfat, "çözmeli, pekiştirmelisiniz" sözcükleri fiildir.

E) "spor, yanınızda, şişe, su" sözcükleri isim, "yaparken" fiilimsi, "bir" sıfat, "bulundurmalısınız" sözcüğü fiildir.

Görüldüğü gibi bütün sözcükleri isim olan cümle A seçeneğindedir.

CEVAP: A

19. Ayrılma (çıkma) durum eki "-dan, -den" cümlede sadece çıkma işlevinde kullanılmaz, cümlede gerekçe (neden-sonuç) işlevinde de kullanılabilir.

A, B, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde gerekçe (neden-sonuç) işlevinde kullanılmış, C seçeneğinde ise kendi işlevini (çıkma, ayırma) korumaktadır.

CEVAP: C

20. İsim tamlamasını oluşturan unsurlar tamlayan ve tamlanandır. Dolayısıyla ya tamlayan ya da tamlananı cümle olan bir isim tamlaması aramalıyız.

C seçeneğinde verilen cümledeki "şubatta atama yok söylentisi" söz öbeği bir isim tamlamasıdır. Bu tamlamanın "şubatta atama yok" öbeği tamlayan, "söylentisi" sözcüğü tamlanandır. Tamlayan durumundaki ifade bir cümledir.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "güzel" sözcüğü, sıfat görevinde kullanılmamıştır?**

A) Onunla güzel günlerin hayalini kurardık.
B) Bu kadar güzel notlar alması düzenli çalışmasıyla ilgili.
C) Denizi, bu yakadan daha güzel görürsünüz, dedi.
D) Güzel filmler seyretmek artık sadece bir hayal.
E) En güzel günler henüz yaşanmamış olanlardır.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde pekiştirilmiş sözcük, tür bakımından ötekilerden farklıdır?**

A) Bahçeden getirdiği yemyeşil elmaları poşete koydu.
B) Bugünlerde iyi beslenmediği belliydi, yüzü sapsarı kesilmişti.
C) Kâmile Hanım, oğlunu her gün tertemiz kıyafetlerle parka getirirdi.
D) Kıpkırmızı yüzüyle denizden dönünce hepimizi şaşırttı.
E) Tek isteği masmavi denizin, beyaz bulutların kuşattığı bir yere gitmekti.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "fazla" sözcüğü diğerlerinden farklı bir türde kullanılmıştır?**

A) Bizi sık sık, "Herkesin içinde fazla konuşmayın." diye uyarırdı.
B) Fazla söze gerek duymadan kısaca olanları özetledi.
C) Fiyatları fazla artırırsan müşteri bulmakta da zorlanırsın.
D) İnsanların söylediklerini fazla önemsiyor, sonra da hırçınlaşıyordu.
E) Buluşma noktasında fazla beklediği için sinirlenmiş.

4. **Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde adlaşmış sıfat vardır?**

A) Acemi katır, kapı önünde yük indirir.
B) Aç, aman bilmez; çocuk zaman bilmez.
C) Açık yerde tepecik, kendini dağ sanır.
D) Adalet ile zulüm bir yerde barınmaz.
E) Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir ad, birden fazla sıfatla nitelenmiştir?**

A) Geniş, bakımlı evleriyle konforun zirvesindeydi bu mahalle.
B) Genç bir adam, hüzünle limana yaklaşıyordu.
C) Uzun caddelerin çevirdiği bu parkta çocuklar oyun oynar.
D) Gölgeleri maviye dönüştürerek turna katarları geçiyordu.
E) Kimsesiz sokaklar, çaresiz caddeler bir işaret bekliyordu.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sözcük hem belirtme hem de niteleme sıfatı almıştır?**

A) Asılsız haberlerle adayları telaşlandırıyorsunuz.
B) Sizin de bazı açıklamalar yapmanız gerekiyor.
C) Bu nasıl bir kaderdir ki bir türlü gülmüyor bana.
D) Derenin taşması sonucu bölgedeki evler tahliye edildi.
E) Gündemi her gün yeni bir gelişme belirliyor.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması, bir adın tamlayanı olarak kullanılmıştır?**

A) Kitabın son baskısı çeviri hatalarıyla doluydu.

B) Kazandığı zaferleri, aldığı övgüleri hak ettiğini biliyor.

C) Umutsuz günlerde sıcak öykülere sığınıyorum.

D) Solgun yüzünün çizgileri daha da belirginleşti.

E) Ayrılık acısının izleri elbet bir gün geçecek.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı sıfatla sağlanmıştır?**

A) Ailenize hangisinden almayı uygun görürdünüz?

B) Benimle gelmeyeceğini nasıl bilmezsiniz?

C) İzmir'e giderken hangi yolu kullanacaksın?

D) Bugünlerde en çok kimi görüyorsun?

E) Sınav sonuçları ne zaman açıklanıyor?

9. Sıfatlar, çekim eki almaz, alırsa isimleşir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu bilgi örneklenmemiştir?

A) Öğretmen, bağlanma sorunu yaşayanlara sevgiyle yaklaşmalı.

B) Boşboğazı cehenneme atmışlar, odun yaş diye bağırmış.

C) Bu ülkede gerçek sanatçılara gereken önem verilmiyor.

D) Babannem, güzellerin kaderi hep çirkin olurmuş, derdi.

E) Düğüne gelene pilav üstü kavurma verecekler.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sıfat, birden fazla adı nitelemiştir?**

A) Türkiye'de alt yazılı filmlerin daha çok beğenildiğini söylüyor.

B) Korkan çocuklar, kadınlar bir an önce bu sıkıntının geçmesini bekliyordu.

C) Yalnızca araştıran, tartışan bir öğrenci değildi Murat.

D) İçeri girerken telefonun bataryasını, kartını çıkarmışlar.

E) Kimsenin adını bilmediği bu köye ilk yerleşen oymuş.

11. **"O" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde işaret sıfatı olarak görev yapmaktadır?**

A) O, son zamanlarda Osmanlıdan kalma eserleri topluyordu.

B) O geçmiş özlemiyle bu şarkıları, söyler durur.

C) O her geçen gün bahçedeki kulübesine, tasmasına alışıyordu.

D) O eserlerin günümüze gelmesini kurumunuza borçluyuz.

E) O, sanatın insan ruhunu yücelttiğini bilir ve öyle davranır.

12. Uzun ve yorucu bir yolculuktan (I) sonra etrafı ağaçlarla çevrili bir gölün (II) kenarına geldik. Gürültüden uzak, oldukça sakin bir yerdi (III) burası. Rengârenk çiçeklerden (IV) çok güzel kokular yayılıyordu etrafa. Biraz dinlendikten sonra sofrayı (V) kurmak için hazırlıklara giriştik.

Bu parçadaki numaralı sözlerin hangisinden önce betimleyici ögeler kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. Yaz çılgınlıkları (I) bittiğinde fidanlıktan kurtulmuş ince bedenli (II) kavaklar sonbahara direnir. Onlar, dallarında ağustos böceklerinin şen seslerinin kesilmesini umursamadan, her yönden bastıran (III) rüzgârların keyfini çıkarmaya çalışır. Yalnız yaşlanmaya başlayan (IV) kavaklar bu işten memnun değildir. Çünkü onlar ilk günden kurumuş (V) yapraklarını dökmeye başlar.

Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisi niteleme amacıyla kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. (I) Tan yerleri ışıdı ışıyacak, sütliman denizde küreklerin şıpırtısından başka ses yoktu. (II) Poyraz Musa, dün akşamdan beri hiç soluk almadan; ince, telaşsız bir uyumla kürek çekiyordu. (III) Bazen belli belirsiz bir yel esiyor, sonra yitiyordu. (IV) Delikanlının ter kokusuna denizin kokusu karışıyordu. (V) Yorulmuştu ama seher yeliyle içine, onu alıp uçuran bir sevinç geldi oturdu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde niteleme amacıyla kullanılmış bir sözcük yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "yüksek" sözcüğü, diğerlerinden farklı bir türde kullanılmıştır?**

A) Türkiye bu hafta sonu yüksek basıncın etkisinde kalacak.

B) Yüksek gerilim hattına kapılan işçilerin haklarını arıyoruz.

C) Cebindeki paraya güvenip yüksek oynuyordu ama hep kaybediyordu.

D) Bu dizi de yüksek sosyetenin hayatını mercek altına almış.

E) Sokaklardaki yüksek kaldırımlar, engellilerin hareketini kısıtlıyor.

BENİM HOCAM

16. Şimdi hayatta olan kötü insanların yok olması ve yerlerine yeni bir insanlığın gelmesi (I) gerek. Boş bir sayfa (II) açılması lazım. İnsanın saldırgan nitelikleri (III) bir miktar azalmalı. Daha az yufka yürekli bir insanoğlu (IV), büyük resmi (V) görebilme yeteneğine sahip yeni bir tür ortaya çıkmalı.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. söz, belirtili isim tamlamasıdır.

B) II. söz, hem niteleme hem belirtme sıfatı almış bir isimdir.

C) III. söz, tamlananı sıfat almış belirtili isim tamlamasıdır.

D) IV. söz, belirtisiz isim tamlamasıdır.

E) V. söz, niteleme sıfatıyla oluşan sıfat tamlamasıdır.

17. (I) Ormandaki koşullar, artık içinde yaşamaya elverişli değil. (II) Nefes alacak havaya, büyük düşünecek alana ihtiyacımız var. (III) Dünya ayaklarımızın altında serili, bizi bekliyor. (IV) Uzun sürecek bir yolculuğa çıkmak üzereyiz. (V) Yolculuk, görünüşte ormanda; içte kendi ruhumuzun özüne ulaşmada olacak.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde sıfat kullanılmamıştır?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) III. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirsizlik bildiren sözcük, diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?**

A) Bugünlerde birtakım sorunlar yaşadığını biliyorum.

B) Kimileri kitap okurken müzik dinleyemez.

C) Yazarlardan çoğu, ölümsüz olmayı arzu eder.

D) Aldığı eşyaların birkaçında sorun olduğunu gördü.

E) Hepimiz sizin sorunlarınıza çözüm arıyoruz.

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "bir" sözcüğü, diğerlerinden farklı bir türde kullanılmıştır?**

A) Onlar da burada bir gün kalmışlar.

B) Marketten bir paket bisküvi almışlar.

C) Parkta küçük bir kız ağlıyordu.

D) Bugün derse sadece bir öğrenci gelmedi.

E) O kadar soru çözmüş, bir soruyu boş bırakmış.

20. Sıfatlar da basit, türemiş ve birleşik yapıda olur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat, yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) Birkaç öğrencisi bahçeye çıkmak istedi.

B) Gölgelik bir yer bulup dinlenmek niyetindeydi.

C) Sırada bekleyen açıkgöz adam memura kızdı.

D) Kısa sürede canciğer arkadaş olmuşlar.

E) Bugüne kadar hiçbir sorun yaşamadınız.

"güzel" sözcüğünün sıfat olarak kullanılması için kendinden sonra gelen ismi nitelemesi ve "nasıl" sorusuna yanıt olması gerekir. A, B, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde "güzel" sözcüğü kendinden sonra gelen ismi nitelemiş, sıfat olmuştur. C seçeneğinde ise "güzel" sözcüğü "görmek" fiilini durum bakımından tamamlayarak zarf olmuştur.

HATIRLAYALIM

- Adlaşmış sıfat, sıfatın nitelediği adın düşmesiyle sıfatın ad olarak kullanılmasıdır.

B seçeneğinde verilen "Aç, aman bilmez; çocuk zaman bilmez." cümlesinde "aç" sözcüğü adlaşmış sıfattır. "Aç insan" şeklinde kullanılacak sözde, "insan" adı düşmüş ve "aç" olan sıfat, adlaşmıştır.

Pekiştirilmiş sözcükler, cümlede isim, sıfat ve zarf olarak görev yapabilir. Seçenekteki sözcükleri inceleyelim:

A) yemyeşil elmalar
sıfat isim

B) sapsarı kesilmişti
zarf fiil

C) tertemiz kıyafetler
sıfat isim

D) kıpkırmızı yüz
sıfat isim

E) masmavi deniz
sıfat isim

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerinde pekiştirilmiş sözcük ismi niteleyip sıfat olmuş, B seçeneğinde fiili belirtip zarf olmuş.

Türkçede bir ad, birden fazla sıfatla nitelenebilir. Dikkat edilmesi gereken özellik, sıfatların hepsinin "niteleme sıfatı" olmasıdır. A seçeneğinde "ev" ismi birden fazla sıfatla nitelenmiştir.

"geniş, bakımlı evleriyle"
sıfat sıfat isim

B seçeneğinde "adam" ismi "genç" niteleme sıfatını ve "bir" belgisiz sıfatını almıştır. (Niteleme sıfatı birden fazla değil.)

C seçeneğinde "uzun" sözcüğü "caddeler" ismini nitelemiştir, bir tanedir.

D seçeneğinde niteleme sıfatı yoktur.

E seçeneğinde ise iki ayrı ad, iki ayrı sıfat tarafından nitelenmiştir; aynı ad birden fazla sıfatla nitelenmemiştir: "kimsesiz sokaklar", "çaresiz caddeler".

Soru kökünde "farklı türde" ifadesi geçtiği için "fazla" sözcüğünün isim, sıfat ve zarf olma durumunu sorgulamalı ve farklı kullanılan sözcüğü bulmalıyız.

"fazla" sözcüğü, A seçeneğinde "konuşmak" fiilinin, "C seçeneğinde "artırmak" fiilinin, D seçeneğinde "önemsemek" fiilinin ve E seçeneklerinde "beklemek" fiilimsisinin miktar bakımından tamamlayıcısı olmuş, zarf görevinde kullanılmıştır. "fazla" sözcüğü, B seçeneğinde ise "söz" ismini belli belirsiz belirtmiş, bu sözün sıfatı olmuştur. Bu yüzden B seçeneğinde diğerlerinden farklı bir türde kullanılmıştır.

HATIRLAYALIM

- Sıfatlar niteleme ve belirtme sıfatları olmak üzere ikiye ayrılır:

a. Niteleme sıfatları; ismi durum, renk, biçim gibi özelliklerle niteler.

b. Belirtme sıfatları; ismi sayı, işaret, belirsizlik ve soru bakımından belirtir.

E seçeneğinde verilen cümlede "yeni bir gelişme" sözünde "yeni" sözcüğü niteleme sıfatı, "bir" sözcüğü belgisiz sıfat olarak görev yapmıştır.

A seçeneğinde "asılsız haberler" sadece niteleme sıfatı almıştır.

B seçeneğinde "bazı açıklamalar" belgisiz sıfat almıştır.

C seçeneğinde "bu nasıl bir kader" sözünde üç ayrı sıfat vardır. Ancak bunların hepsi belirtme sıfatıdır. (işaret sıfatı, soru sıfatı, belgisiz sıfat)

D seçeneğinde "bölgedeki evler" sadece belirtme sıfatı almıştır.

7. Bu soru kökünde iki bilgi sınandığı için şu yolu izlemekte fayda var:

1) Cümlede isim tamlamasını bul.

2) Bulduğun isim tamlamasının tamlayanı sıfat tamlaması mı, kontrol et.

Buna göre,

A seçeneğinde → "kitabın son baskısı"
tamlayan (isim) – sıfat – tamlanan (isim)
Sıfat tamlaması

B ve C seçeneğinde isim tamlaması yok, sadece sıfat tamlaması var.

E seçeneğinde "ayrılık acısının izleri" zincirleme isim tamlamasıdır, bu tamlamada sıfat yoktur.

D seçeneğinde "solgun yüz" sıfat tamlamasıdır. "solgun yüzün" tamlaması "çizgileri" isminin tamlayanı durumundadır.

D seçeneğinde → "solgun yüzünün çizgileri"
sıfat – tamlayan isim – tamlanan isim
Sıfat tamlaması

CEVAP: D

8. **HATIRLAYALIM**

Soru anlamının soru sıfatıyla sağlanması için soru bildiren sözcüğün isme yöneltilmesi ve o soruya verilen yanıtın sıfat olması gerekir.

Bu bilgi yardımıyla C seçeneğinde verilen cümleye göz atalım:

İzmir'e giderken hangi yolu kullanacaksınız?
hangi: soru sıfatı – yolu: isim

(Şu yolu kullanacağız.)
Şu: işaret sıfatı – yolu: isim

Diğer seçeneklerdeki soru anlamlarının hangi sözcük türüyle sağlandığına bakalım:

A) ...**hangisinden** alacaksınız? → soru zamiri

B) ...**nasıl** bilmezsin? → soru zarfı

D) ...**kimi** görüyorsun? → soru zamiri

E) ...**ne zaman** açıklanıyor? → soru zarfı

CEVAP: C

9. Öncüldeki bilgiyi hatırlayalım:

- Sıfatlar, çekim eki almaz, alırsa isimleşir.
- Bu bilgi aslında adlaşmış sıfatın özelliği de değil mi?

O zaman, seçeneklerde adlaşmış sıfat arayalım:

A) "... bağlanma sorunu yaşayan**lara**"→ "yaşayan çocuklara"

B) "... boşboğazı" → "boşboğaz insanı"

D) "... güzel**lerin**" → "güzel insanların"

E) "düğüne gelen**lere** ..." → "düğüne gelen insanlara"

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde sıfatlar çekim eki alarak adlaşmış, yani adlaşmış sıfat olmuştur. Koyu dizilen ekler, isme gelen çekim ekleridir.

Ancak C seçeneğinde böyle bir kullanım yoktur, sıfatlar çekim eki almamışlardır.

CEVAP: C

10. B seçeneğindeki "korkan" sıfatı "çocuklar ve kadınlar" ismini nitelemiştir. Yani bir sıfat, birden fazla adı nitelemiştir.

Diğer seçeneklere göz atacak olursak;

A seçeneğinde "alt yazılı" sıfatı "film" ismini niteler.

C seçeneğinde "araştıran," "tartışan" sıfatları "öğrenci" ismini niteler. (Yani bir isim, birden fazla sıfat almıştır.)

D seçeneğinde sıfat tamlaması yoktur. "telefonun bataryası" belirtili isim tamlamasıdır. "telefon" tamlayanı ortak kullanılmıştır.

E seçeneğinde "kimsenin adını bilmediği" sıfatı "köy" ismini niteler.

Görüldüğü gibi sadece B seçeneğinde bir sıfat, birden fazla adı nitelemiştir.

CEVAP: B

11. "O" sözcüğü cümlede, ismin önüne gelip ismi işaret ettiğinde, "hangi" sorusuna yanıt olduğunda işaret sıfatı olarak görev yapar.

D seçeneğindeki cümlede "o" sözcüğü "eserler" isminin önüne gelmiş ve "eserler" ismini işaret etmiştir. (Hangi eserler → o eserler) Dolayısıyla D seçeneğinde işaret sıfatıdır.

A, B ve E seçeneklerinde kişi zamiri, C seçeneğinde ise işaret zamiri olarak kullanılmıştır.

CEVAP: D

12. **HATIRLAYALIM**

Betimleyici ögeler = Niteleyici sözler

= Niteleme sıfatları

Bir soru kökünde ya da seçenekte "betimleyici öge" ifadesi geçerse bilin ki sizden "niteleme sıfatı"nı bulmanız isteniyordur.

O hâlde altı çizili söze "Nasıl?" sorusunu soralım ve öncesindeki betimleyici ögeleri belirleyelim:

I. "Nasıl yolculuk?" → "uzun ve yorucu yolculuk"

II. "Nasıl göl?" → "etrafı ağaçlarla çevrili göl"

III. "Nasıl yer?" → "oldukça sakin bir yer"

IV. "Nasıl çiçekler?" → "rengârenk çiçekler"

V numarayla verilen "sofra" ismine "Nasıl sofra?" diye sorduğumuzda yanıt alamıyoruz. Yani V numaralı sözden önce betimleyici ögeler kullanılmamış. "biraz dinlendikten sonra" sözü "Ne zaman?" sorusuna yanıt olan zaman zarfıdır.

CEVAP: E

13. Niteleme amacıyla kullanılan sözcük ya da söz kendinden sonraki isme yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur, yani niteleme sıfatıdır.

Eylemi niteleme amacıyla kullanılan sözcük ise zarftır, eyleme yönetilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.

Numaralanmış sözlerin niteleme sıfatı olup olmadığına bakalım:

II. "Nasıl kavaklar" → **ince bedenli** kavaklar

III. "Nasıl rüzgârlar?" → **her yönden bastıran** rüzgârlar

IV. "Nasıl kavaklar?" → **yaşlanmaya başlayan** kavaklar

V. "Nasıl yapraklar?" → **ilk günden kurumuş** yapraklar

Gördüğünüz gibi II, III, IV ve V numaralı sözler, kendinden sonra gelen isimleri nitelemektedir. Ancak parçada I numarayla verilen "yaz çılgınlıkları" kendinden sonra gelen ismi nitelemez, kendinden sonra isim de gelmiyor zaten.

CEVAP: A

14. Niteleme amacıyla kullanılan sözcük ya da söz, kendinden sonraki isme yöneltilen "Nasıl?" sorusuna cevap olur. Eylemi niteleyen söz ise zarftır. Eyleme yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.

Parçada verilen cümleleri inceleyelim:

I. cümlede "sütliman" sözcüğü "deniz" ismini niteler.

II. cümlede "ince, telaşsız" sözcükleri "uyum" ismini niteler.

III. cümlede "belli belirsiz" sözü "yel" ismini niteler.

IV. cümlede niteleyici söz yoktur, isim tamlamaları vardır.

V. cümlede "onu alıp uçuran" sözü "sevinç" ismini niteler.

Görüldüğü gibi parçada I, II, III ve V. cümlelerde niteleme amacıyla kullanılan sözler var ancak IV. cümlede yoktur.

CEVAP: D

15. Soru kökünde "farklı türde kullanım" sorgulandığı için verilen sözcüğün "isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, eylem" olma durumlarına bakmak gerekir. "yüksek" sözcüğü A, B, D ve E seçeneklerinde kendinden sonra gelen isimleri nitelediği için tür olarak "sıfat" görevinde kullanılmıştır. Ancak C seçeneğinde "yüksek" sözcüğü, "oynamak" fiilini belirtmiş ve "zarf" görevinde kullanılmıştır. ("nasıl" sorusunu isme yönelttiğimizde aldığımız yanıt sıfat, fiile yönelttiğimizde aldığımız yanıt zarf olacaktır.)

CEVAP: C

16. Parçada verilen sözleri inceleyelim:

I. söz "insanlığın gelmesi"
tamlayan tamlanan
(isim) (isim)

(Belirtili isim tamlamasıdır.)

II. söz "boş bir sayfa"
niteleme sıfat, belgisiz sıfat, isim

(İsim, hem niteleme hem belirtme sıfatı aldı.)

III. söz "insanın saldırgan nitelikleri"
isim, sıfat, isim
tamlayan, tamlanan

(Tamlananı sıfat almış belirtili isim tamlamasıdır.)

IV. söz "yufka yürekli bir insanoğlu"
sıfat, sıfat, isim

(Sıfat tamlamasıdır, isim tamlaması değildir.)

V. söz "büyük resim"
niteleme sıfatı, isim

(Sıfat tamlamasıdır.)

Görüldüğü gibi IV numarayla verilen söz belirtisiz isim tamlaması değil, sıfat tamlamasıdır.

CEVAP: D

17. Soru kökünde genel bir ifade kullanılmış, "sıfat" sorulmuştur. Dolayısıyla niteleme sıfatı, sayı sıfatı, işaret sıfatı, belgisiz sıfat, soru sıfatı bulunup bulunmadığına bakmalıyız.

Öncülde verilen parçanın cümlelerini inceleyelim:

I. cümlede "Ormandaki koşullar"
işaret sıfatı, isim

II. cümlede "nefes alacak hava"
niteleme sıfatı, isim
"büyük düşünecek alan"
niteleme sıfatı, isim

III. cümlede herhangi bir sıfat yoktur.

IV. cümlede "uzun sürecek bir yolculuk"
niteleme sıfatı, belgisiz sıfat, isim (ortak)

V. cümlede herhangi bir sıfat yoktur.

Görüldüğü gibi III. ve V. cümlelerde sıfat kullanılmamıştır.

CEVAP: D

18. **HATIRLAYALIM**

- Belirsizlik bildiren sözcük, cümlede bir varlığı belirtiyorsa "belgisiz sıfat", bir varlığı karşılıyor, bir adın yerini tutuyorsa "belgisiz zamir" olarak görev yapar.

B seçeneğindeki "kimileri", C seçeneğindeki "çoğu", D seçeneğindeki "birkaçında" ve E seçeneklerindeki "hepimiz" sözcükleri bir adın yerini tuttuğu için "belgisiz zamir" görevindedir. Ancak A seçeneğindeki "birtakım" sözcüğü "sorunlar" ismini belli belirsiz belirtir ve "belgisiz sıfat" olarak görev yapar.

CEVAP: A

19. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede "bir" sözcüğü cümlede "iki, üç, dört..." anlamlarındaysa sayı sıfatı, "herhangi bir" anlamındaysa belgisiz sıfat, ek alarak (biri, birine...) kullanılıyorsa belgisiz zamir, "sadece, tek" anlamındaysa edat olarak görev yapar.

Bu bilgiyi göz önünde bulundurursak A, B, D ve E seçeneklerinde kullanılan "bir" sözcüğü "iki, üç, dört..." sayı anlamlarında kullanıldığı için sayı sıfatıdır. C seçeneğinde ise "herhangi bir" anlamına gelmiş, belgisiz sıfat olmuştur.

CEVAP: C

20. A seçeneğindeki "birkaç", C seçeneğindeki "açıkgöz", D seçeneğindeki "canciğer", E seçeneğindeki "hiçbir" sıfatları yapıca birleşik sözcüklerken B seçeneğindeki "gölgelik" sıfatı, türemiş yapılıdır.

gölge - lik yer
sıfat (türemiş), isim

türemiş sıfat

CEVAP: B

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, zamir (adıl) değildir?**

A) Ziyaretçilerin buradan giriş yapmasını istiyoruz.

B) Sonradan öğrendik ki çalışanların hepsi özel eğitim almış.

C) Sizinle ben değil, başka bir doktor ilgilenecek.

D) Sokağın başında onları bir arada görünce çok heyecanlandı.

E) İşte cennet dedikleri burası olmalı, dedi yaşlı kadın.

2. Bugünlerde kendimi çok hâlsiz hissediyorum.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcükle türce özdeş bir zamir kullanılmıştır?

A) Bugüne kadar sizi dinlemediğim için çok pişmanım.

B) Bu kadar parayı bir günde kimden bulacaksınız?

C) Evdeki eşyaları kardeşin satmış, diğerlerine kızma.

D) Emin ol, bu sözleri başkası söylese gücüme gitmezdi.

E) Onun kadar kurgusu sağlam bir kitap okumamıştım.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işaret zamiri kullanılmıştır?**

A) Aradığınız dosyayı az önce şu dolapta gördüm.

B) İnsanlarla bu şekilde konuşursan yalnız kalırsın.

C) Saatlerdir bu bankta oturmuş, ne yapacağını düşünüyordu.

D) Beni şurada bekleyin, hemen yanınıza geleceğim.

E) Aras'ın onunla karşılaştırılmasından hoşlanmıyordu.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ilgi zamiri vardır?**

A) Sokağımızdaki köpeklere yiyecek bir şeyler veririz.

B) Akşamları sıkı giyinmelisin ki hastalanmayasın.

C) Dışarıda olduğumuzdan akşamki maçı izleyemedik.

D) Telefonumdaki numaralara ulaşamıyorum.

E) Bizim arabamız sizinki kadar çok yakmıyor.

5. **"O" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde kişi zamiri olarak kullanılmıştır?**

A) O filmden nedense hiç etkilenmedim.

B) Onu bugünlerde çok dalgın görüyorum.

C) Onu yıkamadan yersen hastalanırsın.

D) Nereye gidersem o kokuyu arıyorum.

E) En güzel yıllarım o şehirde geçti.

6. Belirtili isim tamlamalarında tamlayan veya tamlanan zamir olabilir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayanı işaret zamiri olan bir belirtili isim tamlaması vardır?

A) Kendi işlerini bile bile ihmal ediyordu.

B) Buradaki kadınların çoğunu tanıyorum.

C) Bazılarının sorunlarını biliyordum.

D) Büyük çivileri şunun köşesine çakmalıyız.

E) Herkesin derdi, kendine büyük gelir.

7. Soru bildiren sözcük, ismin yerini tuttuğunda soru zamiri olur. Soru zamirine verilecek yanıt, isim ya da zamirdir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru zamiri kullanılmamıştır?

A) Sabah gelen çiçekleri kime teslim ettiniz?
B) Bu haberi hangi programda duymuştuk?
C) Nerenin elmasını daha çok satıyorsunuz?
D) Yarın akşam yemekte ne varmış?
E) Sözlükte bulduğun kavramları neyde kullandın?

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-ki" eki, bir sözcüğün yerini tutmuştur?**

A) Sendeki gözler bende olsaydı ne canlar yakardım!
B) Sokaktaki gürültü evin içine dolunca uyunmuyor.
C) Yetişkinin öz güveni önemli ama çocuğunki daha mühim.
D) İşçilere iş güvenliği hakkında bilgi verilmeli ki sorun yaşamasınlar.
E) Bu kitaptaki kişilerin hayata bakış açıları anekdotlarla verilmiş.

9. I. Merak etme, kitaplarını özenle kolilere yerleştirdi.
II. Dün akşam kuzenimi İstanbul'a yolcu ettim.
III. Hastanenin evraklarda sahtecilik yaptığı kanıtlandı.
IV. Ceketini kuru temizlemeye vermeyi ihmal etmedi.
V. Bugünlerde bize karşı tavırların çok değişti.

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangilerinde, hem ikinci hem üçüncü tekil şahısa ait olma anlamı vardır?

A) I. ve II. B) I. ve IV. C) II. ve III. D) III. ve V. E) IV. ve V.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı bir zamirle sağlanmıştır?**

A) İstanbul, martılar, deniz romanlarınızı nasıl etkiledi?
B) Bugüne kadar kaç kitabınız yayımlandı?
C) Üniversitede yapılan seminere kimler katıldı?
D) Bu çevrede çocuk parkları güvenli mi?
E) Ona ne söylediğini anlatmayacak mısın?

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı türde zamirler bir arada kullanılmıştır?**

A) Sana derdimi anlatıyorum ama beni anlamıyorsun.
B) Biri gelse de eşyaların birkaçını odaya taşısa.
C) Bunun gibi filmler, insanın bakış açısını değiştiriyor.
D) Sabah huysuzluğunun nedeni senin söylediklerinmiş.
E) Bu sorunları kim çıkarıyordu, herkes merak ediyordu.

12. I. Sen kendinden korkuyorsun, bunu kabul et.
II. Ben kendimi bilmez miyim, yapamam diyorum.
III. İyi ama ona bu teklifi siz kendiniz yaptınız.
IV. Onlar her zaman önce kendilerini düşünürler.
V. Şimdi anlıyorum, o kendine güvenmiyormuş.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde "kendi" sözcüğü, öznenin anlamını pekiştirmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. Siz kendi işinize bakın, bunun kimseye faydası olmayacak.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisine yer verilmemiştir?

A) Belirsiz zamir

B) İşaret zamiri

C) İyelik zamiri

D) Şahıs zamiri

E) İlgi zamiri

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "O" sözcüğü kişi (şahıs) zamiri olarak kullanılmamıştır?**

A) O, yayın dünyasının en sevilen yazarıdır.

B) O benim gibi bir insana yanlış yaptı.

C) O birkaç gündür eve de uğramıyormuş.

D) O, dinlediğim en iyi besteydi.

E) O, odasının kapısını yatarken kilitlermiş.

15. (I) Bazen, herkesin bana düşman olduğunu düşünürüm. (II) Bunu düşünmemde etkili olan şey, beni anlamamalarıdır. (III) Siz de böylesine duygular yaşamaz mısınız zaman zaman? (IV) Sanki her şey düşmandır size, kimse yoktur yanınızda. (V) Yalanlar, ikiyüzlülük, çıkarlar geziyordur dört yanda.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde adıl yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zamir kullanılmamıştır?**

A) Sorulardan birkaçında zorlandığını söyledi.

B) Böyle bir durumla karşılaşacağımı düşünmemiştim.

C) Böyle zor bir işte neden birinden yardım almadın?

D) Yıllardır kimseyle görüşmüyor, yalnızlığı tercih ediyormuş.

E) Sıkça sinemaya gider, yabancı filmlerin hiçbirini kaçırmazdı.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru zamiri yoktur?**

A) Yaptığınız konuşmanın metni ne gün yayımlanır?

B) Hafta sonu çocuklarla sergiye kim gidecek?

C) Hızlı okuma yarışmasında kaçıncı oldun?

D) Sorular zormuş, sen hangisini yapamadın?

E) Bu saatte nereden geliyorsunuz bakayım?

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlananı zamir olan bir isim tamlaması vardır?**

A) Haiti'yi vuran tayfun, ada ülkesindeki evlerin birçoğunu yıktı.

B) Çoğu insanın evini terk ettiği, sığınaklara saklandığı biliniyor.

C) Bir günde çok sayıda okul yıkılınca eğitim yapılamadı.

D) Binlerce insanın evsiz kaldığı tayfun, Amerika'ya ilerliyor.

E) Çoğunun sözlerine bakılırsa tayfun daha da etkili olacak.

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik (aitlik) eki almış bir sözcük yoktur?**

A) Kalbimde ritim bozukluğu tespit edildi.

B) Bırak, sesin dolsun karanlık gecelerime.

C) Avuçlarında çıkan egzama, kaşıntıya yol açıyor.

D) Bebeğin kokusu eve girer girmez hissediliyordu.

E) Ağlayan çocuk, dışarı çıkmak istemiyordu.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı türde bir adıl kullanılmıştır?**

A) Sanatçı için bu, önlenemez bir yükselişin işaretiydi.

B) Öğrencilerin şunu okumasının faydalı olacağını düşünüyorum.

C) Etkinliklerin birçoğu kişisel gelişimi desteklemeye yönelik.

D) Sanırım burası demokrasinin en iyi algılandığı bir kurum.

E) Bu, günümüzde özgürlüğün sınırlanamazlığını gösterir.

1. **HATIRLAYALIM**

- Zamir (adıl), ismin yerini tutan sözcük ya da eklerdir.
- İsme getirilen bütün çekim ekleri (hâl eki, tamlama ekleri, iyelik eki, ek-fiil ekleri) zamirlere de getirilebilir.
- Zamirler sözcük hâlinde ve ek hâlinde olmak üzere iki başlıkta incelenir:

SÖZCÜK HÂLİNDEKİ ZAMİRLER	EK HÂLİNDEKİ ZAMİRLER
1. KİŞİ (ŞAHIS) ZAMİRİ	1. İYELİK (AİTLİK) ZAMİRLERİ
2. İŞARET ZAMİRİ	
3. BELGİSİZ (BELİRSİZ) ZAMİR	2. İLGİ ZAMİRİ (-ki)
4. SORU ZAMİRİ	

A, D ve E seçeneklerinde altı çizilerek verilen sözcükler, bir varlığın yerini işaret yoluyla tuttuğu için işaret zamiridir. B seçeneğinde verilen "hepsi" sözcüğü, ismin yerini belli belirsiz tuttuğu için belgisiz zamirdir. Ancak C seçeneğindeki "başka" sözcüğü "doktor" ismini belli belirsiz belirttiği için "belgisiz sıfat"tır. Sözcük, ismin yerini tutmamıştır, ismi belirtmiştir.

CEVAP: C

2. **HATIRLAYALIM**

- "kendi" sözcüğü, dönüşlülük kişi zamiridir.
- "Ben, sen, o, biz, siz, onlar" kişi zamirlerinin yerine kullanılır. Bazen de bu zamirlerle birlikte kullanılarak cümleye "tek başına, kimseden destek almadan vb." anlamı katar, anlamı pekiştirir.

Bu bağlamda öncüldeki cümlede kullanılan "dönüşlülük kişi zamiri"nin seçeneklerde "kişi zamiri" yerine kullanılıp kullanılmadığının sorgulandığını anlarız. Yani seçeneklerde kişi zamiri bulmalıyız.

A) "sizi" sözcüğü, kişi zamiridir.

B) "kimden" sözcüğü, soru zamiridir.

C) "diğerlerine" sözcüğü, belgisiz zamirdir.

D) "başkası" sözcüğü, belgisiz zamirdir.

E) "onun" sözcüğü, insan dışı bir varlığı (kitabı) kastettiği için işaret zamiridir.

CEVAP: A

3. **HATIRLAYALIM**

- İşaret zamiri, ismin yerini işaret yoluyla tutan sözcüklerdir.
- "bu, şu, o, bura, şura, ora, bunu, şunu, onu, burada, şurada, oradan, burayı, şurayı, orayı, buradan, şuradan, oradan, öteki, beriki..." sözcükleri işaret zamiri olarak kullanılabilir.

Ancak yukarıda verilen bazı sözcükler, ismin önüne gelip ismi işaret ederlerse işaret sıfatı olarak kullanılır.

Bu bağlamda seçeneklere baktığımızda D seçeneğinde verilen cümledeki "şurada" sözcüğünün işaret zamiri olduğunu görürüz. A seçeneğindeki "**şu** dolap," B seçeneğindeki "**bu** şekilde", C seçeneğindeki "**bu** bank" sözlerinde koyu dizilen sözcükler işaret sıfatıdır. E seçeneğindeki "onunla" sözcüğü, insan adının yerine kullanıldığı için kişi zamiridir.

CEVAP: D

4. **HATIRLAYALIM**

- İlgi zamiri (-ki), ismin yerini ek şeklinde tutan zamirdir. Bu zamir, kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.

Türkçede sıfat yapan "-ki" ve bağlaç olarak kullanılan bir "ki" daha olduğunu unutmayın.

Sıfat yapan "-ki", kendinden sonraki ismi belirtir: yerdeki halı, akşamki yemek, camdaki leke vb.
Bağlaç olan "ki" ise sözcükleri, söz öbeklerini ve cümleleri bağlar. Ayrı yazılır.

A seçeneğindeki "sokağımızd**aki** "köpekler" sözündeki "-ki" sıfat yapan "-ki"dir. B seçeneğindeki "ki" cümleleri bağladığı için bağlaçtır. C seçeneğindeki "akşam**ki** maç" sözündeki "-ki" sıfat yapan "-ki"dir. D seçeneğindeki "telefonumd**aki** numaralar" sözündeki "-ki", sıfat yapan "-ki"dir. E seçeneğindeki "sizinki" sözcüğündeki "-ki" eki, "araba" isminin yerini tutmuştur ve ilgi zamiridir.

CEVAP: E

HATIRLAYALIM

- "O" sözcüğü, Türkçede üç görevde kullanılır:

1. Kişi zamiri: İnsan adının yerini tutar.
2. İşaret zamiri: İnsan dışı bir varlığın yerine kullanılır.
3. İşaret sıfatı: İsmin bulunduğu yeri işaret eder.

Bu bağlamda seçeneklere göz attığımızda B seçeneğinde verilen cümlede "onu" sözcüğünü bir insanın yerine kullanıldığını, yani kişi zamiri olduğunu görürüz. A, D ve E seçeneklerinde verilen "o" sözcüğü ismi işaret ettikleri için işaret sıfatı, C seçeneğinde ise insan dışı bir varlığın yerini tuttuğu için işaret zamiri olarak kullanılmıştır.

Öncülde verilen bilgiler doğrultusunda seçenekleri inceleyelim:

A) "Kime teslim ettiniz?" → "Ahmet'e, Selim'e, Ona..." yanıtları isim ya da zamirse "kime" sorusu, soru zamiridir.

B) "Hangi program?" → "bu program, dünkü program..." yanıtları sıfattır, o hâlde "hangi" sorusu, soru sıfatıdır.

C) "Nerenin elmasını?" → "Amasya'nın elmasını, Bursa'nın elmasını, buranın elmasını..." yanıtları isim ya da zamirdir, o hâlde "nere" sorusu, soru zamiridir.

D) "Ne varmış?" → "fasulye var, çorba var, pide var..." yanıtları isimdir, o hâlde "ne" sorusu, soru zamiridir.

E) "Neyde kullandın?" → "makalede kullandım, denemede kullandım, bunda kullandım..." yanıtları isim ya da zamirdir, o hâlde "neyde" sorusu, soru zamiridir.

HATIRLAYALIM

- Tamlayanı ve tamlananı ek alan, tamlananın neye, kime ait olduğunu belirten tamlamalara **belirtili isim tamlaması** denir.
- Tamlayan "-ın, -in, -un, -ün, -ım, -im, -dan, -den" eklerinden birini, tamlanan "-ı, -i, -u, -ü" eklerinden birini alır.
- **İşaret zamiri,** varlıkların yerini işaret yoluyla tutan sözcüklerdir. **"bu, şu, o, bura, şura, ora, bunu, şunu, onu, burada, şurada, oradan, burayı, şurayı, orayı, buradan, şuradan, oradan, öteki, beriki..."** sözcükleri işaret zamiri olarak kullanılabilir.

Buna göre seçeneklerde verilen belirtili isim tamlamalarına bakalım ve tamlayanı işaret zamiri olan seçeneği işaretleyelim:

A) "kendi işleri" tamlaması, belirtisiz isim tamlamasıdır ve "kendi" tamlayanı dönüşlülük kişi zamiridir.

B) "kadınların çoğu" tamlaması, belirtili isim tamlamasıdır ve "çoğu" tamlananı belgisiz zamirdir.

C) "bazılarının sorunlarını" tamlaması, belirtili isim tamlamasıdır ve "bazılarının" tamlayanı belgisiz zamirdir.

D) "şunun köşesine" tamlaması, belirtili isim tamlamasıdır ve "şunun" tamlayanı işaret zamiridir.

E) "herkesin derdi" tamlaması, belirtili isim tamlamasıdır ve "herkesin" tamlayanı belgisiz zamirdir.

HATIRLAYALIM

- İsmin yerini tutan sözcük ve eklere zamir denir. "-ki" ilgi eki de bir ismin yerini tutabilir.
- "-ki" ilgi zamiri, belirtili isim tamlamasındaki tamlanan olan ismin yerine kullanılır:

öğrencinin başarısı= öğrencininki

arabanın lastiği = arabanınki...

Buna göre seçenekleri incelediğimizde, ilgi zamiri olarak kullanılan "-ki"nin C seçeneğinde verilen cümlede "çocuğunki" sözcüğünde bulunduğunu görüyoruz. "çocuğun öz güveni = çocuğunki"

A, B ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde sıfat yapan "-ki" vardır. D seçeneğinde ise bağlaç olan "ki" kullanılmıştır.

9. **HATIRLAYALIM**

- Hem ikinci şahısa (senin) hem de üçüncü şahısa (onun) ait olma anlamı, iyelik ekinin belirsizliğiyle ilgilidir.
- Böyle bir durumda aynı sözcüğün önüne **"senin"** ve **"onun"** zamirini getirebiliriz.

I. cümledeki "kitaplarını" sözcüğünün ve IV. cümledeki "ceketini" sözcüğünün önüne "senin" ve "onun" zamirini getirebiliyoruz. Yani, "ceket" ve "kitaplar"ın hem ikinci hem de üçüncü şahısa ait olma anlamı vardır.

II. cümlede birinci tekile ait olma anlamı "benim" kuzenim, V. cümlede ikinci tekile ait olma anlamı "senin" tavırların anlamı vardır.

CEVAP: B

10. **HATIRLAYALIM**

- Soru zamiri, ismin yerini soru yoluyla tutan sözcüklerdir.
- Soru zamirine verilecek yanıt ya bir isim ya da zamirdir.
- Dikkat edersek "Cümlede soru zamiri var mı", diye sorulmuyor. "Soru anlamı bir zamirle sağlanmış mı?" diye soruluyor.
- Bir cümlede hem soru zamiri hem de "mı, mi" soru eki varsa o cümlede "mı, mi" soru eki daha baskındır. Yani soru anlamı soru zamiriyle değil soru edatı/eki ile sağlanır.

Bu bağlamda seçeneklere baktığımızda soru anlamının soru zamiriyle verildiği cümle C seçeneğinde verilen cümledir:

"Üniversitede yapılan seminere kimler katıldı?" → "Ahmet, Selim, Osman, o ... katıldı." yanıtını verirsek verdiğimiz yanıtlar isim ya da zamir olur. Yani soru anlamı, zamirle sağlanmış olur.

Soru anlamları, A seçeneğinde "nasıl" soru zarfı, B seçeneğinde "kaç" soru sıfatı, D seçeneğinde "mı, mi" soru eki, E seçeneğinde "mı, mi" soru eki ile sağlanmıştır. (E'de "ne" soru zamiri var ama ne söylediğini değil anlatıp anlatmayacağını soruyor ve bunu "mı, mi" soru ekiyle veriyor.)

CEVAP: C

11. **HATIRLAYALIM**

- Zamirler "kişi (şahıs) zamiri, işaret zamiri, belgisiz zamir ve soru zamiri" olmak üzere incelenir.

Bu bağlamda seçeneklerde yukarıda verdiğimiz zamirlerden farklı olanlarının bulunduğu seçeneği işaretlememiz gerekir.

A seçeneğinde "sana" ve "beni" sözcükleri zamirdir ve ikisi de kişi zamiridir.

B seçeneğinde "biri" ve "birkaçı" sözcükleri zamirdir ve ikisi de belgisiz zamirdir.

C seçeneğinde "bunun" sözcüğü işaret zamiridir. Cümlede başka bir zamir yoktur.

D seçeneğinde "senin" sözcüğü kişi zamiridir. Cümlede başka bir zamir yoktur.

E seçeneğinde "kim" sözcüğü soru zamiri, "herkes" sözcüğü belgisiz zamirdir.

E seçeneğinde farklı türde zamirler kullanılmıştır.

CEVAP: E

12. **HATIRLAYALIM**

- Bu soruda cümlenin ögelerini doğru ayırmak gerekir.
- Özne, yüklemde belirtilen işi gerçekleştiren ya da hakkında söz edilen varlıktır.
- Yükleme yöneltilen "ne, kim?" soruları özneyi buldurur.
- "kendi" sözcüğü öznenin içinde yer almalıdır.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

I. cümlede özne "sen" sözcüğüdür, "kendinden" sözcüğü dolaylı tümleçtir.

II. cümlede özne "ben" sözcüğüdür, "kendimi" sözcüğü belirtili nesnedir.

III. cümlede özne "siz kendiniz" sözüdür ve "kendi" sözcüğü öznenin anlamını pekiştirir.

IV. cümlede özne "onlar" sözcüğüdür ve "kendilerini" sözcüğü belirtili nesnedir.

V. cümlede özne "o" sözcüğüdür ve "kendine" sözcüğü dolaylı tümleçtir.

Görüldüğü gibi "kendi" sözcüğü, III. cümlede öznenin anlamını pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.

CEVAP: C

13. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

✓ "kimseye" sözcüğü, belgisiz (belirsiz) zamir,

✓ "bunun" sözcüğü, işaret zamiri,

✓ "işinize" sözcüğündeki "-niz" eki ve "faydası" sözcüğündeki "-sı" eki, iyelik zamiri,

✓ "siz" sözcüğü, şahıs (kişi) zamiridir.

İlgi zamiri (-ki), bir varlığın yerini ilgi kurarak tutan zamirdir. Belirtili isim tamlamasındaki tamlayanın yerini tutan "-ki"dir: senin evin = seninki, evin çatısı = evinki...

Görüldüğü gibi E seçeneğinde verilen ilgi zamiri cümlede kullanılmamıştır.

CEVAP: E

14. **HATIRLAYALIM**

- Kişi (şahıs) zamiri, kişi adlarının yerini tutan zamirlerdir. Kişi zamiri olan sözcüğün yerine bir insan adı getirebiliriz.
- "O" sözcüğü Türkçede insan adının yerine kullanılırsa **kişi zamiri**, insan dışı bir varlığın yerini tutarsa **işaret zamiri**, bir ismi işaret yoluyla belirtirse **işaret sıfatı** olur.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde bir kişinin adının yerine "O" sözcüğünün kullanıldığını görürüz. Demek ki bu seçeneklerde "O" sözcüğü kişi zamiri olarak kullanılmıştır. Ancak D seçeneğindeki cümlede insan dışı bir varlığın, "beste"nin yerini tutan bir işaret zamiri vardır.

CEVAP: D

15. Böyle genel bir soru kökü geldiğinde bütün zamirleri (kişi zamiri, işaret zamiri, belgisiz zamir, soru zamiri; ilgi zamiri, iyelik zamiri) düşünmeliyiz.

Buna göre I. cümledeki "herkesin" sözcüğü belgisiz zamir, "bana" sözcüğü kişi zamiri, II. cümledeki "bunu" sözcüğü işaret zamiri, "beni" sözcüğü kişi zamiri, III. cümledeki "siz" sözcüğü kişi zamiri, IV. cümledeki "size" sözcüğü kişi zamiri, "kimse" sözcüğü belgisiz zamir olarak kullanılmıştır. Ancak V. cümlede herhangi bir zamir kullanılmamıştır.

CEVAP: E

16. **HATIRLAYALIM**

- Genel bir soru kökü olan "Hangisinde zamir kullanılmıştır/kullanılmamıştır?" soru kalıbında seçeneklerde verilen cümlelerdeki sözcükleri tek tek inceleyerek bütün zamir çeşitlerini göz önünde bulundurmalıyız.

Buna göre A seçeneğindeki "birkaçında" sözcüğü, C seçeneğindeki "birinden" sözcüğü, D seçeneğindeki "kimseyle" sözcüğü, E seçeneğindeki "hiçbirini" sözcüğü belgisiz zamir olarak kullanılmıştır. B seçeneğinde herhangi bir zamir kullanılmamıştır. Cümledeki "böyle" sözcüğü işaret sıfatı, "bir" sözcüğü belgisiz sıfat olarak "durum" ismini belirtmişlerdir.

CEVAP: B

17. **HATIRLAYALIM**

- Soru zamiri, ismin yerini soru yoluyla tutan sözcüklerdir.
- Soru zamirine verilecek yanıt ya isim ya da zamirdir.

Bu bağlamda seçeneklerde verilen cümlelere bakalım:

A seçeneğindeki cümlede soru zamiri kullanılmamıştır. "ne" sorusu, gün ismini belirterek soru sıfatı olmuştur. "Ne gün? → şu gün"

B seçeneğindeki cümlede "kim" sorusuna "ben", "Orhan", "onlar" şeklinde yanıt verebiliriz. Verdiğimiz yanıtlar ya isim ya da zamir, o hâlde "kim" sözcüğü soru zamiridir.

C seçeneğindeki "kaçıncı" sorusuna "ikinci, üçüncü" gibi sayı isimleri yanıt olabiliyor, dolayısıyla "kaçıncı" sözcüğü soru zamiridir.

D seçeneğindeki "hangisini" sorusuna "şunu, bunu, zamiri, eylemi" gibi isim ya da zamirle yanıt verebiliyoruz. Dolayısıyla "kaçıncı" sorusu, soru zamiridir.

E seçeneğindeki "nereden" sorusuna "evden, sinemadan, buradan" gibi isim ya da zamirle yanıt verebiliyoruz. Dolayısıyla "nereden" sorusu, soru zamiridir.

CEVAP: A

18. **HATIRLAYALIM**

- Tamlananı zamir olan bir isim tamlaması ararken belirtili isim tamlaması aramalıyız.
- Tamlayan "-ın, -in, -un, -ün; -ım, -im, -um, -üm", tamlanan "-ı, -i, -u, -ü" eklerinden birini alır.
- Zamir, ismin yerini tutan sözcüklerdir. Zamirler; kişi zamiri, işaret zamiri, belgisiz zamir, soru zamiri olmak üzere incelenir.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümlede tamlananı zamir olan bir isim tamlaması görürüz. "evlerin birçoğu" sözü, belirtili isim tamlamasıdır ve bu tamlamadaki "birçoğu" tamlananı belgisiz zamirdir.

B seçeneğindeki "çoğu insan" sözünde "çoğu" belgisiz sıfattır. C seçeneğindeki "bir gün", "çok sayıdaki" sözlerindeki "bir" ve "çok" sözcükleri belgisiz sıfattır. D seçeneğindeki "binlerce insanın" sözündeki "binlerce" sayı sıfatıdır. E seçeneğindeki "çoğunun sözlerine" sözündeki "çoğunun" sözü bir belgisiz zamirdir ama bu söz, belirtili isim tamlamasının tamlayanıdır.

CEVAP: A

19. **HATIRLAYALIM**

- İyelik (aitlik) eki, varlığın kime / neye ait olduğunu bildirir.
- (Benim) ev-**im** → I. tekil şahıs iyelik eki
  (Senin) ev-**in** → II. tekil şahıs iyelik eki
  (Onun) ev-**i** → III. tekil şahıs iyelik eki
  (Bizim) ev-**imiz** → I. çoğul şahıs iyelik eki
  (Sizin) ev-**iniz** → II. çoğul şahıs iyelik eki
  (Onların) ev-**leri** → III. çoğul şahıs iyelik eki

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) "kalbim" → "benim kalb**im**" I. tekil şahıs iyelik eki

B) "sesin" → "senin ses**in**" II. tekil şahıs iyelik eki
"gecelerim" → "benim geceler**im**" I. tekil şahıs iyelik eki

C) "avuçlarında" → "onun avuç**ları**" III. tekil şahıs iyelik eki

D) "kokusu" → "bebeğin/onun koku**su**" III. tekil şahıs iyelik eki

E seçeneğinde iyelik eki almış bir sözcük yoktur.

CEVAP: E

20. **HATIRLAYALIM**

- Adıllar (zamirler); kişi zamiri, işaret zamiri, belgisiz zamir ve soru zamiri olmak üzere ve iyelik eki, ilgi eki olmak üzere gruplanır.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki "bu", B seçeneğindeki "şunu", D seçeneğindeki "burası", E seçeneğindeki "bu" sözcükleri ismin yerini işaret yoluyla tuttukları için işaret zamiridir. Ancak C seçeneğindeki "birçoğu" sözcüğü ismin yerini belli belirsiz tuttuğu için belgisiz zamirdir.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "güzel" sözcüğü, yüklemin anlamını etkileyen bir görevde kullanılmıştır?**

A) Çocuklar için güzel bir hediye aldık.

B) Toplantıda beklediğimden de güzel konuştu.

C) Güzel havanın etkisiyle herkes dışarı çıktı.

D) Filmlerin güzelini bilir, hiç kaçırmazdı.

E) Mahallenin en güzel kızıyla geçen yıl evlendi.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işin nasıl yapıldığını belirten bir söz kullanılmıştır?**

A) Siz eve geldiğinizde yemekler henüz pişmemişti.

B) Ankara'da eylül ayının gelmesiyle hareketlilik yaşanır.

C) Sabahları işe geç kalmamak için yanına alacaklarını gece hazırlardı.

D) Okul anılarını birbirlerine anlatırken yavaş yavaş köye geldiler.

E) Bu hafta gazetelerde kültürel haberlere daha çok yer verildi.

3. (I) Çok sevilen mizah ustası Behiç Ak, çocuk romanları koleksiyonuna bu ay yenisini ekledi. (II) Bakışlarını roman kahramanları, şairler ve hikâyelerle dolu gökyüzüne çeviren sanatçı *Çatıdaki Gezegen*'de masmavi bir düş evreni yaratıyor. (III) Apartmanlara sıkışan çocukları geceleri çatı aralarına çıkarıyor, gezegenleri, yıldızları tanıtarak merak duygusunu yüceltiyor. (IV) Özgürlük, keşif ruhu, iletişim, tüketim gibi pek çok temayı barındırıyor. (V) Yetişkinlerin koyduğu sınırları zorlamayı başaran çocukların hayallerine ortak oluyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde zaman bildirme görevinde kullanılmış bir sözcük vardır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) III. ve V. E) IV. ve V.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme, ötekilerden farklı bir görevde kullanılmıştır?**

A) Salon o kadar kalabalıktı ki doğru dürüst konuşamadık.

B) Düşünde kendini uçsuz bucaksız bir çölde gördü.

C) Koca koca insanlar bir hiç uğruna kavga ediyordu.

D) Yemyeşil kırlardan öbek öbek çiçek topladılar size.

E) Evden getirdiği eski püskü bir örtü var elinde.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "iyi" sözcüğü diğerlerinden farklı türdedir?**

A) Sorusuna iyi bir yanıt vermek için hayli uğraştı.

B) Benim iyi gün dostuna ihtiyacım yok ki!

C) Akşam verdiğiniz ilaç ağrılarıma iyi geldi.

D) Aileyi mutlu etmek için iyi haberler getirseydiniz.

E) Bugünlerde iyi insanları bir bir kaybediyoruz.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz, eylemin nasıl gerçekleştiğini bildirmektedir?**

A) Tren <u>akşam saatlerinde</u> İstanbul'a yaklaşırken yol boyunca dizilmiş fabrikalara bakıyordu.

B) Mevlut, <u>çoğu kez</u> deniz kıyısındaki ülkelerin isimlerini sayardı.

C) Uluslararası üne sahip sanatçı, modern yaşamın çıkmazlarını <u>çarpıcı bir dille</u> anlatıyor.

D) Antioksidanlar <u>zamanında alındığında</u> cilt hücrelerini korumaya yardımcı olurlar.

E) Genç nesil, <u>her sezon</u> modanın takipçisi olmaya devam ediyor.

7. **"Gece" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman zarfı olarak kullanılmamıştır?**

A) Hırsızlar mahalledeki evlere genelde gece giriyormuş.

B) Güneş tutulması sırasında gün ortasında gece olmuştu.

C) Yola yeni çıkmışlar, muhtemelen gece Ankara'da olurlar.

D) Yıldız takımlarını daha iyi görmek için gece gökyüzüne bakın.

E) Aylardır mesaiye kalıyor, gece evde olmuyormuş.

8. **Aşağıda verilen dizelerin hangisindeki altı çizili sözcük, türü bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Ala gözlerini sevdiğim dilber,
Göster cemalini, görmeğe geldim

B) Benim dostum gelişinden bellidir,
Ak elleri deste deste güllüdür.

C) Beri gel, dedim de, benden ıradın;
Siyah zülfü mah yüzüne taradın

D) Yeşil olur bizim ilin dağları
Dağlara çıkmanın zamanı şimdi

E) Dostu olan dost yoluna bakınır,
Ala göze siyah sürme çekilir

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde pekiştirilmiş sözcük, tür bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Her sabah tertemiz kıyafetler giydirirdi çocuklarına.

B) Masmavi göğün altında hayallere dalardık.

C) Aldığımız haberin ardından upuzun bir gece bekliyordu bizi.

D) Darmadağınık odasından kitaplarını bulması zaman aldı.

E) Köşeyi dönüp onunla karşılaşınca yüzü sapsarı kesildi.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemi miktar bakımından tamamlayan bir sözcük kullanılmıştır?**

A) Sonda söylenmesi gereken sözü her zaman en başta söyler.

B) Bu bölgede çoğu kuş türü, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya.

C) Senin bu denli huysuz bir insan olduğunu bilmiyordum.

D) Toplantıda fazla söz söylememiş yine de herkesi germişti.

E) Ünlü sanatçının sahneye çıkmasıyla salondakiler hayli neşelendi.

11. **"Öyle" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf olarak kullanılmıştır?**

A) Kaç kez uyardım, benimle öyle konuşmayın, diye.

B) Benim öyle insanlarla konuşacak bir şeyim olamaz.

C) Bugüne kadar öyle kitaplar okudum ki bu hikâyeler beni etkilemiyor.

D) Toplantıda öyle eleştirilerde bulundu ki müdür bile utandı.

E) Öyle bir dünya hayal ediyorum ki barış sadece sözde kalmasın.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz, eylemin ne zaman gerçekleştiğini bildirmemektedir?**

A) Güneş ışınları, en şiddetli etkisini öğlen saatlerinde gösterir.

B) Güneş tepedeyken şemsiye ve şapka kullanmalı, açık renk giysiler giymelisiniz.

C) Güneşten koruyucu ürünleri, dışarı çıkmadan cildinize uygulayın.

D) Çocuklarda deri tipine bakılmadan yüksek faktörlü ürünler kullanılmalıdır.

E) Çocukların su kaybını önlemek için gün boyu yeterli miktarda su içmelerini sağlamalısınız.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı zarfla sağlanmıştır?**

A) Bu bilgisayarı hanginiz getirdi buraya?

B) Buraya kadar nasıl gelmiş, bilmiyor musunuz?

C) Bahçeyi neden zamanında bellemiyorsunuz?

D) Mağaradaki resimler hangi dönemden kalmış?

E) Dersi işlerim ama sınıfta kaç öğrenci varmış?

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer bildiren sözcük, yer-yön zarfıdır?**

A) Burada rahat edemiyorsanız yukarı çıkabilirsiniz.

B) İçeriye girdi, en yumuşak koltuğu bulup oturdu.

C) Kale surlarının üzerinden aşağıyı seyrediyorduk.

D) Dışarısı çok soğuktu, sobanın yanından ayrılamıyorduk.

E) Bu çuvalları biraz daha öteye yığmanız gerekiyordu.

15. I. *İnternet*'te arama yaparken ikide bir aynı reklamı görüyorum.

II. Ankara'da uzun yıllar yaşamasına rağmen buraya hiç gelmemiş.

III. Yolculuk esnasında ola ki ateşiniz çıktı hemen bir doktora görünün.

IV. Bu dünyada savaş neredeyse orada yoksulluk, acı ve yalnızlık görürüz.

V. Sanatçı, artık bu gazetede köşe yazıları yazmayacağını söyledi.

Yukarıda numaralanmış cümlelerde kullanılan zarflarla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) I. cümlede, yineleme zarfına yer verilmiştir.

B) II. cümlede, kesinlik zarfı kullanılmıştır.

C) III. cümlede, olasılık zarfı kullanılmıştır.

D) IV. cümlede, yaklaşıklık zarfına yer verilmiştir.

E) V. cümlede, sınırlama zarfı kullanılmıştır.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman zarfı <u>yoktur</u>?**

A) Bölge halkının beklediği kalkınma planı dün açıklandı.

B) Samsun yoluna yakın yerlerde eskiden göçmenler oturuyordu.

C) Zaman bugünlerde öyle hızla geçiyor ki...

D) Sabah serinliği yerini yakıcı bir sıcaklığa bıraktı.

E) Kentin sokakları güneş doğarken işçilere emanettir.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı sözcük, hem sıfat hem zarf olarak kullanılmıştır?**

A) Çok mal haramsız, çok söz yalansız olmaz.

B) Küçük insanların küçük hırsları olur.

C) İyi insanlar iyi bir gelecek hayal etmekte özgürdür.

D) Kötü sözler sarf edenler kötü karakterlerini gösterir.

E) Büyük dağın dumanı da büyük olurmuş.

18. Sanırım <u>çoğumuz</u> (I) balkonumuzda, bahçemizde tarım yapmak isteriz. Bunun için <u>küçük</u> (II) alanlarda tarım yapmak isteyenlere <u>her</u> (III) şeyi mekanik hâle getiren yeni bir sistem geliştirildi. Bu sistemde cihazlar <u>tıpkı</u> (IV) insanoğlu gibi tohum ekiyor, <u>sulama</u> (V) yapıyor ve yabancı otları temizliyor.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerin türleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla doğru olarak verilmiştir?

A) I'inci, zamir olarak kullanılmıştır.

B) II'nci, niteleme sıfatı olarak kullanılmıştır.

C) III'üncü, belgisiz sıfat olarak kullanılmıştır.

D) IV'üncü, edattır.

E) V'inci, isimdir.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru zarfı kullanılmamıştır?

A) Türkiye, çok eleştirilen hibrit tohum kullanımını ne zaman bırakacak?

B) Topraktan daha çok yararlanmak için hangi gübreyi önerirsiniz?

C) Bu sene çiftçilerin ürünlerini teslim etmesi ne kadar sürer?

D) İşlenmiş topraktan daha çok verim almayı nasıl sağlayabiliriz?

E) Bu bölgede neden her sene farklı bir ürün ekimi yapılıyor?

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yer-yön zarfıdır?

A) İsterseniz sizi içeriye alabiliriz.

B) Kokudan rahatsız olan dışarıda beklesin.

C) Günlerdir yukarı kata çıkmıyoruz.

D) Komutanın emriyle askerler ileri atıldı.

E) Arabanızı biraz geriye alın, çıkarken zorlanmayım.

1. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemin anlamını etkileyen sözcük, cümlede zarf olarak kullanılır.
- "güzel" sözcüğü, yüklemin anlamını etkiliyorsa yükleme / fiile "Nasıl?" sorusunu sorarak yanıt almalıyız. Bu sözcük durum zarfı olarak kullanılmalıdır.

Buna göre seçeneklere baktığımızda B seçeneğinde verilen cümledeki "güzel" sözcüğünün "konuştu" yükleminin anlamını etkilediğini görürüz. (Nasıl konuştu? → güzel konuştu.)

"güzel" sözcüğü, A, C ve E seçeneklerinde ismi nitelediği için "sıfat"; D seçeneğinde isim tamlaması kurarak "isim" görevinde kullanılmıştır.

CEVAP: B

2. **HATIRLAYALIM**

- Durum zarfı; işin nasıl yapıldığını, eylemin nasıl gerçekleştiğini belirtir. Eyleme yöneltilen "nasıl?" sorusuna yanıt olur.

Bu bilgiye dayanarak soru kökündeki ifadenin aslında "hangisinde durum zarfı kullanılmıştır?" sorusuyla eş değer olduğunu söyleyebiliriz. Durum zarfı, D seçeneğinde verilen cümledeki "yavaş yavaş" sözcüğüdür. Bu ikileme, "gel-" işinin nasıl yapıldığını bildirir. "Nasıl geldiler?" → "Yavaş yavaş geldiler."

CEVAP: D

3. **HATIRLAYALIM**

- Zaman zarfı, eylemin ne zaman yapıldığını / yapılacağını bildiren sözcüklerdir. Zaman bildirme görevinde olan zaman zarfı eyleme, eylemsiye yöneltilen "Ne zaman?" sorusuna yanıt olur.

Buna göre numaralanmış cümlelerdeki eyleme / yükleme "Ne zaman?" sorusunu sormalı ve yanıt almalıyız.

I. cümlede "Ne zaman ekledi? → **bu ay** ekledi" yanıtı olan sözcük, zaman bildirme görevinde kullanılmıştır.

III. cümlede "Ne zaman çıkarıyor? → **geceleri** çıkarıyor" yanıtı olan sözcük, zaman bildirme görevinde kullanılmıştır.

II, IV ve V. cümlelerde "Ne zaman?" sorusuna yanıt olan bir sözcük, zaman bildirme görevinde kullanılmış bir sözcük yoktur.

CEVAP: B

4. Seçeneklere baktığımızda ikilemelerle ilgili sıfat-zarf ayrımı yaptırılmak istendiğini görürüz.

İkileme, kendinden sonra gelen ismi niteliyor ve isme yöneltilen "nasıl?" sorusuna yanıt oluyorsa sıfat, eylemin gerçekleşme şeklini belirtip eyleme yöneltilen "nasıl?" sorusuna yanıt oluyorsa zarf görevindedir. Bir varlığın yerini tutuyorsa isim görevindedir.

A seçeneğindeki "doğru dürüst" ikilemesi "konuşmak" eylemini durum bakımından tamamlar ve zarf görevindedir.

B seçeneğindeki "uçsuz bucaksız" ikilemesi "çöl" ismini, C seçeneğindeki "koca koca" ikilemesi "insanlar" ismini, D seçeneğindeki "öbek öbek" ikilemesi "çiçek" ismini, E seçeneğindeki "eski püskü" ikilemesi" "örtü" ismini niteleyerek sıfat görevinde kullanılmaktadır.

CEVAP: A

5. "İyi" sözcüğü bir cümlede isim çekim ekleri ve ek eylem alarak isim, ismi niteleyerek sıfat, eylemi durum bakımından tamamlayarak zarf görevinde kullanılabilir.

Seçeneklere baktığımızda A'da "iyi" sözcüğü "yanıt" ismini, B'de "gün" ismini, D'de "haberler" ismini, E'de "insanları" ismini nitelemiş, sıfat türünde kullanılmıştır. Ancak C seçeneğinde "iyi" sözcüğü, "gelmek" fiilinin anlamını durum bakımından tamamlamış ve zarf olmuştur.

CEVAP: C

6. **HATIRLAYALIM**

- Eylemin nasıl gerçekleştiğini bildiren sözcük, durum zarfıdır. Eyleme yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.
- Eylemin ne zaman yapıldığını bildiren sözcük, zaman zarfıdır. Eyleme yöneltilen "Ne zaman?" sorusuna yanıt olur.

A, B, D ve E seçeneklerinde verilen altı çizili sözler, eylemin ne zaman yapıldığını bildirir, zaman zarfıdır. ("Ne zaman?" sorusuna yanıt olur.) Ancak C seçeneğindeki "çarpıcı bir dille" sözü, "anlatma" eyleminin nasıl gerçekleştiğini bildirmektedir. ("Nasıl?" sorusuna yanıt olur.)

CEVAP: C

7. "Gece" sözcüğünün zaman zarfı olarak kullanılması için "Ne zaman?" sorusuna yanıt olması gerekir. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde "Ne zaman?" sorusuna yanıt olan "gece" sözcüğü, eylemin gerçekleşme zamanını bildirmektedir. Ancak B seçeneğinde "gece" sözcüğü "olma" eyleminin ne zaman yapıldığını bildirmemiş, zaman zarfı olarak kullanılmamış, isim olarak kullanılmıştır. "Olan ne?" sorusuna yanıt "gece" ismi olur.

CEVAP: B

8. A seçeneğinde verilen "ala", B seçeneğinde "ak", C seçeneğinde "siyah" ve E seçeneklerinde "siyah" sözcükleri kendinden sonra gelen ismi nitelemiş, sıfat olarak kullanılmıştır. D seçeneğinde ise "yeşil" sözcüğü "olur" fiilini durum bakımından tamamlamış, zarf olarak kullanılmıştır.

CEVAP: D

9. **HATIRLAYALIM**

- Pekiştirilmiş sözcük "m, p, r, s" ünsüzlerinden birini alarak cümlede isim, sıfat ve zarf olarak görev yapabilir.
- Pekiştirilmiş sözcük ek-fiil alırsa isim, "Nasıl?" sorusunu isme yönelttiğimizde yanıt olup ismi nitelerse sıfat, "Nasıl?" sorusunu eyleme yönelttiğimizde yanıt olup eylemi durum bakımından tamamlarsa zarf olur.

A'daki "tertemiz" sözcüğü "kıyafet" ismini, B'deki "masmavi" sözcüğü "gök" ismini, C'deki "upuzun" sözcüğü "gece" ismini, D'deki "darmadağınık" sözcüğü "oda" ismini nitelemektedir. Dolayısıyla bu pekiştirmeli sözler tür bakımından sıfattır. E seçeneğindeki "sapsarı" pekiştirmeli sözcüğü ise "kesilmek" fiilini durum bakımından tamamlamaktadır, tür olarak zarftır.

CEVAP: E

10. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi miktar bakımından tamamlayan sözcük, miktar (nicelik, azlık-çokluk) zarfıdır. Eyleme yöneltilen "Ne kadar?" sorusuna yanıt olur.

Buna göre seçeneklerde miktar bildiren sözcüğü bulmamızın yeterli olmadığını, miktar bildiren sözcüğün eylemin anlamını tamamlaması gerektiğini görürüz.

A seçeneğindeki "en" sözcüğü "baş" ismini, B seçeneğindeki "çoğu" sözcüğü "kuş" ismini, C seçeneğindeki "bu denli" sözcüğü "huysuz" sıfatını, D seçeneğindeki "fazla" sözcüğü "söz" ismini miktar, belgisizlik gibi özelliklerle tamamlamıştır. Ancak soru kökünde de belirttiği gibi "eylemi miktar bakımından tamamlayan sözcük" E seçeneğindeki "hayli" sözcüğüdür. "hayli" sözcüğü "neşelenmek" eylemini miktar bakımından tamamlar. "Ne kadar neşelendi?" → "... hayli neşelendi.") Cümleye "çok" anlamı katmıştır.

CEVAP: E

11. Seçeneklere baktığımızda B, C, D ve E seçeneklerinde "öyle" sözcüğünün kendinden sonra gelen "ismi" belirttiğini ancak A seçeneğinde "konuşmak" fiilini belirttiğini görürüz. Dolayısıyla "öyle" sözcüğü; B, C, D ve E seçeneklerinde sıfat, A seçeneğindeki cümlede zarf olarak kullanılmıştır.

CEVAP: A

12. Eylemin ne zaman gerçekleştiğini bildiren sözcük ya da söz "ne zaman" sorusuna yanıt olur ve "zaman zarfı" olarak cümlede görev yapar. A seçeneğindeki "öğleden sonra" sözü, B seçeneğindeki "güneş tepedeyken" sözü, C seçeneğindeki "dışarı çıkmadan" sözü ve E seçeneklerindeki "gün boyu" sözü içindeki bulundukları cümlenin eylemlerinin ne zaman yapılacağını bildirir ve zaman zarfı olarak görev yapar. Ancak D seçeneğindeki "deri tiplerine bakılmadan" sözü, "kullanma" eyleminin "ne zaman" yapılması gerektiğini değil "nasıl" yapılması gerektiğini bildiren "durum zarfı"dır.

(Nasıl kullanılmalı? → "deri tipine bakılmadan" kullanılmalı.)

CEVAP: D

UYARI

Dikkat edilirse soruda "soru zarfı" var mı diye sormuyor. Soru anlamının zarfla sağlanıp sağlanmadığı soruluyor.

13. Soru anlamı A seçeneğinde "hanginiz" soru zamiri ile sağlanmıştır. B seçeneğinde "nasıl" soru zarfı olmasına rağmen soruyu soran kişinin öğrenmek istediği nasıl geldiği değil, nasıl geldiğini bilip bilmediğidir. Bu yüzden soru anlamı "nasıl" soru zarfıyla değil "mi" soru ekiyle sağlanmıştır. (Baskın olan "mi" soru ekidir.) Soru anlamı, C seçeneğinde "neden" soru zarfı ile sağlanmıştır. D seçeneğinde "hangi" soru sıfatı ile, E seçeneğinde "kaç" soru sıfatı ile sağlanmıştır.

"neden, niçin, niye" soruları soru zarfının sorularıdır ve bu sorulara verilen yanıtlar gerekçe bildirir, durum zarfıdır.

CEVAP: C

14. **HATIRLAYALIM**

- **Yer-yön zarfı,** eylemi yer-yön bakımından tamamlayan sözcüklerdir.
- Yer yön zarfı genelde "ileri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı, öte, beri..." sözcükleridir. Bu sözcüklerin yer-yön zarfı olması için "-a, -e" ekini almadan "nereye?" sorusuna yanıt olması gerekir.
- Yer-yön bildiren sözcük ek aldığında isimleşir. (aşağı**yı**, yukarı**da**, ileri**den**, içeri**ye**...)
- Yer-yön bildiren sözcük, ismin önüne gelip ismi işaret ettiğinde sıfat olur. (yukarı kat, aşağı daire, öteki kitap...)

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki "yukarı" sözcüğünün "Nereye çıkabilirsiniz?" sorusuna yanıt olduğunu, hiçbir ek almadığını ve yer-yön zarfı olarak kullanıldığını söyleriz.

B seçeneğindeki "içeriye", C seçeneğindeki "aşağıyı", D seçeneğindeki "dışarısı", E seçeneğindeki "öteye" sözcükleri ek aldıkları için isimleşmişlerdir, yer-yön zarfı değillerdir.

CEVAP: A

15. **HATIRLAYALIM**

- Durum zarfları, eylemin durumunu çok çeşitli anlam ilgileriyle etkiler. Cümleye kattıkları "olasılık, kesinlik, yineleme, varsayım, dilek, sınırlama, yaklaşıklık, üleştirme, yanıt..." anlamlarına göre bölümlenebilir:

a. Olasılık Zarfları: "belki, ola ki, olsa olsa, sanırım, korkarım, herhâlde, galiba, ihtimal...

b. Kesinlik Zarfları: kesin, kesinlikle, kuşkusuz, asla, hiç, elbet, mutlaka, ne olursa olsun, er geç, nasıl olsa...

c. Yineleme Zarfları: zaman zaman, yine (gene), tekrar, yeniden, bir daha, arada sırada, kaç/birkaç/çok/bin kez (defa), arada bir, ikide bir, sık, bazen...

d. Varsayım Zarfları: tut ki, varsayalım, diyelim, diyelim ki, say ki...

e. Dilek Zarfları: tek, bari, dilerim, keşke, inşallah...

f. Sınırlama Zarfları: artık, yalnız, sade, sadece, ancak...

g. Yaklaşıklık Zarfları: az kalsın, aşağı yukarı, şöyle böyle...

h. Üleştirme Zarfları: ikişer, üçer, ikişer üçer...

ı. Yanıt Zarfları: evet, hayır, elbette, peki, hayhay...

Buna göre I numarada verilen cümledeki "ikide bir" sözü, yineleme zarfı; II numarada verilen cümledeki "hiç" sözcüğü, kesinlik zarfı, III numarada verilen cümledeki "ola ki" sözü, olasılık zarfı, V numarada verilen cümledeki "artık" sözcüğü, sınırlama zarfı olarak kullanılmıştır, diyebiliriz. Ancak IV numarayla verilen cümlede yaklaşıklık zarfı kullanılmamıştır. Bu cümledeki "neredeyse" sözcüğü, yer bildirmektedir. "Neredeyse konunun sonuna geldik." gibi bir cümlede kullanılsaydı o zaman yaklaşıklık anlamı katardı.

CEVAP: D

16. **HATIRLAYALIM**

- **Zaman zarfı,** eylemi zaman bakımından sınırlayan, tamamlayan sözcüklerdir.
- Zaman zarfı "Ne zaman?" sorusuna yanıt olur.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki "dün", B seçeneğindeki "eskiden", C seçeneğindeki "bugünlerde" ve E seçeneklerindeki "güneş doğarken" sözlerinin "Ne zaman?" sorusuna yanıt olup zaman zarfı olarak kullanıldığını görürüz. Ancak D seçeneğindeki cümlenin eylemine "Ne zaman bıraktı?" diye sorduğumuzda yanıt alamıyoruz, cümlede zaman zarfı yoktur. Cümledeki "sabah serinliği" sözü, "ne zaman?" sorusuna değil, "yerini yakıcı bir sıcaklığa bırakan ne?" sorusuna yanıt olur.

CEVAP: D

17. A seçeneğindeki "çok", B seçeneğindeki "küçük", C seçeneğindeki "iyi" ve D seçeneklerindeki "kötü" sözcükleri cümlede iki ayrı sözcüğü niteleseler de niteledikleri sözcükler isim olduğu için bu sözcükler "sıfat" görevindedir. Ancak E seçeneğindeki "büyük" sözcüğü "dağ" ismini niteleyerek "sıfat", "olmak" eylemini belirterek "zarf" görevinde kullanılmıştır.

CEVAP: E

18. Numaralanmış sözcüklerle ilgili yapılan değerlendirmelere baktığımızda I, II, III ve V numaralı sözcüklerle ilgili bilgilerin doğru olduğunu görürüz. Ancak IV numaralı sözcük olan "tıpkı" sözcüğü ile ilgili olarak D seçeneğinde verilen ifadenin yanlış olduğunu söyleyelim. Çünkü "tıpkı" sözcüğü "tıpatıp, tamamıyla" anlamlarında kullanılan eşitlik zarfıdır, edat değildir. TDK de bu sözcüğü zarf kabul eder, ÖSYM de 2012 KPSS - LİSANS'ta "tıpkı" sözcüğünü zarf kabul etmiştir.

CEVAP: D

19. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi, eylemsiyi soru bakımından tamamlayan sözcüklere **soru zarfı** denir.
- Soru zarfına verilecek yanıt da bir zarftır. (Ayırt etmek için denenebilir.)
- **"nasıl, ne zaman, ne kadar, nereye, niçin, neden, niye, ne, neyle, kiminle, neye göre..."** soruları soru zarfının soruları olarak kullanılabilir. Ancak bu soruların ve sorulara verilecek yanıtların eylemi anlamca tamamlaması gerekir.

A) "Ne zaman bırakacak?" → "seneye" bırakacak.
soru zarfı *eylem*

B) "Hangi gübreyi önerirsiniz?" → "şu gübreyi"
soru sıfatı *isim*

C) "Ne kadar sürer?" → "üç yıl" sürer.
soru zarfı *eylem*

D) "Nasıl sağlayabiliriz?" → "sulamayla" sağlayabiliriz.
soru zarfı *eylem*

E) "Neden yapılıyor?" → "verimi artırmak için"
soru zarfı *eylem*

Görüldüğü gibi, B seçeneğinde soru zarfı değil soru sıfatı kullanılmıştır.

CEVAP: B

20. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi yer-yön bakımından tamamlayan sözcükler yer-yön zarfıdır.
- Yer-yön zarfı genelde "ileri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı, öte, beri..." sözcükleridir. Bu sözcüklerin yer-yön zarfı olması için "-a, -e" ekini almadan "Nereye?" sorusuna yanıt olması gerekir. Hâl eki alan yer-yön sözcükleri cümlede tür olarak isimdir.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) "içeriye" → isim (Nereye alabiliriz?) (Hâl eki aldı.)

B) "dışarı**da**" → isim (Nerede beklesin?) (Hâl eki aldı.)

C) "yukarı" kat → sıfat ("kat" ismini işaret etti.)

D) "ileri" → yer-yön zarfı (Nereye atıldı?) (Hiçbir ek yok.)

E) "geriye" → isim (Nereye alın?) (Hâl eki aldı.)

Görüldüğü gibi yer-yön zarfı olarak kullanılan sözcük, D seçeneğindeki cümlededir.

CEVAP: D

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, bağlaç olarak kullanılmamıştır?**
A) Sevgi ile saygı olmadan yürümüyor evlilikler.
B) Ankara'ya gelmelerine rağmen daha bize uğramadılar.
C) Bizimle gelecekmiş yalnız hiç konuşmayacakmış.
D) Evi sattığını sandık meğer bizi kandırmış.
E) Bütün kaynakları taradım ama o konuyu bulamadım.

2. Eserlerinde alaysamalı bir dille anlatıyor görüşlerini.
Yukarıdaki cümlede verilen "İle" sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu cümledeki göreviyle kullanılmıştır?
A) Akıllı telefonla maillerinizi kontrol etmeniz daha kolay.
B) Koskoca adam saçlarıyla kaşlarını boyatıyormuş.
C) Öğrencilerle velilerin aynı otobüste gitmesi gerekmez mi?
D) Ekmekle su fiyatlarındaki artış, halkın tepkisine neden oldu.
E) Çocukların çayla şekeri unuttuğunu piknik alanında anladık.

3. (I) Dünya nüfusunun altı milyarı aştığı tahmin edilmekte ve bu nüfusa her yıl milyonlar eklenmektedir. (II) Gelecek kuşakların gereksinim duyacakları temel kaynaklar bu nüfus artışı nedeniyle hızla tükenmektedir. (III) Hızlı nüfus artışı, yiyecek, barınma, sağlıkla ilgili sorunların yanı sıra çevreyle ilgili sorunlara da neden olmaktadır. (IV) Giderek artan bu tür sorunlar, tüm toplumları ve en çok kentleri etkilemektedir. (V) Kentleşme kavramı eskiden beri ekonomik gelişme; bilimde, sanatta ilerlemeyle ilişkilendirilmiştir.
Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde hem edat hem bağlaç kullanılmıştır?
A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. **Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisinde bağlaç yoktur?**
A) Kırşehir'e kadar gitmiş ama Çiçekdağı'na uğramamışlar.
B) Nietczhe der ki: "En büyük delilik, denize tuz atmaktır."
C) Sorunları çözemiyoruz zira insanlar sadece kendini düşünüyor.
D) Bu yoğunlukta ancak iki bardak çay içebildim.
E) Madem çok üşüdünüz, neden söylemediniz?

5. "Yalnız" **sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç olarak kullanılmıştır?**
A) Çocuklar da yaz kampına gidince evde yalnız kalmıştı.
B) Orhan yalnız çalışkan değil, aynı zamanda zeki bir öğrenciydi.
C) Bu parkta yalnız insanları gördüğümde nedense hüzünlenirim.
D) Sorunlarını kendi çözmeye çalışıyor yalnız başarılı olamıyordu.
E) Üniversiteyi bitirene kadar yalnız İngilizce mi öğrenmiş?

6. **Aşağıdakilerin hangisinde** "göre" **edatının yerine** "bakarak" **sözcüğünün getirilmesi anlamda değişme veya bozulmaya yol açmaz?**
A) Sokrates'e göre insan kendini sorular sorarak tanır.
B) Köşedeki dükkâna göre burası daha iyi iş yapıyor.
C) Bu elbise tam sana göre dikilmiş, diye heyecanlandı.
D) Ee, Allah dağına göre kar verirmiş, derler.
E) Oyunculara kızdığına göre sen de bu takımı destekliyorsun.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "mı, mi" soru eki, diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?**

A) Çocuklar bu yıl mı okula başlayacak?

B) Öğrencilerin istediği kitapları bulabildiniz mi?

C) Ay başı geldi mi bütün memurlar kıvranmaya başlar.

D) Kardeşin bu filmi mi izlememizi öneriyormuş?

E) Yaptıkları teklifi kabul ettin mi yoksa?

8. **Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcükler tür bakımından birbirinden farklıdır?**

A) Medya patronlarının siyaset <u>ile</u> bağlantısı rahatsız edici.

Başvurularda nüfus cüzdanı <u>ile</u> diploma örneği isteniyor.

B) Yeni edebiyat dergileri çıkıyor <u>ancak</u> üç ay sonrası yok.

Sorunun büyüdüğünü görüyor <u>ancak</u> elinden bir şey gelmiyor.

C) Bugüne kadar doğaya <u>yalnız</u> insanlar büyük zarar verdi.

Ardeşen'deki köyümüze <u>yalnız</u> bu yoldan gidiliyor.

D) Madenciler sabahlara <u>kadar</u> çalıştıklarını söylüyor.

İsterseniz şirketin aracı sizi de eve <u>kadar</u> bırakabilir.

E) Sizinle bu saatte <u>mi</u> görüşeceğimi söylemiştim?

Yazar, bütün eserlerini hapishanede <u>mi</u> yazmış?

9. Edatlar, isim ya da isim soylu sözcüklerle birleşerek edat öbeği oluşturur. Edat öbekleri cümlede isim, sıfat ve zarf olarak görev yapabilir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat öbeği, sıfat görevinde kullanılmıştır?

A) İşten çıkarıldığımı öğrenince akşama kadar dolaştım.

B) Atandığımı öğrenince kuş gibi hafifledim.

C) Parayı aldığı sanılan banka görevlisi dünden beri görülmemiş.

D) Dosyalara son kez göz atmak için odasına kapanmış.

E) Duyduğuma göre dağ gibi adamı bu sevda eritmiş, bitirmiş.

10. Ünlemler, çekim eki aldıklarında adlaşır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamaya örnek olacak bir kullanım <u>yoktur</u>?

A) Bilmiyor musun, kimsenin ahı yerde kalmaz.

B) Yıllar var ki bu ahlar kaç kişinin başını yedi.

C) Aman olsun evladım, ben bu parayı nasıl öderim?

D) İki gün geçmedi, ahların vahların yerini kahkahalar aldı.

E) Kimsenin ahını almadan, onurlu bir şekilde yaşayın.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ilgeç, bir ad tamlamasında yer almıştır?**

A) Siz varsanız ben de sonuna kadar bu işteyim.

B) Arka Kapak dergisinde yeni yazıları yayımlanıyor.

C) Müdür Bey, dinlenmek üzere odasına çekildi.

D) Senin gibisi kırk yılda bir gelir dünyaya.

E) İnsanlar, okumak için her zaman vakit yaratmalı.

12. Türkçede doğrudan doğruya ünlem olan sözcükler olduğu gibi birçok sözcük, söz öbeği ve cümle ünlem görevi üstlenebilir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı şekilde kullanılan bir ünlem vardır?

A) Ah, ne güzel patikler bunlar!

B) Siz benimle dalga mı geçiyorsunuz!

C) Ey, beni ağzı açık dinleyen adam!

D) Hah, şöyle rahat konuşalım biz de!

E) Eh, o zaman biz de kader utansın, deriz!

13. (I) Öyküyü okumayı bitirdikten sonra bir süre odamın içinde dolandım. (II) Aslında mum ışığında okuma huyum yoktur. (III) Çoğunlukla elektrik kesilir kesilmez bırakırım okumayı. (IV) Ama bu sefer yapmadım. (V) Çünkü masada açık duran kitaptan "Hüthüt kuşu" bana bakıyor gibi geliyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ilgeç de bağlaç da kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. Bağlaçlar; sözcükleri, söz öbeklerini ya da cümleleri birbirine bağlayan unsurlardır.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

A) Türkiye ve İngiltere bu oturumda konuşma yapacak.

B) Teyzesi ile çocukları kurbanın başında bekliyordu.

C) Türküleri çok seviyorum ve sevdirmeye çalışıyorum.

D) Berna Moran edebiyatı ve tarihi birlikte ele alır.

E) Güneş ile Dünya arasındaki uzaklığı sormuşlar.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat, ad soylu bir sözcükle öbekleşerek zarf tümleci görevinde kullanılmıştır?**

A) Su gibi teni, buğulu bakışları hepimizi etkiledi.

B) Teyzem gençliğinde dal gibi bir kızmış.

C) Yarış arabaları yanımızdan fırtına gibi geçti.

D) Konuklar eve geldiğinde akşama doğruydu.

E) Bugünlerde hepimiz atılmış bir eşya gibiyiz.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat ve bağlaç birlikte kullanılmıştır?**

A) Bana göre bu kasabanın en çok, doğal ortamı ilgi çekiyor.

B) Söylenenleri dikkatli bir şekilde dinliyor ama hiç not almıyordu.

C) Akşamdan beri bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor.

D) Bu kent, yalnız yaşayan ve hüznü sevenler için uygun bir yerdir.

E) Kim için bunca acıya katlanıyor, bu kadar çile çekiyordu?

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlem bildiren sözcük, cümleye "şaşırma" anlamı katmıştır?**

A) Eee, siz de fazla oluyorsunuz ama!

B) Aa, o gemi buraya nasıl gelmiş!

C) Ay, gördün mü başımıza geleni!

D) Ah, o eski şarkılar yok mu!

E) Eh, biz de o yaşlardan geçtik!

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağlaç, diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?**

A) Son günlerde ne ailesini ne arkadaşlarını dinliyordu.

B) Yazar, hem dünyayı hem de içindekileri seviyordu.

C) Yıllar oldu, ne kılığını ne konuşma biçimini değiştirdi.

D) İster bu soruları kendin çöz ister başkasından yardım al.

E) Gerek konuda gerek üslupta bir orijinallik görülüyor.

19. (I) Sabahtan beri o kitabı arıyorum. (II) Makalemi yazabilmem için o kitaba ihtiyacım var. (III) Çünkü tezimi destekleyen alıntı tek o kitapta var. (IV) Başka kitaplara bakmama rağmen çok memnun kalmadım. (V) Makalemi cumaya dek teslim etmem gerekiyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlede, edat öbeği sıfat görevindedir.

B) II. cümlede, gerekçe bildiren ilgeç kullanılmıştır.

C) III. cümlede, hem ilgeç hem de bağlaç kullanılmıştır.

D) IV. cümlede, "karşın" anlamlı ilgeç kullanılmıştır.

E) V. cümlede zaman bildiren ilgeç vardır.

20. I. Yalnız sokak köpekleriyle değil tüm hayvanlarla ilgilenirdi.

II. İklim değişimine rağmen ülkeler önlem almıyor.

III. Bu denli çalışan bir insan nasıl barajı geçemez?

IV. Öğrenciler karşı dairede oturan teyzeye yardım ederdi.

V. Caddelerdeki görüntü yağmur sularıyla sel gibi olmuştu.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük ilgeç değildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. **HATIRLAYALIM**

- Sözcükleri, söz öbeklerini veya yargılı sözleri birbirine bağlayan sözcük türlerine **bağlaç** denir.
- Bağlaçlar, tek başına anlamsız sözcüklerdir. Ancak cümlede "sıralama, karşılaştırma, pekiştirme, tercih, karşıtlık, gerekçe gibi ilgilerle cümlede sözcükleri, söz öbeklerini ya da cümleleri bağlar.
- ve, veya, ya da, da, ki, ile, ama, fakat, lakin, oysa, çünkü, demek ki, meğer, dahi, bile, ancak, zira, hem... hem..., ne...ne... vs.

A, C, D ve E seçeneklerinde verilen altı çizili sözcükler bağlaçtır ancak B seçeneğinde verilen "daha" sözcüğü "henüz, şimdilik" anlamında bir zarftır.

CEVAP: B

2. **HATIRLAYALIM**

- "İle" sözcüğü cümlede sözcükleri bağlama görevinde kullanılmışsa bağlaç, cümleye "araç, neden-sonuç, karşılık, birlikte..." anlamları katmışsa edat görevindedir.
- "İle" edat da olsa bağlaç da olsa kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılabilir ve "-la, -le" şeklini alabilir.
- "ile" sözcüğü cümlede "ve" anlamındaysa "bağlaç" görevinde, "ve" anlamında değilse edat (ilgeç) görevindedir. (ile= ve, ile≠ve)

Öncülde verilen cümlede "ile" sözcüğü edat olarak kullanılmıştır.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümlede "ile (-la,-le)"nin edat görevinde olduğunu görürüz. Cümlede bir ilgi kurmuştur. "ile"nin yerine "ve" sözcüğünü getiremiyoruz. B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde, bulunduğu sözcüklerle sonraki sözcükleri birbirine bağlamış, bağlaç olarak kullanılmıştır. Ayrıca bu cümlelerde "ile" sözcüğü "ve" anlamındadır.

CEVAP: A

3. **HATIRLAYALIM**

- Sözcükleri, söz öbeklerini, cümleleri birbirine bağlayan sözcük türleri bağlaçtır.
- Tek başına hiçbir anlamı olmayan ancak cümlede "amaç, neden-sonuç, benzetme, abartma, araç, görelik..." anlam ilgileriyle yer alan sözcük ya da ekler de edattır. (ilgeçtir)

Buna göre numaralanmış cümlelere bakalım:

I. cümlede "ve" sözcüğü bağlaçtır, cümlede edat kullanılmamıştır.

II. cümlede "nedeniyle (nedeni ile)" ve "hızla (hız ile)" sözcükleri edattır, cümlede bağlaç kullanılmamıştır.

III. cümlede "sağlıkla (sağlık ile)" ve "çevreyle (çevre ile)" sözcükleri edat, "sorunlara **da**" sözündeki koyu dizilen sözcük bağlaçtır.

IV. cümlede "ve" sözcüğü bağlaçtır, cümlede edat kullanılmamıştır.

V. cümlede "-den beri" ve "ilerlemeyle (ilerleme ile)" sözcüğü edattır, cümlede bağlaç kullanılmamıştır.

Buna göre hem edat hem bağlaç kullanılan cümle III numaralı cümledir.

CEVAP: C

4. A seçeneğindeki "ama", B seçeneğindeki "ki", C seçeneğindeki "zira" ve E seçeneklerindeki "madem" sözcüğü bağlaç olarak kullanılmıştır. Ancak D seçeneğindeki "ancak" sözcüğü edat olarak kullanılmıştır.

CEVAP: D

5. **HATIRLAYALIM**

- "yalnız" sözcüğü, ismin önüne gelip ismi nitelediğinde sıfat olarak görev yapar.
- "yalnız" sözcüğü, eylemin gerçekleşme şeklini bildirdiğinde zarf olarak görev yapar.
- "yalnız" sözcüğü, cümlede "sadece, bir tek" anlamında kullanıldığında edat olarak görev yapar.
- "yalnız" sözcüğü, cümlede "ama, fakat, ancak" anlamında kullanıldığında, cümleleri bağladığında bağlaç olarak görev yapar.
- "yalnız" sözcüğü ek-fiil eklerinden birini alıp (idi, imiş, ise, -dır) yüklem olduğunda isim olarak görev yapar.

"yalnız" sözcüğü A seçeneğinde "kalma" eyleminin gerçekleşme şeklini bildirerek "zarf" görevinde, B seçeneğinde "sadece, bir tek" anlamı kazanarak anlamı sınırlandırıp "edat" görevinde, C seçeneğinde "insan" ismini niteleyerek "sıfat" görevinde, D seçeneğinde iki ayrı cümleyi bağlayıp cümlede "ama, fakat, ancak" anlamlarında "bağlaç" görevinde, E seçeneğinde "sadece, bir tek" anlamında anlamı sınırlandırıp "edat" görevinde kullanılmıştır.

"yalnız" sözcüğü, bağlaç olarak D seçeneğinde kullanılmıştır.

CEVAP: D

6. Bu soruda doğrudan "yerine koyma metodu"nu kullanarak cevabı bulabiliriz. Seçeneklerdeki "göre" sözcüğünün yerine "bakarak" sözcüğünü getirerek cevabı bulabiliriz. Bu arada, bu anlamda "karşılaştırma" olduğunu da bilelim.

- Buna göre B seçeneğindeki cümlede "göre" sözcüğünün yerine "bakarak" sözcüğünü getirdiğimizde anlamda bir bozulmanın, daralmanın, değişmenin olmadığını görürüz.

  Köşedeki dükkâna **göre** burası daha iyi iş yapıyor.

  Köşedeki dükkâna **bakarak** burası daha iyi iş yapıyor.

  "göre" sözcüğü, A seçeneğinde "görelik", C ve D seçeneklerinde "uygunluk", E seçeneğinde "çıkarımda bulunma" anlamlarındadır.

CEVAP: B

7. **HATIRLAYALIM**

- "mı, mi, mu, mü" soru eki, cümlede soru anlamının dışında "zaman, koşul, pekiştirme..." anlamları kazanabilir.

Buna göre "mı, mi, mu, mü" soru eki A, B, D ve E seçeneklerindeki cümlelere soru anlamı katmışken C seçeneğindeki cümlede "zaman" anlamı katmıştır.

Cümleyi şöyle de düşünebiliriz:

Ay başı geldiği zaman bütün memurlar kıvranmaya başlar.

CEVAP: C

8. **HATIRLAYALIM**

- Bir sözcüğün "tür" bakımından aynı / farklı olduğunu soruyorsa o sözcüğün "isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, eylem" olup olmadığına bakmamızı istiyordur.
- Aynı sözcük, farklı cümlelerde -kullanımına göre- farklı türlerde, görevlerde kullanılabilir.
- Seçenekleri incelediğimizde yoğun olarak "edat-bağlaç" ayrımı yaptırmak istediğini görürüz.
- Edatlar, tek başına anlamsız ama cümlede farklı anlam ilgileri kazanan sözcük ya da eklerdir.
- Bağlaçlar da tek başına anlamsız sözcüklerdir ancak bağlaçların ana görevi sözcükleri, söz öbeklerini, cümleleri bağlamaktır.

A seçeneğindeki ilk cümlede "ile" sözcüğü edat, ikinci cümlede bağlaç görevindedir. Birinci cümlede "ile" sözcüğü "birliktelik" anlamında kullanılmıştır, edattır. (ile≠ve ise, ile →edat) İkinci cümlede ise sözcükleri birbirine bağlama göreviyle kullanılmış, bağlaç olmuştur. (ile = ve ise, ile→ bağlaç)

B seçeneğindeki "ancak" sözcüğü iki cümlede de cümleleri bağlama göreviyle kullanılmış, tür olarak bağlaç olmuştur. C seçeneğindeki "yalnız" sözcüğü, iki cümlede de anlamı sınırlamış, cümlelere "tek, sadece" anlamı katmıştır ve edat olarak kullanılmıştır. D seçeneğindeki "kadar/ -e kadar" sözcüğü iki cümlede de "bir şeyin bitme sınırı/eylemin zamanını ya da bittiği yeri bildirme" anlamında kullanılmış, edat görevindedir. E seçeneğindeki "mı, mi" soru eki, iki cümlede de soru edatı olarak kullanılmıştır.

CEVAP: A

9. Öncülde verilen bilgi doğrultusunda neler yapmalıyız:

1. Cümledeki edatı belirleyin.

2. Edat, kendinden önceki sözcüklerle edat öbeği oluşturmuş mu, ona bakın.

3. Bulduğun edat öbeği (parçalanamayan unsur) cümlede isim mi, sıfat mı, zarf mı tespit edin. (Yüklemse isim, ismi niteliyorsa sıfat, eylemi belirtiyorsa zarftır.)

A seçeneğinde "akşam**a kadar**" sözü edat öbeğidir. Bu öbek, "dolaşmak" eylemini etkilediği için zarftır.

B seçeneğinde "kuş **gibi**" sözü edat öbeğidir. Bu öbek, "ötmek" fiilini belirttiği için zarftır.

C seçeneğinde "dün**den beri**" sözü edat öbeğidir. Bu öbek, "görülmek" eylemini belirttiği için zarftır.

D seçeneğinde "göz at**mak için**" sözü edat öbeğidir. Bu öbek, "kapanmak" eylemini gerekçe yönüyle belirttiği için zarftır.

E seçeneğinde "dağ **gibi**" sözü edat öbeğidir. Bu öbek, "adam" ismini nitelediği için sıfattır.

Görüldüğü gibi edat öbeği E seçeneğinde sıfat olarak görev yapmıştır. Cümlelerdeki edatlar, koyu dizilen sözcüklerdir.

CEVAP: E

10. Öncülde belirtildiği üzere ünlemler çekim eki aldıklarında isimleşir.

Buna göre seçenekleri incelediğimizde A seçeneğinde "ahı", B seçeneğinde "ah**lar**", D seçeneğinde "ah**ların** vah**ların**", E seçeneğinde "ah**ını**" sözcükleri edatken aldıkları çekim ekleriyle isim olmuştur. (Koyu dizilen ekler çekim ekleridir.) Ancak C seçeneğindeki "aman" sözcüğü herhangi bir çekim eki alıp isim olmamıştır; hâlâ ünlemdir.

CEVAP: C

11. **HATIRLAYALIM**

- Edatlar, tek başına anlamsız ama cümlede farklı anlam ilgileri kazanan sözcük ya da eklerdir.
- Türkçede en çok kullanılan edatlar: ile, gibi, göre, için, kadar, dek (değin), denli, beri, karşın, rağmen, karşı, üzere, mı, değil, yalnız, ancak...
- Ad tamlamaları, tamlayan ve tamlananı isim ya da isim soylu olan sözcüklerin birbirleriyle anlam ilgisiyle bağlanmasıyla oluşur.
- Türkçede belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması ve zincirleme isim tamlaması olmak üzere üç isim tamlaması vardır.

Bu hatırlatmalar doğrultusunda seçeneklerdeki edatları bulmalı, sonra da bu edatın bir isim tamlamasının içinde yer alıp almadığına bakmalıyız:

A seçeneğinde "kadar" sözcüğü edattır ama tamlama içinde değildir. B seçeneğinde edat yoktur. C seçeneğinde "üzere" sözcüğü edattır ama tamlama içinde değildir.

D seçeneğinde "gibi" sözcüğü edattır ve "senin gibisi" tamlamasında tamlanan olarak yer almıştır. "senin gibisi" sözü, belirtili isim tamlamasıdır.

E seçeneğinde "için" sözcüğü edattır ama tamlama içinde değildir.

CEVAP: D

12. Öncüldeki açıklama doğrultusunda seçeneklere göz atalım:

A seçeneğinde "ah", C seçeneğinde "ey", D seçeneğinde "hah", E seçeneğinde "eh" sözcükleri doğrudan doğruya ünlem bildiren sözcüklerdir. Ancak B seçeneğindeki cümlede böyle bir kelime olmamasına rağmen cümledeki hâkim duygu, bir ünlem bildirir. (öfke, kızgınlık) Dolayısıyla cümle, ünlem görevi üstlenmiştir.

CEVAP: B

13. Parçada I numarayla verilen cümledeki "-den sonra" sözü edattır. II numarayla verilen cümlede edat da bağlaç da kullanılmamıştır. III numarayla verilen cümlede "çoğunluk**la** = çoğunluk **ile**" sözcüğünde "ile/-la,-le" edattır. IV. cümlede "ama" sözcüğü cümle başı bağlacıdır. V. cümlede "çünkü" sözcüğü cümle başı bağlacıdır ve cümledeki "gibi" sözcüğü edattır.

CEVAP: B

14. Öncülde verilen bilgi doğrultusunda A, B, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde bağlaçların eş görevli sözcükleri birbirine bağladığını görürüz. Ancak C seçeneğinde "ve" bağlacı, iki ayrı cümleyi birbirine bağlamıştır.

CEVAP: C

15. **HATIRLAYALIM**

- Edatlar, isim ya da isim soylu sözcüklerle birleşerek edat öbeği oluşturabilirler. Bu öbekler de cümledeki görevine göre isim, sıfat ve zarf olabilir. Hatta cümlede herhangi bir ögenin içinde yer alabilirler.
- Zarf tümleci, eylemi durum, zaman, miktar, yer-yön, soru-gerekçe vs. yönlerle tamamlayan ögedir.

Bu bilgiler doğrultusunda seçenekleri inceleyelim:

A) "su **gibi** teni" edat öbeği, cümlede özne olarak kullanılmıştır. (Etkileyen ne? → "su gibi teni, buğulu bakışları")

B) "dal **gibi** bir kızmış" edat öbeği cümlede yüklem olmuştur.

C) "fırtına **gibi**" edat öbeği cümlede, zarf tümleci olarak kullanılmıştır. ("Nasıl geçti? → "fırtına gibi" geçti)

D) "akşama **doğru**ydu" edat öbeği, cümlede yüklem olmuştur.

E) "atılmış bir eşya **gibi**yiz" edat öbeği, cümlede yüklem olmuştur.

Görüldüğü gibi cümlede zarf tümleci olan edat öbeği, C seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: C

16. A seçeneğinde "-e göre" sözcüğü edattır ancak cümlede bağlaç yoktur.

B seçeneğinde "ama" sözcüğü bağlaçtır ancak cümlede edat yoktur.

C seçeneğinde "-den beri" sözcüğü edattır ancak cümlede bağlaç yoktur.

D seçeneğinde "ve" sözcüğü bağlaçtır, "için" sözcüğü edattır.

E seçeneğinde "için" sözcüğü edattır ancak bu cümlede bağlaç yoktur.

CEVAP: D

17. **HATIRLAYALIM**

- "Korkma, şaşma, acıma, sevinme, kızma" gibi ansızın beliren duyguları anlatan, kimi zaman da onay, karşı çıkma, çağrı, buyruk, uyarı, yasaklama vb. belirten, kimi zaman kendi başına cümle değeri taşıyabilen sözcüklere **ünlem** denir.

A seçeneğindeki cümlede "kızgınlık", B seçeneğindeki cümlede "şaşkınlık", C seçeneğindeki cümlede "tedirginlik", D seçeneğindeki cümlede "özlem" ve E seçeneklerindeki cümlede "tevazu" anlamı vardır.

"Şaşırma" anlamını B seçeneğindeki cümlede görüyoruz.

CEVAP: B

18. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede bağlaçlar; sözcükleri, söz öbeklerini ya da cümleleri birbirine bağlayan unsurlardır.

Bu bağlamda seçeneklerdeki bağlaçlar; sözcükleri mi, söz öbeklerini mi, yoksa cümleleri mi birbirine bağlamış bakalım:

A seçeneğinde "ne... ne..." bağlacı, "ailesini" ve "arkadaşını" nesnelerini, sözcüklerini bağlamıştır.

B seçeneğinde "hem... hem..." bağlacı, "dünyayı" ve "içindekileri" nesnelerini, sözcüklerini bağlamıştır.

C seçeneğinde "ne... ne..." bağlacı, "kılığını" ve "konuşma biçimini" nesnelerini, sözcüklerini bağlamıştır.

D seçeneğinde "ister... ister..." bağlacı, "bu soruları kendin çöz" ve "başkasından yardım al" cümlelerini bağlamıştır.

E seçeneğinde "gerek... gerek..." bağlacı, "konuda" ve "üslupta" dolaylı tümleçleri, sözcükleri bağlamıştır.

Görüldüğü gibi bağlaçlar; A, B, C ve E seçeneklerinde ögeler farklı olsa da sözcükleri bağlamışken D seçeneğinde cümleleri bağlamıştır.

CEVAP: D

19. Öncülde verilen numaralanmış cümlelerle seçeneklerde verilen ifadeleri eşleştirelim:

I. cümledeki "sabahtan beri" edat öbeği, cümlede sıfat değil zarf görevindedir. ("Ne zaman?" sorusuna yanıt olur, bu yanıt da bizi zaman zarfına götürür.)

II. cümlede "makalemi yazabilmem için" sözündeki "için" ilgeci eylemin yapılmasının gerekçesini bildirmiştir.

III. cümlede "çünkü" sözcüğü, cümle başı bağlacı; "tek" sözcüğü de "sadece, yalnız" anlamında ilgeçtir.

IV. cümledeki "rağmen" sözcüğü "karşın" anlamına gelen bir edattır. (ilgeçtir)

V. cümlede "cumaya dek" sözü bir edat öbeğidir, bu cümledeki "dek" sözcüğü "değin, kadar" anlamında eylemin zamanını bildiren bir ilgeçtir.

CEVAP: A

20. A seçeneğinde "yalnız" sözcüğü, "sadece, bir tek" anlamında kullanılarak cümlede ilgeç (edat) görevindedir.

B seçeneğinde "rağmen" sözcüğü, "karşın" anlamında kullanılarak cümlede ilgeç (edat) görevindedir.

C seçeneğinde "denli" sözcüğü, "kadar" anlamında "üstünlük, derecesinde" ilgisiyle ilgeç (edat) görevindedir.

D seçeneğinde "karşı" sözcüğü, kendinden sonra gelen "daire" ismini belirtmiş, sıfat olarak kullanılmıştır, ilgeç (edat) görevinde değildir.

E seçeneğinde "gibi" sözcüğü, "benzerlik" anlamında ilgeç (edat) görevindedir.

CEVAP: D

1. **Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi iş, oluş ya da hareket bildirmemektedir?**

A) O gelirse her şeyin hallolacağını sanıyordu.

B) Yollar akşam saatlerinde Cebeci'ye kadar kapalıydı.

C) Hayatınızı kazanmak için onurunuzdan vazgeçmeyin.

D) Gardaki insanlar, heyecanla treni bekliyordu.

E) Yağmur, bir haftadır aralıksız yağmaya devam ediyor.

2. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi istek kipindedir?**

A) Yarın akşam da biz size gelmek istiyoruz.

B) İşin bu kadarlık kısmını da sen yapıver.

C) Atanmak istiyorsan çok çalışmalısın.

D) Onu ikna etmek için bir de ben konuşayım.

E) Çamaşır makinesini banyoya sığdıramadık.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, işle anlatış aynı anda gerçekleşmiştir?**

A) Ali Bey hafta sonları Sapanca'daki evine gidiyor.

B) Az sonra toplantı başlayacak, biraz bekleyin.

C) Evin eksiklerini almak için markete gidiyorum.

D) Boş yere zaman kaybetmenizi istemeyiz.

E) Köyden gelirken bir poşet alıç getirdi.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, çekimli bir fiildir?**

A) Yazarın bu soruya verdiği yanıt, çok çarpıcıydı.

B) Topluma tepeden bakan bir tavrı da yoktu sanatçının.

C) Her sözüyle kişiliğini ortaya koyan bir insandı.

D) Hayatta taviz vermediği tek şey, sessizlik içinde kitap okumaktı.

E) Son testimi de çözüp rahat bir uyku çekecektim.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yükleminde zaman kavramı vardır?**

A) Ostim Metrosu akşam saatlerinde çok kalabalık olur.

B) Ankara'ya gelmişken senin çocukları da bir görsek!

C) Türkçe dersinde bari yazım kurallarına dikkat edelim.

D) Çocukların yaptığı her yanlışı düzeltmemeliyiz.

E) Salonun perdeleri öğlene kadar kapalı kalsın.

6. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin fiil kipinde anlam kayması (kip kayması) yoktur?**

A) Dün akşam seni arıyor ama bir türlü ulaşamıyor.

B) Kardeşi iki yıldır aynı dershaneye gidiyor.

C) Akşam yemeklerini 8'den önce yemeye çalışıyoruz.

D) Metrobüs kazasında kimsenin burnu bile kanamıyor.

E) Hırsız eve önce kapıdan girmek istiyor, olmayınca balkonu deniyor.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dilek - şart kipiyle çekimlenmiş bir eylem vardır?**

A) Akşamki maçı bizim evde izleyelim.
B) Tatile gideceğimizi onlara da söylesen.
C) En geç yarım saat içinde ofiste ol.
D) Her gün gazete almaktan vazgeçtim.
E) Geçen yıl da bana aynı hediyeyi aldınız.

8. Eylemler, olumsuzluk eki aldığında haber ya da dilek kip eklerinde değişiklik olmaz.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kuralın dışında bir kullanım vardır?

A) Yazar yıllardır şiir kitabı çıkarmıyor.
B) Böyle bir ortamda bulunmak hoşuma gitmedi.
C) Vakti olmasına rağmen bizimle görüşmüyor.
D) Düzenli spor yapanlar sağlık sorunları yaşamaz.
E) Sahneye geç çıkan sanatçıyı izleyiciler alkışlamadı.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem haber kipiyle çekimlenmiş hem de dilek kipiyle çekimlenmiş fiile örnek vardır?**

A) Hafta boyu sizi aradım, sizden dönüş olmadı.
B) Burada kaç saat bekleriz, artık söyler misiniz!
C) Çok bunaldıysanız klimayı açalım, içerisi sıcak oldu.
D) Arabayı satıyorum, bugünlerde paraya ihtiyacım var.
E) Kreşte çok yoruluyor, eve gelince hemen uyuyor.

10. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi basit zamanlı bir eylem değildir?**

A) Başındaki şapkayı yavaş yavaş çıkardı.
B) Sürekli geç gelen personelini işten çıkardı.
C) Çantasından büyük bir defter ve iki kalem çıkardı.
D) Küçükken de ağaçların en tepesine çıkardı.
E) Kirayı geciktiren kiracıyı geçen hafta evden çıkardı.

11. Türkçede ek-eylemin iki görevi vardır: Basit zamanla çekimlenmiş eylemlere gelerek birleşik zamanla çekimlenmiş eylem yapmak, ad ya da ad soylu sözcüklere gelerek onları yüklem yapmak.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek-eylem, diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

A) Ünlü şair bu ödülü alırken çok heyecanlandığını söylüyordu.
B) Diş bakımının önemi konusunda çocuklarınıza örnek olmalıydınız.
C) Omega-3 bakımından en zengin ve en ucuz besin balıkmış.
D) *İnternet*'ten yaptığı alışverişlerde hep daha kazançlı oluyormuş.
E) Bu mahallenin, çocuklar için güvenli olduğunu ona söyleyecektim.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, geniş zamanın rivayeti ile çekimlenmiştir?**

A) Annem çocukluğunun büyük bir kısmını Kalecik'te geçirmiş.
B) Çocukken de eline aldığı her boş kâğıda resimler çizermiş.
C) İnsanlarla arasına çok mesafe koymamaya devam ediyordu.
D) İlkokul öğretmenimiz en çok yalan söylememize kızardı.
E) Ülkesinin Avrupa'daki konumunu bir makalede açıkça yazacakmış.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-mış, -miş, -muş, -müş" eki, eyleme diğerlerinden farklı bir anlam katmıştır?**

A) Börekler, poğaçalar söylediğinden de güzel olmuş.

B) İstanbul yolu bir süre trafiğe kapalı kalacakmış.

C) Dizi, bu hafta maalesef ekranlara veda ediyormuş.

D) Ailesine söylediği sözlerden dolayı çok pişmanmış.

E) Yıl sonunda büyük bir toplantı yapmayı planlıyormuş.

14. I. Sevda yolunda kimsesiz kaldım
II. Ah edip çırpınan bülbüle döndüm
III. Biçare dolanıp güle varamam
IV. Aramaktan bezgin düşüp yoruldum
V. Kendime gelip de dosta varamam

Yukarıda numaralanmış dizelerin hangisinde tek yargı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. **Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde sıfat-fiil (ortaç) kullanılmıştır?**

A) Taşıma suyla değirmen dönmez.

B) Ödünç güle güle gider, ağlaya ağlaya gelir.

C) Ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur.

D) Abanın kadri yağmurda bilinir.

E) Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir.

16. Kültürel ve doğal değerlerin belgelenmesi (I), değerlendirilmesi gerektiği (II) zaman çağdaş yaşam koşullarına uyarlanarak (III) korunması, ülkemizde gittikçe (IV) yoğunlaşan (V) etkinliklere konu oluyor.

Bu cümledeki numaralanmış eylemsiler, ikişerli gruplandırılmak istense hangisi dışta kalır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bağ-fiil vardır?**

A) Böyle bir ortamda bulunmak hoşumuza gitti doğrusu.

B) Özenle yapılmış yemekleri bizden tam not aldı.

C) Baş ağsının geçmesini odasında dinlenerek bekledi.

D) Yüzyıllık halılar gizemli bir dünyanın havasını da getirdi.

E) Medyada çok ses getiren fotoğrafın gerçeği yansıtmadığı söylendi.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin fiil kipinde anlam kayması (kip kayması) yoktur?**

A) Bundan doksan yıl önce savaş biter ve yeni bir devlet kurulur.

B) Babam odasında kitap okuyor, bir şey mi istiyorsunuz?

C) Az sonra beklediğiniz kişi gelir, siz de onunla görüşürsünüz.

D) Ailesiyle her yıl önce İzmir'e, oradan Bodrum'a geçiyor.

E) Zanlı o yıl iyi hâl indiriminden yararlanır, iki ay sonra dışarı çıkar.

19. (I) Ana vatanı Çin olan şeftalinin tarihi MÖ 5. yüzyıla uzanıyor. (II) Hatta o dönemde şeftali, uzun yaşamın ve ölümsüzlüğün sembolü olarak kabul ediliyor. (III) O dönemde şeftali, Çin sanatında porselen ve çömlek dekorasyonlarında kendine yer buluyor. (IV) İspanyolların şeftaliyi Avrupa'ya getirmesiyle biz de tanışıyoruz onunla. (V) Bu enfes meyve, hem dünyanın hem de Türkiye'nin bir numaralı tercihidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümlenin yükleminde iş, oluş, hareket bildiren bir sözcük vardır.

B) II. cümlede, zarf-fiil kullanılmıştır.

C) III. cümlede, eylemde şimdiki zaman eki olmasına rağmen geçmiş zaman anlamı vardır.

D) IV. cümlede yüklem, basit zamanla çekimlenmiş bir fiildir.

E) V. cümlede yüklem, çekimli bir fiildir.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, haber kipi ile çekimlenmemiştir?**

A) Yonca üretimi için toprak altı damlama sistemi önerilir.

B) Toprak yüzeyi kuru kaldığından yabancı ot miktarı azalıyor.

C) Türkiye'de üreticiler, üretim maliyet fiyatlarını kontrol etmeli.

D) Tarımla uğraşanların sayısı her geçen gün düşmekte.

E) Yüksek verimli tohumlara ulaşmanın önündeki engeli kaldırmak gerekir.

BENİM HOCAM

1. **HATIRLAYALIM**

- Eylem; iş, oluş ya da hareket bildiren sözcüktür.
- İş, oluş, hareket bildirmeyen sözcük eylem değil, isimdir.

Buna göre seçenekleri incelediğimizde A seçeneğindeki "sanıyordu", C seçeneğindeki "vazgeçmeyin", D seçeneğindeki "bekliyordu", E seçeneğindeki "devam ediyordu" sözcüklerinin iş, oluş, hareket bildirdiğini, yani eylem olduğunu söyleyebiliriz. Ancak B seçeneğindeki "kapalıydı" sözcüğü iş, oluş, hareket bildirmez. Sözcük, "kapalı" isminin ve "idi" ek-fiilinin birleşimiyle oluşmuştur. Dolayısıyla B seçeneği iş, oluş, hareket bildirmez.

CEVAP: B

2. **HATIRLAYALIM**

- İstek kipi, fiil kök ya da gövdesine getirilen "-a, -e" ekidir.
- Fiile "istemek" anlamı katar.

Buna göre seçenekleri incelediğimizde, istek kipi "-e, -a"nın D seçeneğindeki cümlenin yükleminde olduğunu görürüz: "konuş-a-(y)-ım"

A seçeneğinde "-yor" şimdiki zaman kipi, B seçeneğinde "-iver" birleşik fiiliyle çekimlenen emir kipi, C seçeneğinde "-malı" gereklilik kipi, E seçeneğinde "sığdır-" + "-abil" yeterlik fiiliyle çekimlenmiş "-dı" geçmiş zaman kipi vardır. Ancak istek kipi olan "-a, -e" D seçeneğinde vardır.

CEVAP: D

3. **HATIRLAYALIM**

- "İşle anlatışın aynı anda gerçeklemesi" anlamı, yüklemdeki fiilin şimdiki zaman kipi olan "-yor" ekini almasıyla mümkündür. Ancak bazı seçeneklerde çeldirici olsun diye yüklem, şimdiki zaman kipi ile çekimlense de anlam başka bir zamanı karşılar ki biz buna kip (anlam, zaman) kayması deriz. Bu cümlelere dikkat etmeliyiz.

A seçeneğinde yüklem "gidiyor" sözcüğüdür, şimdiki zaman kip eki almıştır ancak cümlede "hafta sonları" dediği için işle anlatış aynı anda gerçekleşmiyor. Yani bu cümleyi söylerken "gitme işini" yapmıyor. Dolayısıyla bu cümlede kip (anlam, zaman) kayması vardır ve yanıt değildir.

C seçeneğinde "gidiyorum" sözcüğü yüklemdir ve şimdiki zaman kip ekini almıştır. Ayrıca cümleyi okuduğumuzda bu sözü söylerken "aynı zamanda markete gidiyor" anlamını görürüz, yani işle anlatış aynı anda gerçekleşmiştir.

B seçeneğinde "gelecek zaman" ve "emir" kipi ve anlamı vardır. D seçeneğinde geniş zaman kipi ve "her zaman" anlamı vardır. E seçeneğinde geçmiş zaman kipi ve "geçmişte oldu, bitti" anlamı vardır.

CEVAP: C

4. **HATIRLAYALIM**

- Belirli bir zaman ya da dileği, kişiyle birlikte gösteren fiillere çekimli fiil denir.
- Başka bir ifadeyle çekimli fiil, kip ve kişi ekleriyle çekimlenen fiildir.

ÇEKİMLİ FİİL = FİİL KÖK / GÖVDE + KİP EKİ + KİŞİ EKİ

(Geniş zamanın ve emir kipinin eki yok.)

- Yüklem çekimli fiil ise yüklemi fiil olan cümle ararız. Yüklem çekimli fiil değilse yüklem isim ya da isim soylu bir sözcük demektir.

A seçeneğinde "... çarpıcıydı", B seçeneğinde "yoktu", C seçeneğinde "... insandı", D seçeneğinde "... okumaktı" sözcükleri, cümlelerin yüklemidir ve bu yüklemler, isimdir. Yüklemi isim olan cümlelerde çekimli fiil olmaz. Ancak E seçeneğindeki cümlenin yüklemi "çekecektim" sözcüğüdür ve bu sözcük, fiil köküne getirilen kip eki ve kişi ekinin bir araya gelmesiyle oluşan çekimli bir fiildir: "çek-ecek-idi-m"

CEVAP: E

5. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemi zaman kavramı, zaman anlamı içeren sözcüklerde / fiillerde haber (bildirme) kiplerinden biri olmalıdır.
- Haber kipleri şunlardır: şimdiki zaman "-yor, -makta", gelecek zaman "-ecek, -acak", geniş zaman "-r" ve geçmiş zaman "-dı, -di; -mış, -miş".
- Yükleme / fiile zaman anlamı katmayan kavramlar, kipler dilek (tasarlama) kipleridir. Bu kipler; duyguları, istekleri anlatmak için kullanılır: istek kipi "-a, -e", şart kipi "-sa, -se", gereklilik kipi "-meli, -malı" ve emir kipi. (Emir kipinin eki yoktur.)

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde yüklemi haber (bildirme) kipi alan bir cümle bulmamız gerektiğini görürüz. A seçeneğinde yüklem "olur" sözcüğüdür ve sözcük, "ol-" fiiline getirilen "-(u)r" geniş zaman eki almıştır. Dolayısıyla A seçeneğindeki cümlenin yükleminde zaman kavramı vardır.

B seçeneğinde şart kipi "-se", C seçeneğinde istek kipi "-e", D seçeneğinde gereklilik kipi "-meli", E seçeneğinde emir kipi vardır. Bu kipler, zaman kavramı içermez, dilek (tasarlama) içerir.

CEVAP: A

6. **HATIRLAYALIM**

- Kip (anlam, zaman) kayması, yüklemde belirtilen kip ekinin kendi anlamında kullanılmamasıdır.
- Başka bir deyişle, bir zaman ekinin başka bir zaman eki yerine kullanılmasıdır.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklere baktığımızda yüklemlerin şimdiki zaman kipi olan "-yor" ile çekimlendiğini görürüz. Demek ki kip kayması olmayan cümlede şimdiki zaman eki, kendi anlamını, yani "eylemin şu anda yapıldığını, işin yapılmaya devam edildiğini" korumak zorunda. Ama kip kayması varsa ek, "şimdiki zaman" anlamını kaybedip diğer zamanların anlamını kazanmalı, mesela "geçmiş zaman" anlamı olmalı ya da "geniş zaman", "gelecek zaman"...

A seçeneğinde "aradı, ulaşamadı" geçmiş zaman anlamı var, C seçeneğinde "çalışırız" her zaman/geniş zaman anlamı var, D seçeneğinde "kanamadı" geçmiş zaman anlamı var, E seçeneğinde "istemiş, denemiş" geçmiş zaman anlamı var. Yani bu cümlelerde kip (anlam) kayması olmuş.

Ancak B seçeneğinde "dershaneye gitme" eylemi devam ediyor yani şimdiki zaman eki kendi anlamını koruyor. Dolayısıyla B seçeneğindeki cümlede kip (anlam, zaman) kayması yoktur.

CEVAP: B

7. **HATIRLAYALIM**

- Dilek-şart kipi "-sa, -se"dir.
- Dolayısıyla seçeneklerde verilen cümlelere bakıp "-sa, -se" şart ekini almış bir eylem aramalıyız.

Bu tarz sorularda -genellikle- şart eki "-sa, -se" ile istek eki "-a, -e"nin karıştırılması istenir.

Seçeneklere baktığımızda B seçeneğinde verilen cümlenin yükleminin "-sa, -se" şart kipiyle çekimlendiğini görürüz. (Bu cümlede şart kip eki var ancak cümlede şart anlamı değil, istek anlamı var. Ama bize anlamı sormuyor, bu kiple çekimlenmiş eylemi soruyor.)

A seçeneğinde eylem "izleyelim" istek kipiyle, C seçeneğinde eylem "ol" emir, D seçeneğinde eylem "vazgeçtim" geçmiş zaman, E seçeneğinde eylem "aldınız" geçmiş zaman kipleriyle çekimlenmiştir.

CEVAP: B

8. Türkçede olumsuzluk eki, fiillere geldiğinde kip ekinde bir değişiklik olmaz. Ancak geniş zaman eki olan "-r", olumsuz çekimlenmek istendiğinde "-maz, -mez" şeklini alır. Bu, kural dışı bir durumdur.

O hâlde seçeneklerde "-maz, -mez" ekiyle çekimlenmiş bir sözcük bulmalıyız.

A seçeneğinde "çıkar*m***ıyor**", B seçeneğinde "git*me***di**", C seçeneğinde "görüş*mü***yor**", E seçeneğinde "alkışla*ma***dı**" fiillerinde olumsuzluk eki olsa da kip ekleri olduğu gibi duruyor. D seçeneğinde "yaşa**maz**" sözcüğü, "yaşar" fiilinin olumsuz çekimidir. "-ar" geniş zaman eki olumsuz yapılırken "-maz" olmuş, değişmiştir.

CEVAP: D

9. **HATIRLAYALIM**

HABER KİPLERİ	DİLEK KİPLERİ
Şimdiki zaman kipi: "-yor, -makta"	Gereklilik kipi: "-meli, -malı"
Gelecek zaman kipi: "-acak, -ecek"	Sart kipi: "-sa, -se"
Geniş zaman kipi: "-r"	İstek kipi: "-a, -e"
Geçmiş zaman kipi: "-dı, -di; -mış, -miş"	Emir kipi: Kip eki yok.

Bu bilgilere göre her seçenekte verilen iki ayrı cümlenin de yüklemlerini inceleyelim:

A) "ara**dım**" < haber kipi (geçmiş z.) ve "olma**dı**" < haber kipi (geçmiş z.)

B) "bekle**riz**" < haber kipi (geniş z.) ve "söyle**r** misiniz" < haber kipi (geniş z.)

C) "aç**alım**" < dilek kipi (istek k.) ve "ol**du**" < haber kipi (geçmiş z.)

D) "satı**yorum**" < haber kipi (şimdiki z.) ve "var" sözcüğü isimdir, kip eki aranmaz. (Kip ekleri, fiile gelir.)

E) "yorulu**yor**" < haber kipi (şimdiki z.) ve "uyu**yor**" < haber kipi (şimdiki z.)

Görüldüğü gibi C seçeneğinde verilen cümlede hem haber hem de dilek kipiyle çekimlenmiş fiiller örneklenmiştir.

CEVAP: C

10. **HATIRLAYALIM**

- Basit zamanlı eylem; tek kip eki almış, tek zamanlı eylemdir.
- Birleşik zamanlı eylem ise kip eki almış bir eyleme ek-fiilin gelmesiyle oluşan iki zamanlı eylemdir.
- Bir eylemin basit zamanlı mı, birleşik zamanlı mı olduğunu görmek için eylemin kök ve eklerini doğru ayırmalıyız. Bu da bazen cümlenin anlamından çıkar.
- Birleşik zamanlı eylemlerde zaman anlamları şöyledir:

✓ Fiil kök / gövde + kip eki + **idi** (hikâye birleşik zaman)

✓ Fiil kök / gövde + kip eki + **imiş** (rivayet birleşik zaman)

✓ Fiil kök / gövde + kip eki + **ise** (şart birleşik zaman)

Seçeneklere baktığımızda yüklemlerin "çıkardı" fiilinin olduğunu görürüz. Burada, sadece yüklemi okursak yanlış yapabileceğimizi, doğru yanıtı işaretlemek için cümlenin tamamını okuyup anlama da dikkat etmemiz gerektiğini unutmayalım. "çıkardı" sözcüğü A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde basit zamanlıdır:

çık-ar-dı: fiil kök + fiilden fiil yapım eki + kip eki (geçmiş z.)

Ancak D seçeneğindeki cümlede "çıkardı" sözcüğü, birleşik zamanlıdır.

çık-ar-idi: fiil kök + kip eki (geniş z.) + ek-fiil (hikâye birleşik z.)

CEVAP: D

11. Öncülde yapılan açıklama doğrultusunda seçeneklere bakıp ek-fiilin farklı görevde kullanıldığı cümleyi bulmamız gerekir.

Türkçede ek-eylemler:

- Fiil kök / gövde + kip eki + **idi** (hikâye birleşik zaman)
- Fiil kök / gövde + kip eki + **imiş** (rivayet birleşik zaman)
- Fiil kök / gövde + kip eki + **ise** (şart birleşik zaman)
- İsim - isim soylu sözcük + ek eylem → Yüklem yapar.

A) "söylüyor**du** = söylüyor **idi**" → "idi" ek-fiili, basit zamanı birleşik zaman yaptı. (şimdiki zamanın hikâyesi)

B) "olmalı**ydı**nız = olmalı **idi**niz" → "idi" ek-fiili, basit zamanı birleşik zaman yaptı. (gereklilik kipinin hikâyesi)

C) "balık**mış**" yüklemi "balık" ismine "-imiş" ek-eyleminin gelmesiyle oluşan bir yüklemdir.

D) "oluyor**muş** = oluyor **imiş**" → "imiş" ek-fiili, basit zamanı birleşik zaman yaptı. (şimdiki zamanın rivayeti)

E) "söyleyecek**tim** = söyleyecek **idim**" → "idi" ek-fiili, basit zamanı birleşik zaman yaptı. (gelecek zamanın hikâyesi)

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerin yüklemlerinde ek-fiil, basit zamanlı fiilleri birleşik zaman yapmıştır. Ancak C seçeneğinde ek-fiil, isme gelerek onu yüklem yapmıştır.

CEVAP: C

12. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede eyleme geniş zaman anlamını veren kip eki "-r" ve olumsuzu "-maz, -mez" ekidir.
- Birleşik zamanda rivayet çekimi "-imiş" ek-eylemi ile sağlanır.

A seçeneğindeki "geçirmiş" sözcüğü, basit zamanla çekimlenmiştir. "geç-" fiili, fiilden fiil yapım eki "-ir" ve geçmiş zaman eki olan "-miş" almıştır. Tek zamanlıdır.

B seçeneğindeki "çizermiş" sözcüğü, "çiz-" fiiline geniş zaman eki olan "-er" ve rivayet birleşik zaman yapan "imiş" ek-fiil ekini almıştır. (Geniş zamanın rivayeti)

C seçeneğindeki "devam ediyordu" sözü, "devam et-" fiiline şimdiki zaman eki olan "-yor" ve hikâye birleşik zaman "idi" ek-fiil ekini almıştır. (Şimdiki zamanın hikâyesi)

D seçeneğindeki "kızardı" sözcüğü, "kız-" fiiline "-ar" geniş zaman eki ve hikâye birleşik zaman yapan "idi" ek-fiil ekini almıştır. (Geniş zamanın hikâyesi)

E seçeneğinde "yazacakmış" sözcüğü, "yaz-" fiiline "-acak" gelecek zaman eki ve rivayet birleşik zaman yapan "imiş" ek-fiil ekini almıştır. (Gelecek zamanın rivayeti)

Görüldüğü gibi B seçeneğinde yüklem geniş zamanın rivayeti ile çekimlenmiştir.

CEVAP: B

13. **HATIRLAYALIM**

- "-mış, -miş, -muş, -müş" eki eyleme "başkasından duyma" ve "sonradan farkına varma" anlamı katar.

Buna göre seçeneklere baktığımızda "-mış, -miş, -muş, -müş" ekinin B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde eyleme "başkasından öğrenme, duyma" anlamı katmışken A seçeneğindeki eyleme "sonradan farkına varma" anlamı kattığını görürüz.

CEVAP: A

14. **HATIRLAYALIM**

- Bir cümlede yüklem, bir yargı bildirir.
- Yüklemin dışında cümlede eylemsi, çekimli fiil varsa yargı sayısı artar.
- Eylemsiler cümlede yan cümlecik kurar ve cümledeki yargı sayısını artırır.

Buna göre numaralanmış dizelere bakalım:

I. dizede "kaldım" yüklemi yargı bildirir ve cümlede başka yargı yoktur. (Tek yargılı cümle)

II. dizede "edip", "çırpınan", "döndüm" sözcükleri yargı bildirir. (Üç yargılı cümle)

III. dizede "dolanıp" ve "varamam" sözleri yargı bildirir. (İki yargılı cümle)

IV. dizede "aramaktan", "düşüp", "yoruldum" sözleri yargı bildirir. (Üç yargılı cümle)

V. dizede "gelip" ve "varamam" sözleri yargı bildirir. (İki yargılı cümle)

CEVAP: A

15. **HATIRLAYALIM**

- Sıfat-fiil (ortaç), fiillere getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle oluşan eylemsilerdir.
- Cümlede niteleme sıfatı olarak görev yapıp "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.
- Sıfat-fiil (ortaç), diğer eylemsiler gibi yan cümlecik kurarak cümledeki yargı sayısını artırır.

Bu bilgilerden yola çıkarak C seçeneğinde verilen cümledeki "çıkan" ve "bakan" sözcüğünün sıfat-fiil (ortaç) olduğunu görürüz.

çık-	-an	keçi	çık-	-an	keçi
f.k.	s.f. eki	isim	f.k.	s.f. eki	isim
(niteleme sıfatı)			(niteleme sıfatı)		

Diğer seçeneklerdeki eylemsilere bakalım:

A seçeneğinde "taşıma" sözcüğü isim-fiil, B seçeneğinde "güle güle" ve "ağlaya ağlaya" sözleri zarf-fiil (ulaç/bağ-fiil), E seçeneğinde "gelişi" sözcüğü isim-fiildir. D seçeneğinde herhangi bir eylemsi yoktur.

CEVAP: C

16. **HATIRLAYALIM**

- Eylemsiler üç grupta incelenir:

a. İsim-fiil (Ad-eylem): Fiile getirilen "-ma, -iş, -mak" ekleriyle isim olan eylemsilerdir.

b. Sıfat-fiil (Ortaç): Fiile getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle sıfat olan eylemsilerdir.

c. Zarf-fiil (Ulaç/Bağ-fiil): Fiile getirilen "-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -meksizin, -...r ...mez" ekleriyle zarf olan eylemsilerdir.

II numarayla verilen "gerek**tiği**" ve V numarayla verilen "yoğunlaş**an**" sözcükleri kendinden sonra gelen isimleri niteleyen ve fiilden oluşan sıfat-fiillerdir. III numarayla verilen "uyarlan**arak**" ve IV numarayla verilen "git**tikçe**" sözcükleri durum bakımından eylemleri tamamladığı için zarftır. Bu sözcükler fiile getirilen eklerle zarf oldukları için zarf-fiildir.

Görüldüğü gibi II-V numaralı sözcükler sıfat-fiil (ortaç), III-IV numaralı sözcükler zarf-fiildir. I numaralı sözcük ise fiil olan "belgelen-" sözcüğüne getirilen "-me" isim yapan ekiyle isim olmuştur. Diğer eylemsilerden ayrılan sözcük isim-fiildir.

CEVAP: A

17. **HATIRLAYALIM**

- **Bağ-fiil (ulaç / zarf-fiil)**, fiillere getirilen "-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -meksizin, -...r ...mez" ekleriyle zarf olan eylemsilerdir.
- Bağ-fiiller, cümlede -genellikle- durum ve zaman zarfı olarak görev yaparlar.

Bu bilgiler doğrultusunda bağ-fiil olarak C seçeneğindeki "dinlenerek" sözcüğünün kullanıldığı görülür.

dinlen-	-erek	bekledi
fiil k.	zarf-fiil e.	fiil
(durum zarfı)		

CEVAP: C

18. **HATIRLAYALIM**

- Fiilde kip (anlam, zaman) kayması, fiildeki kip ekinin kendi anlamında kullanılmamasıdır. Cümlenin yüklemindeki kip ekiyle cümledeki zaman anlamı birbiriyle uyuşmaz.

Seçeneklerde verilen cümleleri inceleyelim:

A) Bundan doksan yıl önce savaş biter (bitmiş) ve yeni bir devlet kurulur (kurulmuş). (Geniş zaman eki var ama geçmiş zaman anlamı var.)

B) Babam odasında kitap okuyor, bir şey mi istiyorsunuz? (Şimdiki zaman eki var, şimdiki zaman anlamı var.)

C) Az sonra beklediğiniz kişi gelir (gelecek), siz de onunla görüşürsünüz (görüşeceksiniz). (Geniş zaman eki var ama gelecek zaman anlamı var.)

D) Ailesiyle her yıl önce İzmir'e, oradan Bodrum'a geçiyor (geçer). (Şimdiki zaman eki var ama geniş zaman anlamı var.)

E) Zanlı o yıl iyi hâl indiriminden yararlanır (yararlanmış), iki ay sonra dışarı çıkar (çıkmış). (Geniş zaman eki var ama geçmiş zaman anlamı var.)

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde kip kayması vardır. Ancak B seçeneğindeki cümlede şimdiki zaman, kendi anlamını koruyor. Bu cümlede kip kayması yoktur.

CEVAP: B

19. Öncülde verilen parçanın numaralanmış cümleleriyle seçeneklerde verilen ifadeleri eşleştirelim:

I. cümlede yüklem "uzanıyor" sözcüğüdür. Bu sözcük; iş, oluş, hareket bildiren bir fiildir. (Doğrudur.)

II. cümlede "... ol**arak**" sözcüğü zarf-fiildir.(Doğrudur.)

III numarayla verilen **"O dönemde** şeftali, Çin sanatında porselen ve çömlek dekorasyonlarında kendine yer bulu**yor**." cümlesinde "o dönemde" sözü eylemin geçmişte yapıldığını bildirir ancak cümlenin yüklemi olan "yer bulu**yor**" sözünde şimdiki zaman eki kullanılmıştır. Bu cümlede şimdiki zaman eki olmasına rağmen geçmiş zaman anlamı vardır. Biz buna kip (anlam, zaman) kayması diyoruz. (Doğrudur.)

IV. cümlede yüklem olan "tanışıyoruz" sözcüğü "tanış-" fiiline getirilen "-(ı)yor" şimdiki zaman eki ile oluşmuştur. Bu fiilde zaman bildiren başka bir ek, yani ek-fiil (idi, imiş, ise) yoktur. Eylem, basit zamanla çekimlenmiş demektir. (Doğrudur.)

V. cümlede yüklem "... tercihidir" sözüdür. Burada "tercih" sözcüğü isimdir ve "-dır" ek-fiil ekini almıştır. Çekimli bir fiil olsaydı kip ve kişi eki alan bir sözcük olurdu. (Yanlıştır.)

CEVAP: E

20. **HATIRLAYALIM**

- **Haber (durum) kipleri:**

a. **Şimdiki zaman (-yor, -makta):** Eylemin devam ettiğini, işle anlatışın aynı anda gerçekleştiğini bildirir.

b. **Geniş zaman (-r):** Eylemin her zaman yapıldığını bildirir.

c. **Gelecek zaman (-ecek, -acak):** Eylemin söyleyişten sonra gerçekleşeceğini bildirir.

d. **Geçmiş zaman (-dı, -di; -mış, -miş):** Eylemin söyleyişten önce gerçekleştiğini bildirir.

- **Dilek (tasarlama) kipleri:**

a. **Gereklilik kipi (-meli, -malı):** Eylemin yapılmasının gerekli olduğunu bildirir.

b. **Şart kipi (-se, -sa):** Eylemin gerçekleşmesinin bir şarta bağlı olduğunu bildirir.

c. **İstek kipi (-a, -e):** Eylemin gerçekleşmesine dair istek bildirir.

d. **Emir kipi:** Eylemin emirle gerçekleştirilmesini bildirir. Eki yoktur.

Bu bilgileri göz önünde bulundurup seçeneklere bakalım:

A seçeneğinde yüklem "öneri**lir**" sözü, geniş zaman kip eki almıştır.

B seçeneğinde yüklem "azalı**yor**" sözü, şimdiki zaman kip eki almıştır.

C seçeneğinde yüklem "kontrol et**meli**" sözü, gereklilik kip eki almıştır.

D seçeneğinde yüklem "düş**mekte**" sözü, şimdiki zaman kip eki almıştır.

E seçeneğinde yüklem "gerekir" sözü, geniş zaman kip eki almıştır.

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerindeki yüklemler haber kip eki almıştır ancak C seçeneğinde yüklem, dilek (tasarlama) kip eki almıştır.

CEVAP: C

1. (I) Her okurun başat yazarları vardır. (II) Bu yazarların kişiye niçin yakın geldiklerini çoğu zaman haklı gerekçelerle ortaya koymak olanaklı değildir. (III) Beğeni söz konusu olunca tartışmak zordur. (IV) Oysa her sanatta olduğu gibi anlatı sanatında da belirleyici olan, kimi kurallardır. (V) Kültür tarihinden süzülüp gelen estetik ölçütler ışığında nitelikleri tartışılır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde, yüklem çekimli fiildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yükleminde haber kipi yoktur?**

A) Güzel günler göreceğimize yürekten inanıyorum.
B) Son günlerde istediğim kitapları okuyamadım.
C) Köydeki evin yıkık duvarlarını hep birlikte onarmalıyız.
D) Genişçe bahçesi olan bir evim olsun isterim.
E) Çocuğun sedyedeki hâli gözümün önünden gitmiyor.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki yüklem farklı tipte bir kişi eki almıştır?**

A) Tarihî konuları seviyorsanız "Elveda Vatanım" kitabını okumalısınız.
B) Bahar başlangıçlarında sıkça hastalanıyorsanız bağışıklık sisteminizi güçlendireceksiniz.
C) Sürekli sızlanarak bu kadar işin bitmesini sağlayamazsınız.
D) Eserin sadece Türkçe yazmasını değil, Arapça yazmasını da alacaktınız.
E) Ailenizin sizin iyiliğiniz için söylediklerini önemsemeden dinliyorsunuz.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemde zaman kayması vardır?**

A) Siparişlerinizi üç hafta içinde evinize teslim ederiz.
B) Akşam yemeklerinden sonra bir fincan kahve içeriz.
C) Yapımız gereği krizi aşmak için büyük çaba gösteririz.
D) Soruları çözmeden soru köklerini dikkatli okuruz.
E) Kış geldi mi neredeyse her akşam ıhlamur kaynatırız.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim-fiil kullanılmıştır?**

A) Saatlerce birbirleriyle bakışırlar ama konuşmazlardı.
B) Şirkette verimli çalışma seminerleri düzenlendi.
C) Başından beri şehrin altyapı sorunlarını anlattık.
D) Çayınızı içerken yanında bir dilim zencefil bulundurun.
E) Sen onlara bakma, bugünlerde büyük sorunlar yaşıyorlar.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, gereklilik kipindedir?**

A) Sağlıklı bir hayat için dengeli beslenmeniz gerekir.
B) İsterseniz, küçücük sorunları bu kadar büyütmeyelim.
C) Ürünlerde verimin artması için toprak havalandırılmalı.
D) Biz de hafta sonu sizinle Abant'a gelmek isteriz.
E) Erken çıkarsak otobüs kalkmadan arkadaşına yetişebiliriz.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek-fiil kullanılmamıştır?**

A) Yorgun olduğumda masa lambasının ışığında rahat göremezdim.

B) Tren İstanbul'a yaklaşırken şehirdeki değişimi gözlemliyordu.

C) İletişimde önce iki insanın birbirine güvenmesi gerekiyormuş.

D) Plaklardan dinlediğim sesler beni babaannemin evine götürüyor.

E) Vakit geçirmek için bir süre Uzun Sokak'ta dolaşması gerekecekti.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil yoktur?**

A) Her zaman tanıdık insanlardan bela gelmişti başına.

B) Siz de gidin, başınızı sokacak bir ev bulun, dedi.

C) O günlerde Fatma'yla ayrılmaz ikili olmuştuk.

D) Yaralanan köpeğe bir süre kimse dokunmak istemedi.

E) Yoğuşmalı kombiler günümüzde daha çok tercih ediliyor.

9. (I) Ne zaman ekonomik bir kriz olsa firmalar önce reklamlar için ayrılan parayı keser. (II) Hâlbuki bu tepkinin ne kadar yanlış olduğu yıllarca yazıldı. (III) Çünkü esasen ekonomide sizi rakiplerinizden öne çıkaracak şey, tanıtım çalışmalarınızdır. (IV) Bugünlerde bunu bilen büyük firmalar, bütçelerini daha dengeli ayarlayabiliyor. (V) Öyle ki ilerleyen günlerde gazetelere tam sayfa ilan verenler bile olacakmış.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinin yüklemi, birleşik zamanlı bir eylemdir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. İnsan evlenmek (I), yatırım yapmak gibi hayatıyla ilgili riskli kararların (II) arifesinde mantıksal (III) ihtiyaçlarından çok duygusal olan (IV) ihtiyaçlarının sesini dinleyerek (V) hareket eder.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi zarf-fiildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. (I) Gururlu kimseler, eleştiriye asla tahammül edemezler. (II) Onlar için tenkit edilmek, aşağılanmaktır. (III) Kendilerini eleştirenleri ne affederler ne de unuturlar. (IV) Onları eleştirme "gafletinde" bulunanları da yanlarında barındırmazlar. (V) Özellikle gururlu liderler, yanlarında kendilerini alkışlayan insanlar isterler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yüklem iş, oluş ya da hareket bildirmez?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. **Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde adlaşmış ortaç kullanılmıştır?**

A) Açın gözü ekmek teknesindedir.

B) Ahmağa yüz, abdala söz vermeye gelmez.

C) Atlar nallanırken kurbağa ayağını uzatmaz.

D) Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.

E) Ahmak gelin, yengeyi halayığı sanır.

13. (I) Kuşatılmışlık hâli, adalete zarar veren bir duygudur. (II) Kendini çaresiz hissetmek, insanı savunmaya ittiği için zihni işlemez hâle getirir. (III) Akrebin hikâyesi bu konuya en güzel örnektir. (IV) Etrafında ateş olan akrep, kuşatıldığını hissettiği an kendini öldürür. (V) Ayrıca çevresinin sarıldığını hisseden insan, çevresini yanılgıyla okur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde yüklem kip eki almamıştır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem, oluş fiiliyle çekimlenmiştir?**

A) Eylül ayının gelmesiyle yapraklar sarardı.
B) Taksi durağından çağırdığı taksi bir türlü gelmedi.
C) Samsun'a giderken çok heyecanlanmıştı.
D) Savcı, zanlının yurt dışına çıkışını engelledi.
E) Test kitaplarının satışında ciddi bir artış var.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylem, istek kipiyle çekimlenmiştir?**

A) Balkondaki çamaşırlar rüzgâr çıkınca uçmuş.
B) Bu çocuk, gözlük takmaya yeni mi başlamış?
C) Okuduğun kitabı bir an önce bitir de ben de okuyayım.
D) Bayramı Bodrum'daki yazlıkta geçirmek istiyor.
E) Elindeki işleri hafta başına kadar bitirmelisin.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil öbeği, cümlede nesne görevindedir?**

A) Kitap okuyan öğrenci paragraf sorularında zorlanmaz.
B) Öğretmen, sürekli konuşan öğrenciyi uyardı.
C) Sararmış yapraklar sokakları süslüyordu.
D) Yaralanan yolcuya ilk biz müdahale ettik.
E) Geziden dönen öğrenciler çok eğlenmişlerdi.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi, birleşik zamanla çekimlenmiş bir eylemdir?**

A) İlkokuldayken siyah önlük giyerdik.
B) Yeni aldığı hesap makinesini kaybetmiş.
C) Ailesi yanında olmadığı için bu kadar üzgünmüş.
D) Bayram sabahı kahvaltıyı bahçeye hazırladık.
E) Kadıköy'den vapura binince bana haber versin.

18. (I) Gece boyu geçen iki tren, demir yolundaki karları ezmişti. (II) Tren istasyonu, ağır ve kederli bir bulutun gölgesinde kalıyordu. (III) Güneş, Eşber'in kaldığı lojmandaki odasına yavaşça vuruyor, odayı aydınlatmaya başlıyordu. (IV) İstasyona yüz adım uzaklıktaki lojmanın çatısı teneke kaplıydı. (V) Eşber, birazdan kalkacak ve kuzineye kalın bir meşe kütüğü atacaktı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde ek-fiil diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. (I) Sorunlar, gerçekler; sanatçıların, yazarların yapıtlarına yansır önce. (II) Sonradan kuramlarla, bilimsel yöntemlerle biçimlenmelere uğrar. (III) Sorunlar, görünürlüklerini bu biçimlenmeyle kazanırlar. (IV) Amacımız, toplumsal bilimlerle sanat ve edebiyat arasındaki ilişkiyi yansıtmaktır. (V) Çünkü bütün sosyal bilimler, sorunların nasıl oluştuğunu ve yayıldığını inceler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde yüklem, çekimli bir fiil değildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük isim-fiildir?**

A) Tuna'nın elinde çakmak görünce hayli korktum.

B) Bu binaya danışmadan alınan kart ile giriliyor.

C) Bu ara tatilde Uludağ'da kaymak istiyormuş.

D) Benimle görüşmüyor, söyleyeceklerini mesajla belirtiyordu.

E) Tezgâhtaki dolmalar çok taze görünüyor.

1. **HATIRLAYALIM**

- Belirli bir zaman ya da dileği, kişiyle birlikte gösteren fiillere **çekimli fiil** denir.
- Başka bir ifadeyle çekimli fiil, kip ve kişi ekleriyle çekimlenmiş fiildir.

ÇEKİMLİ FİİL = FİİL KÖK / GÖVDE + KİP EKİ + KİŞİ EKİ

(Geniş zamanın ve emir kipinin eki yok.)

- Yüklem çekimli fiil ise yüklemi fiil olan cümle ararız. Yüklem çekimli fiil değilse yüklem isim ya da isim soylu bir sözcük demektir.

Buna göre numaralanmış cümlelerin yüklemlerini bulup çekimli fiil olup olmadıklarına bakalım:

I. cümlede yüklem "vardır" ismidir, bu sözcük "var" ismine getirilen "-dır" ek-fiiliyle oluşmuştur. (Çekimli fiil değildir.)

II. cümlede yüklem "olanaklı değildir" sözüdür. Bu sözü olumlu yapıp daha iyi görelim: "olanaklıdır" Gördüğünüz gibi yüklem "olanaklı" ismidir ve bu isme "-dır" ek-fiilinin olumsuz çekimi gelmiştir. (Çekimli fiil değildir.)

III. cümlede yüklem "zordur" ismidir. "zor" ismine getirilen "-dır" ek-fiiliyle isim, yüklem olmuştur. (Çekimli fiil değildir.)

IV. cümlede "kimi kurallardır" sözü yüklemdir. Bu yüklem bir sıfat tamlamasıdır ama bizi ilgilendiren kısmı "kurallardır" sözcüğüdür. Bu sözcük de isimdir ve "-dır" ek-fiilini almıştır. (Çekimli fiil değildir.)

V. cümlede yüklem "tartışılır" sözcüğüdür. Bu sözcük "tartışıl-" fiiline getirilen geniş zaman eki "-r" ile çekimlenmiştir. Çekimli fiildir.

CEVAP: E

2. **HATIRLAYALIM**

- Haber (bildirme) kipleri, eyleme zaman anlamı katar: şimdiki zaman "-yor, -makta", gelecek zaman "-ecek, -acak", geniş zaman "-r" ve geçmiş zaman "-dı, -di; -mış, -miş".
- Dilek (tasarlama) kipleri, eyleme zaman anlamı katmaz; duyguları, istekleri anlatmak için kullanılır: istek kipi "-a, -e", şart kipi "-sa, -se", gereklilik kipi "-meli, -malı" ve emir kipi. (Emir kipinin eki yoktur.)

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde yüklemi haber (bildirme) kipi alan bir cümle bulmamız gerektiğini görürüz. A'da yüklem; şimdiki zaman, B'de geçmiş zaman, D'de geniş zaman ve E seçeneklerinde şimdiki zaman kipi almıştır. Yani yüklemleri haber kiplerinden birini almıştır. Ancak C seçeneğindeki cümlenin yüklemi "onarmalıyız" sözcüğü dilek (tasarlama) kipi olan "-malı, -meli" gereklilik kipini almıştır.

CEVAP : C

3. Seçeneklerde verilen cümlelerin yüklemlerini incelediğimizde hepsinin II. çoğul şahıs "siz" kişisine göre çekimlendiğini görürüz. Peki, hepsi II. çoğul kişiyle çekimlendiyse farklılık nerededir? Farklılık, ektedir. A, B, C ve E seçeneklerindeki cümlelerde kişi eki "-siniz/-sınız" iken D seçeneğinde kişi eki "-nız"dır.

CEVAP: D

4. **HATIRLAYALIM**

- Fiilde kip (anlam, zaman) kayması, fiildeki kip ekinin kendi anlamında kullanılmamasıdır.
- Başka bir deyişle cümlenin yüklemindeki kip ekiyle cümledeki zaman anlamının birbiriyle uyuşmamasıdır.

Buna göre, seçenekleri incelediğimizde bütün cümlelerin yüklemlerinin geniş zaman kipi olan "-r" ile çekimlendiğini görürüz. B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde bu geniş zaman eki, kendi anlamını korumuş, bulundukları cümleye "her zaman, sürekli" anlamını katmaya devam etmiştir. Ancak A seçeneğindeki cümlede geniş zaman "-r" eki olmasına rağmen cümlede "teslim edeceğiz" gelecek zaman anlamı vardır. Eylemde zaman kayması A seçeneğinde olmuştur.

CEVAP: A

5. **HATIRLAYALIM**

- İsim-fiiller, fiillere getirilen **"-ma, -me, -mak, -mek, -ış, -iş, -uş, -üş"** ekleriyle yapılır. Bu ekleri, aklımızda daha kolay kalması için **"-ma, -ış, -mak"** şeklinde kodlayabiliriz.
- Bu ekler fillere gelerek onları cümle içinde "isim" yaparlar.

Buna göre seçeneklere baktığımızda B seçeneğinde verilen "çalışma" sözcüğünün isim-fiil olduğunu görürüz. "çalış-" fiiline getirilen "-ma" eki ile fiil, isim olmuştur.

A seçeneğindeki "bakışırlar" sözcüğünde kullanılan "-ş" eki isim-fiil eki değil, fiilden fiil yapan, işteşlik ekidir.

E seçeneğindeki "bakma" sözcüğünde kullanılan "-ma" eki, isim-fiil eki değil, fiilden fiil yapan olumsuzluk ekidir.

CEVAP: B

6. **HATIRLAYALIM**

- Gereklilik kipi, eylemin yapılmasının gerekli veya zorunlu olduğunu ifade eder.
- Gereklilik kipi, eylem kök ya da gövdesine getirilen "-meli, -malı" ekidir.

Buna göre seçeneklerde verilen cümlelerdeki eylemlerin aldığı kip eklerine bakıp "-meli, -malı" gereklilik ekini alan cümleyi bulmalıyız:

A seçeneğinde "gerekir" yüklemi "gerek-" fiiline getirilen "-r" geniş zaman kip eki almıştır.

B seçeneğinde "büyütmeyelim" yüklemi "büyüt-" fiiline önce "-ma" olumsuzluk eki, sonra da "-e" istek kip eki almıştır.

C seçeneğinde "havalandırılmalı" yüklemi, "havalandırıl-" fiiline getirilen "-malı" gereklilik kip eki almıştır.

D seçeneğinde "isteriz" yüklemi, "iste-" fiiline getirilen "-r" geniş zaman kip eki almıştır.

E seçeneğinde "yetişebiliriz" yüklemi "yetişebil-" birleşik fiiline "-r" geniş zaman kip eki almıştır.

Görüldüğü gibi C seçeneğinde verilen cümlenin yüklemi, gereklilik kipi "-meli, -malı" ekini almıştır.

CEVAP: C

7. **HATIRLAYALIM**

- Ek-fiil (ek-eylem), Türkçede isimlere ve isim soylu sözcüklere gelerek bu sözcükleri yüklem yapar, ayrıca basit zamanlı fiillerden birleşik zamanlı fiil yapar.
- "-idi, -imiş, -ise -dır" ek-fiil ekleridir.

✓ -idi: hikâye birleşik zaman

✓ -imiş: rivayet birleşik zaman

✓ -ise: şart birleşik zaman

✓ -dır: geniş zaman bildirme

Buna göre seçeneklere göz atalım:

A seçeneğindeki "göremezdim" sözcüğünde "-idi" ek-fiili vardır. (gör-e-mez-**idi**-m = Geniş zamanın hikâyesi)

B seçeneğindeki "gözlemliyordu" sözcüğünde "-idi" ek-fiili vardır. (göz-le-m-le-yor-**idi** = Şimdiki zamanın hikâyesi)

C seçeneğindeki "gerekiyormuş" sözcüğünde "-imiş" ek-fiili vardır. (gerek-(i)yor-**imiş** = Şimdiki zamanın rivayeti)

D seçeneğindeki "götürüyor" yükleminde fiil olan "götür-" sözcüğüne sadece haber kipi (şimdiki zaman "-yor") gelmiştir, ek fiil yoktur.

E seçeneğindeki "gerekecekti" sözcüğünde "-idi" ek-fiili vardır. (gerek-ecek-**idi** = Gelecek zamanın hikâyesi)

Görüldüğü gibi A, B, C ve E seçeneklerindeki cümlelerde ek-fiil kullanılmış ancak D seçeneğindeki cümlede ek-fiil kullanılmamıştır.

CEVAP: D

BENİM HOCAM

8. **HATIRLAYALIM**

- Sıfat-fiiller, fiillere getirilen **"-an, -en, -ası, -esi, -maz, -mez, -ar, -er, -dık, -dik, -duk, -dük, -acak, -ecek, -mış, -miş, -muş, -müş"** ekleriyle yapılır.
- Bu ekleri alan sözcükler artık cümlede sıfat olarak kullanılırlar.

Buna göre seçeneklerde verilen cümlelere göz atalım:

A seçeneğinde "tanı**dık** insanlardan" sözündeki "tanıdık" sözcüğü "tanı-" fiiline getirilen "-dık" sıfat-fiil eki ile sıfat olmuştur.

B seçeneğinde "başınızı sok**acak** bir ev" sözündeki "sokacak" sözcüğü "sok-" fiiline getirilen "-acak" sıfat-fiil eki ile sıfat olmuştur.

C seçeneğinde "ayrıl**maz** ikili" sözündeki "ayrılmaz" sözcüğü "ayrıl-" fiiline getirilen "-maz" sıfat-fiil eki ile sıfat olmuştur.

D seçeneğinde "yaralan**an** köpek" sözündeki "yaralanan" sözcüğü "yaralan-" fiiline getirilen "-an" sıfat-fiil eki ile sıfat olmuştur.

E seçeneğinde sıfat-fiil yoktur. Bu cümledeki "tercih ediliyor" sözcüğü yüklemdir. Yüklem, bu cümlede tek yargı bildirir. "yoğuşmalı" sözcüğü "yoğuş-" fiiline "-ma" isim-fiil eki ve "-lı" isimden isim yapım eki almıştır. Bu sözcük, sıfattır ama sıfat-fiil değildir.

CEVAP: E

9. **HATIRLAYALIM**

- Birleşik zamanlı eylemler, kök ya da gövdesine kip eki alan bir eyleme ek-fiil (ek-eylem) gelmesiyle oluşan eylemlerdir.

EYLEM KÖK/GÖVDE + KİP EKİ + EK-FİİL (-idi, -imiş, -ise)

- Birleşik zamanlı eylemlerde iki zaman vardır. Birinci zaman haber ya da dilek kiplerini, ikinci zaman ise eylemin "hikâye, rivayet, şart" anlamını karşılar.
- Hikâye birleşik zaman: -idi
- Rivayet birleşik zaman: -imiş
- Şart birleşik zaman: -ise
- Bildirme / geniş zaman: -dır / -dir

Buna göre numaralanmış cümlelerin yüklemlerine baktığımızda V numarayla verilen cümlenin yükleminin birleşik zamanlı bir eylem olduğunu görürüz:

"olacakmış" < "ol-acak-imiş" → gelecek zamanın rivayeti

I, II ve IV numaralı cümlelerde yüklemler tek kip eki aldığı için basit zamanlıdır. III. cümlede yüklem isim olduğu için zaman kavramı aranmaz.

CEVAP: E

10. **HATIRLAYALIM**

- Zarf-fiil, fiillere getirilen "-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -meksizin, -...r ...mez, -dığında" ekleriyle zarf olan sözcüklerdir.
- Zarf-fiil (bağ-fiil/ulaç) olan sözcükler, cümlede durum zarfı ve zaman zarfı olarak görev yaparlar.

Buna göre numaralanmış sözcüklere baktığımızda V numarayla verilen "dinleyerek" sözcüğünün zarf-fiil olduğunu görürüz. "dinle-" fiiline gelen "-erek/-arak" eki sözcüğü zarf yapmıştır. (Nasıl hareket eder? "... ihtiyaçlarının sesini dinleyerek hareket eder." → Durum zarfı)

I numaralı "evlenmek" ve II numaralı "kararların" sözcüğü isimdir, III numaralı "mantıksal" ve IV numaralı "olan" sözcüğü sıfattır.

CEVAP: E

11. **HATIRLAYALIM**

- İş, oluş, hareket bildiren sözcüklere **eylem (fiil)** denir.
- Bir sözcük; iş, oluş, hareket bildirmiyorsa eylem (fiil) değildir, isim ya da isim soylu bir sözcük demektir.

Buna göre numaralanmış cümlelerin yüklemlerine bakarak fiil olmayan sözcüğü bulup işaretlememiz gerektiğini görürüz.

I. cümlede yüklem "tahammül et-" fiili, II. cümlede yüklem "aşağılanmak" ismi, III. cümlede yüklem "affet-" ve "unut-" fiili, IV numaralı cümlede yüklem "barındır-" fiili, V numaralı cümlede yüklem "iste-" fiilidir.

"aşağılan-" fiili, isim-fiil eki olan "-mak" ekini alarak isim olmuştur. Sözcük "-dır" ek-fiilini alarak yüklem olmuştur.

Dolayısıyla II numaralı cümlede yüklem iş, oluş, hareket bildirmez, yani fiil değildir.

CEVAP: B

12. **HATIRLAYALIM**

- Sıfatın nitelediği adın düşmesiyle sıfat olan sözcüğün artık, ad olmasına **adlaşmış sıfat** denir.
- Fiilin "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle fiilin sıfat olmasına **ortaç (sıfat-fiil)** denir.
- **Adlaşmış ortaç** ya da **adlaşmış sıfat-fiil** ise sıfat-fiil eki alan bir sözcüğün cümlede (kısaltmalı söyleyiş gibi) ad olarak kullanılmasıdır.

Bu bilgilere göre seçeneklerde verilen atasözlerini inceleyelim:

A) "açın gözü" derken "aç insanın gözü" demek istiyor. "aç" sözcüğü sıfat, "insanın" sözcüğü isimdir ve bu isim düşmüştür. Böylece "açın" sözcüğü sıfatken adlaşmıştır. Ancak bu sözcük ortaç (sıfat-fiil) değildir.

B) "ahmağa" ve "abdala" sözcükleri "ahmak insana" ve "abdal insana" sözündeki "insan" adlarının düşmesiyle oluşan adlaşmış sıfatlardır. Ancak ortaç (sıfat-fiil) değillerdir.

C seçeneğinde adlaşmış sıfat da ortaç da adlaşmış ortaç da yoktur.

D) "anlayana" ve "anlamayana" sözcükleri "anlayan insana" ve "anlamayan insana" sözündeki "insan" adlarının düşmesiyle oluşan adlaşmış sıfatlardır. Bu sözlerdeki "-an" eki, sıfat-fiil (ortaç) ekidir. Bu cümlede "anlayana" ve "anlamayana" sözcükleri adlaşmış ortaçtır.

E seçeneğinde adlaşmış sıfat da ortaç da adlaşmış ortaç da yoktur. ("ahmak gelin" derken sıfat da isim de varlığını koruyor.)

CEVAP: D

BENİM HOCAM

13. **HATIRLAYALIM**

- Eylemin gerçekleşme zamanını ya da tasarlanma, dileme durumunu bildiren unsurlara **kip** denir.
- Türkçede kip kavramı "haber (bildirme) kipleri" ve "tasarlama (dilek) kipleri" olmak üzere iki şekilde incelenir.

HABER KİPLERİ	DİLEK KİPLERİ
Şimdiki zaman kipi: "-yor, -makta"	Gereklilik kipi: "-meli, -malı"
Gelecek zaman kipi: "-acak, -ecek"	Şart kipi: "-sa, -se"
Geniş zaman kipi: "-r"	İstek kipi: "-a, -e"
Geçmiş zaman kipi:"-dı, -di; -mış, -miş"	Emir kipi: Kip eki yok.

Bu bilgiler doğrultusunda numaralanmış cümlelerin yüklemlerine baktığımızda II, IV ve V numaralı cümlelerin yüklemlerinin geniş zaman kip eki "-r" aldığını görürüz.

Ancak I ve III numaralı cümlelerin yüklemleri isim olduğu için kip eki almamışlardır. Burada isim olan "duygu" ve "örnek" sözcükleri "-dir" ek-fiili almıştır.

Ek-fiil, kip eki değildir. Ek-fiilin Türkçede iki görevi vardır: Basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı fiil yapmak ve isim ya da isim soylu sözcüklere gelerek onları yüklem yapmak. İşte, I. ve III. cümlelerde ek-fiil, isim olan sözcükleri yüklem yapmıştır.

CEVAP: B

14. **HATIRLAYALIM**

- Oluş fiilleri, **öznenin kendi iradesi dışında** geçirdiği değişimi bildiren fiillerdir. Oluş fiillerinde daha çok **"zaman içerisinde kendiliğinden olma"** söz konusudur.
- **"sararmak, yaşlanmak, ağarmak, paslanmak, solmak, büyümek, bayatlamak..."** fiillerinde kendiliğinden gerçekleşme anlamı olduğu için bu fiiller oluş fiiline örnektir.

Buna göre A seçeneğindeki cümlede yüklem olan "sararmak" sözcüğünün oluş fiili olduğunu görürüz. Bu cümlede "sararmak" fiili, öznenin (yaprakların) zaman içerisindeki değişimini anlatır. Yapraklar yeşilden sarıya dönmüş, bir değişim yaşanmıştır. Bu değişim öznenin iradesi dışında, zaman içerisinde kendiliğinden olmuştur.

CEVAP: A

15. **HATIRLAYALIM**

- İstek kipi "-a, -e"dir.
- Eyleme istek, dilek anlamı katar.

Buna göre seçeneklerdeki cümlelerin eylemlerine baktığımızda C seçeneğinde verilen cümledeki "okuyayım" fiilinde istek kipi kullanıldığını görürüz.

CEVAP: C

16. **HATIRLAYALIM**

- Fiile getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle fiilin sıfat olmasına **sıfat-fiil (ortaç)** denir.
- Sıfat-fiil, kendinden önceki sözcüklerle parçalanamayan bir yapı kurarak sıfat-fiil öbeği oluşturabilir.
- Nesne, öznenin yaptığı işten etkilenen varlıktır. Yükleme yöneltilen "neyi, kimi, ne?" sorularından birine yanıt olurlar.

Bu bilgiler doğrultusunda cümlelerde verilen sıfat-fiili bulup kendinden önceki sözcük(ler)le öbek oluşturup oluşturmadığına bakmalıyız. Ayrıca bu öbeğin cümlede nesne olmasına da dikkat etmeliyiz. Sıfat-fiil öbeği cümlede özne, dolaylı tümleç vb. ise dikkate alamayız.

A) "kitap okuy**an** öğrenci" söz öbeği, sıfat-fiil öbeğidir ve öbek cümlede öznedir. (Zorlanmayan kim?)

B) "sürekli konuş**an** öğrenciyi" söz öbeği, sıfat-fiil öbeğidir ve öbek, cümlede nesne görevindedir. (Neyi / Kimi uyardı?)

C) "sarar**mış** yapraklar" söz öbeği, sıfat-fiil öbeğidir ve öbek cümlede öznedir. (Süsleyen ne?)

D) "yaralan**an** yolcuya" söz öbeği, sıfat-fiil öbeğidir ve öbek cümlede dolaylı tümleçtir. (Kime müdahale ettik?)

E) "geziden dön**en** öğrenciler" söz öbeği, sıfat-fiil öbeğidir ve öbek cümlede öznedir. (Eğlenen kim?)

Görüldüğü gibi, B seçeneğinde verilen cümlede sıfat-fiil öbeği nesne olarak kullanılmıştır.

CEVAP: B

17. **HATIRLAYALIM**

- **Birleşik zamanla çekimlenmiş eylem**, eylem kök ya da gövdesine ek-fiil (-idi, -imiş, -ise, -dır) alan eylemdir.
- İki zamanlı eylemdir.
- Haber ya da dilek kip eki almış eyleme getirilen ek-fiil ekleri, eylemi ikinci zamanda çekimler. Eyleme "hikâye, rivayet, şart" anlamı katar.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümlenin yükleminin birleşik zamanla çekimlendiğini görürüz. Kip eki alan eyleme ek-fiil gelmiş ve iki zamanlı eylem olmuştur.

giyerdik = giyer idik < giy- (fiil k.) -(e)r (geniş z. (1)) - idi (ek-fiil (2)) -k (kişi e.)

B, D ve E seçeneklerinin yüklemleri sadece kip eki aldığı, ek-fiil almadığı için tek zamanlı yani basit zamanlıdır. C seçeneğinde ise yüklem (üzgün imiş) isimdir ve ek-fiil isme gelerek ismi yüklem yapmıştır.

CEVAP: A

18. **HATIRLAYALIM**

- **Ek-fiilin (ek-eylem)**, Türkçede iki görevi vardır:

a. İsimlere ve isim soylu sözcüklere gelerek bu sözcükleri yüklem yapmak

b. Basit zamanlı fiillere gelerek onları birleşik zamanlı fiil yapmak

- "-idi, -imiş, -ise -dır" ek-fiil ekleridir.

✓ -idi: hikâye birleşik zaman

✓ -imiş: rivayet birleşik zaman

✓ -ise: şart birleşik zaman

✓ -dır: geniş zaman bildirme

Buna göre numaralanmış cümlelere baktığımızda I, II, III ve V numaralı cümlelerin yüklemlerinde ek-fiilin, basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı yaptığını görürüz. IV. cümlede ise "-idi" ek-fiili, "kaplı" ismine gelerek ismi yüklem yapmıştır.

I. "ezmiş**ti**" = "ezmiş **idi**" → geçmiş zamanın hikâyesi

II. "kalıyor**du**" = "kalıyor **idi**" → şimdiki zamanın hikâyesi

III. "başlıyor**du**" = "başlıyor **idi**" → şimdiki zamanın hikâyesi

IV. "kaplı**ydı**" = "kaplı **idi**" → "kaplı" ismini yüklem yaptı.

V. "atacaktı" = atacak **idi**" → gelecek zamanın hikâyesi

CEVAP: D

19. **HATIRLAYALIM**

- **Çekimli fiil,** iş, oluş, hareket bildiren sözcüğün (fiilin) kip ve kişi eki almasıdır.

FİİL KÖK/GÖVDE + KİP EKİ + KİŞİ EKİ

Buna göre, yüklemleri fiil olan cümlelerin çekimli fiile sahip olduğunu, yüklemi isim olan cümlenin çekimli fiile sahip olmadığını söyleyebiliriz.

I. cümlede "yansır", II. cümlede "uğrar", III. cümlede "kazanırlar", V. cümlede "inceler" yüklemleri çekimli fiildir, kip eki almıştır. III. tekil kişinin eki olmadığından fiillerde bu kişinin eki bulunmaz. IV. cümlenin yüklemi ise "yansıtmaktır" ismidir. "yansıt-" fiiline getirilen "-mak" yapım eki, fiili isim yapmıştır. "-tır" ek-fiili ise bu ismi yüklem yapmıştır. Yüklemi isim olan cümlelerde çekimli fiil olmaz.

CEVAP: D

20. **HATIRLAYALIM**

- İsim-fiil eki (-ma, -ış, -mak) almış olmasına rağmen zamanla kalıplaşarak bir varlığın veya kavramın adı olmuş sözcükler vardır. Bunlar fiilimsi olarak kabul edilmezler: kaymak, yazma, sarma, çakmak, danışma...
- Bu sözcüklerin fiilimsi mi, kalıplaşmış söz mü (bir kavramın adı) olduğunu anlamak için cümledeki anlamına bakmalıyız.

Buna göre A, B ve E seçeneklerinde verilen altı çizili sözcükler isim-fiil eki almalarına rağmen isim-fiil özelliğini yitirmiştir. Bir nesneye veya kavrama isim olmuşlardır. D seçeneğindeki "görüşmüyor" sözcüğünde fiilden fiil yapan, isteşlik eki olan "-ş" eki vardır. Bu sözcük, fiilimsi değildir. Ancak C seçeneğindeki "kaymak" sözcüğü isim-fiildir. "kay-" fiiline "-mak" isim-fiil eki gelmiş ve fiilin adı olmuştur. "Afyon'dan bize kaymak getirmiş." deseydi bu cümlede "kaymak" sözcüğü de bir nesnenin adı olur, isim-fiil olmaktan çıkardı.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki cümlelerden hangisine verilen yanıt, özne de yüklem de değildir?**

A) — Yarın bize kim geliyor?
— Teyzemler.

B) — Aras nasıl oldu?
— İyileşti.

C) — Hafta sonu ne yapıyorsun?
— Çalışıyorum.

D) — Akşama ne yaptın?
— Taze fasulye.

E) — Seni kim aramış?
— Zuhal.

2. **Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde nesne vardır?**

A) Akacak kan damarda durmaz.
B) Acemi katır kapı önünde yük indirir.
C) Aç, tokun yüzüne bakmakla doymaz.
D) Adalet ile zulüm bir yerde barınmaz.
E) Adamın iyisi alışverişte belli olur.

3. Yüklem, cümlede bildirilen işi, eylemi, yargıyı ya da durumu karşılayan ögedir.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerden hangisi tümüyle yüklemden oluşmuştur?

A) Hümanist psikologlara göre sabır, bir tür bekleme eylemidir.
B) Duygusal zekânın fark edilmesinden sonra duyguların eğitilmesi gerektiği görüldü.
C) Duygulardan sorumlu beyin alanlarının varlığı, psikologları da rahatlattı.
D) Duyguların insanı yönlendirmesinin, beyne öğretilmesinin bir zorunluluğuydu.
E) Yakın zamanda bilim insanları duygusal zekânın insan hayatını değiştirdiğini kanıtladı.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi iki ögelidir?**

A) Deneme, bir düşüncenin ve değer yargılarının yansıtıldığı üründür.
B) Her sanatçı, okuru şaşırtmak ve kendine hayran bırakmak ister.
C) Şiirlerinde kendi içinde çatışmalar yaşayan bireyi anlatır.
D) Edebiyatla sinemanın beraberliği çoğu zaman görmezden gelindi.
E) Sanat bize kim olduğumuzu, amacımızın ne olduğunu anlatır.

5. **Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde özne, adlaşmış sıfattır?**

A) Kanı kanla yumazlar, kanı su ile yurlar.
B) Mahkeme kadıya mülk değil.
C) Aza kanaat etmeyen, çoğu hiç bulamaz.
D) Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulmaz.
E) Canı yanan eşek, attan yüğrük olur.

6. Sabahattin Ali'nin çok satanlar listesinden inmeyen kült romanı "Kürk Mantolu Madonna" 2018 başlarında sinemaseverlerle buluşacak.

Bu cümlenin öge dizilişi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Nesne - özne - zarf tümleci - yüklem
B) Özne - zarf tümleci - zarf tümleci - yüklem
C) Özne - nesne - zarf tümleci - yüklem
D) Zarf tümleci - özne - dolaylı tümleç - yüklem
E) Nesne - zarf tümleci - özne - yüklem

7. (I) Birçok yolcu, uçuş korkusu olmamasına rağmen havalimanında büyük stres yaşıyor. (II) Uçağa geç kalmaktan korkuyor. (III) Uzun sıralarda zaman kaybına dayanamıyor. (IV) Pasaport sıraları veya gümrükten geçerken stres katsayısı hızla tırmanıyor. (V) Beklemediği anda yaşadığı rötar, onu altüst ediyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde özne, isim tamlamasından oluşmuştur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. Dergi, gazete ya da kurumlarca yapılan edebiyat soruşturmalarının sonunda açıklanan listelerin her zaman tartışma yarattığı bilinir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi ögelerin dizilişi bakımından bu cümleyle aynıdır?

A) Sabahattin Ali'nin çok satanlar listesinden inmeyen kült romanı *Kürk Mantolu Madonna*'yı okuyorum.

B) Duyguların eğitilmesinin kişinin hayatında farkındalık yarattığı görüldü.

C) Son yıllarda distopya romanlara eğilimde ciddi bir artış görüyoruz.

D) Fikirleri ve eserleriyle tüm dünyayı etkileyen on kadın yazarı belirledik.

E) Kederli anlatımıyla yüreklerde iz bırakan Nilgün Marmara'nın her şiiri damağınızda farklı bir tat bırakır.

9. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde soru, özneyi buldurmaya yöneliktir?**

A) Ders kitaplarını nereden bulabiliriz?

B) Annenler ne zaman taşınacak belli mi?

C) Eşyaları buraya kim getirecekmiş?

D) İzmir'e giderken ne götüreceksiniz?

E) Testte kaç soru çözemedin?

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklemden önce gelen sözcüklerin tümü nesne grubunu oluşturur?**

A) Anne babalar çocuklarının en iyi eğitimi almasını ister.

B) Bebeklerin en sıkıntılı günleri, diş çıkarmaya başladıkları zamanlardır.

C) Masal okuyarak çocukların hayal dünyasını zenginleştirirsiniz.

D) Hayali karakterleri benimseyen çocuğun kimliği renklenir.

E) Masalların çocuğun hayal gücünü geliştirdiğini savunuyorum.

11. Zor günleri yalnız atlatan, kimsenin yokluğunu hissetmez.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Adlaşmış ortaç vardır.

B) Belgisiz sıfat kullanılmıştır.

C) Yüklem, basit zamanla çekimlidir.

D) Özne, sıfat-fiil öbeğidir.

E) Yüklem, geçişli fiildir.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin ögelerinin dizilişi** "özne-zarf tümleci-dolaylı tümleç-yüklem" **şeklindedir?**

A) Fabrikada çalışan işçiler, gün daha doğmadan ıssız yollara çıkıyorlardı.

B) Balıkçılara yapılan ödemelerin büyük bir kısmının vergilere gideceği öğrenildi.

C) Bizler soyağacımıza bakarak dünyadaki kökenimizi bildiğimizi düşünürüz.

D) İnsan hakkında elde edilen bilgilerin eksik ve hatalı olması doğaldır.

E) İnsan ve evren arasında çözülmesi neredeyse imkânsız bir bütünlük vardır.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük, tek başına cümlenin bir ögesidir?**

A) Bütün öğrencilerin sabırsızlandığını görüyoruz.

B) Aydınlık sokaklara girene kadar yüreğim ağzımdaydı.

C) Radyolardan mektup arkadaşlığı edindiğimiz yıllardı.

D) Yakın tarihimizde olaylar şiddete meyilli gençleri etkiledi.

E) Evlendiğini karşılaşmamızdan üç yıl sonra öğrenmiştik.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylı tümleç, açıklamasıyla birlikte verilmiştir?**

A) Sonunda annesini, yıllardır görmüyordu, görebilecekti.

B) Eşyalarına, birkaç kitap ve karyolaya, son kez baktı.

C) Ülkemi bu değerli insanlar, aydınlar, siyasetçiler temsil ediyor.

D) Doğup büyüdüğü yeri, Urla'yı, yazmış son öyküsünde.

E) Ahmet, uzun boylu olan, bu yıl mezun olacak üniversiteden.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklemin altı yanlış çizilmiştir?**

A) Bir insanın tek başına mutlu olması, utanılacak bir şeydir.

B) Bilginin efendisi olmak için çalışmanın uşağı olmak şarttır.

C) Cesaretle dolu olmayan adamın başarısı olmaz.

D) Dedikodu, basit ruhlu insanların eğlencesidir.

E) Kitapsız yaşamak; kör, sağır, dilsiz yaşamaktır.

16. Salona girdiğimde veliler, öğrenci temsilcileri ve idari personel, sahnenin hemen önünde sabırsızlanmış gibi bekliyorlardı.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi ögelerin dizilişi bakımından bu cümleyle aynıdır?

A) Akşam, arkadaşlarım bahçede toplanınca çocuklar gibi sevindim.

B) Sabahları annemle ben evin yakınındaki parkta bir saat yürürdük.

C) Geçen hafta tüm ülkeyi etkileyen şiddetli bir yağmur yağmıştı.

D) Seneye bu zamanlar Marmaris'e yerleşmiş olmak tek hayaliydi.

E) Yemek yaparken bir terapinin tam içinde olduğunu düşünür, mutlu olurdu.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "gece" sözcüğü zarf tümleci olarak kullanılmamıştır?**

A) Gece, şehrin tüm yoksulluklarının ve pisliğinin üstünü örtüyordu.

B) Gece, bütün apartman büyük bir gürültüyle dışarı fırladık.

C) Bütün romanlarını, şiirlerini en çok da denemelerini gece yazıyormuş.

D) Çoluk çocuk bütün aile küçük bir kamyonetle şehre ancak gece girmişler.

E) Polis memuru, hırsızlıklar çoğunlukla gece yapılıyor, dedi.

18. "Çocuğu yokmuş." **cümlesindeki altı çizili söz, cümlenin hangi ögesidir?**

A) Belirtili nesne

B) Özne

C) Belirtisiz nesne

D) Zarf tümleci

E) Dolaylı tümleç

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat-fiil grubu özne içinde yer almaktadır?**

A) Çocukların mutlu olduğu bir dünyayı hayal ediyorum.

B) Sabah kalktığımda komodinin üstünde bir bardak su olmalı.

C) Köyden gelirken yeni olmuş alıçları bir sepete koyup getirirdi.

D) Akıllı telefonlarla büyüyen çocuklara kitap okumayı öğretemeyiz.

E) Ailemizde benim kadar edebiyatla ilgilenen kimse yoktu.

20. I. Çocuklarla ilgili çıkan haberler, aileleri tedirgin ediyordu.

II. Suçlulara verilen caydırıcı cezalar, herkesi memnun eder.

III. Böyle günlerde zaman sanki daha yavaş geçiyordu.

IV. İşleri yetiştirmek için bugünlerde geç saatte çıkıyoruz.

V. Bu sessizliğin ardından büyük bir fırtınanın kopacağını hissediyorduk.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangilerinde yüklem, birleşik yapılı eylem değildir?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

1. **HATIRLAYALIM**

- Yüklem, cümlede yargıyı yüklenen birimdir.
- Yüklem çekimli fiil (fiil + kip eki + kişi eki) ve isim /isim soylu sözcük olabilir.
- Özne, yüklemde belirtilen işi yapan ya da hakkında söz edilen varlıktır.
- Özne; fiil cümlelerinde "-an kim? -an ne?" sorularına yanıt olur. İsim cümlelerinde "olan ne, olan kim?" sorularına yanıt olur.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) Yarın bize teyzemler geliyor.
(Gelen kim? - Özne)

B) Aras iyileşti. (Yargıyı yüklendi - Yüklem)

C) Hafta sonu çalışıyorum.
(Yargıyı yüklendi. - Yüklem)

D) Akşama / taze fasulye / yaptım. (Yapan kim? - Ben - (G.Ö.)
Zarf T. Belirtisiz N. Yüklem
(Ne yaptın?)

E) Beni Zuhal aramış. (Arayan kim? - Özne)

Görüldüğü gibi A ve E seçeneklerindeki sorulara yanıt olan öge öznedir. B ve C seçeneklerine yanıt olan öge yüklemdir. Ancak D seçeneğindeki soruya yanıt olan öge nesnedir.

CEVAP: D

2. **HATIRLAYALIM**

- Nesne, öznenin yaptığı işten etkilenen varlıktır. "Öznenin yaptığı işten etkilenen" ifadesinden yola çıkarak önce özne, sonra nesne bulunmalıdır.
- Öznenin yaptığı işten etkilenen varlık belirtilmişse belirtili nesne, belirtilmemiş ise (genel bir ifade ise) belirtisiz nesne olur.
- Belirtili nesne "Neyi, Kimi?", belirtisiz nesne "Ne?" sorusuna yanıt olur.

Seçeneklerde verilen atasözlerini inceleyelim:

A) Akacak kan / damarda / durmaz.
Özne — Dolaylı T. — Yüklem

(Durmayan ne? → Özne)

B) Acemi katır / kapı önünde / yük / indirir.
Özne — Dolaylı T. — B.tisiz N. — Yüklem

(İndiren ne? → "acemi katır" → Özne)

(Acemi katır ne indirir? → "yük" → Belirtisiz Nesne)

C) Aç, / tokun yüzüne bakmakla / doymaz.
Özne — Zarf T. — Yüklem

(Doymayan kim? "aç" → Özne -adlaşmış sıfat-)

D) Adalet ile zulüm / bir yerde / barınmaz.
Özne — Dolaylı T. — Yüklem

(Barınmayan ne? → "adalet ile zulüm" → Özne)

E) Adamın iyisi / alışverişte / belli olur.
Özne — Dolaylı T. — Yüklem

(Belli olan ne? → "adamın iyisi" → Özne)

Görüldüğü gibi "Ne?" sorusu hem özneyi hem de nesneyi bulmak için yöneltiliyor. Ancak öge bulurken önce özneyi sonra nesneyi bulmalıyız. Böylece ilk "Ne?" sorusu sizi özneye, ikinci "Ne?" sorusu ise nesneye götürecektir.

Sonuç olarak nesne, B seçeneğinde verilen cümlede vardır.

CEVAP: B

3. **HATIRLAYALIM**

- Yüklem, cümlede belirtilen işi, eylemi, yargıyı ya da durumu karşılayan ögedir.
- Yüklem, çekimli bir fiil (fiil + kip eki + kişi eki) olabileceği gibi bir isim / isim soylu sözcük de olabilir.
- Tamlamalar, söz öbekleri, ikilemeler, yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller, deyimler yüklemi oluşturabilir. Bu durumda bu öbeklerin parçalanmadan aynı ögede kalması gerekir.

Buna göre seçenekleri incelediğimizde A seçeneği "özne ve yüklem"den oluşur. B seçeneği "zarf tümleci-özne-yüklem"den oluşur. C seçeneği "özne-nesne-yüklem"den oluşur. D seçeneğinde söz öbeği bir tamlama olduğu için cümlenin tamamı "yüklem"den oluşur. E seçeneği "zarf tümleci-özne-nesne-yüklem"den oluşur.

CEVAP: D

4. Seçeneklerde verilen cümleleri tek tek inceleyelim:

A) Deneme, / bir düşüncenin ve değer yargılarının yansıtıldığı üründür.
(Deneme: Özne; bir düşüncenin ve değer yargılarının yansıtıldığı üründür: Yüklem)

("bir düşüncenin ve değer yargılarının yansıtıldığı ürün" sözü bir tamlamadır ve parçalanamaz. Bu söz, yüklemdir.)

(Ürün olan ne? - Deneme - Özne)

B) Her sanatçı, / okuru şaşırtmak ve kendine hayran bırakmak / ister.
(Her sanatçı: Özne; okuru şaşırtmak ve kendine hayran bırakmak: Belirtisiz N.; ister: Yüklem)

(İsteyen kim? - Özne) (Neyi ister? - Belirtisiz Nesne)

C) Şiirlerinde / kendi içinde çatışmalar yaşayan bireyi /anlatır.
(Şiirlerinde: Dolaylı T.; kendi içinde çatışmalar yaşayan bireyi: Belirtili Nesne; anlatır: Yüklem)

(Anlatan kim? - O - Gizli Özne) (Neyi anlatır? - kendi içinde çatışmalar yaşayan bireyi - Belirtili Nesne) (Nerede anlatır? - şiirlerinde - Dolaylı Tümleç/Yer Tamlamayıcısı)

D) Edebiyatla sinemanın beraberliği / çoğu zaman / görmezden gelindi.
(Edebiyatla sinemanın beraberliği: Özne; çoğu zaman: Zarf T.; görmezden gelindi: Yüklem)

("görmezden gelmek" sözü; bir deyimdir, parçalanamaz.) (Görmezden gelinen ne? - edebiyatla sinemanın beraberliği- Özne) (Ne zaman görmezden gelindi? - çoğu zaman - Zarf Tümleci)

E) Sanat / bize / kim olduğumuzu, amacımızın ne olduğunu / anlatır.
(Sanat: Özne; bize: Dolaylı T.; kim olduğumuzu, amacımızın ne olduğunu: Belirtili Nesne; anlatır: Yüklem)

(Anlatan ne? - sanat - Özne) (Sanat neyi anlatır? -kim olduğumuzu, amacımızın ne olduğunu- Belirtili Nesne) (Kime anlatır? - bize - Dolaylı Tümleç / Yer Tamlayıcısı)

Görüldüğü gibi A seçeneğinde verilen cümle "özne-yüklem"den oluşan iki ögeli bir cümledir.

CEVAP: A

5. **HATIRLAYALIM**

- Özne, yüklemde belirtilen işi yapan ya da hakkında söz edilen varlıktır.
- Adlaşmış sıfat ise sıfatın nitelediği adın düşmesiyle sıfatın ad olarak kullanılmasıdır.

Güzelin cefası = güzel kızların cefası

cahile laf anlatmak = cahil insana laf anlatmak

cömertlerin mekânı cennettir = cömert insanların mekânı

kaçanları yakalamak = kaçan insanları yakalamak...

Seçeneklerde verilen cümlelerin öznelerini bulalım:

A) "Yumayan kim?" → Onlar, "Yuran kim?" → Onlar (Gizli Ö.)

B) "Mülk olmayan ne?" → "mahkeme" (Özne)

C) "Bulamayan kim?" → "aza kanaat etmeyen" (Özne-adlaşmış sıfat)

D) "Kurtulmayan ne?" → "gözü tanede olan kuşun ayağı" (Özne)

E) "Yüğrük olan ne?" → "canı yanan eşek" (Özne)

Görüldüğü gibi C seçeneğindeki özne olan "aza kanaat etmeyen" sözü "aza kanaat etmeyen **insan**" tamlamasındaki "insan" adının düşmesiyle oluşan bir adlaşmış sıfattır.

CEVAP: C

6. Öncülde verilen cümleyi ögelerine ayıralım:

Sabahattin Ali'nin çok satanlar listesinden inmeyen kült romanı "Kürk Mantolu Madonna" / 2018 başlarında / sinemaseverlerle / buluşacak.

Özne — Zarf Tümleci — Zarf Tümleci — Yüklem

Görüldüğü gibi cümle "Özne-zarf tümleci-zarf tümleci-yüklem" öge sıralamasıyla oluşmuştur.

CEVAP: B

7. Numaralanmış cümlelerin öznesini belirleyelim:

- I. cümlede, "birçok yolcu" sözü, cümlede öznedir ve bu özne, sıfat tamlamasıdır.
- II. cümlede, "O" gizli öznedir ve tamlama değildir.
- III. cümlede, "O" gizli öznedir ve tamlama değildir.
- IV. cümlede, "stres katsayısı" sözü, cümlede öznedir ve bu özne belirtisiz isim tamlamasıdır.
- V. cümlede, "beklemediği anda yaşadığı rötar" sözü, cümlede öznedir ve bu özne, sıfat tamlamasıdır.

CEVAP: D

8. Öncülde verilen cümleyi ögelerine ayıralım:

Dergi, gazete ya da kurumlarca yapılan edebiyat soruşturmalarının sonunda açıklanan listelerin her zaman tartışma yarattığı / bilinir.

Özne — *Yüklem*

A seçeneğinde verilen cümle, "Nesne - Yüklem" dizilişindedir.

C seçeneğinde verilen cümle, "Zarf Tümleci - Dolaylı Tümleç - Nesne - Yüklem" dizilişindedir.

D seçeneğinde verilen cümle, "Nesne - Yüklem" dizilişindedir.

E seçeneğinde verilen cümle, "Özne - Dolaylı Tümleç - Nesne - Yüklem" dizilişindedir.

B seçeneğinde verilen cümle "Özne - Yüklem" dizilişindedir:

Duyguların eğitilmesinin kişinin hayatında farkındalık yarattığı / görüldü.

Özne — *Yüklem*

CEVAP: B

9. A seçeneğinde "Ders kitaplarını nereden bulabiliriz?" sorusuna "Kütüphaneden" diye yanıt versek yanıt, dolaylı tümleç olur.

B seçeneğinde "Annenler ne zaman taşınacak belli mi?" sorusuna "Belli." diye yanıt versek yanıt, yüklem olur.

C seçeneğinde "Eşyaları buraya kim getirecekmiş?" sorusuna "Orhan." diye yanıt versek yanıt özne olur.

D seçeneğinde "İzmir'e giderken ne götüreceksiniz?" sorusuna "Bisiklet." diye yanıt versek yanıt, belirtisiz nesne olur. (Bu cümlede özne, "siz" gizli öznedir.)

E seçeneğinde "Testte kaç soru çözemedin?" sorusuna "üç" yanıtını versek, verdiğimiz yanıt nesnenin içinde bir sayı sıfatı olur. (Bu cümlede "sen" gizli öznedir.)

Görüldüğü gibi C seçeneğindeki soru, özneyi buldurmaya yöneliktir.

CEVAP: C

10. **HATIRLAYALIM**

- Nesne; öznenin yaptığı işten etkilenen varlıktır.
- Türkçede belirtili nesne "neyi, kimi", belirtisiz nesne "ne" sorusuna yanıt olur.
- Cümlenin ögelerini bulurken önce özneyi, sonra nesneyi bulmalıyız. Çünkü "ne" sorusu hem özneye hem "nesne"ye yöneltilen bir sorudur.

Seçeneklerde verilen cümlelerin ögelerine baktığımızda E seçeneğindeki cümlede, yüklemden önceki sözün tamamının nesne olduğunu görürüz.

Masalların çocuğun hayal gücünü geliştirdiğini /
Belirtili Nesne

savunuyorum. / Ben (Gizli Özne)
Yüklem (Neyi savunuyorum?)

D seçeneğinde verilen cümle çeldirici olabilir. Ancak unutmayın bu cümlede yüklemden önceki söz öbeği öznedir.

Hayali karakterleri benimseyen çocuğun kimliği /
Özne

renklenir. (Renklenen ne?)
Yüklem

CEVAP: E

11. A) "atlatan" sözcüğü, "atlatan insan / kişi" olarak düşünülmelidir. Burada "kişi / insan" adı düşmüş, "atlatan" sözcüğü adlaşmış sıfat olmuştur. "atlat-" fiili "-an" sıfat-fiil ekini aldığı için sıfat-fiildir. Yani sözcük, adlaşmış ortaçtır.

B) Cümlede belgisiz sıfat yoktur. Cümledeki "kimse" sözcüğü belgisiz zamirdir.

C) Cümlenin yüklemi "hissetmez"dir. "hisset-" fiili, geniş zamanın olumsuzu "-mez" ile çekimlenmiştir. Fiil, tek kip eki aldığı, ek-fiil almadığı için basit zamanla çekimlenmiştir.

D) "Zor günleri yalnız atlatan" söz öbeği, cümlenin öznesidir ve bu özne "-an" sıfat fiil eki aldığı için sıfat-fiil öbeğidir.

E) Cümlede "kimsenin yokluğunu" sözü, nesne görevindedir ve "hisset-" fiili nesne aldığı için geçişlidir.

CEVAP: B

12. Soru kökünde verilen öge dizilişini sağlayan cümle, A seçeneğinde verilen cümledir.

Fabrikada çalışan işçiler, / gün daha doğmadan /
Özne Zarf T.

ıssız yollara / çıkıyorlardı.
Dolaylı T. Yüklem

B seçeneğindeki cümle "özne-yüklem", C seçeneğindeki cümle "özne-zarf tümleci-belirtili nesne-yüklem", D seçeneğindeki cümle "özne-yüklem", E seçeneğindeki cümle "özne-yüklem" dizilişine göre oluşur.

CEVAP: A

13. Bu soru kökünde, ögelerin doğru ayrılıp ayrılmadığını görmemiz istenmektedir.

Altı çizili sözcük, tek başına bir öge mi, kendinden önce ya da sonraki sözcüklerle bir öbek mi oluşturmuş, görmemiz istenmektedir.

Seçeneklerde verilen cümlelerin ögelerini inceleyelim:

A) Bütün öğrencilerin **sabırsızlandığını** / görüyoruz.
Belirtili Nesne Yüklem

B) Aydınlık sokaklara girene kadar / **yüreğim** ağzımdaydı.
Zarf Tümleci Yüklem

C) Radyolardan **mektup** arkadaşlığı edindiğimiz yıllardı.
Yüklem

D) Yakın tarihimizde / **olaylar** / şiddete meyilli gençleri / etkiledi.
Zarf T. Özne Belirtili Nesne Yüklem

E) Evlendiğini / **karşılaşmamızdan** üç yıl sonra / öğrenmiştik.
Belirtili N. Zarf Tümleci Yüklem

Görüldüğü gibi A, B, C ve E seçeneklerindeki cümlelerde altı çizili verilen sözcükler, (çözümde koyu dizilen sözcükler) bir öbeğin içinde yer almakta, tek başına bir öge olmamaktadırlar. Ancak D seçeneğindeki cümlede yer alan "olaylar" sözcüğü tek başına cümlenin "özne"si durumundadır.

CEVAP: D

14. **HATIRLAYALIM**

- Bir öge açıklamasıyla birlikte verilmişse o ögeden hemen sonra ara söz geliyordur.
- Ara söz, herhangi bir ögenin açıklayıcısı olarak cümleye giren cümle dışı unsurdur. Bazen de ara söz, cümlede açıklama görevi üstlenmez.
- Açıklayıcı ara söz, kendinden önceki ögeye "yani" bağlayıcı unsuruyla bağlanır.
- Cümlede iki virgül ya da iki kısa çizgi arasında yer alır.
- Cümlenin öge sayısına dâhil edilmez.
- Cümleden çıkarıldığında öge sayısında ya da anlamda daralma, değişme olmaz.
- Dolaylı tümleç cümlede yönelme, bulunma, ayrılma anlamındadır ve "nereye, nerede, nereden; kime, kimde, kimden; neye, neyde, neyden" sorularından birine yanıt olur.

Bu bilgilere göre seçenekleri inceleyelim:

A seçeneğinde ara söz "yıllardır görmüyordu" sözüdür ancak açıklayıcı değildir.

B seçeneğinde "eşyalarına" dolaylı tümlecinin açıklayıcısı "birkaç kitap ve karyolaya" ara sözüyle verilmiştir.

"**Eşyalarına**, (yani) **birkaç kitap ve karyolaya**, son kez baktı."

C seçeneğinde ara söz yoktur. Eş görevli sıralanan sözcükler vardır.

D seçeneğinde "Urla'yı" ara sözü, cümlenin nesnesi olan "doğup büyüdüğü yeri" sözünün açıklayıcısıdır.

E seçeneğinde "uzun boylu olan" ara sözü, cümlenin öznesi olan "Ahmet" sözcüğünün açıklayıcısıdır.

CEVAP: B

15. **HATIRLAYALIM**

- Yüklem, cümlede yargıyı üstlenen ögedir.
- Yüklem; iş, oluş, hareket bildiren çekimli bir fiil (fiil + kip eki + kişi eki) olabileceği gibi isim ya da isim soylu bir sözcük de olabilir.
- Yüklem; isim tamlaması, sıfat tamlaması, deyim, ikileme, yardımcı fiille kurulmuş birleşik fiil vs. gibi söz öbekleri olabilir. Bu yüzden yüklemi doğru tespit etmek gerekir.

Seçeneklerde verilen cümlelerin ögelerini belirleyelim:

A) Bir insanın tek başına mutlu olması, / utanılacak bir şeydir.
Özne: Bir insanın tek başına mutlu olması — Yüklem: utanılacak bir şeydir (sıfat tamlaması)

B) Bilginin efendisi olmak için / çalışmanın uşağı olmak / şarttır.
Zarf Tümleci: Bilginin efendisi olmak için — Özne: çalışmanın uşağı olmak — Yüklem (isim): şarttır

C) Cesaretle dolu olmayan adamın başarısı / olmaz.
Özne: Cesaretle dolu olmayan adamın başarısı — Yüklem (fiil): olmaz

D) Dedikodu, / basit ruhlu insanların eğlencesidir.
Özne: Dedikodu — Yüklem: basit ruhlu insanların eğlencesidir (tamlayanı sıfat almış belirtili isim t.)

E) Kitapsız yaşamak; / kör, sağır, dilsiz yaşamaktır.
Özne: Kitapsız yaşamak — Yüklem: kör, sağır, dilsiz yaşamaktır (sıfat tamlaması)

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerin yüklemleri, doğru verilmişken C seçeneğinde verilen cümlede yüklem yanlış verilmiştir.

CEVAP: C

16. Öncülde verilen cümleyi ögelerine ayıralım:

Salona girdiğimde / veliler, öğrenci temsilcileri ve idari personel, / sahnenin hemen önünde / sabırsızlanmış gibi / bekliyorlardı.
Zarf Tümleci: Salona girdiğimde — Özne: veliler, öğrenci temsilcileri ve idari personel — Dolaylı Tümleç: sahnenin hemen önünde — Zarf Tümleci: sabırsızlanmış gibi — Yüklem: bekliyorlardı

Bu sıralama, B seçeneğinde verilen cümlenin öge sıralamasıyla aynıdır.

Sabahları / annemle ben / evin yakınındaki parkta / bir saat / yürürdük.
Zarf T.: Sabahları — Özne: annemle ben — Dolaylı T.: evin yakınındaki parkta — Zarf T.: bir saat — Yüklem: yürürdük

CEVAP: B

17. **HATIRLAYALIM**

- Zarf tümleci, yüklemde belirtilen eylemin gerçekleşme zamanını, durumunu, miktarını, gerekçesini, yönünü vs. bildiren ögedir.
- Yüklemi eylem olan cümlelerde "nasıl, ne zaman, ne kadar, nereye, neden, niçin, niye, kiminle, neye göre vs." sorularına yanıt olur.
- Zaman bildiren bir sözcüğün (zarfın) zarf tümleci olması için "Ne zaman?" sorusuna yanıt olması gerekir. Zira zaman bildiren sözcük, cümlede isim olarak da kullanılabilir. Bu isim de cümlenin özne, nesne ya da yüklemi olarak öge olabilir.

Bu soru kökünde seçeneklerde verilen cümlelere "Ne zaman?" sorusunu sormamız ve bu soruya yanıt olan "gece" sözcüklerini bulmamız istenmektedir. "Ne zaman?" sorusuna yanıt alamadığımız "gece" sözcüğü "Ne?" sorusuna yanıt olarak cümlede "isim" olmalıdır. Bu ismin cümlenin hangi ögesi olduğunu da bize cümlenin anlamı gösterecektir.

A) Gece, / şehrin tüm yoksulluklarının ve pisliğinin
Özne — Belirtili Nesne

üstünü / örtüyordu.

Yüklem

B, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde "gece" sözcüğü "Ne zaman?" sorusuna yanıt olarak cümlede "zarf tümleci" olarak görev yapmışlardır.

CEVAP: A

BENİM HOCAM

18. **HATIRLAYALIM**

- Cümlenin ögesini bulurken "YÜKLEM → ÖZNE → NESNE → TÜMLEÇ" sırlamasını izlemeliyiz.
- Özne, yüklemde belirtilen işi yapan varlık ya da hakkında söz edilen varlıktır.
- Özne, fiil cümlelerinde "-an ne, -an kim?", isim cümlelerinde "Olan ne?, Olan ne?" sorularına yanıt olur.
- Nesne ise öznenin yaptığı işten etkilenen varlıktır. "Neyi, kimi?" sorularına verilen yanıt "belirtili nesne", "ne" sorusuna verilen yanıt "belirtisiz nesne" olur.
- Yükleme yöneltilen ilk "Ne?" sorusu bizi özneye götürür.
- Türkçede "Kimin, neyin?" diye bir öge sorusu yoktur. "Kimin, neyin?" sorusu, bizi sadece ve sadece tamlayana götürür. Tamlayan da tek başına cümlenin hiçbir ögesi olamaz. Ayrıca tamlayan da düşebilir. ("Evim boyandı. = Benim evim boyandı." cümlelerinde altı çizili sözcükler öznedir.)

Öncülde verilen cümleyi inceleyelim.

(Onun) Çocuğu / yokmuş.
(tamlayan düşmüş) — Özne — Yüklem (Yok olan ne?)

Özne

CEVAP: B

19. **HATIRLAYALIM**

- Sıfat-fiil, fiile getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle oluşan sıfatlardır. Genellikle niteleme sıfatı yapar.
- Sıfat-fiil grubu ise sıfat-fiil eki alan sözcüğün en az bir sözcükle daha öbek oluşturmasıdır.
- Özne, yüklemde belirtilen işi yapan ya da hakkında sözü edilen varlıktır. Yükleme yöneltilen "-an ne, -an kim?" ve "Olan ne, olan kim?" sorularından birine yanıt olur.

Bu bilgiler doğrultusunda önce cümlelerin öznesini bulup öznelerin içinde sıfat - fiil öbeği aramalıyız.

(Sıfat-fiilleri ya da sıfat-fiil gruplarını bulduktan sonra özne olup olmadıklarına bakmak zaman kaybı olacaktır.)

A seçeneğinde özne, "ben" gizli öznesidir, elenir. Sıfat - fiil öbeği olan "Çocukların mutlu ol**duğ**u bir dünyayı" sözü, nesne görevindedir.

B seçeneğinde özne, "bir bardak su"dur. Sıfat - fiil olan "Sabah kalktı**ğ**ımda" söz öbeği zarf tümleci görevindedir.

C seçeneğinde özne, "o" gizli öznesidir, elenir. Sıfat - fiil öbeği olan "yeni ol**muş** alıçları" söz öbeği nesne görevindedir.

D seçeneğinde özne, "biz" gizli öznesidir, elenir. Sıfat - fiil "akıllı telefonlarla büyü**yen** çocuklara" söz öbeği dolaylı tümleç görevindedir.

E seçeneğinde özne "benim kadar edebiyatla ilgilen**en** kimse" sözüdür. Bu sözde geçen "ilgilen**en**" sözü sıfat-fiildir. Bu sıfat-fiil, diğer sözcüklerle bir grup oluşturmuş ve sıfat-fiil grubu olmuştur.

CEVAP: E

20. **HATIRLAYALIM**

- Yüklem, cümledeki yargıyı yüklenen unsurdur.
- Birleşik yapılı eylemler

a. Kurallı birleşik eylemler (tezlik, yaklaşma, yeterlik, sürerlik),

b. Anlamca kaynaşmış birleşik eylemler,

c. Yardımcı eylemle kurulan birleşik eylemler,

d. Deyim hâlinde kurulan birleşik eylemler olmak üzere dört grupta toparlanır.

Bu bilgilere göre numaralanmış cümleleri inceleyelim.

I. cümlenin yüklemi "tedirgin ediyordu" sözüdür ve bu söz, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylemdir.

II. cümlenin yüklemi "memnun eder" sözüdür ve bu söz, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylemdir.

III. cümlenin yüklemi "geç-(i)yor-du" sözcüğüdür ve sözcük, basit yapılı eylemdir.

IV. cümlenin yüklemi "çık-(ı)yor-uz" sözcüğüdür ve sözcük, basit yapılı eylemdir.

V. cümlenin yüklemi "hissediyorduk" sözcüğüdür ve bu sözcük yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylemdir.

Görüldüğü gibi parçada III ve IV numarayla verilen cümlelerin yüklemleri birleşik eylem değildir.

CEVAP: D

1. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi yüklemin yerine göre diğerlerinden farklıdır?**

A) Çalışmalarına şimdiden başlarsan işini hafta başına bitirirsin.

B) Eylüldeki konferansa katılmak için İzmir'den davet bekliyormuş.

C) Öğrencilerin konuya bakışı değişiyordu konuları öğrendikçe.

D) Sorumluluklarını yerine getiren öğrencileri tatille ödüllendirdiler.

E) Bundan sonra sorunlarını kendiniz çözmeye çalışmalısınız.

2. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi isim cümlesi <u>değildir</u>?**

A) Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araçtır.

B) Dilin kullanımında yetkinleşmek eğitimle mümkündür.

C) Çok okumak ve çok yazmak dil gelişimine bir katkıdır.

D) Her dilin sözcük yapısı birbirinden farklıdır.

E) Farklı dilleri öğrenmek yetenek gerektirir.

3. (I) Edebiyat tarihi olağanüstü hikâyeleri olan kahramanlarla anılır. (II) Ne yazık ki yaşadığımız çağ kapandı artık bu türden kahramanlara. (III) Bugün Raskolnikov en az yazarı kadar tanınıyor. (IV) Hatta Raskolnikov'un ünü yazarının ününü bile aşmıştır. (V) Don Kişot'un ününün, yazarı Cervantes'in ününün önüne geçtiği gibi geçmiştir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi devrik cümledir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. (I) Bilimsel düşünme, belli bir kafa disiplinini gerektirir. (II) Bu disiplini kazanmış bir kimse her şeyden önce gerçeğe saygılıdır. (III) Yargılarında tutarlı ve ihtiyatlı olmasını bilir. (IV) Olgulara dayanmayan genellemelerden kaçınır. (V) Ne kadar haklı görünürse görünsün hiçbir konuda ön yargıya saplanmaz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi yüklemine göre ötekilerden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi biçimce olumlu, anlamca olumsuzdur?**

A) Edebiyatta bazı isimlerin yazdığı her yazının özümsenmesi gerektiğine inanırım.

B) Füsun Akatlı'nın "Eleştirinin Sesi" kitabını üç yılda bir okumak gerekir.

C) "Eleştirinin Sesi"nde Akatlı'nın şiir sanatına bağlılığını göz ardı edemezsiniz.

D) Sanatçının eserinde ne şiir üstüne yazılar ne de öykücülük tarihimizi görürsünüz.

E) Akatlı; Cahit Sıtkı'dan Melih Cevdet'e kadar pek çok şairi içselleştirmiştir.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz, öznenin açıklayıcısıdır?**

A) İstanbul'dan, hayallerinin yıkıldığı kentten, ayrılma vakti gelmişti.

B) Öğretmeni onu burada, bahçedeki bankta, beklemiş.

C) Yazarı, son yıllarda çok beğendiğim, bir imza gününde tanımıştım.

D) Yılmaz, şantiye şefi, inşaatın yavaşladığını bildiren bir not yazmış.

E) İşten dönerken cadde üstündeki fırından, sokağının başında, taze ekmek alırım.

7. **Aşağıdaki atasözlerinden hangisi eksiltili bir cümle değildir?**

A) Acı acıyı keser, su sancıyı.

B) Düğün el ile, harman yel ile.

C) İncir babadan, zeytin dededen.

D) Azıcık aşım, kaygısız başım.

E) Kiminin parası, kiminin duası.

8. (I) Dünyanın en yaşlı porsuk ağacı Zonguldak'ta bulunur. (II) Tam 4 bin 112 yaşındaki ağaç, Bronz Çağı'nda kök salmış. (III) Türkiye'nin bilinen en yaşlı, dünyanın da en yaşlı beş ağacı, gayet heybetli. (IV) Ağacı, bölgedeki bir köylü fark etti. (V) Sonra da yetkililerce ağacın yıllık halkaları incelendi.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde birden fazla yargı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi sıralı bir cümle değildir?**

A) Acındırırsan arsız olur, acıktırırsan hırsız olur.

B) Aç at yol almaz, aç it av almaz.

C) Adamak kolay, ödemek güçtür.

D) Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü.

E) Ağustosta gölge kovan, zemheride karnın ovar.

10. (I) Nepal'de, inekler kutsal sayıldığı için kesilmiyor; sokaklarda serbestçe dolaşıyor, yatıp kalkıyor. (II) Her tarafı tapınaklarla dolu olan bu ülkede pek çok tanrı heykeli var. (III) Pembesi, yeşili, mavisi, sarısı, moru ile doğadaki renkler bütün güzelliğiyle insanların kıyafetlerine yansımış. (IV) Erkeklerin bazıları pantolonla, bazıları yöresel kıyafetleri olan etekle dolaşıyor. (V) Bütün bu değişik görüntüler ve renklilik sokakta gezmeyi görsel bir şölene dönüştürüyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümle, sıralı bir cümledir.

B) II. cümle kurallı bir isim cümlesidir.

C) III. cümle, basit bir cümledir.

D) IV. cümlede yüklem çekimli fiildir.

E) V. cümle, bağlı cümledir.

11. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi öznesi ortak sıralı bir cümledir?**

A) Çocuklar hızla servise bindi, şoför aracı çalıştıramadı.

B) Sen biraz dinlen istersen, sofrayı ben hazırlarım.

C) Mülakata Bursa'ya gidecek, oradan İstanbul'a geçecekmiş.

D) Düğün alayı oldukça geç kalmış, kız tarafı sabırsızlanmıştı.

E) Telefonun ekranı kararıyordu, kimin aradığını göremiyordu.

12. Düşünmeden konuşmak, nişan almadan ateş etmeye benzer.

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sıralı cümledir.

B) Üç ögelidir.

C) Öznesi bir isim-fiil öbeğidir.

D) Kurallı bir cümledir.

E) Birleşik cümledir.

13. (I) Mozart müziğine delicesine tutulduğum yıllarda İstanbul'daki sanat etkinlikleri çok yetersizdi. (II) Özellikle müzik alanı bomboş denecek kadar kısırdı. (III) Yerli bir orkestramız olmadığından üç beş yabancı üstat dışında kimseyi dinleyemezdik. (IV) Balkan turnesine çıkan virtüözler buraya uğradıklarında yerli bir piyanistin eşliğinden yararlanmak zorundaydılar. (V) Büyük konçertolar çalınmadığı için ünlü bestecilerin devleşmiş eserlerini dinleme zevkinden mahrum kalırdık.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümle, yüklemin yerine göre kurallıdır.
B) II. cümle, isim cümlesidir.
C) III. cümle, dört ögeli bir cümledir.
D) IV. cümle, anlamca olumludur.
E) V. cümle, girişik birleşik cümledir.

14. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde birden fazla yargı vardır?**

A) Hayatımın her döneminde sevginin, saygının gücüne inandım.
B) Halk masallarıyla büyüyen çocuklara bazı değerleri vermeniz gerekmez.
C) İnsanların çoğu, çocukluğunda sevgi dolu ortamlarda büyümemiştir.
D) Birçok türkümüz ayrılığın acısını, sevginin yüceliğini işler.
E) Yaşar Kemal gibi aydınlarımızın duyarlı tavırları edebiyatımızı geliştirdi.

15. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi bağlı bir cümledir?**

A) Sorunlarınızı biliyorsunuz ama çözmek için uğraşmıyorsunuz.
B) Her sokakta ve caddede gördüğün mağazaya uğramak istiyorsun.
C) En sevdiği futbolcuyla, Messi'yle, bir fotoğrafı olsun istiyordu.
D) Hak, adalet, hümanizm gibi kavramlara değer verir; onları sıkça kullanırdı.
E) Hava ısındıkça zirveye ulaşmamız kolaylaşıyor, ekibin morali yükseliyordu.

16. Herkes insanlığı değiştirmeyi düşünür ama kimse önce kendini değiştirmeyi düşünmez.

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bağlı cümledir.
B) Farklı eylemsiler vardır.
C) Dönüşlülük kişi zamiri kullanılmıştır.
D) Nesne, isim-fiil öbeğidir.
E) Yüklemler basit zamanla çekimlenmiştir.

17. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi yüklemin türüne göre ötekilerden farklıdır?**

A) Çocuklara ara öğün alışkanlığı kazandırmak oldukça önemli.
B) Araştırmacılar insanda altıncı bir tat duyusu olduğunu çözdüler.
C) İstediği rengi bulmak için boyaya biraz su koyarak boyayı sulandırdı.
D) Meteoroloji yetkilileri ekim başında havanın yeniden ısınacağını söylüyor.
E) Mahzuni, Anadolu insanının duygularına, düşüncelerine çok iyi tercüman olur.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ara söz kullanılmamıştır?**

A) Sanat, ülkenin en önemli mecrası, gelişmedi mi insan da tökezler.
B) Adam, kara kuru bir çocuğa, Ahmet'in oğluymuş, eğilip adresi sordu.
C) Ne var ki, bu ülkede kısa yoldan para kazanma, köşeyi dönme isteği hiç bitmez.
D) Çitçileri köyün meydanına muhtar, Abdi Ağa, çağırtmış olacak.
E) Ankara'yı, grisi bitmeyen bu şehri, bir gün özleyeceğimi hiç düşünmemiştim.

19. (I) Doğa; bazı insanları bir çalgı gibi yaratabilir, yönlendirebilir. (II) Kimilerine talih güler. (III) Makarna düşkünü şişman bir İtalyan, dünyayı ayağa kaldıran bir tenor olarak karşımıza çıkıyorsa bundandır. (IV) Ama aynı kişinin yazma işinde hiçbir zaman talihi gülmez. (V) Güdüler, sezgiler ya da doğanın sağladığı hiçbir bedensel ya da ussal olanak, yazarlık için yetmez. (VI) Ne etkili bir şarkıcı ne olağanüstü bir çizer ne kıvrak bir dansçı yazarın yükünü taşır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümle, bağımlı sıralı cümledir.

B) III. cümle, kurallı bir isim cümlesidir.

C) IV. cümle, olumsuz bir fiil cümlesidir.

D) V. cümle, girişik birleşik cümledir.

E) VI. cümle, biçimce de anlamca da olumsuzdur.

20. "Biz, Neşet Ertaş'ı tanımayan nesle aşina değiliz." **cümlesiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Biçimce de anlamca da olumsuzdur.

B) "aşina değiliz" sözü, yüklemdir.

C) Yer tamlayıcısı, sıfat-fiil öbeğidir.

D) Basit cümledir.

E) Kurallı bir isim cümlesidir.

BENİM HOCAM

1. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemin yerine göre cümleler; iki başlıkta incelenir:

a. **Kurallı (Düz) Cümle:** Yüklemi sonda olan cümlelerdir.

b. **Kuralsız (Devrik) Cümle:** Yüklemi sonda olmayan (başta, ortada) cümlelerdir.

Buna göre A seçeneğindeki cümlenin yüklemi "bitirirsin", B seçeneğindeki cümlenin yüklemi "bekliyormuş", D seçeneğindeki "ödüllendirdiler" yüklemi, E seçeneğindeki "çalışmalısınız" yüklemi cümlenin sonunda olduğu için bu cümleler kurallı (düz) cümledir. C seçeneğindeki cümlenin yüklemi "değişiyordu" sözü, cümlenin sonunda değildir ve bu cümle devrik (kuralsız) cümledir.

CEVAP: C

2. **HATIRLAYALIM**

- **İsim cümlesi;** yüklemi ad ya da ad soylu bir sözcüğün ek-fiil eklerinden birini (-idi, -imiş, -ise, -dır) alarak yüklem olmasıyla oluşan cümledir.
- **Fiil cümlesi;** iş, oluş, hareket bildiren sözcüklerin (fiillerin) kip ve kişi ekiyle çekimlenerek yüklem olduğu cümlelerdir.

Buna göre seçenekleri incelediğimizde, A seçeneğindeki cümlenin yüklemi "... araçtır" sözcüğü, B seçeneğindeki cümlenin yüklemi "... mümkündür" sözcüğü, C seçeneğindeki cümlenin yüklemi "katkıdır" sözcüğü, D seçeneğindeki cümlenin yüklemi "farklıdır" sözcüğü isimdir, isim soyludur. Bu cümleler isim cümlesidir. Ancak E seçeneğindeki cümlenin yüklemi "gerektirir" sözcüğüdür ve "gerektir-" fiiline getirilen "-ir" geniş zaman eki ile çekimlenip yüklem olmuştur. Dolayısıyla bu cümle, bir fiil cümlesidir.

CEVAP: E

3. **HATIRLAYALIM**

- **Devrik cümle;** yüklemi sonda olmayan cümledir.
- Yüklem, başta ya da ortada olmalıdır.
- **Kurallı cümle;** yüklemi sonda olan cümledir.

Buna göre parçada numaralanmış cümlelere baktığımızda;

- I. cümlenin yüklemi olan "anılır" sözcüğünün,
- III. cümlenin yüklemi olan "tanınıyor" sözcüğünün,
- IV. cümlenin yüklemi olan "aşmıştır" sözcüğünün,
- V. cümlenin yüklemi olan "geçmiştir" sözcüğünün cümlenin sonunda olduğunu görürüz. Yani bu cümleler, kurallı cümlelerdir.

Ancak parçada II numarayla verilen cümlenin yüklemi olan "kapandı" sözcüğü, cümlenin sonunda değil ortasındadır. Dolayısıyla II. cümle devrik cümledir.

CEVAP: B

4. **HATIRLAYALIM**

- "yüklemine göre cümle" = "yüklemin türüne göre cümle"
- Böyle bir soru kökü geldiğinde cümlenin yüklemini tespit et, bu yüklemin isim mi fiil mi olduğuna bak.

I. cümlenin yüklemi "gerektirir", III. cümlenin yüklemi "bilir", IV. cümlenin yüklemi "kaçınır", V. cümlenin yüklemi "saplanmaz" sözcükleri fiildir, bu yüzden bu cümleler fiil (eylem) cümlesidir. Ancak II. cümlenin yüklemi "saygılıdır" sözcüğüdür. Bu sözcük "saygılımak" diyemeyeceğimiz için isimdir. Dolayısıyla cümle, isim cümlesidir.

CEVAP: B

5. **HATIRLAYALIM**

- Biçimce olumlu cümlelerde yüklem, "-ma, -me; -maz, -mez; -sız, -siz; yok, değil" gibi ekler ya da sözcükler içermez.
- Anlamca olumsuz cümlelerde yüklemde belirtilen yargı ya da durum gerçekleşmez, gerçekleşmemiştir, gerçekleşmeyecektir.
- Biçimce olumlu, anlamca olumsuz cümlelerde genellikle "ne... ne..." bağlacı bulunur.

Bu bilgilere göre seçenekleri incelediğimizde;

A) "inanırım" yüklemdir, biçimce de anlamca da olumludur.

B) "gerekir" yüklemdir, biçimce de anlamca da olumludur.

C) "göz ardı edilemez" yüklemdir, biçimce de anlamca da olumsuzdur.

D) "görürsünüz" yüklemdir; biçimce olumludur ancak cümledeki "ne.. ne..." bağlacı cümleye anlamca "görmezsiniz" olumsuz anlamını katmıştır, yani anlamca olumsuzdur.

E) "içselleştirmiştir" yüklemdir, biçimce de anlamca da olumludur.

CEVAP: D

BENİM HOCAM

6. **HATIRLAYALIM**

- **Ara söz,** cümle dışı unsur olmasına rağmen, cümlede bir ögenin anlamını genişletmeye, açıklamaya ya da daraltmaya yarar. Ek bir açıklama gibidir.
- Cümlede iki virgül (,) ya da iki kısa çizgi (-) arasında gösterilir.
- Cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında ya da öge sayısında bir eksilme, daralma olmaz.
- **Özne,** cümlede işi yapan ya da hakkında söz edilen varlıktır. "Ne, kim?" sorularına yanıt olur.

A seçeneğinde ara söz olan "hayallerinin yıkıldığı kentten" sözü, kendinden önceki dolaylı tümlecin açıklayıcısıdır. (Nereden gelmişti?)

B seçeneğinde ara söz olan "bahçedeki bankta" sözü, kendinden önceki dolaylı tümlecin açıklayıcısıdır. (Nerede beklemiş?)

C seçeneğinde ara söz olan "son yıllarda çok beğendiğim" sözü, kendinden önceki nesnenin açıklayıcısıdır. (Kimi tanımıştım?)

D seçeneğinde ara söz olan "şantiye şefi" sözü kendinden önceki öznenin (Yılmaz) açıklayıcısıdır. (Not yazan kim?)

E seçeneğinde ara söz olan "sokağının başında" sözü, kendinden önceki dolaylı tümlecin açıklayıcısıdır. (Nereden alırım?)

Görüldüğü gibi D seçeneğinde özne, açıklamasıyla verilmiştir.

CEVAP: D

7. **HATIRLAYALIM**

- **Eksiltili cümle,** yüklemi söylenmemiş cümledir.
- Yüklemin söylenmediğini belirtmek için üç nokta (...) konur. Ancak kalıp söz olan atasözlerinde cümle sonlarında nokta (.) konduğunu görürüz.
- Bu tarz sorularda üç şeyi düşünün:

1. Cümlede yüklem var mı, yoksa acaba ben cümlenin sonuna yüklem değerinde bir sözcük ekleyebilir miyim? (Ekleyebilirsem demek ki eksiltili cümledir.)

2. Yüklemde olan ama düşen "-dır, -dir" ek eylemi var mı? (Varsa o cümle eksiltili cümle değildir.)

3. Sıralı veya bağlı cümlelerde yüklem ortak olabilir. Böyle bir durum var mı? (Yüklem ortaksa iki cümle için de yüklem vardır, eksiltili cümle değildir.)

Verilen atasözlerini inceleyelim:

A) Acı acıyı **keser**, su sancıyı.
Yüklem ortak kullanılmış.

B) Düğün el ile, harman yel ile. ("yapılır" yüklemi söylenmemiş.)

C) İncir babadan, zeytin dededen. ("kalmalı" yüklemi söylenmemiş.)

D) Azıcık aşım, kaygısız başım. ("olsun" yüklemi söylenmemiş.)

E) Kiminin parası, kiminin duası. ("makbuldür" yüklemi söylenmemiş.)

Görüldüğü gibi B, C, D ve E seçeneklerinde yüklem söylenmemiş, biz kendimiz getirdik. Dolayısıyla bu cümleler eksiltili cümledir. Ama A seçeneğindeki cümlede bulunan "keser" sözcüğü/yüklemi iki cümle için de ortak kullanılmıştır, yani yüklem vardır. Eksiltili cümle değildir.

CEVAP: A

8. **HATIRLAYALIM**

- Cümleler, yargı sayısına göre basit ve birleşik cümle diye iki başlıkta incelenir.
- Bir cümlede tek yargı varsa cümle, basit cümledir. Tek yargılı cümlelerde yargı sayısı olarak sadece yüklem vardır. (Eylemsi yoktur.)
- Birden fazla yargı varsa birleşik cümledir. Birden fazla yargı; yüklem ve yüklemin dışındaki ögeyi oluşturan sözcüklerdeki eylemsiler (isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil) ile olur.

Buna göre numaralanmış cümleleri inceleyelim:

I. cümlede "bulunur" sözcüğü yüklemdir ve bu sözcük dışında cümlede başka yargı yoktur. Cümlede tek yargı vardır.

II. cümlede "kök salmış" sözcüğü yüklemdir ve bu söz dışında cümlede başka yargı yoktur. Cümlede tek yargı vardır.

III. cümlede "heybetli" sözcüğü / yüklemi birinci yargıyı oluşturur. Bunun dışında cümledeki "bili**nen**" sözcüğü sıfat-fiil eki içerdiği için ikinci yargı olmuştur.

IV. cümlede "fark etti" sözcüğü yüklemdir ve bu sözcük dışında cümlede başka yargı yoktur. Cümlede tek yargı vardır.

V. cümlede "incelendi" sözcüğü yüklemdir ve bu sözcük dışında cümlede başka yargı yoktur. Cümlede tek yargı vardır.

CEVAP: C

9. **HATIRLAYALIM**

- **Sıralı cümle,** anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) birbirine bağlanmasıyla oluşan cümlelerdir.

Bu bilgiye göre seçeneklerde verilen cümleleri inceleyelim:

A) Acındırırsan arsız **olur**, acıktırırsan hırsız **olur**.
1. cümle 2. cümle

B) Aç at yol **almaz**, aç it av **almaz**.
1. cümle 2. cümle

C) Adamak **kolay(dır)**, **ödemek güçtür**.
1. cümle 2. cümle

D) **Açtırma** kutuyu, **söyletme** kötüyü.
1. cümle 2. cümle

Görüldüğü gibi A, B, C ve D seçeneklerinde iki ayrı cümle / yüklem vardır ve bu cümleler virgül (,) ile bağlanmıştır. Bu cümleler, sıralı cümlelerdir.

Ancak E seçeneğinde sıralı cümle yoktur. Çünkü cümlede tek yüklem vardır. Bu cümledeki virgül (,) cümleleri ayırmak için değil "ağustosta gölge kovan" öznesini vurgulamak için kullanılmıştır.

E) Ağustosta gölge kovan, zemheride karnın ovar.
Özne yüklem

CEVAP: E

10. **HATIRLAYALIM**

- **Sıralı cümle;** anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) bağlandığı cümlelerdir.
- **Bağlı cümle;** anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin bağlaçlarla birbirine bağlandığı cümlelerdir.
- **Kurallı (düz) cümle,** yüklemi sonda olan; kuralsız (devrik) cümle, yüklemi sonda olmayan cümledir.
- **İsim (ad) cümlesi;** yüklemi ek-eylemle çekimlenmiş bir isim veya isim soylu sözcükten oluşan cümlelerdir.
- **Fiil (eylem) cümlesi;** yüklemi çekimli fiilden (fiil + kip eki + kişi eki) oluşan cümlelerdir.
- **Basit cümle;** tek yargılı (tek yüklemli) olan cümlelerdir.
- **Birleşik cümle;** birden fazla yargısı olan cümlelerdir. (yüklem + eylemsi)

Buna göre numaralanmış cümleleri inceleyelim:

I. cümlede anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümleler virgül (,) ve noktalı virgülle (;) sıralandığı için sıralı cümledir. Verilen bilgi doğrudur.

II. cümlede "var" yüklemi sonda olduğu için cümle kurallıdır. Bu sözcük "mevcut" anlamında bir isimdir, cümle isim cümlesidir. Verilen bilgi doğrudur.

III. cümlede tek yargı vardır: "yansımış" sözcüğü cümledeki tek yargıdır, cümle basit bir cümledir. Verilen bilgi doğrudur.

IV. cümlede yüklem "dolaşıyor" sözcüğüdür. Bu sözcük "dolaş-" fiiline getirilen "-(ı)yor" kip ekiyle çekimlenmiş bir fiildir. (Fiil cümlesi olur.) Verilen bilgi doğrudur.

V. cümle, bağlı cümle değildir. Çünkü bu cümlede anlamca tamamlanmış tek cümle vardır, tek yüklem vardır. (dönüştürüyor) Cümledeki "ve" bağlacı cümleleri değil, eş görevli sözcükleri bağlıyor. Verilen bilgi yanlıştır.

CEVAP: E

11. **HATIRLAYALIM**

- Sıralı cümle, anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) bağlandığı cümlelerdir.
- Bir cümlede öge ortaklığı olup olmadığını görmek için verilen iki cümlenin de ögelerinin ayrı ayrı bulunması gerekir.
- Özne, yüklemde belirtilen işi gerçekleştiren ya da hakkında söz edilen varlıktır.

Bu bilgilere göre verilen seçenekleri inceleyelim:

A) Çocuklar (Özne) hızla servise bindi (Yüklem), şoför (Özne) aracı çalıştıramadı (Yüklem).

B) Sen (Özne) biraz dinlen istersen (Yüklem), sofrayı ben (Özne) hazırlarım (Yüklem).

C) O (Özne (ortak)) / Mülakata Bursa'ya gidecek (Yüklem), oradan İstanbul'a geçecekmiş (Yüklem).

D) Düğün alayı (Özne) oldukça geç kaldı (Yüklem), kız tarafı (Özne) sabırsızlanmıştı (Yüklem).

E) Telefonun ekranı (Özne) kararıyordu (Yüklem), / (ben) (Özne) kimin aradığını göremiyordum (Yüklem).

Görüldüğü gibi A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde işi yapan varlıklar (özneler) farklıdır. C seçeneğinde verilen cümlede "O" öznesi ortak kullanılmıştır.

CEVAP: C

12. **HATIRLAYALIM**

- Sıralı cümle, anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) bağlandığı cümlelerdir.
- İsim-fiiller fiillere getirilen "-ma, -ış, -mak" ekleriyle yapılır. Bu ekleri alan sözcük, artık isim olur.
- İsim-fiil öbeği, isim fiil ekini alan sözcükle en az bir sözcüğün daha birleşerek bir öbek oluşturmasıdır.
- Kurallı cümlelerde yüklem, cümlenin sonunda bulunur.
- Birden fazla yargının bulunduğu cümleye birleşik cümle denir.

Bu bilgilere göre öncülde verilen cümleyi inceleyelim:

Düşünmeden konuş**mak** (Özne), / nişan almadan ateş etmeye (Dolaylı Tümleç (Yer Tamlayıcısı)) / benzer (Yüklem).

Görüldüğü gibi cümle üç ögelidir. (B seçeneği doğrudur.)

"Düşünmeden konuşmak" sözündeki "-mak" eki "konuş-" fiiline gelerek bu fiili isim yapmıştır. Ayrıca "konuşmak" isim-fiili, kendinden önceki sözcükle bir öbek oluşturmuş, isim-fiil öbeği olmuştur. (C seçeneği doğrudur.)

"benzer" yüklemi cümlenin sonundadır, dolayısıyla bu cümle kurallı bir cümledir. (D seçeneği doğrudur.)

Cümlede "düşünmeden", "konuşmak", "almadan", "etmeye" sözcükleri fiilimsidir. Fiilimsiler, cümledeki yargı sayısını artırır ve birleşik cümle yapar. (E seçeneği doğrudur.)

Bu cümlede anlamca tamamlanmış birden fazla cümle virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) birbirine bağlanmamıştır. Dolayısıyla bu cümle sıralı cümle değildir. A seçeneği yanlıştır. Bu cümledeki virgül (,) özneyi vurgulamak, öne çıkarmak için kullanılmıştır.

CEVAP: A

BENİM HOCAM

13. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemin yerine göre cümleler kurallı ve devrik cümle diye incelenir. Kurallı cümlelerde yüklem sonda bulunurken devrik cümlelerde yüklem sonda bulunmaz.
- Yüklemi isim ya da isim soylu sözcük olan cümleler isim cümlesidir.
- Yüklemde belirtilen yargı gerçekleşirse cümle, anlamca olumludur.
- Girişik birleşik cümle, içinde eylemsi (isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil) bulunan cümledir. Yargı sayısının eylemsiyle artırıldığı cümlelerdir.

Buna göre numaralanmış cümleleri inceleyelim:

I. cümlenin yüklemi olan "yetersizdi" sözcüğü, cümlenin sonundadır, bu cümle kurallı bir cümledir.

II. cümlenin yüklemi olan "kısırdı" sözcüğü, "kısır" ismine getirilen "-idi" ek-fiili ile yüklem olmuştur. Bu cümle isim cümlesidir.

III. cümle olan "Yerli bir orkestramız olmadığından / üç beş yabancı üstat dışında kimseyi / dinleyemezdik." cümlesi dört ögeli değil, üç ögelidir. (Zarf Tümleci-Nesne-Yüklem) "Biz" gizli öznedir. (Öge sayısına dâhil edilmez.)

IV. cümlede belirtilen "zorundaydılar" yükleminde "zorunda olma durumu gerçekleştiği için" cümle, anlamca olumludur.

V. cümlede "çalınmadığı", "devleşmiş" ve "dinleme" sözcükleri eylemsidir ve bu eylemsiler cümledeki yargı sayısını artırır. Dolayısıyla bu cümle, girişik birleşik cümledir.

CEVAP: C

14. **HATIRLAYALIM**

- Cümledeki yüklem (isim ya da çekimli fiil) her zaman bir yargı kabul edilir. Cümlede yüklemin dışında eylem, eylemsi (isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil) varsa bu eylem ve eylemsiler yargı sayısını artırır.
- Yüklem temel cümledir. Eylemsi(ler), cümlede yan cümlecik kurar.

Buna göre seçeneklerde verilen cümlelere baktığımızda A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde tek yüklem, tek yargı olduğunu görürüz. (Yüklemin dışında eylem ya da eylemsi yoktur.) Ancak B seçeneğinde verilen "Halk masallarıyla büyüyen çocuklara bazı değerleri vermeniz gerekmez." cümlesini incelersek;

✓ yüklem olan "gerekmez" sözü birinci yargı,

✓ "büyü**yen**", "ver**menize**" sözleri de ikinci ve üçüncü yargıyı oluşturur. Çünkü ilk sözcük sıfat-fiil, ikinci sözcük isim-fiil eki almıştır.

CEVAP: B

15. **HATIRLAYALIM**

- Bağlı cümle, anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin bağlaçlarla (ve, veya, ama, ancak, fakat, çünkü, ki, ne...ne... vs.) birbirine bağlandığı cümlelerdir.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümlenin bağlı cümle olduğunu görürüz. Bu cümlede "sorunlarınızı biliyorsunuz" bir cümledir, "çözmek için uğraşmıyorsunuz" bir cümledir. Bu iki cümle "ve" bağlacıyla bağlanmıştır.

D ve E seçeneklerinde verilen cümleler sıralı cümledir.

CEVAP: A

16. **HATIRLAYALIM**

- Bağlı cümle, anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin bağlaçlarla birbirine bağlandığı cümlelerdir.
- Eylemsiler, fiile getirilen bazı eklerle onlardan isim, sıfat ve zarf yapan sözcüklerdir. Türkçede üç eylemsi vardır:

✓ isim-fiil (ad-eylem): (-ma, -ış, -mak),

✓ sıfat-fiil (ortaç): (-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş)

✓ zarf-fiil (bağ-fiil/ulaç): (-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -meksizin, -...r ...mez)

- Dönüşlülük kişi zamiri, "kendi" sözcüğüdür.
- Nesne, öznenin yaptığı işten etkilenen varlıktır. "Neyi, kimi, ne?" sorularından birine yanıt olur.
- Basit zamanla çekimlenen eylemde haber ya da dilek kiplerinden biri bulunur. Ek-fiil (-idi, -imiş, -ise, -dır) bulunmaz.

A) Öncülde verilen cümlede, anlamca tamamlanmış iki cümle "ama" bağlacıyla bağlanmıştır. Dolayısıyla cümle, bağlı cümledir.

B) Cümlede farklı eylemsiler yoktur. Sadece isim-fiil vardır: değiştir**meyi**

Farklı eylemsi olsaydı sıfat-fiil ve zarf-fiilden de en az bir tane bulmamız gerekirdi.

C) Cümledeki "herkes, kimse" sözcükleri belgisiz zamirdir ancak "kendini" sözcüğü dönüşlülük kişi zamiridir.

D) İlk cümlede nesne "insanlığı değiştir**meyi**", ikinci cümlede ise "kendini değiştir**meyi**" sözüdür. Bu sözün içinde isim-fiil vardır ve isim-fiil kendinden önceki sözcükle birleşerek isim-fiil öbeği oluşturmuştur.

E) Verilen cümlede iki ayrı yüklem vardır ve bu yüklemler "düşün-" fiiline getirilen geniş zaman eki ile çekimlenmiştir. Yani, tek kip eki aldıkları için basit zamanlıdır.

CEVAP: B

17. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemin türüne göre cümleler, isim (ad) ve eylem (fiil) cümlesi olmak üzere incelenir.

İsim (ad) cümlesinde, yüklem isim ya da isim soylu bir sözcüktür. Eylem (fiil) cümlesinde ise yüklem; iş, oluş, hareket bildiren bir sözcüktür. (Eylem cümlelerinde yüklem çekimli fiildir. "fiil + kip eki + kişi eki")

Buna göre seçeneklerdeki cümlelere bakarsak A seçeneğindeki cümlenin yükleminin "önemli" isminin olduğunu görürüz. İsimdeki "-dir" ek-fiil eki düşmüştür. Dolayısıyla A seçeneğindeki cümle isim cümlesidir.

B seçeneğinde yüklem "çözdüler", C seçeneğinde yüklem "sulandırdı", D seçeneğinde yüklem "söylüyor", E seçeneğinde yüklem "tercüman olur" sözcükleridir ve bu sözcükler iş, oluş, hareket bildirir yani fiildir. Dolayısıyla bu cümleler fiil cümlesidir.

CEVAP: A

18. **HATIRLAYALIM**

- Ara söz, herhangi bir ögenin açıklayıcısı olarak cümleye giren, cümlede iki virgül (,) ya da iki kısa çizgi (-) arasında yer alan, cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında herhangi bir daralmaya ya da bozulmaya yol açmayan bazen de cümleye bağımsız girebilen sözcük ya da sözcük gruplarıdır.

Buna göre, A seçeneğindeki "ülkenin en önemli mecrası" sözü, B seçeneğindeki "Ahmet'in oğluymuş" sözü, D seçeneğindeki "Abdi Ağa" sözü, E seçeneğindeki "grisi bitmeyen bu şehri" sözü ara sözdür. Ancak C seçeneğinde ara söz kullanılmamıştır. Bu cümlede ilk virgül (,) vurgu için ikinci virgül (,) eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır.

CEVAP: C

19. **HATIRLAYALIM**

- Sıralı cümle, anlamca tamamlanmış birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) birbirine bağlanmasıyla oluşan cümlelerdir. Sıralı cümlelerde en az bir öge ortaklığı varsa **"bağımlı sıralı cümle"**, hiçbir öge ortaklığı yoksa **"bağımsız sıralı cümle"** olur.
- Kurallı cümle, yüklemi sonda olan cümlelerdir.
- İsim (ad) cümlesi, yüklemi isim ya da isim soylu sözcük olan cümlelerdir.
- Fiil (eylem) cümlesi; yüklemi iş, oluş, hareket bildiren sözcüklerle oluşan cümlelerdir.
- Olumsuz cümle, yüklemde belirtilen yargının gerçekleşmediğini, gerçekleşmeyeceğini bildiren cümlelerdir.
- Girişik birleşik cümle, içinde eylemsi (isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil) bulunan birleşik cümlelerdir.
- Biçimce olumsuz cümlelerde yüklem "-ma, -maz, -sız, yok, değil" ek ya da sözcüklerinden birini alan cümlelerdir.
- Anlamca olumlu cümlelerde yüklemde belirtilen yargı gerçekleşir.
- Anlamca olumsuz cümlelerde yüklemde belirtilen yargı gerçekleşmez.

Buna göre parçada numaralanmış cümleleri incelersek

I numarayla verilen "Doğa; bazı insanları bir çalgı gibi yaratabilir, yönlendirebilir." cümlesi virgülle (,) bağlanan iki cümle içerdiği için bir sıralı cümledir. Bu cümlede "doğa" öznesi, "bazı insanları" nesnesi ve "bir çalgı gibi" zarf tümleci iki cümle için de ortak kullanılmıştır. Yani, bağımlı sıralı cümledir.

III numarayla verilen cümlenin yüklemi "bundandır" sözcüğüdür. Bu yüklem, cümlenin sonunda olduğu için cümle kurallıdır. Yüklem olan "bu" sözcüğü "isim soylu / zamir" olduğu için cümle, isim cümlesidir.

IV numarayla verilen cümlede "gülmez" yüklemi "gül-" fiiline getirilen "-mez, -maz" olumsuzluk ekini aldığı için ve "talihin gülme" eylemi gerçekleşmediği için olumsuz bir cümledir. Ayrıca sözcük fiil olduğu için cümle fiil cümlesidir.

V. cümlede yüklem olan "yetmez" sözcüğü birinci yargıdır. Bu cümledeki "sağla**dığı**" sözcüğü eylemsidir, sıfat-fiil eki almıştır ve cümlede ikinci yargıyı oluşturur. Dolayısıyla cümle girişik birleşik cümledir.

VI. cümle yüklemi "taşır" olumlu fiilini aldığı için biçimce olumludur. ("-ma, -me; -maz, -mez; -sız, -siz; yok, değil" ifadeleri yüklemde yoksa cümle, biçimce olumludur.) Ayrıca bu cümledeki "ne... ne..." bağlacı anlamı olumsuz yapar. Yani bağlaç, cümleye "... yazarın yükünü taşıyamaz" anlamı katar. Dolayısıyla cümle anlamca olumsuzdur. O hâlde cümle biçimce olumlu, anlamca olumsuzdur.

CEVAP: E

20. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemi olumsuzluk eki ya da kelimesi içeren cümleler, biçimce olumsuzdur. Yüklemde belirtilen yargı ya da durum gerçekleşmiyorsa anlamca olumsuzdur.
- "değil" sözcüğü hiçbir zaman tek başına bir öge olamaz, kendinden önceki sözcüğün olumsuzudur, o sözcükle birlikte alınır. (Cümleyi olumlu yaparak öge bulmak işinizi kolaylaştırır.)
- Yer tamlayıcısı (dolaylı tümleç), cümlede yönelme, bulunma, ayrılma anlamında görev yapar.
- Sıfat-fiil (ortaç), fiile getirilen "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" ekleriyle sıfat olan eylemsilerdir. Sıfat-fiil, kendinden önceki sözcük(ler)le birleşerek öbek oluşturabilir.
- Basit cümle, tek yargı /tek yüklem bildiren cümlelerdir.
- Kurallı cümle, yüklemi sonda bulunan cümlelerdir.
- İsim cümlesi, yüklemi isim ya da isim soylu sözcük olan cümlelerdir.

Bu bilgilere göre seçenekleri incelersek;

Cümlenin yüklemi olan "aşina değiliz" sözü, biçimce de anlamca da olumsuz olduğu için cümle biçimce de anlamca da olumsuzdur.

"aşina değiliz" sözü yüklemdir. x Sözcüğün olumlusu "aşinayız"dır.

Biz, / Neşet Ertaş'ı tanımayan nesle / aşina değiliz.
Özne — Yer Tamlayıcısı (Dolaylı Tümleç) — Yüklem

"Neşet Ertaş'ı tanımay**an** nesle" söz öbeğinde sıfat-fiil yapan "-an" eki vardır. Bu eki alan sözcük diğer sözcüklerle parçalanamayan, ayrı düşünülemeyen bir öbek oluşturmuştur.

Cümlede sıfat-fiil olan "tanımayan" sözcüğü cümlede ikinci yargıyı oluşturur. Dolayısıyla bu cümlede yüklemi de dâhil edersek iki yargı vardır. Cümle yargı sayısına göre basit değil birleşik cümledir.

Yüklem olan "aşina değiliz" sözü sonda olduğu için kurallıdır. Bu sözü "aşinayız" şeklinde olumluya çevirirsek sözcüğün "**aşina**yız" şeklinde isim olduğunu rahatlıkla görürsünüz. Dolayısıyla cümle, isim cümlesidir.

CEVAP: D

1. (I) Estetik duygusu ile öz güven arasında bağlantı vardır. (II) Estetik duygusu azalan kişi, kendini kötü hissettiğinde öz güven kaybı yaşar. (III) İnsanın psikolojik kaynakları, önem verdiği şeylere yönelir. (IV) Bu yüzdendir ki kadınlar, estetik duygularını tatmin ettikleri zaman güvende olduklarını hissederler. (V) Estetik operasyon için cerrahlara başvuran kişilerin çoğunun aradığı da aslında öz güven duygusudur.

Yukarıdaki cümlelerin hangilerinde çatı özelliği aranmaz?

A) I. ve II.
B) I. ve V.
C) II. ve III.
D) III. ve V.
E) IV. ve V.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işi yapan belli değildir?**

A) Kâzım Bey, bir dilekçeyle orduya gönüllü katılmıştı.
B) Şairler de bekliyordu yalnızlığın kuytu köşelerinde.
C) Haberlere bakılırsa bölgedeki tüm okullar kapatılmış.
D) Akşamki sözlerine herkesten önce ben bozuldum.
E) Adamın ince davranışları karşısında çok ezildik.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi işteş çatılı bir eylemdir?**

A) Öğrenciler, konuyu önce müdürle konuştu.
B) Isınmak için bütün çocuklar peteklere yapıştı.
C) Oyunlardan en sevdiği, babasıyla araba yarışıydı.
D) Alacak verecek davasından iki kardeş fena bozuştu.
E) Bu, herkesin konuştuğu, görkemli bir açılıştı.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi özne-yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Günler sonra nihayet o da aramıza katıldı.
B) Kötü haberi alınca yataktan fırlayıp aceleyle giyindi.
C) Soruyu bir tek ben bildim diyerek nasıl da sevindi.
D) İnşaattan kalan harçlar camlardan iyice kazındı.
E) Annesinin sesiyle uyanınca tatlı tatlı gerindi.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylem karşılıklı yapılmıştır?**

A) Öğretmenlerinin yaptığı taklide çocuklar gülüşüyordu.
B) Dallardaki yuvalarda kuşlar ötüşür bahar gelince.
C) Yağmurdan kaçışan işçiler servislere doluştu.
D) Polisi gören hırsızlar olay yerinden hızla sıvışmış.
E) Koridorda birbirlerini görmeyince çarpışmışlar.

6. Dönüşlü çatılı eylemler, eylem köküne "-l, -n" eklerinden birini alır. İşi yapan da işten etkilenen de aynı varlıktır.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi dönüşlü bir eylemdir?

A) Patron işe geç gelen personeli fena azarladı.
B) Başbakan gelmeden bütün sokaklar didik didik arandı.
C) Vali gelmeden bütün personel binanın önünde hazır bulundu.
D) Salonun her köşesi ayrıntılı bir şekilde temizlendi.
E) Yapılan aramalarda ruhsatsız iki adet silah bulundu.

7. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi geçişsiz bir eylemdir?**

A) Evin tüm odalarını şampanya rengine boyadı.

B) Ayakkabılarım iki ay gibi bir sürede eskidi.

C) Çocuklar, bahçedeki çiçekleri koparmayın!

D) Raflardaki etiketleri bir türlü anlayamadık.

E) Polisler, zanlının evini bir güzel aradılar.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi özne-yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Dün öğrencilerden bir kısmı derse son anda yetişti.

B) Çocuklar kendi çabalarıyla, azimleriyle böyle gelişti.

C) Bence de bu ceket sana daha çok yakıştı.

D) Yer olmadığını görünce en arkadaki koltuklara sıkıştı.

E) Babalarından kalan mirası üç kardeş aralarında paylaştı.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi nesne-yüklem ilişkisi bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Hediye ettiğimiz tabloyu evinin en güzel yerine astı.

B) Doğal gaz fiyatlarında kışa doğru bir artış olur.

C) Pistteki uçaklar ikinci bir emre kadar hareket etmeyecek.

D) Yılbaşında aldığım kazak çok geçmeden söküldü.

E) Temiz havada yemyeşil çimlerin üzerine uzandılar.

10. Hata yapmaktan korkan insan, hiçbir şey yapamaz.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Üç ögeli bir cümledir.

B) Özne, sıfat-fiil öbeğidir.

C) Yüklemi geçişsizdir.

D) Etken çatılı bir fiil vardır.

E) Yüklem, yapısına göre birleşiktir.

11. "Servisin aşağıda beklediğini duyunca odasında hızlı hızlı toplandı." **cümlesinin özne-yüklem ilişkisi bakımından özdeşi, aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Olgunlaşan cevizler konu komşu yardımıyla toplandı.

B) Kurul, son gelişmeden sonra Çankaya'da toplandı.

C) Günlerdir bekleyen çöpler nihayet dün gece toplandı.

D) Durumu olmayan çocuklar için 500 bin Türk lirası toplandı.

E) Eşyalar yarım saat gibi kısa bir sürede toplandı.

12. Eylemler, nesne alıp almadıklarına göre iki şekilde incelenir. Nesne alabilen eylemler "geçişli", nesne alamayanlar ise "geçişsiz"dir.

Buna göre, aşağıdaki atasözlerinden hangisinin yüklemi geçişli bir fiildir?

A) Tan yeri ağarınca hırsızın gözü kararır.

B) Emanet ata binen tez iner.

C) Misafir, ev sahibinin kuzusudur.

D) Misafirin yüzsüzü ev sahibini ağırlar.

E) Rüzgâra karşı tüküren kendi yüzüne tükürür.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-ş" eki, eylemin birlikte yapıldığını bildirir?**

A) Karanlıktan güneşe çıkınca gözlerim kamaştı.

B) Yalanı ortaya çıkınca Alp'le kısa bir süre bakıştılar.

C) Arzu'yla Öznur tam on iki yıl mektuplaştılar.

D) Cam açılınca masadaki tüm kâğıtlar uçuştu.

E) Hafta sonu arkadaşlarla piknik yapmak için sözleştik.

14. (I) Yangın yarım saatten beri devam ediyordu. (II) Fakat mahallenin ahalisi iki ev sonra söneceğine inanıyorlardı. (III) Çünkü iki ev sonra değerli bir kişinin türbesi vardı. (IV) Bütün evler yanardı ama o tutuşmazdı! (V) Herkesi hayrete düşüren şiddetli bir kıble rüzgârı esiyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde çatı özellikleri aranmaz?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi geçişsizken aldığı ekle geçişli olmuştur?**

A) Rüzgâr, balkondaki çamaşırları uçurmuştu.
B) Ben de sizi dün tüm fabrikada arattım.
C) Çok mahcup olduk, seyircileri uzun süre beklettik.
D) Elindeki poşetleri marketin küçük oğluna taşıttı.
E) Ne yaparsa yapsın kendini bir türlü sevdiremedi.

16. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi geçişli - etken bir fiildir?**

A) Arşivdeki kitaplar, konularına göre sıralandı.
B) Kurumun aldığı karar, dün sabah yetkililere açıklandı.
C) Hiçbir sebep yokken iki arkadaşımla tartıştım.
D) Bu hikâyeyi yıllar önce annemden de dinlemiştim.
E) Yazar, Türk edebiyatının en güçlü isimlerindendi.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne kullanılmamasına rağmen yüklem geçişlidir?**

A) Dergi, bundan tam otuz yıl önce çıkmaya başladı.
B) Etrafındaki insanları sürekli azarlıyormuş.
C) İki gün önce hastanede birlikte ziyaret etmiştik.
D) Nihal, bir masal kahramanı yarattı gördüklerinden.
E) Ertesi gün yapılacak görüşme için hazırlandı.

18. I. Halatlar ustaların yardımıyla çekilmiş.
II. Ay başında camları yardımcıya sildirdi.
III. Şiddetli soğuktan su boruları donmuş.
IV. Dershanenin kantininde onunla görüşmüş.

Yukarıdaki cümlelerde geçen eylemlerle aşağıdaki çatıların hangisi örneklenemez?

A) Etken çatı B) Edilgen çatı
C) Dönüşlü çatı D) İşteş çatı
E) Ettirgen çatı

19. "Radyodan hikâye dinleme kültürü yavaş yavaş yok oluyor." **cümlesinin çatı bakımından özdeşi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Büyük Argo Sözlüğü'nü kitapçılarda bulamadık.
B) Akıllı telefonların hayatımızı kolaylaştırdığı bir gerçek.
C) Saksıdaki çiçeklerin toprağını değiştirmeliyim.
D) Uzaktan eğitim sistemini pek çok öğrenci tercih ediyor.
E) Akşam olurken birkaç arkadaşıyla yurda gelmişti.

20. İyiliği yalnız iyiler anlar, kötülüğü herkes.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bağımlı sıralı cümledir.
B) Yüklemi etken çatılıdır.
C) Adlaşmış sıfat, özne görevindedir.
D) Geçişli bir fiil örneklenmiştir.
E) Bağlaç kullanılmıştır.

1. Çatı özelliği, cümlede özne - yüklem ilişkisi (etken, edilgen, işteş, dönüşlü) ve nesne - yüklem ilişkisi (geçişli, geçişsiz, ettirgen, oldurgan) açısından incelenir.

Çatı özelliği, yüklemi fiil olan cümlelerde (yani fiil cümlelerinde) aranır.

Çatı özelliği, yüklemi isim olan cümlelerde (yani isim cümlelerinde) aranmaz.

O hâlde her cümlenin yüklemini belirleyip isim mi, fiil mi olduğuna bakalım:

- I. cümlenin yüklemi: "vardır" ismidir. (Çatı özelliği aranmaz.)
- II. cümlenin yüklemi: "yaşar" fiilidir.
- III. cümlenin yüklemi: "yönelir" fiilidir.
- IV. cümlenin yüklemi: "hissederler" fiilidir.
- V. cümlenin yüklemi: "öz güven duygusudur" isim öbeğidir. (Çatı özelliği aranmaz.)

Demek ki parçada I. ve V. cümlenin yüklemleri isim olduğu için bu cümlelerde çatı özelliği aranmaz. Diğer cümlelerde ise yüklem, fiil olduğu için çatı özelliği aranır.

CEVAP: B

2. **HATIRLAYALIM**

"İşi yapan bellidir, belli değildir." derse ne aramalıyım?

- Bu soru kökü, ÖSYM'nin geçmişte sıkça başvurduğu bir soru köküdür.
- Bunu gördüğünüzde "etken-edilgen" ya da "edilgen-dönüşlü" ayrımı yaptırılmak istendiğini bilin.

✓ İşi yapan belliyse → "etken"
✓ İşi yapan belli değilse → "edilgen"
✓ İşi yapan/işten etkilenen de aynı varlıksa → "dönüşlü"

A seçeneğinde "Kâzım Bey", B seçeneğinde "şairler", D seçeneğinde "ben", E seçeneğinde "biz" özneleri, yüklemde belirtilen işi yapan varlıklardır, yani işi yapan varlıklar bellidir. Ancak bu cümlelerde işi yapan da işten etkilenen de aynı varlık olduğu için bu cümleler dönüşlüdür. C seçeneğinde ise "Okulu kapatan kim?" diye sorduğumuzda yanıt alamayız, yani "kapatma" işini yapan belli değildir. "kapatma" işi başkası tarafından yapılmıştır, edilgendir.

CEVAP: C

3. **HATIRLAYALIM**

- İşteş çatılı fiillerde, eylemin karşılıklı ya da birlikte yapılma anlamı vardır.
- Fiil kök ya da gövdesine getirilen "-ş" eki, fiile işteşlik anlamı katar.
- Türkçede "-ş" ekinin işteşlik eki olup olmadığını anlamak için fiilin önüne "karşılıklı" ya da "birlikte" kelimelerinden birini getirebilmemiz gerekir.
- Fiilin kökünde geçen "-ş" işteş değildir.
- Fiilden isim yapan "-ş" eki, işteş değildir.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A'da "konuştu" → "konuş-" → Fiilin kökünde geçiyor. İşteş değil.

B'de "yapıştı" → yapış-" → Fiilin kökünde geçiyor. İşteş değil.

C'de "yarışıydı" → "yarış-" → Fiilin kökünde geçiyor. İşteş değil.

D'de "bozuştu" → "boz-uş-" → Karşılıklı - İşteş

E'de "açılış" → "aç-ıl-ış" → Fiilden isim yaptı. İşteş değil.

Görüldüğü gibi D seçeneğindeki eylem işteş çatılıdır.

CEVAP: D

4. **HATIRLAYALIM**

- Çatı özelliklerinde özne-yüklem ilişkisi, yüklemde belirtilen işi kimin yaptığına dair durumları bildirir.

✓ İşi yapan belliyse → etken çatı

✓ İşi yapan belli değilse → edilgen çatı (**başkası tarafından**) (Yüklemde "-l, -n" eklerinden biri vardır.)

✓ İşi yapan da işten etkilenen de aynı varlıksa → dönüşlü çatı (**kendi kendine**) (Yüklemde "-l, -n" eklerinden biri vardır.)

✓ İşi "**birlikte**" ya da "**karşılıklı**" yapma anlamı varsa → işteş çatı

- Cümleleri okuduğumuzda hepsinin yükleminde "-l, -n" eklerinden birinin olduğunu görürüz. Demek ki seçeneklerde ya edilgen çatı ya da dönüşlü çatı özellikleri sorgulanıyor. Yüklemde belirtilen işler "kendi kendine" mi, "başkası tarafından" mı yapılmış, bunu tespit edelim:

A'da → "katıldı" → "0" → "kendi kendine" → dönüşlü ç.

B'de → "giyindi" → "0" → "kendi kendine" → dönüşlü ç.

C'de → "sevindi" → "0" → "kendi kendine" → dönüşlü ç.

D'de → "kazındı" → "İnşaattan kalan harçlar" → "başkası tarafından" → edilgen ç.

E'de → "gerindi" → "0" → "kendi kendine" → dönüşlü ç.

Görüldüğü gibi A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde yüklemler özne-yüklem ilişkisine göre dönüşlü çatılı fiildir. D seçeneğinde ise işi yapan belli olmadığı için edilgen çatılı fiildir.

CEVAP: D

5. **HATIRLAYALIM**

- Eylemin karşılıklı yapılması için eylem kök ya da gövdesine "-ş" eki gelmiş mi diye bakmalıyız.
- Eylemin ya da cümlenin başına "karşılıklı" sözcüğünü getirebildiğimiz seçenek yanıt olacaktır.
- Bu tarz soru köklerinde çeldirici olarak "birlikte" anlamı olan işteş fiil verilir.

Buna göre A seçeneğindeki "gülüşmek" fiili, B'deki "ötüşmek" fiili, C'deki "doluşmak" fiili, D'deki "sıvışmak" fiili "birlikte" yapılma anlamındadır. Ancak E seçeneğindeki "çarpışmak" fiili "karşılıklı" yapılan bir fiildir. (çarp-ış)

CEVAP: E

6. Öncülde verilen bilgi doğrultusunda seçeneklere bakıp yüklemi dönüşlü fiil olan cümleyi aramalıyız.

Dönüşlü fiillerde eylemi yapan da eylemden etkilenen de aynı varlıktır.

Ayrıca dönüşlü fiillerde fiili "kendi kendine" yapma anlamı olduğunu unutmayalım.

A seçeneğinde azarlayan "patron", azarlanan "işe geç gelen personel"dir. (etken)

B seçeneğinde "başkası tarafından" → "sokaklar didik didik arandı" (edilgen) / Arayan belli değil.

C seçeneğinde "hazır bulunan" da "hazır bulunma işinden etkilenen" de "bütün personel" (dönüşlü) / kendi kendine

D seçeneğinde "başkası tarafından" → "salonun her köşesi temizlendi" (edilgen) / Temizleyen belli değil.

E seçeneğinde "başkası tarafından" → "ruhsatsız iki adet silah bulundu" (edilgen) / Bulan belli değil.

CEVAP: C

7. **HATIRLAYALIM**

- Nesnesi olan ya da nesne alabilen eylemlere **geçişli eylem** denir. Geçişli eylemler yükleme sorulan "Neyi, kimi, ne?" sorularına yanıt olurlar.
- Nesnesi olmayan ya da nesne alamayan eylemlere **geçişsiz eylem** denir. Bu cümlelerde yükleme "Neyi, kimi, ne?" sorularını sorduğumuzda yanıt alamayız.

Bu bilgilere göre seçenekleri inceleyelim.

A) Evin tüm odalarını şampanya rengine boyadı.
Nesne (Neyi boyadı?) → Geçişli

B) Ayakkabılarım iki ay gibi bir sürede eskidi.
Özne (Eskiyen ne?) → Nesne yok, geçişsiz

C) Çocuklar, bahçedeki çiçekleri koparmayın!
Nesne (Neyi koparmayın?) → Geçişli

D) Raflardaki etiketleri bir türlü anlayamadık.
Nesne (Neyi anlayamadık?) → Geçişli

E) Polisler, zanlının evini bir güzel aradılar.
Nesne (Neyi aradılar?) → Geçişli

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde nesne olduğu için eylemler geçişlidir. Ancak B seçeneğinde verilen cümlede nesne yoktur bu yüzden fiil, geçişsizdir. Cümledeki "ayakkabılarım" sözcüğü, nesne değil, öznedir. "Eskiyen ne? → ayakkabılarım"

CEVAP: B

8. **HATIRLAYALIM**

- Özne-yüklem ilişkisine göre fiiller "etken", "edilgen", "dönüşlü" ve "işteş" çatılı fiiller olmak üzere incelenir.

Yüklemleri incelediğimizde hepsinde "-ş" eki olduğunu görürüz. Demek ki bu soruda işteş çatılı fiille ilgili bir yoklama yapılacaktır. Ancak unutmayalım, bir fiilin işteş olması için o fiilin "karşılıklı" ya da "birlikte" yapılması, "-ş" ekinin kökte değil ekte geçmesi gerekir. Aksi hâlde "-ş" eki her zaman işteşlik bildirmez.

A, B, C ve D seçeneklerinde işi yapan belli olduğu için her cümlenin öznesi olduğu için fiiller "etken çatılı"dır. Bu seçeneklerdeki cümlelerin eylemlerinde işteşlik anlamı yoktur. Ancak E seçeneğindeki cümlede "paylaştı" eylemi karşılıklı yapılan bir eylemdir ve işteştir.

CEVAP: E

9. **HATIRLAYALIM**

- Nesne-yüklem ilişkisine göre fiiller nesne alıp alamadıklarına göre incelenmelidir.
- Nesne-yüklem ilişkisinde fiil, nesne alabiliyorsa "geçişli", nesne alamıyorsa "geçişsiz", nesne alamayan fiil "-r, -t, -dır" ekleriyle nesne alabilir hâle getiriliyorsa "oldurgan", eylemi başkasına yaptırma anlamı varsa "ettirgen" çatılıdır.
- Fiil, "Neyi, kimi, ne?" sorularına yanıt oluyorsa "geçişli", olmuyorsa "geçişsiz" çatılı fiildir.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) Hediye ettiğimiz tabloyu evinin en güzel yerine astı.
Nesne — Yüklem
O (Özne)
("Neyi astı?" → "bu tabloyu" nesnedir, geçişli)

B) Doğal gaz fiyatlarında kışa doğru bir artış olur.
Özne — Yüklem
("Olan ne?" → "bir artış" öznedir.)
"Neyi, kimi, ne olur?" Nesne yok, geçişsiz)

C) Pistteki uçaklar ikinci bir emre kadar hareket etmeyecek.
Özne — Yüklem
("Hareket etmeyecek olan ne?" → "pistteki uçaklar" öznedir.)
("Neyi, kimi, ne hareket etmeyecek?" → Nesne yok, geçişsiz)

D) Yılbaşında aldığım kazak çok geçmeden söküldü.
Özne — Yüklem
("Sökülen ne?" → "yılbaşında aldığım kazak" öznedir. Nesne yok, geçişsiz)

E) Temiz havada yemyeşil çimlerin üzerine uzandılar.
Yüklem
("Uzanan kim? - "Onlar" öznedir.)

(Neyi uzandı, kimi uzandı, ne uzandı? → Nesne yok, geçişsiz)

Görüldüğü gibi A seçeneğindeki cümlede nesne olduğu için fiil geçişlidir. B, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde ise nesne olmadığı için geçişsizdir.

CEVAP: A

10. Öncülde verilen cümleyi inceleyelim:

Hata yapmaktan korkan insan, / hiçbir şey / yapamaz.
Özne Nesne Yüklem

Üç ögeli cümledir. → A seçeneği doğrudur.

"hata yapmaktan kork**an** insan" öznesi "-an, -en" sıfat-fiil ekini almış ve kendinden önceki sözcüklerle öbek oluşturmuştur. → B seçeneği doğrudur.

Cümlede "hiçbir şey" sözü nesne olduğu için yüklem, geçişsiz değil geçişli bir fiildir. → C seçeneği yanlıştır.

Cümlede "hata yapmaktan korkan insan" sözü öznedir, "hiçbir şey yapamayan" kişiyi verir, dolayısıyla işi yapan bellidir, etken çatılı bir fiildir. → D seçeneği doğrudur.

Yüklem "yapamaz" sözcüğü "yapabilir" sözcüğünün olumsuzudur. Sözcük "yapmak" ve yeterlik fiili olan "-ebil" ekinin birleşimiyle oluşmuştur, yani birleşik yapılıdır. → E seçeneği doğrudur.

CEVAP: C

11. Öncülde verilen cümledeki "toplanma" işini yapan da bu işten etkilenen de aynı kişidir. Yani, "kendi kendine toplandı" anlamı vardır. Fiil dönüşlüdür. Dolayısıyla seçeneklerde dönüşlü çatılı fiil aramalıyız.

A seçeneğinde "Cevizler, başkası tarafından toplandı." anlamı vardır. (Edilgen çatı)

B seçeneğinde "Kurul Çankaya'da kendi kendine toplandı.", toplanma işini yapan da bu işten etkilenen de "kurul"dur. (Dönüşlü çatı)

C seçeneğinde "Çöpler, başkası tarafından toplandı." anlamı vardır. (Edilgen çatı)

D seçeneğinde "500 bin Türk lirası, başkası tarafından toplandı." anlamı vardır. (Edilgen çatı)

E seçeneğinde "eşyalar, başkası tarafından toplandı" anlamı vardır. (Edilgen çatı)

CEVAP: B

12. Öncüldeki bilgi doğrultusunda seçeneklerde verilen cümlelerin yüklemlerini inceleyelim ve geçişli-geçişsiz ayrımı yapalım:

"Neyi, kimi, ne?" sorularına yanıt veren fiiller geçişli, veremeyen fiiller geçişsizdir.

A) Tan yeri ağarınca hırsızın gözü kararır.
Özne Yüklem
(Kararan ne?)

(Neyi, kimi, ne kararır? → Yanıt yok. → Geçişsiz.)

B) Emanet ata binen tez iner.
Özne (İnen kim?) Yüklem

(Neyi, kimi, ne kararır? → Yanıt yok. → Geçişsiz.)

C) Misafir, ev sahibinin kuzusudur.
Özne Yüklem
(Ev sahibinin kuzusu olan kim?)
(Neyi, kimi, ne kuzusudur? → Yanıt yok. → Geçişsiz.)

D) Misafirin yüzsüzü ev sahibini ağırlar.
Özne Nesne Yüklem
(Ağırlayan kim?) (Kimi ağırlar?) / Nesne var-Geçişli.)

E) Rüzgâra karşı tüküren kendi yüzüne tükürür.
Özne Dolaylı T. Yüklem

(Neyi, kimi, ne tükürür? → Yanıt yok. → Geçişsiz.)

Görüldüğü gibi D seçeneğinde verilen yüklem, geçişli bir fiildir.

CEVAP: D

13. "-ş" ekinin kullanımına bakalım:

- A seçeneğindeki "kamaşmak" sözcüğünde işteşlik yoktur. "kamaş-" kök durumundadır.
- B seçeneğindeki "bakışmak" sözcüğünde karşılıklı,
- C seçeneğindeki "mektuplaşmak" sözcüğünde karşılıklı,
- D seçeneğindeki "uçuşmak" sözcüğünde birlikte,
- E seçeneğindeki "sözleşmek" sözcüğünde karşılıklı yapma anlamı vardır.

CEVAP: D

14. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemi iş, oluş, hareket bildiren yani fiil olan cümlelerde (fiil cümlelerinde) çatı özellikleri aranır.
- Yüklemi isim ya da isim soylu sözcük olan cümlelerde (isim cümlelerinde) çatı özellikleri aranmaz.

Buna göre numaralanmış cümlelerin yüklemlerini tespit edip yüklemin isim mi, fiil mi olduğuna bakmalıyız. Yüklemi isim olan cümlelerde çatı özellikleri aranmaz.

I numaralı cümlede yüklem "devam etmek" fiili, II numaralı cümlede yüklem "inanmak" fiili, III numaralı cümlede yüklem "var" ismi (mevcut anlamında), IV numaralı cümlede yüklem "tutuşmak" fiili, V numaralı cümlede yüklem "esmek" fiilidir.

Bu bağlamda I, II, IV ve V numaralı cümlelerde yüklem, fiil olduğu için çatı özellikleri aranırken III numaralı cümlede yüklem isim olduğu için çatı özellikleri aranmaz.

CEVAP: C

15. **HATIRLAYALIM**

- Yüklemi geçişsizken aldığı ekle geçişli olan fiile **oldurgan çatılı fiil** denir.
- Nesne alamayan geçişsiz fiil, "-r, -t, -dır" eklerinden birini alarak geçişli olabilir. Bu durumda fiilin çatısı oldurgan çatıya dönüşür.
- Ama geçişli fiil, "-r, -t, -dır" eklerinden birini alarak tekrar geçişli oluyorsa **ettirgen fiil**dir.
- Yapacağımız şey sırayla şöyle olmalı:

a. Fiilin kökünü bul. Kök geçişsiz olmalı. ("onu" nesnesini alamaz.)

b. Aldığı "-r, -t, -dır" ekiyle fiil geçişli hâle gelmiş mi, ona bak. ("onu" nesnesini alabilir hâle gelir.)

A) "uçurmak" < (onu) uç- (geçişsiz) / (onu) uç-ur- (oldurgan)

B) "aratmak" < (onu) ara- (geçişli) / (onu) ara-t- (ettirgen)

C) "bekletmek" < (onu) bekle- (geçişli) / bekle-t- (ettirgen)

D) "taşıtmak" < (onu) taşı- (geçişli) / (onu) taşı-t- (ettirgen)

E) "sevdirmek" < (onu) sev- (geçişli) / (onu) sev-dir- (ettirgen)

Görüldüğü gibi A seçeneğindeki fiil, geçişsizken aldığı ekle geçişli hâle gelmiştir. Ancak B, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde yüklemler / fiillere getirilen ekle fiilin geçişlilik derecesi artırılmıştır. (Geçişli fiil, aldığı ekle bir daha geçişli oldu.)

CEVAP: A

16. **HATIRLAYALIM**

- Geçişli fiil, nesne alabilen fiildir. Yüklemi geçişli fiil olan cümlede "neyi, kimi,ne?" sorularına yanıt olan sözcük vardır.
- Etken fiil, yüklemde belirtilen işi yapanın belli olduğu fiillerdir. Gerçek ya da gizli öznesi vardır.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) "Sıralanan ne?" sorusu bizi "arşivdeki kitaplar" sözde öznesine götürür. "Sıralayan kim?" "bilinmiyor". O hâlde, bu cümle edilgen fiildir. Nesne yok, geçişsizdir.

B) "Açıklanan ne?" sorusu bizi "kurumun aldığı karar" sözde öznesine götürür. "Açıklayan kim?" "bilinmiyor". O hâlde, bu cümle edilgen fiildir. Nesne yok, geçişsizdir.

C) "tartışmak" fiili işteş fiildir, tartışma eylemi karşılıklı yapılır.

D) "Dinleyen kim?" sorusu bizi "ben" öznesine götürür, fiil etkendir. "Neyi dinlemiştim?" sorusu da "bu hikâyeyi" nesnesine götürür, nesne olduğu için geçişlidir.

E) "isim" sözcüğü yüklem olmuştur ve isim cümlelerinde çatı özellikleri aranmaz.

Görüldüğü gibi D seçeneğindeki cümle, öznesine göre etken, nesnesine göre geçişlidir.

CEVAP: D

17. **HATIRLAYALIM**

- Nesnesi olan ya da nesne alabilen eylemlere geçişli eylem denir. Geçişli eylemler, yükleme sorduğumuz "Neyi, kimi, ne?" sorularından birine yanıt olur.
- Ancak bir fiilin geçişli olabilmesi için cümlede mutlaka bir nesne olması gerekmez; fiilin mantıkça bir nesne alabilmesi, geçişli olması için yeterlidir.

Buna göre seçenekleri incelediğimizde nesnesi olmayan bir cümle aramalıyız. Nesne olmamasına rağmen, eylemi/yüklemi "onu" nesnesini alabilen bir seçenek bulup işaretlemeliyiz.

A seçeneğinde nesne yok, yüklem de nesne alamayan geçişsiz bir fiildir. (Elenir.)

B seçeneğinde "etrafındaki insanları" sözü nesnedir. Yani cümlede nesne vardır, eylem geçişlidir. (Elenir.)

C seçeneğinde nesne yoktur ancak cümlenin yüklemi olan "ziyaret etmiştik" fiili "onu" "ziyaret etmek" şeklinde nesne alabilen bir fiildir. (Doğru yanıttır.)

D seçeneğinde "bir masal kahramanı" sözü nesnedir. Yani cümlede nesne vardır, eylem geçişlidir. (Elenir.)

E seçeneğinde nesne yoktur ve eylem geçişsizdir. (Elenir.)

CEVAP: C

18. **HATIRLAYALIM**

- **Etken çatılı fiillerde** yüklemde belirtilen işin kimin tarafından yapıldığı bellidir. Gerçek ya da gizli özne vardır.
- **Edilgen çatılı fiillerde** yüklemde belirtilen işin kim tarafından yapıldığı belli değildir. Sözde özne bulunur. Yüklem "-l, -n" eklerinden biriyle çekimlidir. "Başkası tarafından" anlamı vardır.
- **Dönüşlü çatılı fiillerde** yüklemde belirtilen işi yapan da o işten etkilenen de aynı varlıktır. Gerçek ya da gizli özne vardır. Yüklem "-l, -n" eklerinden biriyle çekimlidir. "Kendi kendine" anlamı vardır.
- **İşteş çatılı fiillerde** yüklemde belirtilen işi "karşılıklı" ya da "birlikte" yapma anlamı vardır. Yüklem "-ş" eki almıştır.
- **Ettirgen çatılı fiillerde** işi başkasına yaptırma anlamı vardır. Geçişli fiilin (nesne alabilen) köküne getirilen "-r, -t, -dır" eki sayesinde fiilin geçişlilik derecesi artırılır.

Bu bilgilere göre I numaralı cümlede işi yapan belli değildir, edilgendir. II numaralı cümlede işi başkasına yaptırma anlamı vardır, ettirgendir. III numaralı cümlede "donma" işini "borular" yapmıştır, bellidir, etken fiildir. IV numaralı cümlede "görüşme" eylemi karşılıklı yapılmıştır, işteştir. C seçeneğinde verilen "dönüşlü çatı"yı karşılayan bir cümle örneklenmemiştir.

CEVAP: C

19. Soru kökünde "çatı bakımından" dediği için verilen cümleleri hem özne-yüklem hem de nesne-yüklem ilişkisine göre incelemeliyiz.

Öncülde verilen cümleyi çatısı bakımından inceleyelim:

Radyodan hikâye dinleme kültürü yavaş yavaş yok oluyor.

"yok oluyor" → yüklem

"yok olan ne?" → "radyodan hikâye dinleme kültürü" → özne

(Öznesine göre "etken çatılı")

"Neyi, kimi, ne yok oluyor?" → "yanıt yok" → nesne yok ("onu" yok oluyor, diyemiyoruz.)

(Nesnesine göre "geçişsiz çatılı")

A) "biz" gizli öznedir, etken; "Büyük Argo Sözlüğü'nü" sözcüğü nesne, geçişlidir. (Elenir.)

B) Cümlenin yüklemi "gerçek" sözcüğüdür, bu sözcük isimdir. Yüklemi isim olan cümlelerde çatı özellikleri aranmaz. (Elenir.)

C) "ben" gizli öznedir, etken; "saksıdaki çiçeklerin toprağını" sözü nesnedir, geçişlidir. (Elenir.)

D) "pek çok öğrenci" öznedir, etken; "uzaktan eğitim sistemini" sözü nesnedir, geçişlidir. (Elenir.)

E) Akşam olurken birkaç arkadaşıyla yurda gelmişti.

(Gelen kim? → "O") → Öznesine göre etken.

(Neyi gelmişti, kimi gelmişti, ne gelmişti?) → Yanıt yok, nesne yok, geçişsiz.

Görüldüğü gibi öncülde verilen cümleyle özdeş olan cümle E seçeneğinde verilen cümledir.

CEVAP: E

20. Öncülde verilen cümleyi inceleyelim:

İyiliği /	yalnız /	iyiler /	anlar, /	kötülüğü /	herkes.
Nesne	*Zarf T.*	*Özne*	*Yüklem* (ORTAK)	*Nesne*	*Özne*

İki ayrı cümle virgülle (,) bağlandığı için cümle, sıralı cümledir. Ayrıca bu cümlede öge ortaklığı olduğu için bağımlı sıralı cümledir. (A seçeneği doğrudur.)

"Anlayan kim?" → "iyiler" ve "herkes" özneleri var, etkendir. (B seçeneği doğrudur.)

"iyiler" sözcüğü "iyi insanlar" sözünün kısaltmalı söyleyişidir yani adlaşmış sıfattır. Bu sözcük öznedir. (C seçeneği doğrudur.)

"iyiliği" ve "kötülüğü" sözcükleri nesnedir. Bu cümlenin yüklemi nesne olduğu için geçişlidir. (D seçeneği doğrudur.)

Öncülde verilen cümlede bağlaç kullanılmamıştır.

CEVAP: E

1. Hayat ileriye bakarak yaşanır, geriye bakarak anlaşılır.

Bu cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sıralı bir fiil cümlesidir.
B) Yüklem, basit zamanla çekimlenmiştir.
C) Bütün sözcükler, basit yapılıdır.
D) Yan cümleler, temel cümlenin zarf tümlecidir.
E) Nesnesine göre geçişsizdir.

2. Unutmak, zihninizi kontrol edebilmenin bir yoludur. Henry Miller "Hafızam kadar unutkanlığım da başarımda büyük bir rol oynar." der.

Bu parçada kimi sözcüklerin yapısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) "unutmak" sözcüğü, gövde durumundadır.
B) "zihninizi" sözcüğünde ünlü düşmesi, "zihin" sözcüğü çekim eki aldığı için gerçekleşmiştir.
C) "kontrol edebilmenin" sözü, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylemdir.
D) "başarımda" sözcüğü, birden fazla çekim eki almıştır.
E) "oynar" sözcüğünde yapım eki yoktur.

3. Doğuda dağlar kar altında yatarken bahar geldi dağlarına Ege'nin. Yeşille kucaklaştı toprak, dağ taş yemyeşil. Papatya denizi gibi Datça.

Bu parça ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Tamlayanı ile tamlananı yer değiştirmiş isim tamlamasına yer verilmiştir.
B) İkileme, isim görevinde kullanılmıştır.
C) Bağlaç vardır.
D) İşteş çatılı bir fiil kullanılmıştır.
E) Pekiştirilmiş bir sözcük yüklem görevinde kullanılmıştır.

4. (I) Japon gülleri, her sabah yüzlerce çiçekle ala boyanırdı. (II) Dil büyüklüğünde beş yapraktan oluşan çiçeklerin tomurcukları sabahları hızla açılırdı. (III) Akşamları, aynı hızla kapanırdı. (IV) Solan çiçekler, bir sonraki gün toprağa damgasını vururdu. (V) Bu hızlı değişim içimi karartırdı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde zarf yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Ankara'nın mimarisiyle ünlü (I) ilçesi Ayaş'ta (II) bir sokak... Sokaktaki tarihî evlerden biri (III)... Badanası solmuş, sıvaları yer yer dökülmüş (IV). Pencerenin pervazları da (V) doğaya direniyor.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I'inci, isimden türemiş bir sıfattır.
B) II'nci, bulunma durumu eki almış özel bir isimdir.
C) III'üncü, belgisiz zamirdir.
D) IV'üncü, birleşik zamanlı türemiş bir fiildir.
E) V'inci, bağlaçtır.

6. Buralarda kışın bembeyaz sessizlik (I) kaplar her yanı. İlkbaharda taze yeşilin, eflatunorman gülleriyle (II) uyumu göze çarpar. Kayınların, gürgenlerin kırmızısı (III), ıhlamur yapraklarıyla (IV) karışır. Buraların zamanıdır (V) sonbahar.

Bu parçadaki numaralanmış tamlamalardan hangisi, türü bakımından ötekilerden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük türü bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Bu olayları hiçbir aydın kaleme almıyordu.

B) Yazar, başkasına, geleceğe bakandır.

C) Sanatçılar, düşlerine herkesi ortak edendir.

D) Bunlara diyecek sözümüz bile yok.

E) İşe kendi duygularını karıştırmaktan korkuyor.

8. Korku, bir ruh hâlidir. İkide bir gidip gelen, bizi,
I
yoklayan dengeleyen... Yüreklilik ise büyük kor-
II
kular önünde kendimizi yitirerek yaptığımız bir
III IV
atılımdır. Her şeyi göze almak değildir.
V

Bu parçadaki altı çizili fiilimsiler ikişerli gruplandığında hangisi dışta kalır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Tutumlarında nesnel davranıyor. Değerlendirdiği
I II III
romanın ögelerine sıkı sıkıya bağlı kalıyor.
IV V

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangisi, yapı bakımından ötekilerden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Denemede öğretici olmak yetmez, bir de denemecilerin üslupçu olmaları, dilin bütün olanaklarından yararlanabilmeleri gerekir.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Yeterlilik fiili

B) Belgisiz sıfat

C) Zarf-fiil

D) Birleşik fiil

E) Geniş zamanın olumsuzuyla çekimlenmiş fiil

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işi yapan belli değildir?**

A) Düşman, son saldırıdan sonra geri çekildi.

B) Yaptıklarının yanlış olduğunu düşündü.

C) Beni karşısında görünce sevindi.

D) Eşyalar özenle odaya yerleştirildi.

E) Buraya iki yıl önce taşındı.

12. Kalktığımda daha hava karanlıktı. Dışarı çıktım.
I II III
Serin bir esinti yüzümü yaladı, ürperdim.
IV
Gugukkuşu kesik kesik öttü. Ardından horozlar
V
başladı ötmeye.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangileri zarf görevinde kullanılmamıştır?

A) I. ve III. B) I. ve V.

C) II. ve III. D) II. ve IV.

E) III. ve V.

13. (I) Önce karanlıkta yüzün ışıdı. (II) Sisin açıldıkça kendini ele verdin İstanbul. (III) Güverteden bakınca gözlerine inen aydınlığı gördüm. (IV) Sessizce ayrıldım senden. (V) Uzaklaşan gemi değil, İstanbul'du.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ek-fiil kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. Tahsin Yücel, temel eleştiri teorilerinin ana çizgilerini rahatlıkla izleyeceğimiz ve tarihsel bağlamları içine oturtabileceğimiz bir el kitabı sunuyor.

Bu cümledeki kimi sözcüklerin yapısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) "teorilerinin" sözcüğünde birden fazla çekim eki kullanılmıştır.
B) "çizgilerini" sözcüğünde fiilden isim yapım eki kullanılmıştır.
C) "izleyebileceğimiz" sözcüğünde yapım ekiyle çekim eki bir arada kullanılmıştır.
D) "kitabı" sözcüğü, belirtme durum eki alırken yumuşamaya uğramıştır.
E) "sunuyor" sözcüğünde sadece çekim eki kullanılmıştır.

15. Dik, sarp bir doruğa (I) tırmanan bir dağcıdır (II) denemeci. Yamaçta ayağını (III) koyacağı bir taş (IV) arıyor. Elleriyle, tutunacak bir yer arıyor. İpini takacağı bir kaya (V) parçası gözlüyor.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerin hangisinden önce niteleyici ögeler kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. Çevrede binlerce ağacın milyarlarca dalı ve yaprağı arasında kaybolmuş (I) kuşların cıvıltısı... Gün ışığının rengârenk (II) tonları... Şırıl şırıl (III) akan küçük (IV) dereler... Kalabalıktan uzak (V) bir dinlenme yeri...

Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisi kendinden sonraki ismi nitelememektedir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

17. Dağları döne döne (I) tırmanıyorduk. Güneş, sabah sisinin ardından portakal renkli (II) yüzünü gösteriyordu. Ama güneşin daha ulaşamadığı derin (III) koyaklar vardı. Yeşilin en güzel tonlarıyla bezeli tarlalar hayal gibi duruyordu. Derin derin (IV) uçurumlar farklı farklı (V) ağaç türleriyle donanmıştı.

Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisi farklı türde bir sözcüğü nitelemektedir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. Kendi yarattığı (I) küçücük (II) dünyasında yaşayan, (III) doğa (IV) ile iç içe olmaktan mutluluk duyan, çalışkan (V) bir gençti.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerden hangilerinin kökü tür bakımından ötekilerden farklıdır?

A) I. ve V. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve. IV. E) IV. ve V.

BENİM HOCAM

captainTsubasa YSS ©

19. (I) Uzayıp giden tarlalar su içindeydi. (II) Ova sanki zümrüt bir denizdi. (III) Boyu kısa kalmış ekinler her yeri kaplamıştı. (IV) Bulutların arasından kendini gösteren güneş, yaydığı sıcaklıkla tarlaların ıslaklığını az da olsa almaya çalışıyordu. (V) Az ileride de yorgun bir nehir şırıl şırıl akıyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde hem edat hem bağlaç kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. Sanki bir ekin denizindeyim. Düzlükte güneşin bir parçası görünüyor, köz gibi kıpkırmızı... Yer yarılmış da içinden çıkıyormuş gibi. İnceden inceye esen seher yeli yüzümü okşuyor, burnuma taze ot kokuları geliyor.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Çekimli fiil

B) Benzerlik bildiren edat

C) İlgi zamiri

D) Birleşik zamanlı fiil

E) Tamlayanı ile tamlananı arasına sözcük girmiş isim tamlaması

1. A) Öncülde verilen cümlede yargılar virgülle birbirine sıralandığı için cümle, sıralı cümledir. (Öznesi ortak olduğu için bağımlı sıralı cümledir.)

B) "anlaşılır" yükleminde geniş zaman eki "-r" kullanılmıştır. Tek kip eki almış fiiller, basit zamanlıdır. Fiilde ek-fiil (idi, imiş, ise) kullanılsaydı yüklem birleşik zamanlı olurdu.

D) "ileriye bakarak" ve "geriye bakarak" sözleri eylemsiden oluştuğu için yan cümle durumundadır ve bu yan cümleler temel cümlede "Nasıl?" sorusuna yanıt oldukları için zarf tümleci olmuşlardır.

E) İki cümlede de nesne bulunmadığı için "yaşanır" ve "anlaşılır" fiilleri geçişsizdir:

Hayat	/	ileriye bakarak	/	yaşanır,
Özne (Ortak)		*Zarf T.*		*Yüklem*

1. cümle

geriye bakarak	/	anlaşılır.
Zarf T.		*Yüklem*

2. cümle

C) Cümledeki bütün sözcükler basit yapılı değildir. "hayat, ileriye, geriye" sözcükleri yapım eki almadığı için yapıca basittir ancak "bakarak, yaşanır, anlaşılır" sözcüklerinde yapım eki olduğu için bu sözcükler türemiş yapılıdır.

CEVAP: C

D) "başarımda" sözcüğünün eklerini incelediğimizde sözcüğün iki çekim eki aldığını görürüz:

< baş	- ar -	- ı -	- m	- da
isim k.	*i.f.y.e (y. eki)*	*f.i.y.e. (y. eki)*	*iyelik e. (ç. eki)*	*b. hâl e. (ç. eki)*

E) "oynar" sözcüğünün kökü "oyun" ismidir ve bu isim "-a" isimden fiil yapım eki alırken (oyun-a) ismin ikinci hecesindeki dar ünlü (u) düşmüştür. Sözcük, ayrıca "-r" geniş zaman çekim eki almıştır:

oyun	- a -	- r
isim k.	*i.f.y.e. (yapım eki)*	*geniş z. e. (çekim eki)*

E seçeneğinde belirtilenin aksine sözcük yapım eki almıştır.

CEVAP: E

2. Öncüldeki parçada verilen sözcükleri inceleyelim:

A) "unutmak" sözcüğü "unut-" fiil köküne getirilen "-mak" fiilden isim yapım eki alarak gövde olmuştur. (Yapım eki alan bütün sözcükler, gövde durumundadır.)

B) "zihninizi" sözcüğünün kökü "zihin"dir. Bu kökün ikinci hecesindeki "i" ünlüsü, "-iniz" II. çoğul iyelik eki aldığı için düşmüştür. İyelik eki, isim çekim ekidir.

C) "kontrol" ismi "etmek" yardımcı eylemiyle birleşmiş, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylem olmuştur.

3. A) "dağlarına Ege'nin" sözünde tamlayanla tamlananın yer değiştirdiğini görüyoruz. (Ege'nin dağları)

B) "dağ taş" ikilemesi isimdir. "yemyeşil olan ne?" → "dağ taş"

C) Cümlede bağlaç kullanılmamıştır. "gibi" sözcüğü edattır.

D) "kucaklaştı" sözcüğündeki "-ş" eki, "kucakla-" eyleminin karşılıklı yapıldığını gösterir, işteş çatılıdır.

E) "yemyeşil" pekiştirmeli sözcüğü, cümlenin yüklemi olarak kullanılmıştır.

CEVAP: C

4. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi, eylemsiyi durum, zaman, miktar ve soru bakımından, sıfatı ve zarfı miktar bakımından tamamlayan sözcüklere **zarf (belirteç)** denir.
- **Durum zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.
- **Zaman zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Ne zaman?" sorusuna yanıt olur.
- **Yer-yön zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Nereye?" sorusuna yanıt olur.
- **Miktar (azlık-çokluk, nicelik) zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Ne kadar?" sorusuna yanıt olur.
- **Soru zarfı**; eylemi, eylemsiyi soru bakımından tamamlayan zarflardır.

Buna göre numaralanmış cümlelere bakalım:

I. cümledeki "her sabah" sözcüğü zaman zarfıdır.

II. cümledeki "sabahları" sözcüğü zaman zarfı, "hızla" sözcüğü durum zarfıdır.

III. cümlede "akşamları" sözcüğü zaman zarfı, "aynı hızla" sözcüğü durum zarfıdır.

IV. cümledeki "bir sonraki gün" sözcüğü zaman zarfıdır.

V. cümlede zarf kullanılmamıştır.

CEVAP: E

5. I numarayla verilen "ünlü" sözcüğü, "ün" ismine getirilen "-lı, -li, -lu, -lü" eki almış türemiş sözcüktür. Bu sözcük, "ilçe" sözcüğünün sıfatıdır.

II numarayla verilen "Ayaş'ta" sözcüğü "-da" bulunma hâl eki almış isimdir.

III numarayla verilen "biri" sözcüğü, belgisiz zamirdir.

IV numarayla verilen "dökülmüş" sözcüğü, "dök-" fiiline getirilen "-ül" fiilden fiil yapım ekini almıştır, türemiş fiildir. Ancak bu sözcük sadece bir kip eki ("-mış, -miş" geçmiş zaman kipi) almıştır, basit zamanlıdır.

V numarayla verilen "da" sözcüğü bağlaçtır.

CEVAP: D

6. Parçada I numarayla verilen "bembeyaz sessizlik" tamlaması sıfat tamlamasıdır. II numarayla verilen "eflatunorman gülleri", IV numarayla verilen "ıhlamur yaprakları" sözleri belirtisiz isim tamlamasıdır. III numarayla verilen "gürgenlerin kırmızısı" ve V numarayla verilen "buraların zamanı" sözleri belirtili isim tamlamasıdır.

Görüldüğü gibi II, III, IV ve V numarayla verilen tamlamalar isim tamlamasıyken I numarayla verilen tamlama, sıfat tamlamasıdır.

CEVAP: A

7. A seçeneğindeki "hiçbir" sözcüğü "aydın" isminin belgisiz sıfatıdır. B seçeneğindeki "başkasına", C seçeneğindeki "herkesi" sözcükleri belgisiz zamirdir. D seçeneğindeki "bunlara" sözcüğü işaret zamiridir. E seçeneğindeki "kendi" sözcüğü dönüşlülük kişi zamiridir.

Görüldüğü gibi I numaralı sözcük sıfat; II, III, IV ve V numaralı sözcükler zamir olarak kullanılmıştır.

CEVAP: A

8. **HATIRLAYALIM**

- Fiilimsiler, isim-fiil (ad-eylem), sıfat-fiil (ortaç) ve zarf-fiil (bağ-fiil/ulaç) olmak üzere üç çeşittir:

İsim-fiil; fiil soylu sözcüğe "-ma, -ış, -mak" eklerinin getirilerek fiilin isim olmasıdır.

Sıfat-fiil; fiil soylu sözcüğe "-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş" eklerinin getirilerek fiilin sıfat olmasıdır.

Zarf-fiil; fiil soylu sözcüğe "-ip, -ince, -eli, -kan, -a, -madan, -dıkça, -arak, -maksızın, -...r ...mez" eklerinin getirilerek fiilin zarf olmasıdır.

Parçada I numarayla verilen "gidip" ve III numarayla verilen "yitirerek" sözcükleri zarf-fiildir, II numarayla verilen "dengeleyen" ve IV numarayla verilen "yaptığımız" sözcükleri sıfat-fiildir. V numarayla verilen "almak" sözcüğü ise isim-fiildir.

CEVAP: E

9. **HATIRLAYALIM**

- Sözcükler, yapıları bakımından basit, türemiş ve birleşik sözcük olması yönünden üç şekilde incelenir.

Basit sözcük, yapım eki almamış sözcüktür.

Türemiş sözcük, yapım eki almış sözcüktür.

Birleşik sözcük, birden fazla sözcüğün birleşmesiyle oluşan sözcüktür.

Parçada I numarayla verilen "tutumlarında" sözcüğü türemiş bir sözcüktür. "tut-" fiili, "-um" yapım ekini almış ve isim olmuştur.

II numarayla verilen "nesnel" sözcüğü türemiş bir sözcüktür. "nesne" ismi "-l" yapım ekini almış yine isim olmuştur.

III numarayla verilen "değerlendirdiği" sözcüğü türemiş bir sözcüktür. "değer" ismi, isimden fiil yapım eki olan "-len" ve fiilden fiil yapan "-dir" yapım ekini almıştır. Ayrıca "-dik" sıfat-fiil ekini de almıştır.

IV numarayla verilen "bağlı" sözcüğü türemiş bir sözcüktür. "bağ" ismi, isimden isim yapım eki olan "-lı" yapım ekini almıştır.

V numarayla verilen "kalıyor" sözcüğü basit bir sözcüktür. "kal-" fiiline çekim eki olan "-(ı)yor" şimdiki zaman ekini almıştır. Çekim ekleri, sözcüğün yapısını değiştirmez.

CEVAP: E

10. "yararlanabilmeleri" sözcüğü "-ebil" yeterlik fiilini almıştır. "bütün" sözcüğü "olanak" ismini belli belirsiz belirttiği için belgisiz sıfattır. "yararlan-" fiili ve yeterlik fiili olan "-ebil" birleşmiş ve birleşik fiil oluşturmuştur. "yetmez" sözcüğü, "yeter" fiilinin olumsuzudur. "-r" geniş zaman eki, olumsuz çekimlendiğinde "-mez, -maz" olmuştur.

Öncülde verilen cümlede zarf-fiil yoktur.

CEVAP: C

11. **HATIRLAYALIM**

- Bir cümlede "işi yapan belli değil"se o cümlenin eylemi edilgen çatı ile çekimlenmiştir. Yüklem "-l, -n" eklerinden biriyle çekimlenir. Cümlede sözde özne vardır. Yüklemdeki işin "başkası tarafından" yapılma anlamı vardır.
- Bir cümlede "işi yapan belli"yse o cümlenin yüklemi etken çatı ile çekimlenmiştir. Cümlede gerçek ya da gizli özne bulunur.
- Bir cümlede "işi yapan da o işten etkilenen de aynı varlık"sa o cümlenin yüklemi edilgen çatı ile çekimlenmiştir. Yüklem "-l, -n" eklerinden biriyle çekimlenir. Cümlede gerçek ya da gizli özne vardır. Yüklemdeki işi "kendi kendine" yapma anlamı vardır.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) "çekilen kim?" → "düşman" kendi kendine çekildi. (dönüşlü ç.)

B) "düşünen kim?" → "o" kendi kendine düşündü. (dönüşlü ç.)

C) "sevinen kim?" → "o" kendi kendine düşündü. (dönüşlü ç.)

D) "yerleştirilen ne?" → "eşyalar" → sözde özne / "eşyaları yerleştiren kim?" → "belli değil" / "başkası tarafından yerleştirildi" (edilgen ç.)

E) "taşınan kim? → "o" kendi kendine taşındı. (dönüşlü ç.)

CEVAP: D

12. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi, eylemsiyi durum, zaman, miktar ve soru bakımından, sıfatı ve zarfı miktar bakımından tamamlayan sözcüklere **zarf (belirteç)** denir.
- **Durum zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.
- **Zaman zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Ne zaman?" sorusuna yanıt olur.
- **Yer-yön zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Nereye?" sorusuna yanıt olur.
- **Miktar (azlık-çokluk, nicelik) zarfı**; eyleme, eylemsiye yöneltilen "Ne kadar?" sorusuna yanıt olur.
- **Soru zarfı**; eylemi, eylemsiyi soru bakımından tamamlayan zarflardır.

Buna göre numaralanmış sözcüklere baktığımızda I numarayla verilen "daha" sözcüğün cümlede zaman bildirdiği için "zaman zarfı" olarak kullanıldığını, III numarayla verilen "dışarı" sözcüğünün yer-yön bildirme göreviyle "yer-yön zarfı" olarak kullanıldığını ve V numarayla verilen "ardından" sözcüğünün zaman anlamı bildirerek "zaman zarfı" olarak kullanıldığını görürüz.

II numarayla verilen "karanlıktı" sözcüğü tür bakımından isimdir. IV numarayla verilen "serin" sözcüğü de "esinti" ismini nitelediği için sıfattır.

CEVAP: D

13. **HATIRLAYALIM**

- Ek-fiil olan "-idi, -imiş, -ise, -dir" Türkçede iki görevde kullanılır:

a. Basit zamanlı eylemleri birleşik zamanlı eylem yapar. (hikâye, rivayet, şart)

b. İsim ve isim soylu sözcüklere gelerek onları yüklem yapar.

Buna göre numaralanmış cümleleri inceleyelim:

I. cümlede yüklem "ışıdı" sözcüğüdür. "ışı-" fiili, geçmiş zaman kip eki "-dı" almıştır, ek-fiil yoktur.

II. cümlede yüklem "ele verdin" sözüdür. "ele ver-" fiili, geçmiş zaman kip eki almıştır, ek-fiil yoktur.

III. cümlede yüklem "gördüm" sözcüğüdür. "gör-" fiili, geçmiş zaman kip eki almıştır, ek-fiil yoktur.

IV. cümlede yüklem "ayrıldım" sözcüğüdür. "ayrıl-" fiili, geçmiş zaman kip eki almıştır, ek-fiil yoktur.

V. cümlede yüklem "İstanbul'du" sözcüğüdür. "İstanbul" ismi "idi" ek-fiilini almış ve yüklem olmuştur.

CEVAP: E

14. Seçeneklerde verilen sözcükleri inceleyelim:

A) "teorilerinin" sözcüğünde birden fazla çekim eki kullanılmıştır:

teorilerinin < teori -leri -nin

isim k. ç.e. ç.e.

B) "çizgilerini" sözcüğünde fiilden isim yapım eki kullanılmıştır:

çiz- gi - - leri (n) - i

fiil. k. f.i.y.e. ç.e. ç.e.

C) "izleyebileceğimiz" sözcüğünde yapım ekiyle çekim eki bir arada kullanılmıştır:

iz - le - - ebil - ecek - imiz

isim k. i.f.y.e. yeterlik f. sıf.f. e. ç.e.

D) "kitabı" sözcüğü, belirtme durum eki alırken değil, tamlanan eki alırken yumuşamaya uğramıştır:

el kitap(b) - ı

isim k. tamlanan eki

E) "sunuyor" sözcüğünde sadece çekim eki kullanılmıştır:

sun- - (u)yor

fiil k. çekim e.

CEVAP: D

15. **HATIRLAYALIM**

- Bir sözcük, ismi nitelerse sıfat görevindedir. (Nasıl→isim)
- Bir sözcük, fiili nitelerse zarf görevindedir. (Nasıl→fiil)

Buna göre numaralanmış sözcüklere bakalım:

I numarayla verilen "doruk" ismine "Nasıl doruk?" diye sorduğumuzda öncesindeki "dik, sarp" sözcükleri tarafından nitelendiğini görürüz.

II numarayla verilen "dağcı" ismine "Nasıl dağcı?" diye sorduğumuzda öncesindeki "dik, sarp bir doruğa tırmanan" sözleri tarafından nitelendiğini görürüz.

IV numarayla verilen "taş" ismine "Nasıl taş?" diye sorduğumuzda öncesinde verilen "ayağını koyacağı" sözü tarafından nitelendiğini görürüz.

V numarayla verilen "kaya" ismine "Nasıl kaya?" diye sorduğumuzda "ipini takacağı" sözü tarafından nitelendiğini görürüz.

Ancak III numarayla verilen "ayağını" sözcüğünün, önündeki "yamaçta" sözcüğü tarafından nitelenmediğini görürüz. "yamaçta" sözcüğü de isimdir.

CEVAP: C

16. Bu soru, 15. soru kökünün farklı bir versiyonudur ama yanıtı istenen ve öğretilmek istenen aynı şeydir. Ancak burada soru kökünde "ismi nitelememektedir" = "sıfat değildir" diye bir sınır çizilmiştir.

I numarayla verilen "kaybolmuş" sözcüğü, kendinden sonra gelen "kuş" ismini niteler, sıfattır. (Nasıl kuşlar?)

II numarayla verilen "rengârenk" sözcüğü, kendinden sonra gelen "ton" ismini niteler, sıfattır. (Nasıl tonlar?)

III numarayla verilen "şırıl şırıl" sözü, kendinden sonra gelen "akan" fiilimsisini niteler, yani zarftır. (Nasıl akan?)

IV numarayla verilen "küçük" sözcüğü, kendinden sonra gelen "dere" ismini niteler, yani sıfattır. (Nasıl dereler?)

V numarayla verilen "uzak" sözcüğü, kendinden sonra gelen "dinlenme..." ismini niteler, yani sıfattır. (Nasıl dinlenme yeri?)

Görüldüğü gibi I, II, IV ve V numarayla verilen sözcükler ismi nitelerken III numarayla verilen sözcük fiili (eylemi) niteler.

CEVAP: C

17. Bu soru da 15. ve 16. soru kökünün farklı bir versiyonudur. "altı çizili sözcük farklı türde bir sözcüğü niteliyor"sa ya ismi niteleyip sıfat olacaktır ya da fiili niteleyip zarf olacaktır.

I numarayla verilen "döne döne" sözü, "tırmanıyorduk" fiilini nitelemiştir, zarftır.

II numarayla verilen "portakal renkli" sözü, "yüz" ismini nitelemiştir, sıfattır.

III numarayla verilen "güneşin daha ulaşamadığı derin" sözü, "koyak" ismini nitelemiştir, sıfattır.

IV numarayla verilen "derin derin" sözü, "uçurum" ismini nitelemiştir, sıfattır.

V numarayla verilen "farklı farklı" sözü, "ağaç" ismini nitelemiştir sıfattır.

Görüldüğü gibi parçada I numarayla verilen söz eylemi niteleyip "zarf"; II, III, IV ve V numarayla verilen sözler ismi niteleyip sıfat olarak görev almıştır.

CEVAP: A

18. **HATIRLAYALIM**

- Kök, bir sözcüğün anlamlı en küçük birimidir.
- Türkçede kökler, tür bakımından isim kök ve fiil kök olmak üzere ikiye ayrılır.

Buna göre, numaralanmış sözcüklere bakalım:

I) "yarattığı" < "yarat-" fiili,

II) "küçücük" < "küçük" ismi,

III) "yaşayan" < "yaş" ismi,

IV) "doğa" < "doğ-" fiili,

V) "çalışkan" < "çalış-" fiili kök durumundadır.

Görüldüğü gibi I, IV ve V numaralı sözcüklerin kökleri fiilken II ve III numaralı sözcüklerin kökleri isimdir.

CEVAP: B

19. **HATIRLAYALIM**

- **Edat (İlgeç):** Tek başına kullanıldığında hiçbir anlamı olmayan ancak cümlede anlam kazanan ya da cümleye farklı anlam özellikleri katan sözcük ya da eklerdir. (gibi, göre, için, -e kadar, -e rağmen, -e doğru, ile, yalnız, eğer, değil, mı, -ca...)
- **Bağlaç:** Tek başına kullanıldığında hiçbir anlamı olmayan; sözcükleri, söz öbeklerini, cümleleri birbirine bağlayan sözcüklerdir. (ile, ve, de, ki, dahi, bile, ama, fakat, oysa, ancak, çünkü, yalnız, ya... ya..., hem... hem...)

Buna göre numaralanmış cümleleri inceleyelim:

I. cümlede edat da bağlaç da yoktur.

II. cümlede "sanki" sözcüğü bağlaçtır. Ancak edat kullanılmamıştır.

III. cümlede edat da bağlaç da kullanılmamıştır.

IV. cümlede "sıcaklıkla" sözcüğündeki "ile" edattır, "da" sözcüğü bağlaçtır.

V. cümlede "de" bağlaçtır, edat kullanılmamıştır.

CEVAP: D

20. A) Parçadaki "geliyor" sözcüğü çekimli fiildir. (Çekimli fiil, fiil kök ya da gövdesine kip ve kişi eki gelmesiyle oluşur.)

B) Cümlelerdeki "gibi" sözcüğü benzerlik bildiren edattır.

D) "çıkıyormuş" sözcüğü, birleşik zamanlı fiildir. (çıkıyor imiş = şimdiki zamanın rivayeti)

E) "güneşin bir parçası" sözünde "güneşin parçası" belirtili isim tamlamasıdır ve "bir" sözcüğü tamlamanın arasına girmiştir.

C) İlgi zamiri (-ki), ismin yerini tutar: benimki, seninki, onunki...

Öncülde verilen parçada ilgi zamiri yoktur.

CEVAP: C

1. Çiçekli ve tohumlu oldukları ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde yağışlı, soğanları dinlenme durumundayken de yani yazın, kurak bir iklimi olan Anadolu, bazı bitkiler için bulunmaz bir ortam.

Bu cümle ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Hem edat hem bağlaç vardır.

B) Birleşik yapılı, kurallı bir isim cümlesidir.

C) Birleşik adlara yer verilmiştir.

D) İlgi eki almış sözcük kullanılmıştır.

E) Sıfat-fiile yer verilmiştir.

2. Uzungöl'den Demirkapı'ya giderken ladin, köknar ve kayın ağaçlarıyla kaplı derin bir vadinin içinden akan bu dereyi takip ederek ilerliyorsunuz.

Bu cümleyle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Durum zarfına yer verilmiştir.

B) Bir sözcükte hem ünlü düşmesi hem ünlü daralması vardır.

C) Belgisiz sıfat kullanılmıştır.

D) İsim-fiil kullanılmıştır.

E) Yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylem vardır.

3. Sislerin arasındaki yaylalar, dünyanın en büyük halı sahası gibidir.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Niteleme sıfatı

B) İlgi zamiri

C) Derecelendirme zarfı

D) Ek-fiil almış edat

E) Belirtili isim tamlaması

4. Türkiye, yer aldığı yarı-kurak iklim kuşağına rağmen, çok sayıda sulak alana sahip. Peki biz, çevremizi sarmalayan alanların ne kadar farkındayız?

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi yoktur?

A) Edat

B) Ek-fiil düşmüş sözcük

C) Soru zamiri

D) Niteleme sıfatı

E) Belirtme durumu eki almış sözcük

5. Yaşanan çevresel dönüşüm, bugün dünyayı etkilerken aynı zamanda geleceğimizi, gelecek nesilleri tehdit ediyor. Sultan Sazlığı, yürüttüğü sessiz direnişte herkesten büyük bir destek bekliyor.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi yoktur?

A) Zaman zarfı

B) İyelik eki almış sözcük

C) Birleşik fiil

D) Miktar zarfı

E) Belgisiz zamir

6. Günlük (I) ağacından elde edilen ve (II) tıp, kozmetik alanlarında kullanılan (III) sığla yağı da dünya üzerinde yine (IV) yalnızca Türkiye'de üretiliyor (V).

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. sözcük, ad soyludur ve sıfat görevinde kullanılmıştır.

B) II. sözcük, bağlaçtır ve fiilimsi öbeklerini birbirine bağlamıştır.

C) III. sözcük, birden fazla yapım eki almış bir sıfat - fiildir.

D) IV. sözcük, yineleme zarfıdır.

E) V. sözcük, basit zamanlı, edilgen çatılı bir fiildir.

7. Henüz yirmi beş yaşındayken üstelik üç ay
I
gibi kısa bir sürede, kaleme aldığı bu yapıt,
II III
mektup roman türünün ilk örneği olmak ile
IV V
kalmaz, yazarına da haklı bir şöhret kazandırır.

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I'inci, zaman zarfıdır.
B) II'nci, zarf olarak kullanılmıştır.
C) III'üncü, isimdir.
D) IV'üncü, isim olarak kullanılmıştır.
E) V'inci, isim-fiildir.

8. Bu şehirde başka kadın şairler de vardı
I II
kuşkusuz ama kadınların şairliği öteden beri
III
hoş karşılanmadığı için pek çok kadın daha yolun
IV V
başında küsüyordu.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. sözcük, belgisiz sıfattır.
B) II. sözcük, ek-fiil alarak yüklem görevi üstlenmiş bir isimdir.
C) III. sözcük, kesinlik zarfıdır.
D) IV. sözcük, isim soyludur ve birden fazla yapım eki almıştır.
E) V. sözcük, derecelendirme zarfı görevinde kullanılmıştır.

9. Tıraş koltuklarının birinin üzerine konmuş tahtaya oturan çocuğun saçlarını kesen Berber İsmail, mahallede olup biteni en ince ayrıntısına kadar anlatırken çocuğun meraklı gözleri, aynada, çevreyi kolaçan ederdi.

Bu cümlenin ögeleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) Özne - zarf tümleci - nesne - zarf tümleci - yüklem
B) Zarf tümleci - özne - dolaylı tümleç - nesne - yüklem
C) Nesne - özne - zarf tümleci - nesne - zarf tümleci - yüklem
D) Zarf tümleci - nesne - zarf tümleci - özne - dolaylı tümleç - nesne - yüklem
E) Özne - dolaylı tümleç - nesne - dolaylı tümleç - yüklem

10. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi çatısı bakımından diğerlerinden farklıdır?**

A) Brezilya'da, Santos yakınlarında bir çocuk, yağmur sonrası çıktığı geziyi bölüp kamerama gülümsüyor.
B) Pakistan'da bir çocuk, Rawalpindi sokaklarında yaptığı işi bırakıp bana poz veriyor.
C) Kıbrıs'ta, Lefkoşalı çocuklar dedelerinden nasihat alıyor.
D) Fas'ta, Cebelitarık Boğazı'nda çocuklar balık avlıyor.
E) Endonezya'da, Bonda Açeh'te bir çocuk, ben fotoğrafını çekerken uzaklara bakıp hayal kuruyor.

11. Kimi sıfat tamlamalarında adla sıfatın yeri değiştirilip ada bir iyelik eki eklenerek birleşik sıfat oluşturulur.

Aşağıdaki dizelerin hangisinde bu açıklamayı örnekleyen bir kullanım vardır?

A) Yağız atlı süvari, koştur, atını koştur
B) Kanadı kırık kuş merhamet ister
C) Çiçeği altın yaldız, suyu telli pulludur
D) Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar
E) Yıkık duvarlı bir yalnızlık benim çocukluğum

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sözcük hem niteleme hem belirtme sıfatı almıştır?**

A) Çatlak dudakları sinirden ikide bir titriyordu.

B) Dalgın, düşünceli bir kadın gibi görünüyordu.

C) Koyu kahve kabanının içinde bir tablo gibi görünüyordu.

D) Çoktan kapanmış, artık özlenmeyen zamanlara aitmiş gibiydi.

E) Kirli sarı duvarlara bir koku sinmişti.

13. (I) Geniş, güneşli bir asfalt yolda yürümüyorlardı artık. (II) Bitki örtüsünün kolay kolay geçit vermediği bir patikada tek sıra şeklinde ilerliyorlardı. (III) Gerçek orman yolculuğu başlamıştı. (IV) Güneş bile yeşillere bürünmüştü. (V) Işık, ormanın tabanına ulaşamıyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi çatı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. (I) Cehennemi bir uçtan bir uca aşmayı andıran bir inişten sonra, bambaşka bir dünyaya varmışlardı. (II) Dost canlısı ağaçlar, düş çiçekleri, yaşamın bütün izleri birden kaybolmuştu. (III) Ürkütücü, soğuk kayalar vardı burada. (IV) Yukarıdan göründüklerinden büyüktüler. (V) Parlak siyah hançerler gibi, gökyüzüne uzanıyorlardı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi öge sayısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. O sıralar küçücük, kendi içine kapalı şirin bir sahil kasabası olan bu yerlerden birinin tanıdık sokaklarında sevinçle ilerliyor.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) İşaret sıfatı B) Küçültme sıfatı

C) İsim - fiil D) Belgisiz zamir

E) İlgeç

16. (I) Bukalemunun en iyi bilinen özelliği devamlı renk değiştirmesidir. (II) Bu, yalnız ona has bir özellik değildir. (III) Balıklarda, amfibyumlarda ve kertenkelelerde de bu kabiliyet vardır. (IV) Ancak kertenkelede bu özellik en üstün derecesini bulmuştur. (V) Hiç ışıksız, karanlık bir ortamda rengi sarı; kuvvetli ışık altında, koyu renk bir cismin üzerine konulunca koyu gri olur. (VI) Bu renk değiştirmeleri anlamak için bukalemunun derisini incelemek gerekir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, üstünlük zarfı kullanılmıştır.

B) II. cümle, öznesi işaret zamiri olan bir cümledir.

C) IV. cümlede, ilgeç kullanılmıştır.

D) V. cümle, bağımlı sıralı cümledir.

E) VI. cümlede, edat öbeği zarf tümlecidir.

17. (I) Durdu, yerdeki parlak lekeye baktı. (II) Sanki eğilip kapıyı açınca gün ışığı fışkırarak odayı dolduracaktı. (III) Başımı pencereye çevirdim. (IV) Yeşil yeşil titreşen dallar, yaprakların üzerindeki gümüşümsü damlalar... (V) Bakışımı hem kucaklayan hem sınırlayan engin bir mavilik...

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, niteleme sıfatı kullanılmıştır.

B) II. cümlede, farklı türde fiilimsiler kullanılmıştır.

C) III. cümlede, iyelik eki almış sözcük nesne görevinde kullanılmıştır.

D) IV. cümlede, küçültme sıfatına yer verilmiştir.

E) V. cümlede, bir bağlaç sıfat-fiilleri bağlama görevinde kullanılmıştır.

18. (I) Koyu, acı, derin bir yalnızlıktı onunki. (II) Hep en ummadığı yerden, belleğinden vurulurdu. (III) Yalnızlığını kollamış, büyütmüş, kanıyla beslemişti. (IV) Artık çok çaresiz kaldığında ondan besleniyordu. (V) Bir mumyayı çözülüp dağılmaktan koruyan sargılar gibiydi.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde ek-fiil diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

A) I. ve III.   B) I. ve V.   C) II. ve III.
D) III. ve IV.   E) IV. ve V.

19. (I) İnsanlar, fiziksel olarak birbirlerinden farklı oldukları kadar kişiler arası iletişim kurma biçimlerini de farklı yollardan seçerler. (II) Kimi bireyler toplum içinde hemen seçilirken kimileri yıllarca aynı toplulukta oldukları hâlde isteseler de fark edilmez. (III) Çekingen bu tip bireylerin kişiler arası iletişimi de zayıftır; bu tip bireyler kendilerinden, düşüncelerinden bahsetmekte zorlanır. (IV) Bu nedenle toplum içinde de sağlıklı ilişkiler geliştiremezler. (V) Bunun sonucu olarak amaçlarına ulaşmada çektikleri güçlükler yüzünden öfkeli olurlar ve kaygı düzeyleri yüksektir.

Bu parçadaki numaralanmış cümleler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. cümle, kurallı bir fiil cümlesidir.

B) II. cümle, yüklemi basit yapılı olumsuz bir cümledir.

C) III. cümle, bağımsız sıralı cümledir.

D) IV. cümle, yüklemi birleşik yapılı fiil cümlesidir.

E) V. cümle, bağlı cümledir.

20. Başımı kaldırdığımda çoktan (I) gitmişti. Masanın üzerinde mektubu duruyordu. Çekmecemi açıp onu da diğerlerinin (II) arasına koydum. Uğruna (III) kendi öykümden (IV) kaçtığım hayat karşısında (V) uyarıyorlardı.

Bu parçadaki altı çizili sözcüklerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. sözcük, ad soyludur ve zarf tümleci görevinde kullanılmıştır.

B) II. sözcük, birden fazla çekim eki almış bir belgisiz zamirdir.

C) III. sözcük, çekim eki alırken ünlü kaybına uğramıştır.

D) IV. sözcük, iyelik eki almış bir isimdir.

E) V. sözcük, bulunma durumu eki almış bir edattır.

1. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

A) Cümledeki "için" sözcüğü edat, "de" sözcüğü bağlaçtır.

B) Cümlenin yüklemi "bulunmaz bir ortam" sözüdür, bu söz sonda olduğu için cümle kurallıdır, yüklem bir sıfat tamlamasıdır bu yüzden de isim cümledir, cümlede "oldukları", "dinlenme", "olan" ve "bulunmaz" eylemsileri yan cümle oluşturduğu için yapıca birleşik cümledir.

C) "ilkbahar", "sonbahar" ve "Anadolu" sözcükleri iki sözcüğün birleşimiyle oluşmuş birleşik ad durumundadır.

D) Cümlede ilgi (tamlayan) eki alan bir sözcük yoktur.

E) "ol**duk**ları", "ol**an**" ve "bulun**maz**" sözcükleri sıfat-fiildir.

3. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

A) "büyük" sözcüğü "halı sahası" isim tamlamasının niteleme sıfatıdır.

B) İsmin yerine kullanılan "ilgi zamiri (-ki)" kullanılmamıştır. (senin**ki**, evin**ki**, arabanın**ki**...) Cümledeki "sislerin arasındaki" sözcüğünde yer alan "-ki" sıfat yapan "-ki"dir.

C) "en" sözcüğü, "büyük" sıfatının derecelendirme zarfı olarak kullanılmıştır.

D) "gibi" sözcüğü edattır. Bu edat, "-dir" ek-fiilini almıştır.

E) "sislerin arası" sözü belirtili isim tamlamasıdır. ("Sisler" sözcüğü de "ara" sözcüğü de isimdir ve iki isim de ek almıştır.)

CEVAP: B

2. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

A) Durum zarfı eylem ya da eylemsiye yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur: "Nasıl ilerliyorsunuz?" → "ladin, köknar ve kayın ağaçlarıyla kaplı derin bir vadinin içinden akan bu dereyi takip ederek" sözü, durum zarfıdır.

B) "ilerliyorsunuz" sözcüğü "ileri - le - yor -sunuz" şeklinde eklere ayırdığımızda "ileri" sözcüğünün sonundaki "i" ünlüsünün düştüğünü ve "ilerle-" fiilinin sonundaki "e" yuvarlak ünlüsünün "-yor" ekinden dolayı "i"ye dönüştüğünü görürüz. (ilerleyor < ilerliyor)

C) "derin bir vadi" sözündeki "bir" sözcüğü "herhangi bir" anlamında belgisiz sıfattır.

D) Cümlede fiil kök ya da gövdesine getirilen "-ma, -ış, -mak" eklerini alarak isim olmuş bir sözcük (isim-fiil) kullanılmamıştır.

E) "takip ederek" sözü, "takip" ismi ve "etmek" yardımcı eylemiyle kurulmuş birleşik yapılı bir eylemdir.

4. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

A) "-a rağmen" sözcüğü edattır.

B) "-idi, -imiş, -ise, -dır" ek-fiil ekleridir. "sahip-dir" sözcüğündeki ve "farkındayız" sözcüğündeki "-dir" ek-fiili düşmüştür.

C) "ne kadar" sözcüğü "farkındayız" ismini soru bakımından belirten soru sıfatıdır, soru zamiri değildir.

D) "yarı-kurak", "sulak" ve "çevremizi sarmalayan" sözcükleri kendinden sonraki isimleri niteler, niteleme sıfatıdır.

E) "çevremizi" sözcüğünün kök ve ekleri şöyledir:

çevir-	- e	- miz	- i
fiil k.	yapım e.	iyelik e.	belirtme h. e.

CEVAP: C

5. Öncülde verilen parçanın sözcüklerini inceleyelim:

A) "bugün" sözcüğü "Ne zaman?" sorusuna yanıt olan bir zaman zarfıdır.

B) "geleceğimizi" sözcüğündeki "-miz" eki, I. çoğul şahıs iyelik ekidir.

C) "tehdit ediyor" sözcüğü, yardımcı eylemle kurulmuş birleşik fiildir.

D) Fiili, fiilimsiyi, sıfatı ya da zarfı miktar bakımından tamamlayan ve "Ne kadar?" sorusuna yanıt olan bir miktar zarfı cümlede yoktur. ("büyük" sözcüğü "destek" isminin sıfatıdır.)

E) "herkes" sözcüğü belgisiz zamirdir.

CEVAP: D

6. Öncülde verilen parçadaki sözcüklerini inceleyelim:

A) "günlük" sözcüğünün kökü "gün" adıdır ancak "günlük" sözcüğü sıfat değil, addır. ("-lık" yapım ekini almış ama türü değişmemiş.)

B) "ve" sözcüğü bağlaçtır ve "...elde edil**en**" ve "...kullanıl**an**" sıfat-fiil öbeklerini bağlamıştır.

C) "kullanılan" sözcüğünün kök ve ek yapısını inceleyelim:

kullan -	- ıl	- an
fiil k.	f.f.y.e	f.s.y.e. (Fiilden sıfat yaptı.)

(Eylemsi ekleri de bir yapım eki kabul edilir.)

"kullanılan" eylemsisi "sığla yağı" isim tamlamasının sıfatıdır.

D) "yine" sözcüğü yineleme zarfıdır.

E) "üretiliyor" sözcüğünün kök ve ek yapısını inceleyelim:

üret-	- il	-(i)yor
fiil k.	yapım e.	şimdiki z. (kip eki)
		(1)

Sözcük, tek kip eki aldığı, ek-fiil almadığı için basit zamanlıdır. Ayrıca "üretilme" eylemi başkası tarafından yapıldığı için eylem, edilgen çatılıdır.

CEVAP: A

7. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

A) "henüz" sözcüğü, "Ne zaman?" sorusuna yanıt olan bir zaman zarfıdır.

B) "kısa" sözcüğü, zarf olarak kullanılmamıştır. "süre" ismini nitelediği için sıfat olarak kullanılmıştır.

C) "yapıt" sözcüğü, "yap-" fiiline getirilen fiilden isim yapım eki almış ve "yapıt" ismi olmuştur. (yapıt=eser)

D) "türünün" sözcüğü isimdir hatta tamlayan eki almıştır.

E) "olmak" sözcüğü "ol-" fiiline getirilen "-mak" isim-fiil ekini almış bir isim-fiildir.

CEVAP: B

8. Öncülde verilen cümlenin sözcüklerini inceleyelim:

A) "başka" sözcüğü, "kadın" ismini belli belirsiz belirttiği için belgisiz sıfattır.

B) "vardı" sözcüğü "var" ismine "-idi" ek-fiili getirilerek yüklem olmuştur.

C) "kuşkusuz" sözcüğü kesinlik anlamı veren bir zarftır.

D) "karşılanmadığı" sözcüğü, "karşı" isminden gelmektedir. "-la" isimden fiil yapım eki, "-n" fiilden fiil yapım eki, "-ma" fiilden fiil yapım eki (olumsuzluk eki) "-dık" sıfat-fiil eki (yapım eki) ve "-ı" iyelik eki almıştır. (Birden fazla yapım eki var.)

E) "pek çok" sözcüğü derecelendirme zarfı olarak kullanılmamıştır. "çok" sözcüğü "kadın" isminin belgisiz sıfatıdır. "pek" sözcüğü de "çok" sıfatının derecelendirme zarfıdır.

CEVAP: E

9. HATIRLAYALIM

- Cümlenin ögelerini bulurken önce yüklemi bulmalı ve bütün soruları yükleme yöneltmeliyiz. Sonra ise sırayla özne, varsa nesne ve tümleçleri bulmalıyız.
- Cümledeki tamlamalar, ikilemeler, deyimler, yardımcı eylemle kurulan birleşik fiiller, kelime grupları, edat öbekleri parçalanamaz.

"kolaçan ederdi" sözü, yüklemdir. (Yardımcı eylemle kurulmuş bileşik fiil)

"Kolaçan eden ne/kim?" → "çocuğun meraklı gözleri" öznedir.

"Çocuğun meraklı gözleri neyi kolaçan ederdi" → "çevreyi" belirtili nesne

"Nerede kolaçan ederdi?" → "aynada" dolaylı tümleç

"Ne zaman kolaçan ederdi?" → "Tıraş koltuklarının birinin üzerine konmuş tahtaya oturan çocuğun saçlarını kesen Berber İsmail, mahallede olup biteni en ince ayrıntısına kadar anlatırken" sözü, zarf tümlecidir.

O hâlde cümlenin öge dizilişi şöyle olmalıdır:

Zarf tümleci - özne - dolaylı tümleç - nesne - yüklem

CEVAP: B

10. HATIRLAYALIM

- Çatısı bakımından cümleler, hem özne-yüklem ilişkisine (etken, edilgen, işteş, dönüşlü) hem de nesne-yüklem ilişkisine (geçişli, geçişsiz, oldurgan, ettirgen) göre incelenir.
- Özne-yüklem ilişkisinde; işi yapan belliyse eylem "etken çatı", işi yapan belli değilse "edilgen çatı", işi yapan yine işten kendi etkileniyorsa "dönüşlü çatı", işi birden fazla kişi "karşılıklı" ya da birlikte yapıyorsa "işteş çatı"dadır.
- Nesne-yüklem ilişkisinde; eylem nesne alabiliyorsa "geçişli çatı", nesne alamıyorsa "geçişsiz çatı", nesne alamayan eylemi nesne alabilir hâle getirebiliyorsak "oldurgan", nesne alabilen eylemin derecesini artırırsak "ettirgen çatı"dır.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) "gülümseme" işini yapan "Santos yakınlarında bir çocuk" öznesidir, dolayısıyla etken çatılıdır. Cümlede nesne olmadığı için nesnesine göre geçişsizdir.

B) "poz verme" işini yapan "Pakistan'da bir çocuk" öznesidir, dolayısıyla etken çatılıdır. Cümlede nesne olmadığı için nesnesine göre geçişsizdir.

C) "nasihat alma" işini yapan "Lefkoşalı çocuklar" öznesidir. Cümlede nesne olmadığı için nesnesine göre geçişsizdir.

D) "avlama" işini yapan "çocuklar" öznesidir, dolayısıyla etken çatılıdır. "balık" sözcüğü nesnedir, nesnesine göre geçişlidir.

E) "hayal kurma" işini yapan "Bonda Açeh'te bir çocuk" öznesidir, dolayısıyla etken çatılıdır. Cümlede nesne olmadığı için nesnesine göre geçişsizdir.

Görüldüğü gibi bütün cümleler öznesine göre geçişlidir. Ancak A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümleler nesnesine göre geçişsiz olmasına rağmen D seçeneğindeki cümle geçişlidir.

CEVAP: D

11. Öncülde verilen açıklama doğrultusunda seçeneklere baktığımızda "adla sıfatın yeri değiştirilip ada iyelik eki eklenen birleşik sıfat" B seçeneğinde verilen "kanadı kırık" sözüdür. "kırık" + "kanat" sözcüklerinde sıfat olan "kırık" sözcüğü "kanat" isminden sonra gelmiş ve "-ı" iyelik ekini alarak "kanadı kırık kuş" olmuştur.

A'da "**yağız at-lı** süvari", D'de "**camlarında yangın çıkan** Üsküdar", E'de "**yıkık duvar-lı** yalnızlık" ifadelerinde koyu dizilen sözler de oluşumları farklı da olsa birleşik sıfat örneğidir.

CEVAP: B

12. **HATIRLAYALIM**

- **Niteleme sıfatı;** ismi durum, renk ve biçim bakımından niteleyen sözcüktür. "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.
- **Belirtme sıfatı;** ismi sayı, işaret, belgisizlik ve soru bakımından tamamlayan sözcüklerdir.

Bu bilgiler doğrultusunda seçenekleri inceleyelim:

A) "dudak" ismi "çatlak" niteleme sıfatını almıştır, belirtme sıfatı yoktur.

B) "kadın" ismi "dalgın", "düşünceli" niteleme sıfatlarını ve "bir" belgisiz sıfatını / belirtme sıfatını almıştır.

C) "koyu" niteleme sıfatı "kahve" isminin, "koyu kahve" niteleme sıfatı da "kaban" ismini niteler. "kaban" ismi belirtme sıfatı almamıştır. Cümledeki "tablo" ismi "bir" belgisiz sıfatını almıştır ama niteleme sıfatı almamıştır.

D) "zaman" ismi "çoktan kapanmış, artık özlenmeyen" niteleme sıfatını almıştır, belirtme sıfatı almamıştır.

E) "duvar" ismi "kirli" ve "sarı" niteleme sıfatı almıştır, belirtme sıfatı almamıştır. Cümledeki "koku" ismi "bir" belgisiz sıfat/belirtme sıfatı almıştır ama niteleme sıfatı almamıştır.

Hem niteleme hem belirtme sıfatını B seçeneğindeki "kadın" ismi almıştır.

CEVAP: B

13. **HATIRLAYALIM**

- **Çatısı bakımından cümleler,** özne-yüklem (etken, edilgen, işteş, dönüşlü) ve nesne-yüklem (geçişli, geçişsiz, oldurgan, ettirgen) özelliklerine göre incelenir.
- Cümleler hem öznesine göre hem de nesnesine göre incelenmelidir. Öznesine göre hepsi aynıysa nesnesine göre incelenir.

Buna göre numaralanmış cümlelere bakalım:

I. cümle: "Yürümeyen kim?" → "onlar" g.ö./ etken çatılıdır. Cümlede nesne olmadığı için eylem, geçişsiz çatılıdır.

II. cümle: "İlerleyen kim?" → "onlar" g.ö./ etken çatılıdır.

Cümlede nesne olmadığı için eylem, geçişsiz çatılıdır.

III. cümle: "Başlayan ne?" → "gerçek orman yolculuğu" özne / etken çatılıdır. Cümlede nesne olmadığı için eylem, geçişsiz çatılıdır.

IV. cümle: "Bürünen ne?"→ "güneş" → dönüşlü çatı (kendi kendine) Cümlede nesne yoktur, eylem geçişsizdir.

V. cümle: "Ulaşamayan ne?" → "ışık" özne/ etken çatılıdır. Cümlede nesne olmadığı için eylem, geçişsizdir.

Görüldüğü gibi I, II, III ve V. cümleler etken ve geçişsiz çatılıyken IV. cümlenin eylemi öznesine göre dönüşlü, nesnesine göre geçişsizdir.

CEVAP: D

14. Numaralanmış cümlelerin ögelerini tespit edelim:

I. Cehennemi bir uçtan bir uca aşmayı andıran bir inişten sonra, / bambaşka bir dünyaya / varmışlardı. (3 ögeli)
Zarf Tümleci — Dolaylı T. — Yüklem

II. Dost canlısı ağaçlar, düş çiçekleri, yaşamın bütün izleri / birden kaybolmuştu. (3 ögeli)
Özne — Zarf T. — Yüklem

III. Ürkütücü, soğuk kayalar / vardı / burada. (3 ögeli)
Özne — Yüklem — Dolaylı T.

IV. (onlar)/Yukarıdan göründüklerinden / büyüktüler.(2 ögeli)
Gizli Ö. — Dolaylı T. — Yüklem

V. Onlar / Parlak siyah hançerler gibi, / gökyüzüne / uzanıyorlardı. (3 ögeli)
Gizli Ö. — Zarf T. — Dolaylı T. — Yüklem

Görüldüğü gibi I, II III ve V numaralı cümleler 3 ögeliyken IV numaralı cümle 2 ögelidir. (Gizli özne, öge sayısına dâhil edilmez.)

CEVAP: D

15. "O" sözcüğü "sıra" ismini işaret ettiği için işaret sıfatıdır. "küçücük" sözcüğü "sahil kasabası" isminin anlamını küçülttüğü için küçültme sıfatıdır. "birinin" sözcüğü belgisiz zamirdir. "sevinçle = sevinç ile" sözcüğünde "ile (-la, -le)" edat yani ilgeçtir.

Cümlede fiilden isim yapan "-ma, -ış, -mak" ekini alan fiilden isim olan bir sözcük yoktur.

CEVAP: C

16. Öncülde verilen cümleleri, seçeneklerde verilen ifadelere göre tek tek inceleyelim:

- I. cümledeki "en" sözcüğü "derecelendirme - üstünlük zarfı" olarak kullanılmıştır.
- II. cümledeki "bu" sözcüğü, insan dışındaki bir varlığın, kavramın yerini ("devamlı renk değiştirmesi" sözünün yerini) tutmuş ve işaret zamiri olmuştur. "Bu" sözcüğü özne, "yalnız ona has bir özellik değildir" sözü ise yüklemdir.
- III. cümle ile ilgili seçeneklerde bir sınama yapılmamıştır.
- IV. cümlede ilgeç (edat) yoktur. Bu cümledeki sözcüklerin türlerini belirtelim:
- Ancak kertenkelede bu özellik en üstün derecesini bulmuştur.

Ancak	kertenkelede	bu	özellik	en	üstün	derecesini	bulmuştur.
bağlaç	*isim*	*sıfat*	*isim*	*zarf*	*sıfat*	*isim*	*fiil*

- Basit ya da birleşik cümlelerin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) birbirine bağlandığı cümlelere sıralı cümle denir. Sıralı cümlelerde en az bir öge ortaklığı varsa cümle, bağımlı sıralı cümle; öge ortaklığı yoksa bağımsız sıralı cümle olur. Bu durumda V. cümle, noktalı virgülle (;) bağlanan iki ayrı cümleden oluşmuştur ve bu cümlede "olur" yüklemi ortak kullanıldığı için cümle, bağımlı sıralı cümledir.
- VI. cümledeki "bu renk değiştirmeleri anlamak için" sözü "için" edatıyla bir öbek oluşturduğu için parçalanamaz, edat öbeğidir. Ayrıca bu öbek, zarf tümleci sorularından biri olan "niçin" sorusuna da yanıt olmuş, cümlede zarf tümleci olarak görev almıştır.

CEVAP: C

17. I. cümledeki "parlak" sözcüğü "leke" isminin niteleme sıfatıdır. (Doğru)

III. cümledeki "başımı" sözcüğü "-ım" I. tekil şahıs iyelik eki (benim başım) almıştır ve bu sözcük "Neyi çevirdim?" sorusuna yanıt olduğundan nesne görevindedir. (Doğru)

IV. cümledeki "gümüşümsü" sözcüğü "damla" isminin sıfatıdır. "gümüşümsü" sözcüğü, "gümüşe yakın" anlamındadır, küçültme sıfatıdır. (Doğru)

V. cümledeki "hem... hem" bağlacı, "kucaklay**an**" ve "sınırlay**an**" sıfat-fiillerini birbirine bağlamıştır. (Doğru)

II. cümledeki fiilimsiler farklı türde değildir. "eğil**ip**", "aç**ınca**", "fışkır**arak**" sözcüklerinin hepsi de zarf-fiildir. (Yanlış)

CEVAP: B

18. **HATIRLAYALIM**

- **Ek-fiil** olan "-idi, -imiş, -ise, -dir" Türkçede iki görevde kullanılır:

a. Basit zamanlı eylemleri birleşik zamanlı eylem yapar. (hikâye, rivayet, şart)

b. İsim ve isim soylu sözcüklere gelerek onları yüklem yapar.

Buna göre numaralanmış cümlelerdeki ek-fiilin bulunduğu yüklemleri bulup ek-fiilin işlevine bakalım:

I. cümlede ek-fiil "yalnızlıktı" sözcüğünde vardır. "-idi" ek-fiili "yalnızlık" ismini yüklem yapmıştır.

II. cümledeki ek-fiil "vurulurdu" sözcüğünde vardır. "vurulur idi" şeklinde açarsak ek-fiilin basit zamanlı eylemi, birleşik zaman yaptığını görürüz. (geniş zamanın hikâyesi)

III. cümledeki ek-fiil "beslemişti" sözcüğünde vardır. "beslemiş" basit zamanlı fiiline "-idi" ek-fiili gelmiş ve birleşik zamanlı eylem olmuştur. (geçmiş zamanın hikâyesi)

IV. cümledeki ek-fiil "besleniyordu" sözcüğünde vardır. "besleniyor" basit zamanlı eylemine "-idi" ek-fiili gelmiş ve birleşik zamanlı eylem olmuştur. (şimdiki zamanın hikâyesi)

V. cümledeki ek-fiil "gibiydi" sözcüğünde vardır. "gibi" isim soylu sözcüğü, "-idi" ek-fiilini alarak yüklem olmuştur.

Görüldüğü gibi ek-fiil, I. ve V. cümlelerde isim ve isim soylu sözcükleri yüklem yapmıştır. II, III ve IV. cümlelerde ise basit zamanlı eylemleri birleşik zamanlı eylem yapmıştır.

CEVAP: B

19. Öncülde verilen cümleleri tek tek inceleyelim:

I. cümlede "seçerler" sözcüğü, yüklemdir. Bu yüklem, cümlenin sonunda olduğu için cümle kurallıdır. "seç-" fiiline "-er" geniş zaman ve "-ler" III. çoğul kişi eki gelmiştir, dolayısıyla yüklem çekimli fiil özelliğini korumaktadır ve cümle, fiil cümlesidir.

II. cümlenin yüklemi "fark edilmez" sözüdür. Bu söz, "yardımcı eylemle kurulmuş birleşik eylem"dir. Dolayısıyla yüklem basit yapılı değil, birleşik yapılıdır. Cümle, "-mez" olumsuzluk ekini aldığı için olumsuzdur. (Ancak iki yargının biri yanlış olduğu için cevabımız B seçeneği olacaktır.)

III. cümle, "Birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) birbirine bağlandığı cümlelere sıralı cümle denir." kuralına uyduğu için sıralı cümledir. Sıralı cümlelerde öge ortaklığı varsa cümle, **bağımlı sıralı cümle**, öge ortaklığı yoksa **bağımsız sıralı cümle** olur. Bu cümlede de hiçbir öge ortaklığı olmadığı için cümle, bağımsız sıralı cümledir.

Çekingen bu tip bireylerin kişiler arası
Özne
iletişimi / de / zayıftır;/ bu tip bireyler /
Yüklem *Özne*
kendilerinden, düşüncelerinden bahsetmekte / zorlanır.
Dolaylı Tümleç *Yüklem*

IV. cümlenin yüklemi olan "geliştiremezler" sözcüğü, "geliştir-" ve yeterlik fiili olan "-ebil" fiilinin olumsuzu ile çekimlenmiştir. Dolayısıyla bu sözcük, birleşik yapılıdır. Ayrıca yüklemin fiil özelliği korunduğu için cümle fiil cümlesidir.

V. cümle "Aralarında anlam ilgisi bulunan cümlelerin bağlaçlarla birbirine bağlanmasıyla oluşan cümlelere bağlı cümle denir." kuralına uyduğu, iki cümlenin "ve" bağlacıyla birbirine bağlanması gerçekleştiği için cümle, bağlı cümledir.

Bunun sonucu olarak amaçlarına ulaşmada çektikleri güçlükler yüzünden öfkeli
1. cümle
olurlar / ve / kaygı düzeyleri yüksektir.
(bağlaç) *2. cümle*

CEVAP: B

20. Parçada numaralanmış sözcüklerle ilgili söylenenlere bakalım:

A seçeneğinde verilen bilgi doğrudur. Çünkü I numarayla verilen "çoktan" sözcüğü, "çok" ad kökünden gelir ve "çoktan" sözcüğü eyleme yöneltilen "ne zaman?" sorusuna yanıt olur, cümlede zarf tümlecidir.

B seçeneğinde verilen bilgi doğrudur. Çünkü II numarayla verilen "diğerlerinin" sözcüğünün kökü "diğer" sözcüğüdür. Bu köke "-leri" ve "-nin" çekim ekleri gelmiştir.

C seçeneğinde verilen bilgi doğrudur. Çünkü "uğruna" sözcüğünün kökü "uğur"dur. Bu köke ünlüyle başlayan bir çekim eki (iyelik ki) gelince sözcüğün son hecesindeki ünlü düşmüştür: "uğur-u-n-a < uğruna"

D seçeneğindeki bilgi doğrudur. Çünkü "öyk**üm**den" sözcüğü "benim öyk**üm**den" anlamında I. tekil şahıs iyelik eki almıştır. ("-üm")

E seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü "karşısında" sözcüğü bulunma hâl eki olan "-da"yı almıştır ama bu sözcük edat değil, isimdir. ("karşı" sözcüğünün edat olma durumu şöyle olur: Sana karşı hep dürüst oldum. Boğaza karşı çay içtik...)

CEVAP: E

1. **"mi" eki, aşağıdaki cümlelerin hangisine ötekilerden farklı bir anlam katmaktadır?**

A) Zilin çaldığını işitmediniz mi?

B) Tohumlar çimlenmemiş miydi?

C) Bugün törene mi gideceğiz, diye sordu.

D) Bu su içilir mi, diyerek musluğa yaklaştı.

E) İstedi mi her şeyi yapar, dedi.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili ikileme, eylemin nasıl yapıldığını belirtmektedir?**

A) Dağların doruklarında öbek öbek bulutlar gözüküyordu.

B) Topraktan belli belirsiz bir buğu yükseliyordu.

C) Ortalık ağır ağır aydınlanıyordu.

D) Anadolu'ya katar katar turnalar geliyordu.

E) Önümüzden takur tukur sesler çıkaran bir kamyon gidiyordu.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geleceğe yönelik bir eylemden söz edilmektedir?**

A) Üretilen enerjinin dağıtım ve kullanımında öncelikle ulusal çıkarlar gözetilecektir.

B) Kent planlamasında şehircilik ilkelerine uyulmadığı, yapılan incelemelerden kolayca anlaşılmaktadır.

C) Ormanlara bir yaşam kaynağı, orman ürünlerine de kalkınma aracı olarak bakmayı yeni yeni öğreniyoruz.

D) Üretimi değil, tüketimi körükleyen yatırım politikalarına karşı olduğunu söylüyor.

E) Ülkemizde büyük kentlerin %70'i, öteki kentlerin %50'si mimarlık ilkelerine uyulmadan yapılaşıyor.

4. İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir.

Bu cümleyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Beş ögeli bir cümledir.

B) Kurallıdır.

C) Yüklemi, birleşik yapılıdır.

D) Zarf tümleci, edat öbeğidir.

E) Birleşik bir fiil cümlesidir.

5. **Aşağıdakilerden hangisi biçimce olumlu, anlamca olumsuz bir cümledir?**

A) Zayıflamak için ne spor yapıyor ne de yediklerine dikkat ediyor.

B) Ya bizimle gelirsin ya da evde yalnız oturursun.

C) Uzun zamandır kimseyi arayıp sormuyor.

D) Ne yazık ki ona artık hiç kimse güvenmiyor.

E) Niçin böyle söyledi hâlâ anlamış değilim.

6. **Aşağıdakilerden hangisi yanıt vermeyi gerektiren bir soru cümlesi değildir?**

A) Yarın onunla beraber mi geleceksin?

B) Hangi meyve daha çok C vitamini içeriyor?

C) Müzik çalışmaların devam ediyor mu?

D) Bu kadar çaba göstermenin sebebi ne?

E) Nerede o güzelim çocukluk günlerim?

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işin ne zaman yapıldığı belli değildir?**

A) Her sebze, mevsiminde daha ucuza satılıyor.

B) Geç saatte yattığım hâlde erkenden uyandım.

C) Sistemi yenilemeye gelenler biraz önce buradan ayrıldı.

D) Hep birlikte parka doğru yavaş yavaş yürüdük.

E) İlgiyle izlenen yarışmanın sonuçları bir hafta önce açıklandı.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemi kimin yaptığı belirtilmemiştir?**

A) Yıllarca aynı hayatı, aynı evi paylaştıktan sonra nasıl bu denli kolay vedalaşabiliyor insanlar?

B) Derginin son sayısında, edebiyat dünyasına yeni adım atmış isimlerin yapıtlarına da yer verildi.

C) Müdür, duyarlı davranarak okuldaki bütün öğrencileri sağlık kontrolünden geçirmeye karar verdi.

D) Bilimdeki son yenilikleri geceler boyu arkadaşlarımızla tartıştıktan sonra herkese anlatırdık.

E) Bahar, kapıdan adımını atmak üzere; ama ben, hazin bir sonbaharın yeline kapıldım.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemi nicelik (miktar) bakımından tamamlayan bir söz kullanılmıştır?**

A) Küçük küçük notlar yazıp buzdolabının kapağına yapıştırmıştı.

B) Azıcık aşım, kaygısız başım, diyenlerdendi babam.

C) Yaşadığı kötü olayı yana yakıla arkadaşlarına anlatıyordu.

D) Yaşamının bundan sonrasına nasıl yön vereceğini epeyce düşündü.

E) Evin ufak tefek eksiklerini yavaş yavaş tamamlamaya çalışıyoruz.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemin karşılıklı yapıldığı anlamı vardır?**

A) Gereksiz yere en yakın arkadaşıyla tartıştı.

B) Söylediği sözden sonra kantindeki öğrenciler gülüştüler.

C) Tüfek sesi duyulunca ağaçtaki kuşlar uçuştu.

D) Yıllarca vatan özlemini kalbinde taşıdı.

E) Mangalın üstündeki maşa eline yapıştı.

11. **Aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı, özne de yüklem de değildir?**

A) — Kardeşin hafta sonu ne yapıyor?

— Çalışıyor.

B) — Ne geldi de bu kadar sevindin?

— Kitaplarım.

C) — Eşiniz nasıl oldu?

— İyileşti.

D) — Getirdiğin pakette ne var?

— Çikolata.

E) — Ağlayan çocuk kimi arıyor?

— Annesini.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi, yüklemi ad tamlaması olan bir ad cümlesidir?**

A) Hepimizin amacı huzurlu yaşamaktır.

B) Düşüncelerimiz birbirinden farklı değil.

C) Bulunduğunuz yer kentin güneyidir.

D) Her gecenin bir sabahı vardır.

E) Çevrende güveneceğin kimse yok mu?

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması nesne görevindedir?**

A) İyi insanlar dostlarını unutmaz.

B) Araştırmasını dokuz yılda tamamlamış.

C) Kasaba meydanında iki genç karşılaştı.

D) Dün Orhan'la eski günleri konuştuk.

E) Bugün birkaç kişi sizi sordu.

14. I. Bu tablo, doğanın ruhundan bir nefes verilmişçesine canlı ve sıcak duruyor.
II. Akdeniz'in eteğinde gördüğüm köyler, bana öğretmenliğimde çalıştığım yerleri ayrıntılarıyla hatırlattı.
III. O günlerde çıkan gazeteler, bize yeni romanları sıcağı sıcağına ulaştırıyordu.
IV. Kitaptan, soru gelmeyecek bölümleri çıkardık.

Yukarıdaki cümlelerden hangileri ögelerinin sıralanışı yönünden aynıdır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) II. ve IV. E) III. ve IV.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir öge açıklanarak yinelenmiştir?**

A) Bu olaydan sonra, anımsayacaksın, onlarla ilişkimi kesmiştim.
B) Yazın değeri taşıyan bir roman, bir öykü, bir oyun yaşam çevremizi genişletir.
C) Duyduğumuz gürültü, caddede kaza yapan arabanın gürültüsüymüş.
D) Tablolardan birini, en çok sevdiğimi, ona hediye ettim.
E) Bir öğretmen, öğrencilerine insan sevgisini kazandırmalıdır.

16. Belki bir çoban, bizden daha birikimlidir. Çünkü yüz koyunun derdini dinleyerek bugünlere gelmiştir. Havayı koklayarak mevsim geçişlerinin anlamını öğrenmiştir. Çiçeklerin, ağaçların dilini öğrenmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Hâl eki almış şahıs zamiri
B) Zincirleme isim tamlaması
C) Tamlananı sıfat almış belirtili isim tamlaması
D) Çekimli fiil
E) Tamlananı ortak belirtili isim tamlaması

17. (I) Bazı sabahlar, aslında sabah olmuyor. (II) Biz sadece saatlere bakarak o vakte sabah diyoruz. (III) Sabah demek, içinde hiç olmazsa küçücük bir umut barındıran zaman demektir. (IV) Umut yoksa da heves olmalıdır. (V) İkisi de yoksa o vaktin adına neden sabah diyelim ki gecenin devamı der geçeriz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde çatı özelliği aranmaz?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. (I) Kapının önünü yeni yıkamışlardı, arap sabunu kokuyordu her yer. (II) Dükkânın içi loş ve serindi ama temiz kokuyordu. (III) Şevket Amca, annemi görünce hemen kalktı, yanımıza geldi. (IV) Bize sormadan iki ada çayı söyledi, benim için de oralet istedi. (V) Raflara göz attım hemen, rengârenk kumaşlar büyüledi beni.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisi sıralı cümle değildir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. En tehlikeli düşman, bize benzeyip de bizden olmayandır.

Bu cümle için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır.
B) Derecelendirme zarfı vardır.
C) Ulaç (bağ-fiil) kullanılmıştır.
D) Adlaşmış sıfat vardır.
E) Ek-fiil vardır.

20. "Bize kalmayacak dünya için bize kalacak günahlar biriktiriyoruz." **cümlesinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?**

A) Ortaç B) Çekimli fiil C) Türemiş fiil D) Ek-fiil E) Basit zamanlı fiil

1. "mı, mi" soru eki, cümleye "soru, zaman, koşul" anlamı katar.

"mı, mi" soru ekinin A, B, C ve D seçeneklerindeki cümlelere "soru" anlamı kattığını E seçeneğindeki cümlede ise "zaman-koşul" anlamı kattığını görürüz.

"İstedi **mi** her şeyi yapar, dedi." = "İstediği **zaman** her şeyi yapar, dedi." = "İster**se** her şeyi yapar, dedi."

CEVAP: E

2. Bir sözcük, eylemin nasıl yapıldığını bildiriyorsa sözcük türü olarak durum zarfıdır ve eyleme yöneltilen "nasıl?" sorusuna yanıt oluyordur.

A seçeneğinde "öbek öbek" ikilemesi "bulut" ismini, B seçeneğinde "belli belirsiz" ikilemesi "buğu" ismini, D seçeneğinde "katar katar" ikilemesi "turnalar" ismini, E seçeneğinde "takur tukur" ikilemesi "ses" ismini nitelemekte, sıfat görevinde kullanılmaktadır. ("Nasıl?" sorusu isme yöneldi.)

Ancak C seçeneğindeki "ağır ağır" ikilemesi "aydınlanmak" eyleminin nasıl yapıldığını belirtmekte ve durum zarfı olarak kullanılmaktadır. ("Nasıl?" sorusu eyleme yöneldi.)

CEVAP: C

3. Bir cümlede geleceğe yönelik eylem olabilmesi için yüklemin gelecek zaman kipiyle çekimlenmesi ve kip ekinin de gelecek zaman anlamını koruması gerekir. Dolayısıyla seçeneklerde verilen cümlelerin yüklemlerinde gelecek zaman "-acak, -ecek" kip eki ve gelecek zaman anlamı aramalıyız. (Anlam kayması varsa dikkat etmek için anlama da bakmak lazım.)

A seçeneğindeki cümlenin yüklemi "gözetilecektir" sözcüğüdür ve cümledeki anlamdan da yüklemdeki gelecek zaman "-ecek" kip ekinden de geleceğe yönelik bir eylemden söz edildiğini görürüz.

CEVAP: A

4. Önce, öncülde verilen cümlenin ögelerini bulalım:

İnsan / ancak yüreğiyle baktığı zaman / doğruyu / görebilir.

İnsan	ancak yüreğiyle baktığı zaman	doğruyu	görebilir.
Özne	Zarf Tümleci	B. Nesne	Yüklem

A) Görüldüğü gibi cümle beş ögeli değil, dört ögelidir.

B) "görebilir" yüklemi sonda olduğu için cümle, kurallıdır.

C) "görebilir" yüklemi "gör-" ve yeterlik fiili olan "-ebil" ile birleştiği için birleşik yapılıdır. (Kurallı birleşik fiil)

D) "ancak yüreğiyl**e** (yüreği **ile**) baktığı zaman" söz öbeği cümlede zarf tümlecidir. Bu tümleç içinde "ile" edatını da barındıran bir öbekten oluşmuştur. Edat öbeği, zarf tümlecidir.

E) Cümlenin yüklemi "görebilir" sözcüğü, çekimli bir fiildir, bu yüzden cümle fiil cümlesidir. Cümlede "baktığı" sözcüğü bir fiilimsidir, sıfat-fiil. Fiilimsiler cümlede yan cümlecik oluşturur ve yargı sayısını artırarak yapıca birleşik cümle kurar.

CEVAP: A

5. **HATIRLAYALIM**

- Biçimce olumlu cümlelerin yüklemlerinde "-ma, -maz, -sız, yok, değil" ek ya da sözcüklerinden biri bulunmaz.
- Anlamca olumsuz cümlelerde, yüklemde belirtilen iş ya da durum gerçekleşmez.
- Biçimce olumlu anlamca olumsuz cümlelerde genelde "ne... ne..." bağlacı bulunur.
- Buna göre seçeneklerdeki cümlelere bakalım:

A seçeneğindeki cümlede yüklem "dikkat ediyor" sözüdür. Bu sözde olumsuzluk bildiren bir ifade olmadığı için cümle, biçimce olumludur. Ancak cümledeki "ne... ne..." bağlacı cümledeki anlamı olumsuz yapmış, "dikkat etmiyor" anlamı vermiştir.

B seçeneğindeki cümle, biçimce de anlamca da olumludur.

C, D ve E seçeneklerindeki cümleler, biçimce de anlamca da olumsuzdur.

CEVAP: A

6. **HATIRLAYALIM**

- Yanıt vermeyi gerektirmeyen soru cümlesi, sözde soru cümlesidir.
- Sözde soru cümlesinde soru cümleye, "onay, şaşkınlık, sitem, rica, istek, beklenmezlik..." anlamları katar.

Buna göre seçeneklere baktığımızda E seçeneğinde verilen cümledeki sorunun yanıt vermeyi gerektiren bir soru cümlesi olmadığını görürüz. Çünkü "Nerede o güzelim çocukluk günlerim?" cümlesinde "eski günlere özlem" duygusu verilmek istenmiştir.

Diğer seçeneklerdeki cümlelerde sorular, yanıt vermeyi gerektiren sorulardır.

CEVAP: E

7. **HATIRLAYALIM**

- Eylemin, işin ne zaman yapıldığı belli olan cümlelerde yükleme "ne zaman?" sorusunu sorduğumuzda yanıt alabiliriz. Aldığımız yanıt da tür olarak zaman zarfıdır, öge olarak da zarf tümlecidir.

Buna göre seçeneklerdeki cümlelere bakalım:

A seçeneğindeki "mevsiminde" sözcüğü "satılma" işinin ne zaman yapıldığını bildirir.

B seçeneğindeki "erkenden" sözcüğü, "uyanma" işinin ne zaman yapıldığını bildirir.

C seçeneğindeki "biraz önce" sözü, "ayrılma" işinin ne zaman yapıldığını bildirir.

D seçeneğinde "yürüme" işinin ne zaman yapıldığını bildiren bir sözcük kullanılmamıştır.

E seçeneğindeki "bir hafta önce" sözü, "açıklanma" işinin ne zaman yapıldığını bildirir.

CEVAP: D

8. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi kimin yaptığını belirten sözcük ya da söz cümlede öznedir. Yükleme yöneltilen "-an ne, -an kim?" soruları bizi özneye götürür.
- İşi yapan varlık, gerçek özne olarak cümlede yer alabileceği gibi yüklemdeki kişi ekinden de anlaşılabilir, cümlede sözcük olarak bulunmayabilir. (gizli özne)
- Eylemi kimin yaptığını belirten cümleler çatı bakımından etken çatılıdır. Belli olmayan cümleler ise edilgen çatılıdır.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki "insanlar", C seçeneğindeki "müdür", D seçeneğindeki "biz" ve E seçeneklerindeki "bahar" ve "ben" sözcükleri cümledeki işi yapan varlıklar, yani öznelerdir. Ancak B seçeneğindeki cümlede "yer verme" işini kimin yaptığı belirtilmemiştir.

CEVAP: B

9. **HATIRLAYALIM**

- Eylemi, eylemsiyi, sıfatı ve zarfı nicelik (miktar) bakımından tamamlayan sözcük, miktar (nicelik, azlık-çokluk) zarfıdır.
- Bu soruda eyleme yöneltilen "ne kadar?" sorusuna yanıt aramalıyız.
- Miktar bildiren sözcük, ismin önüne gelmişse orada sıfat görevinde olacaktır, buna dikkat etmeniz gerekir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda eylemi nicelik (miktar) bakımından tamamlayan sözcüğün D seçeneğindeki cümlede yer aldığını görürüz. "epeyce" sözcüğü "düşünme" eyleminin ne kadar olduğunu gösterir.

A seçeneğindeki "küçük küçük", B seçeneğindeki "azıcık", E seçeneğindeki "ufak tefek" sözleri ismi nitelemektedir, sıfattır. C seçeneğinde ismi de fiili de miktar (nicelik) bakımından tamamlayan bir söz kullanılmamıştır.

CEVAP: D

10. A seçeneğinde verilen cümledeki "tartışmak" eylemi karşılıklı yapılır. (tart-ış-mak)

B seçeneğindeki "gülüşmek", C seçeneğindeki "uçuşmak" eylemi birlikte yapılır. D ve E seçeneklerindeki cümlelerin yüklemlerinde ise bu anlamlar yoktur.

CEVAP: A

11. **HATIRLAYALIM**

- Özne, yüklemde belirtilen işi yapan varlık ya da hakkında söz edilen varlıktır. (-an ne, -an kim, olan ne, olan kim)
- Yüklem cümledeki işi, hareketi ya da yargıyı bildiren çekimli unsurdur.

A seçeneğinde soruya yanıt olan "çalışıyor" sözcüğü çekimli fiildir, yüklemdir.

B seçeneğinde soruya yanıt olan "kitaplarım" sözcüğü öznedir. (gelen ne?)

C seçeneğinde soruya yanıt olan "iyileşti" sözcüğü çekimli fiildir, yüklemdir.

D seçeneğinde soruya yanıt olan "çikolata" sözcüğü öznedir. (var olan ne?)

E seçeneğinde soruya yanıt olan "annesini" sözcüğü cümlede nesne görevindedir:

Ağlayan çocuk / annesini / arıyor.
Özne / Nesne / Yüklem

CEVAP: E

12. Seçeneklerde verilen cümlelerin yüklemlerini belirleyip inceleyelim:

A'da "huzurlu yaşamaktır" sözü, yüklemdir. Yüklem, sıfat tamlamasıdır.

B'de "farklı değil" sözü, yüklemdir. Tamlama değildir. "farklıdır" sözünün olumsuzudur.

C'de "kentin güneyidir" sözü, yüklemdir. Yüklem, belirtili isim tamlamasıdır. (kentin güneyi)

D'de "vardır" sözcüğü yüklemdir. Tamlama değildir.

E'de "yok mu" sözü, yüklemdir. Tamlama değildir.

CEVAP: C

13. **HATIRLAYALIM**

- Nesne, öznenin yaptığı işten etkilenen varlıktır. "neyi, kimi, ne?" sorularından birine yanıt olur.
- Sıfat tamlaması, bir sıfatın nitelediği ya da belirttiği isimle oluşturduğu öbektir.

A seçeneğindeki "iyi insanlar" sözü, sıfat tamlamasıdır ama cümlede öznedir, nesne değildir. Bu cümledeki nesne "dostlarını" sözcüğüdür.

B seçeneğindeki "dokuz yılda" sözü, sıfat tamlamasıdır ama cümlede zarf tümlecidir, nesne değildir. Bu cümledeki nesne "araştırmasını" sözcüğüdür.

C seçeneğindeki "iki genç" sözü, sıfat tamlamasıdır ama cümlenin öznesidir, nesnesi değil. Cümlede nesne yoktur.

D seçeneğindeki "eski günleri" sözü, sıfat tamlamasıdır ve bu tamlama cümlenin nesnesidir. (Neyi konuştuk?)

E seçeneğindeki "birkaç kişi" sözü, sıfat tamlamasıdır ama cümlede öznedir, nesne değildir. Bu cümledeki nesne "sizi" sözcüğüdür.

CEVAP: D

14. Numaralanmış cümlelerin ögelerini tek tek bulalım:

I. Bu tablo,/ doğanın ruhundan bir nefes verilmişçesine canlı ve sıcak / duruyor.
Özne / Zarf Tümleci / Yüklem

II. Akdeniz'in eteğinde gördüğüm köyler, / bana / öğretmenliğimde çalıştığım yerleri / ayrıntılarıyla / hatırlattı.
Özne / Dolaylı T. / Nesne / Zarf T. / Yüklem

III. O günlerde çıkan gazeteler, / bize / yeni romanları / sıcağı sıcağına / ulaştırıyordu.
Özne / D. T. / Nesne / Zarf T. / Yüklem

IV. Kitaptan, / soru gelmeyecek bölümleri / çıkardık. / (Biz)
Dolaylı T. / Nesne / Yüklem / G.ö.

Öge sıralaması aynı olan cümleler, II ve III numarada verilen cümlelerdir.

CEVAP: C

15. Soru kökünde aslında ara sözün hangi ögenin açıklayıcısı olduğunu bulmamız istenmektedir. Ara söz, bir ögenin açıklayıcısı da olabilir, cümleden bağımsız bir söz de olabilir.

A seçeneğindeki "anımsayacaksın" sözü ara sözdür ama kendinden önceki zarf tümlecinin açıklayıcısı değildir.

B seçeneğinde ara söz yoktur. Art arda gelen eş görevli ifadeler vardır.

C seçeneğinde ara söz yoktur. Cümle özne ve yüklemden oluşmaktadır.

D seçeneğindeki "en çok sevdiğimi" ara sözü, kendinden önceki "tablolardan birini" nesnesinin açıklayıcısıdır.

E seçeneğinde ara söz yoktur.

CEVAP: D

16. Parçada verilen cümlelere ve sözcüklere bakalım:

A) "bizden" sözcüğü "biz" şahıs (kişi) zamirine getirilen "-den" çıkma hâl ekini alarak oluşmuştur.

B) "mevsim geçişlerinin anlamı" sözü, zincirleme isim tamlamasıdır.

C) Öncülde verilen parçada tamlananı sıfat almış belirtili isim tamlaması yoktur. Ama tamlayanı sıfat almış bir belirtili isim tamlaması vardır: "yüz koyunun derdi". Bu sözde "yüz" sözcüğü sıfattır ve "koyunun" tamlayanın önüne gelmiştir. "koyunun yüz derdi" deseydi tamlananı sıfat almış belirtili isim tamlaması olurdu.

D) "gelmiştir" ve "öğrenmiştir" sözcükleri çekimli fiildir. (Çekimli fiil= fiil kök/ gövde + kip eki + kişi eki)

E) "çiçeklerin, ağaçların dili" sözünde "çiçeklerin" ve "ağaçların" tamlayanı, "dili" tamlananına bağlanmıştır. Dolayısıyla "dili" tamlananı ortak kullanılmıştır.

CEVAP: C

17. **HATIRLAYALIM**

- Çatı özelliği (özne-yüklem durumu, nesne-yüklem durumu), yüklemi fiil olan cümlelerde aranır. Yüklemi isim olan cümlelerde çatı özelliği aranmaz.

Buna göre numaralanmış cümlelerin yüklemlerini belirleyelim ve çatı özelliği aranıp aranmayacağına bakalım:

I. cümlenin yüklemi "olmuyor", II. cümlenin yüklemi "diyoruz", IV. cümlenin yüklemi "olmalıdır", V. cümlenin yüklemi "geçeriz" sözcükleridir ve bu sözcükler fiil olduğu için çatı özelliği aranır. Ancak III. cümlenin yüklemi "demektir" sözcüğüdür. Bu sözcük "de-" fiiline getirilen "-mek" isim-fiil ekiyle isim olmuştur. Yani sözcüğün türü fiilken isim olmuştur. Dolayısıyla III. cümlede çatı özelliği aranmaz.

CEVAP: C

18. **HATIRLAYALIM**

- Sıralı cümle, basit ya da birleşik yapılı birden fazla cümlenin virgül (,) ya da noktalı virgülle (;) bağlanması sonucu oluşan cümlelerdir.

Buna göre I, III, IV ve V numarayla verilen cümlelerin içinde yüklemi olan birden fazla cümlenin virgülle (,) bağlandığını görüyoruz. II numarayla verilen cümlede ise birbirine "ama" bağlacıyla bağlanan iki cümle görüyoruz. Cümleler birbirine bağlaçlarla bağlanıyorsa bu cümleye bağlı cümle denir. Dolayısıyla II. cümle sıralı cümle değil, bağlı cümledir.

CEVAP: B

19. A) Cümlede belirtisiz isim tamlaması kullanılmamıştır.

B) "en" sözcüğü "tehlikeli" sıfatının anlamını derecelendirmiş bir zarftır.

C) "benzeyip" sözcüğü ulaçtır. (bağ-fiil/zarf-fiil)

D) "olmayandır" sözcüğü adlaşmış sıfattır. "olmayan insandır" gibi düşünürseniz "insan" adının düştüğünü böylece "olmayan" sıfatının adlaştığını görürsünüz.

E) "olmayandır" sözcüğündeki "-dır" eki, ek-fiildir. Bu cümlede ek-fiil, isimleşen sözcüğü yüklem yapma göreviyle kullanılmıştır.

CEVAP: A

20. A) "kalmayacak" ve kalacak" sözcükleri kendinden sonraki ismin sıfatıdır. Bu sıfatlar, fiile getirilen "-acak" ekiyle sıfat olmuşlardır, yani sıfat-fiildir. (ortaç)

B) "biriktiriyoruz" sözcüğü çekimli fiildir. Çünkü "biriktir-" fiili kip eki "-(i)yor" ve kişi eki "-uz" almıştır. (Çekimli fiil= fiil kök/gövde + kip eki + kişi eki)

C) "biriktiriyoruz" sözcüğü, yapısına göre türemiş fiildir:

bir	-ik	-tir	-(i)yor	-uz
i.k.	i.f.y.e.	f.f.y.e.	kip e.	kişi e.

Görüldüğü gibi sözcüğün kökü isimken aldığı yapım ekiyle fiil oldu, sonra bir tane daha yapım eki aldı yine fiil oldu. (Türemiş yapılı fiil)

D) Cümlede "-idi, -imiş, -ise, -dır" ek-fiillerinden biri yoktur.

E) "biriktiriyoruz" eyleminde sadece "-(i)yor" kip eki vardır. Basit zamanlıdır. (Ek-fiil olsaydı birleşik zamanlı olurdu: biriktiriyorduk, biriktiriyormuşuz, biriktiriyorsak...)

CEVAP: D

1. Kuşlar toplanmış göçüyorlar
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi vardır?

A) Ünlü düşmesi
B) Ünlü daralması
C) Ünlü türemesi
D) Ünsüz benzeşmesi
E) Ünsüz değişimi

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz yumuşaması (değişimi) kuralı örneklenmemiştir?**

A) Adımlarınızı hızlandırmanız gerekiyor.
B) Size yardım edebilir miyiz, diye sordu.
C) Size yakışan da onurlu yaşamaktır.
D) Art arda gelen patlamalar canımızı sıktı.
E) Saç dibinde çıkan yaralar canını acıtıyormuş.

3. **Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde ünlü düşmesi yoktur?**

A) Askerler sınıra doğru ilerleyişini hafta boyu sürdürdü.
B) İki büklüm beliyle bir şeyler satıyor, içimizi parçalıyordu.
C) İztuzu Plajı, Caretta Carettaların yumurtlaması için çok ideal.
D) Üniversiteden üçüncü sınıfta ayrılıp iş hayatına atılmış.
E) Sakatlanmasına rağmen oyunu son dakikaya kadar bırakmadı.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü türemesi yoktur?**

A) Bu soygunun güpegündüz yapılması inanılır gibi değil.
B) Gencecik çocukları bir hiç uğruna harcamışlar.
C) Minik kız, babasının yüzüne bir öpücük kondurdu.
D) Evin sapasağlam olması için uğraşıp kirişleri güçlendiriyorlar.
E) Yağmurdan sırılsıklam olan öğrenciler nihayet salona girdi.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralmasını örnekleyen bir kullanım vardır?**

A) Gökyüzü masmavi bulutlarla kaplanıyordu.
B) Oturmuş bir ağacın gölgesinde kitabını okuyor.
C) Son aylarda bu tesisteki alabalıklar da ölüyor.
D) Enver Aysever uzun zamandır Remzi Kitap'ta yazmıyor.
E) Bu bölgenin tarihî ve doğal güzellikleri korunuyor.

6. Yollar seni gide gide usandım
Ayağıma diken battı gül sandım
Yar bana küsmüş el ile oynar
El ilen oynayan yarı neyleyim

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

A) Ünsüz yumuşaması
B) Ünsüz benzeşmesi
C) Ünsüz düşmesi
D) Ünlü düşmesi
E) Ünlü değişimi

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz türemesi olmamıştır?**

A) Senin duyduğun bu acıyı ben ta yüreğimde hissettim.

B) Kaşla göz arasında küçücük çocuk parkta kayboldu.

C) Yıllar geçmesine rağmen oğlunu bir türlü affetmedi.

D) Siz merak etmeyin, yarına kadar bu iş hallolur.

E) Adam sanki sırroldu, hiçbir yerde bulamıyoruz.

8. I. İnsanoğlu bu anlayışla yola çıkarak hata yapıyordu.
II. Bebek, etrafa bakıp annesini aradığını hissettiriyor.
III. Akşam üzeri tüm apartman çardakta toplanacaktı.
IV. Bir tanecik oğullarının askerî liseye gideceğine sevinemediler.
V. Hayatının altüst olması, başarısız iletişimler onu üzmüyordu.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde ulama yapılamaz?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Saint - Exupery 1943'te (I) New York'ta bir otel odasında yazdığı (II) *"Küçük Prens"*te insanların yaşadığı yerden bir mil uzaktaki (III) bir çölde uçağı arızalanan bir pilottan bahseder (IV). Pilotun yolculuğa devam edebilmesi (V) için uçağını onarması gerekmektedir.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinde birden fazla ses olayı olmuştur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. İşte ben böyle (I) bildiğin (II) gibi, kaderi öpüp başıma komuşum
Belli efendim, besbelli (III) yaşamaktan (IV) soğumuştum (V)

Yukarıda numaralanmış sözlerden hangisinde bir ses olayı olmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesini örnekleyecek bir kullanım yoktur?**

A) Eylül ayında sokaklar sararan yapraklarla dolar.

B) Yanlış bir söz söylediğini fark etti ama iş işten geçti.

C) Bu konuda senin de fikrini almak isteriz.

D) Amerika'yı yeniden keşfetmenin anlamı yok, dedi.

E) Ruhundaki fırtınaları şiir yazarak dindirmeye çalışır.

12. Türkçe sözcüklerin sonunda yumuşak ünsüzler (b, c, d, g) bulunmaz, sert ünsüzler (p, ç, t, k) bulunur. Böyle sözcükler, ünlü ile başlayan bir ek alınca sondaki sert ünsüzler yumuşar.

Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcük bu kuralı örneklendirmemektedir?

A) Hafta sonu saçını kestirmek için kuaföre gidecekmiş.

B) Bu insanlar yurdunu bırakıp gelmiş, biraz anlayışlı olalım.

C) Gençler sokağın başında toplanır, geç saatlere kadar otururdu.

D) Devlet, toprağın verimini artırmak için yatırımlar yapmalı.

E) Altındağ'daki evlerin çoğunu yıkmaya başladılar bile.

13. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yükleminde ünlü daralması yoktur?**

A) Herkesin merakla beklediği mağaza yarın açılıyor.

B) Farkındaysanız, bazı hatalarınız gözden kaçmıyor.

C) Sen de biliyorsun, gerçekleri bizden saklıyor.

D) Nedense başarısızlık bu çocuğu hiç üzmüyor.

E) Bu kurumu şikâyet etmek için her gün dilekçe yolluyor.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz düşmesi vardır?**

A) Yumuşacık bir yer yatağı yapmışlardı.

B) Daracık sokaklarıyla aklımda hep Trabzon.

C) Soğuktan yavrucağın elleri mosmor olmuştu.

D) Bu ödülü biricik kardeşine adadığını belirtti.

E) Sızlayan dizleriyle merdivenleri çıkamadı.

15. Ben sana mecburum bilemezsin
Adını mıh gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangileri yoktur?

A) Ünlü değişimi - Ünsüz sertleşmesi

B) Ünlü düşmesi - Ünlü değişimi

C) Ünlü düşmesi - Ünsüz sertleşmesi

D) Ünlü değişimi - Ünsüz yumuşaması

E) Ünsüz yumuşaması - Ünsüz düşmesi

16. **Aşağıdaki sözcüklerden hangisine ünlüyle başlayan bir ek getirirsek sözcüğün sonundaki ünsüz, yumuşamaz?**

A) ahenk B) etüt C) kalp D) sırt E) çelenk

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz düşmesi örneklenmemiştir?**

A) Yağmur sularıyla yükselen nehir, herkesi korkuttu.

B) Soğuktan donan ellerimiz sıcağı görünce çözüldü.

C) Yufkayı ufalayıp üstüne yumurta kırınca yiyebiliyormuş.

D) Oğlunun üsteğmen olduğunu öğrenince duygulandı.

E) En çok da küçülen gömleğine üzülüyormuş.

18. Ben yürümeye başlayınca denizlerin üstünde
Karalarda koşanlar durup bana baktılar
Ben de gittim
Sığınacağım adaları birer birer batırdım

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

A) Ulama B) Kaynaştırma ünsüzü C) Ünlü değişimi D) Ünsüz benzeşmesi E) Ünlü (hece) düşmesi

19. Bu tesisin yapılması için ayrılan (I) arazinin kıvrımlı (II) yamaçlarının çevresinde (III) köylüler topraklarını ekip biçmeye devam edecek, topraklarının bir kısmında (IV) tesiste çalışacak işçilerin gıda ihtiyaçları karşılanacak (V).

Bu cümledeki altı çizili sözcüklerin hangisinde ünlü düşmesi yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ötekilerden farklı bir nedenle ünsüz türemesi olmuştur?**

A) Dedesi, hastalandıktan sonra duyma hissini yitirmeye başlamış.

B) Siz bu işi hallolmuş bilin, diye bizi rahatlatmaya çalışıyordu.

C) Affınıza sığınarak sormak istiyorum, burada nasıl yaşıyorsunuz?

D) Kimsenin hakkını yememeye çalışıyor, herkese ince davranıyordu.

E) Boşuna uğraşıyoruz, bu davadan zannımca bir sonuç çıkmayacak.

1. **HATIRLAYALIM**

- Son hecesinde dar ünlü (-ı, -i, -u, -ü) bulunan bazı kelimeler ünlüyle başlayan yapım ya da çekim eki aldığında kelimenin son hecesindeki dar ünlü düşer. Buna **ünlü düşmesi** denir.

Verilen dizelere baktığımızda "yalnız" sözcüğünde bir ünlü düşmesi görürüz. "yalın" sözcüğü "-ız" yapım ekini aldığında "yalın" sözcüğünün son hecesindeki "-ı" ünlüsü düşmüştür. Yine dizedeki "sevseydim" sözcüğünde de "idi" ek-fiilinin "i" ünlüsü düşmüştür.

2. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede **sert ünsüz**lerden "p, ç, t, k" ile biten bir sözcüğe, eke **ünlü ile başlayan bir ek** getirildiğinde, bu sözcüğün, ekin sonundaki ünsüz yumuşayarak "b, c, d, g/ğ"ye dönüşür. Bu kurala **ünsüz yumuşaması (değişimi)** denir.

Bu bağlamda seçenekleri inceleyelim:

A) "a**d**ım" < "a**t**-ım" → t<d

B) "e**d**ebilmek" < "e**t**-ebil-" → t<d

D) "art ar**d**a" < "art ar**t**-a" → t<d

E) "di**b**inde" < "di**p**-i-n-de" → p<b

C seçeneğinde ünsüz yumuşamasını örnekleyecek bir kullanım yoktur.

HATIRLAYALIM

- Son hecesinde **dar ünlü (ı, i, u, ü)** bulunan kelimeler **ünlüyle başlayan bir yapım ya da çekim eki** aldıklarında son hecedeki dar ünlü düşer. Bu olaya **sesli (ünlü) düşmesi** denir.
- Bazı sözcüklerde de "-l, -la" yapım eki aldıklarında ünlü düşmesi görülür.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklerde verilen altı çizili sözcüklere bakalım:

A) "ilerleyişini" < "ileri-le-(y)-iş" (Ünlü düşmesi olmuş.)

B) "büklüm" < "bük**ü**l-üm" (Ünlü düşmesi olmuş.)

C) "yumurtlaması" < "yumur**ta**-la-ma-sı" (Ünlü düşmesi olmuş.)

D) "ayrılıp" < "ayır-ıl-ıp" (Ünlü düşmesi olmuş.)

E) "oyunu" < "oyun-u" (Ünlü düşmesi olmamış.)

Görüldüğü gibi E seçeneğindeki altı çizili sözcükte ünlü düşmesi olmamıştır.

HATIRLAYALIM

- -cık, -cik" küçültme ekinin getirildiği kimi Türkçe sözcüklerle bu ek arasında "a, e, ı, i" ünlülerinin türemesine **ünlü türemesi** denir.
- Bazı pekiştirmeli sözcüklerde "m, p, r, s" ünsüzleri ile sözcük arasında da ünlü türediği görülür.
- Bazen de pekiştirme esnasında "-ıl" sesi türer.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklere bakalım:

A) "güpegündüz" < gündüz → güp**e**gündüz (Ünlü türemiş.)

B) "gencecik" < genç → genc**e**cik (Ünlü türemiş.)

C) Ünlü türemesi yoktur. Bu cümledeki "öpücük" sözcüğünde ünlü türemesi değil, ünsüz düşmesi olmuştur. Kelime "öpüş-cük" şeklindedir ve "ş" düşmüştür.

D) "sapasağlam" → sağlam → sap**a**sağlam (Ünlü türemiş.)

E) "sırılsıklam" → (Ünlü ve ünsüz türemiş.)

HATIRLAYALIM

- Türkçede **"a, e" geniş ünlüleri** ile biten fiillere **"-yor" eki** getirildiğinde, fiilin sonundaki geniş ünlüler daralarak "ı, i, u, ü" dar ünlülerine dönüşür. Bu kurala **ünlü daralması** denir.
- Kaynaştırma harfi "y", **"de-"** ve **"ye-"** fiillerinde ünlü daralmasına sebep olur ve bu kelimelerdeki "e" sesi "i"ye dönüşür.

Buna göre, seçeneklerde verilen cümlelerde "-yor" eki almış eylem ya da "de-, ye-" sözcükleri aramalıyız. Bütün seçeneklerde eylemlerin "-yor" eki ile çekimlendiğini görürüz. Bu kelimelerin kök ve eklerini ayıralım:

A) kaplanıyor → kap-la-n-(ı)yor (Kelime ünsüzle bitmiş.)

B) okuyor → oku-yor (Kelime dar ünlüyle bitmiş.)

C) ölüyor → öl-(ü)yor (Kelime ünsüzle bitmiş.)

D) yazmıyor → yaz-ma-yor (Ek geniş ünlü olan "a" ile bitmiş ve ünlü daralması olmuş.)

E) korunuyor → koru-n-(u)yor (Kelime ünsüzle bitmiş)

HATIRLAYALIM

- Arapça tek heceli "af, his, ret, haz, hal vb." sözcüklerle "etmek, eylemek, olmak" yardımcı eylemlerinin birleşimi esnasında sözcüğün son ünsüzünde türeme görülür. Bu ses olayına **ünsüz türemesi** denir.
- Bazen de sözcükler çekim eki aldıklarında türeme gerçekleşir. (affı, sırra, hazzın, hallice...)

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A) hissettim < his ettim ("s" türedi.)

B) kayboldu < kayıp oldu ("ı" düştü, p<b değişti.)

C) affetmedi < af etmedi ("f" türedi)

D) hallolur < hal olur ("l" türedi.)

E) sırroldu < sır oldu ("r" türedi.)

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerindeki sözcükler yardımcı eylemle birleşirken ünsüz türemesi gerçekleşmiştir. Ancak B seçeneğinde ünsüz türemesi değil, ünlü düşmesi ve ünsüz yumuşaması olmuştur.

Öncülde verilen dizelerdeki ses olaylarına bakalım:

- "gide gide" ve "ayağıma" sözcüklerinde ünsüz yumuşaması olmuştur. (git-e git-e < gide gide, aya**k**-ım-a< ayağıma)
- "battı" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi) olmuştur. (bat-**d**ı < battı)
- "oynayan" ve "neyleyim" sözcüğünde ünlü düşmesi olmuştur. (oyun-a-y-an < oynayan, ne eyleyim < neyleyim)
- "bana" sözcüğünde ünlü değişimi olmuştur. (ben-e/a < bana)

Verilen dizelerde ünsüz düşmesini örnekleyecek bir kullanım yoktur.

HATIRLAYALIM

- **Ulama,** söyleyiş ile ilgili olan bir ses olayıdır.
- Ünsüzle biten bir kelimeden sonra ünlü ile başlayan bir kelime geldiğinde iki kelime birbirine bağlanarak okunur. Bu kurala **ulama** denir.

Buna göre, numaralanmış cümlelere göz atalım:

I numarayla verilen "İnsanoğlu bu anlayışla yola çıkarak hata yapıyordu." cümlesinde ulama yapılamaz. Ünsüzle biten ve ardından ünlüyle başlayan bir sözcük sıralaması yoktur.

II. Bebek, etrafa bakıp annesini aradığını hissettiriyor.

III. Akşam üzeri tüm apartman çardakta toplanacaktı.

IV. Bir tanecik oğullarının askerî liseye gideceğine sevinemediler.

V. Hayatının altüst olması, başarısız iletişimler onu üzmüyordu.

Görüldüğü gibi I numaralı cümlede ulama yapılamaz.

9. I. "1943'te" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi) olmuştur. (1943'de)

II. "yazdığı" sözcüğünde ünsüz yumuşaması (değişimi) olmuştur. (yaz-dık-ı)

III. "uzaktaki" sözcüğünde ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi) olmuştur. (uzak-da-ki)

V. "edebilmesi" sözcüğünde ünsüz yumuşaması (değişimi) olmuştur. (et- ebil- me -si)

IV. "bahseder" sözcüğünde ünlü (hece) düşmesi ve ünsüz yumuşaması (değişimi) olmuştur. (bahis et-er)

CEVAP: D

10. Dizelerde verilen numaralı sözcükleri inceleyelim:

I. sözcük: "böyle" < "bu öyle" sözcüklerinin birleşimiyle oluşmuştur. Birleşme esnasında "u" ünlüsü düşmüştür. (Ünlü düşmesi)

II. sözcük: "bildiğin" < "bil-dik-in" şeklinde kök-ek ayrımı yaptığımızda "-dik" ekinden sonra gelen "i" ünlüsü ekin son sesindeki "k" ünsüzünü yumuşatmış "ğ"ye dönüştürmüştür. (Ünsüz yumuşaması)

III. sözcükte herhangi bir ses olayı yoktur. Bu sözcük "belli" sözcüğünün pekiştirilmiş hâlidir ve "s" sesi türeme değil, pekiştirme ünsüzüdür.

IV. "yaşamaktan" < "yaş-a-mak-dan" şeklinde kök-ek ayrımı yaparsak "-dan" ekindeki "d" ünsüzünün sertleşerek "t"ye döndüğünü görürüz. (Ünsüz benzeşmesi)

V. "soğumuştum" <"soğu-muş-idi(du)-m" şeklinde kök-ek ayrımı yaparsak "d" sesinin sertleşerek "t"ye döndüğünü görürüz. (Ünsüz benzeşmesi)

Görüldüğü gibi III numaralı sözcükte herhangi bir ses olayı yoktur.

CEVAP: C

11. A) "sarı armak" < "sararmak" ("ı" ünlüsü düşmüştür.)

B) "yanıl-ış" < "yanlış" ("ı" ünlüsü düşmüştür.)

C) "fikir-in-i" < "fikrini" ("ı" ünlüsü düşmüştür.)

D) "keşif etmenin" < "keşfetmenin" ("i" ünlüsü düşmüştür.)

E seçeneğinde ise ünlü düşmesini örnekleyecek bir kullanım yoktur.

CEVAP: E

12. Öncülde verilen açıklama doğrultusunda seçenekleri incelediğimizde A seçeneğinde verilen "saç" sözcüğünün ünlüyle başlayan bir ek alsa da yumuşamadığını görürüz. Sözcükte yumuşama olsaydı "sacını" diye yazılırdı ki bu, cümlenin anlamını değiştirmek demektir.

Diğer seçeneklerde verilen sözcüklere bakalım:

B'de "yur**t**-u" < "yur**d**u"

C'de "soka**k**-ın" < "soka**ğ**ın"

D'de "topra**k**-ın" < "topra**ğ**ın"

E'de "ço**k**-u" < "ço**ğ**u"

CEVAP: A

13. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede **"a, e" geniş ünlü**leri ile biten fiillere **"-yor" eki** getirildiğinde, fiilin sonundaki geniş ünlüler daralarak **"ı, i, u, ü"** dar ünlülerine dönüşür. Bu kurala **ünlü daralması** denir.
- Kaynaştırma harfi "y", **"de-"** ve **"ye-"** fiillerinde ünlü daralmasına sebep olur ve bu kelimelerdeki "e" sesi "i"ye dönüşür.

Buna göre, verilen seçeneklerdeki yüklemleri inceleyelim. Sözcüklerin kök-ek ayrımını doğru yapmalıyız. "-yor" ekini alan sözcüğün ya da ekin son sesi "a, e" ünlüsüyle bitmeli ki ünlü daralması olsun:

A) "açılıyor" < aç-ıl-(ı)yor → Sözcük, "-l" ünsüzü ile bitmiş, ünlü daralması yapılamaz. "açıl-" ve "-yor" arasındaki "ı" sesi yardımcı ünlüdür. Yan yana gelen iki ünsüzün okunmasını kolaylaştırır.

B) "kaçmıyor" < kaç -ma-yor → Ünlü daralması var.

C) "saklıyor" < sakla-yor → Ünlü daralması var.

D) "üzmüyor" < üz-me-yor → Ünlü daralması var.

E) "yolluyor" < yol-la-yor → Ünlü daralması var.

CEVAP: A

14. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede **"-k"** ünsüzüyle biten bazı kelimeler **"-cık / -cik"** eklerini aldıklarında sözcüğün sonundaki "-k" düşer. Bu ses olayına **ünsüz (sessiz) düşmesi** denir.
- Bazen de **"-k"** ünsüzüyle biten kelimeye "-l, -la" yapım eki geldiğinde **"-k"** ünsüzü düşer.
- "ast, üst " sözcükleri, birleşik sözcük kurduklarında sonlarındaki "t" sesini düşürür. Bu düşüş, kimi sözcüklerde yazımda da gösterilir: asbaşkan, asteğmen, üsteğmen.

Bu bilgiye göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki cümlede "yumuşacık" sözcüğünde ünsüz düşmesi olduğunu görürüz. Sözcük "yumuşak-cık" şeklindedir ancak "yumuşak" sözcüğünün sonundaki "-k" ünsüzü düşmüştür.

CEVAP: A

15. Öncülde verilen dizelerdeki ses olaylarını inceleyelim:

✓ "sana" sözcüğünde ünlü değişimi vardır. (sen-e/ a=sana)

✓ "aklımda" sözcüğünde ünlü düşmesi vardır. (akıl-ım)

✓ "büyüdükçe" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi vardır. (büyüdü**k-ce** <büyüdü**kçe**)

Bu bilgiler doğrultusunda A, B, C ve D seçeneğinde verilen ses olaylarının örneklendiğini söyleyebiliriz. Ancak E seçeneğinde verilen kuralların ikisi de örneklenmemiştir.

CEVAP: E

16. Soru kökünde verilen ifadeden yola çıkarak seçeneklerde verilen sözcüklere ünlüyle başlayan bir ek getirip yumuşama olup olmadığını görelim:

A) ahenk < ahenk-i < ahengi (Yumuşama vardır.)

B) etüt < etüt-ü < etüdü (Yumuşama vardır.)

C) kalp < kalb-im < kalbim (Yumuşama vardır.)

D) sırt < sırt-ı < sırtı ("sırdı" değil) (Yumuşama olamaz.)

E) çelenk < çelengi (Yumuşama vardır.)

CEVAP: D

17. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede **"-k"** ünsüzüyle biten bazı kelimeler **"-cık / -cik"** eklerini aldıklarında sözcüğün sonundaki "-k" düşer. Bu ses olayına **ünsüz (sessiz) düşmesi** denir.
- Bazen de **"-k"** ünsüzüyle biten kelimeye **"-l, -la"** yapım eki geldiğinde **"-k"** ünsüzü düşer.
- "ast, üst " sözcükleri, birleşik sözcük kurduklarında sonlarındaki "t" sesini düşürür. Bu düşüş, kimi sözcüklerde yazımda da gösterilir: asbaşkan, asteğmen, üsteğmen.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklere göz atalım:

A seçeneğindeki "yükselen" sözcüğünde ünsüz düşmesi vardır. (yüksek-l- < yüksel-)

B seçeneğinde ünsüz düşmesi yoktur. "soğuktan" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi, "sıcağı" sözcüğünde ünsüz yumuşaması vardır. (soğuk-dan), (sıcak-ı)

C seçeneğinde "ufalayıp" sözcüğünde ünsüz düşmesi vardır. (ufak-la- < ufala-)

D seçeneğinde "üsteğmen" sözcüğünde ünsüz düşmesi vardır. (üstteğmen < üsteğmen)

E seçeneğinde "küçülen" sözcüğünde ünsüz düşmesi vardır. (küçük-l- < küçül-)

Görüldüğü gibi B seçeneğinde verilen cümlede ünsüz düşmesi örneklenmemiştir.

CEVAP: B

18. Öncülde verilen dizelerde ses olayı olan sözcükleri inceleyelim:

- "yürümeye" < yürü-me - (y) -e ("y" sesi kaynaştırmadır.)
- "bana" < ben-e/-a < ünlü değişimi
- "denizlerin üstünde", "sığınacağım adaları" sözcükleri arasında ulama yapılır.
- "gittim" < git-di-m < ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi)

Öncülde verilen dizlerde ünlü (hece) düşmesini örnekleyen bir sözcük kullanılmamıştır.

CEVAP: E

19. **HATIRLAYALIM**

- Son hecesinde "-ı -i, -u, -ü" dar ünlü bulunan bazı sözcük ya da eklere ünlüyle başlayan bir yapım ya da çekim eki getirildiğinde dar ünlüler düşer. Bu olaya **ünlü (hece) düşmesi** denir.

Buna göre, öncülde verilen altı çizili sözcükleri inceleyelim:

I. sözcük "ayrılan" < "ayır-ıl-an" → "ı" ünlüsü düşmüş.

II. sözcük "kıvrımlı" < "kıvır-ım-lı" → "ı" ünlüsü düşmüş.

III. sözcük "çevresinde" < "çevir-e-sin-de" → "i" ünlüsü düşmüş.

IV. sözcük "kısmında" < "kısım-ın-da" → "ı" ünlüsü düşmüş.

V. sözcük "karşılanacak" < karşı-la-n-acak" → Ünlü düşmesi yok.

Görüldüğü gibi V numaralı sözcükte ünlü düşmesi yoktur.

CEVAP: E

20. **HATIRLAYALIM**

- Arapça tek heceli "af, his, ret, haz, hal vb." sözcüklerle "etmek, eylemek, olmak" yardımcı eylemlerinin birleşimi esnasında sözcüğün son ünsüzünde türeme görülür. Bu ses olayına **ünsüz türemesi** denir.
- Bazen de sözcükler çekim eki aldıklarında türeme gerçekleşir. (affı, sırra, hazzın, hallice...)

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçeneklerde verilen ünsüz türemesi olmuş sözcüklere bakalım:

A) "hissini" sözcüğünde "his" sözcüğü çekim eki aldığı için sözcükte "s" ünsüzü türemiştir.

B) "hallolmuş" sözcüğünde "hal" ismi ve yardımcı eylem "olmak" sözcüğü birleşirken "l" sözcüğü türemiştir.

C) "affınıza" sözcüğünde "af" sözcüğü çekim eki aldığı için sözcükte "f" ünsüzü türemiştir.

D) "hakkını" sözcüğünde "hak" sözcüğü çekim eki aldığı için sözcükte "k" ünsüzü türemiştir.

E) "zannımca" sözcüğünde "zan" sözcüğü çekim eki aldığı için sözcükte "n" ünsüzü türemiştir.

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerinde ünsüz türemesi, sözcük çekim eki aldığı için gerçekleşmiştir. B seçeneğinde ise yardımcı eylemle birleşme esnasında ünsüz türemiştir.

CEVAP: B

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz değişimi (yumuşaması) vardır?**

A) Ne yaparsan yap, giden gelmiyor dedi.

B) Oğlunu askere yollarken çok gururluydu.

C) Sınav akşamı bir türlü gözüne uyku girmedi.

D) Zavallının kimi kimsesi yokmuş.

E) Öyle nazlandı ki sanırsın ağzına kira istiyor.

2. **Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisinde ünlü düşmesi gerçekleşmiştir?**

A) Aldığı sorumluluğun altından kalkmakta zorlandı.

B) İngilizceden çevirdiği bu romanıyla çok ses getirdi.

C) Bu bölümde pek çok ayrıntı olduğunu söylüyordu.

D) Çocukların bu soğukta dışarıda oynamasını istemiyor.

E) Babam son yıllarda göğüs ağrısı çekiyordu.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralması yoktur?**

A) Bakıcı, parkta çocukların her hareketini kolluyor.

B) Bugünlerde bize ne kadar kırıldığını biliyorum.

C) Tüm Türkiye gelecek bu güzel haberi bekliyordu.

D) Sorunları halledeceğim diye bütün ay çalıştı.

E) Kedinin fareyle oynadığı gibi bizimle oynuyordu.

4. Arka Kapak dergisinin içeriğine geçmeden büyük bir kaybımıza rahmet ve şükranlarımızı sunmak isteriz. Tarihçilerin kutbu Halil İnalcık, 100 yaşında vefat etti.

Bu parçada aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

A) Ünlü düşmesi
B) Ünsüz yumuşaması
C) Ünsüz sertleşmesi
D) Ulama
E) Ünlü türemesi

5. Ne hasta bekler sabahı
Ne taze ölüyü mezar
Ne de şeytan bir günahı
Seni beklediğim kadar

Bu dörtlükte aşağıdaki ses olaylarından hangisi örneklenmiştir?

A) Ünsüz düşmesi
B) Ünsüz yumuşaması
C) Ünlü daralması
D) Ünsüz sertleşmesi
E) Ünlü türemesi

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü değişimi olan bir sözcük vardır?**

A) Sonunda onun da köşeyi döndüğünü gördük.

B) Tüm sonuçları düşünerek her şeyi göze aldım.

C) Sana olan borcumu en kısa sürede ödeyeceğim.

D) Kendi hâlinde, pek dikkat çekmeyen bir yapısı var.

E) Olayları bir de benim gözümle değerlendirin.

7. I. Bu şehrin daracık sokaklarında yürümek hayli zor.
II. Sahile yaptığı küçücük barakada yaşamaya çalışıyor.
III. Sobanın bulunduğu oda sıcacıktı, gerisi buza kesmişti.
IV. Biricik kardeşini yıl sonunda büyük bir törenle evlendirdi.
V. Sabahları yüzünüze gülücük kondurmak çok da zor değil.

Yukarıda numaralanmış cümlelerden altı çizili sözcüklerdeki ses olayları eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. **Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisinde birden fazla ses olayı vardır?**

A) Bu bina çevresine göre epeyce yüksek bir yerdeydi.
B) Güvenli bölgenin oluşturulması için çalışıyoruz.
C) Nedense olayların iç yüzünü bize bir türlü anlatmıyor.
D) Fok balıkları yıllardır göz göre göre katlediliyor.
E) Kitabın yeni baskısında bu hataları düzeltmeliyiz.

9. Platform Sanat Galerisi'nin düzenlediği, bu yıl üçüncüsü gerçekleşecek olan "Yunus Ensari Resim Yarışması" için etkinlikler başladı. Yarışmanın ay sonunda yapılacağı, başvuruların *İnternet* üzerinden olacağı duyuruldu.

Bu parçada kaç farklı yerde ulama yapılabilir?

A) 3 B) 5 C) 6 D) 7 E) 8

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz sertleşmesi görülmez?**

A) Onun bu şaşkın hâlleri hepimizi güldürüyordu.
B) Sanatçıların çoğu anma etkinliğinde bulundu.
C) Başkan, personelle akşam yemeğinde buluşacak.
D) Ankara'da yeni yapılan üçgen evler, herkesin ilgisini çekiyor.
E) Ağaçtaki meyvelerin de toplanması gerekiyor.

11. İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar ağaçlarda

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangileri örneklenmiştir?

A) Ünlü daralması - ünsüz sertleşmesi
B) Ünlü değişimi - ünlü daralması
C) Ünsüz sertleşmesi - ünlü düşmesi
D) Ünsüz türemesi - ünsüz düşmesi
E) Ünsüz sertleşmesi - ünlü türemesi

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz türemesi yoktur?**

A) Merak etme, el ele verirsek bu sorunu da hâllederiz.
B) Teklifimizi reddettiğini bildiren mailini şimdi fark ettim.
C) Bu ressamımız gördüğü her objeyi bile harika resmeder.
D) Toplum, kendine yanlış yapan yöneticileri de affetmez.
E) Sürekli kendini öven insanlardan hazzetmiyorum.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü değişimi örneklemiştir?**

A) İstanbul Teknik Üniversitesinden mezun olan babası mühendismiş.

B) Dertleşmeyi, dost olmayı öğrenebileceğimiz bir yuvadır üniversiteler.

C) Senin üniversiteden mezun olduğun yıl, ben liseye başlamışım.

D) Üniversitenin bize verdiği bursun geri ödemesi yapılıyor mu?

E) Üniversitedeyken onların evinde üç yıl kaldım, bana çok destek oldular.

14. **Aşağıdaki sözcüklerin hangisine ünlüyle başlayan bir ek getirdiğimizde sözcüğün sonundaki ünsüz değişir?**

A) bank B) muhtaç C) sanat D) hayat E) hukuk

15. Çıktım yücesine seyran eyledim
Ötüşür bülbüller gel deyi deyi
Sıdk ile baktım da dostun yüzüne
El eder sevdiğim gel deyi deyi

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi örneklenemez?

A) Ulama

B) Ünsüz sertleşmesi

C) Ünsüz değişimi

D) Kaynaştırma ünsüzü

E) Ünlü türemesi

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü düşmesini örnekleyecek bir kullanım yoktur?**

A) Pazar yerinde oğlunu kaybeden kadın, ağlıyordu.

B) Kıvrak bir zekâya sahip olan Serkan, okulda göz dolduruyordu.

C) Ölüm ile burun buruna gelen yolcular, çok korkmuş.

D) Amonyağı yakından koklamak oldukça zararlıdır.

E) Yıllar önce kırılan kolu her yıl aynı yerden sızlar.

17. Doktorluk, yazarlık, aktörlük (I) gibi pek çok özelliği (II) bünyesinde barındıran (III) Ercan Kesal, bir kere daha hayata (IV) dair yazılarla okurlarının karşısına çıkıyor (V).

Bu cümledeki numaralanmış sözcüklerin hangisinde bir ses olayı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz türemesi vardır?**

A) Ondaki bu değişimi hiç mi hissetmediniz?

B) Ne yaşarsak yaşayalım, hâlimize şükredelim.

C) Ortamda çok bunalmıştı ama hiç belli etmedi.

D) Her gün gelen şehit haberleriyle kahroluyoruz.

E) Köşedeki bakkalın yerine küçük bir süpermarket açılmış.

19. Günümüzde değişen değerler ve normların yanı sıra giderek (I) etkisini artıran (II) dijital teknolojinin varlığı (III) da ebeveyn-çocuk ilişkilerinde etkili (IV) olmakta.

Bu kitap, değişen beklentileri (V) irdeliyor.

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerin hangilerinde ünsüz değişimi vardır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

20. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde ulama yapılamaz?**

A) Artık demir almak günü gelmişse zamandan
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan

B) Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol

C) Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli

D) Biçare gönüller ne giden son gemidir bu
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu

E) Dünyada sevilmiş ve seven âşık nafile bekler;
Bilmez ki, giden sevgililer dönmeyecekler

1. **HATIRLAYALIM**

Ünsüz değişimi (yumuşaması); "p, ç, t, k" ünsüzleriyle biten kelime ve eklere ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde "p, ç, t, k" ünsüzlerinin sırayla "b, c, d, g(ğ)"ye dönüşmesidir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümledeki "giden" sözcüğünde ünsüz değişimi olduğunu görürüz. "git-" sözcüğü "-en" ekini aldığında kelimenin sonundaki "t" ünsüzü "d" ünsüzüne dönüşmüş, yumuşamıştır.

CEVAP: A

2. **HATIRLAYALIM**

- Son seslerinde dar ünlü (ı, i, u, ü) bulunan bazı kelimeler, ünlüyle başlayan yapım ya da çekim ekiyle karşılaşınca ya da başka sözcüklerle birleşirken son seslerindeki dar ünlü düşer. Bu olaya **ünlü (hece) düşmesi** denir.

Buna göre, seçeneklerde verilen altı çizili sözcüklere baktığımızda C seçeneğinde verilen "ayrıntı" sözcüğünde ünlü düşmesi olduğunu görürüz. "ayır-" sözcüğü, "-ıntı" eki aldığında sözcüğün son hecesindeki "ı" ünlüsü düşer. Diğer sözcüklerde ünlü düşmesi yoktur.

CEVAP: C

3. **HATIRLAYALIM**

- Son hecesi "a, e" geniş ünlüsüyle biten bazı sözcükler "-(i)yor" ekini aldığında bu geniş ünlüler daralarak "ı, i, u, ü" ye dönüşür. Bu ses olayına **ünlü daralması** denir.
- "de-, ye-" fiillerindeki ünlüler "y" koruyucu ünsüzünün araya girmesiyle daralır. (diyen, diyecek, diye; yiyen, yiyecek, yiye...)
- "ne" sözcüğü "niye" şekline dönerken ünlü daralması olur.

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak seçeneklere göz attığımızda A seçeneğinde "kolla-yor < kolluyor", C seçeneğinde " bekle-yor < bekliyor", D seçeneğinde "de-y-e < diye", E seçeneğinde "oynayor-du < oynuyordu" sözcüklerinde ünlü daralması olduğunu görürüz. Ancak B seçeneğindeki cümlede ünlü daralması yoktur. "biliyorum" sözcüğünün kökü "bil-"dir. Sözcük, geniş ünlüyle bitmemiştir. "l" ünsüzüyle bitmiştir. "-(i)yor" ekindeki "i" yardımcı ünlüdür.

CEVAP: B

4. "kayıp-ımız-a < kaybımıza" sözcüğünde ünlü düşmesi örneklenmiştir.

"içerik - i - n - e < içeriğine" ve "kayıp -ımız-a < kaybımıza" sözcüklerinde ünsüz yumuşaması (değişimi) örneklenmiştir. (k<ğ, p<b)

"tarih-ci-ler -in < tarihçilerin" ve "et-di < etti" sözcüklerinde ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) örneklenmiştir.

"dergisinin içeriği", "sunmak isteriz", "vefat etti" sözcüklerinde ulama örneklenmiştir.

Verilen parçada ünlü türemesi örneklenmemiştir.

CEVAP: E

5. Dörtlükte verilen "beklediğim" sözcüğünde ünsüz yumuşaması (değişimi) örneklenmiştir. Son hecesi "p, ç, t, k" ünsüzüyle biten sözcükler ünlüyle başlayan bir ekle karşılaşınca "p, ç, t, k" sesleri sırayla "b, c, d, g, ğ"ye dönüşür. Bu olaya ünsüz yumuşaması (değişimi) denir.

- "bekle - dik -im < beklediğim" şeklinde "k" ünsüzü "ğ"ye dönüşmüştür.

CEVAP: B

6. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede kelimeler, ek aldığında köklerinde bir değişiklik olmaz. Bu kural iki sözcük için geçersizdir. "ben, sen" sözcükleri ismin yönelme hâl ekini aldıklarında kökteki "e" ünlüleri "a"ya dönüşür. Bu olaya **ünlü değişimi** denir. "ben-e/a < bana", "sen-e/a < sana"

Bu bilgi doğrultusunda C seçeneğinde verilen cümledeki "sana" sözcüğünde ünlü değişimi olduğunu görürüz: "sen-e < sana"

CEVAP: C

7. **HATIRLAYALIM**

- Sonunda **"k"** sesi bulunan kimi sözcükler, "-cık, -cik; -cak, -cek; -rak, -rek" eki aldığında sözcüğün sonundaki "k" sesi düşer. Bu düşmede, ses yinelenmesinden kaçınma eğiliminin etkisi vardır. Bu olaya **ünsüz düşmesi** denir. (mini**k**-cik < minicik, ufa**k**-cık < ufacık, küçü**k**-cük <küçücük...)
- "-cık, -cik" küçültme ekinin getirildiği kimi Türkçe sözcüklerle bu ek arasında "a, e, ı, i" ünlülerinin türemesine **ünlü türemesi** denir. (bir**i**cik, dar**a**cık, azıcık...) Bazen de "m, p, r, s" pekiştirme ünsüzleriyle sözcükler arasında ünlü türemesi görülür. (güp**e**gündüz, sap**a**sağlam, yap**a**yalnız, çep**e**çevre...)

Bu bilgiler doğrultusunda I numaralı cümledeki "daracık" ve IV numaralı cümledeki "biricik" sözcüklerinde **ünlü türemesi** gerçekleşmiştir. (dar-**a**-cık, bir-**i**-cik)

II numaralı cümledeki "küçücük" ve III numaralı cümledeki "sıcacıktı" sözcüklerinde **ünsüz düşmesi** gerçekleşmiştir. (küçü**k**-cük < küçücük, sıca**k**-cık < sıcacık)

V numaralı cümledeki "gülücük" sözcüğündeki ses olayını kök - ek ayrımı yaparak daha rahat görürüz:

Sözcük "gül-üş-cük" şeklinde incelenmelidir. Bu sözcük "gül-" fiiline önce fiilden isim yapan "-üş", sonra da isimden isim yapan "-cük" ekini almıştır. Bu "-üş" ekindeki "ş" ünsüzü eklenme esnasında düşmüştür.

CEVAP: E

8. A seçeneğinde altı çizilen "çevresine" sözcüğünde sadece ünlü (hece) düşmesi vardır. (çev**i**r-e < çevre →"i" ünlüsü düşmüş.)

B seçeneğinde altı çizilen "oluşturulması" sözcüğünde sadece ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) vardır. (oluş-**d**ur- < oluş**t**ur- → "d" sesi sertleşerek "t"ye dönmüştür.)

C seçeneğinde altı çizilen "anlatmıyor" sözcüğünde sadece ünlü daralması olmuştur. (anlat-m**a**-yor <anlatmıyor →"a" ünlüsü "-yor" sesinin etkisiyle daralmış "ı"ya dönüşmüştür.)

D seçeneğinde altı çizilen "katlediliyor" sözcüğünde iki ses olayı gerçekleşmiştir. "katil ediliyor" sözü birleşirken "katil" sözcüğündeki "i" ünlüsü düşmüştür. "ediliyor" sözcüğünde de ünsüz yumuşaması (değişimi) örneklenmiştir. "et-" sözcüğü "-il" yapım ekini alırken "t" ünsüzü yumuşamış "d"ye dönmüştür.

E seçeneğinde altı çizilen "kitabın" sözcüğünde sadece ünsüz yumuşaması (değişimi) örneklenmiştir. "kitap" sözcüğü "-ın" ekini alırken sözcüğün sonundaki "p" ünsüzü yumuşamış "b"ye dönmüştür.

CEVAP: D

9. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede ünsüzle biten bir sözcükten sonra ünlü ile başlayan sözcüğün birbirine bağlanarak okunmasına **ulama** denir. Noktalama işaretlerinin olduğu yerde ulama yapılamaz.

Buna göre parçadaki "yıl üçüncüsü", "gerçekleşecek olan", "Yunus Ensari" "için etkinlikler", "yarışmanın ay", "başvuruların *İnternet*", "*İnternet* üzerinden" ve "üzerinden olacağı" sözcükleri arasında ulama yapılabilir. Yani sekiz yerde ulama yapılabilir.

CEVAP: E

10. **HATIRLAYALIM**

- Sert ünsüz olan **"f, s, t, k, ç, ş, h, p"** ile biten bir sözcüğe yumuşak ünsüz olan **"c, d, g"** ile başlayan bir ek geldiğinde bu yumuşak ünsüzler sertleşerek sırasıyla **"ç, t, k"**'ye dönüşür. Bu ses olayına **ünsüz benzeşmesi (sertleşmesi)** denir.

Bu bilgi doğrultusunda seçeneklerde verilen sözcüklere bakalım:

A seçeneğindeki "şaş-gın < şaşkın" sözcüğünde, B seçeneğindeki "sanat-cı < sanatçı" sözcüğünde, C seçeneğindeki "baş-gan < başkan" sözcüğünde, E seçeneğindeki "ağaç-da < ağaçta" sözcüğünde ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) gerçekleşmiştir. Ancak D seçeneğinde verilen cümlede herhangi bir sözcükte ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) görülmez. Bu cümledeki "üçgen" sözcüğü ünsüz sertleşmesinin olmayacağı birkaç istisna sözcüklerdendir. Diğerleri dörtgen, beşgen ve çokgendir.

CEVAP: D

11. Öncülde verilen dizelerdeki "dinliyorum" sözcüğünde ünlü daralması gerçekleşmiştir. "dinle-" sözcüğü "e" ünlüsüyle bitmiştir ve bu ünlü "-(i)yor" şimdiki zaman ekini alırken daralmış "i"ye dönmüştür. ("dinle-yor-um < dinliyorum") Dizelerdeki "hafiften" sözcüğünde de (hafif-den < hafif-ten) ünsüz sertleşmesi olmuştur.

CEVAP: A

12. **HATIRLAYALIM**

- **"etmek, olmak, eylemek..."** gibi yardımcı eylemlerle birleşen Arapça kökenli **"af, his, hal, ret, sır, haz, zan..."** sözcüklerinde birleşme esnasında ünsüz türemesi (ikizleşme) gerçekleşir: affetmek, hallolmak, hissetmek, reddetmek, sırrolmak, hazzetmek...
- Bazen de sözcük, çekim eki aldığında ünsüz türemesi görülür: affınız, hallice, zannımca, hakkı, sırrın...

Buna göre, seçeneklerde verilen cümlelerdeki sözcüklere bakalım:

A seçeneğindeki "hallederiz", B seçeneğindeki "reddettiğini", D seçeneğindeki "affetmez", E seçeneğindeki "hazzetmiyorum" sözcüklerinde yardımcı eylemlerle birleşme esnasında ünsüz türemesi gerçekleşmiştir. Ancak C seçeneğinde verilen cümlede ünsüz türemesini örnekleyen herhangi bir sözcük kullanılmamıştır.

CEVAP: C

13. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede kelimeler, ek aldığında köklerinde bir değişiklik olmaz. Bu kural iki sözcük için geçersizdir: "ben, sen" sözcükleri ismin yönelme hâl ekini aldıklarında kökteki "e" ünlüleri "a"ya dönüşür. Bu olaya **ünlü değişimi** denir. "ben-e/a < bana", "sen-e/a < sana"

Bu bilgi doğrultusunda ünlü değişiminin E seçeneğinde verilen cümledeki "bana" sözcüğünde olduğunu görürüz. (ben-e < bana)

CEVAP: E

14. **HATIRLAYALIM**

- Ünsüz yumuşaması (değişimi) kuralının (p→b, ç→c, t→d, k→g/ğ) yapılamayacağı bazı sözcükler vardır:

1. Tek heceli bazı sözcüklerde yumuşama yapılamaz. (at, saç, bank, tek, kart...)

2. Yabancı bazı sözcüklerde yumuşama yapılamaz. (âdet, hayat, hukuk, servet...)

3. Özel isimlere getirilen ek, ismin okunuşunda yumuşamaya yol açar ancak bu yumuşama yazıda gösterilmez. (Ahmet'e, Antep'in, Halit'i, Suruç'u...)

Buna göre seçeneklere baktığımızda "bank-ın < bankın", "sanat-a < sanata", "hayat-ın <hayatın", "hukuk-un < hukukun" sözcüklerinin son ünsüzünde bir değişme olmadığını (ünsüz yumuşaması gerçekleşmediğini) görürüz. Ancak B seçeneğinde verilen "muhtaç" sözcüğüne ünlüyle başlayan ek getirdiğimizde "ç" ünsüzünün "c"ye döndüğünü görürüz. ("muhtaç-ım <muhtacım")

CEVAP: B

15. Öncülde verilen dizelerdeki ses olaylarına bakalım:

- "seyran eyledim", "sıdk ile" ve "el eder" sözlerinin arasında ulama yapılabilir.
- "çıktım" ve "baktım" sözcüklerinde ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) vardır. (çık-dı-m, bak-dı-m)
- "eder" ve "sevdiğim" sözcüklerinde ünsüz değişimi (yumuşaması) vardır. (et-er, sevdik-im)
- "yüce-s-i-n-e", "öt-(ü)ş-ür" ve "yüz-(ü)-n-e" sözcüklerinde kaynaştırma ünsüzü kullanılmıştır.

A, B, C ve D seçeneklerinde verilen ses olayları dörtlükte bulunurken E seçeneğinde verilen ünlü türemesi dörtlükte örneklenmemiştir. "dar, bir, az" gibi sözcükler "-cık, -cik" küçültme ekini aldığında sözcükle küçültme eki arasında ünlü türer: daracık, biricik, azıcık gibi. Kimi zamanda sapasağlam, çepeçevre, güpegündüz, çırılçıplak sözcüklerinde ünlü türemesi görülür.

CEVAP: E

16. **HATIRLAYALIM**

- Son seslerinde dar ünlü (ı, i, u, ü) bulunan bazı kelimeler, ünlüyle başlayan yapım ya da çekim ekiyle karşılaşınca ya da başka sözcüklerle birleşirken son seslerindeki dar ünlü düşer. Bu olaya **ünlü (hece) düşmesi** denir.
- **Ünlüyle başlayan ek aldıklarında vurgusuz orta hecesindeki dar ünlüsü düşen kelimelerle oluşturulan ikilemelerde ikinci kelimenin dar ünlüsü düşmez.** *ağız ağıza, burun buruna, koyun koyuna (yatmak), omuz omuza, devirden devire, nesilden nesile, oğuldan oğula, şehirden şehire* vb.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki "oğlunu < oğul-u", "kayıp eden < kaybeden", B seçeneğindeki "kıvrak < kıvır-ak", D seçeneğindeki "koklamak < koku-lamak", E seçeneğindeki "sızlar < sızı-lar < sızı-lı-yor-du" sözcüklerinde ünlü düşmesi olmuştur. Ancak C seçeneğinde verilen cümlede ünlü düşmesi örneklenmemiştir. Bu cümledeki "burun buruna" sözcüğü ikileme olduğu için ünlü düşmesi yapılamaz, yapılırsa yazım yanlışı olur.

CEVAP: C

17. Öncülde verilen cümledeki numaralanmış sözcüklere baktığımızda II numarayla verilen "özelliği" sözcüğünde ünsüz yumuşaması (değişimi) olduğunu görürüz. "özellik" sözcüğü "-i" ekini alırken sözcüğün son ünsüzü olan "k" yumuşamış ve "ğ"ye dönmüştür.

CEVAP: B

18. **HATIRLAYALIM**

- **"etmek, olmak, eylemek..."** yardımcı eylemlerle birleşen Arapça kökenli **"af, his, hal, ret, sır, haz, zan..."** sözcüklerinde birleşme esnasında **ünsüz türemesi (ikizleşme)** gerçekleşir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümledeki "hissetmediniz" sözcüğünde ünsüz türemesinin olduğunu görürüz: "his" sözcüğü "etmek" yardımcı eylemiyle birleşirken "his" sözcüğünün sonundaki "s" ünsüzünde türeme olmuştur. (Ses olayı olduğu için bu sözcük, bitişik yazılmıştır.)

CEVAP: A

19. Öncülde verilen cümledeki I numarayla verilen "giderek < git-erek" ve III numarayla verilen "varlık-ı < varlığı" sözcüklerinde ünsüz değişimi (yumuşaması) örneklenmiştir. IV numaralı sözcükte ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) olmuştur: (et-gi < etki) Numaralanmış diğer sözcüklerde herhangi bir ses olayı yoktur.

CEVAP: B

20. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede ünsüzle biten bir sözcükten sonra ünlü ile başlayan sözcüğün birbirine bağlanarak okunmasına **ulama** denir. Noktalama işaretlerinin olduğu yerde ulama yapılamaz.

Bu bilgi doğrultusunda seçeneklerde verilen dizelere baktığımızda A seçeneğindeki "demir almak", B seçeneğindeki "sallanmaz o", C seçeneğindeki "seyahatten elemli" ve "siyah ufka", E seçeneğindeki "seven âşık" sözleri arasında ulama yapılabilir. Ancak D seçeneğinde ulamayı örnekleyecek bir kullanım yoktur.

CEVAP: D

Yazım Kuralları - I

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ki"nin yazımı yanlıştır?**

A) Sabahki kahvaltıdan bir şey anlamadık.

B) Sevgi ki tüm acıları saracak, yaraları iyileştirecek bir güçtür.

C) İnsanlar ki en ufak çıkmazda yalana başvurmuyor mu?

D) Yan masadaki kadın, çocuğa bağırınca duramadım.

E) Önce sen kararını verki pişman olmayalım.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?**

A) Unutma, senin her hâlde yanındayız.

B) Çocuklar herhâlde okulu sevmediler.

C) Hafta sonu herhâlde bize geleceklermiş.

D) Endişelenme, her hâlde bizim de bu yıl tayinimiz çıkacak.

E) Bulutlara bakılırsa herhâlde yağmur geliyor.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?**

A) Bahçedeki sedire sere serpe uzanmış, dinleniyordu.

B) Kardeşi aklı başında bir delikanlıya benziyordu.

C) Olayların karma karışık bir hâl alacağı belliydi.

D) Bu kurumda bire bir etüt alma şansınız da var.

E) Haberi alınca yüzü allak bullak olmuştu.

4. Artuklu Beyliği'nce (I) 1147 yılında yaptırılan Malabadi Köprüsü (II) 1989'da Silvan Belediyesince (III) restore edilmiştir. Renkli taşlarla inşa edilmiş (IV) yapı, günümüze kadar ulaşmıştır. Köprünün Doğu tarafı (V) hafif eğimlerle yollara bağlanmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Devlet hukuku, Viyana Kongresi'yle baştan düzenlendi.

B) Osmanlı Sarayları'nın hangi kuruma bağlanacağı tartışılamazdı.

C) Bu ülkede Mustafa Kemallerin yetişmesi için ter döküyoruz.

D) Mozart'ın ünlü operası Saraydan Kız Kaçırma'da küçük bir rolü vardı.

E) Sokullu Mehmet Paşa Camisi'nin bulunduğu Galata'da oturuyorum.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Bu mahalle de komşuluk ilişkilerinin pek sağlam olduğunu söyleyemeyiz.

B) Semaverde demlenen çayın tadı hiçbir yerde yok.

C) Gençler akşamları sahilde toplanıp sohbet ederdi.

D) Ailede mutlu olmayan çocuk bunu okuluna yansıtıyor.

E) Telefonunu takside unuttuğunu fark etti ama iş işten geçti.

7. Veba, Avrupa'nın VI. yy.'dan beri (I) görmediği ve 1840'lara (II) kadar da görmeyeceği bir salgındı. Orta Asya'da (III) başlayan salgın, korkutucu bir hızla yayıldı. Tarihe "Kara Ölüm" (IV) olarak geçen veba salgınının neden olduğu can kaybı (V) hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. (I) Taşköprü, sadece Kastamonu'nun değil Türklerin Anadolu'daki en eski yerleşim yerlerinden biri. (II) Burada yetiştirilen sarımsağın tadı tüm dünyanın malumu. (III) Taşköprü'de salı günü kurulan pazar, ilçeye gelenlerin en çok uğradığı yer. (IV) Ayrıca Sarımsak Festivali'nde ilçe bir şenlik yerine dönüyor. (V) Sarımsağın yanısıra Taşköprü kuyu kebabı da çok meşhurdur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Yer altı (I) petrol ve doğal gaz (II) kaynaklarına sahip bu topraklardan yüzyıllardır (III) hiç sönmeyen alevler çıkar. Bu yüzden Azerbaycan'a "Ateşler Yurdu" denir. Türkiye'de (IV) Azerbaycan da bu ateşi mutluluğa dönüştürmek için var gücüyle (V) çalışır.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Kızılcahamam'ın kuzeybatısında (I) kalan 1.195 hektarlık (II) bölüm 1959'da Soğuksu Millî Parkı (III) ilan edildi. Park, iki ana vadiye açılan pek çok (IV) dere arasında uzanan düzlüklere sahip. Parkta yabandomuzu, (V) tilki, çakal, kurt gibi hayvanlar da bulunuyor.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. Antalya'nın Kalkan beldesi (I) yakınlarında bulunan Patara Antik Kenti'ndeki (II) kazı çalışmaları 28. yılına girdi. Akdeniz Üniversitesi'nin (III) desteği ile 1988'de (IV) başlatılan kazılardan günümüze oldukça iyi biçimde ulaşan tiyatro, meclis, tapınak, stadyum, hamam ve kiliselerin yanı sıra (V) depo yapıları da mevcut.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. Doğa yürüyüşlerinde ya da (I) kamp yaparken hiçbir (II) etkinliği tek başınıza (III) yapmayın. Gurup (IV) hâlinde hareket edin, yanınızda bölgeyi de bilen bir veya birkaç (V) kişinin bulunması iyi olur.

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. Sakarya'nın Sapancı ilçesi (I) sınırları içinde yer alan Soğucak yaylası (II), merkeze 12 km (III) uzaklıkta. Bu mesafeyi yürüyerek de (IV) gidebilirsiniz. Yaylaya vardığınızda harika bir şelale göreceksiniz ki bunu görmeden orayı terk etmeyin (V).

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tarihlerin yazımı ile ilgili bir yanlışlık vardır?**

A) Devlet tiyatroları 1 Ekim'de oyunseverlerle buluşacak.

B) Atatürk, Mayıs'ın 19'unda Samsun'a çıktı.

C) Öğrencilerle konuşup dersleri Perşembe gününe almaya karar verdi.

D) Sanatçı, konseri 10 Kasım 2017 Cuma günü Anıtkabir'de verecek.

E) Salı günleri erkenden yurda gelir, çocukları sevindirirdi.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yardımcı eylemin yazımı yanlıştır?**

A) Bize bir yanlış yapacağını hissetmiştim.

B) Sen fark etmedin mi vücudundaki izleri?

C) Kadıncağızın hayatı zehir olmuştu oğlunun yüzünden.

D) Maçı hak eden kazansın, deyip duruyordu.

E) Şirkketteki bütün hissesini kardeşine devretmiş.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Kardeşi boylu boslu bir delikanlı olup çıkmış.

B) Bu sokakta çiğ köfte yapan bir lokanta vardı.

C) Filmde doğaüstü olayların anlatıldığını görüyoruz.

D) Her şey birden bire oldu, biz de anlamadık.

E) Sanatçı, bir aydır gözaltında tutuluyor.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayıların yazımıyla ilgili bir yanlışlık vardır?**

A) Bu yaz yıllık izninin on iki gününü bayramdan sonra kullanacakmış.

B) Toplantı 14.30'a ertelenenince çok sevindiler.

C) Farabi'ye 2'inci Aristo sıfatının verilmesi çok düşündürücüdür.

D) Bankadaki kasasında 2 milyon Türk lirası buldular.

E) İlkokuldayken sıralara kimimiz ikişer kimimiz üçer otururduk.

18. Kişi adlarından önce ve sonra gelen unvan, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kurala uymamaktan kaynaklanan bir yazım yanlışı vardır?

A) Köy meydanında Kemal bakkala rastladık.

B) Tarihçiler Genç Osman'ın nasıl öldürüldüğünü tartışıyor.

C) Ayşe, öğretmen arkadaşlarıyla gurur duyuyordu.

D) Ahmet Çavuş birliğin eksiklerini belirlemekle görevlendirildi.

E) Şirketten ayrılan Coşkun Bey bir ay tatil yapacağını söyledi.

19. Bağlaç olan "da, de" kendinden önceki sözcükten ayrı yazılırken hâl eki olan "-da, -de" kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.

Buna göre, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

A) Sokakta bulduğun hayvanları eve getirirdin.

B) Bu konular kitapta yer alıyor mu, diye sordu.

C) Son güncellemede sınav tarihi de değişmiş.

D) Toprakda bulunan bazı minarelleri ayrıştırıyoruz.

E) O dönem yazılmış eserlerin de iyi incelenmesi gerekir.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Sonuçlar haftaya açıklanacak mı ki?

B) Bu parayı hak etmiş mi de istiyormuş?

C) O kadar emek harcadın şimdi vazmıgeçtin?

D) Benimle görüşmek isteyen sen miydin?

E) İşler yetişmiyor mu da sitem ediyorsun?

Konya'nın Beyşehir ilçesine (I) yaklaşık 30 kilometre (II) uzaklıktaki Yunuslar Mahallesi'nde (III) tahminî 1.400 yıllık tarihe sahip taban mozaiğinin (IV) ortaya çıkarılmasının ardından alanın tam olarak gün yüzüne çıkarılması için Konya Müzeler Müdürlüğü'nce (V) başlatılan arkeolojik kazılar sürüyor.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Japon bilim insanları (I) Alzheimer hastalarının hafızalarını kaybetmediği (II), yanlızca (III) ona erişemediği iddiasında (IV) bulunuyorlar. Alzheimer hastası olan ve olmayan iki grup (V) deneyde kullanıldı.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Avustralya'da (I) yaşayan yerliler, İngilizler'in (II) işgali sırasında kendi yaşam bölgelerini terk etmeyi (III) bu güne kadar hiçbir (IV) zaman düşünmediler; ilk kez (V) karşılaştıkları beyazları hayata dönen ölmüş ataları olarak gördüler.

Bu cümledeki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

HATIRLAYALIM

- Bağlaç olan "ki" kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır; cümleden çıkarıldığında anlam bozulmaz, daralır.
- Ek olan "-ki" kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır. Cümleden çıkarıldığında anlam bozulur.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklere baktığımızda B ve C seçeneğinde verilen "ki" bağlaçtır ve ayrı yazılması doğrudur. A ve D seçeneğinde ise ek olarak kullanılan "-ki" vardır ve kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılmaları doğrudur.

Ancak E seçeneğindeki cümlede bağlaç olan "ki"nin "ver" fiilinden ayrı yazılması gerekirdi çünkü bağlaç olan "ki" kendinden önceki kelimeden ayrı yazılır.

UNUTMA!!

Eylemlerden sonra gelen "ki" bağlaçtır ve ayrı yazılır.

HATIRLAYALIM

- İkilemeler ayrı yazılır: adım adım, allak bullak, bata çıka, bire bir (ölçü), art arda, göz göze...
- Deyimler ayrı yazılır: aklı başında, göz atmak, kulak asmak, devede kulak...
- "m, p, r, s" sesleriyle oluşan pekiştirmeli sözler bitişik yazılır: apaçık, büsbütün, çırılçıplak, sırılsıklam, karmakarışık, sapasağlam...

Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda A'daki "sere serpe", B'deki "aklı başında", D'deki "bire bir", E'deki "allak bullak" sözcüklerinin yazımının doğru olduğunu görürüz. Ancak C seçeneğindeki "karma karışık" sözü bir pekiştirmedir ve yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "karmakarışık" şeklinde olmalıdır.

Yön adları, yön anlamını koruyorsa küçük harfle, bölge anlamında kullanılıyorsa büyük harfle başlar.

Bu bağlamda, V numarayla verilen "Doğu tarafı" sözünün yazımı yanlıştır, doğru yazım "doğu tarafı" şeklinde olmalıdır.

Cümleye "sanırım, galiba, belki" anlamı veren kelime "herhâlde" kelimesidir, bitişik yazılır. Ancak cümleye "her koşulda, her durumda" anlamı vermek istiyorsak kelime "her hâlde" şeklinde ayrı yazılır.

O hâlde, A'da "her koşulda" anlamı var, doğru.

B'de "galiba" anlamı var, doğru.

C'de "galiba" anlamı var, doğru.

D'de "galiba" anlamı var, yanlış yazılmış.

E'de "galiba" anlamı var, doğru.

D seçeneğindeki sözcüğün yazımı yanlıştır. Doğru yazım "herhâlde" biçiminde olmalıdır.

"Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar, büyük harfle başlar." kuralına uyulmadığı için B seçeneğinde yer alan "Osmanlı Sarayları'nın" sözü yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "Osmanlı saraylarının" biçiminde olmalıdır.

6. "da, de" bağlacı, kendinden önceki sözcükten ayrı yazılırken "-da, -de" hâl eki kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.

Seçenekleri okuduğumuzda genel olarak "-da, -de"nin yazımı olan sözcükleri görürüz. Bütün seçeneklerde hâl eki olan "-da, -de" kullanılmıştır. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde "-da, -de"nin yazımı doğrudur, yazım yanlışı yoktur. Ancak A seçeneğindeki "mahalle de" sözcüğü yanlış yazılmıştır. Burada hâl eki olan "-da, -de" "mahalle" sözcüğüne bitişik yazılmalıdır.

CEVAP: A

7. Parçada I numarayla verilen "VI. yy.'dan beri" sözünün yazımı yanlıştır. "yüzyıl" sözcüğünün kısaltmasında nokta (.) kullanıldığı için bu kısaltmaya ek gelirken kesme işareti (') kullanılmaz. Doğru yazım "VI. yy.dan beri" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: A

8. Parçada V numarayla verilen cümledeki "yanısıra" sözünün yazımı "İkilemeler ayrı yazılır." kuralı ihlal edildiği için yanlıştır. Doğru yazım "yanı sıra" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: E

9. Parçada I numarayla verilen "yer altı" sözcüğünün yazımı doğrudur. Çünkü "alt" sözcüğü somut olarak yer bildirdiğinde ayrı yazılır.

Parçada II numarayla verilen "doğal gaz" sözcüğünün yazımı doğrudur. Çünkü birleşme esnasında iki kelime de anlamını yitirmediği için ayrı yazılmaları gerekir.

Parçada III numarayla verilen "yüzyıllardır" sözcüğünün yazımı doğrudur. "yüzyıl" kelimesi "asır, çağ" anlamında kullanıldığında bitişik yazılır.

Parçada IV numarayla verilen "Türkiye'de" sözcüğünün yazımı yanlıştır çünkü cümleyi de tam okuduğumuzda görürüz ki burada kullanılan "-da, -de" eki değil, "da, de" bağlacıdır. Bağlaç olan "da, de" ayrı yazılır. Doğru yazım "Türkiye de" biçiminde olmalıdır.

Parçada V numarayla verilen "var gücüyle" sözünün yazımı doğrudur. Sözcükler birleşirken herhangi bir ses olayı ya da anlam kaybı, değişimi olmadığı için ayrı yazılmıştır.

CEVAP: D

10. **HATIRLAYALIM**

- Ara yönler bitişik yazılır. (kuzeybatı, güneydoğu, kuzeydoğu, güneybatı.)
- Sayılar ölçü bildirdiğinde rakamla yazılır.
- Dağ, ova, nehir, göl gibi kelimeler özel ada dâhil olduğunda büyük harfle başlar.
- Birleşme esnasında ikinci kelime ya da kelimelerden ikisi birden anlamını yitirmiyorsa kelimeler ayrı yazılır. (yaban domuzu, boz ayı, köpek balığı...)

Bu bilgiler doğrultusunda I, II, III ve IV numaralı sözlerin yazımının doğru olduğunu görürüz. Ancak V numarayla verilen "yabandomuzu" kelimesinin yazımı yanlıştır. Doğru yazım "yaban domuzu" biçiminde olmalıdır.

CEVAP: E

11. **Bu soruda işimize yarayacak yazım kurallarını kısaca hatırlayalım:**

- Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran *şehir, il, ilçe, belde, köy vb.* sözler küçük harfle başlar: Konya ili, Etimesgut ilçesi, Uzungöl beldesi, Taflan köyü vb. (Bu kural, I numaralı sözün yazımını doğrular.)
- Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının, tarihî adların bütün kelimeleri büyük harfle başlar: Dolmabahçe Sarayı, İshakpaşa Sarayı, Çankaya Köşkü, Horozlu Han, Ankara Kalesi, Alanya Kalesi, Galata Köprüsü, Mostar Köprüsü, Beyazıt Kulesi, Efes Antik Kenti'ne, Zafer Abidesi, Bilge Kağan Anıtı vb. (Bu kural, II numaralı sözün yazımını doğrular.)
- Kurum, kuruluş, iş yeri, dernek, vakıf vb. adları büyük harfle başlar ancak bu adlara gelen ekler, kesme işareti ile ayrılmaz: Danıştayın, Sabancı Holdingin, Gazi Üniversitesine, Yeşilay Derneğini, Mavi Köşe Bakkaliyesinde... (Avrupa Birliği'ne gelen ekler ayrılır.) (Bu kural, III numaralı sözün yazımının yanlış olduğunu gösterir.)
- Sayılara getirilen ekler kesme işareti ile ayrılır. Ek, sayının son rakamının okunuşuna göre getirilmelidir. (Bu kural, IV numaralı sözün yazımını doğrular.)
- "sıra" kelimesiyle oluşan birleşik sözcükler ayrı yazılır: aklı sıra, ardı sıra, peşi sıra, yanı sıra... (Bu kural, V numaralı sözün yazımını doğrular.)

Bu bilgiler doğrultusunda parçada III numarayla verilen "Akdeniz Üniversitesi'nin" sözünün yazımının yanlış olduğunu, doğru yazımın "Akdeniz Üniversitesinin" şeklinde olması gerektiğini söyleyebiliriz.

CEVAP: C

12. Parçada IV numarayla verilen "gurup" sözcüğünün yazımı yanlıştır. "Topluluk" anlamında kullanılacak olan kelime "grup" diye yazılır. Akşam vakti anlamındaysa "gurup" diye yazılır.

- Bağlaç olan "ya da" ayrı yazılır.
- "hiçbir, birkaç, herhangi, birtakım..." sözcükleri bitişik yazılır.

CEVAP: D

13. **HATIRLAYALIM**

- Özel ada dâhil olmayan "il, ilçe, kasaba, köy" kelimeleri küçük harfle başlar: Ankara ili, Çankaya ilçesi, Konaklı kasabası, Yıldız köyü...
- Özel ada dâhil olan "dağ, ova, deniz, nehir, göl..." coğrafi adlar büyük harfle başlar: Ağrı Dağı, Ege Denizi, Nil Nehri, Çubuk Ovası, Ayder Yaylası, Hint Okyanusu...
- Ölçü bildiren kelimelerin kısaltmasında, küçük harfle yapılan kısaltmada nokta kullanılmaz: m, cm, l, kg ...
- Bağlaç olan "da, de" kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.
- Yardımcı eylemle birleşen isimde herhangi bir ses olayı varsa kelimeler bitişik, yoksa ayrı yazılır: affetmek, hissetmek; defnetmek, şükretmek; terk etmek, fark etmek ...

Bu bilgiler doğrultusunda parçada I, III, IV ve V numarayla verilen sözlerin yazımının doğru olduğunu görürüz. Ancak II numarayla verilen "Soğucak yaylası" sözünde "yayla" da özel ada dâhil olup bir yeri karşıladığı için "Soğucak Yaylası" şeklinde yazılmalıdır.

CEVAP: B

14. **HATIRLAYALIM**

- Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar. (Cümlede sayı varsa büyük harf)
- Belli bir tarih bildirmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar. (Sayı yoksa küçük harf)

Bu bilgiler doğrultusunda A, B ve D seçeneklerindeki cümlelerde "belli bir tarih bildirme" söz konusu olduğu, sayı olduğu için ay ve gün adları büyük harfle başlamıştır, diyebiliriz. E seçeneğinde gün adı, büyük harfle başlamıştır çünkü cümle başıdır. Doğrudur. C seçeneğinde "belli bir tarih bildirme" söz konusu olmadığı için gün adı, küçük harfle başlamalı, "perşembe" diye yazılmalıdır.

CEVAP: C

15. **HATIRLAYALIM**

- "etmek, eylemek, olmak ..." yardımcı eylemleri isim olan sözcüklerle birlikte kullanılır.
- Yardımcı eylemle birleşen isimde, birleşme esnasında herhangi bir ses olayı oluyorsa yardımcı eylemle isim bitişik, olmuyorsa ayrı yazılır:

– hallolmak, reddetmek, affetmek; keşfetmek, hapsolmak ...

– yardım etmek, fark etmek, park etmek, hak etmek ...

Bu bilgileri göz önünde bulundurarak A, B, D ve E seçeneklerinde verilen yardımcı eylemlerin yazımının doğru olduğunu görürüz. Ancak C seçeneğindeki "zehir olmuştu" sözünde "zehir" sözcüğünde ünlü düşmesi olmalı ve söz "zehrolmuştu" biçiminde yazılmalıdır.

CEVAP: C

16. D seçeneğinde verilen "birden bire" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Doğru yazım "birdenbire" şeklinde olmalıdır.

A seçeneğindeki "boylu boslu" bir ikilemedir ve ikilemeler ayrı yazılır. Ayrıca en yaygın bilinen yanlışlardan biri de sözün "boy pos" olmasıdır. Sözcük, TDK Yazım Kılavuzu'nda "boy bos" diye verilir.

B seçeneğinde verilen "çiğ köfte" sözünde herhangi bir yazım yanlışı yoktur; sözcüklerde herhangi bir anlam kaybı, değişimi yoktur.

C seçeneğinde verilen "doğaüstü" sözcüğün yazımı doğrudur. Çünkü ikinci kelime olan "üst" anlamını yitirmiştir.

E seçeneğindeki "gözaltı" sözcüğünün yazımı doğrudur. Çünkü ikinci kelime olan "alt" anlamını yitirmiştir. Sözcük "gözetim, kontrol" gibi yeni bir anlama gelmiştir.

CEVAP: D

17. **HATIRLAYALIM**

- Sayılar yazıyla da yazılabilir.
- Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ayrı yazılır.
- Saat, para tutarı, ölçü gibi sayılarda rakam kullanılır.
- Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.
- Dört veya daha çok basamaklı sayıların kolay okunabilmesi için "bin, milyon, milyar, trilyon" sözleri yazıyla yazılabilir.
- Sıra sayıları yazıyla da rakamla da yazılabilir. Rakamla yazıldığında sayıdan sonra ya kesme işareti konulur, ardından sayının okunuşuna göre ek gelir ya da sayıdan sonra nokta konulur. Sayıya getirilen ek, sayının okunuşuna uygun olmalıdır.

2. = 2'nci (doğru)	2'inci (yanlış)
3. = 3'üncü (doğru)	3'ncü (yanlış)

Sayıların bazı özelliklerini yukarıda belirttik. Bu özellikler doğrultusunda C seçeneğinde verilen "2'inci" ifadesinin yazımının yanlış olduğunu görüyoruz. Doğru yazım ya "2." ya da "2'nci" şeklinde olmalıdır. Çünkü sayının son ünlüsü zaten "i"dir. (iki-nci)

CEVAP: C

18. Öncülde verilen bilgi doğrultusunda A seçeneğinde verilen "Kemal bakkala" ifadesindeki "bakkal" kelimesinin yanlış yazıldığını görürüz. Doğru yazım "Kemal Bakkal'a" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: A

19. Seçeneklerdeki cümleleri okuduğumuzda "de, da"nin yazılışıyla ilgili ifadeler olduğunu görüyoruz.

HATIRLAYALIM

"da, de" bağlacı	"-da, -de" eki
→ Ayrı yazılır. → "dahi, bile, ayrıca" anlamındadır. → Cümleden çıkarıldığında anlam bozulmaz, daralır. → "ta, te" şekli yoktur.	→ Bitişik yazılır. → Cümlede genelde dolaylı tümleç olarak görev yapar. → Cümleden çıkarıldığında anlam bozulur. → "-ta, -te" şekli vardır.

Seçenekleri inceleyelim:

A seçeneğindeki "sokakta" sözcüğünde ek olan "-da, -de" vardır. Yazımı doğrudur.

B seçeneğindeki "kitapta" sözcüğünde ek olan "-da, -de" vardır. Yazımı doğrudur.

C seçeneğindeki "güncellemede" sözcüğünde ek olan "-da, -de" vardır, yazım doğrudur. Bu cümlede ayrıca "tarihi de" sözcüğünde bağlaç olan "da, de" vardır ve yazımı doğrudur.

D seçeneğindeki "toprakda" sözcüğünde ek olan "-da, -de" vardır. Ekin yazımı yanlıştır, ek olan "-da, -de", "-ta, -te" şeklini alarak "toprakta" biçiminde yazılmalıdır.

E seçeneğindeki "eserlerin de" sözcüğünde bağlaç olan "da, de" vardır ve yazımı doğrudur.

CEVAP: D

20. Seçeneklerde verilen cümlelerde genel itibarıyla "mı, mi" soru ekinin yazımının sorgulandığını görüyoruz.

HATIRLAYALIM

- "mı, mi" eki gelenekleşmiş olarak kendinden önceki sözcükten ayrı, kendinden sonraki ekle bitişik yazılır: Geldi mi, okuyor musun?..
- Bu ekten sonra gelen bağlaçlar (de, ki) ayrı yazılır: Seviyor mu ki? , Özlemiş mi de arıyor?
- Birleşik fiillerde "mi" soru eki iki kelimenin arasına gelebilir. Bu durumda birleşik fiil ayrı yazılır: baş mı vurdun, vaz mı geçtik...

Bu bilgiler doğrultusunda A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde "mı, mi"nin yazımıyla ilgili bir yanlış olmadığını söyleyebiliriz. Ancak C seçeneğindeki cümlede geçen "vazmıgeçtin" sözünün yazımı yanlıştır. Doğru yazım "vaz mı geçtin" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: C

21. Parçada V numarayla verilen "Konya Müzeler Müdürlüğü'nce" sözünün, "Kurum, kuruluş, iş yer adlarına getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmaz." kuralı gereği yanlış yazıldığını söyleyebiliriz. Doğru yazım "Konya Müzeler Müdürlüğünce" biçiminde olmalıydı.

CEVAP: E

22. Bu parçada III numarayla verilen "yanlızca" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Sözcük "yalın" köküne getirilen "-ız" ve -ca" eklerinden oluşur, "-ız" eki sözcükte ünlü düşmesine neden olmuştur ve sözcük "yalnızca" şeklinde yazılmalıdır.

CEVAP: C

23. Öncülde numaralanmış sözlere baktığımızda II numarayla verilen "İngilizler'in" sözcüğünün yazımının yanlış olduğu görülür. TDK Yazım Kılavuzu'nda "Özel isimlere çokluk eki ve sonrasında getirilen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaz." der. Bu bilgi doğrultusunda sözcüğün "İngilizlerin" biçiminde yazılması gerekirdi.

CEVAP: B

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yoktur?**

A) İstiyor ki hergün onunla görüşelim.

B) Herkes sizin gibi düşünmek zorunda değil.

C) Biran işlerin yolunda gitmediğini düşün.

D) Öğrencilerin herbiriyle ilgileniyor, dertlerini dinliyor.

E) O mutlu olsun yeter ki herşeyi yaparım.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Bu yıl mayısta ailesiyle İstanbul'a gitmişti.

B) Yeğenim Tuna, ağustosta sıcak bir pazar sabahı dünyaya geldi.

C) Yapılan araştırmalarla 15 Nisan'da onüç kişi görevden alındı.

D) Savcı, kasım ayında yeni görev yerinde olacakmış.

E) Kutlamalar 30 Ağustos Cuma günü yapılmayacakmış.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yoktur?**

A) Sanatçı, yurtdışında Türkiye'yi başarıyla temsil ediyor.

B) Temmuzdan bu yana havayolu şirketleri kan ağladıklarını söylüyor.

C) Kişinin önsezilerini güvenmesi de gerekli.

D) Günlerdir uykusuz, gözaltı torbaları çıkmış.

E) Siz yeter ki sağolun, biz elimizden geleni yaparız.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Geçtiğimiz hafta 60'ıncı yaşını ailesiyle kutladı.

B) Berat, ocakta 4'üncü yaşına girdi.

C) Kardeşi bu yıl 11'inci sınıfa başlayacakmış.

D) Ünlü yazar, ölümünün 20'inci yılında mezarı başında anıldı.

E) Bu yaşta 7'nci kata çıkabilmesi bile ilginç.

5. İç Anadolu Bölgesi'ni (I) Çukurova'ya bağlayan Gülek Boğazı'nın (II) kuzey ucunda yer alan Pozantı, Torosların (III) kapısı durumunda. Yaylaları, akarsuları, dağları ve kanyonlarıyla Adana'nın en sarp kesitini oluşturan ve insanları kendine çeken (IV) ilçe, barındırdığı birçok tesisle de (V) serüveninize ortak oluyor.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. İzmir'in en gözde ilçesi Urla, doğa severler (I) için müthiş bir yer. Geçmişi İÖ 4.000'lere (II) kadar uzanıyor. Ayrıca 1963'te (III) Nobel Edebiyat Ödülü'nü (IV) alan şair Yorgo Seferis'in doğum yeridir. Urla'nın baş yemeği, balık zannedilir (V) ama en güzel yemeği güvecidir.

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. Kapadokya, birçok uygarlığın egemen olduğu
I
bir yer. Paleotik Dönem'den bile izler taşıyan,
II
Hristiyanlığın ortaya çıkışıyla bu dini benimse-
III
yenlerin Roma'nın şiddetinden kaçıp buraya
IV
sığındığı bölge, kiliseleri ve yeraltı şehirleriyle de
V
ünlü.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. Türk Edebiyatı'nın güçlü isimlerinden olan Mehmet
I
Âkif Ersoy'un Kurtuluş Savaşı yıllarında Ankara'da
II
ikamet ettiği ve İstiklal Marşı başta olmak üzere
III
pek çok şiirini yazdığı evi, Mehmet Âkif Ersoy Müze
IV
Evi adıyla Hamamönü'nde 1949'da ziyarete açıldı.
V

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Mersin'de bulunan Alahan Manastırı'nın M.Ö. 5. yy.'da
I II
yapıldığı biliniyor. Manastıra bağlı bir kilise
III
ve müştemilattan oluşan yapıdaki tasarım ve
IV
malzemeler, Bizans Dönemi mimarisinin ender
V
örneklerindendir.

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Pamukova ilçe sınırları içinde yer alan Samanlı
I II
Dağları'nın en geniş en düzlük yaylalarında

Yuvacık Barajı'nı izleyip Nusretiye Köyü'ne ulaştım.
III IV
Bu köyde yapılacak kazı çalışmalarında bulunup

Bizans kalıntılarına ulaşmayı hedefliyorduk.
V

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

BENİM HOCAM

11. Bağlaç olan "ki" kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gelenekleştiği için bitişik yazılan bir "ki" bağlacı yoktur?

A) Olayları ona sanki ben anlatmışım gibi davranıyordu.
B) Tutki bu sınavdan da istediğin puanı alamadın.
C) Bahçede kuruyan ağaçları illaki budamak gerekecek.
D) Belki bayramda biz de bir yerlere gideriz.
E) Oysaki bu sorunu tek başına çözeceğine inanıyordu.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısaltmaların yazımıyla ilgili bir yazım yanlışı vardır?**

A) Suriye'deki gelişmelere TBMM'nin ortak bir tepki vermesi gerekir.
B) Adli yılın başlamasıyla HSYK'ya yapılacak atamalar da konuşulur oldu.
C) Trafiği olumsuz etkiliyor diye AŞTİ'nin yeri değişecekmiş.
D) Babası TÜBİTAK'tan ayrılınca yurt dışında çalışmaya başlamış.
E) Başbakan uzun bir sürenin ardından KKTC'ye ziyarette bulunacak.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Haberi alınca alelacele hastaneye gittik.

B) Sınava adamakıllı çalışırsan atanırsın.

C) Ailesi artarda gelen haberlerle sarsıldı.

D) Bu sokağa yıllardır asfalt dökülsün diye uğraşıyoruz.

E) Çocukluğunuzda yaşadığınız olaylar bilinçaltınızda durur.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?**

A) Bölgedeki ülkelerin Türkiye ile işbirliği yapması gerekir.

B) Her şeyi oldubittiye getirmesinden hoşlanmıyorum.

C) Bu ülkede vatanseverler oldukça bu bayrak inmez.

D) Neden her geldiğinizde bizi sıkboğaz ediyorsunuz?

E) Çukurova'nın olağanüstü manzarası Yaşar Kemal'e ilham olmuştur.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?**

A) Sıra kendine gelmeyince sinirlenip salonu terketti.

B) Çeşitli söylencelere göre Pir Sultan, dar ağacından sonra sırrolmuştur.

C) Komutan, askerî birliklerin geri çekilmesini emrediyordu.

D) Halkın malı mülkü bu deftere kaydediliyormuş.

E) Bu kadar büyük bir hata yapacağını zannetmiyorum.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "birtakım" sözcüğünün yazımı yanlıştır?**

A) Şirkette birtakım olaylar dönüyormuş da haberimiz yokmuş.

B) Sen birtakım elbiseye bu kadar para vermezdin, hayret!

C) Futbol da bir takım oyunu neticede, kendini düşünemezsin.

D) Alt katın mutfağından birtakım sesler geliyordu.

E) Otelin lobisine bir takım koltuk siparişi daha verilmiş.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Her gün Güneş'in konumunu inceliyor.

B) Dünya, Güneş'in etrafında kaç kez dönüyor?

C) Yeni aldığı ev de Güneş görmüyormuş.

D) Güneş'in ailesiyle bu ay tanışacağız.

E) Güneş ışınları ekinokslarda her yere aynı açıyla düşüyor.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışı vardır?**

A) Mağazalar bir ay önceden Sevgililer Günü için indirim yapmaya başlar.

B) Türkiye, Kuzey Fransa'da yaşanan bu olaya seyirci kalamadı.

C) Sanatçı önce Karaköy Meydanı'nda bir sergi açacağını söyledi.

D) Yazar, tüm gözlemlerini Anadolu Notları'nda başarıyla yansıtmış.

E) Haberi manşetten veren Hürriyet Gazetesi'nin başyazarı ödüle layık görüldü.

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı vardır?**

A) Yunan tanrılarının insanlarla olan mücadeleleri ele alınmış.

B) Türk edebiyatında sağlam bir yere sahiptir Ayfer Tunç.

C) Onlar da köyden gelirken Çubuk turşusu almışlar.

D) Bölgenin enerji ihtiyacı da Keban barajı ile sağlanıyor.

E) Yapılan kazılarda Roma sikkelerine de rastlandı.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yoktur?**

A) Son belgeselinde Halı Dokuyan Kızlar Tablosu'nun hikâyesini anlatmış.

B) Genel tekrarlarımızı Millî Kütüphanede yapıyoruz.

C) Sağlık Bakanlığı çalışanları 14 Mart tıp bayramında tatil istiyor.

D) Malezya'ya ait uçak 2014 yılında Hint okyanusuna düşmüştü.

E) Türkiye'ye gelen Japon bürokratları vali karşılayacaktı.

21. (I) Nepal'de, inekler kutsal sayıldığı için kesilmiyor; sokaklar da serbestçe dolaşıyor, yatıp kalkıyor. (II) Her tarafı tapınaklarla dolu olan bu ülkede pekçok tanrı heykeli var. (III) Pembesi, yeşili, mavisi, sarısı, moru ile doğada ki renkler bütün güzelliği ile insanların kıyafetlerine yansımış. (IV) Erkeklerin bazıları pantolonla, bazıları yöresel kıyafetleri olan etekle dolaşıyor. (V) Gözlenen bu bir takım değişik görüntüler ve renklilik sokakta gezmeyi görsel bir şölene dönüştürüyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

22. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışı vardır?**

A) Tankerden sızan petrol, Ege denizini hayli kirletti.

B) Milletvekilleri bu kararı Anayasa Mahkemesine götüreceklerini söylüyor.

C) Işıkların aydınlattığı Galata Kulesi, İstanbul'un nişanı gibi durur.

D) Bölgeden İlk Çağ'dan kalma eserlerin bulunduğu haberi geldi.

E) Ticaret, Marmara'nın güneyinde daha çok gelişeceğe benziyor.

23. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?**

A) Şehir merkezine tali yollardan bile ulaşamadılar.

B) Bölgedeki tarihî yapıları bir belgeselle anlatmak istedik.

C) İngiltere'yle imzalanan ticari antlaşmalardan Osmanlı da kazanç sağladı.

D) Resmî kuruluşların hafta başı işbaşı yapması gündemde.

E) Dönemin edebi eserlerini bu tezkirelerden öğreniyoruz.

24. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yazımı yanlıştır?**

A) Türk askeri bölgede huzur sağlamak için görevlendirildi.

B) Askerî okuldan orduya katılan babası, yıllarca vatanına dönmemiş.

C) İslam dinî, hoşgörüye dayalı bir dindir.

D) Bu kitapta dinî bilgiler yanında toplumsal kurallar da ele alınmış.

E) Atatürk, ilmî araştırmaların yapılması için büyük bir bütçe ayırmış.

1. A seçeneğindeki "hergün" sözcüğü "her gün",

C seçeneğindeki "biran" sözcüğü "bir an",

D seçeneğindeki "herbiriyle" sözcüğü "her biriyle",

E seçeneğindeki "herşeyi" sözcüğü "her şeyi" biçiminde yazılmalıdır.

B seçeneğindeki cümlede herhangi bir yazım yanlışı yoktur.

CEVAP: B

2. Seçeneklere göz attığınızda tarih, ay ve gün adlarının yazımıyla ilgili bir soru olduğunu düşünmüşsünüzdür. Ancak, seçeneklerde verilen ay ve gün adlarının yazımı doğrudur.

Kuralı hatırlayalım:

- Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar: 15 Nisan, 30 Ağustos Cuma...
- Belli bir tarih bildirmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar: mayıs, ağustos, kasım...

Demek ki tarihlerin yazımıyla ilgili bir problem yok.

Dikkatli okursak C seçeneğindeki cümlede "onüç" sözcüğünün yanlış yazıldığını görürüz.

"Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ayrı yazılır." kuralı gereği sözcüğün "on üç" şeklinde ayrı yazılması gerekir.

CEVAP: C

3. A seçeneğindeki "yurtdışı" sözcüğünün yazımı yanlıştır, doğru yazım "yurt dışı" olmalıdır.

B seçeneğindeki "havayolu" sözcüğünün yazımı yanlıştır, doğru yazım "hava yolu" olmalıdır.

C seçeneğinde herhangi bir yazım yanlışı yoktur. "önsezi" sözcüğü bitişik, "ön yargı, ön ad, ön söz" sözcükleri ayrı yazılır.

D seçeneğindeki "gözaltı" sözcüğü yanlış yazılmıştır. "alt" sözcüğü anlamını koruyor dolayısıyla "göz altı" şeklinde yazılmalıydı. "Babasını gözaltına almışlar." deseydi alt sözcüğü anlamını yitirdiği için bitişik yazılırdı.

E seçeneğindeki "sağolun" sözcüğü yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "sağ olun" biçiminde olmalıdır çünkü yardımcı eylemle birleşen kelimede herhangi bir ses olayı yoktur.

CEVAP: C

4. **HATIRLAYALIM**

- Sıra sayıları yazıyla da rakamla da gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösterilen ek yazılır.
- Sayının son ünlü - ünsüzü dikkate alınarak kesme işaretinden sonra ek getirilir.

ikinci < iki-nci < 2'nci

üçüncü < üç-üncü < 3'üncü

kırkıncı < kırk-ıncı < 40'ıncı vb.

Seçeneklerde verilen sayılara bakalım:

A) 60'ıncı → altmış-ıncı (doğru)

B) 4'üncü → dört-üncü (doğru)

C) 11'inci → on bir-inci (doğru)

D) 20'inci → yirmi-inci (yanlış)

E) 7'nci → yedi-nci (doğru)

Görüldüğü gibi D seçeneğindeki sayı zaten "i" sesiyle bitiyor, gelen ekin "-inci" değil "-nci" olması gerekirdi.

CEVAP: D

5. Parçada III numarayla verilen "Torosların" sözcüğünün yazımı yanlıştır. "Özel adlara getirilen çekim ekleri kesme işareti ile ayrılır." kuralı gereği doğru yazımın "Toroslar'ın" biçiminde olması gerekiyordu. Burada ayrıca şunu da belirtmekte fayda var: "Toroslar", o bölgedeki dağ silsilesinin adı olmuştur. Normalde "-lar, -ler' çokluk eki özel isme geldiğinde, bu ekten sonra gelen diğer çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmıyordu: Türklerin, Ahmetlere... Ancak buradaki "-lar, -ler" çokluk eki, özel adın içinde yer alıyor: Toroslar, Alpler.

CEVAP: C

6. Parçada I numarayla verilen "doğa severler" sözünün yazımı yanlıştır. "sever" sözcüğü kendinden önceki sözcüklere her zaman bitişik yazılır: doğasever, vatansever, tiyatrosever...

CEVAP: A

7. • Özel isimlere çekim eki geldiğinde bu ekler, kesme işareti ile ayrılır. (Türk'ün, Ankara'yı, Ahmet'in...)
• Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar, bu adlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılır. (Buz Devri'nin, Lale Devri'ne, III. Selim Dönemi'ndeki...)
• Özel isimlere yapım eki ve çokluk eki geldiğinde çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaz. (Türkçenin, Hristiyanlığa, Türklere)
• "birçok, birtakım, herhangi, birkaç, biraz" sözcükleri gelenekleştiği için bitişik yazılır.
• Somut olarak yer belirten "alt" ve "üst" sözleriyle oluşan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır. (deri altı, su altı, toprak altı, yer altı; tepe üstü, böbrek üstü...)

Bu bilgiler doğrultusunda parçada I, II, III ve IV numarayla verilen sözlerin yazımının doğru olduğunu söyleyebiliriz. Ancak V numarayla verilen "yeraltı" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Doğru yazım "yer altı" biçiminde olmalıdır.

CEVAP: E

8. **HATIRLAYALIM**
• Yer, millet, kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar. (Türk edebiyatı, Yunan mitolojisi, Adana kebabı, Amasya elması...)
• Tarihî olay, çağ, devir, dönem adları büyük harfle başlar. (Kurtuluş Savaşı, I. Balkan Harbi, Lale Devri, Tanzimat Dönemi...)
• Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin her kelimesi büyük harfle başlar. (Suç ve Ceza, Safahat, Hürriyet, İstiklal Marşı, Yorgun Herkül...)
• Saray, köşk, han, kale, köprü, cami, kilise vb. yapı adlarının her kelimesi büyük harfle başlar. (Yıldız Sarayı, Ankara Kalesi, Ulu Cami, Meryem Ana Evi...)
• Yer adları büyük harfle başlar. (Ankara, Altındağ, Mamak, Hamamönü, Kızılay...)

Bu bilgiler doğrultusunda parçada II, III, IV ve V numarayla verilen sözlerin yazımının doğru olduğunu söyleyebiliriz. Ancak parçada I numarayla verilen "Türk Edebiyatı'nın" sözü yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "Türk edebiyatının" biçiminde olmalıdır. Çünkü bu sözde özel isim olan sözcük, "Türk" sözcüğüdür; "edebiyat" sözcüğü cins isimdir.

CEVAP: A

9. **HATIRLAYALIM**
• "Saray, han, köşk, kale, cami, medrese, köprü..." yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar ve bunlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılır.
• Kısaltmaların yazımında "Büyük harfle yazılan kelimelerin kısaltmasında nokta kullanılmaz."
• "Yüzyıl" kelimesinin kısaltmasında "yy." şeklini aldığını görürüz. Kısaltmaya gelen ek, noktadan sonra gelir ve kelimenin okunuşuna uyar.
• Hâl eki olan "-da, -de" kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.
• Ek olan "-ki" kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır.
• Tarihî olay, çağ, devir ve dönem adları büyük harfle başlar. (Burada V. sözde "mimari" sözcüğü dönem adına dâhil olmadığı için büyük harfle başlaması yanlış olacaktır.)

Bu bilgiler doğrultusunda parçada I, III, IV ve V numarayla verilen sözlerin yazımları doğrudur, diyebiliriz.

Ancak II numarayla verilen "M.Ö. 5. yy.da" sözü "MÖ 5. yy.da" biçiminde yazılmalıdır.

CEVAP: B

10. **HATIRLAYALIM**
• Özel ada dâhil olmayan "il, ilçe, köy, kasaba" kelimeleri küçük harfle başlar. (Ankara ili, Çankaya ilçesi, Konaklı kasabası, Yıldız köyü...)
• Özel ada dâhil olan "dağ, ova, deniz, göl, nehir..." adları büyük harfle başlar. Bunlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılır. (Ege Denizi'ni, Tuz Gölü'ne, Nil Nehri'nden, Kaz Dağları'na..)
• Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel isim büyük harfle başlar. (Türk şiiri, Roma yazıtları, Ankara keçisi, Çubuk turşusu...)

Bu bilgiler doğrultusunda parçada I, II, III ve V numarayla verilen sözlerin yazımının doğru olduğunu görürüz. Parçada IV numarayla verilen "Nusretiye Köyü'ne" sözünün yazımı, verilen bilgi doğrultusunda "Nusretiye köyüne" biçiminde olmalıdır.

CEVAP: D

11. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede "ki" bağlacı kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır:

- Sen ki bize yalan söyledin.
- Özlemiş ki buraya gelmiş. vb.

- Ancak, gelenekleştiği için bitişik yazılan birkaç "ki" bağlacı vardır. (SOMBaHÇeMİ)

→ Sanki, oysaki, mademki, belki, halbuki, çünkü, meğerki, illaki.

- Bu kodlamanın dışında kalan bütün "ki"li bağlaçlar ayrı yazılır:

→ Tut ki, kaldı ki, yeter ki, velev ki, eğer ki, tabii ki ...

Bu bilgiler doğrultusunda A, C, D ve E seçeneklerinde verilen bağlaçların yazımının doğru, B seçeneğinde verilen "tutki" bağlacının yazımının yanlış olduğunu görürüz. Doğru yazım "tut ki" biçiminde olmalıdır.

CEVAP: B

12. **HATIRLAYALIM**

- Kurum, kuruluş, ülke, kitap, dergi adlarının kısaltmaları her kelimenin ilk harfinin büyük olarak yazılmasıyla yapılır. Kısaltma harflerinin arasına nokta konulmaz. (TBMM, ATO, TDK, AŞTİ...)
- Kurum, kuruluş adlarının kısaltmalarına getirilen ekler kesme işareti ile ayrılır. Ek, kısaltmanın son sesinin okunuşuna göre getirilir. (TBMM'nin, ATO'yu, TDK'nin...)
- Kısaltmada son ünsüz "K" olduğunda sesletim "ka" diye değil "Ke" diye yapılır ve buna göre ek gelir. (TDK'ya değil, TDK'ye.)

Bu bilgiler doğrultusunda A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde kısaltmaların doğru yazıldığını görürüz. Ancak B seçeneğindeki "HSYK'ya" ifadesinin "HSYK'ye" biçiminde yazılması doğru olacaktır.

CEVAP: B

13. C seçeneğinde verilen "artarda" sözcüğü "İkilemeler ayrı yazılır." kuralını ihlal ettiği için yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "art arda" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: C

14. A seçeneğinde verilen "işbirliği" sözcüğünün yazımı yanlıştır. Sözcük, "Birleşme esnasında ikinci sözcük ya da sözcüklerden ikisi birden anlamını yitirmiyorsa ayrı yazılır." kuralı gereği "iş birliği" şeklinde yazılmalıdır.

CEVAP: A

15. **HATIRLAYALIM**

- Yardımcı eylemler, kendinden önceki isimle birleşirken herhangi bir ses olayı oluyorsa bitişik, olmuyorsa ayrı yazılır.

B seçeneğinde "sırrolmuştur", E seçeneğinde "zannetmiyorum" sözcüğünde ses türemesi olduğu için bitişik yazılmıştır, yazımları doğrudur.

C seçeneğinde "emrediyordu" ve D seçeneğinde "kaybediliyormuş" sözcüğünde ünlü düşmesi olduğu için bitişik yazılmıştır, yazımları doğrudur.

A seçeneğindeki "terketti" sözcüğü yanlış yazılmıştır. Yardımcı eylemle birleşen isimde herhangi bir ses olayı olmadığı için sözcük "terk etti" biçiminde ayrı yazılmalıdır.

CEVAP: A

16. **HATIRLAYALIM**

- "bir" sayısı "takım" sözcüğüyle birleşirken "herhangi, bazı" anlamlarına geliyorsa "birtakım" şeklinde bitişik yazılır.
- "bir" sayısı "takım" sözcüğüyle birleşirken sayı anlamını koruyor, "bir" sayısının yerine "iki, üç, dört..." sayıları getirilebiliyorsa sözcük, "bir takım" şeklinde ayrı yazılır.

Bu bilgiler doğrultusunda A ve D seçeneğinde "birtakım" sözcüğü "bazı, herhangi bir" anlamlarında kullanıldığı için doğru yazılmıştır. C ve E seçeneğinde "iki, üç dört..." sayı anlamlarını koruduğu için "bir" sayısı ayrı yazılmıştır, doğrudur. Ancak B seçeneğindeki cümlenin anlamını da dikkate alırsak "birtakım" sözcüğünün yanlış yazıldığını görürüz. Bu cümlede "bir takım elbise", "iki takım elbise" gibi "sayı" anlamı var. Dolayısıyla doğru yazım "bir takım" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: B

17. **HATIRLAYALIM**

- "Ay, Dünya, Güneş..." gezegen adları coğrafi terim olarak kullanıldığında büyük harfle başlar. Bu adlara gelen ekler, kesme işareti ile ayrılır.
- Bu sözcükler, mecazi anlamda, ad aktarması ile kullanıldığında küçük harfle başlar.

Bu bilgiler doğrultusunda A, B ve E seçeneklerinde "Güneş" sözcüğü coğrafi terim, gezegen anlamında olduğu için sözcüğün cümlede büyük harfle başlaması ve ek geldiğinde kesme işareti ile ayrılması doğrudur. (E seçeneğinde terim olduğu için büyük harfle başladı. Cümle içinde de kullanılsaydı yine büyük harfle başlardı.) D seçeneğinde özel isim, kişi adı olarak kullanılmış, doğrudur. C seçeneğindeki kullanım yanlıştır. Çünkü bu cümlede kastedilen Güneş'in ısısı, sıcaklığıdır. Dolayısıyla doğru kullanım "güneş" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: C

18. **HATIRLAYALIM**

- Ulusal, resmî, dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar: Kurban Bayramı, Anneler Günü, Cumhuriyet Bayramı...
- Yer - yön adları bölge bildirerek özel ismin önüne geldiğinde büyük harfle başlar: Kuzey Afrika, Güney Almanya...
- Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adları, özel adla birlikte kullanılıp bir yerin adı olduğunda büyük harfle başlar. Bu adlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılır: Gazi Mahallesi'ni, Kızılay Meydanı'na, Atatürk Bulvarı'ndaki...
- Kitap, dergi, gazete, sanat eserlerinin (heykel, tablo, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar: Suç ve Ceza, Anadolu Notları...
- Özel ada dahil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz. (Milliyet gazetesi, Tempo dergisi, Çalıkuşu romanı...)

Bu bilgiler doğrultusunda A, B, C ve D seçeneğinde verilen cümlelerde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışı olmadığını görürüz. Ancak E seçeneğindeki cümlede geçen "Hürriyet Gazetesi'nin" sözünün yanlış yazıldığını görürüz. Doğru yazım "Hürriyet gazetesinin" biçiminde olmalıdır.

CEVAP: E

19. **HATIRLAYALIM**

- Büyük harflerin kullanımıyla ilgili özelliklerin sorgulandığı bu soruda, seçeneklerindeki ifadeleri hatırlayacak bilgiler verelim:

- "Tanrı, Allah, İlah" sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar.
- Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel isim büyük harfle başlar. (Antep fıstığı, Maraş dondurması, İran halısı, Yunan müziği...)
- Tarihî yapılar, yer adları büyük harfle başlar. (Ankara Kalesi, Galata Kulesi, Çubuk Barajı...)

Bu bilgiler doğrultusunda A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde yazım yanlışı olmadığını görürüz. Ancak D seçeneğindeki cümlede "Keban barajı" sözü yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "Keban Barajı" biçiminde olmalıydı.

CEVAP: D

20. A seçeneğinde verilen cümlede "Halı Dokuyan Kızlar Tablosu'nun" sözü "Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz." kuralını ihlal ettiği için yanlış yazılmıştır. Doğru yazım "Halı Dokuyan Kızlar tablosunun" biçiminde olmalıdır.

C seçeneğinde verilen "14 Mart tıp bayramında" sözünün yazımı "Ulusal, resmî, dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar." kuralı ihlal edildiği için yanlıştır. Doğru yazım "14 Mart Tıp Bayramı'nda" şeklinde olmalıdır.

D seçeneğinde verilen "Hint okyanusuna" sözünün yazımı "Yer adları ilk isimden sonra gelen ve deniz, nehir, göl, ova... tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar." kuralı ihlal edildiği için yanlıştır. Doğru yazım "Hint Okyanusu'na" şeklinde olmalıdır.

E seçeneğinde verilen "vali" sözcüğünün yazımı "Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya unvan sözleri büyük harfle başlar." kuralı ihlal edildiği için yanlıştır. Doğru yazım "Vali" biçiminde olmalıdır.

B seçeneğinde verilen "Millî Kütüphanede" sözünün yazımı "Kurum, kuruluş, iş yeri adlarına getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmaz." kuralına uyduğu için doğrudur. Yani, B seçeneğinde bir yazım yanlışı yoktur.

CEVAP: B

21. Öncülde verilen parçanın cümlelerini ele aldığımızda;

I. cümledeki "sokaklar da" sözcüğünün "sokaklarda" biçiminde,

II. cümledeki "pekçok" sözcüğünün "pek çok" biçiminde,

III. cümledeki "doğada ki" sözcüğünün "doğadaki" biçiminde,

V. cümledeki "bir takım" sözcüğünün "birtakım" biçiminde yazılması gerektiğini görürüz.

IV numaralı cümlede herhangi bir yazım yanlışı yoktur.

Yazımda şu kelimelerin doğru kabul edildiğini hatırlayalım:

birçok	pek çok	biraz
birkaç	birtakım (bazı)	bir takım (sayı)
herhangi bir şey	herkes	her gün
her şey	her bir	her biri
herhâlde (galiba)	her hâlde (koşulda)	

CEVAP: D

22. **HATIRLAYALIM**

- Yer adlarında ilk isimden sonra gelen "dağ, deniz, ova, göl..." adları özel ada dâhil olduğunda büyük harfle başlar, gelen ek kesme işareti ile ayrılır.
- Kurum, kuruluş, iş yeri, dernek, vakıf adları büyük harfle başlar, bu adlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılmaz. (Avrupa Birliği'ne gelen ekler ayrılır.)
- Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt, kule vb. yapı adlarının her kelimesi büyük harfle başlar, bu kelimelere gelen ekler kesme işareti ile ayrılır.
- Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar, bu adlara gelen ekler kesme işareti ile ayrılır.
- Yer yön bildiren adlar özel isimden sonra geldiğinde (yön bildirdiğinde) küçük harfle başlar.

Bu bilgiler doğrultusunda B, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışı olmadığını görürüz. Ancak A seçeneğinde verilen cümlede "Ege denizini" sözünün yazımı yanlıştır. Doğru yazım "Ege Denizi'ni" şeklinde olmalıdır.

CEVAP: A

23. Nispet "î"sinin, belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için "^" kullanılır. A seçeneğindeki "tali" sözcüğünün, B seçeneğindeki "tarihî" sözcüğünün, C seçeneğindeki "ticari" sözcüğünün, D seçeneğindeki "resmî" sözcüğünün yazımı doğrudur. Ancak E seçeneğindeki "edebi" sözcüğü "edebî" şeklinde yazılmalıdır.

CEVAP: E

24. Nispet "î"sinin, belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için "^" kullanılır. Bu bağlamda A seçeneğindeki sözcükte iyelik eki olduğunu, B, D ve E seçeneklerindeki sözcüklerde nispet "î"sinin olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüzden bu sözcüklerin yazımı doğrudur. Ancak C seçeneğinde verilen "dinî sözcüğünün yazımı yanlıştır. Bu sözcüğün nispet î'si değil, iyelik eki (-i) alması ve sözcüğün "dini" şeklinde yazılması gerekir.

CEVAP: C

1. Tomris Uyar'a 1987 Sait Faik Hikâye Ödülü'nü kazandıran *Yaza Yolculuk* ; (I) basmakalıp değer yargılarının sorgulanmasını, (II) kişinin kendine ve yaşadığı yere dönüş yolculuklarını "yaz"ın (III) güçlü ışıltılarıyla görünür kılıyor. (IV) *Yaza Yolculuk*, Uyar'ın iç yolculuğunun, hesaplaşmalarının en güzel örneklerinden biri... (V)

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Delphi'deki Apollon Tapınağı'nda yazılı olan eski Yunan özdeyişini çoğumuz duymuşuzdur ( ) "Kendini tanı ( )" Bizler soyağacımıza bakarak dünyadaki kökenimizi bildiğimizi düşünürüz ( ) Oysa ne modern zaman filozofu ne de bilim insanları insanı; psikoloji ( ) akıl ve ruh yönünden incelemiş ( )

Bu parçada ayraçlarla belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilebilir?

A) (.) (.) (.) (,) (.)
B) (:) (.) (:) (,) (.)
C) (:) (!) (.) (,) (.)
D) (:) (.) (...) (;) (.)
E) (.) (!) (.) (,) (...)

3. Deniz Gölü, Kaçkarlar'ın en güzel manzaralı gölü (I) Işıl ışıl parlayan buzullar, derin mavi bir göl, sonsuzluk hissi veren gökyüzü (II) Günübirlik yürüyüşler içinde en uzunu bu rotada (III) Göle giden patika oldukça geniş ve eğim düz (IV) Burada, yürüyüşün en kolay etabı var (V)

Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. Orhan Pamuk "Kafamda Bir Tuhaflık Var" (I) adlı romanında görünürde bir aşk hikâyesi anlatır. (II) Ama bu kitap modern destan değil de nedir? (III) Yazarın üstünde altı yıl çalıştığı romanda, (IV) Bozacı Mevlut ile üç yıl aşk mektupları yazdığı sevgilisinin, (V) İstanbul'daki hayatları ve İstanbul'un elli yıllık değişimi son derece büyülü bir dille destanlaşır.

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. (I) Etrafınızdaki cisimlerin, kendinizin değerini ne kadar biliyorsunuz! (II) Evinizdeki metal çatalı düşünün ve nasıl oluştuğunu sorun kendinize. (III) Birçoğunuz "Fabrikada yapıldı." diyorsunuzdur. (IV) Peki, metalin de madenden geldiğini düşündünüz mü? (V) Madenin nasıl geldiğini düşünüp dünyada hep olduğunu sanıyorsanız yanılıyorsunuz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir noktalama yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. Dönemi anlatan belgeseli izleyince okuduğum kitap beni daha da sarstı ( ) Merak mı ettiniz ne okuduğumu ( ) YKY tarafından çıkarılan ve Times dergisi tarafından 100 yılın en iyi romanı seçilen bir kitabı( ) Beni Asla Bırakma( )

Bu parçada ayraçlarla ( ) belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilen noktalama işaretleri getirilmelidir?

A) (.) (:) (:) (.)
B) (.) (?) (:) (.)
C) (!) (?) (.) (.)
D) (.) (?) (...) (.)
E) (!) (:) (...) (...)

7. (I) Ege'de dağların içinde, ağaçların arasında bir mucize... (II) Her köşede çalışma ve dinlenme alanları, açık hava derslikleri, taş ve kerpiç yapılar ve görkemli bir kütüphane... (III) Dünyanın her köşesinden gelip ders veren hocalar. (IV) Hepsinin tek amacı var: Matematik öğretmek. (V) İzmir-Selçuk'a bağlı Şirince'de kendi kendine yetebilen ve gönüllülük esasına dayanan "Matematik köyü", görenleri kendine hayran bırakıyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama işaretinin kullanımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. Teorik metinler, nizamnameler, haber bültenleri_._ (I) Bazı yazılar sayesinde bilgi ediniriz_._ (II) Hikâyeler ise bilgiyi "kavramamızı" (III) sağlar. Bu yüzden kutsal kitaplarda sadece bilgi verilmez_,_ (IV) küçük hikâyeler de anlatılır. O yüzden "Ben roman okumam, uydurulmuş şeyler bunlar_._ (V)" demeyelim.

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir noktalama yanlışı yapılmıştır?**

A) Marmara Denizi'nin batı kıyısında bulunan bu şirin köy, sizi de büyülemedi mi?

B) Osmangazi Köprüsü, İstanbul - İzmit yolunu kısa sürede geçmenizi sağlayacak.

C) Avrupa'nın tarihi yapısını inceleyip, tezini öyle sonlandırmalısın.

D) Dostoyevski'nin "Yeraltından Notlar" kitabı, büyük oranda iç konuşmalardan oluşur.

E) Evet, uzun süredir sanatta yeni isimlerin tartışıldığına tanık oluyoruz.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) verilen açıklamaya uygun olarak kullanılmamıştır?**

A) Eş görevli sözcüklerin arasına konur: Politikanın alanı daralıp, edebiyat ülke sınırlarını aşarken ödüllerin bir anlamı kalmıyor.

B) Cümle içindeki ara sözleri ayırmak için ara sözün başında ve sonunda konur: Davranışlarımız, bana sorarsanız, karakterlerimizin dışa vurumudur.

C) Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır: Şiirde yan anlamların, imgelerin, çağrışımların mısralara güç kattığı bir gerçektir.

D) Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için konur: Şiirimizde yalnızlık, şiiri çevreleyen veya şiirin çevresinde tesis edilen bir yapı görünümündedir.

E) Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinin bitimine konur: Kültürler arası etkileşim, tabiat olaylarını andırır, demiş Goethe bir denemesinde.

11. Gerçekliği aşamayınca_,_ (I) yeni bir "ben" kurguluyoruz sosyal medyada_._ (II) En çok gülen, en çok eğlenen_,_ (III) en sıkı dostlara sahip olan, en iyi yemekleri yiyen_,_ (IV) en nezih tatili yapan_..._ (V) Gerçekliğin karşısına filtre üstüne filtre uyguluyoruz hepimiz.

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yerinde kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

BENİM HOCAM

12. Tek kullanımlık bir zaman makineniz olsa , hangi
I
yöne gidersiniz ? Her şeyin bittiği geçmişe mi , hiçbir
II III
şeyin bilinmediği geleceğe mi ? Çocukken çok
IV
merak ederdim bu soruya kimin ne cevap vereceğini .
V
Herhâlde onların kişilikleriyle ilgili bir belirleyiciliği vardı bu sorunun.

Yukarıdaki parçada, numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

A) Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış sözcüklerden sonra virgül (,) konur.
B) Özel olarak vurgulanmak istenen sözler, tırnak içine (" ") alınır.
C) Özel isimlere getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle (') ayrılmaz.
D) Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde soru işareti (?) kullanılır.
E) Hitap için kullanılan kelimelerden sonra virgül (,) konur.

14. Büyükler için yazılmış, her yıl en az bir kez okumaya çalıştığım Küçük Prens , daha yolun başında
I
verir ilk dersi size : "Yaşam, bize bütün kitapların
II
öğrettiğinden daha çoğunu öğretir. Çünkü yaşam, direnir bize karşı . İnsan ancak engellerle karşılaşıp ,
III IV
onları aşmaya çalıştıkça , kendini tanıyabilir."
V

Yukarıdaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. Şiir bir şey anlatmaz mı size ( ) öykülerden derin anlamlar bulmaz mısınız ( ) Çoğu kişi ( ) edebiyatla boş zamanlarda meşgul olunabileceğini düşünür ( ) Ne kadar sığ, ne kadar şişirilmiş bir söz ( )

Bu parçada ayraçlarla belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisinde verilen noktalama işaretleri sırasıyla getirilmelidir?

A) (,) (?) (;) (.) (.)
B) (,) (?) (,) (:) (!)
C) (,) (?) (,) (.) (!)
D) (;) (?) (:) (.) (!)
E) (?) (?) (,) (.) (.)

16. Yolunuz Assos'a düştüyse illaki antik tapınağı -adını Athena'dan alan tapınağı- gezmişsinizdir.
I
Assos, dünyanın en büyülü yerlerinden biri . Ege
II
Denizi, Midilli Adası ayaklarınızın altında uzanıyor ; mavi ve tarih sizi sarmalıyor. Bereketli
III
ovalar, kıyıları süsleyen zeytinlik, mis gibi iyot kokusu... İnsan daha ne ister ki ?
IV V

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

17. Günümüzde şair ( ) biraz roman ( ) öykü veya deneme de yazsın isteniyor. Eleştirmenler ve hatta okurlar bile insanın ne yazacağına karışıyor. Bu, olacak iş değil ( ) İnsanların ne üreteceğine müdahale ederseniz tek tip eserler elde edersiniz ( ) görmüyor musunuz ( )

Bu parçada ayraçlarla ( ) belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilen noktalama işaretleri getirilmelidir?

A) (,) (,) (!) (.) (?)
B) (;) (,) (!) (.) (.)
C) (:) (,) (!) (,) (.)
D) (;) (,) (!) (,) (?)
E) (:) (;) (!) (,) (.)

18. Tablolardan fırlamış gibi yemyeşil bir ada (I) Ancak küçük bir teknenin yanaşabileceği bir koydan girdik bu büyüleyici yere (II) Kıyıda ağları temizleyen balıkçılar, kendilerine düşecek payı bekleyen miskin kediler (III) Sakin bir hayat, huzurlu insanlar, koşturmacadan uzak çalışanlar (IV) Zamanın burada durduğunu düşündüren ılık rüzgârlar, değirmenler (V)

Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. Size edebiyat dünyasında yok sayılmış __,__
I
bütünüyle unutulmuş bir yazar söyleyim __;__ Hasan
II
Cahit Doğanay __.__ Onun mecalsiz yığınların insafına
III
terk edilmiş romanı __"Hindi"yi__ anlamaya, anlaşılır
IV
kılmaya çalışan bir başka yazar var kitapta. Roman

içinde roman, yazar içinde yazar__...__
V

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisinin kullanımı yanlıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. "Nerede türkü dinleyen biri varsa korkma __,__ yanına
I
otur. Çünkü kötü insanların türküleri yoktur __.__ " sözü
II
hep dağlar içimi. Kopmam türkülerden __,__ kopamam .
III
Halk müziği deyince benim aklıma üç büyük ozan gelir __;__
IV
Pir Sultan Abdal, Âşık Mahzuni ve Neşet Ertaş __.__
V

Bu parçada numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Parçada V numarayla verilen üç nokta (...) işareti yanlış kullanılmıştır. "*Yaza Yolculuk*, Uyar'ın iç yolculuğunun, hesaplaşmalarının en güzel örneklerinden biri" yargısı, anlamca tamamlanmıştır, yüklem "...örneklerinden biri(dir)" sözüdür. Bu sözdeki "-dir" ek-fiili düşmüştür ancak bu cümlede sonuçta yüklem vardır ve cümlenin sonuna nokta (.) konmalıdır.

CEVAP: E

2. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Kendisiyle ilgili açıklama yapılacak cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.
- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna ünlem işareti (!) konur.
- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli (ad, sıfat, zamir, dolaylı tümleç, özne, tamlayan, tamlanan...) kelime ve kelime gruplarının arasına virgül (,) konur.

Bu bilgilerden yola çıkarak ilk verilen ayraca iki nokta (:) koymalıyız, özdeyişin ne olduğuyla ilgili açıklama yapacak. İkinci ayraca ünlem işareti (!) koymalıyız çünkü "Kendini tanı" ifadesinde bir uyarı söz konusu. Üçüncü yere cümle anlamca tamamlandığı, yüklem olduğu için nokta (.) koymalıyız. Dördüncü yere eş görevli sıralanan sözcükler (psikoloji, akıl ve ruh) olduğu için virgül (,) koymalıyız. Verilen son yere de yine cümle anlamca tamamlandığı, yüklem olduğu için nokta (.) koymalıyız.

O hâlde sıralama (:) (!) (.) (,) (.) şeklinde olmalıdır.

CEVAP: C

3. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- İsim cümlelerinde yüklemde bulunan "-dır, -dir" ek-fiili düşebilir. Ancak bu düşme, yüklemin cümlede olduğu gerçeğini değiştirmez ve cümlenin sonuna nokta (.) konur.
- Anlatım olarak tamamlanmamış, yüklemi söylenmeyen cümlelerin sonuna üç nokta (...) konur.

Bu bilgilerden yola çıkarak I, III, IV ve V numarayla verilen yerlere nokta (.) getirebileceğimizi görürüz. Çünkü bu numaralardan önceki cümlelerin yüklemlerindeki "-dır, -dir, -dur, -dür" ek-fiilleri düşmüştür ama cümlelerde yüklemler vardır. ("gölüdür.", "rotada-dır.", "düz-dür.", "var-dır.") Parçada II numarayla verilen yere ise öncesinde verilen "Işıl ışıl parlayan buzullar, derin mavi bir göl, sonsuzluk hissi veren gökyüzü" cümlesinin yüklemi söylenmediği, cümle anlatım olarak tamamlanmadığı için üç nokta (...) getirmeliyiz.

I, III, IV ve V numarayla verilen yerlere nokta (.), II numarayla verilen yere üç nokta (...) getirilmelidir.

CEVAP: B

4. **HATIRLAYALIM**

- Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine (" ") alınabilir.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.
- Yüklemden uzak düşmüş bir ögeyi vurgulamak için virgül (,) konur.
- Tamlamayı oluşturan sözcüklerin arasına virgül (,) konmaz.

Bu bilgiler doğrultusunda I, II, III ve IV numarayla verilen noktalama işaretlerinin kullanımının doğru olduğunu görürüz. Ancak parçada V numarayla verilen virgül (,) gereksiz kullanılmıştır çünkü "... sevgilisinin, İstanbul'daki hayatları" sözü bir tamlamadır ve tamlamaların arasına hiçbir işaret getirilemez.

CEVAP: E

5. **HATIRLAYALIM**

- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette gibi kelimelerden sonra virgül (,) konur.
- Bir kişiden olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine (" ") alınır.

Bu bilgilere göre parçada II, III, IV ve V numarayla verilen cümlelerde herhangi bir noktalama işareti yanlışı olmadığını görürüz. Ancak parçada I numarayla verilen cümlede soru anlamı olduğu için cümlenin sonunda ünlem işareti (!) değil, soru işaretinin (?) kullanılması gerekir.

CEVAP: A

6. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.
- Kendisiyle ilgili açıklama yapılacak cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.

Bu bilgilerden hareketle, ilk verilen ayraca cümle anlamca tamamlandığı, cümlede yüklem olduğu için nokta (.) koymalıyız. İkinci ayraca kendinden önce soru anlamı taşıdığı için soru işareti (?) koymalıyız. Üçüncü ayraca kendinden sonra eserin ismini açıklayacağı için iki nokta (:) koymalıyız. Dördüncü ayraca ise kendinden önce verilen eserin ismi bittiği ya da yapılan açıklama bittiği için nokta (.) koymalıyız.

O hâlde sıralama (.) (?) (:) (.) şeklinde olmalıdır.

CEVAP: B

7. **Bu soruda işimize yarayacak noktalama işaretlerini kısaca hatırlayalım:**

- Anlamca tamamlanmamış, yüklemi söylenmemiş cümlenin sonuna üç nokta (...) konur.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemi söylenmiş cümlenin sonuna nokta (.) konur.
- Metin içinde art arda sıralanan eş görevli sözcüklerin arasına virgül (,) konur.
- Yükleme uzak düşmüş özneyi vurgulamak için virgül (,) konur.
- Kendinden sonra açıklama yapılacak cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.
- "Arasında, ile, ila, ve, -den... -e" anlamları katmak için sözcük ve sayıların arasına kısa çizgi (-) konur.
- Cümle içinde özellikle vurgulanmak istenen sözler, tırnak içine (" ") alınabilir.

Bu bilgiler doğrultusunda parçada III numarayla verilen "Dünyanın her köşesinden gelip ders veren hocalar." cümlesinde noktalama işaretinin yanlış kullanıldığını görürüz. Çünkü bu cümlenin sonuna, cümlede -yüklem varmış gibi- nokta (.) konulmuştur ancak bu cümle, eksiltili bir cümledir, yüklemi söylenmemiştir. Bu yüzden cümlenin sonuna nokta (.) değil, üç nokta (...) konulmalıdır:

"Dünyanın her köşesinden gelip ders veren hocalar (vardı)"
...
Yüklem

CEVAP: C

8. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmamış, yüklemi söylenmemiş cümlelerin sonuna üç nokta (...) konur.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Cümlede özellikle vurgulanmak isten sözcük ya da sözler tırnak içine (" ") alınabilir.
- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için virgül (,) konur.
- Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır.

Bu bilgilerden hareketle parçada II, III, IV ve V numarayla verilen noktalama işaretlerinin kullanımlarının doğru olduğunu ancak I numarayla verilen nokta (.) işaretinin yanlış kullanıldığını görürüz. "Teorik metinler, nizamnameler, haber bültenleri" sözü anlamca tamamlanmadığı, yüklemi söylenmediği için I numarayla verilen yere üç nokta (...) getirilmelidir.

CEVAP: A

9. C seçeneğinde verilen cümleyi dikkatle okuduğumuzda bir noktalama yanlışı yapıldığını görürüz. "Metin içinde zarf-fiil eki alan sözcükten sonra virgül (,) konmaz." kuralı gereği bu cümledeki "inceleyip" sözcüğünden sonra virgülün (,) kullanılmaması gerekir.

CEVAP: C

10. Seçeneklerde yapılan açıklamalar ve verilen örnekler doğrultusunda A, B, D ve E seçeneklerindeki ifadelerin birbiriyle uyuştuğu görülür. Ancak C seçeneğinde verilen örnek, yapılan açıklamaya uygun değildir. Çünkü verilen örnekte sıralı cümle yoktur. Burada kullanılan virgül, eş görevli sözcüklerin arasına gelmiştir. "yan anlamların", "imgelerin", çağrışımların" sözleri art arda sıralanan eş görevli sözcüklerdir.

CEVAP: C

11. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış cümlelerin sonunda nokta (.) kullanılır.
- Art arda sıralanan eş görevli sözcüklerin arasına virgül (,) konur.
- Verilen örneklerin devam ettiğini "vs." anlamıyla belirtmek için cümlenin sonuna üç nokta (...) konur.
- Metin içinde zarf-fiil eki almış sözcükten sonra virgül (,) konmaz. Cümlede birden fazla art arda sıralanan eş görevli zarf-fiil varsa virgül (,) konur.

Buna göre, parçada I numarayla verilen virgül(,) yerinde kullanılmamıştır, diyebiliriz. Cümledeki "aşamayınca" sözcüğü zarf-fiildir, "-ınca" ekini almıştır. Bu cümlede bir tane zarf-fiil var, art arda gelen eş görevli başka bir zarf-fiil yok. Dolayısıyla bu sözcükten sonra virgül (,) getirilemez.

CEVAP: A

12. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış cümlelerin sonunda nokta (.) kullanılır.
- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için virgül (,) konur.
- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.
- Soru ifadesi taşıyan sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti (?) en sona konur. Sıralı cümleyse ilk cümleden sonra virgül (,) konur, soru anlamıyla devam eden cümlenin sonuna soru işareti (?) konur.
- Şart ekinden (-sa, -se) sonra virgül (,) konmaz.

Bu bilgiler doğrultusunda numaralı işaretleri değerlendirirsek II, III, IV ve V numarayla verilen noktalama işaretlerinin doğru olduğunu görürüz. Ancak I numarayla verilen virgül yanlıştır. Çünkü şart ekini (-sa, -se) alan sözcükten sonra virgül konmaz.

CEVAP: A

13. Seçeneklere baktığımızda yapılan açıklamalardan A, B, C ve E seçeneklerinde verilen bilgilerin doğru olduğunu görürüz. Ancak D seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü "alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra" yay ayraç içinde soru işareti değil, yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılır. Yay ayraç içinde soru işaretini, cümlede şüphe, kuşku anlamı vermek istediğimiz sözcükten sonra kullanırız.

alay, kinaye, küçümseme = (!)

şüphe, kuşku, bilinmezlik = (?)

CEVAP: D

14. **HATIRLAYALIM**

- Uzun cümlelerde yükleme uzak düşmüş özneyi belirtmek için virgül (,) kullanılır.
- Kendisiyle ilgili bir açıklama verilecek cümlenin sonuna iki nokta (:) kullanılır.
- Anlamca tamamlanmış cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül (,) konur.

Bu bilgiler doğrultusunda I, II, III ve IV numaralı noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığını söyleyebiliriz. Ancak parçada V numarayla verilen virgül (,) gereksiz kullanılmıştır. Cümlede iki adet zarf-fiil eki almış sözcük vardır. Birincisi "karşılaşıp" sözcüğüdür ki bu sözcükten sonra virgül (,) gelmelidir çünkü bu virgül ikinci zarf-fiilli öbeğiyle birinci zarf-fiili birbirine bağlıyor. Ancak cümledeki ikinci zarf-fiil olan "çalıştıkça" sözcüğünden sonra virgül (,) gelemez çünkü bu zarf-fiili kendinden sonra bağlayacağı başka bir eş görevli zarf-fiil yok.

...karşılaş**ıp**, onları aşmaya çalış**tıkça**...
1. zarf-fiil 2. zarf-fiil

CEVAP: E

15. **HATIRLAYALIM**

- Sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti (?) cümlenin sonuna konur.
- Uzun cümlelerde yükleme uzak düşen özneyi belirtmek için virgül (,) konur.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemi söylenmiş cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Metin içinde art arda sıralanan eş görevli sözcüklerin arasına virgül (,) konur.
- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna ünlem işareti (!) konur.

Bu bilgiler doğrultusunda,

İlk verilen boşluğa kendinden önceki ve sonraki cümleler sıralı bir cümle olduğu için virgül (,) konulmalıdır. Cümle soru bildiriyor ama sonrasına yeni bir cümle başı yapılmadığı (büyük harfle başlamadığı) için soru işareti (?) koyamayız. Soru işaretini, ikinci verilen boşluğa koymalıyız. Sıralı cümlelerde soru işareti en sona konur. Üçüncü boşluğa virgül (,) getirilmelidir çünkü "çoğu kişi" öznesi, yükleme uzak düşmüş, belirtmek istiyoruz. Dördüncü boşluğa cümle tamamlandığı için nokta (.) gelmeli. Son boşluğa ise kendinden önceki yargı bir duygu bildirdiği için ünlem işareti (!) getirilmelidir.

O hâlde sıralama (,) (?) (,) (.) (!) şeklinde olmalıdır.

CEVAP: C

16. **HATIRLAYALIM**

- Cümle içindeki ara sözlerin başında ve sonunda kısa çizgi (-) kullanılır.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemleri olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- İsim cümlelerinde yüklemde bulunan "-dır, -dir, -dur, -dür" eki düşebilir ancak cümlenin sonuna bu eki getirebiliyorsak cümlenin sonuna nokta (.) koymalıyız.
- Sıralı cümleleri ayırmak için virgül (,) konur.
- Anlamca tamamlanmamış, yüklemleri olmayan cümlelerin sonuna üç nokta (...) konur.
- Soru eki ya da soru sözü içeren soru cümlelerinin sonuna soru işareti (?) konur.

Bu bilgilerden hareketle parçada I, II, IV ve V numaralı noktalama işaretlerinin kullanımının doğru olduğunu görürüz. Ancak III numarayla verilen noktalı virgül (;) yanlış kullanılmıştır. Burada sıralı cümle olduğu için virgül (,) kullanılmalıydı.

CEVAP: C

17. **HATIRLAYALIM**

- İkiden fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde özneden sonra noktalı virgül (;) konabilir.
- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcük ve sözcük gruplarının arasına virgül (,) konur.
- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna ünlem işareti (!) konur.
- Sıralı cümleleri ayırmak için virgül (,) konur.
- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.

Bu bilgilerden yola çıkarak ilk verilen boşluğa "özneyi, diğer eş görevli sözcüklerden ayırmak için" noktalı virgül (;) konulmalı. İkinci boşluğa "art arda gelen eş görevli kelimeleri ayırmak için" virgül (,) konulmalı. Üçüncü boşluğa "kızgınlık anlamı olduğu için" ünlem işareti (!) konulmalı. Dördüncü boşluğa "sıralı cümleleri ayırmak için" virgül (,) konulmalı. Son boşluğa da "soru anlamı olduğu için" soru işareti (?) konulmalı.

O hâlde sıralama (;) (,) (!) (,) (?) şeklinde olmalıdır.

CEVAP: D

18. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Anlamca tamamlanmamış, yüklemi söylenmeyen cümlelerin sonuna üç nokta (...) konur.
- Cümlenin sonuna nokta (.) koymak için cümlede yüklemin nerede olduğunun bir önemi yoktur. Yüklem, cümlenin ortasında, başında ve sonunda olabilir. Yeter ki cümlede yüklem olsun.

Bu bilgilerden hareketle parçada I, III, IV ve V numarayla verilen yerlere, öncesindeki cümleler anlamca tamamlanmadığı, yüklem söylenmediği için üç nokta (...) konmalıdır. Ancak II numarayla verilen yere nokta (.) koymak gerekir çünkü II numarayla verilen yerden önceki cümlenin yüklemi "girdik" sözcüğüdür, yani cümlenin ortasında olsa da cümlede yüklem vardır.

CEVAP: B

19. **HATIRLAYALIM**

- Metin içinde art arda sıralanan eş görevli sözcük ya da sözcük gruplarının arasına virgül (,) konur.
- Kendisiyle ilgili bir açıklama yapılacak cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.
- Anlamca tamamlanmış, yüklemi söylenmiş cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Metin içinde eser adları, bölüm başlıkları tırnak içine (" ") alınabilir.
- Anlamca tamamlanmamış, yüklemi söylenmemiş cümlelerin sonuna üç nokta (...) konur.

Bu bilgilerden hareketle parçada I, III, IV ve V numarayla verilen noktalama işaretlerinin kullanımının doğru olduğunu görürüz. Ancak II numarayla verilen yerde noktalı virgül (;) kullanımı yanlıştır. Çünkü burada yazarın kim olduğuna dair bir açıklama yapılacaktır. Açıklama olduğu için de burada iki nokta (:) kullanılmalıdır.

Noktalı virgül (;), cümle içinde virgülün kullanımı yetmediğinde başka bir öbeğe, takıma, türe geçerken ya da aralarında virgül bulunan sıralı cümleleri ayırmak için kullanılır.

CEVAP: B

20. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için virgül (,) konur.
- Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır.
- Kendisiyle ilgili açıklama yapılacak /örnek verilecek cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.

Bu bilgilerden yola çıkarak parçada I ve III numarayla verilen virgülün (,) sıralı cümleleri ayırmak için kullanıldığını, II numarayla verilen noktanın (.) alıntının içinde kalan cümlenin bitimini gösterdiğini, V numarayla verilen noktanın (.) yapılan açıklamanın bittiğini göstermek adına kullanıldığını görürüz. Ancak IV numarayla verilen noktalı virgülün (;) yanlış olduğunu görürüz. Çünkü burada kendiyle ilgili bir açıklama/örnek verilecektir ve iki nokta (:) kullanılmalıdır.

CEVAP: D

1. Edebiyat, çok geniş bir kavram . (I) İçine Sadi'nin, Hafız'ın, Shakespeare'in şiiri ; (II) Homeros'un destanları, Binbir Gece Masalları, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi de girer. Tiyatro oyunları, eskilerin "tecrübe-i kalemiye" (III) dedikleri denemeler, düzyazı şiirler , (IV) hepsi o geniş edebiyat kavramının içinde. Ama konuyu daha ayrıntılı incelemek için modern roman türünü ele alıp , (V) biraz daraltmakta fayda var.

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Günün her saatinde muhteşemdir İntor Yaylası . (I) Büyüleyici maviliğiyle Çor Gölü, terk edilmiş Taşdibi, Çatak ve Çabuklu yaylaları... (II) Coşkun suları aşan tahta köprüler, eşsiz manzaralara sahip aşıtlar... (III) Rize'nin Ardeşen ve Fındıklı ilçelerindeki tarihî taş patikalar , (IV) izleyicilerini sabah - (V) akşam benzersiz güzelliklere götürüp unutulmaz deneyimler yaşatıyor.

Bu parçada numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Flamingolar , (I) göl diye kalan bir avuç sudan medet umuyor fakat birçok yavru, beslenebilecekleri bu küçük alana ulaşamıyor bile. Doğa Derneği , (II) Tuz Gölü'ndeki yavru flamingoları yaşatmak için yöreye uygun , (III) az su tüketen bitkilerin yetiştirilmesi , (IV) tarımda tasarruflu sulama sistemleri kullanılması ve kaçak kuyuların kapatılması gerektiğine dikkat çekiyor. Bunun için devletin , (V) özel kuruluşların ve bireylerin dikkatli olması gerekir.

Bu parçada numaralanmış virgüllerden (,) hangileri diğerlerinden farklı görevde kullanılmıştır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve V. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

4. (I) Hayatta yapılan her güzel iş gibi kitap da zevk alınarak okunmalı. (II) Edebiyat, ne kadar derin düşünceler anlatırsa anlatsın, bunları okura zevk verecek, sayfaları sabırsızlıkla çevirtecek; hatta "Aman bitmesin!" dedirtecek bir biçime büründürme sanatıdır. (III) Bütün büyük yazarlar, bunu başardıkları için büyüktür. (IV) Siz hiç Cervantes, Dostoyevski, Tolstoy, Dickens, Gogol, Stendhal, Marquez okurken sıkılan birini gördünüz mü? (V) Ben görmedim.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yerinde <u>kullanılmamış</u> bir noktalama işareti vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Duvarın dibindeki taş yığınlarına çöktü (I) Ellerinin arasında başı, dalgın gözü (II) Sırtında yırtık bir çuval vardı (III) Çıplak ayakları topraktan yoğrulmuş gibi (IV) Zayıf kolları kirli tunç rengindeydi (V)

Bu parçada numaralanmış yerlerin hangisine ötekilerden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. Yıllar sonra küçüklüğümün geçtiği evi hatırlarım : (I) Büyük bir bahçe ... (II) Ortasında köşk biçiminde yapılmış bembeyaz bir ev ... (III) Sağ köşesinde her zaman oturduğumuz beyaz perdeli bir oda...

Sabahları annem beni bir bebek gibi öpe - koklaya (IV) kaldırır, pencerenin kenarına oturtur , (V) dersime çalıştırırdı.

Bu parçada numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yerinde kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna bitmemişlik nedeniyle üç nokta (...) getirilmelidir?**

A) Yazılı ya da yazısız geçmişe yapılan her yolcukta kendi büyüme işaretlerinizi ararsınız

B) Sonra görürsünüz insanların geçmişlerini unutmak için ne kadar çırpındığını

C) Masasında sadece romanları yoktu, yarım kalmış bir otobiyografi, yeni başlanmış deneme, kalemler

D) Ansızın kardeşiyle denize girdiği sahili hatırladı bu kasabadan geçerken

E) Uzun zaman sessiz kaldı ne söyleyeceğini, kelimeleri nasıl toparlayacağını bilmez gibi

8. Küçükken okullar kapansın da hemen köye gidelim diye beklerdik. Bunu, şunun için isterdik ( ) Evin bahçesinde tazecik yiyebileceğimiz elma, kiraz, kayısı ( ) fasulye, kabak ( ) patlıcan yetişirdi. Kümeste de tavuklar, horozlar ( )

Bu parçada ayraçlarla ( ) belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisinde verilen noktalama işaretleri sırasıyla getirilmelidir?

A) (:) (;) (,) (...)
B) (?) (;) (;) (.)
C) (:) (,) (,) (...)
D) (.) (,) (,) (...)
E) (?) (,) (;) (...)

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi yazım ve noktalama bakımından doğrudur?**

A) Sevgili gençler, Bir insanın hayallerini gerçekleştirmesinin, tuttuğunu koparmasının çok çalışmaktan geçtiğini bilmiyormusunuz?

B) Sevgili gençler! bir insanın hayallerini gerçekleştirmesinin, tuttuğunu koparmasının, çok çalışmaktan geçtiğini bilmiyor musunuz.

C) Sevgili gençler: bir insanın; hayallerini gerçekleştirmesinin, tuttuğunu koparmasının, çok çalışmaktan geçtiğini bilmiyor musunuz?

D) Sevgili gençler! Bir insanın hayallerini gerçekleştirmesinin, tuttuğunu koparmasının çok çalışmaktan geçtiğini bilmiyor musunuz?

E) Sevgili gençler; bir insanın hayallerini gerçekleştirmesinin, tuttuğunu koparmasının çok çalışmaktan geçtiğini bilmiyormusunuz?

10. Çocukluk başlı başına bir memlekettir (I) hatta sıladır insanın. Büyüdükçe (II) sıla özlemimiz artar (III) hayat giderek gurbetleşir. Sanki ne yaşarsak yaşayalım hep gurbetteyizdir. Büyümek (IV) gurbete çıkmaktır. Bir çocuğun yaşamla ilişkisini (V) doğayla olan ilişkisine benzetirler.

Bu parçada, numaralanmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti koymaya gerek yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işareti gereksiz kullanılmıştır?**

A) Yazarlar Akademisi, edebiyat ödüllerinin Dolmabahçe Sarayı'nda verilmesini istedi.

B) Yazar "Ağrıdağı Efsanesi"nde, geleneklerini Mahmut Han'a karşı savunan insanların öyküsünü anlatır.

C) Yabancı sözcüklerin Türkçe'deki karşılığını bulup onu kullanmalıyız.

D) Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden geçişler geçen hafta başladı.

E) Alaçatı Ot Festivali'ni düzenleyen İzmir Belediyesi, katılımdan hayli memnundu.

12. Hayatta mutlu olmanın en önemli sırlarından birkaçını bence şöyle sıralayabiliriz ( ) ilerlemek için bir hedef belirlemek ( ) kendi öz yeteneklerinin sınırlarını bilmek ( ) bu yeteneklerle kendinin ve çevrenin mutlu olmasını sağlamak ( )

Bu parçada ayraçlarla ( ) belirtilen yerlere, aşağıdakilerin hangisinde verilen noktalama işaretleri sırasıyla getirilmelidir?

A) (:) (,) (,) (...)
B) (:) (;) (,) (.)
C) (:) (,) (,) (.)
D) (:) (-) (-) (...)
E) (") (,) (,) (")

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraçla belirtilen yere iki nokta (:) getirilebilir?**

A) Romanında hayali karakterlere önem veriyordu ( ) Anlatımlarında gerçeklerden kaçıyordu.

B) Yazar, Nobel'e aday gösterildiği için çok şaşkın ( ) Bunu beklemiyor sanırım.

C) Sanat dünyası son yıllardaki gelişmelerin romanın ( ) öykünün bel kemiğini oluşturduğunu söylüyordu.

D) Kuyucaklı Yusuf, yazıldığı döneme kadarki eserlerden iki yönüyle ayrılır ( ) Toplumsal çatışma ve iç çatışma.

E) Türk televizyonculuğu yozlaşmaya yeni başlamadı ( ) Televole, Biri Bizi Gözetliyor gibi programlarla başladı.

14. Murathan Mungan'ın "Büyümenin Türkçe Tarihi" kitabının ön sözünde şöyle diyordu ( ) ( ) Bir roman, bir öykü, bir şiir ( ) bir oyun önünde sonunda bir dil yapıtıdır ( ) ( ) Kısaca, Mungan da hepimizin söylediği gibi edebiyatın ana malzemesinin dil olduğunu söylemiyor mu ( )

Bu parçada ayraçlarla ( ) belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisinde verilen noktalama işaretleri sırasıyla getirilmelidir?

A) (;) (") (,) (.) (") (!)
B) (:) (") (;) (.) (") (?)
C) (:) (") (,) (.) (") (?)
D) (—) (") (,) (!) (") (?)
E) (:) (") (,) (") (.) (?)

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) ötekilerden farklı bir görevde kullanılmıştır?**

A) Homeros, Truva kentinin yıkılışını ve trajik yenilgisini yaklaşık 2.800 yıl önce yazdığı İlyada Destanı'nda anlatıyordu.

B) Yunan ordularıyla Truvalılar arasında on yıl süren savaşın anlatıldığı bu destan, Avrupa'da yeni bir efsanenin de başlangıcını oluşturuyordu.

C) Yüzyıllar içinde Truva efsanesi, Avrupa tarihinin düşünsel ve kültürel sürecinde araştırmacıların merkezinde oldu.

D) Roma kuruluşunu Truva'ya dayandırırken Britanyalılar, Franklar, Normanlar Truva'yla ilişkilerini XII. yüzyılla ilişkilendirdi.

E) Dardanel'in güneydoğusunda yer alan Truva kenti, ihtişamıyla sadece çevresindeki devletlerin değil uzaktaki devletlerin de gözünü kamaştırıyordu.

16. "Yazar kimdir?" diye sorsalar tereddüt etmeden (I: ?") Stefan Zweig yanıtını veririm (II: .) Yazarın işi yazmaksa (III: ,) yazmayı hakkını vererek yapmaksa Zweig'den başkası gelmez aklıma (IV: !) Yaşama tutunmak, hayallere dalmak, gerçeklerden kaçmak (V: ...)

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

A) I.
B) II.
C) III.
D) IV.
E) V.

17. Bir kitabın yayın tarihi geldikçe (I) gaza basar (II) düşüncemi iyice netleştirdiğim için sanki sağanak yağmur gibi yazarım (III) Bunun yararı da oluyor zararı da (IV) Düşünceler hızla akıyor birbirini beklemeden (V)

Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti koymaya gerek yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki virgül (,) kaldırılırsa cümlenin anlamı değişir?**

A) İnsanlığa hizmet etmek, bazen de toplumu anlamakla olur.

B) Dönemin, sanat eserleri üzerinde etkisi büyüktür.

C) Onlar, akşamki yemeği unutmak istiyorlardı.

D) Hafta sonu programına, küçük bir ekleme yaptı.

E) O, bu kadar işi tek başına yapabiliyordu.

19. Ercan Kesal eylül ayında çıkan "Cin Aynası" (I) adlı kitabında yazarın işinin "arzuhalcilik" (II) olduğunu söylüyor. Bu söze ben de katılıyorum. Çünkü, başta Marquez, Ernest Hemingway, Dostoyevski (III) gibi yazarlar hep gazetelerde makaleler yazmamış mıydı? (IV) Bakın ne diyor yazar: (V) "Yazar, sokaktan aldığı kelimeleri allayıp pullayıp sokağa satan kişidir."

Bu parçada numaralanmış yerlerdeki noktalama işaretleriyle ilgili olarak aşağıda verilen açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) I numaralı söz, eser ismi olduğu için tırnak işareti (" ") içine alınmıştır.

B) II numaralı sözcükte alay, kinaye, dokundurma anlamı olduğu için bu sözcük, tırnak işareti (" ") içine alınmıştır.

C) III numaralı sözler art arda sıralanan eş görevli sözcükler olduğu için bu sözler aralarına virgül (,) konmuştur.

D) IV numaralı sözde soru anlamı olduğu için sözün sonuna soru işareti (?) konmuştur.

E) V numaralı sözden sonra bir açıklama yapılacağı için bu sözden sonra iki nokta (:) kullanılmıştır.

20. **Aşağıdakilerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

A) Kaba sayıldığı için söylenmek istenmeyen sözcük ya da ifadelerin yerine üç nokta (...) konur.

B) Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için nokta (.) konur.

C) Kendisiyle ilgili örnek, açıklama verilecek cümlenin sonuna iki nokta (:) kullanılır.

D) Cümlede "arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e" anlamlarını vermek için kelimeler ve sayılar arasına kısa çizgi (-) kullanılır.

E) Cümle içindeki ara sözleri, ara cümleleri belirtmek için ara sözler yay ayraç ( ) içinde verilir.

Noktalama İşaretleri - II

1. **HATIRLAYALIM**

- Anlamca tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur.
- Yüklemdeki "-dır, -dir" ek eylemi düşse de cümlede yüklem olduğu için cümle sonuna nokta (.) konur.
- Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için noktalı virgül (;) kullanılır.
- Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak işareti (" ") içine alınır.
- Metin içinde art arda sıralanan eş görevli sözlerin arasına virgül (,) konur.
- Metin içinde zarf-fiil eki almış sözcükten sonra virgül (,) konmaz. Art arda gelen zarf-fiiller olsaydı sözcüklerin arasına virgül konurdu.

Bu bilgilerden yola çıkarak parçada I, II, III ve IV numarayla verilen noktalama işaretlerinin doğru kullanıldığını görürüz. Ancak V numarayla verilen virgül (,) yanlış / gereksiz kullanılmıştır. Çünkü cümlede geçen "...ele alıp" sözü "-ıp, -ip" zarf-fiil ekini almıştır ve cümlede zarf-fiil olarak kullanılan eş görevli başka sözcük yoktur. Dolayısıyla buraya hiçbir işaret gelemez. Ama "... modern roman türünü ele al**ıp**, detaylı inceley**ip**...." gibi olsaydı virgül konulabilirdi.

CEVAP: E

2. **HATIRLAYALIM**

- Anlam bakımından tamamlanmış, yüklemi olan cümlelerin sonuna nokta (.) konur. Yüklem; başta, ortada, sonda olabilir. (I numaralı kullanım doğrudur, yüklem "muhteşem" sözcüğüdür.)
- Anlam bakımından tamamlanmamış, yüklemi söylenmemiş cümlelerin sonuna üç nokta (...) konur. (II ve III numaralı kullanım doğrudur, cümlelerde yüklem söylenmemiştir.)
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için virgül (,) konur. (IV numaralı kullanım doğrudur, "... taş patikalar" sözü öznedir.)
- İkilemelerin arasına kısa çizgi (-) ya da virgül (,) getirilemez. (V numarayla verilen kullanım yanlıştır. Cümledeki "sabah - akşam" sözü bir ikilemedir ve "sabah akşam" şeklinde yazılmadır.

CEVAP: E

3. **HATIRLAYALIM**

Virgülün özelliklerinden bu soru için yeterli olanlara bakalım:

- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcük ya da söz gruplarının arasına virgül (,) konur.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneyi belirtmek için virgül (,) konur.

Buna göre, parçada I ve II numarayla verilen virgül (,) kendinden önceki özne olan sözleri belirtmek için kullanılmıştır ancak III, IV ve V numaralı virgüller (,) art arda sıralanan eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılmıştır, diyebiliriz.

CEVAP: A

4. Parçada numaralanmış cümleleri inceleyelim:

I. cümlede, anlam tamamlandığı, yüklem olduğu için cümle sonuna nokta konmuştur, doğrudur.

II. cümlede "çevirtecek" sözcüğünden sonra virgül (,) kullanılması gerekirdi. Burada art arda sıralanan eş görevli sözcükler var: "...zevk verecek, ...çevirtecek, ...dedirtecek..." Dolayısıyla noktalı virgül (;) kullanımı yanlıştır.

III. cümlede "... yazarlar" sözü öznedir ve özneyi belirtmek için özneden sonra virgül (,) kullanılmıştır, doğrudur.

IV. cümlede art arda sıralanan eş görevli sözcüklerin arasına virgüller (,) konmuştur, doğrudur. Cümle soru cümlesi olduğu için sonuna soru işareti (?) konmuştur, doğrudur.

V. cümlede yargı, anlamca tamamlandığı, yüklemi olduğu için sonuna nokta konmuştur, doğrudur.

CEVAP: B

5. Parçadaki "çöktü" sözcüğü yüklem olduğu için I. yere nokta (.), "vardı" sözcüğü yüklem söylenmediği için III. yere nokta (.), "topraktan yoğrulmuş gibi" sözcüğü yüklem olduğu için IV. yere nokta (.), "rengindeydi" sözcüğü yüklem olduğu için V. yere nokta (.) konmalıdır. Ancak "Ellerinin arasında başı, dalgın gözü" cümlesinde yüklem olmadığı için II numarayla verilen yere üç nokta (...) konmalıdır.

CEVAP: B

6. I numarayla verilen iki nokta (:) kullanımı doğrudur, çünkü bu sözden sonra yazar, hatırladığı evin ayrıntılarını açıklayacaktır. II ve III numarayla verilen üç nokta (...) kullanımı doğrudur, çünkü öncesinde verilen cümlenin yüklemi söylenmemiştir, eksiltili cümledir. V numarayla verilen virgülün (,) kullanımı doğrudur, çünkü "...oturtur" ve "... çalıştırır" sözleri iki cümlenin de yüklemidir, virgül sıralı cümleleri ayırmıştır. Parçada IV numarayla verilen kısa çizginin (-) kullanımı yanlıştır. Çünkü "öpe koklaya" sözü bir ikilemedir ve ikilemelerin arasına hiçbir noktalama işareti getirilemez.

CEVAP: D

7. Seçeneklere baktığımızda A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerin yüklemleri vardır. A'da "ararsınız", B'de "görürsünüz", D'de "hatırladı", E'de "sessiz kaldı" sözleri yüklemdir. Dolayısıyla bu cümlelerin sonuna nokta (.) konulmalıdır. Ancak C seçeneğinde verilen "Masasında sadece romanları yoktu, yarım kalmış bir otobiyografi, yeni başlanmış deneme, kalemler" cümlesinde "yoktu" sözcüğünden sonraki cümlenin yüklemi söylenmemiştir ve bu cümlenin sonuna bitmemişlik nedeniyle üç nokta (...) konulmalıdır.

CEVAP: C

8. Parçada ilk verilen boşluğa "köye neden gitmek istediklerini açıklayacağı için" iki nokta (:) konmalıdır. "Cümlede virgüllerle ayrılmış takım veya türleri birbirinden ayırmak için noktalı virgül (;) kullanılır." kuralı gereği ikinci verilen boşluğa noktalı virgül (;) getirilmelidir. "elma, kiraz, kayısı" meyveleri, "fasulye, kabak, patlıcan" sebzeleri oluşturduğu için ayrı takımlar oluşturmuştur. Üçüncü verilen boşluğa "Art arda sıralanan eş görevli sözcüklerin arasına virgül (,) konur." kuralı gereği virgül (,) konmalıdır. Son verilen boşluğa cümlenin yüklemi söylenmediği, cümle anlamca tamamlanmadığı için üç nokta (...) konmalıdır.

O hâlde sıralama (:) (;) (,) (...) şeklinde olmalıdır.

CEVAP: A

9. **HATIRLAYALIM**

- Seslenme, hitap ve uyarı bildiren sözlerden sonra ünlem işareti (!) konur.
- Ünlem işaretinden (!) sonra cümle başı yapılır ve büyük harfle başlanılır.
- Tamlamaların arasına virgül (,) gelmez.
- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcük ve söz gruplarının arasına virgül (,) konur.
- "mı, mi, mu, mü" soru eki kendinden önceki sözcükten ayrı, kendinden sonraki eklerle bitişik yazılır.
- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.

Buna göre, D seçeneğinde verilen cümlenin yazım ve noktalama açısından doğru olduğunu söyleyebiliriz:

Sevgili gençler! Bir insanın hayallerini gerçekleştirmesinin, tuttuğunu koparmasının çok çalışmaktan geçtiğini bilmiyor musunuz?

CEVAP: D

10. **HATIRLAYALIM**

- Sıralı cümlelerin arasına virgül (,) konur.
- Uzun cümlelerde özneyi belirtmek için virgül (,) konur.
- Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimeden sonra virgül (,) konmaz.

Bu özellikler, soruyu çözmeniz için yeterli olacaktır.

Parçada I numarayla verilen yere sıralı cümle olduğu için virgül (,) konmalıdır. II numarayla verilen yere virgül (,) getirilemez. Çünkü "büyüdükçe" sözcüğü zarf-fiildir ve zarf-fiilden sonra virgül gelmez. III numarayla verilen yerden önce ve sonra sıralı cümleler olduğu için III numarayla verilen yere virgül (,) getirilir. IV ve V numarayla verilen yere, öncesinde yer alan özneyi belirtmek için virgül (,) konur.

CEVAP: B

11. **HATIRLAYALIM**

- Özel isimlere getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işareti ile ayrılır.
- Özel isme getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.

Buna göre A seçeneğinde verilen "Dolmabahçe Sarayı'nda", B seçeneğinde verilen "Mahmut Han'a", D seçeneğinde verilen "Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden" ve E seçeneğinde verilen "Alaçatı Ot Festivali'ni" sözlerinde kullanılan kesme işaretlerinin kullanımı doğrudur. Ancak C seçeneğinde verilen "Türkçe'deki" sözcüğünde kesme işareti "Özel isme getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz." kuralı gereği gereksiz kullanılmıştır. Özel isim olan "Türk" sözcüğü "-ce" yapım ekini ve ardından "-de" çekim ekini almıştır, dolayısıyla kesme işaretine gerek yoktur.

CEVAP: C

12. Parçada ilk verilen boşluğa iki nokta (:) gelmelidir. Çünkü sonrasında bir açıklama yapacaktır. İkinci ve üçüncü verilen boşluğa art arda sıralanan eş görevli sözler olduğu için virgül (,) getirilmelidir. Son boşluğa ise verilen açıklamalar/örnekler bitmediği için, cümle anlamca tamamlanmadığı için üç nokta (...) getirilmelidir.

O hâlde sıralama (:) (,) (,) (...) şeklinde olmalıdır.

CEVAP: A

13. **HATIRLAYALIM**

- Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna iki nokta (:) konur.
- Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.

Seçeneklere göz attığımızda A, B ve E seçeneklerinde birbirinden bağımsız iki cümle olduğu için verilen boşluklara nokta (.) getirilmelidir. C seçeneğinde verilen boşluğa "Eş görevli sözcükleri ayırmak için virgül (,) konur." kuralı gereği virgül getirilmelidir. D seçeneğinde verilen boşluğa, boşluktan sonra bir açıklama yapıldığı ve öncesinde de bu söylendiği için iki nokta (:) getirilmelidir.

Kuyucaklı Yusuf, yazıldığı döneme kadarki eserlerden **iki** yönüyle ayrılır: Toplumsal çatışma ve iç çatışma.
1
2

CEVAP: D

14. **HATIRLAYALIM**

- Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna iki nokta (:) konur.
- Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine (" ") alınır.
- Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde (" ") kalır.
- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna soru işareti (?) konur.

Bu bilgilerden hareketle ayraçlara verilen yere getirilecek noktalama işaretleri şöyle olmalıdır: (:) (") (,) (.) (") (?)

CEVAP: C

15. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde virgül (,) "Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için virgül (,) kullanılır." kuralı gereği kullanılmıştır. D seçeneğindeki cümledeki "Britanyalılar, Franklar, Normanlar" sözleri, sıralanan eş görevli sözlerdir. Bu cümlede virgül, "Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına virgül (,) konur." kuralı gereği kullanılmıştır.

CEVAP: D

16. Parçada I numarayla verilen soru işareti (?), öncesinde soru cümlesi olduğu için doğru kullanılmıştır. Ayrıca alıntı bittiği için soru işaretinden sonra tırnak işareti konmuştur.

II numarayla verilen nokta (.) kullanımı doğrudur çünkü öncesinde verilen cümle anlamca tamamlanmıştır, yüklem vardır.

III numarayla verilen virgül (,) kullanımı doğrudur çünkü burada "yaz**maksa**, yazmayı hakkını vererek yap**maksa**" şeklinde art arda sıralanan eş görevli sözler vardır.

IV numarayla verilen ünlem işareti (!) yanlış kullanılmıştır çünkü ünlem işaretinin kullanımını gerektiren bir duygu yoktur. Burada anlamca tamamlanmış bir cümle olduğu için ünlem işareti (!) değil nokta (.) kullanılmalıdır.

V numarayla verilen üç nokta (...) kullanımı doğrudur çünkü öncesinde verilen söz öbekleri bir yüklemle tamamlanmamıştır, yüklem söylenmemiştir.

CEVAP: D

17. Parçada I numarayla verilen yere herhangi bir noktalama işareti koymaya gerek yoktur. Çünkü "geldikçe" sözcüğü bir zarf-fiildir (-dikçe). (Metin içinde zarf-fiil eki almış sözcükten sonra virgül (,) konmaz.)

II numarayla verilen yere "sıralı cümlelerin arasına virgül konur." kuralı gereği virgül (,) konmalıdır.

III numarayla verilen yere cümle tamamlandığı için nokta (.) konulmalı.

IV numarayla verilen yere "oluyor" yüklemi ortak olduğu, yüklem söylendiği için nokta (.) konulmalı.

V numarayla verilen yere "akıyor" sözü yüklem olduğu, cümle anlamca tamamlandığı için nokta (.) getirilmelidir.

CEVAP: A

18. A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerdeki virgülün kaldırılması anlamı değiştirmez. B seçeneğindeki cümlede "sanat eserleri üzerinde etkisi olan"ın "dönem" olduğu anlamı vardır. Ancak cümledeki virgülü (,) çıkarırsak "dönemin sanat eserleri" gibi bir anlam çıkar. Yani "sanat eserleri o döneme aitmiş" anlamı çıkar, anlam değişir.

CEVAP: B

19. Parçada verilen noktalama işaretleriyle seçeneklerde yapılan açıklamaları okuduğumuzda B seçeneğindeki açıklamanın kullanımla uyuşmadığını görürüz. Parçada geçen "arzuhalcilik" sözü, "alay, kinaye, dokundurma" anlamı vermek için değil "Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır." kuralı gereği tırnak işareti içinde kullanılmıştır.

CEVAP: B

20. Seçeneklerde verilen bilgilere baktığımızda E seçeneğinde verilen bilginin yanlış olduğunu görürüz. Çünkü "Cümle içindeki ara sözleri, ara cümleleri belirtmek için ara sözlerin başında ve sonunda virgül (,) ya da kısa çizgi (-) kullanılır.

CEVAP: E

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Terör konusunda, ulus olarak yapılması gereken bütün adımları atmış bulunuyoruz.

B) Sait Faik, usta bir öykücü olduğu kadar usta bir kimlik çözümleyicisidir.

C) Bugün gelip gelmeyeceği konusunda kesin bir şey söylemedi.

D) Beni en çok dinlendiren şey, aşk romanları okumaktır.

E) Yabancı dil öğrenmek, her şeyden önce, çok çalışmayı gerektirir.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) İkide bir, yerli yersiz konuşması canımı sıkıyor.

B) Ölen şehit askerlerimizin çocuklarına sahip çıkmalıyız.

C) Dün akşam, yoğun sis yüzünden trafik karman çorman oldu.

D) Emekli olduktan sonra yaz kış, her sabah sahilde yürüyorum.

E) Derginin bu ayki sayısı epeyce gecikti.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Türk tiyatrosu son yıllarda oldukça zor günler yaşadı.

B) Romanın kurgusundaki başarıyı anlatımıyla desteklemiş yazar.

C) Herkesten sevgi ve ilgi görmek kimin hoşuna gitmez ki?

D) Onunla İzmir'de 1963'lü yıllarda tanışmıştık.

E) Bu sorular yarım yamalak bilgilerle çözülemez.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Gece, karanlık sokaklarda fazla dolaşma.

B) Salonu fazla ısıtmanıza gerek yok, salon güneş görüyor.

C) Arabayı, daha fazla hızlı kullanırsan ben burada ineceğim.

D) Elinde fazla not defterin var mı?

E) Bizim buralara fazla kar yağar, buralarda yollar kapanır.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Ay sonunda yapılacak deneme sınavının sorularını özenle hazırlıyordu.

B) Hazırladığı derginin düzeltmelerini tamamlayıp editöre teslim etti.

C) Kurumlar öğrenci seçerken artık titiz davranmaya başladı.

D) Soruları hazırlarken metinlerin kaynağının belirtilmesini istiyordu.

E) Öğrenciler son günlerde hiç dinlenmiyor, teneffüs aralarında bile soru çözüyorlar.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Mozart, dünyanın en ünlü bestecilerindendir; Avusturya'da doğmuştur.

B) Mozart, daha dört yaşındayken babasından müzik dersleri almaya başladı.

C) Beş yaşındayken beste yapan Mozart, babasıyla Avrupa'nın büyük şehirlerini dolaşarak konserler verdi.

D) Mozart, yaşamı boyunca epey yoksulluk çekti ve otuz beş yaşındayken öldü.

E) 2016 Mozart'ın 260. doğum yıl dönümü olduğu için dünyanın her köşesinden onun yumuşak ezgileri yükseldi.

7. Kadınları, kadın yapan önemli iki özellik vardır: Bıkıp usanmadan aile içi sorunlarını anlatmak ve her şeyden dert yakınmak.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

A) "önemli" sözcüğünden önce "en" sözcüğü getirilmeli

B) "bıkıp usanmadan" sözü atılmalı

C) "dert yakınmak" sözü yerine "dert yanmak" sözü getirilmeli

D) "her şeyden" sözünden sonra "sürekli" sözcüğü getirilmeli

E) "aile içi" sözü yerine "ailevi" sözcüğü getirilmeli

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "bir sözcüğün anlam inceliğine özen gösterilmeden kullanılması"**ndan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Bu sorunlar hepimizi çok yordu ve sıkıntıya soktu.

B) Geçen ay açılan okulun öğretim kadrosu henüz tamamlanamadı.

C) Kuzenler arasındaki kıskançlık olayı bütün aile büyüklerini üzüyor.

D) Çok uğraştım ama sonunda bu işin de üstesinden geldim.

E) Beni sevindiren en önemli şey, çocuklarımın başarısıdır.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Bu yıl da kışlık kurularımızı aynen geçen yıl olduğu gibi Maraş'tan getireceğiz.

B) Bu sözlerden sonra, dostluğumuzun değerini daha iyi anladım.

C) Onların hepsi aynı yolun yolcusu, elbet birbirlerini kollayacak.

D) Bir ülkenin sanat ve kültür hayatı bir bakıma o ülkenin uygarlık aynasıdır.

E) Çalışmaktan yorulunca kendimi bir çayla ödüllendiriyorum.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Kimse kaybolan zamanı geri getiremez, sadece kaybettiği zaman için hayıflanır.

B) Sevgi ne birdenbire var olur ne birdenbire yok olur.

C) Sevelim, sevilelim; bu dünya kimseye kalmaz.

D) Akıllı adam, aklını kullanır; daha akıllı adam başkalarının akıllarını da kullanır.

E) Ceza suçludan intikam almayı değil, onu eğitmeyi öğretmelidir.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Savaş, insanoğlunun yaratılışında var olan bir gerçekliktir ve bitmek tükenmek bilmeyen hırsların sonucudur.

B) Barış döneminde, politik yollarla ya da soğuk savaş yoluyla arzularına ulaşamayan devletler arzularını silahlı kuvvetlerini kullanarak kabul ettirmek isterler.

C) Savaş sebepleri çeşitlidir ancak günümüzdeki savaşların tek sebebi ekonomik çıkarlardır.

D) Savaş yöntemleri, bilimin ilerlemesine bağlı olarak değişmiş ve insanlığı bütünüyle yok edecek bir hâl almıştır.

E) Günümüzde bütün doğan çocuklar, bir saniyede dünyayı yok edebilecek nükleer silahların tehdidi altındadır.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Sevgi, sevdiklerimiz için gerektiğinde değişebilmeyi göze almaktır.

B) Telefonu ilk kez Graham Bell, icat etmiştir.

C) Adından çokça söz ettiren yazarın, romanlarının yanı sıra şiir ve deneme türünde de eserleri vardır.

D) Yazar, son romanında ruh dünyasının kapılarını açmış.

E) Küçük bir kentte yaşamanın iyi yanları da var, kötü yanları da.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?**

A) Çukurova'nın dağlarından yağ, ovalarından bal aktığı, söylenir.

B) Yoğun çalışma temposu, insanın ruh sağlığını zaman zaman olumsuz etkiliyor.

C) Evinden uzak kaldığı yıllarda, kendi kendine yetmeyi öğrendi ama bir yanı hep eksik kaldı.

D) Bu deneme sınavları sizin hem tecrübe kazanmanızı hem de bununla birlikte bilgilerinizi gözden geçirmenizi sağlıyor.

E) Kültür düzeyimizin yükselmesi için bilinçli gençler yetiştirmek ve bu gençlere uygun araştırma alanları yaratmak gerekir.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Doktor bu konuda sana söylediklerinde haklı çıkmadı mı?

B) Sen hastalandığında en çok üzülen yine ben değil miydim?

C) Biz o kötü günlerde birbirimize destek olmadık mı, her güçlüğü birlikte aşmadık mı?

D) Doktor bu hastalığın tekrar nüks etme ihtimalinin olduğunu sana da söylemedi mi?

E) En sıkıntılı zamanlarında, herkes seni terk ettiğinde yanında sadece ben yok muydum?

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Öğretmenlerin bu konuda söyledikleri yerden göğe haklıdır.

B) Toplantıda eğitim ve hukukla ilgili sorunlar tartışılacakmış.

C) Resim çalışmalarıma bir süre ara vermek zorunda kaldım.

D) Birkaç yıl öncesine kadar ünlü bir yazar olarak bilinirdi.

E) Onun da yardımıyla işimizi kolayca bitirdik.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Konuyu daha açık bir biçimde anlatmanın yolunu aramaya koyuldum.

B) Aylardır çalıştığı projenin en kısa süreçte bitmesi gerekiyordu.

C) Yaşamın içinde var olan ya da düşlenen her şeyin yazılarıma konu olabileceğini biliyorum.

D) Aynı konuyu çağlar boyunca birçok sanatçı işleyegelmiştir.

E) Binlerce yıl önce bir ozanın işlediği konu, binlerce yıl sonra bir başka ozan tarafından da işlenmiştir.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Kaldırımların her yıl yenilenmesi Kızılay halkının canını sıkıyordu.

B) Köprüden kaçak geçmek isteyen otobüslere beş kat ceza kesilecek.

C) Eski evimizde benim ve kardeşimin odası aynıydı.

D) Emniyet güçleri, izinsiz eylem yaptığı için birçok kişiyi gözaltına almıştı.

E) Gözaltına alınanlar haklarını sonuna kadar arayacaklarını haykırıyorlardı.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcüğe "-ler, -lar" eki getirildiğinde cümlede anlatım bozukluğu oluşur?**

A) <u>Çocuk</u>, zekâsını hem anneden hem babadan alırmış.

B) <u>Uçak</u>, çağımızın en hızlı ve güvenli ulaşım aracıdır.

C) Okulun bahçesinde birçok <u>öğrenci</u> top oynuyordu.

D) Bahçedeki <u>köpek</u> saatlerdir havlıyordu.

E) Sınavdaki <u>soru</u> beni çok zorladı.

19. Öğretmen, sınıfındaki öğrencilerin yetenekli ama dikkatli olmadığını söylüyordu.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

A) "öğrencilerin" sözcüğünden sonra "bazıları" sözcüğü getirilerek

B) "sınıfındaki" sözcüğü atılarak

C) "öğretmen" yerine "eğitmen" sözcüğü getirilerek

D) "ama" yerine "ve" sözcüğü getirilerek

E) "yetenekli" sözcüğünden sonra "olduğunu" sözcüğü getirilerek

20. Bir cümleden farklı iki anlam çıkarılabiliyorsa o cümlede, anlam bulanıklığından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi bu bilgiye örnek olabilir?

A) İlçede dün gece çıkan olaylar, sandığımız kadar büyük değilmiş.

B) Amerika'dan gelen heyet sağlık kurumlarını gezdi.

C) Sanki yıllar geçmişti de sesine hasret kalmıştık.

D) Dış ticaret açığı her yıl artıyormuş.

E) Kimin suçlu kimin suçsuz olduğu gün gibi ortada.

Anlatım Bozuklukları - I

1. A seçeneğindeki cümlede "yapılması" sözcüğü yanlış kullanılarak anlatım bozukluğuna neden olmuştur. Cümledeki "... gereken bütün adımları atmış bulunuyoruz" sözü göz önünde bulundurulduğunda "yapılması" sözcüğü yerine "atılması" sözcüğünün getirilmesi gerektiğini görürüz. Çünkü "adım yapılmaz", "adım atılır."

CEVAP: A

2. B seçeneğinde verilen "şehit" sözcüğü "kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse" anlamına geldiği için cümle "Ölen askerlerimizin çocuklarına sahip çıkmalıyız." ya da "Şehit askerlerimizin çocuklarına sahip çıkmalıyız." şeklinde kurulmalıdır.

CEVAP: B

3. D seçeneğinde verilen cümledeki "1963'lü yıllar" ifadesi anlatım bozukluğuna neden olmuştur. 1963 tek bir yılı kasteder. "-li yıllar" dememiz için "1940, 1950, 1960..." yuvarlak bir sayı olması gerekir. Cümlede ya netlik bildirmek için "1963'te" ya da tahmin anlam vermek istiyorsak "1960'lı yıllar" dememiz gerekir.

CEVAP: D

4. Aynı anlama gelen ya da birbirini anlamca çağrıştıran sözcük ya da eklerin aynı cümlede kullanılması duruluk ilkesini ihlal edeceği için anlatım bozukluğuna neden olur.

C seçeneğinde "daha" ve "fazla" sözcüğü aynı anlama geldiği için ikisinden birinin cümleden çıkarılması gerekir. "Arabayı daha hızlı kullanırsan...." veya "Arabayı fazla hızlı kullanırsan..."

CEVAP: C

5. E seçeneğinde verilen cümlede aynı anlama gelen sözcüklerin bir arada kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "teneffüs" sözcüğü "temiz hava almak, dinlenmek için verilen ara" anlamına gelmektedir. Dolayısıyla cümle ya "... teneffüslerde bile..." ya da "aralarda bile..." diye düzeltilmelidir.

CEVAP: E

6. Bir sözcüğün kullanılması gereken yerde kullanılmaması anlatım bozukluğuna neden olur. Bu durumda sözcüğü doğru yere almak gerekir.

E seçeneğindeki cümlede "260. doğum yıl dönümü" sözündeki "260." sayısının yanlış yerde kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Çünkü 260. doğum" diye bir şey olamaz. O hâlde doğru kullanım "...doğumunun 260. yıl dönümü..." şeklinde olmalıdır.

CEVAP: E

7. Yanlış anlamda sözcük kullanımı anlatım bozukluğuna yol açar. Sözcüklerin anlam inceliklerini bilip cümlelerde ona göre kullanmalıyız.

Öncülde verilen cümledeki "yakınmak" sözcüğü yanlış anlamda kullanılmıştır. "yakınmak" sözcüğü; sızlanmak, şikâyet etmek anlamına gelmektedir. Oysa bu cümlede "dert yanmak" demek istendiğini görürüz. Dolayısıyla cümledeki anlatım bozukluğunu C seçeneğinde verildiği gibi "dert yakınmak" sözü yerine "dert yanmak" sözünü getirerek gidermeliyiz.

CEVAP: C

8. Soru kökünde de belirtildiği gibi bir sözcüğün anlam inceliğine özen göstermemek, anlatım bozukluğuna yol açar.

C seçeneğinde verilen "kıskançlık olayı" sözündeki "olay" sözcüğü anlam inceliğine dikkat edilmeden kullanılmıştır. çünkü "kıskançlık" bir "olay" değil bir "tutum"dur. Dolayısıyla "olay" sözcüğü cümleden çıkarılmalıdır.

CEVAP: C

9. A seçeneğinde verilen cümlede aynı anlama gelen sözlerin bir arada kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "bu yıl da" "aynen geçen yıl olduğu gibi" sözleri anlamca birbirini karşılar. Bu yüzden cümleyi ya "Bu yıl da kurularımızı Maraş'tan getireceğiz." ya da "Kışlık kurularımızı geçen yıl olduğu gibi Maraş'tan getireceğiz." şeklinde kurmalıyız.

CEVAP: A

10. Bağlı ya da sıralı cümlelerde ögelerin yerli yerinde olması gerekir. Bazen öge ortaklığı olabilir ama her cümlenin ögesinin ayrı ayrı belirtilmesi de gerekebilir.

A seçeneğinde verilen cümlede iki ayrı cümle vardır. İlk cümlenin öznesi "kimse" sözcüğüdür. Bu özne, yüklem olumsuz olduğu için ilk cümlede kullanılabilir ancak ikinci cümle olan "sadece kaybettiği zaman için hayıflanır" için kullanılamaz. Bu cümleye yeni bir özne getirmek gerekir. Cümle olumlu olduğu için "herkes" öznesinin getirilmesi uygun olacaktır.

CEVAP: A

11. Bir sözcüğün doğru yerde kullanılmaması anlam bulanıklığına, anlatım bozukluğuna yol açabilir.

E seçeneğindeki "bütün" sözcüğü "doğan" sözcüğünün önüne geldiği için "bütün doğan çocuk" - "yarım doğan çocuk" gibi ayrım nasıl olur, gibi sorular getirir akla. Yoksa "bütün" sözcüğüyle kastedilen "hepsi" gibi anlamıdır. Asıl kastedilen "doğan bütün çocuklar" ise sözcüğün yeri değiştirilmelidir.

CEVAP: E

12. Aynı anlama gelen ya da birbirini çağrıştıran sözcük ya da ifadelerin aynı cümlede kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

B seçeneğinde verilen "ilk kez" sözü gereksiz kullanılmıştır. Çünkü bir şey icat ediliyorsa zaten onu "ilk yapan" anlamını da içerir. Bir icadın ikincisi, üçüncüsü vb. olmaz. Dolayısıyla cümle "Telefonu Graham Bell icat etmiştir." şeklinde kurulmalıdır.

CEVAP: B

13. D seçeneğinde verilen cümledeki "hem...hem..." bağlacı ve "bununla birlikte" sözü anlamca birbirini karşılamaktadır. Cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için "bununla birlikte" sözünü cümleden çıkarabiliriz.

CEVAP: D

14. D seçeneğinde verilen cümlede aynı anlama gelen sözlerin bir arada kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "nüks etmek" sözü, zaten "yeniden ortaya çıkmak, tekrarlamak" anlamındadır. Bu yüzden "tekrar" sözcüğünün cümleden çıkarılması gerekir.

CEVAP: D

15. A seçeneğindeki cümlede yanlış kullanımdan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Yerden göğe kadar haklı olan insan olur, söyledikleri haklı olmaz. Ya da öğretmenler söyledikleriyle haklı olur. Bu yüzden cümle ya "Öğretmenlerin bu konuda söyledikleri yerden göğe kadar doğrudur." ya da "Öğretmenler bu konuda söyledikleriyle yerden göğe kadar halkıdır." dememiz gerekir.

CEVAP: A

16. B seçeneğindeki cümlede anlam inceliğine dikkat edilmediği için anlatım bozukluğu meydana gelmiştir. Bu cümledeki "süreç" sözcüğü "belli bir zaman içinde tekrarlanan, ilerleyen olay veya hareket dizisi" anlamına gelmektedir. Oysa bu cümlede "bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası, zaman aralığı, müddet" anlamındaki "süre" sözcüğünün kullanılması gerekirdi. Cümlenin "Aylardır çalıştığı projenin en kısa sürede bitmesi gerekiyordu." şeklinde kurulması gerekirdi.

CEVAP: B

17. C seçeneğinde verilen cümlede tamlananın ortak kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "benim ve kardeşimin odası" sözünde "benim" tamlayanının tamlananı "odası" değil "odam" olmalıdır. Dolayısıyla bu cümlede her tamlayanın tamlananın ayrı ayrı belirtilmesi gerekir. Cümle "Eski evimizde benim odam ve kardeşimin odası aynıydı." şeklinde kurulmalıydı.

CEVAP: C

18. C seçeneğindeki "öğrenci" sözcüğüne "-ler, -lar" eki getirildiğinde cümlede anlatım bozukluğu olur. Bu, "öğrenci" sözcüğünün önündeki "birçok" sözcüğünden kaynaklanır. "birçok" sözcüğü zaten cümlede çokluk bildirir, bu durumda "öğrenci" sözcüğüne de çokluk eki getirilirse aynı anlamı hem ekle hem de sözcükle vermiş, gereksiz sözcük - ek kullanmış oluruz.

CEVAP: C

19. Öncülde verilen cümledeki "ama" bağlacı olumlu ve olumsuz iki yargının bulunduğunu ve bu yargıları bağladığını gösterir. Ancak cümlede "ama" bağlacından önce "yetenekli" sözcüğünün de "dikkatli" sözcüğünün de "olmadığını" yardımcı eylemine bağlanarak anlatım bozukluğuna yol açtığını görürüz. "ama"dan önceki yargı olumlu, sonrasındaki yargı olumsuz olmalıdır. Cümle "...yetenekli **olduğunu** ama dikkatli olmadığını söylüyordu" şeklinde kurulmalıydı.

CEVAP: E

20. Öncülde verilen açıklama doğrultusunda C seçeneğindeki cümlede anlam bulanıklığı olduğunu görürüz. "sesine" sözcüğünde belirsizlik söz konusudur. "ses" kime aittir? "senin" sesine mi hasret kaldık, "onun" sesine mi hasret kaldık, anlam belirsizdir.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Çocuğun eğitiminde rol oynayan en önemli kurumun aile olduğu unutulmamalıdır.

B) Bütün anne babalar gibi ben de kızıma büyüyünce ne olmak istediğini sordum.

C) Aileler, çocukları söz konusu olduğunda hiçbir özveriden kaçmaz.

D) Ancak günümüzdeki çocukların bazı davranışları göz kapatılacak gibi değil.

E) Çocuk, bazen yoğun ilgi ve sevgiyi olumsuz birtakım davranışlarına da alet edebiliyor.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Kitabınızın çok sattığını biliyorum ama henüz okuyamadım.

B) Çarşıya çıkarken para çantamı almayı unutmuşum.

C) Onunla görüşmeyeli aşağı yukarı on yıl oluyor.

D) Bu aşamaya gelene kadar bir hayli çalıştım ve yoruldum.

E) Bir eserin, nasıl incelenip eleştirileceğini öğrenmen gerekir.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili söz gereksiz kullanılmıştır?**

A) Bu yıl Türkiye'deki tahıl üretiminin <u>geçen yıldan</u> az olacağı öngörülüyor.

B) Yazarın <u>ilk</u> öykülerindeki dil giderek olgunlaşıyor.

C) İki yıl öncesine kadar <u>sıradan</u> bir sanatçı olarak bilinirdi.

D) O günlerde bu konuya gazete ve dergilerde <u>oldukça geniş</u> yer verilmişti.

E) Çayınızı <u>eğer</u> musluk suyuyla demlerseniz bu tadı alamazsınız.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam karışıklığından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Yoksul köylere su sağlamak için çeşmeler yapılmıştı.

B) Şehirde ne ağaçlara ne de yeşil oyun alanlarına rastladık.

C) Yolculuğun etkisiyle yorgun düşen çocukların gözleri kapanmaya başlamıştı.

D) Yetkililerin yaptığı açıklamalar, kamuoyunu tatmin etmedi.

E) Seviller biraz önce verdiğim soruları çözüyordu.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) İnsanlık bizde kaldı da yaptığı hakaretleri duymazdan geldik.

B) Doğal gaz kullanırken dikkat edilmesi gereken birçok kural olduğunu öğrendim.

C) O sırada kadın polis öyle bağırdı ki ben bile korktum.

D) Böyle insanlarla konuşmanın yararı yoktu.

E) Vezirlerin başı olan sadrazam devletin ikinci adamıdır.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Bu tasarımlar, sanat yapıtlarının daha geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştırdı.

B) Merkez üssü Kocaeli'nde meydana gelen deprem 4.9 şiddetindeymiş.

C) Resimleme alanında, çelik üzerine kazıma ve taşbaskı gibi yeni yöntemler geliştirildi.

D) Okuma yazma oranının artması, kitabın yayılmasını sağladı.

E) Daha geniş kitlelere ulaşabilmek için daha çok kitap basıldı.

7. (I) Batı Karadeniz'in dağlarının büyüsünü çok geç keşfedenlerdenim. (II) Çünkü ben Toroslar'ın, yani Doğu Akdeniz'in çocuğuyum. (III) Geçen yaz gittiğim Hopa Kültür ve Sanat Festivali sırasında Karadeniz dağlarına tırmandım. (IV) Sisler içindeki yeşilliğin, el değmemişliğin keyfini sürdüm. (V) Hopa'nın, bir başka albenisi ve çekiciliği olduğunu kendi gözlerimle gördüm.

Bu parçada, numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. (I) Başbakan, Ankara valisinin onuruna verdiği yemeğe katıldı. (II) Yemekte yaptığı konuşmada Türkiye'nin ekonomik sorunlarına değindi. (III) Bu sorunları aşabilmenin çok da kolay olmadığını belirtti. (IV) İktidara geldikleri günden beri bu konuda yoğun çaba harcadıklarını söyledi. (V) Bu sorunları aşabilmek için reel sektörün de hükûmete yardımcı olması gerektiğini ifade etti.

Bu parçada, numaralanmış cümlelerin hangisinde anlam karışıklığından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. (I) Biri beni incittiğinde onu hayatımdan kolayca çıkarabilirim. (II) Ama konu yemek alışkanlığıma gelince bu kadar iradeli olamıyorum. (III) Çünkü et yemeklerine karşı eskiden beri bir zafiyetim var. (IV) Bir kebapçının önünden geçerken etrafa yayılan o güzelim kokular... (V) Anladım ki diyet yapmayı ne kadar çok istesem de ben et yemeklerinden vazgeçecek biri değilim.

Bu parçada, numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. (I) Laura Marning henüz 18 yaşında ve yılın en hüzünlü albümlerinin birinde onun ismi yazıyor. (II) Laura, 1 Şubat 1990 yılında İngiltere'de dünyaya gelmiş. (III) Müziğe çok düşkün bir ailenin içinde büyümüş. (IV) Aile fertlerinin en büyük eğlencesi, akşamları verandada oturup gitar çalarak şarkılar söylemekmiş. (V) Laura, henüz üç yaşındayken gitarla çeşitli şarkıları çalıp mırıldanabiliyormuş.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Çocuklara gömlek, kendime de siyah bir kazak aldım.

B) Özel hastanelerde ayaktan tedavi yönetmeliğine göre hastalardan muayene ücreti alınmayacak.

C) Bu devirde kimse, kimseden yardım beklememeli.

D) Devlet tiyatroları, önümüzdeki sezon yabancı oyunlar sergileyecekmiş.

E) Birçok ünlü sanatçının katılımıyla çekilen film büyük beğeni topladı.

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Yazlığın bahçesinde renk renk, iri iri karanfiller vardı.

B) Kız tarafının gereksiz israfları yüzünden düğünü erteliyoruz.

C) İkinci el bir araba aldım, motorunu yenilettim.

D) Masmavi gökyüzü ve deniz kimi mutlu etmez ki?

E) İyi kitaplar okursanız bilginiz ve görgünüz artar.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Son derece hoşgörülü ve açık fikirli bir insandı babam.

B) Uzun ve yorucu bir günü daha geride bırakmıştık.

C) Sabah uyandığımda sobanın sönmüş olduğunu gördüm.

D) Görüşmeyeli yıllar oldu ama ne o beni ne de ben onu unuttum.

E) Bazı aylarda bu yağmurlar iki üç gün kimseye göz açtırmaz.

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Bahçe ve balkonlar için mobilya üretiminde plastik malzeme kullanımı her geçen gün artıyor.

B) Dereceye giren öğrencilere diploma töreninde ödül verilecekmiş.

C) Tangoya, kadınlar sağ ön ayağıyla erkekler sol ön ayağıyla başlar.

D) Yeni işine yavaş yavaş alıştığını görüyor, bu duruma seviniyordum.

E) Bu eski kenti görmeye dünyanın dört bir yanından turistler gelir.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik ekinin gereksiz kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Spor karşılaşmalarının dostluk havası içinde geçmesi gerekir.

B) Bu, edebiyatın yaşamla iç içeliğini göstermek için yazılmış bir kitap.

C) Dergilerde yayımlanmış şiirlerini bir kitapta topladı.

D) Adam, kendisini işine adamış, ailesiyle ilgilenmez olmuştu.

E) Ömrümü çocukların daha iyi koşullarda eğitim alması için harcadım.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Dershanemizdeki tüm öğrencilerin, kurumumuzun deneme sınavlarına katılmalarını bekliyoruz.

B) Kilo vermek isteyenler, karbonhidratlı besinler tüketmemelidir.

C) Bu tür güçlüklerin bir daha yaşanmaması için elimizden gelen her şeyi yapacağız.

D) Kışın bu bölgede ulaşım kızaklarla sağlanıyor.

E) Doğal çevrenin korunması için herkese görev düşüyor.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Öğrencilerin arasında, çarpım tablosunu bilmeyenler bile vardı.

B) Baharın ilk habercisi olan papatyalar yol kenarlarını kaplayıverdi.

C) Yazmak zorunda olduğu sorulardan başka hiçbir şey ilgilendirmiyordu onu.

D) Köşe yazarlarının hiçbiri bu konuda yazmaya cesaret edememiş, köşelerinde gündelik konulara yer vermişti.

E) Bütün teras ilginç fenerler ve renk renk çiçeklerle süslenmişti.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Gecemizi gündüzümüze katarak işleri zamanında bitirmeye çalışıyoruz.

B) Toplantı, beklenenden daha kısa bir sürede sona erdi.

C) Bu önemli davanın nasıl sonuçlanacağını hepimiz merak ediyoruz.

D) Arkadaşım yanımda yürürken aniden yere kapaklanıverdi.

E) Toplantıda hepimiz görüşlerimizi tek tek söyledik.

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Kız, umduğumdan da uyanık çıktı, herkesi elinde oynatıyor.

B) Ona gerçekleri anlatacağım diye dilimde tüy bitti.

C) En iyi arkadaşımızdır Yasemin, herkesi sevgiyle kucaklar.

D) Bütün gün boş boş oturmak istiyorum.

E) Bugünlerde galiba bir şeyleri gereğinden fazla büyütüyorum.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

A) Ne yazık ki sevdiklerimizi zaman içinde kaybetmeye mahkûmuz.

B) Babam, benim ve kardeşimin okuması için dişini tırnağına takarak yıllarca çalıştı.

C) O evin satılmasına eşim de ben de başından beri razı olmamıştık.

D) Baharın ılıklığını tüm bedenimde ve ruhumda doya doya hissettim.

E) Eleştirilerimizin yıkıcı olmamasına özen göstermeliyiz.

Anlatım Bozuklukları - II

1. D seçeneğinde verilen cümlede "deyimin yanlış yapılanması"ndan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Türkçede "göz kapatmak" diye bir deyim yoktur. Bu cümledeki anlama uygun olan deyim "göz ardı etmek" ya da "görmezden gelmek"tir.

CEVAP: D

2. Cümledeki öge eksikliği anlatım bozukluğuna yol açar. Özellikle bağlı ve sıralı cümlelerde her cümlenin ögelerini ayrı ayrı belirlemek faydalı olacaktır.

A seçeneğindeki cümlede "ama" bağlacından sonraki cümlede "kitabınızı" nesnesi eksiktir ve bu eksiklik anlatım bozukluğuna yol açmıştır.

Kitabınızın çok sattığını (Nesne) / biliyorum (Yüklem) ama / henüz (Z. T.) / okuyamadım (Yüklem). (Neyi okuyamadım? → Yanıt yok.)

CEVAP: A

3. Bir sözcüğün gereksiz kullanılıp kullanılmadığını söylemek için o cümlede aynı anlama gelen başka bir sözcük ya da ek bulmamız gerekir. Seçeneklerde verilen cümlelere baktığımızda E seçeneğindeki "eğer" sözcüğünün gereksiz kullanıldığını görürüz. "eğer" sözcüğü cümleye koşul anlamı katmıştır, aynı anlamı "-se" şart eki de sağladığı için "eğer" sözcüğünün cümleden çıkarılmasında bir sakınca yoktur.

CEVAP: E

4. Anlam karışıklığı, bir cümleden farklı anlamlar çıkmasıdır. Bu; sözcüğün yanlış yerde kullanımıyla, noktalama işareti eksikliğiyle ya da karşılaştırma hatalarıyla ilgili olabilir.

E seçeneğindeki cümlede "sorular" mı "biraz önce" verildi, "soruları çözme" işi mi "biraz önce" yapılıyordu belli değil. Bu yüzden bu cümlede anlam karışıklığı vardır.

CEVAP: E

5. A seçeneğinde verilen cümlede "yaptığı hakaretler" sözünden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Kalıp sözün doğrusu "hakaret yapmak" değil, "hakaret etmek"tir. Dolayısıyla cümle, "İnsanlık bizde kaldı da ettiği hakaretleri duymazdan geldik." şeklinde kurulmalıdır.

CEVAP: A

6. B seçeneğindeki cümlede sözcüklerin birbiriyle olan uyumsuzluğundan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "merkez üssü... meydana gelen" ifadesi yanlıştır. Cümle ya "Merkez üssü Kocaeli **olan** deprem 4.9 şiddetindeymiş" ya da "Kocaeli'nde **meydana gelen** deprem 4.9 şiddetindeymiş." diye kurulmalıdır.

CEVAP: B

7. Parçada V numarayla verilen cümledeki "albeni" ve "çekicilik" sözcüğü aynı anlamda olduğu için bu sözcüklerden birinin cümleden çıkarılması gerekir. Aynı anlama gelen sözcüklerin aynı cümlede kullanılması duruluk ilkesini ihlal eder, anlatım bozukluğuna yol açar.

CEVAP: E

8. Bir sözcüğün yerinde kullanılmaması, noktalama işaretinin eksik kullanılması ya da karşılaştırma hataları anlam karışıklığına yol açar. A seçeneğinde verilen cümlede anlam karışıklığı vardır. "yemeği" Başbakan, Ankara valisinin onuruna mı veriyor, yoksa Ankara valisi, Başbakan'ın onuruna mı veriyor? Cümlede verilmek istenen anlama göre cümlenin yeniden kurulması gerekir.

CEVAP: A

9. Bir sözcüğün anlam inceliğine dikkat edilmeden kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açar. Parçada III numarayla verilen cümledeki "zafiyet" sözcüğü "zayıflık" anlamına geldiği için yanlış kullanılmıştır. Bu sözcüğün yerine "düşkünlük, irade zayıflığı" anlamına gelen "zaaf" sözcüğünün getirilmesi gerekir: "Çünkü et yemeklerine karşı eskiden beri zaafım var" demesi gerekirdi.

CEVAP: C

10. Parçada II numarayla verilen cümledeki "1 Şubat 1990 yılında" sözündeki "yılında" sözcüğünün kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Gün, ay ve yıl birlikte verildiği için "1 Şubat 1990" bir yıl değil, bir tarihtir. Dolayısıyla "1 Şubat 1990 tarihinde" demesi gerekirdi.

CEVAP: B

11. B seçeneğinde verilen cümledeki "ayaktan" sözcüğünden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "ayaktan tedavi" tedavinin nereden yapıldığını bildirir ki "ayaktan tedavi yönetmeliği" diye bir şey olamaz. "ayakta tedavi yönetmeliği", "yatışı yapılmayan hastalara yönelik nelerin yapılacağını" içerdiği için sözün "ayaktan" değil "ayakta" şeklinde düzeltilmesi gerekir.

CEVAP: B

12. B seçeneğindeki cümlede "gereksiz" sözcüğü gereksiz kullanılmıştır. "israf" sözcüğü zaten "gereksiz yere para, zaman emek vb. harcamak" anlamına gelmektedir. "gerekli israf" olmaz, değil mi? :) Dolayısıyla anlatım bozukluğu "gereksiz" sözcüğünün cümleden çıkarılmasıyla giderilir.

CEVAP: B

13. D seçeneğinde verilen cümlede yüklem eksikliği anlatım bozukluğuna yol açmıştır. "ne...ne..." bağlacı, "unuttum" yüklemini ortak kullandırmış ama cümlede iki ayrı özne (o, ben) olduğu için yüklemlerin de ayrı ayrı belirtilmesi gerekir.

Cümlenin "Görüşmeyeli yıllar oldu ama ne o beni **unuttu** ne de ben onu unuttum." şeklinde kurulması gerekirdi.

CEVAP: D

14. C seçeneğinde verilen cümlede mantıken gereksiz kullanılan "ön" sözcüğü anlatım bozukluğuna yol açar. Çünkü insanların "ön" ya da "arka" ayağı yoktur. "ön" ve "arka" ayaklar hayvanlarda bulunur.

CEVAP: C

15. D seçeneğindeki cümlede "kendisini" sözcüğündeki "-si" iyelik ekinin gereksiz kullanımı anlatım bozukluğuna yol açmıştır. Cümle "Adam, kendini işine adamış, ailesiyle ilgilenmez olmuştu." şeklinde kurulmalıdır.

CEVAP: D

16. A seçeneğindeki cümlede iyelik ekinin yanlış kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki "öğrencilerin... katılm**alarını**" sözcüğündeki "-larını" eki yerine "-sını" ekinin getirilmesi gerekir. Cümle "Dershanemizdeki tüm öğrencilerin, kurumumuzun deneme sınavlarına **katılmasını** bekliyoruz." şeklinde kurulmalıdır.

CEVAP: A

17. Bir cümlede bulunması gereken ögenin bulunmaması anlatım bozukluğuna yol açar. Özellikle bağlı ve sıralı cümlelerde her cümlenin ögesinin ayrı ayrı belirlenmesi gerekir ki öge ortaklığı ya da eksikliği görülsün.

D seçeneğinde verilen cümlede iki ayrı cümle virgülle birbirine bağlanmıştır. Virgüle kadar olan cümlenin öznesi "köşe yazarlarının hiçbiri" sözüdür, ancak bu özne virgülden sonraki kısma uymaz. Çünkü ikinci cümle olumlu bir yargı bildirir. Bu yüzden ikinci cümleye olumluluk içeren yeni bir özne getirmek gerekir:

Köşe yazarlarının hiçbiri bu konuda yazmaya cesaret edememiş, **hepsi** köşelerinde gündelik konulara yer vermişti.

CEVAP: D

18. D seçeneğindeki cümlede "aniden" sözcüğü "kapaklanıverdi" sözcüğündeki tezlik anlamından dolayı gereksiz kullanılmıştır. Ya cümledeki "aniden" sözcüğünü çıkarmalıyız ya "kapaklanıverdi" yerine "kapaklandı" sözcüğünü getirmeliyiz.

CEVAP: D

19. Deyimin anlamına uygun olmayan bir cümlede kullanılması ya da deyimi oluşturan sözcüklerin yerine başka bir sözcük getirilmesi anlatım bozukluğu nedenidir.

A seçeneğindeki cümlede, "elinde oynatıyor" sözünden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "İnsanları istediği gibi yönlendirmek" anlamında kullanılan deyimin doğrusu "parmağında oynatmak"tır. Dolayısıyla cümle "Kız, umduğumdan da uyanık çıktı, herkesi parmağında oynatıyor." şeklinde kurulmalıdır.

CEVAP: A

20. B seçeneğinde verilen cümlede tamlayanların ortak bir tamlanana bağlanmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. "benim ve kardeşimin okuması" tamlaması yapısal ve anlamsal açıdan yanlıştır. "okuması" tamlananı sadece "kardeşimin" tamlayanına bağlanabilir. "benim okuması" diye bir tamlama olamaz. Doğrusu "...benim okumam ve kardeşimin okuması..." şeklinde olmalıdır.

CEVAP: B

1. **Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük, temel anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Büyük bir çınar ağacının altında piknik yaptık.
B) Okulunu bitirir bitirmez çalışma hayatına atıldı.
C) Son günlerde bana çok sıcak davranıyor.
D) Bu tartışmayı kapatın, sıkıldım artık.
E) Çok ince bir sesle konuşuyordu.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "yeni" sözcüğü, gerçek anlamda kullanılmıştır?**

A) Yazar hakkında çıkan yeni haberler canını sıkıyordu.
B) Okula gelen yeni öğretmenleri herkes merak ediyor.
C) Bilimdeki yeni buluşları heyecanla takip ediyordum.
D) Küçükken yeni bir ayakkabı alınınca çok mutlu olurdum.
E) Yeni tanıştığım biyologlarla saatlerce sohbet etmek istedim.

3. "dalmak" **sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Hızla içeri dalıp bilgisayarımda ne yazdığıma baktı.
B) Ateşi çıkan çocuk, doktoru beklerken sedyede daldı.
C) Sohbete öyle dalmışız ki sabah olduğunu fark etmedik.
D) Kayalıklardan denize dalan çocuklar, tehlikenin farkında değildi.
E) O serinlik içinde, söğüt ağacının altında dalmışım.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "kazanmak" **sözcüğü ayraç içinde verilen anlamıyla uyuşmamaktadır?**

A) Bu konuda onlara dava açarak davayı kazanırız. (Olumlu bir sonuç elde etmek)
B) Amcası son iki yıldır ikramiye kazanıyor. (Çıkmak, isabet etmek)
C) Son işten aldığım tazminat bitmeden para kazanmanın bir yolunu bulmalıyım. (Kazanç sağlamak)
D) Şairin dostluğunu kazanmak için çok uğraştım. (Kendinden yana çekmek)
E) Emniyetinizi kazanmak için şifrenizi kimseyle paylaşmamalısınız. (Tutulmak, yakalanmak)

5. I. Tartışmalarda genellikle soğukkanlı davranırım.
II. Çoğu kez günümün tamamını çalışarak geçiriyorum.
III. Öğrenciler ekseriyetle sınav sorularını zor bulur.
IV. Aslında hepimizin arada bir dinlenmeye ihtiyacı oluyor.
V. Çoğunlukla akşamları Tunalı'da yürüyüşe çıkarım.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisindeki altı çizili söz ötekilerden farklı bir anlamdadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "geri" sözcüğünün anlamı ayraç içinde verilen açıklamaya uygun değildir?**

A) Bu yazının gerisi bir ay sonra yayımlanacak. (Bir şeyin kalan bölümü, devamı)
B) Artık geride, özleyeceğim hiçbir şey kalmadı. (Geçmiş, mazi)
C) Hayattaki tek gerçek, ölüm, gerisi yalan. (Bundan başkası)
D) Sen okulunu bitir, gerisini düşünme. (Sonuç)
E) Kuyruğun en gerisindeki yaşlı adam yorgunluktan bayıldı. (Arka)

7. Önümüzdeki hafta yapılacak olan sınava enikonu hazırlandı.

Altı çizili sözün bu cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Bu konuda kime danışacağına hemen karar vermelisin.

B) Bu araştırmayı bitirmek için bir hayli çalışmıştı.

C) Dersin son başlığını enine boyuna anlattı.

D) Bizimle tatile gelmeme sebebini kısaca anlattı.

E) Aşağı yukarı bir saat sonra burada olacakmış.

8. "Baş" **sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde gerçek anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Hafta başı okullar açılacağı için alışveriş merkezleri çok kalabalıktı.

B) Geceyi dağın başında küçücük bir avcı kulübesinde geçirdik.

C) Bazılarına göre gücün, erdemin, bilimin, her şeyin başı paradır.

D) Çocuk çevik bir hareketle onun başındaki tülbenti çekip aldı.

E) Cumhuriyetle yönetilen ülkelerde cumhurbaşkanı devletin başıdır.

9. "Yatmak" **sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "Rüzgârdan tarladaki bütün ekinler yattı." **cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Yük gemileri limanda yatıyor, geçiş izinlerini bekliyor.

B) Her egonun altında kendinde görmek istemediğin bir özellik yatar.

C) Yolcuları tahliye eden gemi, fazla dayanamayıp sağa yattı.

D) Babası işlemediği bir suçtan dolayı üç yıl yatmış.

E) Başta ben de direndim ama sonra söyledikleri aklıma yattı.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "küçük" **sözcüğü,** "Eserlerinde önemsiz insanların hırslarına nasıl yenildiğini anlatır." **cümlesindeki** "önemsiz" **sözcüğüyle aynı anlamda kullanılmıştır?**

A) Duvarda küçük kâğıtlara yazılmış notlar vardı.

B) En küçük oğlu da matematik öğretmeni olmuştu.

C) Hayatım boyunca kimseden küçük bir menfaatim olmadı.

D) Beni bu küçük sorunlarla meşgul etmeyin, demedim mi?

E) Bu küçük ayakkabıları giymekten başka çaresi yoktu.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "ateş" **sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Bütün gece ateşi kırktan aşağı düşmeyince telaşlandık.

B) Top ateşi askerî harekât boyunca aralıksız sürdü.

C) Yemeği ateşten indirmeyi unutunca akşam herkes aç kaldı.

D) Hepimizin bildiği gibi uygarlık ateşten doğmuştur.

E) Söyledikleri sözlerle bu ülkeyi ateşe attıklarını görmüyorlar.

12. "Bastırmak" **sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "üstünlüğünü göstermek" **anlamında kullanılmıştır?**

A) Bütün askerî güçler, isyanı bastırmak için harekete geçirildi.

B) Öylesine kuvvetliydi ki omuzlarımdan bastırınca koltuğu yapıştım.

C) Gecenin karanlığında bir de tipi bastırınca iki saat yolda bekledik.

D) Ansızın bastıran konuklardan hepimiz tedirgin olduk.

E) Küçük kız şımarıklıkta, yaramazlıkta sınıftaki herkesi bastırdı.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz yoluyla bir somutlaştırma yapılmamıştır?**

A) Sonunda babasından kalan evi de gözden çıkarmış gibi.

B) Yaşlı kadın, askerdeki oğlunun dönmesini dört gözle bekliyordu.

C) Şiddetli rüzgârın ardından köyün üstünü boz bir duman kapladı.

D) Bu yaştan sonra yaşantımda değişiklikler yapmayı göze alamıyorum.

E) Onca uyarmamızın sonunda ayakları suya erdi de biz de rahatladık.

14. I. Bu yarışmayı kazanmayı için için istiyordu.
II. Havadaki hoş kokuyu derin derin içine çekti.
III. Öyle üzgündü ki bir köşede gizli gizli ağlıyordu.
IV. Her sözcüğün anlamını inceden inceye irdeler, öyle yazardı şiirlerini.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisindeki altı çizili sözler yakın anlamlıdır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) II. ve IV. E) III. ve IV.

15. **Aşağıdakilerin hangisinde ad aktarması yoktur?**

A) Bankanın yerini şu taksiden öğrendim.

B) Biçerdöverler tarlayı çok çabuk biçti.

C) Mimar Kemal Lisesi futbolda bugün bizi yendi.

D) Akşamki yemeğin tuzu biraz fazlaydı.

E) Bu haber gazetedeki kalemler için çok önemli.

16. Komşularımızla üst üste değil, yan yana oturduğumuz eski (I) günleri hatırlıyorum. Evlerimizin kesişen (II) noktaları vardı o zamanlar. Küçük, daracık (III) pencerelerimiz birbirine bakardı. Annelerimiz oradan başını uzatır, sonu gelmez (IV) sohbetlere koyulurlardı. Evlerimizin şirin, yemyeşil avluları olurdu. Avlularımızdaki iğde yahut söğüt (V) ağaçlarının dalları birbiriyle sıkı sıkı kucaklaşırdı. Yalnız söğüt ve iğde dalları mı? Hayatımız, sesimiz, bakışlarımız...

Bu parçadaki numaralanmış sözcüklerden hangisi niteleme amaçlı kullanılmamıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

17. Doğrusu (I), bugünün şehirlileri, sokağa çıktığında selam verip ayaküstü (II) eğleşecek, hâl hatır sorup (III) yârenlik edecek (IV) aşinalar bulmakta pek şanslı değildir. Hep göçebe ve hep bir şehrin yabancısı olarak yaşamak ne aşinalar (V) ne de kalıcı dostlar kazandırır onlara.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerle ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) I. söz: Gerçeği söylemek gerekirse

B) II. söz: Kısa sürede, acele olarak

C) III. söz: Fikir alışverişinde bulunmak

D) IV. söz: Dostça sohbet etmek

E) V. söz: Bildik, tanıdık kişiler

18. Son otuz yılda, edebiyatımızda erkek öykücü sayısını aşan sayıda kadın öykücü varlık gösterdi (I). "Kadın yazarlar patlaması olarak" adlandırılan bu olgu üzerinde (II) yetmişli yıllardan bu yana durulmakta ve ne olduğu bir türlü açıklığa kavuşmayan kadın duyarlığı (III) tartışması sürüp gitmektedir. Benim "edebiyatta kadın" konusundaki yaklaşımım Türk öykücülüğünde var olduğu sayılan böyle bir ayrımın (IV) olup olmadığının irdelenmesidir (V).

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisi "hassasiyet" anlamında kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. (I) Datça'da her an değişir denizin rengi. (II) Göz alabildiğine uzanan bir mavilik, yer gök masmavi, dağlarsa yemyeşil. (III) Deniz, dağların yeşiline dokunduruyor dilini ustalıkla. (IV) Dünyanın hiçbir yerinde maviyle yeşilin dansı bu kadar uyumlu, bu kadar güzel değil. (V) Kimsede çıt yok, mavi sessizlikle kuşatılmışız çepeçevre.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde insana özgü nitelikler doğaya aktarılmıştır?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) III. ve IV.
D) III. ve V. E) IV. ve V.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki ikilemeyi oluşturan sözcükler tek başlarına kullanılamaz?**

A) Elindeki yırtık, küçük poşetten eciş bücüş bir şey çıkardı.

B) Adadaki evimizi, çocukluğumu şöyle böyle hatırlıyorum.

C) Perdeler yırtık pırtık olunca yenisini aldık.

D) Sınavı kazanabilmek için gece gündüz çalışmalıyız.

E) Güzel bir çay içeceğimiz doğru dürüst bir yer bulamadık.

1. Temel anlam, bir sözcüğün söylendiğinde akla gelmesi gereken ilk anlamıdır. A seçeneğindeki "büyük" sözcüğü, sözlükte verilen ilk anlamı olan "boyutları, benzerlerinden daha fazla olan" anlamında kullanılmış, yani temel anlamda kullanılmıştır. B, C, D ve E seçeneklerindeki altı çizili sözcükler, mecaz anlamda kullanılmıştır.

CEVAP: A

2. "yeni" sözcüğü, TDK Sözlük'te, temel anlamında "kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı" olarak yer alır. Bu anlam, D seçeneğinde verilen cümledeki "yeni ayakkabılar" için kullanılmıştır. "yeni" sözcüğü; A seçeneğinde "oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan", B seçeneğinde "işe henüz başlamış", C seçeneğinde "o güne kadar söylenmemiş, görülmemiş, düşünülmemiş olan", E seçeneğinde "biraz önce, çok zaman geçmeden" anlamlarında kullanılarak yan anlamda kullanılmıştır.

CEVAP: D

3. Bir sözcüğün mecaz anlamda kullanılması için, gerçek anlamını hiçbir şekilde düşündürmemesi, bambaşka bir anlama gelmesi gerekir.

"dalmak" sözcüğü, C seçeneğinde "başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini kaptırmak" anlamında mecaz anlamda kullanılmıştır.

Temel anlamı "suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek" olan "dalmak" sözcüğü, bu anlamı D seçeneğindeki cümlede korumaktadır. A seçeneğinde "bir yerin içine girmek", B seçeneğinde "kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek", E seçeneğinde "uyumak" anlamında kullanılmıştır. Sözcük; A, B ve E seçeneklerinde yan anlamda kullanılmıştır.

CEVAP: C

4. Türkçede bir sözcük, cümlelerde farklı anlamlarda kullanılabilir. Öncüldeki soruda "kazanmak" sözcüğünün anlamlarından hangisinin verilen cümleyle eşleştirilemeyeceği sorulmuştur. Bu tarz sorularda verilen kelimenin anlamını cümleye yerleştirip cümlenin anlamlı olup olmadığına bakarız. Buna göre, seçenekleri incelediğimizde E seçeneğinde verilen "tutulmak, yakalanmak" anlamının cümleye uygun kullanılmadığını görürüz. "Emniyetinizi kazanmak için şifrenizi kimseyle paylaşmamalısınız." cümlesinde "kazanmak" sözcüğü "elde etmek, sahip olmak" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: E

5. I, II, III ve V numaralı sözler cümlede aynı anlamda "zamanda genelleme" anlamında kullanılmıştır. Bu sözcükleri birbirlerinin yerine kullanabiliriz. Ancak, IV numarayla verilen söz, "nadiren" anlamında yani "zamanda sınırlama" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: D

6. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen "geri" sözcüğü, ayraç içinde verilen anlamlara uygun bir şekilde kullanılmıştır. Ancak D seçeneğindeki cümlede "geri" sözcüğü, "bir şeyin kalan kısmı, devamı" anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla sözcük, ayraç içinde verilen anlamıyla uyuşmaz.

CEVAP: D

7. Öncüldeki cümlede verilen "enikonu" sözcüğünün anlamı "iyiden iyiye, iyice, oldukça"dır. Buna göre, seçenekleri incelediğimizde B seçeneğinde verilen "bir hayli" sözcüğünün cümlede "iyice, oldukça" anlamında kullanıldığını görürüz.

"enikonu" sözcüğünün yerine "bir hayli" sözcüğünü, "bir hayli" sözcüğünün yerine de "hayli" sözcüğünü getirdiğimizde anlamın bozulmadığını görürüz.

CEVAP: B

8. "baş" sözcüğünün gerçek anlamı, TDK Sözlük'te "İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa" olarak verilir. "baş" sözcüğü, bu anlamı D seçeneğindeki "başındaki tülbenti..." sözünde korumuş, gerçek anlamda kullanılmıştır.

A seçeneğinde "başlangıç", B seçeneğinde "arazide en yüksek nokta", C seçeneğinde "temel, esas" E seçeneğinde "bir topluluğu yöneten kimse" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: D

9. "yatmak" sözcüğü, öncülde verilen cümlede "yatay veya yataya yakın bir duruma gelmek, eğilmek" anlamında kullanılmıştır. Bu anlam C seçeneğinde verilen cümledeki "geminin yatması" sözünde de görülür.

"yatmak" sözcüğü, A seçeneğinde "işlemez, çalışmaz olmak", B seçeneğinde "bulunmak, var olmak", D seçeneğinde "belli bir süreyi cezaevinde geçirmek", E seçeneğinde "bir düşünceyi veya bir öneriyi benimsemek, razı olmak" anlamlarında kullanılmıştır.

CEVAP: C

10. Öncülde verilen cümledeki "önemsiz" sözcüğünün yerine "küçük" sözcüğünü getirdiğimizde cümlenin anlamının değişmediğini görürüz. O hâlde aynı şeyi, seçeneklerdeki "küçük" sözcüğünün yerine "önemsiz" sözcüğünü getirerek denemeli ve anlamı karşılayan seçeneği işaretlemeliyiz.

D seçeneğinde verilen cümledeki "önemsiz" sözcüğünün yerine "küçük" sözcüğünü getirip cümleyi okuduğumuzda anlamın değişmediğini görürüz. (küçük sorunlar = önemsiz sorunlar)

"küçük" sözcüğü, A ve E seçeneğinde "boyutları benzerlerinden daha ufak olan, büyük karşıtı", B seçeneğinde "yaşı daha az olan" ve C seçeneğinde "niceliği az olan" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: D

11. Bir sözcüğün mecaz anlamda kullanılması için, gerçek anlamını hiçbir şekilde düşündürmemesi, bambaşka bir anlama gelmesi gerekir.

"ateş" sözcüğü "yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık" olarak temel anlamında kullanılır. Bu anlam, D seçeneğinde verilen cümledeki "ateş" sözcüğünde vardır.

TDK'ye göre "ateş" sözcüğü cümlede "öfke, hırs, hınç; coşkunluk; tehlike, felaket; büyük üzüntü, acı" anlamlarından birinde kullanılmışsa mecaz anlamdadır. E seçeneğindeki cümlede "ateş" sözcüğü kendi anlamını yitirmiş "tehlike, felaket" anlamına gelerek mecaz anlam kazanmıştır.

"ateş" sözcüğü; A seçeneğinde "vücut ısısı", B seçeneğinde "patlayıcı silahların atılması" ve C seçeneğinde "ısıtmak, pişirmek için kullanılan yer veya araç" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: E

12. "bastırmak" sözcüğünün "üstünlüğünü göstermek" anlamında kullanılması için o cümlede karşılaştırma anlamının olması gerekir. (İki şey karşılaştırılır ve herhangi bir özellik bakımından üstün olur.) Dilerseniz, yerine koyma metoduyla da seçeneklerdeki "bastırmak" sözcüğünün yerine "üstünlüğünü göstermek" sözünü getirebilirsiniz.

"bastırmak" sözcüğü, A seçeneğinde "durdurmak", B seçeneğinde "basma işini yaptırmak", C ve D seçeneğinde "birdenbire gerçekleşmek ve pek çok etki göstermek" anlamında kullanılmıştır.

E seçeneğindeki cümlede ise "şımarıklık" yönünden küçük kız ve sınıftakiler ile karşılaştırılıyor ve "küçük kız" bu yönden daha baskın çıkıyor, üstünlüğünü gösteriyor.

CEVAP: E

13. A seçeneğinde "maddi veya manevi varlığın elden çıkarılmasını kabul etmek" anlamındaki soyut durum, "gözden çıkarmak" sözüyle verilmiştir. B seçeneğindeki söz, "heyecanla, merakla beklemek" anlamındaki soyut durumu somutlaştırmıştır. D seçeneğindeki söz, "cesaret etmek" anlamındaki soyut durumu somutlaştırmıştır. E seçeneğindeki söz, "bir gerçeği anlayarak aklı başına gelmek" anlamındaki soyut durumu somutlaştırmıştır. C seçeneğinde verilen "duman kaplaması" sözü somut bir durumu karşılar, soyut bir durumu değil.

CEVAP: C

14. I numarayla verilen cümledeki "için için" sözü cümlede "gizli, saklı, hissettirmeden" anlamlarında kullanılmıştır. III numarayla verilen cümledeki "gizli gizli" sözü de cümlede "saklı, hissettirmeden, içinden" anlamında kullanılmıştır. Bu sözcükler, anlamca birbirine çok yakın olduğu için birbirinin yerine kullanılabilir.

II numaralı sözde "yoğun bir biçimde", IV numarayla verilen sözde "ayrıntılı, detaylı bir biçimde" anlamı vardır.

CEVAP: B

15. **HATIRLAYALIM**

- Ad aktarması (mecazımürsel), bir sözcüğün benzetme amacı olmadan başka bir sözcük yerine kullanılmasıdır.
- Eser-sanatçı, parça-bütün, iç-dış, yön-topluluk vb. anlam ilgileriyle kurulur.)

A seçeneğindeki "taksi" sözcüğüyle "taksinin şoförü", B seçeneğindeki "tarla" sözcüğüyle "ekinler", C seçeneğindeki "Mimar Sinan Lisesi" sözüyle "lisedeki öğrenciler", E seçeneğindeki "kalemler" sözüyle "yazarlar" kastedilerek ad aktarması yapılmıştır. Ancak D seçeneğindeki cümlede ad aktarması yoktur.

CEVAP: D

16. **HATIRLAYALIM**

- Niteleme amacıyla kullanılan sözcük, kendinden sonraki sözcüğe yöneltilen "Nasıl?" sorusuna yanıt olur.
- Niteleme bildiren sözcük, ismi de eylemi de anlamca tamamlayabilir. (İsmi nitelerse sıfat, eylemi nitelerse zarf olur.)
- Bu tarz genel bir soru kökünde dört sözcük "Nasıl?" sorusuna yanıt olmalı. Size sıfat mı, zarf mı diye sormuyor; sıfat ve zarf ayrımı yapmayın.

Buna göre I numarayla verilen "eski" sözcüğü kendinden sonra gelen "gün" sözcüğünü, II numarayla verilen "kesişen" sözcüğü "nokta" sözcüğünü, III numarayla verilen "daracık" sözcüğü "pencere" sözcüğünü, IV numarayla verilen "sonu gelmez" sözü "sohbet" sözcüğünü nitelemektedir. Ancak V numarayla verilen "söğüt" sözcüğü, kendinden sonra gelen "ağaç" sözcüğünü niteleyemez, çünkü "söğüt" sözcüğü bir ağaç çeşidinin adıdır.

CEVAP: E

17. Seçeneklerde verilen sözleri, numaralanmış sözlerin yerine getirerek okumak, hem zaman kazanmamızı hem de soruya doğru yanıt vermemizi sağlar.

Parçada numaralanmış sözlerle seçeneklerde verilen anlamları eşleştirdiğimizde I, II, IV ve V numaralı sözlerin birbirini anlamca karşıladığını görürüz.

III numarayla verilen "hâl hatır sorup" sözü "bir kimseye nasılsınız, ne durumdasınız" anlamında nezaket sorusu yöneltmek" anlamına gelmektedir.

CEVAP: C

18. "hassasiyet" sözcüğünün sözlük anlamı "duyarlık"tır, bu anlam parçada III numarayla verilen sözde geçmektedir.

I numarayla verilen "varlık göstermek" sözü, "kendinden beklenilen görevi yerine getirmek, beğenilir bir iş yapmak" anlamında, II numarayla verilen "olgu üzerinde" sözü "birtakım olayların dayandığı sebep veya bu sebeplerin yol açtığı sonuç, vaka üzerinde" anlamında, IV numarayla verilen "ayrım" sözcüğü, "fark, incelik" anlamında ve V numarayla verilen "irdelemek" sözcüğü, "bir konunun incelenmesi ve eleştirilmesi gereken bütün yönlerini birer birer incelemek, araştırmak" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: C

19. **HATIRLAYALIM**

- İnsana özgü özelliklerin doğaya (insan dışı varlıklara) aktarılmasına **kişileştirme** denir.

III numaralı cümlede "deniz" "dilini dokundurması" yönüyle kişileştirilmiştir. IV numaralı cümlede "maviyle yeşilin dansı" sözünde "mavi" ve "yeşil" renkleri dans etmeleri yönüyle kişileştirilmiştir.

CEVAP: C

20. **HATIRLAYALIM**

- İkilemeler, anlamı kuvvetlendirmek ya da cümleye farklı anlam ilgileri katmak için kullandığımız tekrarlı sözlerdir.
- Eş, yakın, karşıt anlamlı sözcüklerle, aynı sözcüğün yinelenmesiyle, biri anlamlı biri anlamsız, ikisi de anlamsız vb. sözcüklerin bir arada kullanılmasıyla oluşur.
- İkilemeyi oluşturan sözcükler tek başına kullanılamıyorsa ikilemeyi oluşturan sözcüklerin ikisi de anlamsız sözcüklerden oluşmuştur.

Buna göre seçeneklere bakalım:

A) "eciş bücüş" ikilemesi, ikisi de anlamsız sözcüklerle

B) "şöyle böyle" ikilemesi, yakın anlamlı sözcüklerle

C) "yırtık pırtık" ikilemesi, biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle

D) "gece gündüz" ikilemesi, karşıt anlamlı sözcüklerle

E) "doğru dürüst" ikilemesi, yakın anlamlı sözcüklerle kurulmuştur.

"eciş" ve "bücüş" sözcükleri tek başına hiçbir cümlede kullanılamaz.

CEVAP: A

BENİM HOCAM

1. "Zayıf" **sözcüğünün aşağıdaki açıklamalarından hangisi, birlikte verilen cümleye uygun değildir?**

A) Sağlamlığı, dayanıklığı olmayan: Buradaki zayıf binalar depremle birlikte çöktü.

B) Eti yağı az olan, sıska: Sağlıklı beslenemedikleri için oldukça zayıf çocuklar.

C) Enerjisi, etkisi az olan: Radyoda uzak bir istasyonun zayıf, cılız sesini duymaya çalışıyorduk.

D) Bilgi yönüyle yeterli olmayan: Çocuk, matematik dersinde hep zayıf çocukların grubundaydı.

E) Görevini yapacak güçte olmayan: Kişiliği zayıf insanlarla arkadaş olursanız sizi yarı yolda bırakır.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sözcük, benzetme amacı olmadan başka bir sözcüğün yerine kullanılmıştır?**

A) Bir yandan müzik dinliyor, bir yandan ders çalışıyordu.

B) Bir yandan çalışıyor, bir yandan da sokağı dinliyordu.

C) Eskiden insanlar, sevdiklerine mektup yazarlardı.

D) Oyunculuk, bir tutkuydu onun yaşamında.

E) Ben gençlik anılarımı hiçbir zaman unutamadım.

3. Benim güzel bağlarım
Senin için ağlarım
Çekirdeksiz olmazsa
Ben karalar bağlarım

Yukarıdaki dörtlükte altı çizili sözcükler arasındaki anlam ilişkisi aşağıdakilerin hangisiyle açıklanabilir?

A) Sesteşlik
B) Kökteşlik
C) Yan anlam
D) Yakın anlam
E) Karşıtlık

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde abartmaya yer verilmiştir?**

A) Bize gelebilsen evdekiler çok ama çok sevinecekler.

B) Burada çalıştığı sürede tek bir yalan söylemedi.

C) İstedikleri alınmazsa kıyametleri koparır, bizi de rezil ederdi.

D) Zümrüt gibi yemyeşil gözleri ile dönüp dönüp bize bakıyordu.

E) Karadeniz yaylalarında her mevsim yeşilin tüm renklerini görmek mümkündür.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nitelik bildiren bir sözcük kullanılmıştır?**

A) Çocukları sıralarına birer birer oturtun.

B) Bu kışta kıyamette yola çıkmayı hiç düşünmedim.

C) Kurnaz çocuk, suçu arkadaşına atmaya çalışıyordu.

D) Birkaç metre yürüdü, sonra birden durdu.

E) Aklından geçenleri uygulamak hiç doğru olmazdı.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde somut anlamlı bir sözcük, soyut anlamda kullanılmıştır?**

A) Karadeniz Bölgesi, yüksek dağlarla çevrilidir.

B) Yağmurla birlikte hava sıcaklığı da iyiden iyiye düştü.

C) Sınavı kazanabilmek için yıl boyunca çok düzenli çalıştı.

D) Yanında çalışan herkese kardeşi gözüyle bakardı.

E) Büyük bir balıkçı motoru, ağlarını toplayarak ağır ağır ilerliyordu.

7. (I) Doğduğum ama yirmi yıldır görmediğim Gönen, düşümde âdeta artık birçok yeri unutulan, eski, uzak bir serap oldu. (II) O zaman genç bir yüzbaşı olan babamla her zaman önünden geçtiğimiz Çarşı Camii'nin, karşısındaki küçük, harap şadırvanı, içinde binlerce kereste tomruğu yüzen nehirciği, bazen yıkanmaya gittiğimiz sıcak sulu hamamın derin havuzunu şimdi hatırlamaya çalışıyorum. (III) Ama beyaz bir unutuş dumanı önüme yığılır; renkleri siler, şekilleri kaybeder... (IV) Pek uzun gurbetlerden sonra vatanına dönen bir adam, doğduğu yerin ufkunu koyu bir sis altında bulup da sevdiği şeyleri uzaktan bir an önce göremediği için nasıl hüzünlenirse ben de tıpkı böyle meraka, sabırsızlığa eş bir acı duyarım. (V) Bu acı da bana insan olduğumu duyumsatır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde benzetme yapılmıştır?

A) I. ve II. B) I. ve IV. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

8. I. Genç yarışmacı, aldığı alkışlardan sonra hayli kabarmıştı.
II. Son günlerde masraflarımız iyice kabardı.
III. Masanın kaplaması kısa sürede kabarmıştı.
IV. Nemli havalar yüzünden evin boyası kabardı.
V. Çocuk, herkesin ilgisini çektiğini anlayınca kabardı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerde "kabarmak" **sözcüğü anlam bakımından ikişerli gruplandırılırsa hangisi dışarıda kalır?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Olayın nedenleri kabataslak anlatıldı.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün yerine cümlenin anlamında değişiklik yapmadan getirilebilecek sözcük, aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

A) Plansız çalışmalardan iyi sonuç alınmaz.
B) Yapılan çalışmaların hepsi boşa gitti.
C) Konuşulanları en ince ayrıntısına kadar aktardı.
D) Her şeyi bildiğini söyleyen insana inanmam.
E) Konunun bu yönü, çok yüzeysel ele alınmış bence.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde duyular arası aktarma yapılmamıştır?**

A) Öğretmenimiz, yumuşak sesli bir bayandı.
B) Bu keskin koku dayanılacak gibi değildi.
C) Bana öyle sert baktı ki ne yapacağımı şaşırdım.
D) Bu tatlı sözlerinizden sonra ne gelecek merak ediyorum.
E) Sert odunları kesmek için benden yardım istedi.

11. (I) Tam 17 kilometrelik yolun sonunda karşıma çıkan koyu görünce, bu kadar zahmete değdiğini düşündüm. (II) Çilingoz, denize dik inen kayaların oluşturduğu tabii bir korunak içinde, bir mabet gibiydi. (III) Karadeniz'in öfkeli rüzgârlarına kapılarını kapatmıştı. (IV) Koyun, irili ufaklı taşlarla sarı kumların iç içe girdiği, geniş bir kumsalı vardı; kumsaldan sonra ise yeşiliyle övünen bir orman başlıyordu. (V) Bu koya, elinizde kahvenizle bu ormanı izlemek ve dalgaların sesini dinlemek için gelmelisiniz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde kişileştirme söz konusudur?

A) I. ve III. B) II. ve III. C) III. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

12. Murat sağlam bir personeldir, ondan sır çıkmaz.

Bu cümledeki altı çizili sözcüğün cümleye kattığı anlam, aşağıdakilerden hangisinde vardır?

A) Bu haberi güvenilir kaynaklardan aldım.
B) Bize dürüst olmanızı her zaman isteriz.
C) Gerçekten düşünen bir insan, bu hatayı yapmaz.
D) Sağlıklı kafayla düşünürsen bir çıkış yolu bulursun.
E) Güçlü insansın, zekisin, azimlisin, seninle övünüyorum.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde genelden özele giden sözcükler kullanılmıştır?**

A) İlçedeki olaylar yüzünden bazı mahallelerde sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

B) Hababam Sınıfı, Bizim Aile hepimizin çocukluğunda önemli yere sahiptir.

C) Türkülerine, masallarına, destanlarına sahip çıkmayan bir nesil, nasıl geleceğe kalır?

D) Binamız, mahalle halkı tarafından en düzenli, temiz bina seçildi.

E) Opera, bale, modern dans gibi sanatlardan bir türlü keyif alamıyorum.

14. Ay suda bestelerken en güzel şarkıyı

Küreklerim de suya en derin şiiri yazdı

Bu dizelerde sözcüğün mecaz anlam kazanma yolu, aşağıdakilerden hangisinde vardır?

A) Ne olur göreydim yârin yüzünü
Eğilip öpeydim kaşını gözünü

B) Talihin kahrı var her hevesinde
Boğulmuş figanlar titrer sesinde

C) Yârin dudağından getirilmiş
Bir katre alevdir bu karanfil

D) Ne şair yaş döker ne âşık ağlar
Tarihe karıştı eski sevdalar

E) Yolcuyum bir kuru yaprak misali
Rüzgârın önüne katılmışım ben

15. **Aşağıdakilerin hangisinde "yer" sözcüğünün anlamıyla kullanımı birbirine uymamaktadır?**

A) Anlam: Ekime elverişli toprak parçası
Kullanım: Bu çorak yerde hiçbir şey yetişmez.

B) Anlam: Durum, konum
Kullanım: Sen benim yerimde olsan ne yapardın?

C) Anlam: Bulunan, yaşanılan, oturulan şehir, kasaba, mahalle
Kullanım: Anadolu'nun birçok yerinde gelenekler unutulmaya yüz tutmuş.

D) Anlam: Görev, makam
Kullanım: Uçağın yurt savunmasındaki yeri, herkesçe bilinir.

E) Anlam: Üzerine yapı kurulmaya elverişli arazi, arsa
Kullanım: Deniz kıyısında bir yer aldılar, ev yapacaklar.

16. "Boşboğazı ateşe atmışlar da odun yaş demiş." **cümlesindeki "boşboğaz" sözcüğünün karşıt anlamlısı aşağıdaki cümlelerden hangisinde bulunmaktadır?**

A) Boşuna uğraşma, ağzı sıkı biridir o, ondan laf alamazsın.

B) Adamcağızı sıkboğaz ederek onayını aldılar.

C) Çok konuşanın başı dertten kurtulmaz.

D) Biraz çene çalalım derken, vapuru kaçırmışız.

E) Bütün gün çene yarıştırıp durdular, işi yetiştiremediler.

17. I. Özür dilerim, beni birine benzetmiş olmalısınız.
II. Akşamki kavgada adamı bir güzel benzetmişler.
III. Aktörü makyajla yaşlı bir kadına benzettiler.
IV. Beni arkadaşlarına benzetme dememiş miydim sana?
V. Haşim, yaşamı bir merdivene benzetir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisi ötekilerden farklı anlamda kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. **Aşağıdakilerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?**

A) Şair, konuşmasını üç mısralık bir şiir okuyarak noktaladı.
B) Sanatçının uzun soluklu ve ölümsüz besteleri bir araya getiriliyor.
C) Maç berabere sonuçlandığı için penaltı atışlarına gidilecek.
D) Oyun başlamadan önce, dekoru ve sahne düzenini kontrol etti.
E) Elindeki bilgisayarı taşıyamayacağını anlayınca yere bıraktı.

19. I. Ben de şimdi geldim Yozgat'tan.
II. Şimdi böyle bir sorunumuz yok.
III. Daha bahtiyar görünüyor şimdi.
IV. Şimdi ders çalışıyorum, sonra görüşelim.
V. Şimdi, özel bir şirkette çalışıyorum.

"Şimdi" **sözcüğü, yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde ötekilerden farklı anlamda kullanılmıştır?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. Saçların tarumar, gözlerinde nem
Ateşe benzerdin küle dönmüşsün

"Dönmek" **sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu dizelerdeki anlamıyla kullanılmıştır?**

A) Ertesi gün aynı yoldan Dayılı köyüne döndük.
B) Biricik kızı, beyazlar içinde meleklere dönmüştü.
C) Ateşli ateşli konuşurken birden bana döndü.
D) Sabaha kadar uyuyamadım; yatakta döndüm, durdum.
E) Türkçe öğretmenimiz, kısa bir aranın ardından konuya döndü.

1. "Zayıf" sözcüğünün temel (ilk) anlamı "eti, yağı az olan, sıska cılız"dır. Zayıf sözcüğü B seçeneğindeki cümlede bu anlamıyla kullanılmıştır. "Zayıf" sözcüğünün A ve E seçeneklerinde yan anlamları verilmiştir. Sözcük, A seçeneğinde açıklanan anlamıyla kullanılmıştır. E seçeneğindeki kullanım, "görevini yapacak güçte olmayan" anlamında değil "Kişilik ve ruhsal yönden gereği kadar güçlü olmayan" anlamına gelecek biçimde mecaz anlamdaki kullanımdır. Sözcük, C ve D seçeneklerinde, seçeneklerde açıklanan mecaz anlamlarıyla kullanılmıştır.

CEVAP: E

2. Bir sözcüğün, benzetme amacı olmadan başka bir sözcük ya da kavramın yerine kullanılmasına "ad aktarması (mecazımürsel)" denir. Ad aktarması cümlelerde "iç-dış, sanatçı-yapıt, neden-sonuç, eşya-insan, organ-insan..." anlam ilgileriyle karşımıza çıkar. B seçeneğinde "sokak" sözcüğü "sokaktan gelen kimseler, araçlar" anlamında, "yer söyleyip kişi, nesne anlatma" anlam ilgisiyle kullanılmıştır.

CEVAP: B

3. Yazılışı aynı olup anlamları farklı olan sözcüklere eş sesli (sesteş) sözcük denir. Dörtlükte geçen "bağ" sözcüğü, birinci dizede "üzüm bağı, üzüm kütüklerinin dikili olduğu toprak parçası" anlamında kullanılmıştır. "Bağ" sözcüğü dördüncü dizede "bir şeyi başka bir şeye tutturma" anlamında kullanılmıştır. Bu iki kullanımda "bağ" sözcüklerinin aralarında hiç anlam yakınlığı yoktur, sözcükler "sesteşlik" anlam ilişkisiyle kullanılmıştır.

CEVAP: A

4. Abartma (mübalağa), bir gerçeği olduğundan üstün ya da düşük göstermedir. C seçeneğinde "kıyametleri koparmak" sözü "bir şeye çok kızarak bağırıp çağırmak, feryat etmek, aşırı gürültülere, kargaşaya yol açmak" anlamında kullanılmıştır. Yoksa gerçekte kıyametin kopması anlamı yoktur. Diğer seçeneklerde bir durumu olduğundan üstün ya da düşük göstermeye örnek yoktur.

CEVAP: C

5. Sayılabilir, ölçülebilir özellikte olan sözcükler nicel anlamlı; sayılamayan, ölçülemeyen, özellik (durum) bildiren sözcükler de nitel anlamlıdır. C seçeneğinde "kurnaz" sözcüğü, çocuğun özelliğini belirtiyor. "Kurnazlık", sayılabilen, ölçülebilen bir kavram değildir, yalnızca bir varlığın (çocuk) özelliğidir. Diğer seçeneklerde nitel anlamlı sözcüğe yer verilmemiştir.

CEVAP: C

6. Anlatımda somut anlamlı bir sözcük soyut anlamda, soyut anlamlı bir sözcük de somut anlamda kullanılabilir. D seçeneğinde somut anlamıyla "görme organı" olan "göz" sözcüğü soyut bir anlam kazanarak "bakış, bakış açısı" anlamında mecaz anlama gelecek biçimde kullanılmıştır. Diğer seçeneklerde benzer bir kullanım yoktur.

CEVAP: D

Parçada I numarayla verilen cümlede, yazar, doğduğu ama 20 yıldır görmediği Gönen'in görüntüsünün zihninde bir serap gibi olduğundan bahsetmiş ve Gönen'in görüntüsünü seraba benzetmiştir. Yine parçada IV numarayla verilen "Pek uzun gurbetlerden sonra vatanına dönen bir adam, doğduğu yerin ufkunu koyu bir sis altında bulup da sevdiği şeyleri uzaktan bir an önce göremediği için nasıl hüzünlenirse ben de tıpkı böyle meraka, sabırsızlığa eş bir acı duyarım." cümlesinde "merak ve sabırlıkla"la ilgili olarak "uzun gurbetten dönen adamın her şeyi sisin altında görüp hüzünlenmesi"yle "kendi duyguları" arasında bir benzerlik kurulmuştur.

CEVAP: B

Duyular arası aktarma, bir duyuya ait özelliğin bir başka duyu için kullanılmasıdır. A seçeneğinde "yumuşak ses" ifadesinde dokunma duyusu işitmeye, B seçeneğinde "keskin koku" ifadesinde dokunma duyusu koklamaya, C seçeneğinde "sert bakış" ifadesiyle dokunma duyusu görmeye, D seçeneğinde "tatlı sözler" ifadesiyle tatma duyusu işitmeye aktarılmıştır. E seçeneğinde duyu aktarmasına örnek yoktur.

CEVAP: E

Numaralanmış cümlelerden I. ve V. cümlelerde "kabarmak" sözcüğü, "gururlanmak, böbürlenmek" anlamında mecaz anlamlarda kullanılmıştır. II. ve IV. cümlelerde "ıslanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak" anlamına gelecek şekilde yan anlamda kullanılmıştır. Kabarmak sözcüğü, II. cümlede "Niceliği artmak, büyümek" anlamına gelecek şekilde yan anlamda kullanılmıştır.

BENİM HOCAM

- Kişileştirme; insana özgü özelliklerin insan dışı varlıklara aktarılmasıyla oluşan bir mecazlı anlatımdır.

Parçada III numarayla verilen cümledeki " öfkeli rüzgârlarına" sözüyle rüzgârın kişileştirildiğini görürüz. Ayrıca IV numarayla verilen cümledeki "yeşiliyle övünen bir orman" sözüyle de ormanın kişileştirildiğini görüyoruz.

Öncüldeki cümlede "kabataslak" sözcüğü, "bir şeyin ayrıntılarına girmeden, ana çizgilerini belirten" anlamında kullanılmıştır. E seçeneğindeki "yüzeysel" sözcüğü de cümlede aynı anlama gelecek şekilde kullanılmıştır.

Öncüldeki cümlede, "sağlam" sözcüğü "güvenilir, bizi yanıltmayan, doğru" anlamlarına gelecek şekilde kullanılmıştır. A seçeneğinde geçen "güvenilir kaynaklar" ifadesi de cümlede aynı anlama gelecek şekilde kullanılmıştır.

CEVAP: A

13. Anlam kapsamı geniş olan sözcükler genel anlamlı; anlam kapsamı dar olan, tek bir varlığı ya da kavramı anlatan sözcükler de özel anlamlıdır. A seçeneğinde "ilçe" genel anlamlı, "mahalle", özel anlamlıdır. B, C ve D seçeneğinde böyle bir sıralama yoktur. E seçeneğinde ise özelden genele bir sıralama vardır.

CEVAP: A

14. Öncüldeki dizelerde "Ay'ın suda şarkı bestelemesi", "küreklerin suya şiir yazması" insandan doğaya aktarma (kişileştirme) örneğidir. Başka bir deyişle dizelerde insandan doğaya bir aktarma yapılmıştır. B seçeneğinde talihin kahretmesi, figan etmesi (bağırması) birer kişileştirme örneğidir. Diğer seçeneklerde kişileştirmeye başvurulmamıştır.

CEVAP: B

15. "Yer" sözcüğünün temel anlamı "bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, meydan"dır. Yer sözcüğünün seçeneklerde açıklanan anlamları, bu temel anlamıyla ilişkilendirilen yan anlamlarıdır. Sözcük, D seçeneği hariç, diğer seçeneklerde açıklanan anlamlarına uygun düşecek biçimde kullanılmıştır. D seçeneğinde "görev, makam" anlamında değil de "önem" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: D

16. Boşboğaz sözcüğünün anlamı, "saklanması gereken şeyleri söyleyiveren, sır saklayamayan, geveze"dir. Karşıt anlamlısı "sır tutan, gözü sıkı, ketum"dur. A seçeneğindeki "ağzı sıkı" sözü "boşboğaz"ın karşıt anlamlısıdır.

CEVAP: A

17. I, III, IV ve V cümlelerde "benzetmek" sözcüğü, "bir kavramı başka bir kavramla ilişkilendirme, aralarında herhangi bir yönden ortaklık, benzerlik olan kavramlardan zayıf olana kuvvetliyle ilişkilendirerek (kuvvetliye benzeterek) anlatma" anlamında kullanılmıştır. II. cümledeki benzetme sözcüğü "argo" olarak "dayak yeme, dövülme" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: B

18. Sanat, bilim, edebiyat, spor gibi çeşitli alanlarda belirli özel kavramların karşılığı olarak kullanılan sözcüklere "terim" denir. A seçeneğinde "şair, mısra, şiir" sözcükleri edebiyatta, B seçeneğinde "beste" sözcüğü müzikte, C seçeneğinde "penaltı" sözcüğü futbolda, D seçeneğinde "dekor, sahne" sözcükleri tiyatroda kullanılan terimlerdir. E seçeneğinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır.

CEVAP: E

19. "Şimdi" sözcüğü, II, III, IV, ve V. cümlelerde "şu anda içinde bulunduğumuz zamanda" anlamına gelecek biçimde temel anlamında kullanılmıştır. Şimdi sözcüğü, I. cümlede "az önce, biraz önce, demin" anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır.

CEVAP: A

20. Öncüldeki dizelerde "dönmek" sözcüğü, "bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek" anlamında kullanılmıştır. Aynı anlamda kullanım B seçeneğinde "meleklere dönmek" - "meleklere benzemek" ilgisinde vardır. Dönmek sözcüğü, A seçeneğinde "geri gelmek, geri gitmek" anlamında, D seçeneğinde "kendini bir yandan bir yana çevirmek" anlamında, E seçeneğinde "bırakılan bir konu veya işe başlamak" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: B

1. "kazanmak" **sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "olumlu bir sonuç elde etmek" **anlamında kullanılmıştır?**

A) Para kazanmak için bu güne kadar yapmadığı iş kalmamış.

B) Biz ekmeğimizi kazanırken hileye hiç başvurmadık.

C) Davayı kazanan avukatın ve müvekkilin keyfine diyecek yoktu.

D) Sizin dostluğunuzu kazanmak için her türlü yalana başvurdu.

E) Dünyada barışın kazanacağına dair inancımı diri tutuyorum.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz cümleye** "süreklilik" **anlamı katmamıştır?**

A) Acılı babanın söyledikleri gündemi aylardır meşgul ediyor.

B) Geçtiğimiz günlerde arka arkaya öyle rahatlatıcı haberler aldım ki...

C) Annemi ikna edebilmek için günlerdir dil döküyorum.

D) Çantamı kapıp kaçan hırsızın arkasından hepimiz bakakaldık.

E) Sen konuşadur, ben bildiğimi okurum.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz ayraç içindeki sözle anlamca uyuşmamaktadır?**

A) Davul sesini duyan bir sürü (pek çok) insan sokağa çıktı.

B) Bu şehir, üstümde olağanüstü (alışılmıştan farklı olan) bir etki bıraktı.

C) Okumayı öğrendiğimden bu yana -elli yıldır- aralıksız (sürekli) okuyorum.

D) Bütün aşk ve sevgi deneyimlerimiz (tecrübelerimiz) bireyseldir.

E) Bir yazarın ömür boyu (ara vermeden, kesintisiz) yazması gerektiğini savunuyordu.

4. Toros Dağları'nın etekleri ta Akdeniz'den başlar.

Ak köpüklerden sarp (I) kayalıklara, karlı doruklara doğru yavaş yavaş (II) yükselir. Akdeniz'in üstünde daima top top (III) ak bulutlar salınır. Kıyılar dümdüz (IV) killi topraklardan oluşur. Düz, killi, sürülmüş topraklardan sonra Çukurova'nın bereketli (V) toprakları başlar.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisi eylemi niteleme göreviyle kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt anlamlı sözcükler kullanılmamıştır?**

A) Sana çirkin dediler
Düşmanı oldum güzelin

B) Ben sıcak bir denize inen
Buzdan bir dağım

C) Gözlerin gözlerime deyince
Felaketim olurdu, ağlardım

D) Akşam nerde bitiyor
Nerde başlıyor şehir

E) Bir şey var aramızda
Onu buldukça kaybediyoruz isteyerek

6. Proje ödevimi gelişigüzel hazırladığım için öğretmenim kızdı.

Altı çizili sözcüğün bu cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

A) Annesini gereksiz yere üzdüğünün farkındaydı.

B) Tezgâhın üstünü özensizce temizledikten sonra yemeği hazırladı.

C) Telefon çalınca elindeki tostu yarım bıraktı.

D) Benim için ne kadar önemli olduğunu tahmin edemezsin.

E) Bahçedeki otları yolmuş, etrafı güzelce süpürmüştü.

7. Yurdumuzda yıllar yılı (I) tartışılan bir aydınlar konusu vardır. Ne zaman halkımızın mutluluğundan, (II) toplumun ilerleyişini köstekleyen gerici kuvvetlerden söz edilse sonunda bu aydınlar sorununa (III) gelinir. Gerçekten yurdumuzun yararına bir birleşim yapabilmiş aydın kişi çok azdır. Bu gerçeğin nedenleri var elbette (IV). İşte bu nedenleri ve varılması gerekli (V) birleşimi, üç kitap içinde araştırmaya, tartışmaya başladı Attila İlhan.

Bu parçada, numaralanmış sözlerle ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) I. söz: sürekli, aralıksız

B) II. sözcük: sevinç, bahtiyarlık

C) III. sözcük: sıkıntı veren durum

D) IV. sözcük:kuşkusuz

E) V. sözcük: yapılması yerinde olan

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?**

A) Yunuslar, saniyede 200 bin titreşime ulaşan ses dalgaları yollar.

B) Ay tutulması sırasında Ay; tamamen karanlıkta kalmaz, bir kısmı kırmızı görünür.

C) Kanal tedavisinin yapılabilmesi için hastanın grip, soğuk algınlığı gibi hastalıklarının olmaması gerekir.

D) Sanatçının kara kalem çalışmalarından oluşan portreleri sanat galerilerinde sergileniyor.

E) Toplum olarak hiçbir meselenin kökten çözümünü bulmak gibi bir derdimiz olmuyor.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme, yapılışı yönüyle diğerlerinden farklıdır?**

A) Bu şehirde insanlar kural kaide dinlemeden hareket ediyor.

B) Şirketin zarar ziyanı neyse karşılayacağını söylüyor.

C) Kimseyle doğru dürüst sohbet edemeden kalkmak zorunda kaldık.

D) Babasından gizli saklı biriktirdiği paralarla bir şeyler almış.

E) Bayramda hısım akraba ziyaretinde bulunmak, ona iyi geldi.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sözcük, benzetme amacı güdülmeden başka bir sözcüğün yerine kullanılmamıştır?**

A) Hafta sonu Mogan'da mangal yapalım dedik.

B) Park yeri sorunu için bina, pazar günü toplanıyor.

C) Babamda da kalp var ama hiç dikkat etmiyor.

D) Güller diyarında bu yaz, lavanta bahçelerini gezdik.

E) Son günlerde sıkı diyette, sadece yeşillik yiyormuş.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ayraç içindeki sözün anlamını içeren bir söz yoktur?**

A) Müdürün hasıraltı ettiği evraklardan biri de benimki. (yok etmek)

B) Sanat eleştirileri yaparken daha hassas olmalısınız. (duyarlı davranmak)

C) Yaşadığı acıları, sıkıntıları bir gün olsun kimseye anlatmadı. (hiçbir zaman)

D) Arkadaşlarıyla tanıştım ama hiçbirini tutmadım. (beğenmek, onaylamak)

E) Yağmurlu havalarda içime çöken yalnızlık duygusu, beni yoruyordu. (yoğun bir biçimde hissetmek)

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde duyular arası aktarma yapılmamıştır?**

A) Havaalanına kadar geldiler, beni sıcak sözlerle uğurladılar.

B) Virajın bu kadar keskin olduğunu fark edemedim.

C) Kadife sesiyle bize ne gazeller, ne türküler okudu.

D) Bulduğu en yumuşak mindere oturur, bize oradan bakardı.

E) Bahçeye serilen tarhananın baygın kokusuyla kendimize geldik.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla birlikte verilmemiştir?**

A) Benim için söylediklerini duyunca yanına gitmek istemiyorum, ayaklarım bir türlü gitmiyor.

B) Bugüne kadar onurumla gururumla yaşadım, kendi ayaklarım üstünde durmayı başardım.

C) Siz de amma nazlandınız, ayağınıza kira mı istiyorsunuz?

D) Bak gör, zamanı gelecek ve bize çok yalvarıp ayağımıza düşecek.

E) Bırakalım da müdür bey biraz dinlensin, yoldan gelir gelmez ayağının tozu ile toplantı yapmayalım.

14. Sözlü ve yazılı anlatımda deyimlerin önemli ve ayrı bir yeri vardır. Bunlardan "akıl almak" (I) deyimi danışmak, görüş almak; "aklı almamak" (II) deyimi inanılacak gibi olmamak; "akıl durdurmak" (III) deyimi çok şaşırtıcı olmak; "akıl erdirememek" (IV) deyimi herhangi bir önlem veya çare düşünememek; "akıl yürütmek" (V) deyimi herhangi bir konuda fikir vermek, tahminde bulunmak anlamında kullanılmaktadır.

Yukarıdaki numaralanmış deyimlerden hangisi yanlış açıklanmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili söz deyim değildir?**

A) Günümüzde esnafla ilişkimiz paranın el değiştirmesinden öteye gitmiyor.

B) En yakınlarına içini dökerek dertlerini unutmaya çalışıyor.

C) Yağmurlu bir bahar günü kırlarda koşmanın tadına doyum olmaz.

D) Eski mahallemizdeki komşularımızla içtiğimiz su ayrı gitmezdi.

E) Kendinizle teklifsizce konuşabiliyorsanız dünyanın en huzurlu insanısınız.

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir deyim, açıklamasıyla birlikte verilmiştir?**

A) Akşama kadar gezmekten ayaklarıma kara sular indi.

B) Ankara'ya taşınacaklarını duyunca içim içime sığmadı.

C) Aylardır işsiz güçsüz dolaşıyor, boş gezenin boş kalfası.

D) Ailemi, hep böyle dişimden tırnağımdan artırarak yaz tatiline götürüyorum.

E) Anne ve babaların çocuklarını göklere çıkarıp bir dediklerini iki etmemesi son derece yanlıştır.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme, başka sözcüklerle öbekleşerek deyim oluşturmamıştır?**

A) Ne zaman köye gitsek bizim için deli divane oluyorlar.

B) Turistler, bölgedeki halktan ilgi alaka gördükçe mutlu oluyorlar.

C) Sizinle baş başa kalıp bu konuyu konuşmak istemiştim.

D) Çocukluğumda bir roman elden ele dolaşır, herkes okurdu.

E) Ölümle burun buruna gelen gençler, hayli korkmuş.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "göz" sözcüğü, deyim içinde kullanılmamıştır?**

A) Dergideki kelime hataları gözünden kaçmış olmalı.

B) Biz kimleri gözümüzden gönlümüzden çıkarmadık ki...

C) Yapılan röportajları görmek için bu dergileri de gözden geçirmek lazım.

D) Bugünlerde ne kadar çalışırsam çalışayım yaptıklarım göze görünmüyor.

E) Şikâyetlerin çoğu göze batan lenslerden kaynaklanıyor.

19. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikilemeyi oluşturan sözcüklerin her ikisi de tek başına kullanılamaz?**

A) Pazardaki ezik büzük domatesleri toplayıp gelmiş.

B) Çoluk çocuk bahçede toplanmış, oynuyorlar.

C) Haberi alınca apar topar hazırlanıp geldik.

D) Yarım yamalak Türkçesiyle bir şeyler anlatmaya çalıştı.

E) Üzerindeki eski püskü paltosunu hiçbir gün çıkarmadı.

20. Eleştirmenin de bir okur olduğunu yadsıyanlar (I), onun okurun temsilcisi gibi davranmak zorunda kalışına (II) aldanırlar. Bir bakıma (III), okur adına okumakta, değerlendirmekte, sonuçlar çıkarmaktadır eleştirmen. Gelgelelim (IV), aklı başında (V) hiçbir eleştirmen bu davranışı kendisi seçmez. Edebiyat kamuoyuna yükler bu sorumluluğu.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerle ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) I. söz: Ciddiye almamak

B) II. söz: Yapmaya mecbur olmak

C) III. söz: Başka bir düşünüşle

D) IV. söz: Ne var ki

E) V. söz: İyi, doğru düşünen

Sözcüğün ve Sözün Anlamı - III

1. "kazanmak" sözcüğü, C seçeneğinde verilen cümlede "olumlu, iyi bir sonuç elde etmek" anlamında kullanılmıştır. "davayı kazanmak", "davadan olumlu bir sonuç elde etmek" demektir.

"kazanmak" sözcüğü; A ve B seçeneğindeki cümlelerde "kazanç sağlamak", D seçeneğinde "kendinden yana çekmek", E seçeneğinde ise "üstün gelmek, galip gelmek" anlamında kullanılmıştır.

CEVAP: C

2. "süreklilik" anlamı A seçeneğindeki "aylardır" ve C seçeneğindeki "günlerdir" sözcüklerinde doğrudan bulunmaktadır. D seçeneğindeki "-ekal" eki ve E seçeneklerindeki "-adur" eki "eylemin devam ettiğini, sürdüğünü" bildirir.

Ancak B seçeneğinde verilen "geçtiğimiz günlerde" sözünde, eylemin "geçmiş zamanda yapılıp sonlandığı" anlamı vardır.

CEVAP: B

3. Bu tarz sorularda, yerine koyma tekniğini kullanmak gerekir. Ayraç içinde verilen sözü ve çağrıştırdığı anlamı cümlenin tamamını okuyarak eşleştirelim:

A) "Davulun sesini duyan pek çok insan sokağa çıktı.

B) Bu şehir, üstümde alışılmıştan farklı bir etki bıraktı.

C) Okumayı öğrendiğimden bu yana -elli yıldır- sürekli okuyorum.

D) Bütün aşk ve sevgi tecrübelerimiz bireyseldir.

E seçeneğindeki cümlede "ömür boyu" sözü "her zaman, devamlı" gibi zaman anlamındadır ancak "ara vermeden, kesintisiz" sözü durum anlamındadır. (Bir insan ömür boyu yazabilir ama 2 gün, 2 hafta, 2 yıl vb. aralar verebilir.)

CEVAP: E

4. Soru köküne dikkat ederseniz "eylemi niteleme göreviyle kullanılmıştır" diyor. O hâlde "Bu soruda önceki sorularda yaptığım gibi 'Nasıl?' sorusunu sorayım, cevabı bulurum." diyemezsiniz. Soru kökü, sınırı çizmiş, eylemi niteleyen sözcüğü bul, diyor!

I. "sarp" → kendinden sonraki "kayalıklar" ismini niteler.

II. "yavaş yavaş" → kendinden sonraki "yükselir" eylemini niteler.

III. "top top" → kendinden sonraki "bulutlar" ismini niteler.

IV. "dümdüz" → kendinden sonraki "killi toprak" isim öbeğini niteler.

V "bereketli" → kendinden sonraki "topraklar" ismini niteler.

O hâlde eylemi niteleyen söz, II numaralı "yavaş yavaş" sözüdür.

CEVAP: B

5. A seçeneğinde "çirkin - güzel", B seçeneğinde "sıcak - buz (soğuğu çağrıştırır)", D seçeneğinde "bitmek - başlamak" ve E seçeneğinde "bulmak - kaybetmek" sözcükleri karşıt anlamda kullanılmıştır.

Ancak C seçeneğinde karşıt anlamda kullanılmış bir sözcük yoktur.

CEVAP: C

6. TDK Sözlük, "gelişigüzel" sözcüğünü "Herhangi bir, baştan savma, rastgele, lalettayin" olarak tanımlamıştır. O hâlde seçeneklerde "özensiz, rastgele, baştan savma" anlamını veren sözcük bulmalıyız.

B seçeneğindeki "Tezgâhın üstünü özensizce temizledikten sonra yemeği hazırladı." cümlesinde "özensizce" sözcüğü, anlamca "gelişigüzel" sözcüğüyle eş değerdir.

CEVAP: B

7. **HATIRLAYALIM**

- Bu soruda altı çizili sözcüklerle seçeneklerde verilen açıklamaların anlamca eşleşip eşleşmediğini görmek için yerine koyma tekniğini kullanmalıyız.
- Açıklamada verilen bütün sözcüklerin, altı çizili sözün anlamını karşılaması gerektiğini unutmayın. Diyelim açıklamada üç söz verildi, altı çizili sözcük seçenekteki iki açıklamayı karşılıyor, birini karşılamıyorsa doğru yanıt olmaz. Hepsini karşılaması gerekir.
- Ayrıca sözcük anlam - söz anlam sorularının tamamında olduğu gibi sadece verilen sözü değil, o sözün cümledeki anlamını göz önünde bulundurmalıyız.

Bu açıklamalar doğrultusunda II, III, IV ve V numarayla verilen sözlerin, seçeneklerde verilen anlamlarla örtüştüğünü, cümlede bu anlamlarla kullanıldığını görürüz.

I numarayla verilen "yıllar yılı" sözünün -cümledeki anlamını da düşünürsek- A seçeneğinde verilen "sürekli" sözcüğünün anlamını karşıladığını ancak "aralıksız" sözcüğünün anlamını karşılamadığını görürüz.

CEVAP: A

8. **HATIRLAYALIM**

- Terim anlam; bilim, sanat, spor, meslek alanına özgü kavramları karşılığında kazandığı anlamdır.

A seçeneğindeki "titreşim", "ses dalgaları" → fizik

B seçeneğindeki "Ay tutulması" → coğrafya, astronomi

C seçeneğindeki "kanal tedavisi", "grip", "soğuk algınlığı" → tıp

D seçeneğindeki "kara kalem çalışma", "portre" → resim

E seçeneğinde terim anlamlı sözcük yoktur. "kök" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır. ("kök" sözcüğü, kullanıldığı cümleye göre matematik terimi, coğrafî terim, dil bilgisi terimi" olarak da kullanılabilir.)

CEVAP: E

9. **HATIRLAYALIM**

- İkilemeler, yapılışı ya da anlamsal kuruluşu bakımından şöyle incelenir:
- Aynı sözcüğün tekrarıyla, eş anlamlı sözcüklerle, yakın anlamlı sözcüklerle, karşıt anlamlı sözcüklerle, biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle, ikisi de anlamsız sözcüklerle, ek alarak, yansıma sözcüklerle vs.

Buna göre A, B, D ve E seçeneklerinde verilen ikilemelerin eş anlamlı sözcüklerle C seçeneğindeki "doğru dürüst" ikilemesinin ise yakın anlamlı sözcüklerle kurulduğunu görürüz.

CEVAP: C

10. **HATIRLAYALIM**

- Bir sözcüğün benzetme amacı olmadan başka bir sözcük yerine kullanılmasına ad aktarması (mecazımürsel) denir.
- Ad aktarmasında sözcükler arasında çeşitli anlam ilgili bulunur: eser-sanatçı, parça-bütün-iç-dış, renk-varlık, yön-topluluk, yer-yönetim...

Buna göre, seçenekleri incelediğimizde A seçeneğinde "mangal-et, balık, sucuk, köfte...", B seçeneğinde "bina-bina sakinleri", C seçeneğinde "kalp-hastalık" ve E seçeneğinde "yeşillik- marul, maydanoz, nane, tere, roka..." sözleriyle ad aktarması yapıldığını görüyoruz.

D seçeneğinde ise "güller diyarı" denilerek Isparta kastedilmiş, dolaylama yapılmıştır. (Dolaylama, bir sözcükle anlatılacak bir durumu, kavramı, varlığı birden fazla sözcükle anlatmaktır.)

CEVAP: D

11. Bu soru yerine koyma tekniğini uygulayabileceğimiz bir sorudur. Ayraç içinde verilen sözleri, cümlede karşılayan bir söz olup olmadığına bakacağız:

A) "hasıraltı etmek", "yok etmek" demek değildir; "(bir süreliğine) görmezden gelmek, yok saymak" demektir.

B) "hassas olmak" sözü, "duyarlı davranmak" anlamını içerir.

C) "bir gün olsun" sözü, "hiçbir zaman" anlamını içerir.

D) "tutmadım" sözü, "beğenmek, onaylamak" anlamını içerir.

E) "çökmek" sözü, "yoğun bir biçimde hissetmek" anlamını içerir.
Görüldüğü gibi A seçeneğinde, ayraç içinde verilen sözü karşılayan bir kullanım yoktur.

CEVAP: A

12. **HATIRLAYALIM**

- Bir duyuya ait bir özelliğin başka bir duyuya aktarılmasına duyular arası aktarma denir.
- Duyular arası aktarma olması için duyuyu karşılayan sözcüğün, kendi anlamından sıyrılarak mecaz anlam kazanması gerekir.

Buna göre, seçenekleri inceleyelim:

A seçeneğindeki "sıcak söz"de "dokunma duyusundan işitme duyusuna, B seçeneğindeki "keskin viraj"da dokunma duyusundan görme duyusuna, C seçeneğindeki "kadife ses"te görme duyusundan işitme duyusuna, E seçeneğindeki "baygın koku"da görme duyusundan koklama duyusuna aktarma yapılmıştır.

D seçeneğindeki cümlede duyular arası aktarma yapılmamıştır. "yumuşak" sözcüğü dokunma duyusunu hâlâ karşılıyor, mecaz anlamda kullanılmamıştır. Cümlede "yumuşak bakış", "yumuşak ses" vb. deseydi o zaman duyular arası aktarma olurdu.

CEVAP: D

13. A seçeneğinde "ayağı gitmemek" deyimi ve açıklaması olan "gitmek istememek" sözü birlikte verilmiştir.

C seçeneğinde "ayağına kira istemek" deyimi, "nazlanmak" açıklamasıyla birlikte kullanılmıştır.

D seçeneğinde "ayağa düşmek" deyimi, "yalvarmak" açıklamasıyla birlikte kullanılmıştır.

E seçeneğinde "ayağının tozu ile" deyimi, "yoldan gelir gelmez", "hemen dinlenmeden" açıklamalarından biriyle cümlede birlikte kullanılmıştır.

B seçeneğinde "kendi ayakları üstünde durmak" deyimi kullanılmıştır ancak bu deyimin açıklaması "başkasının yardımına ihtiyaç duymadan güçlü bir biçimde sorunları çözebilecek durumda olmak"tır. Bu yüzden bu açıklama cümlede yer almamıştır.

CEVAP: B

14. Öncülde verilen deyimleri anlamları bakımından incelediğimizde "akıl erdirememek" deyiminin yanlış açıklandığını görürüz. Bu deyimin anlamı "ne olduğunu anlayamamak, sırrını çözememek"tir. "Herhangi bir önlem veya çare düşünememek" anlamındaki deyim ise "akıl etmek / akıl edememek"tir.

CEVAP: D

15. **HATIRLAYALIM**

- Deyimler, mecazlı ve kalıplı sözlerdir.
- Soyut bir durumu karşılar ve öğüt vermez.
- En az iki sözcükten oluşur.
- Genelde mastar ekleriyle çekimlense de cümle şeklinde olan deyimler de vardır.

A seçeneğinde verilen "el değiştirmek" sözü, "bir şeyin kullanımı veya mülkiyeti bir kimseden başka bir kimseye geçmek" anlamına gelen bir deyimdir. B seçeneğindeki "içini dökmek" sözü, "derdini anlatmak" anlamında bir deyimdir. C seçeneğindeki "tadına doyamamak" sözü, "herhangi bir şeyi çok beğenmek" anlamında bir deyimdir. D seçeneğindeki "içtikleri su ayrı gitmemek" sözü, "sıkı fıkı dost, arkadaş olmak" anlamında deyimdir. Bu deyimler, kalıplaşmış sözlerdir.

Ancak, E seçeneğinde verilen "teklifsizce konuşmak" sözü bir deyim değildir. Bu söz, "rahat konuşmak" anlamındadır, kalıplaşmamıştır, mecazlı değildir.

CEVAP: E

16. **HATIRLAYALIM**

- Deyimin açıklamasıyla birlikte verilmesi demek, bir cümlede hem deyimin hem de deyim ne anlama geliyorsa o açıklamanın cümlede kullanılması demektir. Bu, duruluk ilkesine aykırı bir kullanım ama, bunu deyimin anlamını pekiştirmek adına başvurulan bir yol diye düşünebilirsiniz.
- Bu tarz sorularda seçeneklerde deyim ve o deyimin nedeni olan bir cümle, çeldirici olarak verilebilir. Dikkat!

A seçeneğinde deyim, "ayaklarıma kara sular inmek"tir, açıklaması "çok yorulmak"tır. Cümlede açıklaması yok ama "akşama kadar gezmekten" diye gerekçesi var. (Akşama kadar gezdiği için (neden) / ayaklarına kara sular iniyor (sonuç).)

B seçeneğinde deyim "içi içine sığmamak"tır, açıklaması "telaş, sabırsızlık, coşkunluk göstermekten kendini alamamak"tır. Cümlede açıklama yok ama "Ankara'ya taşınacaklarını duyunca" diye nedeni var.

C seçeneğinde deyim "boş gezenin boş kalfası"dır. Açıklaması "hiçbir işte çalışmamak, işsiz güçsüz gezmek, dolaşmak"tır. Görüldüğü gibi cümlede deyim ve açıklaması birlikte verilmiş.

D seçeneğindeki deyim "dişinden tırnağından artırmak"tır, açıklaması olan "yiyecek giderlerini kısarak para biriktirmek" sözü, cümlede yok.

E seçeneğinde iki deyim vardır. Birinci deyim "göklere çıkarmak"tır, açıklaması olan "birini ya da bir şeyi aşırı derecede övmek" sözü, cümlede yoktur. İkinci deyim "bir dediğini iki etmemek"tir. Bu deyimin açıklaması "her istediğini hemen yapmak"tır. Bu açıklama da cümlede yoktur.

CEVAP: C

17. İkilemeler, başka sözcüklerle öbekleşerek deyim oluşturabilir. Bu durumda kalıp söz olurlar, soyut bir durumu karşılarlar.

A seçeneğindeki "deli divane olmak" sözü "aşırı derecede ilgi göstermek", C seçeneğindeki "baş başa kalmak" sözü, "biriyle yalnız kalmak", D seçeneğindeki "elden ele dolaşmak" sözü, "çok sahip değiştirmek", E seçeneğindeki "burun buruna gelmek" sözü, "beklenmedik bir anda karşılaşmak, çok yaklaşmak" anlamına gelerek deyim olmuşlardır.

Ancak B seçeneğindeki "ilgi alaka görmek" sözü gerçek anlamında kullanılmıştır. Deyim olması için soyut bir durumu karşılaması gerekir.

CEVAP: B

18. A seçeneğinde "gözünden kaçmak", B seçeneğinde "gözünden gönlünden çıkarmak", C seçeneğinde "gözden geçirmek", D seçeneğinde "göze görünmemek" sözleri kalıplaşmış ve soyut bir durumu karşılayan deyimlerdir. Ancak E seçeneğinde "göz" sözcüğü, deyim içinde kullanılmamıştır. Çünkü, "bir şeyin / cismin göze batması", gerçek anlamdır. Ama "Son günlerdeki tavırların herkesin gözüne batıyor." deseydi o zaman "aşırı derecede görünür olmak; uygunsuz, yakışıksız görünmek" anlamında olur, deyim olurdu.

CEVAP: E

19. İkilemeyi oluşturan sözcüklerin ikisi de tek başına kullanılamıyorsa ikisi de anlamsız sözcüklerle kurulan ikileme arayacağız:

A seçeneğindeki "ezik büzük", B seçeneğindeki "çoluk çocuk", D seçeneğindeki "yarım yamalak", E seçeneğindeki "eski püskü" sözleri, biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle kurulan ikilemelerdir. (İkilemeyi oluşturan sözcüklerden altını çizdiklerimiz tek başına kullanılamaz.)

Ancak C seçeneğindeki "apar topar" ikilemesi, ikisi de anlamsız sözcüklerle kurulmuştur. Bu sözcüklerden her ikisi de tek başına kullanılamaz.

CEVAP: C

20. Yerine koyma tekniğini uygulayacağımız bu soruda seçeneklerde verilen sözleri numaralanmış sözlerin yerine getirerek cümleyi okumalıyız.

I numarayla verilen "yadsımak" sözcüğü "inkâr etmek, reddetmek" anlamına gelmektedir. Oysa A seçeneğinde "ciddiye almamak" sözü verilmiştir. "Ciddiye almamak" sözüyle "yadsımak = inkâr etmek, reddetmek" sözü anlamca birbirini karşılamaz. Diğer sözcükler ve verilen anlamlar birbirini karşılar.

CEVAP: A

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim kullanılmamıştır?**

A) Kitap eklerine burun kıvırmak yerine onları takip etmek, sizde bir bilinç oluşturacaktır.

B) Her mecrada karşınıza çıkan yazarları hemen bağrınıza basmak yerine anlamaya çalışın.

C) Karşılaştırmalı okumalar yaparak edebiyatın besleyici özelliklerini açığa çıkarın.

D) Geçmişine sırtını dönen okurun piyasa kitaplarından etkilenmesi kaçınılmazdır.

E) Yayın ilkeleri kemikleşen, yayın politikasından vazgeçmeyen yayınevlerini takip ederim.

2. (I) Bu şiir, yazının biçimsel olanaklarından pek az yararlanılarak hazırlanmış. (II) Vurgulanmamış düşünceler, öne çıkmayan duygular, duygulanmalar var. (III) Şair öncelikle yabancı sözcüklere yer vermeden okuru içtenliğinden kuşkuya düşürmemeye önem vermiş. (IV) Dizelerinde, her okurun ilgisini çekebilecek nitelikte ilginç bir olayı yansıtmış. (V) Başarısının, anlatmak istediklerini süssüz, söz sanatlarına yaslanmadan yansıtabilmesine bağlı olduğunu biliyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde "Anlatımı gösterişsiz ve yalındır." **cümlesindeki anlamı içeren bir söz kullanılmıştır?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme, biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle kurulmuştur?**

A) Sizden ses seda çıkmayınca gelmeyeceğinizi düşündük.

B) Beni görünce köşe bucak kaçacağına bana olan borcunu ödesin.

C) Baksana adamın gözleri fıldır fıldır, ona nasıl güvenelim?

D) İncesu'dan Türközü'ne kadar derme çatma onlarca evi bir gecede yıktılar.

E) Yaşlı kadın, üzerindeki yırtık pırtık paltoyla gelince içim acıdı.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözler, soyut bir kavramı, durumu somutlaştırmamaktadır?**

A) Edebiyatımızda bütün büyük yazarlar, okurun ruhuna sızmayı başarırlar.

B) Kimsenin birbirine acımadığı, birinin ötekine yardım etmediği bir çağdayız.

C) Geçmişine bir çizgi çeken kişi, ne yaşadığı anı bilir ne geleceğin kıymetini.

D) Yazar, bu yıla kadar rafa kaldırdığı romanının ana hatlarını oluşturmaya başlamış.

E) Ailesinin gölgesinde yaşayan bireylerde öz güven eksikliği ve asosyallik görülüyor.

5. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde karşıt çağrışımlar içeren sözler kullanılmıştır?**

A) Sesimi alıp da kaybetse rüzgâr
Versem gözlerimi bir sonsuz renge

B) Dağlara, denizlere, ovalara
Uzansaydık, yağarak, iplik iplik

C) Azap kuleleri, cüceleşmiş devlerin
Kör mazgallarında raksı var alevlerin

D) Güzel sevdi diye yiğit asmazlar
Bir zaman söylenir diller içinde

E) Topraktan doğup da toprağı yoğurandır onlar
Veresiye canlarını doğurandır onlar

6. (I) Günlerce sıcaktan nefes aldırmayan bir hava tüm şehri evlerine hapsetmişti. (II) Bugünse büyük kubbeli serin divan, daha sakin, daha gölgeliydi. (III) Divanın pencerelerinden süzülen mavi, mor, sincap rengi bahar aydınlığı, çinilerinin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu. (IV) Yüksek ipek şiltelere diz çökmüş yorgun vezirler, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlardı. (V) Uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutan yaşlı sadrazamın sönük gözleri, çok uzak, çok karanlık şeyler düşünüyor gibi, var olmayan noktalara dalıyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, "nefes aldırmayan" sözünde abartma söz konusudur.

B) II. cümlede, "divan" sözcüğüyle ad aktarması yapılmıştır.

C) III. cümlede, "süzülen aydınlık" sözünde doğadan doğaya aktarma yapılmıştır.

D) IV. cümlede, nitel anlama gelen birden fazla sözcük kullanılmıştır.

E) V. cümlede, "sönük" sözcüğü yan anlamda kullanılmıştır.

7. **Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde sadece gerçek anlam vardır?**

A) Al elmaya taş atan çok olur.

B) İşine hor bakan, boynuna torba takar.

C) Köpek suya düşmeyince yüzmeyi öğrenmez.

D) Balık ağa girdikten sonra aklı başına gelir.

E) Zorla güzellik olmaz.

8. 4.6 milyar yaşında olduğu düşünülen (I) (varsayılan) dünyamız ilk insan olan Adem'den beri sayısız (II) (pek çok) medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu medeniyetlerden bazıları öyle (III) (o kadar) gelişmiştir ki bugün bile insanoğlu bu toplumların yaptığı (IV) (ortaya koyduğu) eserleri araştırıp anlamaya, onların kullandığı teknoloji ve bilgiden yararlanmaya (V) (faydalanmaya) çalışmaktadır.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisi ayraç içindeki sözün anlamını içermemektedir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Yazmaya yeni başlayanlar için tek önerim var: Okumak, okumak, okumak ve sonra yazmak. Okumak derken kalıcı, sahici eserlerden söz ediyorum. Yazmak, ancak okumakla öğrenilebilen bir eylemdir. Gerekli olan bir diğer özellik de sabırdır. Yazmak, maratona benzer ve gelecek için yapılır. Bugün, kısa yoldan üne kavuşmak isteyenler ancak gel geç yazarlar olurlar ve gelecekte adlarından bile söz edilmez. Gerçek edebiyat için insanın kendini edebiyatla zehirlemesi gerekir.

Bu parçada geçen "gel geç yazar" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Yazın dünyasında ses getirmemeleri

B) Kalıcı olmayıp hemen unutulup gitmeleri

C) Kendilerini izleyen bir kesimin oluşmasını engellemeleri

D) Derinliği olmayan ürünler ortaya koymaları

E) O günün beğenisine hitap etmeleri

10. Ne zamandır, bir kasaba yaşamını özlüyorum biliyor musunuz? Herkesin birbirini tanıdığı; sokaklarında yürürken adım başı selamlaşılan, her şeyin zevkle yaşandığı küçük şehir yaşamına hayranlığım gittikçe artıyor.

Bu parçadaki altı çizili sözün cümleye kattığı anlamın benzeri aşağıdakilerden hangisinde vardır?

A) Ahmet'le birbirine çok yakın yerlerde oturduğumuzu yeni fark ettik.

B) Artık, sokaklarda eskisi gibi sık sık seyyar satıcılara rastlanmıyor.

C) Gereğinden çok konuşup hepimizin başını ağrıttı.

D) Beni görür görmez boynuma sarılıp yanaklarımdan öptü.

E) Yasemin, karşılaştığımız her yerde boynuma sarılıp gönlümü alır.

11. Edebiyat tarihinde en etkileyici eserlerden bazıları yazarı öldükten sonra okurla buluşabilmiştir. Yarım bırakılan hikâyeler, taslaklar, notlar... Bir esere dair geride kalmış tüm taslaklar ve notlar, nihayetinde gene edebiyata hizmet eder. Peki, bütünlüğe kavuşturulmamış bir esere yaratıcısının bilgisi ya da isteği dışında şekil vermeye, onun adına "Bunu anlatmak istedi." hatta "Bu şekilde anlatmak istedi." demeye kimsenin hakkı var mıdır? Akla gelen bariz örnekleri düşünürsek "Yok." dememiz güç.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazarın eserine almadığı her detayın bir gün başka bir yazar tarafından işleneceği

B) Yazma sürecinde yazarın yararlandığı kaynakların edebî camiada referans alınacağı

C) Yazarken yazarı etkileyen detayların yazıyı anlamayı daha da kolaylaştıracağı

D) Yazarın vefatından sonra yayımlanan yazıların, yazarın anlaşılmasını sağladığı

E) Yazma sürecinde yazıdan arta kalanların da yazın dünyasının işine yaradığı

12. Tanzimat'ta şiir kalıpları, kelimeler radikal bir değişime uğramamıştı ama kavramlar yeniydi. Özgürlük, vatana bağlılık, kişi hakları yeni duyuluyordu. Batı'nın sokağa çıkmış kavramları, bizde yavaş yavaş aydın çevrelere sızmıştı.

Bu parçada geçen "sokağa çıkmış" **sözüyle kavramlarla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Değerini, önemini kaybetmiş

B) Zahmetsizce elde edilmiş

C) Halk tarafından anlaşılıp benimsenmiş

D) Özgünlüğünü yitirerek sıradanlaşmış

E) Anlaşılır olmaktan uzaklaşmış

Roman yazarak insan ruhunun katmanlarına inmeye çalışan öncü yazar, Dostoyevski'dir. Onun için yapılan "ruh devrimciliği" nitelemesi buradan gelir. Kahramanlarının iç dünyasındaki çalkantıları, gelgitleri en ince ayrıntısına kadar anlatan en büyük kalemdir Dostoyevski. *Suç ve Ceza* romanında Raskolnikov karakterinin parçalanan ruhunu, vicdanını bütün benliğinizde hissedersiniz.

Bu parçadaki altı çizili sözle Dostoyevski ile ilgili anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanın iç dünyasını oluşturan tabakaları anlatmaya gayret etmesi

B) Düşünce ve duygu dünyasını yansıtmaya çalışması

C) Hayal dünyasıyla ilgili bilinmeyenleri gözler önüne sermesi

D) İnsanın anlatmaya, göstermeye çekindiği gerçek yanını korkmadan yansıtması

E) İnsanı insan yapan bütün özelliklerini bütün çıplaklığıyla vermesi

Necati Cumalı, bütün şiirlerini okuduğum, düzyazısıyla şiiri arasında zaman zaman yorumu güçlendirmek için göndermeler yaptığım bir şairdir. Ancak, bence Cumalı'nın asıl üzerinde durulmaya değer yönü Türk şiirindeki değişimleri şiirine korkusuzca sokmasıdır.

Bu parçadaki altı çizili sözün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

A) Behçet Necatigil, klasik şiirimizden nelerin, nasıl alınacağının yöntemini farklı bir bakış açısıyla sergilemiştir.

B) Fahri İz, divan şiirinin yaşamdan tamamen kopuk olduğu savına karşı çıkmıştır.

C) Yahya Kemal'in önemle incelenmesi gereken yanı, geleneği yenilemedeki becerisidir.

D) Tanzimat Dönemi'nde eskiye yöneltilen eleştirilerin, şiirin sorunlarından değil, kavramların yeniliğinden kaynaklandığı kanısındayım.

E) Edebiyatımızda şiirin, düşünceyle birlikte, şiir özelliği kazanmasında Melih Cevdet'in emeği büyüktür.

İnsani ilişki eksikliğinin travmalarını, aşkların sınırlarını, kaçınılmaz sonları dile getirmekte de çok başarılı bir yazar. Herkesin paylaşabileceği bir ruh durumunu basit cümlelerle, **can alıcı** ayrıntılarda yakalayıveriyor.

Bu parçadaki koyu yazılmış sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Herkesçe kabul gören

B) En önemli, çarpıcı

C) Yüzeysel olmayan, derin

D) Kalıcı olan

E) Duygu içermeyen

16. Günümüzün usta şairleri, divan şiiri geleneğinden biçim ustalığından çok şey öğrendi. Öğrenme sözcüğünün altını çizelim. O şiiri anlamayı, özümlemeyi bilenler, onun yaşayan yanını saptayabilenler, ondan yararlandı çünkü.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güncelliğini yitirmeyen yönlerini belirleyebilenler

B) Söyleyişteki farklılıkları ortaya koyabilenler

C) Geçmişi anlamada en önemli ölçüt olduğunu fark edenler

D) Toplumsal olaylarla bağlantısının kopukluğunu bilenler

E) Sanatsal yanını görmek için çaba harcayanlar

17. Kitabını tamamlayan her yazar, yayımlatacak bir yayınevi bulmak zorundadır. Böylece kitabı yazarken "kendi" olan yazar, yabancı olanla tanışır çünkü yayınevlerinin de kendilerine göre seçimleri, edebiyat anlayışları vardır. Demek ki seçtiği yayınevinin kabına sığmaya çalışacaktır yazar.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ortak çıkarları gözetmeye çalışmak

B) Karşılaştığı olumsuzlukları görmekten kaçınmak

C) Ödün vererek uzlaşmacı bir tutum sergilemek

D) Çevresindekilere kendi görüşlerinin doğruluğunu kanıtlamak

E) Düşüncelerini karşı tarafın düşünceleriyle örtüştürmeye çalışmak

18. Bihter'i ruhsal olarak da tedirgin eden hastalığı, onu neredeyse evde oturmaya mahkûm etmişti. Ara sıra telefonlaşıyor, o gezdiğimiz yerlerde buluşup söyleşmeyi diliyorduk içtenlikte. Buluşmalar hep bir başka bahara kalıyordu. Zaten hiç tekrarlanamadı bu buluşmalar.

Bu parçadaki "bir başka bahara kalmak" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Başka bir zamana ertelemek

B) Umudunu kaybetmeden beklemek

C) Fırsat yaratamamak

D) Uygun zamanı ve yeri denk getirememek

E) Olmasını içtenlikle istemek

19. Ne yüzyılınıza ne de kendi düşüncelerinize özellikle bağlı kalmaya çalışmalısınız bence çünkü zaten onlara bağlısınız. Belli bir sesiniz, belli bir yüzünüz var. Ayrıca belli de bir yazma tarzınız var. Ne kadar çabalarsanız çabalayın onlardan kaçamazsınız.

Bu parçadaki "belli bir sesi, belli bir yüzü olmak" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Kurallara ve dayatmalara boyun eğmeyen bir kişiliğe sahip olmak

B) Sıradan bir anlayışın temsilcisi olmak

C) Toplumu yönlendirecek bir tutumdan kaçınmak

D) Özgün bir anlatıma ve kişiliğe sahip olmak

E) Bütünden kopuk bir anlatım sergilemek

20. Yazarlık, kendi kendisinin eleştirmeni olabilen insanların işidir. En iyi yol, yazdıklarını kimseye göstermeden kendi kendine geliştirip parlatmasıdır yazarın. Yazdığı her yazı için usta bellediklerinden onay alanların, yazarlık kumaşı gevşek dokunur.

Bu parçadaki "yazarlık kumaşının gevşek dokunması" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Kendinden öncekilerin etkisinde kalarak kişiliği biçimlenememek

B) Yeterli birikim ve tecrübeye sahip olamamak

C) Yazarlığın gerektirdiği niteliklerle yeterli biçimde donanamamak

D) Öz eleştiri yapabilme becerisi kazanamamak

E) Çevresinden aldıklarını sağlıklı yansıtamamak

1. **HATIRLAYALIM**

- Deyimler; en az iki sözcükten oluşan, kalıplaşmış sözlerdir.
- Soyut bir durumu (kızgınlık, telaş, fedakârlık, yorgunluk, ihtiyatlı olma vs.) karşılar.
- Öğüt vermez, yol göstermezler.

A seçeneğinde verilen "burun kıvırmak" sözü, "önem vermemek, beğenmemek, küçümsemek" anlamında kullanılan bir deyimdir.

B seçeneğinde verilen "bağrına basmak" sözü, "(bir kimseyi) koruyup kayırmak" anlamında kullanılan bir deyimdir.

C seçeneğinde verilen "açığa çıkarmak" sözü, "(bir durumu) ortaya çıkarmak, gözler önüne sermek, anlaşılır duruma getirmek" anlamında kullanılan bir deyimdir.

D seçeneğinde verilen "sırtını dönmek" sözü, "sırt çevirmek, bir şeye veya bir kimseye önem vermemek" anlamında kullanılan bir deyimdir.

E seçeneğinde verilen cümlede ise deyim kullanılmamıştır. Bu cümledeki "kemikleşen" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmış, "değişmemek" anlamına gelmiştir. Deyim olması için en az iki sözcükten oluşması ve kalıplaşması gerekirdi. Yine bu cümledeki "vazgeçmek" ve "takip etmek" sözleri birleşik fiildir, deyim değildir.

CEVAP: E

2. Soru kökünde verilen cümledeki "gösterişsiz, yalın" sözcükleri anlatım dilinde **"yalınlık"** ilkesinin olduğunu anlatır.

Yalınlık, anlatımda **süssüz, gösterişsiz bir dil kullanmak, mecazlı söyleyişlere yer vermemek, söz sanatlarına başvurmamak, edebiyat yapmamak**tır. Bu anlam da V numarayla verilen cümledeki "...anlatmak istediklerini **süssüz, söz sanatlarına yaslanmadan...**" sözleriyle bire bir uyuşur. Bu yüzden V. cümlede soru kökünde verilen cümlenin anlamını içeren bir söz kullanılmıştır, deriz.

C seçeneğini işaretleyenler, dikkat!

III numarayla verilen cümle, çeldiricidir. Cümlede geçen "**yabancı sözcüklere yer vermeden**" sözü, eserin dilinin "**sade**" olduğunu, okuyan kişilerin eseri sözlüğe ihtiyaç duymadan anladığını anlatır.

Sadelik, eserde yabancı sözcüklere yer vermemek, Türkçe sözcük kullanmaktır.

CEVAP: E

3. Bu tarz sorularda ikilemeyi oluşturan sözcüklerin her birinin bir cümlede tek başına kullanılıp kullanılamayacağına bakmak, faydalı olacaktır.

A seçeneğindeki "ses seda" ikilemesi, eş anlamlı sözcüklerle kurulmuştur, iki sözcük de tek başına anlamlıdır.

B seçeneğindeki "köşe bucak" ikilemesi, yakın anlamlı sözcüklerle kurulmuştur. "bucak" sözcüğü, "kenar, köşe, yer" anlamındadır. Dolayısıyla iki sözcük de tek başına anlamlıdır.

C seçeneğindeki "fıldır fıldır" ikilemesi, ikisi de anlamsız sözcüklerle kurulmuştur. İki sözcük de tek başına anlamsızdır, kullanılamaz.

D seçeneğindeki "derme çatma" ikilemesi, yakın anlamlı sözcüklerle kurulmuştur. "derme" sözcüğü "bir araya getirmek, toplamak", "çatma" sözcüğü "bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek" anlamına gelir. Dolayısıyla iki sözcük de tek başına anlamlıdır ve bir cümlede kullanılabilir.

E seçeneğindeki "yırtık pırtık" ikilemesi, biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle kurulmuştur. "yırtık" sözcüğü anlamlıdır, tek başına bir cümlede kullanılabilir ancak "pırtık" sözcüğü anlamsızdır, tek başına bir cümlede kullanılamaz. ("pırtık" sözcüğü, Anadolu Ağızlar Sözlüğü'nde "sarhoş, başıboş" anlamındadır ama Türkiye'nin her yerinde bu şekli bilinmez, o yüzden ağızlarda yaşayan bir sözcük olarak kalır.)

CEVAP: E

4. Soyut bir kavramın somutlanması, bir mecaz olayıdır. Altı çizili söz, cümlede mecaz anlamda mı kullanılmış, buna bakabiliriz ya da altı çizili sözün yerine soyut hangi sözleri getirebiliriz, buna bakabiliriz:

A seçeneğindeki "ruhuna sızmayı başarmak" sözü "okurun duygularını etkilemek" soyut durumunu somutlaştırmıştır.

C seçeneğindeki "bir çizgi çeken" sözü "geçmişini silen, yok sayan, değer vermeyen, unutmak isteyen..." soyut durumunu somutlaştırmıştır.

D seçeneğindeki "rafa kaldırmak" sözü, "ertelemek, ötelemek" soyut durumunu somutlaştırmıştır.

E seçeneğindeki "gölgesinde yaşayan" sözü "etkisinde kalmak, korumasında olmak" soyut durumunu somutlaştırmıştır.

B seçeneğindeki "birbirine acımadığı" sözü, soyut olma özelliğini korur, bu sözde somutlaştırma yoktur.

CEVAP: B

5. **HATIRLAYALIM**

- **Karşıt çağrışım,** kullanılan sözcüklerin çağrıştırdığı anlamlarının karşıtlık içermesidir:

"beşik x tabut" sözcükleri, "doğum x ölüm" sözcüklerini çağrıştırır.

"kulübe x saray" sözcükleri, "fakirlik x zenginlik", "küçük x büyük" sözcüklerini çağrıştırır.

Buna göre, C seçeneğinde verilen dizedeki "cüce" ve "dev" sözcüklerinde karşıt çağrışım olduğunu söyleyebiliriz.

cüce x dev = küçük x büyük

A seçeneğinde ise "alıp" ve "versem" sözcükleri karşıt anlamlı sözcüklerdir. (almak x vermek)

CEVAP: C

6. Öncülde verilen parçanın cümlelerini inceleyelim:

I. cümledeki "nefes aldırmayan" sözünde **abartma** söz konusudur. Çünkü, ne kadar sıcak olursa olsun sıcaklığın nefes aldırmaması -bu cümle içinmümkün değildir. Yazar, "Çok bunaltıcı bir sıcak vardı." demek yerine abartma yapmış. Hatta bu cümlede "evlerine hapsetmişti" sözünde de abartma vardır, diyebiliriz.

II. cümlede "divan" sözcüğünde ad aktarması yapılmamıştır. **Ad aktarması,** bir sözcüğün benzetme amacı olmadan başka bir sözcük yerine kullanılmasıdır. "divan" sözcüğüyle kastettiği, "Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis"tir. Yani yapıyı kastediyor. Eğer "Bugün divan toplandı." deseydi divandaki üyeleri kastettiği için ad aktarması olurdu.

III. cümlede "süzülen aydınlık" sözünde **doğadan doğaya aktarma** vardır. "süzülmek" eylemi bir sıvının akması için kullanılır. Yani "sıvı şeyler" için söylenen bir söz, doğadaki "aydınlık" için kullanılmış, "aydınlığın içeri girmesi" anlamına gelmiştir.

IV. cümlede "yüksek ipek", "diz çökmüş", "yorgun", "renkli" sözleri kendinden sonraki ismi niteledikleri için **nitel anlamlı sözler**dir.

V. cümledeki "sönük" sözcüğü, **yan anlam**da kullanılmıştır. TDK Büyük Sözlük'e göre "sönük" sözcüğü;

- Temel anlamında "yanmaz, aydınlatmaz, parlamaz olmak" olarak geçer: ampulün sönük olması, ateşin sönük olması...
- Yan anlamda "parlaklığı, hızı az veya azalmış olan, etkisiz, zayıf" olarak geçer: sönük bakışları olması, sönük saçlara sahip olmak...
- Mecaz anlamda ise "göze çarpmayan, dikkat çekmeyen, silik" olarak geçer: sönük bir karakter, sönük bir memur...

CEVAP: B

7. **HATIRLAYALIM**

- Atasözleri, doğrudan ya da dolaylı olarak öğüt verir, yol gösterir.
- Gözlem ve deneyime dayanır.
- Genel geçer yargılardır.
- Sadece gerçek, sadece mecaz, hem gerçek hem mecaz anlama gelen atasözleri vardır.

Buna göre, seçeneklerde verilen atasözlerinin anlamlarına bakalım ve sadece gerçek anlamda olanı bulalım:

A) "Al elmaya taş atan çok olur." atasözü, hem gerçek hem de mecaz anlama gelir. Mecaz anlamı ise şöyledir: "Değerli kimselere sataşan çok olur."

B) "İşine hor bakan, boynuna torba takar." atasözü, sadece mecaz anlamdadır. Çünkü bir insan işine hor bakmanın sonunda işinden olup para kazanamayabilir ama boynuna torba takmaz. Atasözünün mecaz anlamı ise şöyledir: "İşini küçümseyen kişi istediği gibi para kazanamaz ve sonunda dilenci olur."

C) "Köpek suya düşmeyince yüzmeyi öğrenmez." atasözü, sadece mecaz anlamdadır. Çünkü, köpekler eğitim sonunda da yüzmeyi öğrenebilirler, illa suya düşüp tehlikeye girmelerine gerek yoktur. Atasözünün mecaz anlamı şöyledir: "Kişi, bir tehlike karşısında her yerden umudu kesilip kendine güvenmekten başka çare kalmadığını anlamadıkça kurtuluş yolunu bulamaz."

D) "Balık ağa girdikten sonra aklı başına gelir." atasözü, sadece mecaz anlamdadır. Atasözünün mecaz anlamı şöyledir: "İnsan, tedbirsizliği yüzünden bir felakete uğradıktan ve iş işten geçtikten sonra neden şöyle yapmadım, neden böyle yapmadım diye üzülür."

E) "Zorla güzellik olmaz." atasözü; sadece gerçek anlamdadır, bu söz başka bir anlamda kullanılamaz. Atasözü "Kişiye beğenmediği şey zorla beğendirilemez, bir iş insana zor kullanılarak yaptırılamaz." anlamına gelmektedir.

CEVAP: E

8. Parçada I numarayla verilen "düşünülen" sözcüğü, ayraç içinde verilen "varsayılan" sözcüğünün anlamını içermemektedir. Çünkü "düşünülen" sözcüğü, "tahmin edilen, sanılan" anlamındadır. **Tahmin,** "akla, sezgiye veya bazı verilere dayanarak olabilecek bir şeyi, bir olayı önceden kestirme, kestirim" anlamına gelir. **Varsayım,** "deneylerle henüz yeter derecede doğrulanmamış ancak doğrulanacağı umulan teorik düşünce, faraziye, hipotez" anlamına gelir. Dolayısıyla ayraç içine "sanılan, tahmin edilen" sözlerinden birinin gelmesi gerekirdi.

CEVAP: A

9. Soru kökünde verilen "gel geç yazar" sözünü tek başına da düşünsek sözü edilen yazarlarla ilgili olarak parçadaki "gelecekte adlarından bile söz edilmez" sözünü de ele alsak bu yazarların "kalıcı olamayacağı, hemen unutulacağı, çağları aşıp yüzyıllar sonra anımsanmayacakları" anlamına ulaşırız. Bu anlam da B seçeneğinde "kalıcı olmayıp hemen unutulup gitmeleri" sözüyle verilmiştir.

CEVAP: B

10. Parçada verilen "adım başı" sözünün tek başına ne çağrıştırdığı değil, cümleye kattığı anlam sorgulanmaktadır. Bu yüzden verilen parçayı mutlaka okumak gerekir. Parçada "adım başı" sözü "selamlaşma" eyleminin nasıl yapıldığını bildirir. "selamlaşma" eylemi "sık sık", "az aralıklarla", "arası çok geçmeden", "sıkça" yapılıyormuş. Bu anlam da B seçeneğindeki "...sık sık seyyar satıcılara rastlanmıyor" sözüyle verilmiştir. Bu cümledeki "sık sık" sözünün yerine "adım başı" sözünü getirdiğimizde anlamın değişmediğini görürüz.

A seçeneğindeki "birbirine çok yakın yerlerde" sözü ise aradaki mesafenin kısalığını anlatır.

CEVAP: B

11. Parçada verilen "Bir esere dair geride kalmış tüm taslaklar ve notlar, nihayetinde gene edebiyata hizmet eder." yargısının neler anlattığına parça parça bakalım:

"bir esere dair geride kalmış tüm taslaklar, notlar" sözünden "yazarın o eseri oluştururken yani yazma sürecinde işine yarayan, o metni oluşturmasını sağlayan unsurları, arta kalanlar"ı anlarız.

"nihayetinde gene edebiyata hizmet eder" sözünden "sonuçta, ne olursa olsun edebiyat dünyasının, yayın camiasının işine yarayacağı"nı anlarız.

O hâlde bu çıkarımların birlikte verildiği, altı çizili sözle anlatılmak istenen E seçeneğinde verilen "Yazma sürecinde yazıdan arta kalanların da yazın dünyasının işine yaradığı" sözüdür.

CEVAP: E

12. Sadece soru kökünde verilen sözü okuyarak -hiç parçayı okumayın- şunu sorun kendinize: Bir şey "sokağa çıkıyorsa" halkın içine karışmaz mı? Sokak, mecazi anlamında "halk"ı çağrıştırır. Sokağa çıkan şey, halk tarafından benimsenir, sahiplenilir. (Dikkat, "sokağa düşmek" demiyor, öyle olsaydı "düşmek" kelimesinden dolayı, "değerini yitirmek" anlamı var, derdik!) Dolayısıyla sokağa çıkmak sözüyle "halk tarafından benimsenmek, kabul edilmek" anlamlarını aramalıyız. Bu anlam, parçadaki "Batı'nın sokağa çıkmış kavramları, bizde yavaş yavaş aydın çevrelere sızmıştı." cümlesiyle de desteklenir.

CEVAP: C

13. Parçada verilen "insan ruhunun katmanlarına inmeye çalışan" sözüyle Dostoyevski ile ilgili olarak insanın iç dünyasındaki tüm detayları, katman katman anlatmaya çalıştığını anlarız. Bu anlam, parçadaki "Kahramanlarının iç dünyasındaki çalkantıları, gelgitleri en ince ayrıntısına kadar anlatan en büyük kalemdir Dostoyevski. *Suç ve Ceza* romanında Raskolnikov karakterinin parçalanan ruhunu, vicdanını bütün benliğinizde hissedersiniz." sözleriyle de desteklenmektedir.

CEVAP: A

14. Parçada "altı çizili sözün cümleye kattığı anlam" dediği için sadece altı çizili sözü okumakla yetinmeyip ve parçayı da okuyoruz. Çünkü bir söz tek başına başka anlama gelebilir, cümlede hatta parçada farklı anlama gelebilir. Parçadaki "asıl üzerinde durulmaya değer yönü" sözü Necati Cumalı'nın "en çok incelenmeye, hakkında konuşulmaya, söz söylenmeye değer yanı"nın olduğunu çağrıştırır. Bu anlam da C seçeneğinde verilen cümledeki "önemle incelenmesi gereken yanı" sözünde vardır.

CEVAP: C

15. Yine, parçayı okumadan sadece verilen sözün anlamını düşünerek yapabileceğimiz bir soru. Parçada verilen "can alıcı" sözü, "en önemli nokta, çarpıcı" anlamlarına gelmektedir. Bu sözle anlatılmak istenen de B seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: B

16. Yine, sadece soru kökünde verilen sözü, öbek öbek çözümleyip anlamsal çağrışımları görelim:

- ✓ "yaşayan yanı"; güncelliğini yitirmeyen, günümüzde de etkisini sürdüren noktaları, yönleri demektir.
- ✓ "saptamak"; tespit etmek, belirlemek demektir.

Simdi, bu öbekleri birleştirip anlamlara bakalım: "onun yaşayan yanını saptayabilenler" sözüyle "güncelliğini yitirmeden günümüze gelen yönlerini, noktalarını belirlemek, tespit etmek" anlamlarını çağrışır. Bu anlam da A seçeneğinde verilen sözle eş değerdir.

CEVAP: A

17. Bu soruda anahtar kelime "kabına sığmaya çalışmak" sözüdür. Mecazi olarak bir kimse bir kaba sığmaya çalışacaksa "kab"a uyum sağlamak, onun istediği, yönlendirdiği şekle girmek zorundadır. O hâlde, "bir yazar, seçtiği yayınevinin kabına sığmaya çalışacaksa", kendi inançlarını, düşüncelerini onlarla örtüştürmeye, uyumlu hâle getirmeye çalışacaktır. Bu anlam parçadaki "Kitabını tamamlayan her yazar, yayımlatacak bir yayınevi bulmak zorundadır. Böylece kitabı yazarken "kendi" olan yazar, yabancı olanla tanışır çünkü yayınevlerinin de kendilerine göre seçimleri, edebiyat anlayışları vardır." sözüyle de desteklenir. Bu yüzden alt çizili sözle anlatılmak istenen E seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: E

18. Soru kökünde verilen "bir başka bahara kalmak" sözü, söz edilen eylemin "ertelenmesini, ötelenmesini, ileri bir zamanda yapılacağını" anlatır. Bu yüzden verilen sözle anlatılmak istenen A seçeneğinde verilen "başka bir zamana ertelemek" sözüdür.

CEVAP: A

19. Soru kökünde verilen "belli bir sesi, belli bir yüzü olmak" sözü, özgünlüğü, farklılığı, kimseye benzememeyi çağrıştırmalı. Bir kişinin "belli bir sesi, belli bir yüzü" varsa diğerlerinden/çoğunluktan ayırt ediliyordur, yani özgündür. Bu yüzden bu sözle "özgünlük"e vurgu yapıldığını bilmeli ve seçeneklerde ona göre söz aramalıyız. D seçeneğinde verilen "özgün bir anlatıma ve kişiliğe sahip olmak" sözü de tanıtılan kişinin farklılığını gösterir.

CEVAP: D

20. Soru kökünde verilen "yazarlık kumaşının gevşek dokunması" sözünde mecazlı bir söyleyiş olduğunu görürsünüz. Önce şunu düşünün: "kumaş gevşek dokunmuş" ise nitelik, kalite açısından iyi değildir, değil mi? O zaman bunu yazarlık için düşünürsek yazarın de gereken niteliğe, kaliteye ulaşamadığını, bu niteliklere sahip olmadığını görürüz. Parçada genel olarak zaten "bir yazarın başkalarından onay beklememesi gerektiği, kendi eksiklerini kendisinin görüp bunları değiştirmesinin gerektiği" üzerinde durulmuştur. O hâlde, soru kökünde verilen sözle anlatılmak istenenin C seçeneğinde verilen sözün içinde olduğunu görürüz.

CEVAP: C

1. (I) Akdeniz'in kahramanlık yuvası sonsuz ufuklarına bakan küçük tepe, minik bir çiçek ormanı gibiydi. (II) İnce uzun dallı badem ağaçlarının alaca gölgeleri sahile inen keçiyoluna düşüyordu. (III) İlkbaharın tatlı rüzgârıyla sarhoş olan martılar, çılgın bağrışlarıyla havayı çınlatıyordu. (IV) Badem bahçesinin yanı geniş bir bağdı; bu bağ, beyaz taşlardan yapılmış kısa bir duvarın ötesindeki harabe vadiye kadar iniyordu. (V) Bağın ortasındaki yıkık kulübenin kapısız girişinden bir ihtiyar çıkıp, kamburunu düzelterek gök kadar boş, gök kadar sakin duran denize baktı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde insana özgü özellikler, insan dışı varlıklara aktarılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Pek çok kişi klonlama kavramını ilk kez klonlanmış koyun Dolly'nin dünyaya gelmesi ile duydu (I) (haberdar oldu). Moleküler genetik teknikleri (II) (yöntemleri) kullanılarak bir canlının genetik olarak kopyasının oluşturulmasını amaçlayan (III) (erek olarak gören, hedefleyen) klonlamanın üreme ve tedavi amaçlı kullanımına (IV) (harcanmasına, sarf edilmesine) yönelik bilimsel araştırmalar hızla devam ediyor (V) (sürüyor).

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisi ayraç içindeki sözün anlamını içermemektedir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Kökden'in denemeleri, bireysel bir noktadan başlar ama okuru kolayca toplumsal bir ortak bilince götürür. Önce, kendinizi okuduğunuzu düşünürsünüz ama sonra bir de bakarsınız ki içinde bulunduğunuz topluma ayna tutulmuş. O toplumun değer yargıları, öfkeleri, sevdaları, hayalleri yazıya dökülmüş. Bu denemelerin başka bir yönü de yazarın düşünceleriyle birlikte kişiliğini de yansıtmasıdır. Özellikle bu kitapta yer alan denemelerinde bunu çok görüyoruz. Bir yazarın portresini çizerken kendi dünya görüşünü de anlamamızı sağlıyor.

Bu parçadaki altı çizili sözle Kökden'in denemeleriyle ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Toplumda ele alınması gereken temaların işlendiği

B) Kişisel bir kaynaktan çıkmasına rağmen her kesimi ilgilendiren bir bakış açısına ulaştığı

C) Kişilerin sorunlarını anlatırken zamanla toplumsal sorunlara kaydığı

D) Yazarın kimliğini yansıtmada rehber niteliğinde olduğu

E) Her deneme ile hem toplumun yapısını hem de yazarın dünya görüşünü bize sunduğu

4. Sait Faik, tıpkı İkinci Yeni şiiri ya da şairleri gibi "alan açıcı", "olanak üretici" bir öncüdür. Onun öykülerine duyduğumuz gereksinim, şiire duyduğumuz gereksinimle aynıdır. O, geleneği olmayan ama geleneği kendisi olandır. Bu bakımdan Ece Ayhan'a benzer. İkisi de "köksüz" birer "kök"tür. Ece Ayhan'ın bu Çakır'ı çok sevmesinde kim bilir belki bir "köksüzlük tadı" da vardır.

Bu parçadaki "geleneği olmayan ama geleneği kendisi olan" **sözüyle Sait Faik ile ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Geçmiş kültürel değerleri inkâr ederek yeni bir akım oluşturması

B) Beslendiği kaynaklardan kendince bir sentez yaratması

C) Geleneksel Türk edebiyatı formlarına aykırı davranması

D) Sadece kendi düşünce yapısına uygun yazılar kaleme alması

E) Geçmişten beslenmemesi ama gelecek kuşakları etkilemesi

5. Haluk Oral, gerçekten de ilgi çekici bir edebiyat arkeoloğu. Bizim okuyup da geçtiğimiz, sadece bir şiir, bir öykü olarak baktığımız metnin ardındaki gizler, yazılma nedenleri, esin kaynakları onun araştırma alanıdır. Hiç kuşkunuz olmasın ki Oral'ın verdiği bilgilerden sonra o şiire; zenginleşmiş, çeşitlenmiş bir açıdan bakarsınız. Ünlü şairlerin biyografilerine baktığınızda, o şiiri niçin, hangi etkilerle yazdığını öğrendiğinizde o şiiri şairin edebiyat serüveni içinde bir yere oturtursunuz.

Bu parçada geçen "edebiyat arkeoloğu" **sözüyle Haluk Oral'la ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Sanatçıların otobiyografilerinde anlatmadıklarının peşine düştüğü

B) Edebiyat tarihi için magazinsel sayılabilecek anekdotları araştırdığı

C) Eserin oluşmasına zemin hazırlayan önemli detayları bulup çıkardığı

D) Günümüzde geçerliğini yitiren kuramları anlatmaya devam ettiği

E) Şiir, öykü, roman gibi türlerin yazılma nedenlerini anlatan dokümanlara ulaştığı

6. Bir tür olarak denemenin hor görülüp ders kitaplarına hapsedilmesi, hele hele Türkçede deneme yazarı yetişmemesi, doğrusu ahlanıp vahlanacak bir meseledir. Öyle ki iyi bir <u>deneme okumak; insanın bedenini olmasa da kişiliğini krallar katına yükseltir</u>, başına taç bile koyar. Salâh Birsel'in denemeleri öyledir mesela: Türkçenin en civcivli, en alacalı kelimelerini bulabilirsiniz onda. Hele Ahmet Rasim'den miras rindlik kemerini de kuşandı mı deymeyin denemenin keyfine.

Bu parçadaki altı çizili sözle deneme okumakla ilgili olarak anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisi <u>olamaz</u>?

A) İnsanın manevi dünyasında değişikliklere yol açtığı

B) İnsanın kimliğini oluşturan unsurlara bir tuğla koyduğu

C) İnsana özgü özellikleri geliştirip yücelttiği

D) İnsanın sosyal statüsünü değiştirerek değerini artırdığı

E) İnsanın şahsiyetinde bulunan değerleri zenginleştirdiği

7. Gerçekte, kişisel olmaktan kurtulabilen hiçbir sanat eseri yoktur. Gözlemleyen kişi, gözlemlediği şeyi her zaman kendi açısından ve kendine göre görmeye mahkûm olduğu için tam olarak nesnel olamaz. Sanatçı gözlemlediği şeyden bir dereceye kadar kendini ayırabilir. Ancak bu da onu kişisel değer yargılarından uzaklaştıramayacağından hiçbir eseri, yazarının dünya görüşünden bağımsız olarak ele alamayız. Bu bakımdan gerçekte, sanat eserini tartışmaya açan bir eleştiri yazısı da tam anlamıyla nesnel olmaktan uzaktır.

Bu parçadaki "kişisel olmaktan kurtulabilen hiçbir sanat eseri yoktur" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisi <u>değildir</u>?**

A) Kişisel değerlerden arınmış bir sanat eserinin olmadığı

B) Sanat eserlerinin nesnel olamadığı

C) Sanatçının eserlerine kendinden izler bıraktığı

D) Sanat eserlerinin şahsi fikir ve hislerden kurtulması gerektiği

E) Sanatçıların eserlerine duygularını, düşüncelerini yansıttığı

8. Her yıl en az bir roman yazan sanatçı, bu üretkenliğini nasıl sağlıyor, bilmiyorum. Her yazdığı romanı takip eden okur sayısı da hayli fazla. Seveni de çok sevmeyeni de. Ben sanırım iki tarafta da değilim çünkü yazarın yazdığı onlarca kitapla bir adım dahi ilerleyemediğini düşünüyorum. Beş sene önce yazdığı romandaki savruk dili nasılsa şimdi de öyle. Konu bütünlüğündeki kopukluklara girmiyorum bile!

Bu parçadaki "bir adım dahi ilerleyememesi" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Edebiyat dünyasına yeni bir soluk getirememesi

B) Üslubunda yenileşmeye gitmemesi

C) Hiçbir gelişme gösterememesi

D) Çok çabalasa da kendi çıtasını aşamaması

E) Biçem ve öz dengesini kuramadan ilerlemesi

9. Yazar, oyuncu, senarist ve doktor kimliklerini başarıyla taşıyan E. Kesal, Peri Gazozu kitabından sonra Cin Aynası ile bu ay raflarda yerini aldı. Sosyal hayattaki gerçeklikleri çok iyi gözlemleyen ve gözlemlerini naif tavrını hiçbir zaman elden bırakmadan yansıtıyor. Yalnız karşılaştırmak ne kadar doğru bilmem ama denemeleri, hikâyelerini gölgede bırakıyor.

Bu parçadaki "denemeleri, hikâyelerini gölgede bırakıyor" **sözüyle Ercan Kesal'ın yazılarının hangi niteliği anlatılmaktadır?**

A) Düşünce yazılarında daha yetkin olma

B) Yeni düşünceler içerme

C) Yalın bir söyleyişle oluşturulma

D) Geçmişi yansıtma

E) Farklı bir teknikle oluşturulma

10. Edebiyat sitelerinde ve sosyal medyada kitap tanıtan onlarca kişi var. Bu kişiler, kendi kişisel deneyimlerini, okuma süreçlerini ve tercihlerini "takipçileri" ile paylaşıyor. Ortaya öyle bir dünya koyuyorlar ki edebiyatın yatağını, akış hızını belirliyorlar. Giderek kan kaybeden okuma kültürümüz ve eleştiri denizimiz onlarla canlanacak gibi. Bu kişileri takibe almakta fayda olduğunu düşünüyorum; onlar, kitap okuma bilinci oluşturmada şimdiden bir kazanç gözüyle görülmelidir.

Bu cümledeki altı çizili söz, kitap tanıtan kişilerin hangi yönünü belirtmek için kullanılmıştır?

A) Şimdiye kadar görülmeyen bir anlatıma sahip olduklarını

B) Gelecekte kitap tanıtımında ve eleştiride çığır açacaklarını

C) Eleştirilerinin ve tanıtımlarının çok etkileyici olduklarını

D) İleriki dönemlerde daha başarılı olacaklarını

E) Farklı konuları ele aldıklarını

11. Ege'nin açık sularında el değmemiş (I) koyları, göz alabildiğince (II) uzanan kalabalıktan uzak (III) plajları, eski Rum köyleri, zeytinlikleri ve şelaleleri ile Gökçeada, ada tatili yapmak isteyenler için her açıdan zengin bir tercih (IV). Gökçeada'da geçireceğiniz bir gün bile ruhunuzu arındırmaya (V) yetecektir.

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangileri deyimdir?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) III. ve V. E) IV. ve V.

12. Bazı insanlar vardır, ne yaşadıkları günün tadını çıkarırlar ne de gelecekten beklentileri vardır. Onlar için, geçmişi tazelemek bütün zaman birimlerinden daha önemlidir.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geçmişe özlem duymak

B) Geçmişi yeniden yaşamak

C) Yaşadıklarından ders almak

D) Geleceğe bakmamak

E) "Keşke"lerini düşünüp hayıflanmak

13. "Diğer" **sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "Bu şarkıyı beğenmediysen diğer şarkıyı dinleyebiliriz." **cümlesindeki anlamıyla kullanılmamıştır?**

A) Toplantı sonuçlarını diğer haftaki görüşmede size bildireceğiz.

B) Diğer öğretmenlerle de bu hafta sonu görüşeceğiz.

C) Bu işi ben hallederim, diğer işleri de sen yaparsın.

D) Dağın diğer ucundaki köyden davul zurna sesleri geliyor.

E) Diğer okulla ilişiğini kesmiş ama naklini yaptırmamış.

14. Kitapların serüveni de yaratıcılarının serüveni kadar ilginç olabilir. Yaratıcılarının ölümünden sonra doğan kitapların serüveni ise daha da ilginçtir. Saussure'ün "Genel Dil Bilim Dersleri"ni düşünün. Kitap, Cenevre Üniversitesinde verdiği derslerde öğrencilerinin tuttuğu notlar karşılaştırılıp düzenlenerek oluşturulur. Müsveddeye, Saussure'un eli bile değmemiştir ama yaşadığı dönemde pek de ünlü olmayan bu ünlü dil bilimcinin kitabının etkisi, ölümünden üç yıl sonra, 1916'da yayımlanışından bugüne, her geçen gün biraz daha artar.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eserlerin yaratıcılarından bağımsız düşünülemeyeceği

B) Bazı eserlerin değerinin çok sonra anlaşıldığı

C) Yaratıcılarının kimi eserleri tanıtmaya vakit ayırmadığı

D) Kimi eserlerin yaratıcılarından da çok bilindiği

E) Etki gücü yüksek kitapların yüzyıllar sonra anlaşıldığı

BENİM HOCAM

15. Yazar, diğer tüm yaratıcı uğraşlardan farklı olarak, sonsuz bir sorumluluk ve herkesi her an ikna edebilecek çılgın bir beceriye sahip olma arzusundadır. Kalkıştığı iş hiç kolay değildir. İnsanlık tarihinin tüm birikimlerinin üstüne oturduğunun ayırdındadır. Gelgeç gönüllü olma şansı ise yoktur. Güdüsel edinilmiş beceriler, durumu idrak etmek için yetmez. Meslektaşları, bir dayanışma içinde olduğu dostlar değildir. Birbirlerini yemek, başlıca işleridir.

Bu parçadaki altı çizili sözde yazarla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kültürel değerlerin yozlaşmadan korunması gerektiğine inandığı

B) Toplumların kültürel varlıklarını yazarların geliştireceğine inandığı

C) Geçmişten gelen maddi manevi kazanımların sorumluluğunu taşıdığı

D) Uygarlık düzeyinin gelişmesi sürecinde kendine büyük görev düştüğünün farkında olduğu

E) Sahip olunan bilgi ve tecrübelerin gelecek nesillere taşınmasında rol oynadığı

16. Bütün sanatlarda başarının, çalışmayla daha doğrusu çok çalışmayla elde edileceğine inandım hep. Kimse size oturduğunuz yerden ödül vermiyor, eserlerinizi satın almıyor. Çalışmakla birlikte kendini aşmanın da ne kadar gerekli olduğunu çok iyi bilirim. Büyük yazarları keyifle ve gıptayla okusam da kendi çıtamı kendimin yükselteceğimi de asla unutmam.

Bu parçadaki altı çizili sözle sanatçı, aşağıdakilerden hangisinin bilincinde olduğunu söylemiştir?

A) Övücü sözlere fazla kulak asmadan yazmaya devam etme

B) Kendi koyduğu kuralların dışına çıkmadan yazma

C) Çok çalışarak tekrarlardan kaçınıp yeni ürünler ortaya koyma

D) Büyük yazarların yardımını almadan bir yerlere gelme

E) Ustalara öykünmeden, kendi çabasıyla kendini aşma

17. Ünlü Fransız oyuncu ve yönetmen Jean-Pierre Vincent, Eugene Labiche'in "Kumbara" isimli oyununu sahneye koyarken, oyunda kendisi de bir rol oynadığı için, ikinci bir yönetmen getirtmiş; provalarda kendisi oyuncu olarak sahneye çıktığında o yönetmenin isteklerini yerine getirmiş ve oyunun afişinde yönetmen olarak kendi adının altına "Jean-Pierre Vincent, bu oyundaki rolünde Jean Jourdeuil tarafından yönetilmiştir." diye yazdırmıştır.

Bu parçadaki altı çizili söze bağlı kalarak ünlü oyuncu ve yönetmenle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisini söyleyemeyiz?

A) İşin iyi çıkması için egosunu yendiğini

B) Yaptığı işi çok önemsediğini

C) Yönlendirmeye açık bir kişiliğinin olduğunu

D) Dürüst ve alçak gönüllü bir yanının olduğunu

E) Değerlendirmede sorumluluğu paylaştığını

18. Sözcüklerin de insanlar gibi ömürleri olduğuna inanırım. Hatta, sözcüklerin de ecelleriyle ölmeleri gerektiğini savunurum. Yani "mamafih" sözcüğü yaşamaya devam ediyorsa bırakalım yaşasın. Zorla bir sözcüğü ortadan kaldırmaya çalışmak, dilin akışkanlığını bozar. En kötüsü de kuşaklar arası süreklilik kalmaz, insanlar birbirlerini anlamazlar. O yüzdendir ki sözcükler kuşaklar arasındaki köprülerdir. Bunun tam tersi de mümkün. Bir sözcük ölmüşse onu zorla diriltmeye çalışmanın anlamı yok.

Bu parçadaki "kuşaklar arasındaki köprülerdir" **sözüyle sözcüklerle ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Toplumda yaşanan değişimleri yansıtmada bir ayna olduğu

B) Kültürel bağlarla nesilleri birbiriyle birleştirdiği

C) Geçmişten günümüze gelen değerlerin kökenini gösterdiği

D) Nesiller arasındaki dil ve anlam farkını kaldırmaya yaradığı

E) Milletlerin sınırlarını aşarak her topluma girebildiği

19. Bir döneme, üstelik insanlık dramıyla dolu, çalkantılı bir döneme tanıklık edebilecek yapıtlar vermeyi hangi romancı istemez ki? Ama bu dönem çok yakın bir dönemse, yaşanan olayların daha dumanı üzerindeyse epey güçtür yazarın işi. Çünkü gerçekçi yaklaşımların yerini duygusal anlatımın alması tehlikesi vardır. Enine boyuna incelenmemiş, eleştirisi yapılmamış, artıları ve eksileri üzerinde ortak yargılara varılmamış olayların romanını yazmak çok güçtür.

Bu parçadaki altı çizili sözün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yaşananları nesnellikten uzaklaşarak, yorumlar katarak anlatmak tarihî gerçekliğe zarar verir.

B) Sadece bilimsel bir bakış açısının bulunduğu metinler, duygusallığın zirve olduğu şiirlerle farklı kulvardadır.

C) Gerçeklerden kaçmaya çalışan bireyin yalnızlığı edebiyatta en çok işlenen konu olmuştur.

D) Kendi hislerini kahramanlarına söyleten yazar, özgün bir anlatım yakalamaya çalışmıştır.

E) Fethi Naci, denemelerinde de inceleme yazılarında da nesnellikten hiç uzaklaşmamıştır.

20. Varlık dergisinin 2005 yılında düzenlediği öykü yarışmasıyla adını duyuran yazar, bu başarılı öyküsüyle Türk edebiyatına sağlam bir giriş yaptı. Biz 2005'te tanıdık yazarı ama bu öyküyü yazmasına zemin hazırlayacak on yıllık bir yazma deneyimi olmuş. Yazar, kalemini yazın alanının birçok kulvarında başarıyla denemiş, ancak öyküde karar kılmış.

Bu parçadaki "kalemini yazın alanının birçok kulvarında deneyen" **sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Edebiyata tam anlamıyla hâkim olan

B) Edebiyat alanında çeşitli türlerde eser veren

C) Eserlerinde farklı konuları ele alan

D) Edebiyat dünyasının nitelikli isimlerinden olan

E) Çeşitli dergilerde birçok yazısı çıkan

1. **HATIRLAYALIM**

- İnsana özgü özelliklerin insan dışı varlıklara aktarılmasına **kişileştirme** denir.

Parçada III numarayla verilen cümledeki "**sarhoş** olan martılar" ve "**çılgın** bağrışlarıyla" sözlerinde koyu dizilen sözcükler, insana özgü özelliklerdir ve bu özelliklerin martılara aktarıldığını, martıların kişileştirildiğini görüyoruz.

CEVAP: C

2. Ayraç içinde verilen sözcük ya da sözleri altı çizili sözcüklerin yerine getirerek cümleyi okuduğumuzda I, II, III ve V numaralı sözlerin anlamca birbirini karşıladığını, bir bozukluk ya da değişim olmadığını görürüz. Ancak IV numarayla verilen "kullanımına" sözcüğü "bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak" anlamında kullanılmıştır. "kullanmak" sözcüğü, "Sattıkları evin parasını idareli kullanıyorlardı." gibi bir cümlede verilseydi "harcamak, sarf etmek" anlamında olurdu.

CEVAP: D

3. Parçadaki "bireysel bir noktada başlar ama okuru kolayca toplumsal bir ortak bilince götürdüğü" sözlerinde dikkat edilmesi gereken iki anahtar söz vardır: "bireysel" ve "toplumsal ortak bilinç". Yazar, denemelerinde bireysellikten toplumsal ortak bilince ulaşıyorsa "başlangıçta kişilerin tek tek sorunlarını, derdini, sevincini anlatıp sonra toplumsal ortak bilince ulaşıyordur. Bu anlam, parçadaki "Önce, kendinizi okuduğunuzu düşünürsünüz ama sonra bir de bakarsınız ki içinde bulunduğunuz topluma ayna tutulmuş. O toplumun değer yargıları, öfkeleri, sevdaları, hayalleri yazıya dökülmüş." sözleriyle de desteklenmiştir. Bu doğrultuda parçada altı çizili sözle anlatılmak istenenin B seçeneğinde verilen "kişisel bir kaynaktan çıkmasına rağmen her kesimi ilgilendiren bir bakış açısına ulaştığı"nın olduğu görülür.

CEVAP: B

4. Parçada Sait Faik ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bilgilerde özellikle sanatçının "alan açıcı", "olanak üretici" olmasından söz edilmiştir. Bu görüşler ve "O, geleneği olmayan ama geleneği kendisi olandır. Bu bakımdan Ece Ayhan'a benzer. İkisi de 'köksüz' birer 'kök'tür. Ece Ayhan'ın bu Çakır'ı çok sevmesinde kim bilir belki bir 'köksüzlük tadı' da vardır." sözleri dikkate alındığında "geleneği olmayan ama geleneği kendisi olan" sözüyle Sait Faik'le ilgili olarak "gelenekten beslenmediğini ama gelecek nesilleri, kuşakları etkilediği" anlamı çıkarılır.

CEVAP: E

5. Soru kökünde verilen "arkeolog" sözcüğünü, kendi anlamında düşünelim. Arkeolog, kazı bilimcidir. Arkeolog ne yapar? Tarih öncesinden tutun da günümüze kadar gelmiş tüm yer altı ve yer üstü insan kaynaklı zenginlikleri ortaya çıkarır. Peki, edebiyat arkeologu ne yapar? Geçmişte kalan eserleri, onların ne zaman oluştuğunu, nasıl oluştuğunu vb. inceler. Parçadaki "Bizim okuyup da geçtiğimiz, sadece bir şiir, bir öykü olarak baktığımız metnin ardındaki gizler, yazılma nedenleri, esin kaynakları onun araştırma alanıdır." cümlesi de söz edilen kişinin "eserlerin oluşmasına zemin hazırlayan önemli detayları bulup çıkardığını" gösterir. Bu anlam da C seçeneğinde bire bir verilmiştir.

CEVAP: C

6. Parçadaki "deneme okumak; insanın bedenini olmasa da kişiliğini krallar katına yükseltir" sözüyle "deneme okumanın insanın kişiliğinde bir sıçrama yaptığı, kişiliğini geliştirdiği, manevi dünyasında değişikler yarattığını" anlatılmaktadır. Bu anlamlar A, B, C ve E seçeneklerinde verilen anlamları karşılamaktadır. Ancak D seçeneğinde verilen "insanın sosyal statüsünü değiştirmesi" sözü, altı çizili sözden çıkmaz. İnsan, krallar katına yükselmiyor, kişiliği krallar katına yükseliyor, yani sınıf atlayan insan değil, kişiliğidir, ruh dünyasıdır, şahsiyetidir, manevi dünyasıdır.

CEVAP: D

7. Soru kökünde verilen "kişisel olmaktan kurtulabilen hiçbir sanat eseri yoktur" sözünden yola çıkarak "sanat eserlerinin yaratıcısından yansımalar barındırdığı, öznel olduğu, nesnel olmadığı vb." anlamlar çıkarabiliriz. Parçadaki "Gözlemleyen kişi, gözlemlediği şeyi her zaman kendi açısından ve kendine göre görmeye mahkûm olduğu için tam olarak nesnel olamaz. Sanatçı gözlemlediği şeyden bir dereceye kadar kendini ayırabilir. Ancak bu da onu kişisel değer yargılarından uzaklaştıramayacağından hiçbir eseri yazarının dünya görüşünden bağımsız olarak ele alamayız." cümleleri de bu görüşü destekler. Ancak, D seçeneğinde verilen "Sanat eserlerinin şahsi fikir ve hislerden kurtulması gerektiği" sözü, soru kökünde verilen sözden de parçadan da çıkarılamaz.

CEVAP: D

8. Soru kökünde verilen "bir adım dahi ilerleyememesi" sözü, tanıtılan kişide bir gelişme olmadığını gösterir. Olduğu yerde sayan bir kişidir tanıtılan yazar. Bu çıkarımları parçadaki "Beş sene önce yazdığı romandaki savruk dili nasılsa şimdi de öyle. Konu bütünlüğündeki kopukluklara girmiyorum bile!" sözleri de desteklemektedir. Sadece konuda değil, üslupta da bir adım dahi ilerleyemediğini, gelişme gösteremediğini anlarız.

CEVAP: C

9. Parçada sözü edilen yazarın pek çok niteliği bir arada barındırdığını görüyoruz. Özellikle yazarlık konusunda bir hayli beğenilen yazarın "deneme ve hikâye yazılarında" bir karşılaştırma yapıldığını ve deneme yazılarında daha üstün, yetkin, başarılı olduğunu anlıyoruz. Özellikle soru kökünde verilen "gölgede bırakıyor" sözü, karşılaştırmada üstünlüğü, yetkinliği verir.

CEVAP: A

10. Parçada "sosyal medyada ya da edebiyat sitelerinde kitap tanıtan insanların çok önemli bir iş yaptıkları" üzerinde durulduğunu görüyoruz. Altı çizili sözle şunu anlamalıyız: "Bir insan, bir şey şimdiden kazanç gözüyle görülüyorsa ileride daha da değerli, başarılı, kazançlı olacaktır." Bu çıkarım, parçadaki "Ortaya öyle bir dünya koyuyorlar ki edebiyatın yatağını, akış hızını belirliyorlar. Giderek kan kaybeden okuma kültürümüz ve eleştiri denizimiz onlarla canlanacak gibi. Bu kişileri takibe almakta fayda olduğunu düşünüyorum..." sözleriyle de yoğun bir biçimde desteklenmektedir.

CEVAP: D

11. Deyimler, kalıplaşmış mecazlı sözlerdir. Soyut bir durumu somutlaştırmaya yarar. Mecazlı her söz deyim değildir. Deyim olması için kalıplaşmış bir söz öbeği olması ve literatüre girmesi gerekir.

Parçada I numarayla verilen "el değmemiş" sözü, "dokunulmamış, tahrip edilmemiş" anlamında bir deyimdir. II numarayla verilen "göz alabildiğine" sözü, "gözün görebileceği en uzak yerlere kadar" anlamında bir deyimdir. III numarayla verilen söz, gerçek anlamını koruyan bir sözdür ve deyim değildir. IV numarayla verilen sözde "zengin" sözcüğü "çeşitli" anlamında mecaz anlam kazanmıştır. V numarayla verilen "ruhunuzu arındırmaya" sözündeki arındırmak" sözcüğü, mecaz anlam kazanmıştır, deyim değildir.

CEVAP: A

12. "geçmişi tazelemek" sözü, kişinin "geçmişi yeniden yaşadığını" çağrıştırır. "tazelemek" sözcüğünü, "yenilemek" anlamında günlük hayatımızda da sıkça kullanılır. (Çayınızı tazeleyeyim mi? = yenileyeyim mi) Parçadaki "...ne yaşadıkları günün tadını çıkarırlar ne de gelecekten beklentileri vardır" sözleri de bu anlamı çıkarmamızı sağlayacaktır.

CEVAP: B

13. "diğer" sözcüğü öncülde verilen cümlede "başka, öteki" anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır. Aynı anlam B, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde de vardır. Ancak A seçeneğindeki cümlede "diğer" sözcüğü, cümleye zaman anlamı katmış, "önümüzdeki haftaya" anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır.

CEVAP: A

14. Parçada altı çizilerek verilen "Yaratıcılarının ölümünden sonra doğan kitaplar" sözüyle, yazarı hayattayken pek tanınmayan, bilinmeyen eserlerin yazarın ölümünden sonra anlaşıldığı, değer kazandığı anlaşılmaktadır. Parçada verilen örnekler ve "Müsveddeye, Saussure'un eli bile değmemiştir ama yaşadığı dönemde pek de ünlü olmayan bu ünlü dil bilimcinin kitabının etkisi, ölümünden üç yıl sonra, 1916'da yayımlanışından bugüne, her geçen gün biraz daha artar." cümlesi de bu yargıyı destekler niteliktedir.

CEVAP: B

15. Parçada altı çizilen "İnsanlık tarihinin tüm birikimlerinin üstüne oturduğunun ayırdındadır." sözünü öbek öbek incelersek;

✓ "insanlık tarihi" sözü, "insanoğlunun geçmişten bugüne kadar olan süreci" sözünü çağrıştırır.

✓ "tüm birikimler" sözü, "maddi manevi kazanımlar" sözünü çağrıştırır.

✓ "üstüne oturduğunun ayırdında" sözü, "nerede bulunduğunun farkında olma, bulunduğu yerin bilincinde, sorumluluğunda olma" sözünü çağrıştırır.

Bu öbekleri birleştirdiğimizde ise "geçmişten günümüze kadar gelen maddi manevi birikimlerin, kazanımların sorumluluğunu taşıma" anlamı çıkacaktır. Bu anlam da C seçeneğinde verilen sözle örtüşür.

CEVAP: C

16. Parçada altı çizilerek verilen sözle, konuşan kişinin büyük yazarları okumaya devam etmesine, onları gıptayla okumasına rağmen kendi çıtasını kendi çalışmasıyla aşacağı söylenmiştir. Burada önemli olan "kimseye öykünmeden kendi çalışmanla bir yerlere gelmek" anlamıdır. Parçadaki "Bütün sanatlarda başarının, çalışmayla daha doğrusu çok çalışmayla elde edileceğine inandım hep." cümlesi de bu anlamı destekler niteliktedir. "Çalışmakla birlikte kendini aşmanın da ne kadar gerekli olduğunu çok iyi bilirim." cümlesi de aynı görüşü destekler. O hâlde altı çizili sözle sanatçı E seçeneğinde verilen "ustalara öykünmeden, kendi çabasıyla kendini aşma" bilincinde olduğunu anlatmak istemiştir, diyebiliriz.

CEVAP: E

17. Parçaya baktığımızda "ünlü Fransız yönetmen ve oyuncu kendi oynadığı sahne için başka bir yönetmen getirtmekte ve bunu da afişe yazdırmaktadır." sözlerinden yola çıkarak bu yönetmen için "başka bir yönetmenin söylediklerini yaparak "egosunu yenmiştir" diyebiliriz. Çünkü işin (filmin) iyi çıkmasını istiyor. Bunu yaparak işini ne kadar önemsediğini de söyleyebiliriz. İkinci bir göz görsün demek, hem kendine güvenmektir hem de işini önemsemektir. Afişte ismi yazdırması dürüst olduğunu, yönetmenliği bir nevi paylaştığını dile getirmesi de alçak gönüllü olduğunu gösterir. Ayrıca yönetmenlik, bir değerlendirme işidir. Oyuncuların iyi-doğru oynayıp oynamadıklarını gören kişi, onları yönlendiren, değerlendiren kişidir. Başka bir yönetmen getirterekte değerlendirme sorumluluğunu paylaştığını söyleyebiliriz. Ancak sözü edilen yönetmenin yönlendirmeye açık bir kişiliğinin olduğunu söylemek açıkçası haksızlık olur.

CEVAP: C

18. "kuşaklar arasındaki köprülerdir" sözüyle sözcüklerin "nesilleri, kuşakları birbirine bağladığı"na değinildiğini görürüz. Bu sözdeki "köprü" sözcüğü bizim için anahtar sözcük niteliğindedir. "köprü" sözcüğü, zihnimizde iki kıyıyı, yakayı, karayı birbirine bağlama anlamı çağrıştırır, yani köprünün hayatımızdaki işlevi "bağlayıcı", "birleştirici" olmasıdır. Parçadaki "En kötüsü de kuşaklar arası süreklilik kalmaz, insanlar birbirlerini anlamazlar." cümlesi de sözcüklerin "kuşakları birleştirici-bağlayıcı" bir gücü olduğunu göstermek için verilmiştir.

Bu sözlerden yola çıkarak "kuşaklar arasındaki köprülerdir" sözüyle sözcüklerle ilgili olarak B seçeneğinde verilen "kültürel bağlarla nesilleri birbiriyle bileştirdiği"nin anlatılmak istendiği görülür.

CEVAP: B

19. Parçadaki "gerçekçi yaklaşımların yerini duygusal anlatımın alması" sözüyle, "nesnelliğin yerini öznelliğin" alması kastedilmiştir. Özellikle, parçadaki "Bir döneme, üstelik insanlık dramıyla dolu, çalkantılı bir döneme tanıklık edebilecek yapıtlar vermeyi hangi romancı istemez ki? Ama bu dönem çok yakın bir dönemse **yaşanan olayların daha dumanı üzerindeyse epey güçtür yazarın işi.**" sözleri dikkate alınırsa "yazarın nesnellikten uzaklaşmaması gerektiği"nin vurgulandığı görülür. Bu anlam da A seçeneğinde verilen cümledeki anlamla uyuşmaktadır.

CEVAP: A

20. Soru kökündeki "kalemini yazın alanının birçok kulvarında deneyen" sözünde bizim için belirleyici anlamlar, çağrışımlar vardır.

✓ "yazın alanının birçok kulvarı" sözü, "edebiyatın diğer alanlarını (öykü, roman, şiir, deneme vb.)" çağrıştırır.

✓ "kalemini denemek" sözü, "eser vermek, eser vermeye çalışmak" anlamını çağrıştırır.

O zaman "kalemini yazın alanının birçok kulvarında deneyen" sözü ile anlatılmak istenenin B seçeneğindeki "edebiyat alanında çeşitli türlerde eser veren" olduğunu söyleyebiliriz.

CEVAP: B

Cümlenin Anlamı - I

1. I. azaltılması ve hastanın yaşam
II. kişilere antidepresan vermeden kan
III. edilmesi, depresyonun ekonomik yükünün
IV. testleri yapılması, doğru tedavinin tespit
V. kalitesinin artması açısından oldukça önemlidir

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. I. ne kadar meşgul olduğunun bir göstergesidir
II. bahçede gezerken gördüğü üstünde karınca
III. kolonileri bulunan küçük bir
IV. hepimizin yol kenarında, bağda
V. toprak yığını; toprak altındaki karıncaların

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. I. tamamen öğrenemediğimiz hatta belki de
II. milyarlarca yıldan beri, sınırlarını
III. sonsuz düzlemde sürekli ve birbirini
IV. tetikleyen bir evrim yaşanıyor
V. hiçbir zaman öğrenemeyeceğimiz bu

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. I. Amerikan Havacılık ve Uzay
II. Kâşifi, Mars yüzeyindeki vadi
III. ilgili yeni bulgular elde etti
IV. Ajansı'nın geliştirdiği Mars Yörünge
V. benzeri yarıkların oluşumu ile

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. I. kuvvetini keşfetmiş olabileceklerini duyurdular
II. bekliyorlardı ki doğanın beşinci temel
III. fizikçiler yaklaşık sekiz aydır fiziğin
IV. tüm görüntüsünü değiştirebilecek yeni
V. bir potansiyel parçacığın doğrulanmasını

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. I. anne karnında ya da henüz kabuklarından
II. bazı canlı türlerinde, yavruların
III. çıkmadan dışarıdan gelen
IV. hatta ayırt ettikleri biliniyor
V. sesleri algılayabildiği

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi ilk söz olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. I. ekonomik açıdan değeri çok fazla
II. olan ketengillerin 200'den
III. ülkemizde yaşayan bitki grupları
IV. içinde hem endemik hem de
V. fazla türü olduğu tahmin ediliyor

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. I. tiyatroda sihir gösterisi seyreden izleyicilerin
II. New York, Paris ya da Los Angeles'taki bir
III. izleyicilerinkinden daha farklıdır
IV. verdiği tepki, şamanların ve şifacıların sihirli
V. güçleri olduğuna inanan bir kültürün

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. I. beyninden %10 daha küçük ama beyin
II. dünyanın en zeki insanlarından sayılan
III. yoğun ve sıkı ağlarla örülü olduğu görüldü
IV. Einstein'ın beyni, izni doğrultusunda ölümünden
V. sonra çıkarılıp incelendiğinde beyninin insan
VI. hücreleri arasındaki bağlantıların çok

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

10. I. zamanlarda bilim dünyasında meydana
II. için hazırlanan bir radyo programının
III. kitaplaştırılmış hâli olan Acısız Bilim, son
IV. bir grup bilim insanı tarafından BBC
V. gelen gelişmeleri anlatıyor

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. I. günlük su tüketiminin gerekenden az
II. şişkinliğe yani ödeme sebep olan etkenlerdendir
III. olması, çay veya kahve tüketiminin
IV. bırakan, metabolizmayı yavaşlatan ve
V. fazla olması, vücudu susuz

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. I. 2016'da Türkiye saati ile 06.53'te Jüpiter'in yörüngesine
II. geçirdiği değişimlerin anlaşılmasına yardımcı olmaktır
III. NASA tarafından 5 Ağustos 2011'de fırlatılan ve 5 Temmuz
IV. nasıl oluştuğunun ve oluşumundan bugüne kadarki
V. giren Juno uzay aracının öncelikli amacı, Jüpiter'in

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. I. belgelerin içerikleri konusunda araştırma
II. kişiler, Aynaroz'daki manastırların
III. arşivlerinde bulunan Osmanlı ferman, berat ve
IV. yapmaları amacıyla özel olarak davet edildi
V. Kültür Bakanlığından uzman

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. I. Liste'de pandanın statüsünü "tehlikede"den
II. Uluslararası Doğa Koruma Birliği, tehdit
III. işaret eden "duyarlı"ya geçirdi
IV. altındaki türlerin bulunduğu Kırmızı
V. biraz daha iyi bir durumu

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. I. kaybetmeye başlamış, hızla
II. 1800'lü yılların başında Osmanlı
III. düştüğünün farkına varmıştı
IV. Batı'da ve Doğu'da topraklarını
V. modernleşen Avrupa karşısında geri

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. I. eden Yeniçeriler, savaş ortamında daha
II. üstün bir güce ulaştıklarının, saraya
III. istediklerini yaptıracaklarının farkındaydılar
IV. yüzyıllar boyunca Osmanlı'ya hizmet
V. da güçlenerek devleti yönetenlerden

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi ilk söz olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

17. I. çocuğun fiziksel, duygusal,
II. sosyal, ekonomik ve kültürel
III. modern dönem açısından ebeveynlik;
IV. destekleme anlamını taşıyor
V. ihtiyaçlarını yetişkinlik dönemine kadar

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. I. romanının odağına tüm açmazları,
II. ufak bir not defteri eşliğinde okunmalı
III. çelişkileri, yaraları ve acılarıyla
IV. Eroğlu, elde bir kurşun kalem ve
V. birlikte "trajik insanı" oturtan Mehmet

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. I. mültecilere karşı Bulgaristan'ın sınıra
II. sayısız yabani hayvanı evinden edecek
III. örgü, Istranca ormanlarında yaşayan
IV. çektiği jiletlerle sarılı tel
V. Suriye'deki iç savaştan kaçan

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi sondan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. I. iklim değişikliği ile mücadelede uyum
II. kavramının ortaya çıkması ve daha
III. verilen mücadelenin işe yaramadığını gösterir
IV. sonrasında da çalışmaların bu kavram
V. üzerinde yoğunlaşması şimdiye kadar

Yukarıdaki sözler anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Bu testteki soruları çözerken şunlara dikkat edelim:

- Soru köklerinde "... sözler kurallı ve anlamlı bir cümle oluşturacak biçimde" dendiğine göre, yapılması gereken ilk iş yüklemi bulmaktır.
- Bulunan yüklem, cümlenin en sonunda olmalıdır.
- Diğer ögelerin sıralanışında kesin bir diziliş sırası yoktur.
- Yüklemi taşıyan, barındıran söz bulunduktan sonra,

1. tamlamayı oluşturan unsurlara dikkat edilmelidir.
2. birbiriyle ilgili kavramlara dikkat edilmelidir.
3. anahtar kelimeler ve bağlayıcı unsurlar göz ardı edilmemelidir.

Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, V numarayla verilen "....... önemlidir" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(II) Kişilere antidepresan vermeden kan / **(IV)** testleri yapılması, doğru tedavinin tespit / **(III)** edilmesi, depresyonun ekonomik yükünün / **(I)** azaltılması ve hastanın yaşam / **(V)** kalitesinin artması açısından oldukça önemlidir.

Cümlenin sıralaması II - IV - III - I - V şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü söz, III numaralı söz olur.

CEVAP: C

2. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, I numarayla verilen "....... bir göstergesidir" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(IV) hepimizin yol kenarında, bağda / **(II)** bahçede gezerken gördüğü üstünde karınca / **(III)** kolonileri bulunan küçük bir / **(V)** toprak yığını; toprak altındaki karıncaların / **(I)** ne kadar meşgul olduğunun bir göstergesidir.

Cümlenin sıralaması IV - II - III - V - I şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci söz, II numaralı söz olur.

CEVAP: B

3. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, IV numarayla verilen "....... yaşanıyor" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(II) milyarlarca yıldan beri, sınırlarını / **(I)** tamamen öğrenemediğimiz, hatta belki de / **(V)** hiçbir zaman öğrenemeyeceğimiz bu / **(III)** sonsuz düzlemde sürekli ve birbirini / **(IV)** tetikleyen bir evrim yaşanıyor.

Cümlenin sıralaması II - I - V - III - IV şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü söz, V numaralı söz olur.

CEVAP: E

4. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... elde etti" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(I) Amerikan Havacılık ve Uzay / **(IV)** Ajansı'nın geliştirdiği Mars Yörünge / **(II)** Kâşifi, Mars yüzeyindeki vadi / **(V)** benzeri yarıkların oluşumu ile / **(III)** ilgili yeni bulgular elde etti.

Cümlenin sıralaması I - IV - II - V - III şeklinde olmalıdır. Baştan dördüncü söz, V numaralı söz olur.

CEVAP: E

5. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, I numarayla verilen "....... duyurdular" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(III) fizikçiler yaklaşık sekiz aydır fiziğin / **(IV)** tüm görüntüsünü değiştirebilecek yeni / **(V)** bir potansiyel parçacığın doğrulanmasını / **(II)** bekliyorlardı ki doğanın beşinci temel / **(I)** kuvvetini keşfetmiş olabileceklerini duyurdular.
Cümlenin sıralaması III - IV - V - II - I şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci söz, IV numaralı söz olur.

CEVAP: D

6. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, IV numarayla verilen "....... biliniyor" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(II) Bazı canlı türlerinde, yavruların / **(I)** anne karnında ya da henüz kabuklarından / **(III)** çıkmadan dışarıdan gelen / **(V)** sesleri algılayabildiği / **(IV)** hatta ayırt ettikleri biliniyor.
Cümlenin sıralaması II - I - III - V - IV şeklinde olmalıdır. İlk söz, II numaralı söz olur.

CEVAP: B

7. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, V numarayla verilen "....... tahmin ediliyor" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:
(III) Ülkemizde yaşayan bitki grupları / **(IV)** içinde hem endemik hem de / **(I)** ekonomik açıdan değeri çok fazla / **(II)** olan ketengillerin 200'den / **(V)** fazla türü olduğu tahmin ediliyor.
Cümlenin sıralaması III - IV - I - II - V şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü söz, I numaralı söz olur.

CEVAP: A

8. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... farklıdır" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:
(II) New York, Paris ya da Los Angeles'taki bir / **(I)** tiyatroda sihir gösterisi seyreden izleyicilerin / **(IV)** verdiği tepki, şamanların ve şifacıların sihirli / **(V)** güçleri olduğuna inanan bir kültürün / **(III)** izleyicilerinkinden daha farklıdır.
Cümlenin sıralaması II - I - IV - V - III şeklinde olmalıdır. Baştan dördüncü söz, V numaralı söz olur.

CEVAP: E

9. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... görüldü" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:
(II) Dünyanın en zeki insanlarından sayılan / **(IV)** Einstein'ın beyni, izni doğrultusunda ölümünden / **(V)** sonra çıkarılıp incelendiğinde beyninin insan / **(I)** beyninden %10 daha küçük ama beyin / **(VI)** hücreleri arasındaki bağlantıların çok / **(III)** yoğun ve sıkı ağlarla örülü olduğu görüldü.
Cümlenin sıralaması II - IV - V - I - VI - III şeklinde olmalıdır. Baştan dördüncü söz, I numaralı söz olur.

CEVAP: A

10. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, V numarayla verilen "....... anlatıyor" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:
(IV) Bir grup bilim insanı tarafından BBC / **(II)** için hazırlanan bir radyo programının / **(III)** kitaplaştırılmış hâli olan Acısız Bilim, son / **(I)** zamanlarda bilim dünyasında meydana / **(V)** gelen gelişmeleri anlatıyor.
Cümlenin sıralaması IV - II - III - I - V şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü söz, III numaralı söz olur.

CEVAP: C

11. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, II numarayla verilen "....... etkenlerdendir" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(I) Günlük su tüketiminin gerekenden az / **(III)** olması, çay veya kahve tüketiminin / **(V)** fazla olması, vücudu susuz / **(IV)** bırakan, metabolizmayı yavaşlatan ve / **(II)** şişkinliğe yani ödeme sebep olan etkenlerdendir.

Cümlenin sıralaması I - III - V - IV - II şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci söz, III numaralı söz olur.

CEVAP: C

12. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, II numarayla verilen "....... olmaktır" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(III) NASA tarafından 5 Ağustos 2011'de fırlatılan ve 5 Temmuz / **(I)** 2016'da Türkiye saati ile 06.53'te Jüpiter'in yörüngesine / **(V)** giren Juno uzay aracının öncelikli amacı, Jüpiter'in / **(IV)** nasıl oluştuğunun ve oluşumundan bugüne / **(II)** geçirdiği değişimlerin anlaşılmasına yardımcı olmaktır.

Cümlenin sıralaması, III - I - V - IV - II şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci söz, I numaralı söz olur.

CEVAP: A

13. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, IV numarayla verilen "....... davet edildi" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(V) Kültür Bakanlığından uzman / **(II)** kişiler, Aynaroz'daki manastırların / **(III)** arşivlerinde bulunan Osmanlı ferman, berat ve / **(I)** belgelerin içerikleri konusunda araştırma / **(IV)** yapmaları amacıyla özel olarak davet edildi.

Cümlenin sıralaması, V - II - III - I - IV şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü söz, III numaralı söz olur.

CEVAP: C

14. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... geçirdi" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(II) Uluslararası Doğa Koruma Birliği, tehdit / **(IV)** altındaki türlerin bulunduğu Kırmızı / **(I)** Liste'de pandanın statüsünü "tehlikede"den / **(V)** biraz daha iyi bir durumu / **(III)** işaret eden "duyarlı"ya geçirdi.

Cümlenin sıralaması, II - IV - I - V - III şeklinde olmalıdır. Baştan dördüncü söz, V numaralı söz olur.

CEVAP: E

15. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... farkına varmıştı" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(II) 1800'lü yılların başında Osmanlı / **(IV)** Batı'da ve Doğu'da topraklarını / **(I)** kaybetmeye başlamış, hızla / **(V)** modernleşen Avrupa karşısında geri / **(III)** düştüğünün farkına varmıştı.

Cümlenin sıralaması, II - IV - I - V - III şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci söz, IV numaralı söz olur.

CEVAP: D

16. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... farkındaydılar" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(IV) Yüzyıllar boyunca Osmanlı'ya hizmet / **(I)** eden Yeniçeriler, savaş ortamında daha / **(V)** da güçlenerek devleti yönetenlerden / **(II)** üstün bir güce ulaştıklarının, saraya / **(III)** istediklerini yaptıracaklarının farkındaydılar.

Cümlenin sıralaması, IV - I - V - II - III şeklinde olmalıdır. İlk söz, IV numaralı söz olur.

CEVAP: D

17. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, IV numarayla verilen "....... taşıyor" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(III) Modern dönem açısından ebeveynlik / **(I)** çocuğun fiziksel, duygusal, / **(II)** sosyal, ekonomik ve kültürel / **(V)** ihtiyaçlarını yetişkinlik dönemine kadar / **(IV)** destekleme anlamını taşıyor.
Cümlenin sıralaması, III - I - II - V - IV şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü söz, II numaralı söz olur.

CEVAP: B

18. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, II numarayla verilen "....... okunmalı " ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(I) Romanının odağına tüm açmazları, / **(III)** çelişkileri, yaraları ve acılarıyla / **(V)** birlikte "trajik insanı" oturtan Mehmet / **(IV)** Eroğlu, elde bir kurşun kalem ve / **(II)** ufak bir not defteri eşliğinde okunmalı.
Cümlenin sıralaması, I - III - V - IV - II şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci söz, III numaralı söz olur.

CEVAP: C

19. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, II numarayla verilen "....... edecek" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(V) Suriye'deki iç savaştan kaçan / **(I)** mültecilere karşı Bulgaristan'ın sınıra / **(IV)** çektiği jiletlerle sarılı tel / **(III)** örgü, Istranca ormanlarında yaşayan / **(II)** sayısız yabani hayvanı evinden edecek.
Cümlenin sıralaması, V - I - IV - III - II şeklinde olmalıdır. Sondan ikinci söz, III numaralı söz olur.

CEVAP: C

20. Önce, yüklem değerindeki sözü tespit edip bu sözü sona koymalıyız. Bu söz, III numarayla verilen "....... gösterir" ifadesidir. Daha sonra numaralanmış sözlerin anlamsal bütünlüğüne göre sözleri sıralamalıyız:

(I) İklim değişikliği ile mücadelede uyum / **(II)** uyum kavramının ortaya çıkması ve daha / **(IV)** sonrasında da çalışmaların bu kavram / **(V)** üzerinde yoğunlaşması şimdiye kadar / **(III)** verilen mücadelenin işe yaramadığını gösterir.
Cümlenin sıralaması, I - II - IV - V - III şeklinde olmalıdır. Baştan dördüncü söz, V numaralı söz olur.

CEVAP: E

BU TESTTEKİ SORULARDA, CÜMLE VEYA PARÇADAKİ BOŞLUĞU, ANLAM BAKIMINDAN EN UYGUN BİÇİMDE TAMAMLAYAN SEÇENEĞİ BULUNUZ.

1. **Tüketerek ---- çalışan Batı'nın, paylaşarak mutlu olmayı hedefleyen Doğu'dan alacağı ---- vardır.**

A) mutlu olmaya - daha çok ders

B) gelişmeye - teknolojik gelişmeler

C) değerlerini yitirmeye - daha çok kültür

D) ilerlemeye - sanatsal ürünler

E) genişlemeye - toprak parçaları

2. **Ömrümüzün yaklaşık üçte birlik kısmını alan uyku pek çok kişi tarafından ---- görülür. Hatta ---- daha fazla uyuyanların hayatı kaçırdığını, zamanının bir kısmını ---- düşünür.**

A) yetersiz - sabahları geç kalkanlar - düşünmeden harcadıklarını

B) gereksiz bir eylem olarak - bilim insanları - çalışarak geçirdiğini

C) zaman kaybı olarak - az uyuyan pek çok insan - boşa harcadığını

D) vakit israfı gibi -az uyuyarak yaşayanlar - çeşitlendiğini

E) günü iyi geçirmenin ilk koşulu olarak - bu kişiler - kıymetlendirdiğini

3. **Sanatçı, haklı olarak yazınsal eylemin dar bir çevreye sıkıştığından yakınır ve bunu aşmanın yolu olarak çok tartışılır bir bakış açısıyla kısa yazıları işaret eder. Yazın ürünü olanın roman, şiir, öykü, deneme olduğunu düşünürsek ----.**

A) sanatçının üretmekte zorlandığını görürüz

B) gazete yazılarıyla, broşürlerle, bildirilerle yetinmemiz olanaklı değildir

C) bu türlerin satışta daha çok paya sahip olduğunu anlarız

D) kısa yazıların anlam derinliği, düşünsel boyutu daha fazladır

E) sanatçının edebiyat dünyasında yer etme çabası içinde olduğu gerçektir

4. **Kafka "Aforizmalar" eserinde, sadece içinde yaşadığı dönemin, o dönemin olaylarının değil, gelmiş geçmiş ---- toplumsal mekanizmalarının yarattığı yalnızlığı, anlamsızlığı ----.**

A) yaşantıların - tasvir etmiştir

B) tüm zamanların - betimlemiştir

C) bütün insanların - açıklamıştır

D) devlet yöneticilerinin - yasalaştırmıştır

E) sanat eserlerinin - anlamlandırmaya çalışmıştır

5. **Çağımızda modern Batı kentinin insanlarla dolu mekânları, ya tüketimi ya da turizmi sahneye koyan yerlerden ibarettir ve kentin ----, anlamsızlaştırılması ----.**

A) gerçek kimliğini koruması - bizim elimizdedir

B) turizmden elde ettiği geliri eşit dağıtması - kaçınılmazdır

C) tüketim mekânlarını yok etmesi - gerekmektedir

D) böyle bir sahneye indirgenmesi - rastlantı değildir

E) bu mekânların takip edilmesi - herkese iyi gelecektir

6. **Kişilik yapısı zaman içerisinde şeklini alsa da bazı kişilik özelliklerini zamanla edinemiyoruz, ----.**

A) doğuştan getiriyoruz

B) yaşantılarımızla belirliyoruz

C) çocuklukla getiriyoruz

D) aileden aldığımız birikimlerle ediniyoruz

E) psikolojik bir destek almamız gerekiyor

7. **Eskiden bazı ünlü yazarlar** "Ben okumam, yazarım." **derlerdi. Belki bunun için de okunmaz oldular. Ben, iyi bir okur olmaya çalışmaktan bıkmadım, vazgeçmedim. Çünkü inanıyorum ki ---- . Böylece okurlarından geri kalmamayı da becerir yazar.**

A) yazar olmanın, yazar kalabilmenin yolu, iyi bir okur olmaktan geçer

B) bir yazar ne kadar çok okursa eserleri o kadar dinamik olur

C) okur, geri planda kalan yazarlara ilgi duymaz

D) yazar olmanın en büyük ayrıcalığı piyasaya çıkacak ilk kitapları okumaktır

E) her okur okuma kültürü gelişmiş bir yazarı hemen ayırt eder

8. **Şiirin dilini öğrenmek, ana dilin içinde yabancı bir dil öğrenmek gibidir çünkü ----.**

A) şiir, sözcük seçiminde en çok titiz olunması gereken edebî bir türdür

B) şairler genelde mecazlı anlamları, metaforları tercih ederler

C) şair, günlük dili kullansa da sözcüklere kendince değişik anlamlar yükler

D) sadece şiir ana dilin bütün inceliklerini yansıtma yetisine sahiptir

E) şiir yazmak, dilin bütün inceliklerini bilmeyi gerekli kılar

9. **Sıradan bir şairi ---- eleştirmeden söz edilemeyeceği gibi ---- bir şair de yoktur.**

A) popüler bir şair yapmış - edebiyat dergilerinden yetişen

B) nitelikli bir şair yapmış - şiir okulundan çıkmış

C) eleştirileriyle yönlendiren- eleştirilere kulak tıkayan

D) sıradanlıktan çıkaran - eleştirmenleri eleştiren

E) değerlendirmeleriyle yönlendiren - eleştirmenlerin sözünden çıkmayan

10. **Hâlâ nefes alıp verebiliyorsak hayattaki ---- var demektir.**

A) hayallerimizi gerçekleştirebilme imkânımız

B) sıkıntıları yaşamaya devam etme gibi bir zorunluluğumuz

C) olumsuzlukları değiştirebilme şansımız

D) insanları değiştirebilme lüksümüz

E) ailemizle daha çok vakit geçirme olanağımız

11. **Kendinden bir şey istediğinde** "Yapmam." **demezdi ama yapmamak için ---.**

A) ince eleyip sık dokurdu

B) ağzı gözü ayrı oynardı

C) burun kıvırırdı

D) elini çabuk tutardı

E) kırk takla atardı

12. **Ünlü besteci Mozart, Avusturya'nın Salzburg şehrinde doğduğu için her yıl dünyanın en büyük sanatçıları ---- Salzburg'da toplanırlar.**

A) Mozart'ın besteleriyle konserler ve temsiller vermek üzere

B) Mozart'ın anısına konuşmalar yapmak için

C) yeni konser salonları inşa edilmesi için toplanarak

D) yeni nesle sanatın her dalını, özellikle edebiyatı sevdirmek amacıyla

E) kendi eserlerini halkla buluşturmak üzere

13. **Düşüncenizin ---- doğruluğunu da yanlışlığını da asıl değerini de anlayamazsınız. Çünkü her düşünce iyi ya da kötü bir tepki gücüne sahiptir, bu tepkiyi de başkalarında buluruz.**

A) kendi içinizde nasıl çelişkilere gebe olduğuna bakmazsanız

B) çevrede, başkalarında uyandıracağı tepkiyi bilmezseniz

C) insanlarda nasıl bir tepkiye yol açacağını hesap ederseniz

D) altyapısını, dayandığı temelleri iyi belirlemezseniz

E) olgunlaşması için yeterince kitap okumazsanız

14. **----, tam tersi önce çevremize bakacağız o bize hangi konuyu nasıl işleyeceğimizi gösterecek.**

A) İnsanlarla iletişimimize dikkat etmeye özen göstereceğiz

B) Bir eser yazarken önce yakın çevremize odaklanmalıyız

C) Önce roman yazmaya karar verip çevremize bakmayacağız

D) Roman yazarken daha önce yazılmış eserleri dikkate almayacağız

E) Önce en yakın çevremizdeki insanlardan kendimizi soyutlayamacağız

15. **Geçtiğimiz yıl, çoğunluğu Suriye, Afganistan ve Irak'taki ---- Avrupa'ya ulaştı. Bu yıl içinde yüz binlerce kişiyi daha Avrupa'ya taşıyan bu büyük göç, kıtanın siyasetini bulandırmaya, hoşgörüsünü sınamaya ve kültürel ----.**

A) yolsuzluklardan kaçan insanlar - yapısını değiştirmeye başladı

B) salgın hastalıklardan kaçan binlerce insan - yozlaşmasının önünü tıkayacağa benziyor

C) iç savaşlardan kaçan sığınmacılar - farklılıkları ortadan kaldırmaya yetecek

D) savaşlardan kaçan binlerce sığınmacı - kimliğini zorlamaya devam ediyor

E) baskıcı yönetimden kaçan binlerce insan - anlayışın değişmesine zemin hazırlayacak

16. **İnsanın ---- huzurlu olması, onu insan yapan değerleriyle, aklıyla, bedeniyle, duygularıyla ve çevresiyle ---- bir bütün hâlinde yaşamasına bağlıdır.**

A) istediği zaman - ayrılmaz

B) öğrenim hayatında - sıkı

C) ara sıra - büyük

D) iç dünyasında - uyumlu

E) ailesiyle - düzgün

17. **XVI. yüzyılın ortalarında kendini Hint Okyanusu'ndaki Portekiz ---- Piri Reis, Osmanlının güney politikalarının sürekli bir niteliğe kavuşamamasının ---- .**

A) ordusuyla iş birliği yaparken sorgulayan - sorumluluğunu üstüne aldı

B) donanmasıyla savaşırken bulan - nedenini yeniçerilerin ayaklanmasında gösterdi

C) güçleriyle mücadele ederken bulan - bedelini ağır ödedi

D) adalarında orduyu denetlerken kaybeden - sonucunu canıyla ödedi

E) güçlerinin arasında bulan - sorumlusu olarak Portekiz'i gösterdi

18. **Kışa daha güçlü bir ---- ve sağlığını korumak isteyenler ---- doğal probiyotik kaynaklarına ---- yer ayırmalı.**

A) ruh sağlığı ile başlamak - kahvaltılarında - daha az

B) sindirim sistemi ile yön vermek - besinlerinde - her zaman

C) bünyeyle girmek için - yemeklerinde ve içeceklerinde - diyetisyen kontrolünde

D) psikoloji ile merhaba demek için - kullandıkları yapay tatlandırıcılarda - daha çok

E) bağışıklık sistemi ile giriş yapmak - beslenmede - daha fazla

19. **Özellikle ---- kendini gösteren hava kirliliği, toplum sağlığını olumsuz etkilediği gibi doğal zenginliklerin de ciddi anlamda olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır.**

A) sulak alanların insanlar tarafından tahrip edilmesiyle

B) kentleşmenin gelişmiş bölgelere göre kısmen daha az olduğu yerlerde

C) sanayi atıklarının kontrol edilmeksizin akarsulara ulaşmasıyla

D) motorlu taşıtların ve sanayileşmenin etkin olması nedeniyle

E) devlet ödenekleriyle modernleşen tarım alanlarında

20. **Yeni kitabımı, tuşlarına en son on yıl önce bastığım emektar daktilomla yazdım. İlk başta eskisi kadar hızlı değildim ama kısa sürede iyice açıldım. Daktilo kullanmak bisiklete binmeye benzer. ---- .**

A) İlk kitabımı da bu daktiloyla yazmıştım.

B) Bazı yazar arkadaşlarım da hâlâ daktilo kullanıyor.

C) Yıllarca kullanmasan da nasıl kullanıldığını unutmazsın.

D) Arkadaşlarım teknolojiye ayak uyduramadığımı söylüyorlar.

E) Günümüzde daktilonun yerini bilgisayar, bisikletinkini de motosiklet aldı.

1. Öncülde verilen cümledeki "paylaşarak mutlu olmaya" sözü bize yol gösterici niteliktedir. Görüldüğü gibi cümlede bir karşılaştırma var ve iki kültürün de nasıl mutlu olmayı seçtiğine dair bir eleştiri söz konusu. Bu anlamlar göz önünde bulundurulduğunda boş bırakılan yerlere sırasıyla A seçeneğinde verilen "mutlu olmaya" ve "daha çok ders" sözleri getirilmelidir.

CEVAP: A

2. Öncülde verilen parçadan yola çıkarak az uyuyan insanlarla çok uyuyan insanların karşılaştırıldığını görürüz. Verilen parçada "Az uyuyan insanlar, çok uyumayı zaman kaybı olarak algılar, onlara göre çok uyuyan insanlar hayatı ıskalar." düşüncesi hâkimdir. Dolayısıyla öncülde verilen parçadaki boşluklara sırasıyla "zaman kaybı olarak - az uyuyan pek çok insan - boşa harcadığını" sözlerinin getirilmesi gerekir.

CEVAP: C

3. Öncülde verilen cümlede sanatçı bir tespitte bulunarak "yazınsal eylemin dar bir çevreye sıkıştığı"ndan yakınır. Verilen boşluklara gelecek sözü belirleyen yer ise **"bunu aşmanın yolu olarak çok tartışılır bir bakış açısıyla kısa yazıları işaret eder"** sözüdür. Bu söz doğrultusunda sanatçının belirttiği gibi kısa yazılarla (gazete yazıları, bildiri, köşe yazısı vs.) yetinemeyeceğimizi düşünmeliyiz. Verilen boşluğa B seçeneğinde verilen "gazete yazılarıyla, broşürlerle, bildirilerle yetinmemiz olanaklı değildir" sözü getirilmelidir.

CEVAP: B

4. Öncülde verilen cümledeki sözleri tamamen okumalıyız. Bu okumada **"sadece içinde yaşadığı dönemin, o dönemin olaylarının değil"** sözleri bizim için yol gösterici olmalıdır. "Sadece içinde yaşadığı dönemin, olayların değil"se **"gelmiş geçmiş tüm dönemlerin / zamanların"** yarattığı yalnızlığı, anlamsızlığı **"betimler / tasvir eder"**

CEVAP: B

5. Öncülde verilen cümleyi tam okuduğumuzda "modern Batı kentlerinde insanlarla dolu mekânların tüketimi ya da turizmi sahneye koyduğunu" vurguladığını ve buna bir anlamda eleştiride bulunduğunu görüyoruz. Seçeneklerde verilen sözleri de okuduğumuzda, öncülde verilen cümleyi anlamlı bir şekilde tamamlayan ifadeler D seçeneğindeki **"böyle bir sahneye indirgenmesi - rastlantı değildir"** sözleridir.

CEVAP: D

6. Öncülde verilen cümledeki "bazı kişilik özelliklerini **zamanla edinemiyoruz**" sözü bizim için yol gösterici niteliktedir. Kişilik özelliklerini zamanla edinemiyorsak doğuştan getirdiğimiz özelliklerimiz var demektir. Bu yüzden verilen boşluğa "doğuştan getiriyoruz" sözünün gelmesi uygun olur.

CEVAP: A

7. Öncülde verilen parçadaki yola çıkarak "'Ben okumam, yazarım.' derlerdi. **Belki bunun için de okunmaz oldular.** Ben, iyi bir okur olmaya çalışmaktan bıkmadım, vazgeçmedim." sözlerini dikkate alırsak iyi bir yazarın yolunun iyi bir okur olmaktan geçtiğine vurgu yapıldığını görürüz. Parçada sürekli iyi okur olmakla iyi yazar olmak arasında bir bağ kurulmuştur. Bu yüzden parçada verilen boşluğa A seçeneğinde verilen "yazar olmanın, yazar kalabilmenin yolu, iyi bir okur olmaktan geçer" sözünün getirilmesi uygun olacaktır.

CEVAP: A

8. Öncülde verilen cümledeki "çünkü" bağlacı, boşluğa getirilecek sözün kendinden önceki yargının gerekçesini belirtmesi gerektiğini gösterir. Bunu öncelikle göz önünde bulundurmalıyız. Ayrıca cümledeki "şiir dilini öğrenmek, ana dilin içinde yabancı bir dil öğrenmek gibidir" sözüyle, şiirde kullanılan dilin tıpkı yabancı bir dil gibi olduğu, şairin yeni, farklı sözcükler kullanabileceği gibi anlamsal boyutu olan sözcükler tercih edeceği de hissettirilir. Bu bağlamda, cümlede verilen boşluğa C seçeneğinde verilen "şair, günlük dili kullansa da sözcüklere kendince değişik anlamlar yükler" sözü getirilmelidir.

CEVAP: C

9. Öncülde verilen cümleyi bu hâliyle okuduğumuzda eleştirmenlerin şairler üzerindeki etkisinden ve şairlerin kendi gücüyle bir yere geleceğinden bahsedildiğini görürüz. Bu bağlamda, seçeneklerde verilen sözleri de dikkatle okuyarak öncülde verilen ilk boşluğa "nitelikli bir şair yapmış" sözü, ikinci boşluğa "şiir okulundan çıkmış" sözünün getirilmesini uygun görürüz.

CEVAP: B

10. Öncülde verilen cümleyi bu hâliyle okuduğumuzda olumlu bir mesaj vermek istediğini görürüz: "insan yaşadığı sürece (nefes alıp veriyorsa) hayattaki sıkıntıları, olumsuzlukları aşmaya gücü var demektir" gibi bir mesaj. Seçeneklerde verilen sözleri de okuduğumuzda hem anlamlı bir bütün oluşturan hem de bu anlamı veren sözün C seçeneğinde verilen "olumsuzlukları değiştirebilme şansımız" sözünün olduğunu görürüz.

CEVAP: C

11. Öncülde verilen cümledeki "ama" bağlacı, verilen boşluktan önceki sözle karşıtlık, zıtlık içeren bir yargı getirilmesi gerektiğini gösterir. Bu bağlamda cümleyi okuduğumuzda hakkında söz edilen kişi "işi yapmam demiyor ama yapmamak için elinden geleni yapacaktır, nazlanacaktır, kırk takla atacaktır, türlü bahaneler ileri sürecektir, mırın kırın edecektir, bin dereden su getirecektir vs." Bu anlamlardan birini veren ifade ise E seçeneğinde verilen ifadedir.

CEVAP: E

12. Öncülde verilen cümleden yola çıkarsak Mozart bir müzisyen, bestecidir. Dolayısıyla Salzburg'da toplanan sanatçılar, orada müzik yapacaklardır. Konferans vermeye, konuşma yapmaya, yer inşa etmeye, edebiyatı sevdirmeye vs. gitmeyeceklerdir. Dolayısıyla B, C ve D seçeneklerindeki sözler elenir. E seçeneğindeki yargı da elenir çünkü Salzburg'a giden dünyanın en büyük sanatçıları orada neden kendi eserlerini çalsınlar ki, bunu başka yerlerde de yaparlar, oraya gitmelerinin nedeni Mozart'tır. Dolayısıyla verilen boşluğa A seçeneğinde verilen "Mozart'ın besteleriyle konserler ve temsiller vermek üzere" sözünün getirilmesi en uygundur.

CEVAP: A

13. Öncülde verilen parçayı bu hâliyle okuduğumuzda "Çünkü her düşünce iyi ya da kötü bir tepki gücüne sahiptir, bu tepkiyi de başkalarında buluruz." sözlerinin bize yol gösterici nitelikte olduğunu görürüz. Bu sözde "Düşüncülerin doğruluğunu, yanlışlığını, asıl değerini belirleyen unsurun başkalarında uyandırdığı etki" olduğu üzerinde durulduğunu görürüz. Bu bağlamda öncülde verilen boşluğa B seçeneğinde verilen "çevrede, başkalarında uyandıracağı tepkiyi bilmezseniz" sözünün getirilmesinin en uygun olduğunu görürüz.

CEVAP: B

14. Öncülde verilen cümledeki "tam tersi" sözü bize yol gösterici niteliktedir. Verilen boşluğa öyle bir söz getirmeliyiz ki "önce çevremize bakacağız" sözünün karşıtı olsun, yani çevremize bakma işini ikinci sıraya ya da son sıraya atmayalım. "Bir şeyi yapıp sonra çevreye bakmayalım" gibi bir söz aramalıyız. Bu sözün de, seçeneklerdeki anlamları dikkatle okuduğumuzda, C seçeneğinde verildiğini görürüz:

"**Önce roman yazmaya karar verip çevremize bakmayacağız**, tam tersi önce çevremize bakacağız o bize hangi konuyu nasıl işleyeceğimizi gösterecek."

CEVAP: C

15. Öncülde verilen parçayı bu hâliyle okuduğumuzda "verilen yerlerden bir nedenle kaçan insanların Avrupa'ya sığındığını ve bu insanların Avrupa'nın siyasetini, hoşgörüsünü ve kültürel yapısını etkilediğini" anlarız. Özellikle cümlenin yükleminin bu birleştirmede etkili olacağını görürüz. Ayrıca insanlar bulunduğu yerlerden "yolsuzluk" nedeniyle kaçmaz, bu yüzden A seçeneğini eleriz. B seçeneğindeki ikinci ifade de parçaya uymayacağı için elenir. C seçeneğinde de ikinci ifade parçanın son kısmıyla uyuşmaz, çünkü binlerce insan Avrupa'ya sığınıyorsa kültürel farklılık artar, ortadan kalmaz. E seçeneğindeki ikinci söz de aynı mantıkla elenir. Verilen boşluklara parçanın anlamına uygun olarak D seçeneğinde verilen sözler getirilmelidir.

CEVAP: D

16. Öncüldeki cümlede "insanın; aklıyla, bedeniyle, duygularıyla ve çevresiyle... bir bütün hâlinde yaşamasına bağlıdır" sözü cümledeki ikinci boşluğa D seçeneğinde ikinci sırada verilen "uyumlu" sözcüğünün getirilmesini gerekli kılar. D seçeneğinde ilk sırada verilen sözcüğün de cümledeki ilk boşluğa getirilmesi durumunda cümlenin anlam akışında bir bütünlük sağlandığı görülür.

CEVAP: D

17. Öncülde verilen cümleyi dikkatle okuduğumuzda ilk boşluğa **Portekiz donanmasıyla/güçleriyle mücadele ettiğini** anlatan bir söz getirilmesi gerektiğini görürüz. Bu bağlamda B, C ve E seçeneklerinde verilen ilk sözler ilk boşluğa getirilebilir. İkinci boşluğa ise "yeniçerilerle" ilgili bir söz daha önce bahsedilmediği için getirilemez (B), "güney politikaların sürekli bir niteliğe kavuşamaması"nda Portekiz'in bir etkisi de olamaz (E). Verilen boşluklara C seçeneğinde verilen sözler getirilmelidir.

CEVAP: C

18. Öncülde verilen cümleyi bu hâliyle okuduğumuzda şunu sormalıyız: Doğal probiyotik kaynaklar ne için kullanılır? "Ruh sağlığını korumak için mi, sindirim sistemine yön vermek için mi, güçlü bir psikoloji yaratmak için mi?.." Hepsine hayır diyorsanız otomatik olarak A, B ve D seçeneklerini ilk sözlerinden dolayı elersiniz. C seçeneği ise ilk sözdeki "için" sözcüğüyle öncülde verilen cümlenin akışının bozulmasından dolayı elenir. E seçeneğinde verilen sözler, öncülde verilen cümleye anlamca tam uyar:

Kışa daha güçlü bir **bağışıklık sistemi ile giriş yapmak** ve sağlığını korumak isteyenler **beslenmede** doğal probiyotik kaynaklarına **daha fazla** yer ayırmalı.

CEVAP: E

19. Öncülde verilen cümleyi bu hâliyle okuduğumuzda "hava kirliliğini, toplum sağlığını, doğal zenginlikleri olumsuz etkileyen ortak paydanın ne olması gerektiğini" ya da "neyin hem hava kirliliğini hem toplum sağlığını hem doğal zenginlikleri olumsuz etkilediğini" sormalıyız. Sulak alanların tahrip edilmesi mi (A), kentleşmenin gelişmiş bölgelere göre kısmen daha az olduğu yerlerde mi (B), sanayi atıklarının akarsulara ulaşması mı (C), modernleşen tarım alanlarında mı (E) etkili olur? Hayır. Bu seçeneklerde verilen ifadeler mantıken öncülde verilen cümleyle anlamca uyuşmaz. Ancak "motorlu taşıtların ve sanayileşmenin etkin olması "hava kirliliğini","toplum sağlığını" ve "doğal zenginlikleri" olumsuz etkiler. Özellikle öncülde verilen "hava kirliliği" sözü belirleyicidir.

CEVAP: D

20. Öncülde verilen parçada konuşan kişi "daktilosunu on yıldır kullanmadığını ama yeni kitabını onunla yazdığını, daktilo kullanmanın bisiklet kullanmaya benzediği"ni belirtmiş. Bu benzetmenin gerekçesi şudur: Bisiklet kullanmayı öğrenen bir insan yıllarca bisiklet kullanmasa da bisikleti nasıl kullandığını unutmaz. Bu yüzden parçadaki boşluğa C seçeneğinde verilen sözün getirilmesi uygundur.

CEVAP: C

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi anlamca olumlu, biçimce olumsuzdur?**

A) İns romanında karanlık bir gecede doğup hızla büyüyen İns'in doğayı keşfetmek için ailesi ve keçisiyle yollara düşmesi anlatılır.

B) Cahit Zarifoğlu, kelimesiz kalana, sonra da hayatın anlamını çözecek tek kelimeyi bulana ve dönüşene kadar yazmaktan vazgeçmedi.

C) Bu seçkide Adalet Ağaoğlu'nun öyküsü, sevdanın her hâlini okurun zihnine bir nakış gibi işlemiyor değil.

D) Kentin doğusundaki daracık sokak, sarsıcı bir sevda öyküsünün etkileyici karakteri olarak karşımıza çıkar.

E) Hep istediği hâlde bir türlü günlük tutamamış kadın, çelişkilerle dolu hayatını tatile çıktığı ilk gün kaleme alır.

2. (I) Sabır eğitimi, zor bir eğitimdir. (II) Hayatta başarılı olan kişilere baktığınız zaman, onların tahammüllü insanlar olduklarını görürsünüz. (III) Aceleci kişiler, pek çok konuda hata yapıp hayat yarışında elenirler. (IV) İnsani ilişkilerde en önemli şey sosyal sabırdır. (V) Sabırsız kişinin ne ilişkilerinde ne de işinde başarılı olması kolaydır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi biçimce olumlu, anlamca olumsuzdur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. (I) Duyguları genelde psikolojik boyutuyla değerlendiririz. (II) Oysa temel duyguların dürtüsel yönü de vardır. (III) Dürtüsel duygular açlık, susuzluk, üreme, saldırganlık gibi temel güdüleri ifade eder. (IV) Bu nedenle duyguları tek başlıkta vermek yanlıştır. (V) Ama dürtüsel duygular sadece insanda bulunmaz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi biçimce de anlamca da olumsuzdur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi yanıt vermeyi gerektiren bir soru cümlesi değildir?**

A) Hangi ülkenin yazarı, bu yıl Nobel'e layık görüldü?

B) Hangi filme gideceğimize karar verebildiniz mi?

C) Hangi sokaktaydı küçükken toz leblebi, üçgen kolonya aldığımız bakkal?

D) Hangi ülke, insanların birbirini katletmesine seyirci kalabilir?

E) Hangi sarayın kimin tarafından yaptırıldığını biliyor muydu?

5. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi yanıt vermeyi gerektirmeyen bir soru cümlesidir?**

A) Ülkenin sorunlarına nasıl bu kadar seyirci kalırsın?

B) Nobel Edebiyat Ödülü'nü bu sene sence kim alacak?

C) İş görüşmesinde lacivert takım elbisemi mi giyeyim?

D) Hafta sonu ailesiyle Adana'dan gelecekler miymiş?

E) Soru çözerken çocuklara hesap makinesi mi veriyorsunuz?

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi asıl soru cümlesidir?**

A) Rica etsem, şu parayı uzatır mısınız?

B) Ben o kitabı bugüne kadar nasıl okumamışım?

C) İşe gelmeyeceğini kime söylemiştin?

D) Birer bardak daha çay alabilir miyiz?

E) Onun bakışlarından etkilenmemek mümkün mü?

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde doğrudan anlatıma başvurulmuştur?**

A) Nargilenin de bir tütün ürünü olduğunu ve diğer tütün ürünleri gibi sağlığa zarar verdiğini belirtti.

B) "Türk siyasetindeki deneyimlerimi bu belgeselde olduğu gibi anlattım." diyor.

C) Trafikte strese girenlerin daha çok kural ihlali yaptığını söyledi.

D) Yeşilay Derneği, tütün ürünlerinin zararıyla ilgili yeni bir kamu spotu hazırlandığını duyurdu.

E) Dünyaca ünlü çevre koruma örgütü, Türkiye'de çalışmalarını hızlandırıyor.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi anlamca olumludur?**

A) Bütün parayı çarçur etmeye ne hakkın var?

B) İşi haftaya teslim edeceğimizi on kez söylemedim mi?

C) Patlak lastikle hem de bu havada yola mı çıkılır?

D) Masmavi gökyüzü bizi beklerken evde mi oturalım?

E) İnsan, kardeşim dediği kişiye böyle davranır mı hiç?

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylı anlatıma yer verilmiştir?**

A) Yeşil alan çalışmaları büyük şehirlerde daha da hızlandırılmalı.

B) Uzmanlar "Kulaklıktan yüksek sesle müzik dinlemek kalıcı işitme bozukluklarına yol açar." diyor.

C) Kızılay'daki pek çok binanın ısı yalıtımını yaptırmadığı biliniyor.

D) Okul müdürü, çocukları almaya sadece veli kimlik kartı olanlar gelsin, demiş.

E) Bakan, yeni dönemde bazı derslerin müfredatında değişiklik yapıldığını söyledi.

10. I. Zuhal de Neşe de bu tarz kitapları severek okumaz.

II. Ne Zuhal ne Neşe bu tarz kitapları severek okur.

III. Zuhal de Neşe de bu tarz kitapları severek okur.

IV. Hem Zuhal hem Neşe bu tarz kitapları severek okur.

V. Bu tarz kitapları ya Zuhal ya Neşe severek okur.

Yukarıda numaralanmış cümlelerden aynı anlama gelenler eşleştirilirse hangi cümle dışarıda kalır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde zaman vurgulanmıştır?**

A) Gelir bildirimlerinizi hafta sonuna kadar vergi dairelerine yapın.

B) Kasım ayından itibaren sınavlar her hafta düzenli olarak yapılacaktır.

C) Salacak'tan kalkan yolcu tekneleri Adalar'ı gezip akşam saatlerinde döner.

D) Bilimsel çalışmalarına hız veren kurum, çalışmalarını bu binada yürütüyor.

E) Maçtan sonra değerlendirmeleri yapmak üzere kameralar karşısına Terim çıktı.

12. Merkezi Amsterdam'da bulunan Avrupa Kültür Vakfı tarafından verilen "Prenses Margariet Ödülü"ne bu yıl layık görülen isimlerden biri de yazar Aslı Erdoğan oldu.

Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aslı Erdoğan roman ve öyküleriyle Prenses Margariet Ödülü'ne layık görülmüştür.

B) Avrupa Kültür Vakfı, sanata yön veren ve sanatta iz bırakan kişilere ödül vermektedir.

C) Prenses Margariet Ödülü, sanatın her dalında verilmektedir.

D) Prenses Margariet Ödülü'nü birden fazla kişi almıştır.

E) Avrupa Kültür Vakfının dünyanın pek çok ülkesinde şubesi vardır.

13. Gerçek şiirin demlenmesini beklemek gerekir, gerçek şiir yazılırken aceleye getirilmez.

Bu cümlede gerçek şiirle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

A) Bilgi ve birikimin önemsiz olduğu

B) Yoğun bir çalışmayla oluşabileceği

C) Oluşumunun zaman aldığı

D) Titiz bir gözlem gücü gerektirdiği

E) Gerçek değerinin zamanla bilindiği

14. "Bilimsel çalışmalarıma hız veririm ama maddi destek isterim." **cümlesindeki anlam ilgisi, aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?**

A) Meyve veren ağacı sulamadıklarından kurutmuşlar.

B) Ailesini gördüğünden beri yüzü gülüyor.

C) Şubeyi bölgede temsil ettiğinden çok heyecanlıydı.

D) Deniz ulaşımına yatırım yapılırsa trafik sorunu çözülür.

E) Teknolojik gelişimleri takip ediyorlar ama hepsine yetişemiyorlar.

15. Günlük yaşantımızda bizi bocalamalardan, yalpalamalardan ve sürekli olarak yaptıklarımıza kılıf aramaktan kurtaracak olan kendi çapımızdaki ilkelerdir.

Aşağıdakilerden hangisi, yukarıda verilen cümleyle anlamca çelişir?

A) İlkeli hareket eden insanların yaşamlarında iniş çıkışlara pek yer yoktur.

B) İlkesiz insanlar, değişen durumlar karşısında bocalayabilir.

C) Zamanla tecrübe kazanan insanların sürekli uyacağı ilkelere ihtiyacı yoktur.

D) Prensiplerine uymayanlar, hatalarına çeşitli nedenler bulmaya çalışır.

E) Günlük yaşantımızdaki gelgitler, hatalar ilkeli davranmakla giderilebilir.

16. (I) Yunus'un şiirlerinde nicelik olarak az sözcük vardır ama dizeleri nitelik olarak yoğundur. (II) O, Türkçenin anlatım olanaklarını türlü söz sanatlarıyla birlikte kullanarak anlamı derinleştirmiştir. (III) Az sözle öz söylemek onun şiirlerinde belirgin özelliktir. (IV) Şiirlerinin büyük bir bölümü, halkın anlayabileceği açıklıktadır. (V) Onun şiirlerinde bugün ölmüş pek çok sözcük bulunduğu için anlaşılmadığı için de eleştirilmiştir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangileri anlamca aynıdır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde amaç ilgisi söz konusudur?**

A) Her eserinde ezilenlerin yanında olduğu için çok okunuyor.

B) İnsanlar arasında olmayı sevdiğinden aldığı parayı önemsemezdi.

C) Çevre kirliliğini önlersek doğada pek çok canlının yok olmasını önleriz.

D) Daha nitelikli bir toplum oluşturmak için çok çalışıyoruz.

E) Onun bu hâllerini gördükçe kendi çocukluğumu hatırlıyorum.

18. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "koşul" **ilgisi vardır?**

A) Bu ayki taksiti ödemek üzere muhasebeye indi.

B) Sabah olmak üzereydi ki eve okuldan bir arkadaşıyla geldi.

C) Ay başında ödemek üzere benden borç istedi.

D) Ders bitmek üzereyken müfettiş ve müdür sınıfa girdi.

E) Konuşmasını hazırlamak üzere bilgisayarın başına oturdu.

19. (I) Felsefede edebiyat yapmak, o felsefeyi değerden düşürür. (II) Edebiyatta felsefe yapmak ise edebiyat eserini yaratan kişinin sakınması gereken bir iştir. (III) Çünkü felsefi yük, edebiyat eserini hantallaştırır. (IV) Edebiyata felsefenin araçlarıyla yaklaşmak, felsefe yaklaşımını bir bakış, bir metot olarak kullanmak; incelemecinin, eleştirmenin seçebileceği bir yoldur. (V) Bu yolda kullanacağı teknik sanatçının felsefeye de bakış açısını belirler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangileri arasında neden - sonuç ilişkisi vardır?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

20. (I) Yaşanan hızlı göçlerin bir sonucu olarak göçmen yazar ve göçmen edebiyat olgusu eskiye oranla bugün dünya edebiyatı içindeki varlığını daha çok duyumsatmaktadır. (II) Çünkü sayıları gün geçtikçe artan göçmen yazarlar, bu sayısal çokluğa paralel olarak büyük edebiyat ödülleri kazanmakta ve dünyada dikkatleri üzerlerine çekmektedirler. (III) Onları farklı kılan yalnızca, yabancı oluşları değildir. (IV) Bu farklılığın kaynağı, her şeyden önce birden fazla kültür dünyasını yakından tanımalarında aranmalıdır. (V) Onlar hem öz kültürlerine hem de içinde yaşadıkları kültüre, olay ve olgulara daha mesafeli, daha nesnel bakmayı bilmişlerdir. (VI) Bu da onların dünya edebiyatında önemsenmelerini sağlamıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi kendinden önceki yargının gerekçesidir?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

BENİM HOCAM

1. **HATIRLAYALIM**

- Biçimce olumsuz cümlelerin yükleminde "-ma, -me; -maz, -mez; -sız, -siz; yok, değil" ifadeleri bulunur. Biçimce olumlu cümlelerde bunlardan herhangi biri bulunmaz.
- Anlamca olumlu cümlelerde yüklemde belirtilen yargı ya da durum gerçekleşir. Anlamca olumsuz cümlelerde ise gerçekleşmez.
- Biçimce olumsuz, anlamca olumlu cümlelerin yüklemlerinde çok büyük oranla "...-ma değil", "yok yok" gibi ifadeler bulunur.

Bu bilgiler doğrultusunda A, D ve E seçeneklerinde biçimce de anlamca da olumlu cümleler görürüz. B seçeneğinde verilen cümlede ise biçimce de anlamca da olumsuz bir yargı vardır.

C seçeneğinde verilen cümlede "...işle**miyor değil**" sözü biçimce olumsuzluk içerir. Anlam olarak baktığımızda ise "işliyor" anlamı olduğunu görürüz. Dolayısıyla bu cümle anlamca olumlu, biçimce olumsuzdur.

CEVAP: C

2. **HATIRLAYALIM**

- Biçimce olumlu cümlelerin yükleminde "-ma, -me; -maz, -mez; -sız, -siz; yok, değil" ifadeleri bulunmaz.
- Anlamca olumsuz cümlelerde yüklemde belirtilen yargı ya da durum gerçekleşmez.
- Biçimce olumlu, anlamca olumsuz cümlelerde çok büyük oranla "ne... ne..." bağlacı bulunur.

Bu bilgiler doğrultusunda I, II, III ve IV numaralı cümlelerdeki yüklemler biçimce olumludur. Belirtilen yargılar, durumlar gerçekleştiği için anlamca da olumludur.

V numarayla verilen "Sabırsız kişinin **ne** ilişkilerinde **ne de** işinde başarılı olması kolaydır." cümlesinde yüklem "kolaydır" sözcüğüdür. Bu sözcükte olumsuzluk bildiren herhangi bir ifade olmadığı için yargı, biçimce olumludur. Ancak cümledeki "ne... ne..." bağlacı cümlenin anlamını olumsuz yapar ve cümlede aslında "Sabırsız kişinin ilişkilerinde ve işinde başarılı olması kolay değildir." anlamı vardır.

CEVAP: E

3. **HATIRLAYALIM**

- Biçimce olumsuz cümlelerin yükleminde "-ma, -me; -maz, -mez; -sız, -siz; yok, değil" ifadeleri bulunur. Biçimce olumlu cümlelerde bunlardan herhangi biri bulunmaz.
- Anlamca olumsuz cümlelerde yüklemde belirtilen yargı ya da durum gerçekleşmez. Anlamca olumlu cümlelerde ise gerçekleşir.

Bu bilgiler doğrultusunda I, II, III ve IV numaralı cümlelerdeki yüklemler biçimce olumludur. Anlamca da belirtilen yargılar, durumlar gerçekleştiği için olumludur.

Ancak V numarayla verilen cümlenin yüklemi "bulunmaz" sözcüğüdür. Bu sözcükteki "-maz, -mez" eki, bu cümleyi biçimce olumsuz yapar. Bu cümlede "bulunma eylemi gerçekleşmediği" anlamı da olduğu için anlamca da olumsuzdur.

CEVAP: E

4. **HATIRLAYALIM**

- Yanıt vermeyi gerektiren soru cümlelerine "asıl soru cümlesi", gerektirmeyen soru cümlelerine "sözde soru cümlesi" denir.
- Asıl soru cümlelerine soruya göre kısaca "evet, hayır, peki, tamam, olur..." yanıtları verilebilir.
- Sözde soru cümleleri ise bizden yanıt beklemez. Soru vardır ama yanıt almak için sorulmaz. Cümleye "onay, şaşkınlık, rica, özlem, istek..." anlamları katar.

Bu bilgiler doğrultusunda A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde yanıt vermeyi gerektiren soru cümleleri olduğunu görürüz. Hatta isterseniz cevaplar da verebilirsiniz: A) Polonya. B) Hayır, veremedik. C) Şu sokakta. E) Evet, biliyordu.

D seçeneğinde verilen cümlede ise soru vardır ancak cümlede soruya yanıt almak gibi bir kaygı yoktur. Yani "Hangi ülke, insanların birbirini katletmesine seyirci kalabilir?" diyerek bu cümleyi okuyan kişinin düşünmesini istiyor ve ondan onay bekliyor. "Aa, evet." "Hiçbir ülke, insanların birbirini katletmesine seyirci kalamaz." demek ve dedirtmek istiyor.

Dolayısıyla D seçeneğindeki cümle, yanıt vermeyi gerektirmeyen bir soru cümlesidir.

CEVAP: D

5. **HATIRLAYALIM**

Yanıt vermeyi gerektirmeyen soru cümlesi "sözde soru cümlesi"dir. Cümleye onay, şaşkınlık, rica vb. anlamlar katar.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde aslında karşı taraftan onay bekleyen bir soru cümlesi görürüz. "Ülkenin sorunlarına seyirci kalmamalısın." şeklinde ifade edilecek yargı, soru cümlesiyle verilmiştir. Bu cümle, yanıt vermeyi gerektirmeyen bir soru cümlesidir. Ancak B, C, D ve E seçeneklerindeki soru cümleleri yanıt almak için kurulmuştur.

CEVAP: A

6. Asıl soru cümlesi, yanıt bekleyen, yanıt gerektiren soru cümlesidir. Seçeneklere baktığımızda A'da "rica" anlamında, B'de "hayıflanma" anlamında, D'de "rica, istek" anlamında, E'de "onay" anlamında sözde soru cümlesi vardır. Ancak C seçeneğindeki "İşe gelmeyeceğini kime söylemiştin?" cümlesinde yanıt bekleyen, yanıt gerektiren bir soru anlamı vardır. "Ahmet'e söylemiştim.", "Kimseye söylememiştim." gibi yanıtlar verebiliyoruz.

CEVAP: C

7. **HATIRLAYALIM**

- **Doğrudan anlatım,** başkasına ait bir sözün hiç değiştirilmeden aktarılmasıdır. Olduğu gibi aktarılan söz, genellikle tırnak işareti içerisinde yazılır. Tırnak işaretinin dışında virgül kullanılarak da aktarılabilir. Genelde yüklemde "**dedi**" sözcüğü vardır.
- **Dolaylı anlatım,** başkasından alınan sözün, cümledeki yargıyı değiştirmeden, kendi sözcüklerimizle aktarılmasıdır. Dolaylı anlatımlı cümleler "**söyledi, belirtti, açıkladı**" gibi eylemlerle biter ya da yüklemleri geçmiş zamanla çekimlenir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda B seçeneğinde verilen cümlede, bir kimseden yapılan alıntının olduğu gibi, hiç değiştirilmeden verildiğini görürüz. Doğrudan anlatımdır.

A, C ve D seçeneklerindeki cümlelerde ise dolaylı anlatıma başvurulmuştur.

CEVAP: B

8. Anlamca olumlu cümlelerde yüklemde belirtilen yargı ya da durum gerçekleşir.

Burada dikkat çeken özellik seçenekte verilen bütün cümlelerin soru cümlesi olmasıdır. Soru cümleleri de yanıt vermeyi gerektirmeyen, sözde soru cümleleridir. Bu cümlelerin verdiği anlama bakalım:

A seçeneğinde "... ne hakkın var?" diyor ama aslında "hakkın yok" demek istiyor. B seçeneğinde "... on kez söylemedim mi?" diyor ama aslında "... on kez söyledim" demek istiyor. C seçeneğinde "... yola mı çıkılır?" diyor ama aslında "... yola çıkılmaz" demek istiyor. D seçeneğinde "... evde mi oturalım?" diyor ama aslında "...evde oturmayalım" demek istiyor. E seçeneğinde "... böyle davranır mı hiç?" diyor ama "... böyle davranmaz" demek istiyor.

Görüldüğü gibi A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümleler soru cümlesi olmasına rağmen anlamca olumsuzdur. Ancak B seçeneğinde verilen cümle, anlamca olumludur:

"İşi haftaya teslim edeceğimizi on kez söylemedim mi?"

"İşi haftaya teslim edeceğimizi on kez söyledim."

CEVAP: B

9. Dolaylı anlatım, başkasından alınan sözün, cümledeki yargıyı değiştirmeden, kendi sözcüklerimizle aktarılmasıdır. Dolaylı anlatımlı cümleler **"söyledi, belirtti, açıkladı"** gibi eylemlerle biter ya da yüklemleri geçmiş zamanla çekimlenir.

Buna göre E seçeneğinde verilen cümlenin dolaylı anlatım cümlesi olduğunu görürüz. Başkasına ait olan cümle "söyledi" sözcüğüyle aktarılmıştır.

B ve D seçeneklerinde ise doğrudan anlatım cümlesine yer verilmiştir.

CEVAP: E

10. I. ve II. cümlede "İkisi de severek okumaz." anlamı vardır. III. ve IV. cümlede "İkisi de severek okur." anlamı vardır. V. cümlede ise "İkisinden biri severek okur." anlamı vardır.

Dolayısıyla I. ve II. cümlede verilen anlamlar, III. ve IV. cümlede verilen anlamlar eşleştirilir ama V. cümlede verilen anlam dışta kalır.

CEVAP: E

11. **HATIRLAYALIM**

- Cümlede "vurgu" kavramı, öne çıkarılmak, daha çok belirtilmek istenen sözün yükleme yaklaştırılmasıyla olur.
- Cümlede vurgu, fiil cümlelerinde yüklemden bir önceki sözde aranırken isim cümlelerinde yüklemde aranır.

Buna göre, önce seçeneklerde verilen cümlelerin yüklemlerini belirlemeli sonra da yüklem fiilse yüklemden önceki sözlere bakmalıyız. Yüklemden önce "zaman" bildiren sözcük ya da söz olan seçeneği işaretlemeliyiz. (Ne zaman?)

A seçeneğinde "vergi dairelerine" sözü yer bildirir, yer vurgulanmıştır. B seçeneğinde "düzenli olarak" sözü durum bildirir, durum vurgulanmıştır. C seçeneğinde "akşam saatlerinde" sözü zaman bildirir, zaman vurgulanmıştır. D seçeneğinde "bu binada" sözü yer bildirir, yer vurgulanmıştır. E seçeneğinde "Terim" sözü kişiyi / işi yapanı bildirir, kişi vurgulanmıştır.

Görüldüğü gibi zaman vurgulanan cümle, C seçeneğindeki cümledir.

CEVAP: C

12. Öncülde verilen cümledeki " 'Prenses Margariet Ödülü'ne bu yıl layık görülen isimlerden biri de yazar Aslı Erdoğan oldu" sözündeki "isimlerden biri de" ifadesinde, sözü edilen ödüle birden fazla kişinin layık görüldüğü, bu ödülü birden fazla kişinin aldığı anlamı vardır. Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı da D seçeneğinde verildiği gibi "Prenses Margariet Ödülü'nü birden fazla kişi almıştır." yargısıdır.

Seçeneklere baktığımızda A, B, C ve D seçeneğinde verilen yargıların verilen cümleyle uzaktan yakından ilişkisi olmadığını, bu yargılara kesinlikle değinilmediğini görürüz. E seçeneğinde verilen cümle bizim için çeldirici olabilir. Öncüldeki "Merkezi Amsterdam'da bulunan" sözü, sizi E seçeneğindeki cümleye düşürebilir. Ancak burada şunu düşünmelisiniz: "Merkezi Amsterdam'da olan bir kuruluşun aynı ülkenin farklı şehirlerinde de şubesi olamaz mı?" E seçeneğinde "dünyanın pek çok yerinde" dediği için bu yargı kesin olarak çıkmaz.

CEVAP: D

13. Öncülde verilen cümlede anahtar kelimemiz "demlenmek"tir. Düşünün, çayın tadı ne zaman çıkar? Demlendiğinde. Yani çaydanlıktaki su kaynar kaynamaz çayı bardaklara koymayız, tadının tam çıkması için biraz daha kaynatırız. Yani zaman veririz çaya tadını bıraksın diye. Dolayısıyla burada da "gerçek şiirin oluşumunun zaman aldığı" anlatılmak istenmiştir, diyebiliriz.

CEVAP: C

14. Öncülde verilen cümlede koşula bağlılık söz konusudur. Kişi, "maddi destek almak" koşuluyla "bilimsel çalışmalarıma hız veririm" diyor. Aynı anlamı D seçeneğinde verilen cümlede görüyoruz. "Deniz ulaşımına yatırım yapılması" koşuluyla "trafik sorunu çözülür" ilgisi vardır. Dolayısıyla doğru yanıt D seçeneğidir. A ve C seçeneğindeki cümlelerde "neden-sonuç", B seçeneğinde "zaman" E seçeneğinde ise "olumlu-olumsuz" iki durumdan bahsetme anlamı vardır.

CEVAP: D

15. Öncülde verilen cümlede "ilkeli davranmanın hayattaki gelgitleri, bocalamaları, yalpalamaları, hatalarımıza kılıf aramayı önleyeceğini"nin mesaj olarak verildiğini görürüz. Bu anlamları A, B, D ve E seçeneklerinde verilen yargılar destekler niteliktedir. Ancak C seçeneğinde verilen cümlede "tecrübe kazanmanmış insanların ilkelere ihtiyacı olmadığı"ndan bahsedilerek öncülde verilen cümleyle anlamca çelişilmektedir.

CEVAP: C

16. Parçayı dikkatle okuduğumuzda I. ve III. cümlelerde verilen anlamların aynı doğrultuda olduğunu görürüz. Çünkü I. cümlede "nicelik olarak az söz vardır ama nitelik olarak yoğundur" sözü, Yunus'un anlam olarak sığ, yüzeysel olmadığını, az söze çok anlam sığdırdığını gösterir. III. cümlede de "az sözle öz söz söylemek" sözü, anlamın derin olduğunu, nicelik olarak az sözcük olmasını ama derin anlamlı sözcükler kullandığını gösterir.

CEVAP: B

17. **HATIRLAYALIM**

- Amaç ilgisi olan cümlelerde eylemin hangi amaca bağlı olarak gerçekleştiği belirtilir.
- Amaç - sonuç cümleleri, eyleme sorulan **"hangi amaçla?"** sorusuna cevap verir.
- Bu tür cümlelerde de **"-mak için, diye, üzere"** gibi edatlardan yararlanılır.
- Bu edatların yerine **"amacıyla"** sözcüğünü getirebiliyorsak yargı amaç bildirir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda amaç ilgisinin D seçeneğinde verilen "Daha nitelikli bir toplum oluşturmak için çok çalışıyoruz." cümlesinde bulunduğunu görürüz. Cümleyi "Daha nitelikli bir toplum oluşturmak **amacıyla** çok çalışıyoruz." şeklinde de kurabiliriz.

A ve B seçeneklerinde neden - sonuç ilgisi, C ve E seçeneğinde koşul ilgisi vardır.

CEVAP: D

18. **HATIRLAYALIM**

- **Koşul (şart) cümleleri;** bir olayın veya durumun gerçekleşmesinin, başka bir olaya veya duruma bağlı olduğunu belirten cümlelerdir.
- Bu tür cümlelerde birinci bölüm (yan yargı) koşul, ikinci bölüm ise o koşula bağlı olarak ortaya çıkan sonuçtur. (temel yargı) Bunun tam tersi de olabilir.
- Türkçede koşul anlamı asıl olarak **"-se"** şart ekiyle sağlanır. **"ise"**, **"-ince"**, **"-dikçe"**, **"-mak üzere"**, **"mi"**, **"ama"**, **"yeter ki"** ile de koşul anlamı sağlanabilir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda bütün seçeneklerde ortak kullanılan bir ifade görürüz: "-mek üzere" Bu edat, cümleye koşul, amaç, zaman (yaklaşıklık) anlamı katar. Biz, koşul anlamının bulunduğu seçeneği bulacağız:

A seçeneğinde "ödemek üzere" = "ödemek amacıyla"

B seçeneğinde "sabah olmak üzere" = "sabah olmaya yakın"

C seçeneğinde "ödemek üzere" = "ödemek koşuluyla"

D seçeneğinde "bitmek üzereyken" = "bitmeye yakın"

E seçeneğinde "hazırlamak üzere" = "hazırlamak amacıyla"

Görüldüğü gibi koşul ilgisi, C seçeneğindeki cümlede verilmiştir.

CEVAP: C

19. Parçayı dikkatle okuduğumuzda II ve III numaralı cümleler arasında "Çünkü" bağlacıyla "neden - sonuç" ilişkisi olduğunu görürüz. II. cümle sonuç, III. cümle neden - gerekçe bildirir. Başka bir deyişle III. cümle, II. cümlenin nedeni - gerekçesidir.

II. cümleye soralım: "Neden edebiyatta felsefe yapmak, edebiyat eserini yaratan kişinin sakınması gereken bir iştir?" III. cümle bunun gerekçesini verir: "Çünkü, felsefi yük, edebiyat eserini hantallaştırır."

CEVAP: C

20. Kendinden önceki yargının gerekçesi olan cümle "çünkü" bağlacıyla başlar ya da (başlamıyorsa) cümleleri birbirine bağlayarak okurken "çünkü" bağlacını biz getirmeyi denemeliyiz.

Paragrafa baktığımızda II numarayla başlayan cümlenin "Çünkü" gerekçe bildiren bağlacıyla başladığını görürüz. Dolayısıyla II. cümle, kendinden önceki cümlenin (I. cümlenin) gerekçesidir. I. cümleye soralım: "Neden göçmen yazar ve göçmen edebiyat olgusu eskiye oranla bugün dünya edebiyatı içindeki varlığını daha çok duyumsatmakta?" II. cümle bunu gerekçesini verir: "Çünkü sayıları gün geçtikçe artan göçmen yazarlar, bu sayısal çokluğa paralel olarak büyük edebiyat ödülleri kazanmakta ve dünyada dikkatleri üzerlerine çekmektedirler."

CEVAP: A

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yargı, gerekçesiyle birlikte verilmiştir?**

A) Televizyon kanallarında eğitsel yanı ağır basan bir program bulmak artık çok zor.

B) Dış cephe kaplamalarında daha sağlıklı olduğundan yeni nesil köpükler tercih ediliyor.

C) Otoparka daha çok araç sığdırmak için girişteki ağaçları keseceklermiş.

D) Bu olayların Türk siyasetine yeni bir ivme kazandıracağını söylüyordu.

E) Dünyaca ünlü virtüöz, konser gelirini Afrika'da bir okul yapılması için bağışladı.

2. (I) Yazmak öğretilemez ama istenildiğinde öğrenilebilir. (II) Eğer yazacak bir şeyiniz, anılaştıramadığımız bir hayatınız ve içinizde yazma dürtüsüne kaynaklık edecek bir kaynağınız varsa mutlaka yazarsınız. (III) Bu, kendi başına da yapılabilen bir şey. (IV) Yazmayı öğrenmek konusunda katılımcılarımızda büyük bir istek var ama cevabın ve yapmaları gerekenin basitliği bazen onları şaşırtıyor. (V) Bu basitliği aşmayı, toplumsal normları yıkmak zannediyorlar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde koşula bağlılık söz konusudur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) III ve IV E) IV ve V

3. (I) Kalitesiz fakat iyi renklendirilmiş bir ürün, genellikle çok satar. (II) Kaliteli fakat kötü renklendirilmiş bir ürün ise raflara hareketlilik getirmez. (III) Bu yüzden elinizdeki bu kitap, rengi kullanan herkese hitap eder. (IV) Tasarım öğrencilerinden tabelacılara, mimarlardan halı satıcılarına, grafik tasarımcılarından sihirbazlara kadar herkese... (V) Karmaşık teorilere ya da sistemlere dayanmaksızın rengi özgürce, rahatça ve yaratıcı bir biçimde kullanmak niyetinde olanlara bir rehber ve rengin sırlarına giden bir yol haritasıdır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde eylem, amacıyla birlikte verilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikinci cümle, birincinin gerekçesi değildir?**

A) Kendinizi aşırı derecede yormayın, dinlenmek için kendinize zaman tanıyın.

B) Düzenli egzersiz yapın, hastalıktan korunmada ve engellemede egzersizin büyük önemi var.

C) Stresten uzak durun, vücut stresi yok edebilmek için maddeler üretir ve dengesini şaşırır.

D) Pozitif düşünün, olumlu olmak insanı bedenen ve duygusal olarak rahatlatır.

E) Kullandığınız ilaçlara dikkat edin, gereksiz ilaç kullanımı organlara zarar verir.

5. (I) Yılanlı Kale, Çukurova'nın en büyük ören yerlerinden biri. (II) Kilisesi, hamamı ve su kanallarıyla oldukça ilginç bir yer. (III) Ne var ki kale yüksek bir tepenin üzerine kurulmuş olduğu için kaleye çıkmak hiç de kolay değil. (IV) Buna karşın Çukurova'nın kavurucu sıcakları insanı bunaltırken kalenin zirvesindeki serinlik sarıp sarmalıyor bedenimizi. (V) Kaledeki kazılar tamamlanıp turizm açısından gerekli düzenlemeler yapılırsa ülkemiz önemli bir ören yeri kazanmış olacak.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde koşula bağlılık söz konusudur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde amaç söz konusu değildir?**

A) Akıllı telefonların yaygınlaşmasıyla veri paylaşımı artıyor.

B) Senin işin görülsün diye bu kadar emek veriyoruz.

C) Gündelik hayatımızın tarihini araştırmak için ansiklopedileri karıştırıyor.

D) Enerji verimliliğini artırmak üzere neler yapabiliriz?

E) Bakanlığın teklifini görüşmeye meclise gidecekmiş.

7. (I) "Beş Parasızdım ve Kadın Çok Güzeldi" bildiğimiz tatsız polisiyelerden değil. (II) İçine kirli siyasetin ve gizemli ilişkilerin de karıştığı bir Türkiye polisiyesi demeli belki. (III) İstihbaratçısından gazetecisine kadar figürler, bu figürlerin tavırları hiç yabancı değil; bizi şaşırtmıyor. (IV) Öte yandan romanın bundan önce yazılan polisiye romanlarından farklı bir kurgusu olduğunu görürsünüz. (V) İyi bir satranç oyununun hazzını alırsınız daha ilk sayfalarında.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde yazarın kişisel görüşlerine yer verilmemiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır?**

A) Sanatçı, yapıtlarında kendi yaşadığı çevreyi sade ama çarpıcı bir dille anlatıyor.

B) İlk eseriyle haklı bir ün kazanan sanatçı, ilerleyen yıllarda edebiyatımızın köşe taşlarından oldu.

C) Öykülerinde sadece doğduğu ve büyüdüğü bölgenin insanlarını değil, geniş bir coğrafyayı kaleme aldı.

D) Son yıllarda edebiyat dergilerinin adından sıkça söz ettiği yazarın naif bir anlatımı vardır.

E) Halkın beklentilerine kulak asmayan sanatçı, antolojilerde yer bulamaz.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir** "tanım" **yapılmıştır?**

A) İmge, şairin düş gücünün sözcüklerde hayat bulmuş hâlidir.

B) Edebiyatın da onun "amiral gemisi" olarak nitelenen romanın da etkisi tartışılmalıdır.

C) Şairimiz, son yıllarda şiirlerinde imgeye sıkça başvuruyor.

D) İmgelerle yazılan şiirin temel birimi sözcük değil, imgedir.

E) Şiirlerde anlam aramak, günümüz eleştirmenlerinin girdiği çıkmazın bir sonucudur.

10. (I) Modern yaşamın gelişmesi ve yeni standartların hayatımızı zapt etmesi sonucu her şey değişiyor. (gerekçe) (II) Eskiden eşyaların yüklendiği katır veya eşeklerle birlikte yürüyerek çıkılan yayla yolları, giderek asfalta dönüşüyor. (aşamalılık) (III) Atalarımızın binbir emek ve zahmetle oluşturduğu taş patikalar, ne yazık ki dozerlerin acımasızlığı karşısında yok oluyor. (öznellik) (IV) Tıpkı, Doğu Karadeniz'in Rize ilindeki Didingola-Koçdüzü ve Kayadibi-Şorak yaylaları arasındaki eski patikaların "Yeşil Yol" projesiyle yok edilmesi gibi. (karşılaştırma) (V) Bize de sırt çantalarımızı kuşanarak çok az örneği kalan, kültürel miras niteliğindeki bu tarihî patikaların izini sürmek için yollara düşmek kalıyor. (amaç)

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi ayraç içinde verilen anlamı içermemektedir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "öznellik" **söz konusu değildir?**

A) Teknoloji çağında yaşadığımız bugünlerde en önemli buluşlardan biri de *İnternet*tir.

B) Çoğumuzun da korkulu rüyası hâline gelen *İnternet* gerçekten faydalı kullanıldığında dünyayı elinizin altına sunuyor.

C) Teknoloji çağına ayak uydurmak adına gelişen *İnternet* sistemi sayesinde pek çok site, insanlara oldukça yarar sağlamaktadır.

D) Özellikle iş hayatında etkili kullanılan *İnternet*, sosyal medya siteleri, alışveriş siteleri gibi pek çok web sitesi sayesinde hayatımız kolaylaşıyor.

E) Dünya genelinde *İnternet* erişimine sahip kişilerin sayısının 2,7 milyara ulaştığı, cep telefonu abonesi sayısının 6,8 milyar olduğu biliniyor.

12. (I) Onun öyküleri, gücünü gözlemden ve gözlenen gerçekliğin yalın bir biçimde yansıtılmasından alıyordu. (II) Yansıtılan gerçek de mahkûmların dünyasıydı. (III) O, bu öykülerinde, tanıdığı, öykülerini dinlediği kişileri somut örneklerle, olduğu gibi anlatıyordu. (IV) Yaptığı tek şey, anlattığı olaya toplumsal bir boyut getirmeye çalışmasıydı. (V) İyi bir anlatıcı oluşu da başarısını pekiştiriyordu.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangileri "kanıtlanabilirlik" açısından diğerlerinden farklıdır?

A) I. ve II. B) I. ve V. C) II. ve III. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

13. (I) Genellikle benzin motorlu araçlarda 6 veya 12 voltluk akümülatörle beslenen bir doğru akım seri motor yardımıyla ilk hareket sağlanır. (II) Ancak bu ilk hareketin benzin motorunu çalışacak duruma getirebilmesi için çalışma sırasında akü geriliminin de belli bir orandan fazla düşmemesi gerekir. (III) Aksi hâlde marş motoru çalışsa bile benzin motorunun ateşleme devresi çalışmayacağı ve bujiler ateşleme yapmayacağı için ilk hareketin sağlanması imkânsızdır. (IV) Yapılan istatistikler göstermiştir ki bu gibi ilk çalışma arızalarının yüzde 65'inde sebep bataryanın yetersizliğidir. (V) Dikkatli bir yenileme ya da bakımla böyle bir akümülatörü yıllarca kullanmak mümkündür.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde koşul gerçekleşse de sonuca ulaşılamayacağı anlamı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. (I) 1960 yılında yayımlandığından bu yana büyük ses getirdi "Bülbülü Öldürmek". (II) Amerika'nın güneyinde yaşanan ırkçılığı ve eşitsizliği bir çocuk kahramanın gözünden anlatıyor. (III) Harper Lee, kullandığı yalın ama çarpıcı dil aracılığıyla adalet, özgürlük, eşitlik ve ayrımcılık gibi hâlâ güncel temaları, Scout'ın büyüyüş öyküsüyle birlikte dokuyarak iyilik ve kötülüğü hem bireysel hem de toplumsal düzeyde mercek altına alıyor. (IV) Bir "zenci"nin haksız yere suçlanması üzerinden gelişen olaylar; ön yargılar, riyakârlık, sınıf ve ırk çatışmalarıyla beslenen küçük Amerikan kasabasının sınırlarını aşıp insanlar arası ilişkide adaletin ve dürüstlüğün önemini anlatan evrensel bir hikâyeye dönüşüyor. (V) Etkileyici gerçekliği ile ürperten, "insani" vurgusuyla sarıp sarmalayan, çağdaş dünya edebiyatının en önemli örneklerinden biri olan bu klasik roman, Ülker İnce çevirisiyle tekrar Türkçede.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yapıtın hem konusuna hem anlatımına yönelik bir bilgi verilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. (I) Açık hava ve etnografya müzesi işlevi gören Bozcaada Kalesi, adaya gelenleri heyecanla karşılar. (II) Güzel sokaklar arasındaki Rum evleri, Polente Deniz Feneri görülmeye değer mimari yapılar arasındadır. (III) Çevresinde Karayer Adaları adıyla anılan irili ufaklı adaların yer aldığı Bozcaada, ilk bakışta boz veya çorak gibi algılansa da bereketli bağlar ve çamlık ormanlarla bezelidir. (IV) XVII. yüzyıldan kalma Köprülü Mehmed Paşa Cami ve Alabey Cami başlıca tarihî eserlerden. (V) Denizi ve tarihî mekânların bir arada olduğu adaya hafta sonları gelmek bile idealdir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde kişileştirmeye başvurulmuştur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. (I) İlk basımı 2011 yılında yapılan *Her Şey Beyinde Başlar*, Mümin Sekman'ın en sevilen kitabı oldu. (II) Başarının, huzurun, karakterimizin, kararlarımızın şekillenmesinde beynimizin ne kadar etkili olduğunu anlatıyor Sekman. (III) Bunu yaparken öyle cafcaflı, bilimsel ifadelere yer vermiyor, herkesin anlayacağı bir dil kullanıyor. (IV) Bu kitap, beyne beyni anlatıyor. (V) Aklını başına toplamak ve hayatını "baş"tan aşağı değiştirmek isteyenler için ideal bir kitap.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde "üslup" anlamı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

17. (I) Hayatımızı en iyi şekilde yaşayabilmek, hakikati bulmak umuduyla hangimiz felsefi özlü sözlerin, aforizmaların yardımına başvurmadık ki? (II) Sadece birkaç iyi seçilmiş sözcükle o büyük felsefecilerin bu kadar belagatli ve ilham verici olabilmeleri hepimizi büyülemiyor mu? (III) Daniel Klein *Filozofun Mutluluk Seyahatnamesi* kitabında, büyünün yanına neşeyi de katıyor, nasıl yaşamak gerektiğine ilişkin önemli felsefecilerden yaptığı alıntılara kendi kişisel yorumlarını da ekleyerek bize sunuyor. (IV) Kitabı elime ilk aldığımda sadece özlü sözlerle, alıntılarla ilerleyecek bir yolda olduğumu düşündüm. (V) Ancak yazar, okuru öyle büyülü bir dünyaya sürüklüyor ki kitabı elinizden bırakmak istemiyorsunuz.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisi "içerik"e ilişkindir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. Okul öncesi çocuklar için renkli, resimli ve çekici kitaplar vardır. (I) Bu kitapları çocuklarla buluşturmak, sadece okuyarak olmaz. (II) Çocukların bu kitaplara dokunması, sayfalarını açması, bu dünyayı benimsemek için ilk adımdır. (III) Kitaplardaki resimler onların hayal gücünü artırır. (IV) Bu kitapları seçerken de saldırganlık gibi olumsuzluklardan, çocuğu korkutacak ya da kötü yönlendirecek resimlerden kaçınmalıyız. (V) Çocukla birlikte resimlere bakarak öyküler yaratmak ona ilginç gelecek ve gelişimine katkıda bulunacaktır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir "gereklilik" dile getirilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. (I) Umberto Eco, sadece geçtiğimiz yüzyılın değil, ortalarına doğru yaklaştığımız bu yüzyılın da en önemli düşünürlerinden. (II) Yapıtlarında fazlaca alıntı kullandığı gibi, akademik dünyada hakkında en fazla söz edilen araştırmacıdır. (III) Birçok çağdaş düşünceyle bağı olduğu gibi, sözleri kültür dünyasının oluşturduğu her bağlamın tam merkezindedir. (IV) İlgili olduğu ve üzerine çalıştığı alan, disiplin, bilim ve yöntemleri burada sıralamaya kalkışmak bile uzunca bir liste hazırlamamıza neden olur. (V) Oldukça etkili, zekice ve derin sürdürdüğü, tamamladığı çalışmaları var Eco'nun.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde "üstünlük" söz konusudur?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) II. ve IV. E) IV. ve V.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "beğenme" **anlamı vardır?**

A) Son yıllarda en çok satan kitaplar, popüler sanatçıların kitaplarıdır.

B) Çankaya'da pek çok sokağın kaldırımlarında yürümek, cambazlık ister.

C) Tahsin Yücel'in eleştirilerini okuyunca ayarında eleştiri böyle olur, diyorsunuz.

D) Bahçeye diktiği çiçekler bütün çocukları bahçeye çekiyordu.

E) Yaşama sanatı diye bir gerçek vardı ve biz bu sanatı hep göz ardı ediyorduk.

1. **HATIRLAYALIM**

- **Yargının gerekçesiyle birlikte verilmesi,** verilen cümlede nedenin de sonucun da bulunması anlamına gelir.
- Eylemin yapılma nedeni = gerekçesi
- "-dığı için, -dığından, -den, dolayı, çünkü, bu yüzden, bu nedenle, sebebiyle, -yle (ile)..." ifadeleri cümleye gerekçe/neden anlamı katabilir.

Buna göre, B seçeneğinde verilen cümlede yargının gerekçesiyle birlikte verildiğini görürüz: "Neden dış cephe kaplamada yeni nesil köpükler tercih ediliyor?" sorusuna "Daha sağlıklı olduğu için" yanıtını alırız. Dolayısıyla neden - sonuç bir aradadır.

C ve E seçeneğinde amaç söz konusudur.

CEVAP: B

2. Koşula bağlılık cümlelerinde bir yargının gerçekleşmesi başka bir yargının gerçekleşmesine bağlıdır.

Parçada I numarayla verilen cümledeki "istenildiğinde" sözü, koşul içermektedir. "isteme" koşulu gerçekleşirse "öğrenme" eylemi gerçekleşir.

Parçada II numarayla verilen cümledeki "Eğer yazacak bir şeyiniz, anılaştıramadığımız bir hayatınız ve içinizde yazma dürtüsüne kaynaklık edecek bir kaynağınız varsa" sözü, koşul içermektedir. Bu koşullar gerçekleşirse "yazma" eylemi gerçekleşecektir.

O hâlde parçada I ve II numarayla verilen cümlelerde koşula bağlılık söz konusudur, diyebiliriz.

CEVAP: A

3. **HATIRLAYALIM**

- **Amaç cümlelerinde,** öznenin eylemi hangi amaçla, maksatla gerçekleştirdiği bildirilir.
- Amaç cümlelerinde daha çok "**-mak için, -mak üzere, diye, amacıyla, maksadıyla, -a/-e, gayesi, niyeti...**" ifadelerine başvurulur.

Buna göre, numaralanmış cümlelere baktığımızda V. cümlenin amaç içerdiğini görürüz: "**Karmaşık teorilere ya da sistemlere dayanmaksızın rengi özgürce, rahatça ve yaratıcı bir biçimde kullanmak** niyetinde olanlara bir rehber ve rengin sırlarına giden bir yol haritasıdır." cümlesinde koyu dizilen söz, cümlede amaç bildirir.

CEVAP: E

4. Bu tarz sorularda virgülden (,) sonraki kısma "çünkü" bağlacını getirerek okumak, soruyu daha doğru ve hızlı çözdürecektir.

(--------------------------, (çünkü) ------------------------.)

A) Kendinizi aşırı derecede yormayın, **çünkü** dinlenmek için kendinize zaman tanıyın. (olmuyor)

B) Düzenli egzersiz yapın, **çünkü** hastalıktan korunmada ve engellemede egzersizin büyük önemi var.

C) Stresten uzak durun, **çünkü** vücut stresi yok edebilmek için maddeler üretir ve dengesini şaşırır.

D) Pozitif düşünün, **çünkü** olumlu olmak insanı bedenen ve duygusal olarak rahatlatır.

E) Kullandığınız ilaçlara dikkat edin, **çünkü** gereksiz ilaç kullanımı organlara zarar verir.

Görüldüğü gibi B, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerde ikinci yargı, birinci yargının gerekçesidir. Ancak A seçeneğinde önerilerde bulunan sıralı iki ayrı yargı vardır.

CEVAP: A

5. **HATIRLAYALIM**

- **Koşula (şarta) bağlılık bildiren cümlelerde;** bir olayın, durumun gerçekleşmesi başka bir olayın, durumun gerçekleşmesine bağlıdır.
- Koşul cümleleri "-se, -dıkça, -mak üzere, mı, koşuluyla, eğer, yalnız, ancak..." ifadeleriyle sağlanabilir.

Buna göre, numaralanmış cümlelere baktığımızda V. cümlede koşula bağlılık olduğunu görürüz. "Ülkemizin önemli bir ören yeri kazanması", "kaledeki kazılar tamamlanıp turizm açısından gerekli düzenlemeler yapılması" koşuluna bağlanmıştır.

CEVAP: E

6. **HATIRLAYALIM**

- **Amaç cümlelerinde,** öznenin eylemi hangi amaçla, maksatla gerçekleştirdiği bildirilir.
- Amaç cümlelerinde daha çok "**-mak için, -mak üzere, diye, amacıyla, maksadıyla, -a/-e, gaye, niyet...**" ifadelerine başvurulur.

Buna göre, seçenekleri incelediğimizde A seçeneğinde amaç söz konusu olmadığını görürüz. Çünkü bu cümlede "veri paylaşımının artması"nın gerekçesi verilmiştir. Bu gerekçe "akıllı telefonların yaygınlaşması"dır. "Hangi amaçla veri paylaşımı artıyor?" ya da "Hangi amaçla akıllı telefonlar yaygınlaşıyor?" diye sorduğumuzda cümlede yanıt alamayız.

B seçeneğindeki cümlede amaç "senin işini görmek" sözüyle, C seçeneğindeki cümlede amaç "gündelik hayatımızın tarihini araştırmak" sözüyle, D seçeneğindeki cümlede amaç "enerji verimliliğini artırmak" sözüyle, E seçeneğindeki cümlede amaç "Bakanlığın teklifini görüşmek" yer almıştır.

CEVAP: A

7. Kişisel görüş, öznellik barındırır. "Bence, bana göre" diyebileceğimiz, yorum yapabileceğimiz cümlelerdir.

Kişisel görüşün olmadığı cümleler; nesnel, kanıtlanabilir yargılardır, yorum içermezler.

I. cümledeki "tatsız polisiyelerden değil", II. cümledeki "kirli siyaset", "gizemli ilişkiler", III. cümledeki "bizi şaşırtmıyor", V. cümledeki "İyi bir satranç oyununun hazzını alırsınız daha ilk sayfadan." sözlerinde kişisel görüş, yorum söz konusudur.

Ancak IV numarayla verilen cümlede kişisel görüş yoktur. Cümlede verilen "önce yazılan polisiye romanlarından farklı bir kurgusu olma" durumu kanıtlanabilir.

CEVAP: D

8. **HATIRLAYALIM**

- Kanıtlanabilirlik açısından cümleler, öznel cümle ve nesnel cümle olmak üzere incelenir.
- **Öznel cümleler**; kanıtlanamayan, içinde kişisel duygu - düşünce barındıran cümlelerdir. **Nesnel cümleler** ise kanıtlanabilen, duygu-düşüncelere yer vermeyen cümlelerdir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki "**sade** ama **çarpıcı** bir dille anlatıyor" sözleri, B seçeneğindeki "**haklı** bir ün kazanan sanatçı" ve "edebiyatımızın **köşe taşlarından oldu**" sözleri, D seçeneğindeki "yazarın **naif** bir anlatımı vardır" sözleri bulundukları cümleye öznellik katar. Bu yargılar, kişiden kişiye değişir. E seçeneğindeki cümlenin ise tamamı öznellik barındırır. Bana göre de sanatçı, halkın ne beklediğini dikkate almamalıdır, diyebilirsiniz. Ancak C seçeneğindeki cümle kanıtlanabilir bir niteliktedir. İçerisinde duygu - düşünce barındırmaz, nesneldir. Kanıtlanabilirlik açısından diğerlerinden farklıdır.

CEVAP: C

9. **HATIRLAYALIM**

- **Tanım,** bir kavramın niteliklerini eksiksiz olarak belirtme veya açıklamadır.
- "Bu nedir?" sorusuna yanıt olur.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde "imge" kavramının ne olduğunun anlatıldığını görürüz. "İmge nedir?"

"<u>İmge</u>, <u>şairin düş gücünün sözcüklerde hayat bulmuş hâlidir</u>."
(İmge: kavram; şairin düş gücünün sözcüklerde hayat bulmuş hâlidir: tanım)

CEVAP: A

10. Parçada I numarayla verilen cümleye "neden her şey değişiyor?" diye sorduğumuzda "modern yaşam geliştiği ve yeni standartların hayatımızı zapt ettiği için" yanıtını alırız. (gerekçe)

II. cümledeki "giderek" sözcüğü, yolların asfalta dönüşmesinde bir aşamalılık olduğunu gösterir.

III. cümledeki "atalarımızın binbir emek ve zahmetle...", "ne yazık ki", "dozerlerin acımasızlığı" sözleri cümleye öznellik katmıştır.

IV. cümlede, sadece örnek verilmiştir, karşılaştırma anlamı yoktur.

V. cümledeki "... bu tarihî patikaların izini sürmek için (=amacıyla) yollara düşmek..." sözünde amaç söz konusudur.

CEVAP: D

11. **HATIRLAYALIM**

- **Öznel cümle,** kanıtlanamayan, kişisellik içeren, yorum içeren cümlelerdir.
- Öznel cümlelerde, cümlede verilen yargıyı "bana göre, bence" diye çürütebilir ya da destekleyebiliriz.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğindeki cümlede geçen "en önemli buluşlardan biri", B seçeneğindeki cümlede geçen "çoğumuzun da korkulu rüyası", C seçeneğindeki cümlede geçen "oldukça yarar sağlamaktadır", D seçeneğindeki cümlede verilen "hayatımız kolaylaşıyor" sözleri, bulundukları cümleyi öznelleştirir. Bu cümleleri okuduğunuzda "bence böyle değil", "ben böyle düşünmüyorum" diye yorum yapabilirsiniz. Ancak E seçeneğinde verilen cümledeki yargılar, tespitler "nesnel"dir, kanıtlanabilirdir; yorum, öznelik yoktur. "Bana göre aslında sayı şöyle olmalı" diye bu bilgiyi çürütemezsiniz.

CEVAP: E

12. **HATIRLAYALIM**

- **Kanıtlanabilirlik açısından cümleler,** öznel ve nesnel cümleler olmak üzere ikiye ayrılır.
- **Öznel cümleler,** yorum içeren, kanıtlanamayan, göreceli yargılardır. **Nesnel cümleler,** yorum içermeyen, kanıtlanabilir yargılardır.

Buna göre, numaralı cümlelere baktığımızda I. cümledeki "**gücünü** gözlemden ve gözlenen gerçekliğin **yalın bir biçimde yansıtılmasından** alıyordu" sözlerinin yorum içerdiğini, kişiden kişiye değiştiğini görürüz. Yani özneldir. II, III ve IV numaralı cümlelerde verilen yargılar, kanıtlanabilir niteliktedir, nesneldir. V. cümledeki "**iyi** bir anlatıcı oluşu" ve "**başarısını** pekiştiriyor" sözleri yorum içerir, kişiden kişiye değişir, kanıtlanamaz. Yani özneldir.

Dolayısıyla I ve V. cümleler kanıtlanamayan, öznel yargılardır. II, III ve IV numaralı cümleler kanıtlanabilen, nesnel yargılardır.

CEVAP: B

13. Parçada III numarayla verilen "Aksi hâlde marş motoru çalış**sa bile** benzin motorunun ateşleme devresi çalışmayacağı ve bujiler ateşleme yapmayacağı için ilk hareketin sağlanması imkânsızdır." cümlesinde "marş motoru çalışsa" ifadesi koşul bildirir. Cümledeki "benzin motorunun ateşleme devresi çalışmayacağı ve bujiler ateşleme yapmayacağı" ifadesi de eylemin sonuca ulaşmayacağı anlamını içerir. Buradaki "çalışsa bile "sözü bu anlamı verir.

"koşul gerçekleşse de sonuca ulaşılamayacağı" anlamını ararken cümlelerde "-se bile, -se dahi, -se de" ifadelerini arayabiliriz.

CEVAP: C

14. **HATIRLAYALIM**

- **Konu,** sanatçının eserinde neyi anlattığıdır.
- **Anlatım,** sanatçının eserini yazarken kullandığı dildir, anlatım tarzıdır, üslubudur. Konuyu nasıl anlattığıdır.

Buna göre parçada III numarayla verilen "Harper Lee, kullandığı *yalın ama çarpıcı dil aracılığıyla* **adalet, özgürlük, eşitlik ve ayrımcılık gibi hâlâ güncel temaları, Scout'ın büyüyüş öyküsüyle birlikte dokuyarak, iyilik ve kötülüğü hem bireysel hem de toplumsal düzeyde mercek altına alıyor.**" cümlesinde yapıtın hem konusuna hem de anlatıma yönelik bilgiler verildiğini görürüz.

"...kullandığı yalın ama çarpıcı dil" sözüyle anlatıma, üsluba yer verildiğini görürüz. (Nasıl anlatıyor?) Parçada koyu dizilen kısım ise eserin konusuna, içeriğine dair bilgiler içerir. (Ne anlatıyor?)

CEVAP: C

15. **HATIRLAYALIM**

- Kişileştirme (insandan doğaya aktarma), insana özgü özelliklerin doğadaki insan dışı varlıklara (canlı - cansız) aktarılmasıdır.

Parçada I numarayla verilen "Açık hava ve etnografya müzesi işlevi gören Bozcaada Kalesi, adaya gelenleri heyecanla karşılar." cümlesinde **Bozcaada Kalesi, adaya gelenleri (bir insan gibi) heyecanla karşıladığı için kişileştirilmiştir.**

CEVAP: A

16. **HATIRLAYALIM**

- **Üslup,** yazarın ele aldığı konuyu anlatma biçimi, dil özellikleridir.
- Yazar, **"Nasıl anlatıyor?"** sorusuna yanıt verir.
- Yazarın eserdeki dili sade mi, açık mı, yalın mı, anlaşılır mı, devrik cümle kullanır mı vs. özellikleridir.

Buna göre, parçaya baktığımızda III numarayla verilen "Bunu yaparken öyle **cafcaflı, bilimsel ifadelere yer vermiyor, herkesin anlayacağı bir dil** kullanıyor." cümlesinde yazarın söz edilen kitapta kullandığı dil yani üslup hakkında bilgi verildiğini görürüz.

CEVAP: C

17. **HATIRLAYALIM**

- **İçerik,** sanatçının eserinde anlattığı şeydir.
- Yazar, **"Ne anlatıyor?"** sorusuna yanıt olur.

Bu bilgilere dayanarak parçada III numarayla verilen "Daniel Klein *Filozofun Mutluluk Seyahatnamesi* kitabında, **büyünün yanına neşeyi de katıyor, nasıl yaşamak gerektiğine ilişkin önemli felsefecilerden yaptığı alıntılara kendi kişisel yorumlarını** da ekleyerek bize sunuyor." cümlesinde yazarın *Filozofun Mutluluk Seyahatnamesi* kitabında ele aldığı konuyu anlattığını görüyoruz.

CEVAP: C

18. **HATIRLAYALIM**

- **Gereklilik cümlesi,** eylemin gerçekleşmesinin gerekli ya da zorunlu olduğunu ifade eden cümlelerdir.
- "-meli, -malı, gerekiyor, lazım..." ifadeleri bulunur.

Numaralanmış cümlelerden IV. cümlede gereklilik anlamı olduğunu görürüz. "Bu kitapları seçerken de saldırganlık gibi olumsuzluklardan, çocuğu korkutacak ya da kötü yönlendirecek resimlerden kaçınmalıyız." cümlesindeki yüklem "kaçınmalıyız"dır, bu yüklemde "kaçınmamız gerekiyor" anlamı vardır.

CEVAP: D

19. **HATIRLAYALIM**

- **Üstünlük anlamı,** karşılaştırılan unsurlardan önde olma, onları geride bırakma anlamı içerir.
- "en, en çok, daha, fazla..." sözcükleri cümleye üstünlük anlamı katar.

Parçada I numarayla verilen cümledeki "en önemli düşünürlerinden" sözünde Umberto Eco, diğer düşünürlerden öndedir, üstündür anlamı vardır. Yine parçada II numarayla verilen cümledeki "hakkında en fazla söz edilen bir araştırmacı" sözünde de diğerlerine göre hakkında söz edilen araştırmacılardan üstündür anlamı vardır.

Dolayısıyla I ve II numaralı cümlelerde üstünlük söz konusudur.

CEVAP: A

20. **HATIRLAYALIM**

- **Beğenme,** bir şeyi ya da durumu iyi veya güzel bulmak; onaylamak, kabul etmek, tasvip etmek anlamına gelir.
- Beğenme cümlelerinde **olumlu - öznel yargılar** görürüz.

Buna göre C seçeneğinde verilen cümlede "Tahsin Yücel'in eleştirilerindeki sınır, usturup, ifade" beğenilmiştir ve "ayarında eleştiri böyle olur diyorsunuz" sözüyle de pekiştirilmiştir.

CEVAP: C

Cümlenin Anlamı - V

1. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "varsayım" söz konusudur?**

A) Ne biliyorsun, belki de bize söyleyemediği bir işi çıkmıştır.

B) Meğer, dün akşam kızıp da tartıştığı adam, bizim komşumuzmuş.

C) Ön ödemeyi yaptınız diyelim, o kadar borcu nasıl ödeyeceksiniz?

D) Görgü, sanırım toplumsal dinamikleri tetiklemiyor, doğrudan onları oluşturuyor.

E) Kuşkusuz ki son sözleri toplantının gidişatını olumsuz etkiledi.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "istek" anlamı yoktur?**

A) Bu kitapları türlerine göre ayırıp raflara öyle dizeceksin.

B) Bu kadar yoğun çalışırsan bir yere düşüp kalacaksın.

C) Maaşını alır almaz arkadaşına borcunu ödeyeceksin.

D) Telefonla oynamayı bırakacak ve işlerini yapacaksın.

E) Bu dükkânın her yerini temizleyecek, peçeteleri değiştireceksiniz.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "başkasına yaptığım gibi" **anlamı vardır?**

A) Yarın arkadaşlarıma bir sürpriz yapayım.

B) Arkadaşlarıma yarın bir sürpriz yapayım.

C) Yarın arkadaşlarıma da bir sürpriz yapayım.

D) Yarın arkadaşlarıma bir sürpriz de ben yapayım.

E) Arkadaşlarıma yarın ben de bir sürpriz yapayım.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "uyarı" anlamı vardır?**

A) "Tükenmişlik sendromu" uzun, yoğun ve stresli çalışma saatlerinden kaynaklanır.

B) Yoğun ve stresli iş temposunda çalışan sorumluluk sahibi kişilerde genel bir yorgunluk hâli görülür.

C) Yorgunluktan kurtulmak için spor yapmak, en azından yürüyüş yapmak önemlidir.

D) Yöneticilerin stresli iş ortamından uzaklaşmak için günlük işlerinin dışında kendilerine en az 1 - 2 saat ayırmaları gerekmektedir.

E) Uykusuzluk, aşırı uyuma isteği gibi psikolojik sıkıntıların; kalp, damar, ülser gibi fizyolojik sıkıntılara dönüşmemesi için doktorunuza başvurunuz.

5. (I) Galileo Galilei'nin, teleskobu gökyüzüne çevirişinin 400. yılı olması nedeniyle 2009 yılı "Dünya Astronomi Yılı" ilan edilmişti. (II) Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü ve EÜ Gözlemevi de bu çerçevede öğrenciler ve bu konuya ilgi duyan herkese yönelik çeşitli etkinlikler yapmayı düşünüyor. (III) Gözlemevi ayrıca her yıl olduğu gibi bu yıl da zengin içeriğiyle kapılarını amatör gök bilimcilere açacak ve yaz okulları düzenlenecek. (IV) Katılımcılar, gün içinde derslere, basit proje çalışmalarına katılacak, video gösterileri izleyebilecek. (V) Kursların en eğlenceli tarafı ise teleskoplarla gezegenleri, yıldızları, yıldız kümelerini ve bulutları izlemek.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, yargı gerekçesiyle verilmiştir.

B) II. cümlede, bir tasarı söz konusudur.

C) III. cümlede, yinelenen bir etkinlikten söz edilmiştir.

D) IV. cümlede, bir öneride bulunulmuştur.

E) V. cümlede, karşılaştırma yapılmıştır.

6. (I) Batı Anadolu'nun en kapsamlı kazılarından Beycesultan'da araştırmalara yeniden başlandı. (II) Denizli'nin Çivril ilçesinde, Beycehöyük adıyla da bilinen yerleşmede ilk araştırmaları İngiliz Arkeoloji Enstitüsü adına ünlü arkeologlar yapmıştı. (III) Bu çalışmalarda İÖ bin yıla tarihlenen 40 kültür katının yanı sıra Bizans Dönemi kalıntıları da bulunmuştu. (IV) Son Kalkolitik Dönem'e tarihlenen tabakalardan çıkarılan zengin metal buluntular, Beycesultan'ın bölgede önemli bir merkez olduğunu gösteriyordu. (V) İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarda açığa çıkarılan sur duvarı ve dinî yapılar ise Beycesultan Höyüğü'nün kent karakteri kazandığını göstermektedir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde bir çıkarım yapılmıştır?

A) I. ve III. B) I. ve V. C) II. ve III.
D) III. ve IV. E) IV. ve V.

7. (I) Doğa Turizm, Binbir Gece Masalları gezilerinin ilkini 21 - 28 Mart 2019'da Mısır'a gerçekleştirecek. (II) Atlas'ın yayın yönetmeni Özcan Yüksek, Mısır turunda masalların geçtiği yerleri anlatacak ve "Hakikatçi" kitabında olduğu gibi, metinleri katılımcılar için çözümleyecek. (III) Turda Kahire, Esna ve Fayyum gibi şehirler gezilecek. (IV) Tarihî kentlerin ve yapıların yanı sıra firavunların etkileyici hikâyelerine tanık olunacak. (V) Doğa Derneği Başkanı, Mısır'ın biyocoğrafyası, kuşları, akarsuları hakkında da katılımcılara bilgi verecek.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde öznellik söz konusudur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. Televizyonun yaygınlaşmasıyla sinema endüstrisi büyük bir sarsıntı geçirmiştir.

Yukarıda verilen cümleden aşağıdakilerden hangisine kesin olarak ulaşılabilir?

A) Sinema teknik bakımdan kendini geliştirememiştir.

B) Televizyonun yaygınlaşması nedeniyle sinema üzerine ayrıntılı incelemeler yapılmalıdır.

C) Televizyonun hem göze hem kulağa seslenmesi, ön plana çıkmasını sağlamıştır.

D) Televizyona gösterilen ilgi, sinema sektörünü zor duruma sokmuştur.

E) Sinema, toplumda yeterince yaygınlaşamayan bir eğlence aracıdır.

9. **Aşağıdakilerden hangisi biçimce olumsuz, anlamca olumlu bir cümledir?**

A) Sana, dondurma almayacağım demiyorum.

B) Aradığım kitabı bu kitapçıda da bulamadım.

C) Bu yıl da atanamadığımı ona nasıl söyleyebilirim?

D) Bu sıcakta çalışmakta çok zorlanıyorum.

E) Küçük kız bu havalara alışkın değil.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ivedilik" söz konusudur?**

A) Gürültü, kilo almayı hızlandırdığından gürültülü ortamlarda uzun süre kalmayınız.

B) Sizin her şeyden önce ailenizle bol bol vakit geçirmeniz gerekiyor.

C) Kendinle baş başa kalmak, doğayla mücadele etmek istiyorsan vakit kaybetmeden doğa kulübüne üye olmalısın.

D) Her ekonomik krizin aynı zamanda bir fırsat olduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız.

E) Umuyorum ki değerli şair dostum, bu zor günleri de atlatacak.

11. (I) Kazablanka; coğrafyasıyla, mimarisiyle, atmosferiyle ülkedeki yerleşimlerin en güzeliydi. (II) Özellikle eski yapıların kapı ve pencereleri ilgimi çekti. (III) Kapı ve pencerelerdeki mimari detaylar büyük bir çeşitlilik gösteriyordu. (IV) Yapıların her biri tarihî liman kentinin geçmişten gelen sözcüleri gibiydi. (V) Bana da onlara kulak vermek ve onları fotoğraflamak düştü.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde "üstünlük" anlamı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. (I) Sapanca'ya 15 km uzaklıktaki Yanık köyü, iyi bir yürüyüş için çok uygun. (II) Yanık köyüne Türkiye'nin her yerinden kolayca ulaşabilirsiniz. (III) Bölgeye kendi aracınızla gidebileceğiniz gibi otobüs ve trenle de gidebilirsiniz. (IV) Konaklamayı bölgedeki butik otellerde yapabilirsiniz fakat geziyi ucuza getirmek istiyorsanız yanınıza bir çadır almanız yeterli. (V) Bölge, çadır kurmak ve açıkta yatmak için yeterince elverişli ve güvenli.

Yanık köyünü konu alan bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, konumu ile ilgili bilgi verilmiştir.

B) II. cümlede, ulaşımının zor olmadığı belirtilmiştir.

C) III. cümlede, kendi aracınızla gitmenin daha iyi olacağını vurgulamıştır.

D) IV. cümlede, konaklama ile ilgili farklı seçenekler sunulmuştur.

E) V. cümlede, kimi yönlerden uygun olduğuna değinilmiştir.

13. (I) Türk sinemasının ve edebiyatının büyük ismi Vedat Türkali'yi 29 Ağustos'ta yıldızlara uğurladık. (II) Son nefesine kadar yazması, yazma tutkusunun ve dile düşkünlüğünün ne kadar güçlü olduğunu gösterir. (III) Tüm Cumhuriyet tarihini yaşamış, kent yoksullarının, işçilerin yaşadığı sıkıntıları ve mücadeleleri anlatmış, büyük bir yazardı Türkali. (IV) Onun eserleri okunduğunda yaşarken ölümsüzleşmesini sağlayan en önemli yanının entelektüel duyarlığı, hem bireyi hem de toplumu tüm karmaşıklığı ve bütünlüğü ile anlatma çabası olduğu görülür. (V) İnsanların ve toplumların dış görünüşlerinin, yaşadıklarının altına gizlenmiş bir dünya olduğunu ve bu dünyanın tahlil edilmesi gerektiğini anlattı yıllarca.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde çıkarım yapılmıştır?

A) I. ve II.
B) II. ve III.
C) II. ve IV.
D) III. ve IV.
E) IV. ve V.

14. (I) Bilgisayarlara bulaşan virüsler her zaman bilgisayar korsanları tarafından yazılmıyor. (II) Birkaç kişinin yazamayacağı kadar karmaşık, özel organizasyonları hedef alan virüsler de var. (III) Bu virüsler çoğunlukla devletler tarafından oluşturulmuş özel birimler tarafından geliştiriliyor. (IV) Stuxnet adındaki ünlü solucan yazılım, İran'ın nükleer programını sekteye uğratmak için -resmen kabul edilmese de- ABD ve İsrail tarafından geliştirilmişti. (V) Solucan, İran'daki bir nükleer santralde bulunan santrifüjlerin normalden daha hızlı dönerek kendini parçalamasına sebep olmuş ve santrifüjlerin neredeyse yarısını çalışamaz hâle getirmişti.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde "yaklaşık" anlamı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinden, ayraç içinde verilen anlam çıkarılamaz?**

A) Dünya Sağlık Örgütü, antibiyotiğe dirençli bakteriler nedeniyle dünyada her yıl 700 bin kişinin öldüğünü ve bu sayının 2050 yılında 10 milyona ulaşacağını düşünüyor. (Öngörü)

B) Sussex'te bulunan bir fosildeki beyin dokuları, günümüzde timsahlarda ve kuşlarda bulunan dokularla aynı. (Karşılaştırma)

C) Microsoft, üç boyutlu yazıcıları kullanarak önümüzdeki on yıl içinde kansere çözüm bulacağını duyurdu. (Gerçekleşmemiş beklenti)

D) Migreni olan kişiler genellikle bazı besinleri tükettiklerinde migren ağrılarının tetiklendiğini söyler. (Koşula bağlılık)

E) Hamileliğinde yeterince beslenmeyen annelerin bebeklerinde kalıcı kalp problemleri olabilir. (Olasılık)

16. (I) Bir meyve düşünün ki yüzyıllar önce bile en ünlü eserlere, türkülere konu olsun, hem üreticisini hem de tüketicisini her daim mutlu edebilsin. (II) "Tanrı bilir, yeryüzünde benzeri yoktur. Ayva peltesi, ayva reçeli dahi pek güzeldir." sözleriyle Evliya Çelebi'nin dünyaca ünlü eseri *Seyahatname*'sinde dahi kendine yer bulabilen eşsiz ürün ayva, sahip olduğu benzersiz aroması ve elverişli üretim koşullarıyla Anadolu'nun hep en sevilen meyvelerinden biri oldu. (III) Günümüzde özellikle soğuk kış günlerinde meyve tabaklarında onu görmemek pek mümkün değil. (IV) Ayvanın çağları aşan şöhretindeki en büyük pay ise Türkiye'nin sahip olduğu ekolojik atmosfere ait. (V) Öyle ki Birleşmiş Milletler Gıda Örgütünün verilerine göre Türkiye, bu avantajıyla dünya ayva üreticiliğinde tahtın sahibi.

Ayvanın anlatıldığı bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, üreticiyi her dönem memnun ettiğine değinilmiştir.

B) II. cümlede, Anadolu'da Evliya Çelebi'nin ünlü eseri sayesinde meşhur olduğu söylenmiştir.

C) III. cümlede, belli mevsimlerde sıkça tüketildiğine değinilmiştir.

D) IV. cümlede, öneminin yüzyıllardır bilindiğinden söz edilmiştir.

E) V. cümlede, Türkiye'nin ayva üretiminde dünyada birinci olduğuna değinilmiştir.

17. (I) Hayat gitgide çekilmez hâle gelmeye başlayınca edebiyata daha çok sığınan insanlara "Edebiyat ne işe yarar?" sorusu daha çok sorulur. (II) Kitapların yazınsal değerinden önce kullanım değerine bakıldığı, öncelikle işlevsel ve ticari bir meta olarak alınıp satıldığı günümüzde, yerinde bir soru değil mi bu? (III) Artık isteklerine ve oraya buraya diktiği oklara göre yolunu bulan okur da içinde savrulduğu bu piyasanın aktörlerinden biri oldu. (IV) Önce ona sunulanı alıyor ve etkin bir okur olarak düşünmeye başlamak yerine verilenle yetiniyor. (V) Somut, elle tutulur bir karşılığı olmayan -kaldı ki edebiyatın kendisi de somut ve elle tutulur olmayan bir yapısı vardır- edebiyatın karşılıksız bir dünya kurduğunu ama zaman içinde yeri başka bir şeyle doldurulamayacak derinlikte iz bıraktığını ona nasıl anlatalım?

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, edebiyatın yaşamın olumsuz yanlarından kaçış için bir sığınak olduğu belirtilmiştir.

B) II. cümlede, kitap tercih etmede takınılan bir tutum eleştirilmiştir.

C) III. cümlede, okurun yönlendirmelerle hareket etmesi üzerinde durulmuştur.

D) IV. cümlede, okurun daha fazlasını istemesi gerektiği anlatılmıştır.

E) V. cümlede, edebiyatın bıraktığı etkiyi hiçbir şeyin bırakmayacağı anlatılmıştır.

18. (I) Hepimiz başımızı, kollarımızı ya da ellerimizi kullanarak da iletişim kurmaya çalışırız. (II) Omuz silkmek ya da baş sallamak gibi hareketler kimi ülkelerde farklı anlamlara gelebilir. (III) Gözlerimizle, el ya da kollarımızla işaret ederken, başımızı sallarken sözcükleri kullanmadan birtakım mesajlar verebiliriz. (IV) Tüm bu hareketler vücut dilini oluşturmaktadır. (V) Psikologlara göre, iletişim kurduğumuz kişiler üzerinde bıraktığımız etkinin yüzde elli beşini vücut dilimiz, yüzde otuz sekizini söyleyişimiz oluştururken kullandığımız sözcükler, yalnızca yüzde yedisini oluşturuyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, iletişimin organlar kullanılarak sağlanabileceği belirtiliyor.

B) II. cümlede, hareketlerin anlamlarının göreli olduğundan söz ediliyor.

C) III. cümlede, duygu ve düşüncelerin konuşmadan da ifade edilebileceği anlatılıyor.

D) IV. cümlede, vücut dilinin tanımı yapılıyor.

E) V. cümlede, iletişimde sözcüklerin etki gücünün çok düşük olduğuna değiniliyor.

19. (I) Kendisinden "Kadınlar ve Kurmaca Yazın" konulu bir konuşma istendiğinde Woolf, yaşama ve edebiyata bakışını tümden değiştiren bir açmazın içine girer ve "Kendine Ait Oda"yı yazmaya başlar. (II) Kadının yaşamdaki ve edebiyattaki yerini özgün bir biçemle anlattığı bu çalışma, yazarın hayli ilginç gözlemlerine dayanır. (III) Söz konusu panele hazırlanırken bütün edebiyat tarihinde ve geçmişte, kendine yaşamda yer edinmeye çalışan kadının izini sürmeye başlar. (IV) Karşılaştığı şey kadının yüzyıllardır bir aşağılanmanın odağında olduğu, her zaman bir erk tarafından tanımlandığı, güçsüz, iradesiz ve bir insanla kıyaslanamayacak derecede ilkel bir yaratık olduğudur. (V) "Gerçekten de böyle miydi? " sorusunu kendine hiç aralıksız sormaya başlar Woolf.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, sanatçının bir eserini yazmasında etkili olan durumdan söz edilmiştir.

B) II. cümlede, yapıtın üslubuyla ilgili bilgi verilmektedir.

C) III. cümlede, sanatçının yaptığı bir çalışmanın içeriğinden söz edilmiştir.

D) IV. cümlede, bir saptama yapılmıştır.

E) V. cümlede, yazarın topluma yönelik sorgulaması söz konusudur.

20. (I) Küresel ısınma ve iklim değişikliği olgusu, en başta fosil yakıt kullanımı, sanayileşme, ormansızlaşma ve diğer insanların etkinlikleri sonucunda ortaya çıkmıştır. (II) Bunların yanında ekonomik büyüme ve nüfus artışı bu süreci daha da hızlandırmıştır. (III) Küresel iklimdeki gözlenen ısınmanın yanı sıra, küresel ortalama yüzey sıcaklıklarında 1990 - 2100 Dönemi için 1.4 °C ila 5.8 °C arasında bir artış olacağı öngörülmektedir. (IV) Küresel sıcaklıklardaki artışlara bağlı olarak da hidrolojik döngünün değişmesi, su hacminde azalma, kuraklık ya da sel, tarım alanlarında azalma gibi insan yaşamını doğrudan etkileyecek önemli değişikliklerin olabileceği beklenmektedir. (V) Ayrıca bu tip bir iklim değişikliği, öngörülemeyen veya tahmin edilemeyen çevresel, sosyal ve ekonomik sonuçlar oluşturabilir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, sorunun oluşma nedenlerinden söz edilmiştir.

B) II. cümlede, önceki cümleye ilişkin ek bilgi verilmiştir.

C) III. cümlede, konuyla ilgili kesin sayısal veriler kullanılmıştır.

D) IV. cümlede, sorunun doğuracağı sonuçlarla ilgili bir olasılık söz konusudur.

E) V. cümlede, bu sorunun yol açabileceği olumsuzluklara yönelik tahmin yapılmıştır.

1. **HATIRLAYALIM**

- **Varsayım cümlelerinde,** henüz gerçekleşmeyen bir eylemi, durumu gerçekleşmiş kabul etme anlamı vardır.
- Varsayım cümlelerinde "**tut ki, diyelim, diyelim ki, farz edelim, farz et ki, bir an için... düşün...**" gibi ifadelere yer verilir.

Buna göre C seçeneğinde verilen cümlede varsayım anlamı olduğunu görüyoruz. "ön ödemeyi yaptınız diyelim= varsayalım" sözü cümleye bu anlamı verir.

CEVAP: C

2. Seçeneklerde verilen cümlelerin hepsinin "gelecek zaman" kipi olan "-ecek, -acak" ile çekimlendiğini ancak A, C, D ve E seçeneklerindeki cümlelerde istek anlamının yoğun olduğunu görürüz. (diz, öde, yap, değiştir) Ancak B seçeneğindeki cümlede istek anlamı değil, koşulla birlikte bir tahmin anlamı söz konusudur.

CEVAP: B

3. **HATIRLAYALIM**

- Türkçede bir sözün yükleme yakınlığı, cümlede vurgulanmak istenen sözü belirler.
- Bir sözcükten sonra "da, de" bağlacı geliyorsa vurgu, bu bağlaçtan önceki sözcüğe kayar.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A ve B seçeneğinde "bir sürpriz" sözü vurgulanmıştır. C seçeneğinde "arkadaşlarıma da" dediği için "başkalarına da yaptığım gibi" anlamı vardır. D seçeneğinde "bir sürpriz de" sözü, cümleye "başkaları da sürpriz yaptı, ben de yapayım" anlamı katmıştır. E seçeneğinde "ben de bir sürpriz yapayım" sözünde "başkaları yaptı, ben de yapayım" anlamı vardır.

CEVAP: C

4. **HATIRLAYALIM**

- **Uyarı cümleleri;** kişi ya da kişileri yanlış davranışlardan uzak tutmak için bir konu, sorun ya da olumsuz bir durum ile ilgili ikaz ve hatırlatmalar içerir.

E seçeneğindeki cümlede "uykusuzluk, aşırı uyuma isteği gibi psikolojik sıkıntıların; kalp damar, ülser gibi fizyolojik sıkıntılara dönüşmemesi için" uyarıda bulunulmuştur.

CEVAP: E

5. Parçada I numarayla verilen cümlede, "2009 yılına "Dünya Astronomi Yılı denmesinin gerekçesi verilmiştir. II. cümlede "... çeşitli etkinlikler yapmayı düşünüyor" sözünde bir tasarı (plan) söz konusudur. III. cümledeki "her yıl olduğu gibi bu yıl da... yaz okulları açacak" sözünde yinelenen bir etkinlikten söz edilmiştir. V. cümledeki "kursların en eğlenceli tarafı da" sözünde eğlenceli taraflar karşılaştırılıp bahsedilen duruma üstünlük anlamı verilmiştir. Ancak IV numaralı cümlede bir öneride bulunulmamıştır. Sadece katılımcıların gün içinde neler yapacakları belirtilmiştir.

CEVAP: D

6. **HATIRLAYALIM**

- Çıkarım; bir düşünce veya kavramla ilgili verileri değerlendirip yorumlayarak o verilerden doğru ya da yanlış bir sonuç çıkarmaktır.
- "demek ki, anlaşılan, ... gösteriyor ki, ...gösterir..." gibi ifadelere yer verilir.

Parçada IV numarayla verilen "Son Kalkolitik Dönem'e tarihlenen tabakalardan çıkarılan zengin metal buluntular, Beycesultan'ın bölgede önemli bir merkez olduğunu gösteriyordu." cümlesinde bir çıkarım yapılmıştır. "Tabakalardan çıkarılan zengin metal buluntulara bakılıyor ve Beycesultan'ın bölgede önemli bir merkez olduğu" çıkarılıyor. Yine parçada V numarayla verilen "İlk Tunç Çağı'na tarihlenen tabakalarda açığa çıkarılan sur duvarı ve dinî yapılar ise Beycesultan Höyüğü'nün kent karakteri kazandığını göstermektedir." cümlesinde de çıkarım yapılmıştır. Burada da yine "tabakalarda ortaya çıkan sur ve dinî yapılara bakılarak, Beycesultan Höyüğü'nün kent karakteri kazandığı" çıkarılıyor.

Yani bir kazı yapılıyor, ortaya çıkan buluntulardan yola çıkarak Beycesultan'la ilgili yorumlarda, çıkarımlarda bulunuyorlar.

CEVAP: E

7. **HATIRLAYALIM**

- **Öznel cümleler;** kanıtlanamayan, kişisellik içeren, yorum barındıran cümlelerdir.

Parçada IV numarayla verilen "Tarihî kentlerin ve yapıların yanı sıra firavunların etkileyici hikâyelerine tanık olunacak." cümlesindeki "etkileyici hikâyeleri" sözü, öznellik içerir. Bu tespit, kişiden kişiye değişir.

CEVAP: D

8. Öncüldeki "Televizyonun yaygınlaşmasıyla sinema endüstrisi büyük bir sarsıntı geçirmiştir." sözlerinden "Televizyona gösterilen ilgi, sinema sektörünü zor duruma sokmuştur." yargısı kesin olarak çıkarılabilir.

CEVAP: D

9. **HATIRLAYALIM**

- **Biçimce olumsuz, anlamca olumlu cümlelerde;** cümlenin yüklemi ve içinde geçen bir söz, "-ma, -maz, -sız, yok, değil" ifadelerinden ikisini alır ancak eylem gerçekleştiği için anlam, olumludur. (-) x (-) = (+)

A seçeneğinde "Sana dondurma almayacağım demiyorum." cümlesinde "almayacağım" ve "demiyorum" sözcükleri cümleyi biçimce olumsuz yapmıştır, cümlede ise "alacağım" anlamı vardır, bu yüzden de anlamca olumludur.

CEVAP: A

10. **HATIRLAYALIM**

- **İvedilik (tezlik);** eylemin hızlı, çabuk, hemen, bir an önce, aciliyetle yapılmasını, gerçekleşmesini bildirir.

Buna göre C seçeneğinde verilen cümledeki "vakit kaybetmeden" sözünün cümleye ivedilik anlamı kattığını söyleyebiliriz.

CEVAP: C

11. **HATIRLAYALIM**

- **Üstünlük anlamı,** karşılaştırılan unsurlardan önde olma, onları geride bırakma anlamı içerir.
- "en, en çok, daha, fazla..." sözcükleri cümleye üstünlük anlamı katar.

Buna göre I numarayla verilen cümlede üstünlük anlamı olduğunu görürüz. Cümledeki "...yerleşimlerin en güzeliydi" sözünde Kazablanka; coğrafyasıyla, mimarisiyle, atmosferiyle ülkedeki diğer yerleşimleriyle karşılaştırılmış ve bu yönlerden güzellik yönüyle üstün tutulmuştur.

CEVAP: A

12. Parçanın I. cümlesindeki "Sapanca'ya 15 km uzaklıktaki Yanık köyü" sözünde "Yanık köyünün konumu ile ilgili bilgi verilmiştir. II. cümledeki "Türkiye'nin her yerinden kolayca ulaşabilirsiniz." sözünde ulaşımın zor olmadığının belirtildiğinin görürüz. IV. cümledeki "Konaklamayı bölgedeki butik otellerde yapabilirsiniz...yanınıza bir çadır almanız yeterli" sözünden konaklamayla ilgili farklı seçenekler sunulduğunu çıkarırız. V. cümledeki "Bölge, çadır kurmak ve açıkta yatmak için yeterince elverişli ve güvenli" sözlerinden bölgenin kimi yönlerden uygun olduğuna değinildiğini görüyoruz. Ancak parçada III numarayla verilen "Bölgeye kendi araçlarınızla gidebileceğiniz gibi otobüs ve trenle de gidebilirsiniz." cümlesinde "kendi aracınızla gitmenin daha iyi olacağı"na dair bir bilgi yer almamıştır. Tercih sunma durumu vardır; kendi aracınızla, otobüsle, trenle gidebilirsiniz.

CEVAP: C

13. Çıkarım cümlelerinde, bir düşünce veya kavramla ilgili veriler değerlendirilip yorumlanarak o verilerden doğru ya da yanlış bir sonuca ulaşılır.

HATIRLAYALIM

Çıkarım cümlelerinde "---- olmuş ki ---- olmuş." ya da "---- olması ---- olduğunu gösterir." anlamı yoğundur.

Bu bağlamda numaralanmış cümlelere baktığımızda II. ve IV. cümlelerde çıkarım yapıldığını görürüz: II. cümlede yazarın "son nefesine kadar yazması"na bakılarak yazarla ilgili "yazma tutkusunun ve dile düşkünlüğünün ne kadar güçlü olduğu" çıkarımı yapılmıştır. (Başka bir deyişle "Yazma tutkusu ve dile düşkünlüğü çok güçlü ki son nefesine kadar yazıyor." çıkarımı söz konusudur.) IV. cümlede "entelektüel duyarlığına, hem bireyi hem de toplumu tüm karmaşıklığı ve bütünlüğü ile anlatma çabası"na bakılarak yazarın "yaşarken ölümsüzleşmesini sağlayan en önemli yanının bu olduğu" çıkarımı yapılmıştır. (Başka bir deyişle "Entelektüel duyarlığı, hem bireyi hem de toplumu tüm karmaşıklığı ve bütünlüğü ile anlatma çabasındaki yaşarken ölümsüzlüğü kazanıyor." çıkarımı söz konusudur.)

CEVAP: C

14. **HATIRLAYALIM**

- **Yaklaşıklık bildiren cümlelerde;** kesin olmayan ifadelere, tahmini, üç aşağı beş yukarı sözlere, sayısal verilere yer verilir.

Parçada V numarayla verilen cümledeki "**neredeyse** yarısını çalışamaz hâle getirmişti" sözleri tahmini, yaklaşık bir değer içerir.

CEVAP: E

15. A) Öngörü, var olan verilerden yola çıkarak gelecekle ilgili tahminde bulunmaktır. A seçeneğinde de "antibiyotik kullanımına ilişkin 2050 yılında ölüm sayısının 10 milyona ulaşacağı"na dair bir tahminde, öngörüde bulunulmuştur. (Doğru)

B) Sussex'te bulunan bir fosildeki beyin dokusu incelenmiş, günümüzde timsahlarda ve kuşlarda bulunan doku ile karşılaştırılmış ve bu dokuların aynı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Doğru)

D) Kişilerin migren ağrılarının tetiklenmesi bazı besinleri tüketmeleri koşuluna bağlanmıştır. (Doğru)

E) "...kalıcı kalp problemleri olabilir" sözünde kalıcı kalp problemi olma olasılığından söz edilmiştir. Yani, kalıcı kalp problemi olabilir de olmayabilir de. (Doğru)

C seçeneğinde gerçekleşmemiş beklenti anlamı yoktur. Gerçekleşmemiş beklenti, geçmişe yöneliktir ve gerçekleşmesi beklenen, umulan bir olayın gerçekleşmemesi durumunda yaşanan bir hayal kırıklığını anlatır. Verilen cümle, geçmişe yönelik değil, geleceğe yöneliktir. Dolayısıyla bu cümlede gerçekleşmemiş beklenti anlamı çıkarılamaz.

CEVAP: C

16. Ayvanın anlatıldığı bu parçada, I. cümledeki "... hem üreticisini hem de tüketicisini her daim mutlu edebilsin" sözü A seçeneğinde verilen bilgiyi, III. cümledeki "... özellikle soğuk kış günlerinde meyve tabaklarında onu görmemek pek mümkün değil" sözü C seçeneğinde verilen bilgiyi, IV. cümledeki "Ayvanın çağları aşan şöhreti" sözü D seçeneğinde verilen bilgiyi, V. cümledeki "Birleşmiş Milletler Gıda Örgütünün verilerine göre Türkiye, bu avantajıyla dünya ayva üreticiliğinde tahtın sahibi" sözü, E seçeneğinde verilen bilgiyi doğrulamaktadır.

Ancak parçada II numarayla verilen " 'Tanrı bilir, yeryüzünde benzeri yoktur. Ayva peltesi, ayva reçeli dahi pek güzeldir.' sözleriyle Evliya Çelebi'nin dünyaca ünlü eseri *Seyahatname*'sinde dahi kendine yer bulabilen eşsiz ürün ayva, sahip olduğu benzersiz aroması ve elverişli üretim koşullarıyla Anadolu'nun hep en sevilen meyvelerinden biri oldu." cümlesinde B seçeneğinde verildiği gibi ayvanın "Anadolu'da Evliya Çelebi'nin ünlü eseri sayesinde meşhur olduğu" söylenmemiştir. II numarayla verilen cümlede "Evliya Çelebi'nin *Seyahatname* adlı eserinde ayvaya yer verdiğine" değinilmiştir. Bu yüzden B seçeneğinde yapılan açıklama yanlıştır.

CEVAP: B

17. I. cümledeki "hayat gitgide çekilmez hâle gelmeye başlayınca edebiyata daha çok sığınan insanlara" sözlerinden yola çıkarak "edebiyatın yaşamın olumsuz yanlarından kaçış için bir sığınak olduğuna", II. cümledeki "kitapların yazınsal değerinden önce kullanım değerine bakıldığı, öncelikle işlevsel ve ticari bir meta olarak alınıp satıldığı günümüzde" sözlerinden yola çıkarak "kitap tercih etmede takınılan bir tutumun eleştirildiğine", III. cümledeki "isterlerine ve oraya buraya diktiği oklara göre yolunu bulan okur" sözlerinden yola çıkarak "okurun yönlendirmelerle hareket etmesi üzerinde durulduğuna", V. cümledeki "edebiyatın zaman içinde yeri başka bir şeyle doldurulamayacak derinlikte iz bıraktığını" sözlerine dayanarak "edebiyatın bıraktığı etkiyi hiçbir şeyin bırakamayacağına" değinildiğini görüyoruz. Parçada IV numarayla verilen "Önce ona sunulanı alıyor ve etkin bir okur olarak düşünmeye başlamak yerine verilenle yetiniyor." cümlesinden "okurun daha fazlasını istemesi gerektiğini" çıkarmak yanlış olacaktır. IV numarayla verilen cümlede okurun ne yaptığı anlatılmıştır, ne yapması gerektiği değil.

CEVAP: D

18. Parçada I. cümledeki "başımızı, kollarımızı ya da ellerimizi kullanarak da iletişim kurmaya çalışırız" sözüyle, A seçeneğinde verilen bilgiyi, II. cümledeki "Omuz silkmek ya da baş sallamak gibi hareketler kimi ülkelerde farklı anlamlara gelebilir." yargılarıyla B seçeneğinde verilen bilgiyi, III. cümledeki "Gözlerimizle, el ya da kollarımızla işaret ederken, başımızı sallarken sözcükleri kullanmadan birtakım mesajlar verebiliriz." yargılarıyla C seçeneğinde verilen bilgiyi, V. cümledeki "yüzde elli beşini vücut dilimiz, yüzde otuz sekizini söyleyişimiz oluştururken kullandığımız sözcükler, yalnızca yüzde yedisini oluşturuyor" sözleri E seçeneğinde verilen bilgiyi doğrulamaktadır. Ancak parçada IV numarayla verilen "Tüm bu hareketler vücut dilini oluşturmaktadır." sözünde "vücut dilinin tanımı yapıldığı"nı söyleyemeyiz. Burada vücut dilini nelerin oluşturduğu söylenmiştir.

CEVAP: D

19. Parçanın I. cümlesindeki "Kendisinden "Kadınlar ve Kurmaca Yazın" konulu bir konuşma istendiğinde Woolf, yaşama ve edebiyata bakışını tümden değiştiren bir açmazın içine girer" sözleri, eserin yazılma nedenini vermektedir. Parçanın II. cümlesindeki "özgün bir biçemle" sözleri sanatçının üslubuyla ilgili bilgi vermektedir. III. cümlesindeki "panele hazırlanırken bütün edebiyat tarihinde ve geçmişte, kendine yaşamda yer edinmeye çalışan kadının izini sürmeye başlar." sözleri, yaptığı çalışmanın (panele hazırlanmanın) içeriğini (...yer edinmeye çalışan kadın) verir. IV. cümledeki "Karşılaştığı şey kadının yüzyıllardır bir aşağılanmanın odağında olduğu, her zaman bir erk tarafından tanımlandığı, güçsüz, iradesiz ve bir insanla kıyaslanamayacak derecede ilkel bir yaratık olduğudur." yargıda geçmişte kadının bulunduğu durumla ilgili bir tespit, saptama söz konusudur. V. cümledeki "'Gerçekten de böyle miydi?' sorusunu kendine hiç aralıksız sormaya başlar Woolf." yargısında yazar, sorgulamayı topluma değil, kendi içinde yapıyor ve öğrendiği şeyin doğruluğu hakkında yapıyor. Burada toplumla ilgili bir sorgulama söz konusu değildir.

CEVAP: E

20. Parçanın I. cümlesindeki "en başta fosil yakıt kullanımı, sanayileşme, ormansızlaşma ve diğer insanların etkinlikleri sonucunda" sözleri, sorunun oluşma nedeni hakkında bilgi vermektedir. II. cümledeki "Bunların yanında ekonomik büyüme ve nüfus artışı..." sözü de kendinden önceki cümleye ek bilgi vermekte, sorunun nedenlerine ekleme yapmaktadır. IV. cümledeki "hidrolojik döngünün değişmesi, su hacminde azalma, kuraklık ya da sel, tarım alanlarında azalma gibi insan yaşamını doğrudan etkileyecek önemli değişikliklerin olabileceği beklenmektedir" sözlerinde sorunun doğuracağı sonuçlarla ilgili olasılıklar içermektedir. V. cümledeki "öngörülemeyen veya tahmin edilemeyen çevresel, sosyal ve ekonomik sonuçlar oluşturabilir" sözleriyle sorunun yol açabileceği olumsuzluklara yönelik tahmin içermektedir. Ancak parçanın III numarayla verilen "Küresel iklimdeki gözlenen ısınmanın yanı sıra, küresel ortalama yüzey sıcaklıklarında 1990 - 2100 Dönemi için 1.4 °C ila 5.8 °C arasında bir artış olacağı öngörülmektedir." cümlesinde sayısal veri vardır ama kesin bir sayısal veri yoktur. "1.4 °C ila 5.8 °C arasında" ifadesi kesinlik değil yaklaşıklık bildirir.

CEVAP: C

1. (I) Ankara, doksan beş yıldır Türkiye'nin başkenti. (II) Coğrafi olarak ülkenin neredeyse ortasında yer alıyor. (III) Böyle bir şehrin bir taraftan siyasi değişmeler ve idari düzenlemeler, diğer taraftan hızlı nüfus hareketleri sonucu birtakım kimlik meseleleri olmasını tabii karşılamak lazım. (IV) Meşhur marşa göre "tek şehir" olan Ankara'nın üstünlükleri ve Ankara övgüleri ders kitaplarımızda bile anlatılageldi. (V) Başkent Ankara, genç Cumhuriyet'in "yoktan var edilen" bir şehri olarak görüldü.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yaklaşıklık belirtilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. (I) İnsanoğlu kendi atalarının yaşam biçimlerine ve davranışlarına dair izleri ve kalıntıları hep bir şaşkınlık ile karşıladı. (II) İnsanoğlu kendine olan öz sevgisiyle atalarının çok ilkel, neredeyse hayvansı duruşlarını ve yaşam biçimlerini kabullenmek istemiyordu. (III) Bu kabullenmeyiş doğaya daha çok yabancılaştığımız ve yalnızlaştığımız şu sıralarda kendini daha çok hissettiriyor. (IV) Buluntular garip bir sürpriz şeklinde algılanıyor. (V) En küçük şeyler bile insanı hayrete düşürüyor. (VI) Sürprizler, araştırmalar devam ettiği sürece her zaman karşımıza çıkacağa benziyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi kendinden önceki cümlenin nedeni durumundadır?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

3. (I) İmgenin en önemli özelliği, onun yapısı gereği devingen olmasıdır. (II) Çünkü içinde birçok anlamın yan yana, uyum içinde yaşadığı bir duygu yumağıdır imge. (III) Devingendir çünkü taşıdığı anlam, içindeki çok seslilikten gelir. (IV) İmgeyi farklı anlamlar içinde eriten, onları tek bir anlama indirgeyen kapalı bir bütün olarak düşünmek yanlıştır. (V) İmgenin devingenliği, insan imgeleminin devingenliğini yansıtır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde tanım yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. (I) MS 2. yüzyıla ait olduğu düşünülen bir mozaik bulundu. (II) Libya'da bulunan 10 metre uzunluğunda bu çok renkli Roma mozaik şimdi, Leptis Magna olarak bilinen eski Wadilebda kentindeki bir Roma villasında, buradaki kazı çalışmalarını yürüten arkeologlar tarafından bulundu. (III) Hamamda bulunan mozaikte yorgun bir gladyatör ve bir boğayla güreşen adamlar resmedilmiş. (IV) Mozaikler ilk kez 2000 yılında bulunmuş ancak bulunduğu duyurulmamıştı. (V) Bulunduğu yerden çıkarılan mozaikler, Leptis Magna Mozaik Müzesinde sergileniyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde tahmin anlamı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. (I) Tassili N'Ajjer'deki yaşam ve ölüm öykülerini bize en hızlı ve kestirme biçimde, kaya yüzeyleri ile mağaralardaki resim ve oymalar anlatır. (II) Sahra Çölü'nün göçebe halkı Tuareglerin, Tassili sanatından haberi vardı ama Fransız kâşif ve etnolojist Henri Lhote, 1950'lerde asistanlarıyla iki yıl içinde binlerce kopya çıkarıp fotoğraf çekene dek, dünya bu konuda pek az şey biliyordu. (III) Resimlerin birçoğunu, yoğun bir canlılık, çizgi tasarrufu, dâhice bir renk duygusunu paylaşmasına karşın stilleri ve temaları onları oldukça farklı dönemlere ait kılar. (IV) Belki de en erken MÖ 6000 - 4000 arasında yapılmış olan bu resimler o zamanki sahra hayvanlarından fil, bufalo, su aygırı ve büyük boynuzlu vahşi koyunları avlayan ya da kabile törenleri için tören elbisesi giymiş birtakım siyah insanları betimler. (V) Bu resimler arasında devasa boyutlarda beyaz yaratıklarla muhtemelen yarı insan yarı hayvan tanrıları temsil edenleri de vardı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde "olasılık" **söz konusudur?**

A) I. ve III. B) I. ve V. C) II. ve III. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

6. (I) Bir sanatçı için yetenekli olmak, tek başına bir anlam ifade etmez. (II) Önemli olan bu doğuştan gelen yeteneği yaratıcılıkla besleyebilmektir. (III) Bu da engin bir kültür birikimine sahip olmakla mümkündür. (IV) Kendinden öncekilerin neler yaptığını araştırmalı, başarılı sanatçıların çalışma stillerini ve neler yaptıklarını iyice öğrenmelidir sanatçı. (V) Çünkü sanatçı, geçmişin üzerinde yükselerek eserlerini oluşturur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde gereklilik anlamı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. (I) Altan Erkekli ilk oynayışından on yıl sonra "İnadına Yaşamak" adlı oyunu üçüncü kez sergiliyor. (II) İlk oynadığında da çok başarılıydı. (III) Ama şimdi oyunculuğunun doruk noktasında. (IV) Âdeta inadına yaşatıyor oyunu. (V) Yılların deneyimiyle seyirciyi büyülüyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde nesnellik söz konusudur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. (I) Babamla bahçeyi yeniden düzenlemeye karar verdik. (II) Önceliği kurumuş ağaçları ve çiçekleri sökmeye, onların yerine yenilerini dikmeye verdik. (III) İşin içine girince yıllardır içinde dolaştığım bahçenin ne kadar geniş olduğunu, ne kadar çok ağaca sahip olduğunu gördüm. (IV) Kuru ağaçlar sökmekle bitmiyordu, üstelik yenileri daha çoktu. (V) Bir an babamla göz göze geldik, eminim o da benim gibi "Keşke başlamasaydık!" diyordu içinden.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde "sonradan farkına varma" **anlamı vardır?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. (I) Hizmete yeni açılan bu kütüphanede 12.000 dolayında kitap var. (II) Bunların yarıdan fazlası temel başvuru kaynağı olan ansiklopediler. (III) Ayrıca 500'e yakın özel koleksiyon kitabı da bu başvuru eserleri içinde. (IV) Ancak bunlardan yalnızca 425'i okurun kullanımına açık. (V) Geriye kalanlardan da 10 kadarı tek nüsha.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde "kesinlik" **söz konusudur?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koşul söz konusudur?**

A) İnsanları başarıya ulaştıran, kişinin gösterdiği çaba değil, bu çabanın devamlı olmasıdır.

B) Davranışlarınız, sözlerinizi onaylamıyorsa zamanla inandırıcılığınızı yitirirsiniz.

C) Kimi zaman bakışlar, karşımızdakine sözcüklerin bile anlatamayacağı şeyler anlatır.

D) İzlenecek doğru yöntem, insanları sanıldığından daha kısa sürede amacına ulaştırır.

E) Sinirliyken çok fazla şey söylemekten sakının, mümkünse o ortamı terk edin.

11. "Alkışı en sessiz biçimde karşılayan, alkışı hak etmiştir." **sözüyle aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmak istenmiştir?**

A) Yaratıcılığın
B) Paylaşımcılığın
C) Gururun
D) Alçak gönüllülüğün
E) Yeteneğin

12. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "benzerlerinden üstün olma" **durumu söz konusudur?**

A) Turizm gelirlerinin artması, bölge ekonomisinde gözle görülür iyileşme sağlıyor.

B) Kasabadaki ilköğretim okulu, küçüklüğü nedeniyle öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayamıyor.

C) Alkolün fazla tüketilmesi, hafıza üzerinde birtakım olumsuz etkilere neden oluyor.

D) Düzenli bir zihinsel gelişim için çocukların gıda tüketiminin kontrol edilmesi gerekiyor.

E) Roman, hikâye, fıkra gibi düz yazı türlerinde olmayan okuyucuyu metne dâhil etme gücüne sahip olduğu için şiirin, daha yaratıcı olduğu söyleniyor.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem olumsuz eleştiri hem övgü söz konusudur?**

A) Doğal güzelliklerini bir bir kaybeden bu küçük kasaba, zamanla yaşanmaz bir yer hâlini alacak.

B) Şehrin insanı büyüleyen geceleri kadar denizin kokusu da bu şehre âşık olmanızı sağlıyor.

C) İmgelerindeki savrukluğa rağmen insana daha önce tatmadığı birçok duyguyu tatma imkânı veriyor genç sanatçı.

D) Eymir Gölü'ne araçların alınmaması, göl ve çevresinin korunması için oldukça önemli.

E) Tarih bilinci aşılanmayan bireylerin ortaya nitelikli yapıtlar çıkarmasını beklemek hata olur.

14. **Aşağıdakilerin hangisinde** "yeğleme" **söz konusudur?**

A) Kâğıt üretimi için yıllık ortalama 10.000 metreküp ağacın kesildiğini unutmayınız.

B) Kesilen ağaç sayısını azaltmak için artık kâğıtların dönüşüm yoluyla kullanımını özendirmeliyiz.

C) Gereksiz kâğıt tüketimi nedeniyle binlerce ağacı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyoruz.

D) Devlet, geri dönüşüm konusunda halkı bilinçlendirmekte geç kalıyor.

E) Kâğıt üretimi için ağaç kesmek yerine artık kâğıtları kullanırsanız her yıl yaklaşık 100.000 ağacın kesilmesini önlemiş olursunuz.

15. **Aşağıdaki dizelerin hangisinde düşsel ögelere yer verilmemiştir?**

A) Panzerler çekiliyor mahalleden
Sokakta hâlâ yanan lastikler

B) Yolu soruyordum rüzgâra
Ben duruyordum, yol gidiyordu

C) İlgisizdir gece, toprak dalgın
Bir adın vardı, bilen yok şimdi

D) Ah, anımsar mı bir akşam seni su
Suda titrer mi silinmiş gölgen

E) Çıkıp gelmiş özlemin burgacından
Bakışlarında düş kıvılcımları

16. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde merak söz konusudur?**

A) Onun evde olup olmadığını kimden öğreneceğimi bilmiyorum.

B) Onun bu duruma düşebileceğini hayal edebilir miydin hiç?

C) Bunları eve taşımamda bana yardım eder misiniz?

D) Kendisine verilen işi yapabildi mi acaba?

E) Romanlarında mı, öykülerinde mi gizemli konuları anlatıyordu?

17. (I) Şiir, genel olarak da yazın ürünleri, dilde yıpranmayı kaldıramaz. (II) "Kireç bağlamış", "kırpıntı giysiler gibi" bir dille hiçbir yere ulaşılamaz. (III) Öte yandan, besleyici toprağından sökülüp alınmış ve sürgünde yaşamaya zorlanmış bir dilin de bu sürgünde kireç bağlamaması, yıpranmaması olanaksız. (IV) Bunu önlemenin tek yolu, belki de, sürgünle kaynak ülke arasındaki köprüyü hiçbir zaman atmamaktır. (V) Ama hâlâ bunun böyle olmaması için çaba sarf edenler de yok değildir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir "öneri" dile getirilmektedir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. (I) Takuhi Tovmasyan, "Sofranız Şen Olsun" adlı yemek kitabında çocukluk yıllarından beri gözlemlediği Ermeni aile sofralarındaki kültürü ve yemek alışkanlıklarını roman tadında yazmış. (II) Kitaptaki yemeklerin birçoğunun, Türk yemekleriyle aynı ismi taşıdığı göze çarpar. (III) Aynı durumu Sulabozis'in hazırladığı "İstanbullu ve Kapadokyalı Rumların Yemek Kültürü" kitabında da görüyoruz. (IV) İstisnai olarak İspanya'dan 500 yıl önce Osmanlı topraklarına gelen Seferadların yemek alışkanlıkları bu topraklar için farklı bir yemek kültürü olarak hayatımıza girmiştir. (V) Bu açıdan bakıldığında etnik toplulukların İstanbul'daki yemek kültürü ile Anadolu'daki yemek kültürü kendi içinde farklılıklar taşır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, öznel bir değerlendirme yapılmıştır.

B) II. cümlede, kesinlik bildiren bir söz söylenmiştir.

C) III. cümlede, benzerlik dile getirilmiştir.

D) IV. cümlede, Seferadların bir özelliğine değinilmiştir.

E) V. cümlede, bir ayrım dile getirilmiştir.

19. (I) Gaziantep Arkeoloji Müzesinin yanında yer alan Zeugma Arkeoloji Müzesi 2005 yılında açıldı. (II) Türkiye'nin en büyük, dünyanın da ikinci büyük mozaik müzesinde, 2000 yılındaki kurtarma kazılarında Zeugma Antik Kenti'nden elde edilen buluntular sergileniyor. (III) Toplam 3 bin 500 metrekarelik teşhir alanına sahip müze, Zeugma'nın kurtarma kazıları tamamlanabilmiş olsaydı belki de dünyanın en büyük mozaik müzesi olacaktı. (IV) 550 metrekarelik mozaik, 120 metrekarelik fresk ve heykellerden oluşan Zeugma eserleri, su tutmaya başlayan barajdan hızla kurtarılanlar. (V) Müze, ayrıca dünyanın en büyük mühür baskısı koleksiyonuna da sahip.

"Zeugma Arkeoloji Müzesi"**nin anlatıldığı bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?**

A) I.de, konumu hakkında bilgi verilmiştir.

B) II.de, içindeki eserlerin orijinalliği vurgulanmıştır.

C) III.de, hakkındaki bir beklentinin gerçekleşmemesinin nedeninden söz edilmiştir.

D) IV.de, içinde bulunan eserlerin neler olduğuna değinilmiştir.

E) V.de, benzerlerinden farklı bir yönünün bulunduğu belirtilmiştir.

20. (I) Kültür, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerin tümüdür. (II) Sanat etkinlikleri sonucunda ortaya konan eserler, toplumların geçmişten devraldıkları ve kendilerinin de katkıda bulunarak sonraki kuşaklara aktardıkları yaşayış ve düşünce ürünleridir. (III) Toplumun düşünce zenginliği, eleştiri anlayışı, yaşama biçimi, inançları, eğitimi yani ait olduğu kültürün bütün izleri sanat eserlerini biçimlendirir. (IV) Bir topluma ait olan insan, kendi kültürel mirasını öğrenir, onu yaşatır ve korur. (V) Böylece kültürel varlıkların sürekliliği ve gelişmesi sağlanmış olur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, kültürün tanımı yapılmıştır.

B) II. cümlede, sanat eserlerinin taşıması gereken özellikler sıralanmıştır.

C) III. cümlede, toplumsal ögelerin sanat eserinin içeriğini şekillendirebileceğinden söz edilmiştir.

D) IV. cümlede, insanın, kültürel varlığın aktarılmasında rol üstlendiği belirtilmiştir.

E) V. cümlede, kendinden önceki cümlenin gerçekleşmesi hâlinde elde edilecek sonuç vurgulanmıştır.

1. **HATIRLAYALIM**

- **Yaklaşıklık bildiren cümlelerde,** kesinlik içeren ifadeler yer almaz.
- "neredeyse, tahmini, yaklaşık, üç aşağı beş yukarı, civarında..." ifadelerine yer verilir.

Buna göre parçaya baktığımızda II numarayla verilen cümledeki "ülkenin **neredeyse** ortasında yer alıyor" sözünde bir yaklaşıklık anlamı olduğunu görürüz.

CEVAP: B

2. Parçada II numarayla verilen "İnsanoğlu kendine olan öz sevgisiyle atalarının çok ilkel, neredeyse hayvansı duruşlarını ve yaşam biçimlerini kabullenmek istemiyordu." cümlesi, I. cümlenin gerekçesi durumundadır. I. cümledeki yargıya "İnsanoğlu neden... şaşkınlıkla karşıladı?" diye sorduğumuzda II. cümlenin buna yanıt olduğunu görürüz. Hatta II. cümlenin başına "çünkü" bağlacını getirdiğimizde bunu daha iyi görürüz: "Çünkü insanoğlu kendine olan öz sevgisiyle atalarının çok ilkel, neredeyse hayvansı duruşlarını ve yaşam biçimlerini kabullenmek istemiyordu."

CEVAP: A

3. **HATIRLAYALIM**

- **Tanım,** bir kavramı karşılayan, ayırt edici özellikleriyle verilen özelliktir.
- **"Bu nedir?"** sorusuna yanıt olur.

Numaralanmış cümlelere baktığımızda II numarayla verilen cümlede "imge"nin "içinde birçok anlamın yan yana, uyum içinde yaşadığı bir duygu yumağıdır" sözüyle tanımının yapıldığını görüyoruz. Hatta bu cümleye şöyle de sorabilirsiniz: "İmge nedir?" Alınan yanıt: "İmge, içinde birçok anlamın yan yana, uyum içinde yaşadığı bir duygu yumağıdır." olacaktır.

CEVAP: B

4. **HATIRLAYALIM**

- **Tahmin cümleleri**; akla, sezgilere, gözlemlere veya birtakım verilere dayanarak, olacak bir şeyi önceden kestirebilme sonucunda ortaya çıkan cümlelerdir.

Parçanın I. cümlesindeki "MS 2. yüzyıla ait olduğu düşünülen" sözündeki **"düşünülen"** sözcüğü cümleye tahmin anlamı katmıştır. Bu cümleyi şöyle de kurabiliriz: "MS 2. yüzyıla ait olduğu **tahmin edilen** bir mozaik bulundu."

CEVAP: A

5. **HATIRLAYALIM**

- **Olasılık bildiren cümlelerde,** bir şeyin olabilme durumu, ihtimali söz konusudur. Genelde "-ebil" ekiyle verilir. Ancak "belki, galiba, sanırım, muhtemel..." sözcüklerini de ÖSYM olasılık bildiren sözcük olarak kabul eder.

Buna göre parçadaki numaralanmış cümlelere baktığımızda IV. cümledeki "belki de" sözcüğü ve V. cümledeki "muhtemelen" sözcüğü bulundukları cümleye olasılık anlamı katmıştır.

CEVAP: E

6. **HATIRLAYALIM**

- **Gereklilik cümlelerinde,** eylemin yapılmasının, gerçekleşmesinin gerekli, zorunlu olduğu bildirilir.
- **Cümlelere gereklilik anlamı genellikle** "-meli, -malı" **eki ile verilir.**

Buna göre numaralanmış cümlelere baktığımızda IV numarayla verilen cümlenin gereklilik anlamı taşıdığını görürüz. Cümleyi "Kendinden öncekilerin neler yaptığını araştırması, başarılı sanatçıların çalışma stillerini ve neler yaptıklarını iyice öğrenmesi **gerekir** sanatçının." şeklinde de kurarsak bunu daha iyi görürsünüz.

CEVAP: D

7. **HATIRLAYALIM**

- **Nesnel cümleler**, kanıtlanabilen, içeriğinde yorum, kişisel görüş olmayan cümlelerdir.

Parçadaki numaralanmış cümlelere baktığımızda I. cümlede verilen yargının kanıtlanabileceğini görürüz. Söz edilen oyun, kaç yıl sonra sergilenmiş, oyunu kim sergiliyor kanıtlanabilir. Ancak II. cümledeki "çok başarılıydı", III. cümledeki "oyunculuğunun doruk noktasında", IV. cümledeki "inadına yaşatıyor oyunu" ve V. cümledeki "seyirciyi büyülüyor" sözleri, kişiden kişiye değişen, içinde yorum olan sözlerdir; yani özneldir.

CEVAP: A

8. Parçada III numarayla verilen "İşin içine girince yıllardır içinde dolaştığım bahçenin ne kadar geniş olduğunu, ne kadar çok ağaca sahip olduğunu gördüm." cümlesinde konuşan kişi "işin içine girmeden bahçenin ne kadar geniş olduğunu, ağaçların ne kadar çok olduğunu" bilmiyordu, "işin içine girince" bunların farkına vardığını söylüyor. Bu yüzden bu cümlede "sonradan farkına varma" anlamı vardır.

CEVAP: C

9. **HATIRLAYALIM**

- **Kesinlik bildiren cümlelerde;** yaklaşık, tahmini ifadeler bulunmaz. Tarihler, oranlar, sayısal veriler nettir.

Buna göre, parçanın I. cümlesindeki "12.000 dolayında", II. cümlesindeki "yarıdan fazlası", III. cümlesindeki "500'e yakın" ve V. cümlesindeki "10 kadarı" sözleri, bulundukları cümlelere yaklaşıklık anlamı katar, kesinlik anlamı katmaz. Parçada IV numarayla verilen cümlede ise "bunlardan yalnızca 425'i" dediği için net, kesin bir sayı kullanılmıştır, kesinlik söz konusudur.

CEVAP: D

10. **HATIRLAYALIM**

- Koşul cümlelerinde, eylemin ya da durumun gerçekleşmesi başka bir eylemin ya da durumun gerçekleşmesine bağlıdır.
- Genellikle "-se, -dıkça, -mak üzere, yalnız, eğer, koşuluyla, şayet, mı..." ifadeleriyle verilir.

Buna göre seçeneklere baktığımızda B seçeneğindeki cümlede koşul anlamı olduğunu görürüz. "Zamanla inandırıcılığımızı yitirmemiz", "davranışlarımızın sözlerimizi onaylaması" koşuluna bağlanmıştır. Cümleyi "Davranışlarınız, sözlerinizi onaylarsa zamanla inandırıcılığınızı yitirmezsiniz." şeklinde verirsek koşul anlamını daha iyi görebilirsiniz.

CEVAP: B

11. Öncülde verilen cümlede **"alkışı en sessiz biçimde karşılayan"** sözünün anahtar niteliğinde olduğunu görmeliyiz. Övgüler karşısında sessiz kalmak; şımarmamak, böbürlenmemek, alçak gönüllü olmak anlamına gelmektedir. Bu yüzden verilen cümlede alçak gönüllü olmanın öneminden bahsedildiğini söyleyebiliriz.

CEVAP: D

12. Benzerlerinden üstün olma anlamını bulabilmemiz için cümlede öncelikle karşılaştırma anlamını görmeliyiz ki sonra karşılaştırmada iki unsurdan birinin üstün olup olmadığına bakalım.

Buna göre E seçeneğindeki cümlede "okuru metne dâhil etme gücü" açısından "şiir" ve "roman, hikâye, fıkra" gibi düz yazılar karşılaştırılmış ve bu gücün roman, hikâye, fıkra gibi türlerden daha çok şiirde olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla "okuyucuyu metne dâhil etme gücü" yönünden şiir daha üstün duruma gelmiştir.

CEVAP: E

13. **HATIRLAYALIM**

- **Eleştiri,** ele alınan bir kavramın, varlığın, durumun olumlu ya da olumsuz yanlarının bir kriter doğrultusunda yapılmasıdır.
- **Övgü;** ele alınan bir kavramın, varlığın, durumun ya da olayın beğenilmesi, olumlu duygularla onanmasıdır.

Buna göre seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde "olumsuz eleştiri", B seçeneğinde "övgü", D seçeneğinde "övgü" ve E seçeneğinde "olumsuz eleştiri" anlamı olduğunu görürüz.

Ancak C seçeneğindeki "imgelerindeki savrukluk" sözü olumsuz bir eleştiri niteliğindeyken "...rağmen insana daha önce hiç tatmadığı birçok duyguyu tatma imkânı vermesi" bir övgü niteliğindedir.

CEVAP: C

14. **HATIRLAYALIM**

- **Yeğleme anlamı,** bir şeyi diğerleriyle mukayese ederek daha üstün bulduğu yönlerinden dolayı seçme, tercih etme demektir.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda E seçeneğindeki cümlede "kâğıt üretimi" için "ağaç kesmek" yerine "artık kâğıtları kullanmak" tercih edilmeli, yeğlenmeli anlamı olduğunu görürüz. Bunun yapılması durumunda sonucun nasıl değişeceği de ayrıca belirtilmiştir.

CEVAP: E

15. **HATIRLAYALIM**

- **Düşsel ögeler,** hayalî unsurlar, mecazlar, imgelerdir. Gerçekte olmayacak fantastik durumlardır.

B seçeneğindeki "rüzgâra yolu sormak", C seçeneğindeki "ilgisiz gece", "dalgın toprak", D seçeneğindeki "suyun bir akşam vakti seni anımsaması" ve E seçeneklerindeki "düş kıvılcımlarının çıkıp gelmesi" düşsel ögeler, mecazlı söyleyişlerdir.

Ancak A seçeneğindeki dizede yer alan sözcükler, kendi anlamlarını korumaktadır. Bu dizelerde mecazlı bir söyleyiş, düşsel bir öge yoktur.

CEVAP: A

16. TDK, "merak" sözcüğünü "bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek" olarak tanımlar. Buna göre seçeneklere baktığımızda D seçeneğindeki "Kendisine verilen işi yapabildi mi acaba?" cümlesinde "kişinin o işi yapıp yapamadığını dair bir öğrenme isteği" anlamı taşıdığını görürüz. B seçeneğinde "şaşkınlık", C seçeneğinde "rica, istek", E seçeneğinde doğrudan soru anlamı vardır.

CEVAP: D

17. **HATIRLAYALIM**

- **Öneri,** bir sorunu çözmek üzere öne sürülen görüş, düşünce teklif anlamına gelir.

Bu bağlamda numaralanmış cümlelere baktığımızda IV numarayla verilen "Bunu önlemenin tek yolu, belki de, **sürgünle kaynak ülke arasındaki köprüyü hiçbir zaman atmamaktır.**" sözünde bir öneri vardır. Bu öneri, "dilin kireç bağlamaması, yıpranmaması" için yapılacak olan tekliftir, düşüncedir, görüştür.

CEVAP: D

18. Parçada I numarayla verilen cümledeki "roman tadında yazmış" sözü, öznel bir değerlendirme içerir. III. cümledeki "Aynı durumu.... kitabında da görürüz" sözünde bir benzerlik dile getirildiğini görürüz. IV. cümledeki "İstisnai olarak İspanya'dan 500 yıl önce Osmanlı topraklarına gelen Seferadların" sözü, Seferadlarla ilgili özel bir durumu verdiği için bir özelliklerinden söz edilmiştir, diyebiliriz. V. cümledeki " ...yemek kültürü kendi içinde farklılıklar taşır" sözlerinde Seferadlarla Anadoluya yerleşen diğer etnik toplulukların yemek kültüründe bir ayrımlarının olduğu anlamı vardır. Ancak parçada II numarayla verilen "Kitaptaki yemeklerin birçoğunun, Türk yemekleriyle aynı ismi taşıdığı göze çarpar." cümlesinde "kesinlik anlamı" yoktur. Cümledeki "yemeklerinin birçoğunun" sözünden kastedilen kaç yemek, sayı ne kadar, tam bilinmez. Bu yüzden bu cümlede kesinlik bildiren bir ifade olduğunu söyleyemeyiz.

CEVAP: B

19. Parçada I numarayla verilen cümledeki "Gaziantep Arkeoloji Müzesinin yanında yer alan Zeugma Arkeoloji Müzesi" sözüyle Zeugma Arkeoloji Müzesinin konumu hakkında bilgi verildiğini, III. cümledeki "Zeugma'nın kurtarma kazıları tamamlanabilmiş olsaydı belki de dünyanın en büyük mozaik müzesi olacaktı" sözünde müzeyle ilgili gerçekleşmeyen bir beklentinin nedeninden söz edildiğini, IV. cümlesindeki "550 metrekarelik mozaik, 120 metrekarelik fresk ve heykellerden oluşan ..." sözünde içinde bulunan eserlerin ne olduğuna değilnildiği görülür. V. cümledeki "ayrıca dünyanın en büyük mühür baskısı koleksiyonuna da sahip" sözünden müzenin benzerlerinden farlı bir yönünün bulunduğundan söz edildiğini söyleyebiliriz. Ancak parçada II numarayla verilen "Türkiye'nin en büyük, dünyanın da ikinci büyük mozaik müzesinde, 2000 yılındaki kurtarma kazılarında Zeugma Antik Kenti'nden elde edilen buluntular sergileniyor." cümlesinde "müzenin dünyada ve Türkiye'de özellik bakımından kaçıncı sırada olduğu ve sergilenen buluntular nereden bulunduğuna" dair bilgiler verilmiştir. B seçeneğinde söylendiği gibi "eserlerin orijinal olduğu" vurgulanmamıştır.

CEVAP: B

20. Parçada I numarayla verilen cümlede "kültür" kavramının "bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerin tümüdür" sözüyle tanımının yapıldığını, III. cümledeki "Toplumun düşünce zenginliği, eleştiri anlayışı, yaşama biçimi, inançları, eğitimi yani ait olduğu kültürün bütün izleri sanat eserlerini biçimlendirir." sözüyle toplumsal ögelerin sanat eserlerinin içeriğini şekillendirdiğini, IV. cümledeki "insan, kendi kültürel mirasını öğrenir, onu yaşatır ve korur" sözüyle insanın kültürel varlığın aktarılmasında rol üstlendiğini, V. cümledeki "Böylece kültürel varlıkların sürekliliği ve gelişmesi sağlanmış olur" sözü de "insanın kendi kültürel mirasını öğrenmesinin, yaşatmasının ve koruması"nın bir sonucu olarak gösterebiliriz. Ancak parçada II numarayla verilen "Sanat etkinlikleri sonucunda ortaya konan eserler, toplumların geçmişten devraldıkları ve kendilerinin de katkıda bulunarak sonraki kuşaklara aktardıkları yaşayış ve düşünce ürünleridir." cümlesinde B seçeneğinde söylendiği gibi "sanat eserlerinin taşıması gereken özellikler" sıralanmamıştır. Bu cümlede, sanat eserlerinin ne olduğu ile ilgili bilgi verilmiştir.

CEVAP: B

1. (I) Çevresindeki her şeyi büyük bir tutkuyla çizen Leonardo da Vinci, ardında yüzlerce sanat eseri bıraktı. (II) Ama bütün çalışmalarının içinde kendine ait, herkesin hemfikir olduğu tek bir otoportresi yok. (III) Pek çok uzman, Leonardo'nun kendini hiç çizmediği görüşünde ama ben çizmiş olabileceğini düşünüyorum. (IV) Bir sanat tarihçisi olmama rağmen portreleri iyi bilirim, otuz yılı aşkın sürede çeşitli yayınlar için 1.100'den fazla portre çizdim. (V) Bu bilgilerime dayanarak incelediğim Leonardo'ya ait 120 erkek portresinden özellikle ikisi, sanatçının otoportresi olabilir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) I. cümlede, Leonardo'nun yapıtlarının niteliği belirtilmiştir.

B) II. cümlede, bir saptama yapılmıştır.

C) III. cümlede. Leonardo'yla ilgili farklı görüşler olduğuna değinilmiştir.

D) IV. cümlede, yargının gerekçesi açıklanmıştır.

E) V. cümlede, olasılık söz konusudur.

2. (I) Edebiyatımızda takma adların ayrı bir yeri vardır. (II) Bu açıdan, divan edebiyatından Tanzimat'a, Tazimat'tan da günümüze kadar renkli ve zengin bir kültürel mirasa sahibiz. (III) Divan edebiyatında mahlaslar, gülmece yazınında takma adlar bin yıllık bir geleneğin ürünüdür. (IV) Ancak bu konuda yapılmış araştırmalar yok denecek kadar azdır. (V) Bunların, zamanında derlenmemiş olması birçok karışıklığa yol açmış, kimi edebiyat ürünleri başkalarına mal edilmiştir.

"Takma adlar" **hakkında bilgi verilen bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisiyle ilgili açıklama yanlıştır?**

A) I. cümlede, öneminden söz edilmiştir.

B) II. cümlede, kültürel bir miras olduğuna değinilmiştir.

C) III. cümlede, geçmişinin çok eskiye dayandığı belirtilmiştir.

D) IV. cümlede, hakkında yapılan çalışmaların yetersizliği dile getirilmiştir.

E) V. cümlede, yetersiz çalışmaların yarattığı sonuç belirtilmiştir.

3. (I) Sanatçının kimi şiirlerinin derlendiği bu kitap üç bölümden oluşuyor. (II) Ancak, şairin bu kitaba girmemiş şiirleri de var. (III) Bunların ayrı bir kitapta toplanıp toplanmayacağını bilmiyorum. (IV) Böyle bir çalışma yapılmazsa bu üç bölümlük kitabın eksik bir seçki olarak kalacağını söylemeliyim. (V) Sanatçının ürünleri topluca tanıtmada bu yapıtın belirli bir işlevi olmayacak. (VI) Kısacası yayımlanmasındaki amaç gerçekleşmeyecek.

Bu parçada, numaralanmış cümlelerin hangisinden başlanarak bir "öngörü" dile getirilmiştir?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

4. (I) Birçok sanatçı gibi o da edebiyata şiirle başladı. (II) Ölçülü olarak yazdığı ilk şiirlerinde halk şiirinin izleri açıkça görülür. (III) Bu şiirleri içeren ilk kitabı yayımlandığı zaman olumlu yankılar uyandırmasına karşın nedense sanatçı, şiiri bırakıp roman ve öykü türüne yöneldi. (IV) İlk öyküsü 1930 yılında o dönemin ünlü bir dergisinde yayımlandı. (V) Daha sonraki ürünleriyle, Cumhuriyet sonrası Türk öykücülüğünün gelişiminde köşe taşı sayılan bir sanatçı kimliği kazandı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde eylemin bilinmeyen bir sebeple gerçekleştiği belirtilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. **Aşağıdaki atasözlerinden hangisi, anlamca birlikte verilen tutum ya da davranışla uyuşmaz?**

A) Açın karnı doyar, gözü doymaz. - Yetinmeme

B) Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. - Kendine özgü olma

C) Eğilen baş kesilmez - Affetme

D) Dostun attığı taş baş yarmaz. - Gücüne gitmeme

E) Ayağını yorganına göre uzat. - Kaygılı olma

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde** "gereklilik" **anlamı söz konusudur?**

A) Ne yapmak istediğini bilen bir sanatçı, konularını belirlerken ve işlerken seçici bir tutum içinde olur.

B) Bildikleriyle yetinmeyen bir sanatçı, süreç içinde bilgi ve gözlem dağarcığını geliştirip özgün yapıtlar verir.

C) Deneyimli bir sanatçı, yapıtlarını oluştururken içinde bulunduğu toplumsal koşullardan dilediğince yararlanabilir.

D) Her sanatçı, içinde yetiştiği toplumsal çevreyi değiştirmeye çalışmalıdır.

E) Gerçek bir sanatçı, kendisini etkileyen olayları ve durumları yapıtlarında ele alırsa inandırıcılığı artar.

7. (I) Bu, sanatçının en son çıkan şiir kitabı. (II) Kitapta 1995 - 2000 yılları arasında yazdığı şiirleri var. (III) Kitaplardaki bölüm adları, aynı zamanda o bölümlerdeki ilk şiirlerin de adları. (IV) Sanatçı, bundan sonraki baskılarında kitabı bölümlerine ayırmasa daha iyi olabilir. (V) Çünkü kitap, istediğiniz sayfadan okumaya başlayabileceğiniz, kimi yerleri atlayıp kimi yerleri de geri dönerek okuyabileceğiniz bir yapıya sahip.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin birinde, bir öneri, ötekinde de bunun gerekçesi dile getirilmiştir. **Bu cümleler aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?**

A) I. ve II. B) I. ve IV. C) II. ve III. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisi** "kanı" **niteliği <u>taşımamaktadır</u>?**

A) Güngörmez'i çevreleyen vadiler ve sırtlar özellikle yaz aylarında doğaseverlere kış aylarına göre çok farklı ve hoş görüntüler sunuyor.

B) Bir yanını Çoruh Nehri'ne bir yanını da Davut Dağı'na dayayan Güngörmez Dağı, bünyesinde buzul gölleri ve birkaç zirve barındırıyor.

C) Dünyanın mucizevi doğal güzelliğine ve zenginliğine sahip Kaçkarların doğa tutkunları için özel bir yeri vardır.

D) Fırtınalı havalarda bu dağlarda çadır kurmak, doğa tutkunları için bir hayat dersi gibidir.

E) Bu dağlarda bir kayanın üstüne tünemiş dağ kuzgunları gibi, uçurumun en ucunda, omuz omuza yaslanmış kibrit kutusu büyüklüğündeki yayla evleri, görenleri büyüler.

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde beklenti söz konusudur?**

A) 2018 Mayıs ayında uygulamaya konulacak projenin kapsamı 2019 sonunda daha da genişletilecek.

B) "Dumansız Hava Sahası Projesi" yalnızca sigara içmeyenlerin haklarını korumakla kalmayacak, sigara tüketimini de azaltacak.

C) Kapalı mekânların tamamında sigara içilmesini yasaklayan proje, 19 Temmuz 2009'da uygulamaya kondu.

D) Mekân sahipleri, uygun yerlere uyarı asıp yasağa uymayanları uyararak projeyi destekleyecek.

E) Yasağa uymayan kişilere ve mekân sahiplerine yetkililer tarafından makbuz karşılığı para cezası kesilecek.

10. (I) Gezegenimize mavi rengini veren, yaşamın kaynağı suyun, bedenimizdeki oranında meydana gelebilecek en küçük eksilme yaşamımızı tehlikeye sokuyor. (II) Mevsimin şu en sıcak aylarında, susuzluğumuzu ve bedenimizdeki su kaybını gidermenin yollarını kolayca bulmanın rahatlığını yaşadığımız günler sayılı olabilir. (III) Araştırmalar Dünya'daki suyun yalnızca %2,5'lik bir kısmının "tatlı" olduğunu, bunun ise sadece %1'inin içilebilir olduğunu ortaya koyuyor. (IV) Üstelik bu %1'i, yaşam döngüsü içerisindeki tüm diğer canlılarla paylaşmak zorundayız. (V) İşte, insanoğlunun bu %1'e tek başına sahip olamaması gösteriyor ki "susuzluk sorunu"nu yalnızca küresel ısınmaya bağlamak doğru değildir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir "çıkarım" **yapılmıştır?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. (I) Türkiye'nin belleksizliğinin sıkça gündeme getirilen bir konu olduğu, bu belleksizlik hâlinin zararlı etkilerinin bugün ciddi boyutlarda görüldüğü inkâr edilemez. (II) Yakın zamanda radikal kararlar alınmazsa yarın bu zararlı etkiler geleceğimizi tehdit edecek. (III) Eski kuşakların belleksizliğinin doğurduğu analitik düşünce disiplininden uzak ortam daha bir kemikleşecek. (IV) Dünün yanlışlarından ders alınmadığından ülke için daha iyi bir gelecek yaratmak mümkün olmayacak. (V) Âdeta bir futbol maçı mantığıyla yapılan siyasetin sonucunda, en çok golü Türkiye'nin gençleri yiyecek.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yadsıma anlamı söz konusudur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. (I) Yüzyılın en büyük yazarlarından Vladimir Nabakov'un oğlu, yazarın yayımlanmayan son çalışmasını, Nabakov'un son dileğine uyarak yakmayı düşünüyor. (II) Yazarın, kafasında bitirdiği, ancak kâğıt üzerinde sonlandıramadığı romanının, okurları tarafından görülmesini istemediği söyleniyor. (III) "The Original of Larva"nın öldüğünde yakılmasını vasiyet eden Nabakov'un bitmemiş kitabını gören tek kişi olan oğlu Dimitri, eseri oldukça radikal diye yorumluyor. (IV) Ancak ölümünden otuz yıl geçmesine karşın, İsviçre Bankasının kasasında yer alan çalışmayı yakmaya henüz kimse cesaret edemedi. (V) Yazarın hayran kitlesi de bu kitabın yakılması konusunda ikiye bölünmüş durumda ama herkes karar verme zamanının geldiğinde hemfikir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir "tasarı" **söz konusudur?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. (I) Tarih düşürmek; padişahın tahta çıkışı, zafer, doğum, ölüm, afet gibi olayların tarihlerinin "ebced" denilen, sayı değerli Arapça harflerle şifrelenmiş bir dize ya da beyitle saptanmasıdır. (II) Tarih düşürülmüş dizelerdeki harflerin her birinin sayısal değeri toplandığında ilgili olayın hicri takvime göre yılı bulunurdu. (III) Tarih düşürmenin edebî değeri yanında yabana atılmayacak bir önemi vardır. (IV) Bir olayın rakamlarla yazılan tarihinin, rakamlarının silinmesi ya da yanlış okunması olasıdır; tarih dizeleri ise hem daha kalıcı hem de sanatsal ve açıklayıcı nitelik taşır. (V) Bu nedenle anıtsal eserlere, mezar taşlarına tarih düşürülmüş dizeler özellikle yazılırdı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde "karşılaştırma" **söz konusudur?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. (I) Tuğ, ucuna at kuyruğu bağlanmış, ay - yıldız temrenli mızraktır. (II) Tuğlar, Orta Asya'da Türk hakan ve hanlarının bağımsızlık ve erk simgesiydi. (III) Sonraki dönemlerde Osmanlıya da taşındı. (IV) Osman Gazi'den II. Mahmut'a kadar padişahların, vezirlerin, sancak beylerinin konumlarını tuğlar simgeliyordu. (V) Seferlerde ve törenlerde padişahın önünde altı, vezirlerin üç, sancak beylerinin ise tek tuğ taşıyan süvariler giderdi.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde tanım yapılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. (I) Yetişen her yeni kuşakla birlikte, onları yetiştiren anne ve babalardan da beklentiler artıyor. (II) Öncelikle ailede demokratik bir yapı kurarsanız toplumun gelişmesini sağlarsınız. (III) Bunun yolu da anne ve babaların geçmişten gelen korku kültürü kalıplarından kurtulmaları ve onur eşitliğine inanan sağlıklı gelişmiş bireyler yetiştirmelerinden geçiyor. (IV) Geliştiren anne baba olmak için kendinizi ve çocuğunuzu tanımalı, beklentilerinizi, niyetinizi keşfetmeli; değerlerinizi ve aile ilişkinizi sağlıklı tutmalısınız. (V) Bilen, anlayan, seven gözlerle yaşama bakmak kendi elinizde. (VI) Güler yüzlü, sakin, güvenen, hayata, ailesine şükür duygusu içinde bakan bir anne, bir baba olmak; çocuklarınıza verebileceğiniz en büyük armağandır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde gereklilik söz konusudur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi nesnel bir nitelik taşımaktadır?**

A) İstanbul'da Haliç kıyılarını mayısta, erguvanların açtığı dönemde dolaşmanın keyfi bambaşkadır.

B) İstanbul'da Fenerbahçe Parkı'ndan Yıldız Sarayı'na kadar bütün park ve bahçelerde erguvan ağaçlarını görebilirsiniz.

C) İstanbul'da özellikle Aşiyan Tepesi ve Piere Loti Tepesi'ne çıkarak erguvanların, şehri nasıl güzel bir tabloya dönüştürdüğünü seyredebilirsiniz.

D) İstanbul ağacı olarak bilinen ve bahar aylarında pembe rengiyle şehre mükemmel bir görüntü veren erguvanları izlemenin tam zamanıdır.

E) Baharın müjdecisi olarak kabul edilen, birçok efsaneye konu olan erguvanlar kısa sürede küser ve kurur.

17. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi söyleyenin düşüncesini <u>içermemektedir</u>?**

A) Ahmet Ö. Evin, Türk romancılığının dünden bugüne yaşadığı tüm evreleri usta bir gözle inceliyor.

B) Tuğrul Keskin, altıncı kitabı "Zifir"de, yaşanılan dönemin acılarını, toplumsal kavrayışını, duyarlılıklarını şiirsel bir dille vermiş.

C) Bu kitap yaşlı bir adamın, hayatının son demlerinde geçmişiyle hesaplaşmasının hikâyesidir.

D) "Su", Osman Aysu'nun alışık olduğumuz akıcı ifadesi ile kaleme aldığı sürükleyici bir eser.

E) Son kitabı "Suyun Fiyatı" çok az rastlanır bir zekâ eseri, çok keyif verici ve duygusal.

18. (I) "Denizin elmasları" olarak da bilinen mavi yüzgeçli orkinosun Akdeniz'deki varlığı, aşırı avlanma yüzünden tehdit altında. (II) Bu önemli türün korunması için av kotaları kondu. (III) Ama Türkiye uluslararası kotaya uymayı reddetti ve kontrolsüz av sezonunu başlattı. (IV) Greenpeace üyeleri bu durumun orkinos için yaratacağı tehlikeye dikkat çekiyor. (V) Bu hızla devam edildikçe Akdeniz'deki orkinos varlığı önümüzdeki yıllarda son bulacak.

Bu parçada, numaralanmış cümlelerin hangisinde "koşul" söz konusudur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

19. Gerçi haylaz bir çocuk değildim ama uslu da değildim. (I) Sokaklarda bol bol oynuyor, bisiklete biniyordum. (II) Mızıka çalıyor, kırlara gezmeye gidiyordum. (III) Derslere az ama düzenli çalışıyor, öğretileni çabuk kavrıyordum. (IV) Bu yüzden oynamaya ve okul kitaplığından aldığım romanları okumaya vakit bulabiliyordum. (V) Not Pinkertün, Arsen Lüpen, Nik Karter'i, bir de cenk kitaplarını okuyordum. (VI) Çok kitap alamıyordum, bu nedenle kitapları bazen iki kez okuyordum.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi <u>kendinden sonraki</u> cümlenin gerekçesidir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yükleme sorulan "Niçin?" sorusunun cevabı vardır?**

A) Doğada kullanılacak kibritler ya sudan etkilenmeyen tipte olmalı ya da su geçirmez kaplarda saklanmalıdır.

B) Sisli havalarda, yoğun kar veya dolu yağdığı zaman görüş alanınız daraldığından kaybolma riskiniz artar.

C) Yazın, güneşe çıkmadan 15 dakika önce güneş kremi kullanmalısınız.

D) Hava soğuksa barınacak bir yer bulun veya kendiniz oyukların, çukurların üzerini çalı veya dalla kapatarak sığınak oluşturun.

E) Kayak kıyafetlerinizi bu sporun şartlarına uygun seçmemeniz tehlike oluşturur.

1. Parçada II numarayla verilen cümlede "Leonardo da Vinci'nin kendisine ait bir otoportresi olmadığı" durumu tespit edilmiş, saptanmıştır. III numarayla verilen cümlesinde pek çok uzmanın düşüncesi ve kendi düşüncesi arasındaki farklı görüş dile getirilmiştir. IV. cümlesinde "1.100'den fazla portre çizmesinin sonucu olarak portreleri iyi bildiğini" düşünmektedir, dolayısıyla yargının gerekçesini vermiştir. V. cümlesinde "...özellikle ikisi, sanatçını otoportresi olabilir" denilerek olasılık anlamı verilmiştir. Ancak parçanın I. cümlesinde Leonardo'nun yapıtlarının niteliği (özelliği) belirtilmemiştir. "Çevresindeki her şeyi büyük bir tutkuyla çizen Leonardo da Vinci, ardında yüzlerce sanat eseri bıraktı." cümlesinde Leonardo'nun eserlerini tutkuyla çizdiği ve ardında yaklaşık ne kadar eser bıraktığı belirtilmiştir.

CEVAP: A

2. Parçadaki II. cümlede "divan edebiyatından Tanzimat'a, Tanzimat'tan da günümüze kadar renkli ve zengin bir kültürel mirasa sahibiz" sözlerinden yola çıkarak takma adlarla ilgili olarak "kültürel bir miras olduğuna" değinildiğini söyleyebiliriz. III. cümledeki "...bin yıllık bir geleneğin ürünüdür" sözlerinden yola çıkarak "geçmişinin çok eskiye dayandığını" söyleyebiliriz. IV. cümledeki "...yapılmış araştırmalar yok denecek kadar azdır" sözlerinden yola çıkarak "hakkında yapılan çalışmaların yetersizliğinden" söz edildiğini söyleyebiliriz. V. cümledeki " ...birçok karışıklığa yol açmış, kimi edebiyat ürünleri başkalarına mal edilmiştir" sözleriyle "yetersiz çalışmaların sonuçları" verilmiştir. Ancak parçanın I. cümlesinde takma adların öneminden söz edilmemiştir.

CEVAP: A

3. **HATIRLAYALIM**

- **Öngörü**, bir işin ilerisini kestirme veya bir işin nasıl bir yol alacağını önceden anlayabilme ve ona göre davranma anlamına gelmektedir.
- Gelecekle ilgili bir tahmin anlamı içerir.

Buna göre numaralanmış cümlelere baktığımızda I ve II numaralı cümlelerde bir durum tespiti yapılmıştır. III. cümlede ise yazar kendi görüşü doğrultusunda bir belirsizlik vermiştir. IV. cümlede ise "Böyle bir çalışma yapılmazsa bu üç bölümlük kitabın eksik bir seçki olarak kalacağını söylemeliyim." diyerek geleceğe yönelik bir tahminde bulunmuştur. Aynı durum V ve VI. cümlelerde de devam etmiştir. Dolayısıyla IV. cümleden başlanarak öngörü dile getirilmiştir.

CEVAP: C

4. Parçada III numarayla verilen cümledeki "nedense" sözcüğü cümleye "eylemin bilinmeyen bir sebeple gerçekleştiği" anlamını katmıştır.

CEVAP: C

5. A, B, C ve D seçeneğinde verilen atasözleri ile yanlarında verilen tutum ve davranışlar birbiriyle uyuşmaktayken E seçeneğinde verilen "Ayağını yorganına göre uzat." atasözü, "kaygılı olma" durumunu değil "dengeli harcamalarda bulunmayı, gelirle giderin birbirini dengelemesi gerektiğini" anlatmaktadır.

CEVAP: E

6. A ve B seçeneğinde verilen cümlede "kesinlik", C seçeneğinde verilen cümlede "olasılık" anlamı vardır. E seçeneğindeki cümlede koşula bağlılık anlamı vardır. D seçeneğinde verilen "Her sanatçı, içinde yetiştiği toplumsal çevreyi değiştirmeye çalışmalıdır." cümlesinde "Her sanatçının içinde yetiştiği toplumsal çevreyi değiştirmeye çalışması gerekir." anlamı vardır. Yüklemdeki "-meli, -malı" eki cümleye "gereklilik" anlamı katmıştır.

CEVAP: D

7. Parçada IV numarayla verilen "Sanatçı, bundan sonraki baskılarında kitabı bölümlerine ayırmasa daha iyi olabilir." cümlesinde "sanatçının kitabı bölümlere ayırmaması" önerilmekte, V numarayla verilen "**Çünkü** kitap, istediğiniz sayfadan okumaya başlayabileceğiniz, kimi yerleri atlayıp kimi yerleri de geri dönerek okuyabileceğiniz bir yapıya sahip." cümlesinde ise bu önerinin gerekçesi verilmektedir. Koyu dizilen bölüm bu önerinin gerekçesinin verileceğini gösterir.

CEVAP: E

8. **HATIRLAYALIM**

- **Kanı;** inanç, düşünce, kanaat anlamına gelmektedir.
- Kanı niteliği taşıyan cümleler, öznel cümlelerdir. Bu niteliği taşımayan cümleler ise nesnel cümlelerdir.

Buna göre A seçeneğindeki "hoş görüntüler sunuyor", C seçeneğindeki "mucizevi doğal güzelliğine" ve "özel bir yeri var", D seçeneğindeki "doğa tutkunları için bir hayat dersi gibidir" ve E seçeneklerindeki "görenleri büyüler" sözleri kanı niteliği taşımaktadır. Bu sözler, bulundukları cümleye öznellik katar. Ancak B seçeneğinde verilen cümlede herhangi bir düşünce, kanaat, fikir, kanı yoktur. Verilen bilgiler kanıtlanabilir, nesnel niteliktedir.

CEVAP: B

9. B seçeneğinde verilen " 'Dumansız Hava Sahası Projesi' yalnızca sigara içmeyenlerin haklarını korumakla kalmayacak, sigara tüketimini de azaltacak." cümlesinde söz konusu projeyle birlikte sigara içmeyenlerin haklarının korunması ve sigara tüketiminin azalması beklenmektedir.

CEVAP: B

10. **HATIRLAYALIM**

- **Çıkarım;** belli önermelerin kabul edilen veya gerçek olan doğruluklarından, yanlışlıklarından, başka önermelerin kabul edilen veya gerçek olan doğruluklarını, yanlışlıklarını çıkarma.
- Tespit edilen bir durumdan yorumda bulunarak doğru ya da yanlış başka bir duruma / sonuca ulaşmak, olarak da düşünebiliriz.

Buna göre V numarayla verilen "İşte, insanoğlunun bu %1'e tek başına sahip olamaması **gösteriyor ki** 'susuzluk sorununu' yalnızca küresel ısınmaya bağlamak doğru değildir." cümlesinde "insanoğlunun %1'lik tatlı suya sahip olmadığı" tespit ediliyor ve bu tespitten yola çıkılarak "susuzluk sorunu"nun yalnızca küresel ısınmaya bağlamak gerektiği" çıkarımı yapılıyor.

CEVAP: E

11. **HATIRLAYALIM**

- **Yadsıma;** yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını, bilmediğini söylemek, yaptığını saklamak, inkâr etmek demektir.

Parçada I numarayla verilen "Türkiye'nin belleksizliğinin sıkça gündeme getirilen bir konu olduğu, bu belleksizlik hâlinin zararlı etkilerinin bugün ciddi boyutlarda görüldüğü inkâr edilemez." cümlesindeki "inkâr edilemez" sözü cümleye "yadsınamaz" anlamı katmıştır. Dolayısıyla I. cümlede yadsıma anlamı söz konusudur. (Fiilin olumsuz çekimlenmesine bakmayız.)

CEVAP: A

12. **HATIRLAYALIM**

- **Tasarı,** olması veya yapılması istenen bir şeyin zihinde aldığı biçim anlamına gelmektedir.
- Tasarı cümlelerinde "planlanıyor, proje dâhilinde, düşünülüyor, düşünüyoruz..." ifadelerine rastlarız.

Buna göre parçada I numarayla verilen "Yüzyılın en büyük yazarlarından Vladimir Nabakov'un oğlu, yazarın yayımlanmayan son çalışmasını, Nabakov'un son dileğine uyarak yakmayı düşünüyor." cümlesinde ki "...son dileğine uyarak yakmayı düşünüyor" sözü cümleye tasarı anlamı katmıştır. "düşünüyor" yani tasarlıyor, zihninde böyle bir biçim oluşturuyor.

CEVAP: A

13. **HATIRLAYALIM**

- **Karşılaştırma cümlelerinde** en az iki varlık, durum, olgu, olay benzer ya da farklı yanlarıyla ele alınır, kıyaslanır.

Parçada IV numarayla verilen "Bir olayın rakamlarla yazılan tarihinin, rakamlarının silinmesi ya da yanlış okunması olasıdır; tarih dizeleri ise hem daha kalıcı hem de sanatsal ve açıklayıcı nitelik taşır." cümlesinde "tarih dizelerinin kalıcılığı sağlamada daha etkili olduğundan ve sanatsal - açıklayıcılık açısından daha nitelikli olduğundan söz edilerek "tarih yazma ile tarih düşürmenin özelliği" karşılaştırılmıştır.

CEVAP: D

14. Parçanın I numarayla verilen cümlesinde "tuğ" varlığının tanımına yer verilmiştir. "tuğ nedir?" diye sorduğumuzda bu cümlede "ucuna at kuyruğu bağlanmış, ay-yıldız temrenli mızraktır" yanıtını alırız.

CEVAP: A

15. Parçada IV numarayla verilen "Geliştiren anne baba olmak için kendinizi ve çocuğunuzu tanımalı, beklentilerinizi, niyetinizi keşfetmeli; değerlerinizi ve aile ilişkinizi sağlıklı tutmalısınız." cümlesinde "-meli, -malı" ekleri, söz edilen eylemlerin yapılması gerektiğini bildirdiği için bu cümlede gereklilik anlamı söz konusudur. Başka deyişle bu cümlede, "...kendinizi ve çocuğunuzu tanımanız; beklentilerinizi, niyetinizi keşfetmeniz; değerlerinizi ve aile ilişkilerinizi sağlıklı tutmanız gerekir" anlamı vardır.

CEVAP: D

16. A seçeneğindeki "... keyfi bambaşkadır", C seçeneğindeki "...şehri nasıl güzel bir tabloya dönüştürdüğünü", D seçeneğindeki "...şehre mükemmel bir görüntü veren" ve E seçeneklerindeki "baharın müjdecisi" sözleri, bulundukları cümlelere öznellik katmıştır. Ancak B seçeneğinde verilen "İstanbul'da Fenerbahçe Parkı'ndan Yıldız Sarayı'na kadar bütün park ve bahçelerde erguvan ağaçlarını görebilirsiniz." cümlesi, nesnel bir nitelik taşır, yorum yoktur, kanıtlanabilir.

CEVAP: B

17. A seçeneğindeki "...usta bir gözle...", B seçeneğindeki "...duyarlılıklarını şiirsel bir dille...", D seçeneğindeki "...akıcı ifadesi ile", "...sürükleyici bir eser", E seçeneğindeki "...çok az rastlanır bir zekâ eseri, çok keyif verici ve duygusal" sözleri, söylenenin düşüncelerini içermektedir. Ancak C seçeneğinde verilen "Bu kitap yaşlı bir adamın, hayatının son demlerinde geçmişiyle hesaplaşmasının hikâyesidir." cümlesinde söyleyenin düşüncesine yer verilmemiştir. Bu cümledeki yargı, kanıtlanabilir niteliktedir.

CEVAP: C

18. Parçada V numarayla verilen "Bu hızla devam **edildikçe** Akdeniz'deki orkinos varlığı önümüzdeki yıllarda son bulacak." cümlesinde koşul söz konusudur. "Akdeniz'deki orkinos varlığının önümüzdeki yıllarda son bulması", "kontrolsüz avlanma hızının devam etmesi" koşuluna bağlanmıştır.

CEVAP: E

19. Parçada III numarayla verilen "Derslere az ama düzenli çalışıyor, öğretileni çabuk kavrıyordum." cümlesi, IV numarayla verilen "Bu yüzden oynamaya ve okul kitaplığından aldığım romanları okumaya vakit bulabiliyordum." cümlesinin gerekçesidir. IV. cümle "bu yüzden" diye başladığı için, kendinden önceki cümlenin sonucudur. IV. cümle sonuçsa, III. cümle de neden (gerekçe) olacaktır.

Şöyle de düşünebilirsiniz:

IV. cümleye sorduk: "Neden oynamaya, okul kitaplığından aldığın kitapları okumaya vakit bulabiliyordun?"

III. cümle yanıt veriyor: "Çünkü derslere az ama düzenli çalışıyor, öğretileni çabuk kavrıyordum."

O hâlde, III. cümle, kendinden sonraki (IV) cümlenin gerekçesidir.

CEVAP: C

20. B seçeneğinde verilen "Sisli havalarda, yoğun kar veya dolu yağdığı zaman görüş alanınız daral**dığından** kaybolma riskiniz artar." cümlesine "Niçin kaybolma riskiniz artar?" diye sorduğumuzda "görüş alanınız daraldığından (daraldığı için)" diye yanıt alırız.

CEVAP: B

Anlatım Bilgileri - I

1. Eylül ayı benim için oldukça verimli geçti diyebilirim. Uzun zamandır kitaplığımda bekleyen ve dünya edebiyatında zirve yapmış isimlerden beşini okuma fırsatı buldum. Her bir kitap aşağı yukarı 300 sayfaydı. Bu kadar kısa sürede bu kitapları okumam, her şeyden önce dilleriyle ilgiliydi. Farklı ülkelerin kitapları olmasına rağmen dilimize o kadar güzel çevrilmişti ki "okuma heveslisi" bir okur olarak hiç zorlanmadım. Sürekli yabancı sözcüklerin, terimlerin geçtiği bir kitap maalesef beni etkilemiyor.

Bu parçaya göre bir kitabın etkileyici olması için en çok hangi anlatım özelliğine sahip olması gerekir?

A) Duruluk B) Yalınlık C) Sadelik D) Açıklık E) Doğallık

2. Hep söylenir "Söz sanatlarına sıkça yer vermek okuru sıkar, eseri niteliksizleştirir." diye. Peki, bu yargıya doğru diyelim. Yaşar Kemal'in Ağrıdağı Efsanesi'ni okudunuz mu? Abidin Dino'nun çizimleriyle dünya klasiği olabilecek bir kitap... Hepi topu 119 sayfa... Daha ilk sayfadan, hatta ilk paragraftan başlayan uzun tasvirler, görsel bir şölen sunar size. Dağın, Küp Gölü'nün, Ahmed'in, ansızın gelen atın, bilge kişi Sofi'nin her bir özelliğini sanatlı, mecazlı söyleyişlerle veren usta kalem, sizi Ağrı'nın Sorik köyüne götürür. Bu, kendinizi o köyde, dağda, Ahmed'in yanında hissetmeniz için yeterli olmaz mı?

Bu parçaya göre Yaşar Kemal'in anlatımında bulunmamasına rağmen esere nitelik katan anlatım özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğruluk B) Özgünlük C) Açıklık D) Sadelik E) Yalınlık

3. Bazen gecenin kör sağır ve dilsiz bir zamanı, okuduğun bir kitaptan, fiziken çok uzaktaki bir yazar kilometrelerce uzaktan sana el verir, ses verir, can verir, derman olur. Artık ona da kitaplarındaki dile de görünmez bir iple bağlanmışsınızdır. Çoğunlukla bilmez bunu yazar, bilmesi de gerekmez ya! Siz, bir elinizde o ip, ne vakit dara düşseniz çektikçe çekersiniz o ipi, sarıldıkça sarılırsınız o kitaba. Nermin Yıldırım'ın *Unutma Dersleri*, işte öyle bir ip, öyle bir nefes, öyle bir can oldu bana, öyle bir sığınak! En ıslak gözlerimde saklayıp paylaşmadım hiçbir yazımda.

Bu parçaya göre yazarın sözünü ettiği eserde bulunan anlatım özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Etkileyicilik B) Sürükleyicilik C) Açıklık D) Özgünlük E) Yoğunluk

4. Son yıllarda yayın dünyasının en çok konuşulan ismi Murakami, *Sputnik Sevgilim*'de kalemiyle edebiyattaki farklılığını kanıtladı. Japonya'da başlayıp bir Yunan adasına uzanan, üç kişiyi birbirine kenetleyen büyüleyici bir aşk hikâyesi var romanda. Basit bir konu gibi görünse de detayları düşündüğünüzde bu romanı yazsa yazsa Murakami yazardı diyorsunuz.

Bu parçada sözü edilen yazarın anlatımının hangi özelliği vurgulanmıştır?

A) Etkileyicilik B) Özgünlük C) Kalıcılık D) Yalınlık E) Doğruluk

5. Edebiyat dergilerinin tanıtmayı en sevdiği yazardır Ayfer Tunç. Öykülerinde, romanlarında yarattığı karakterlere verdiği ruh, onları ya çok sevdirir ya da onlardan nefret ettirir. Bu kadar başarılı tipler yaratırken asla aşırılığa kaçmaz. Sözcükleri israf etmeden anlatır ne anlatacaksa. Ne fazla ne eksik! Ve siz o şahane anlatımın içinde kaybolursunuz.

Bu parçada göre Ayfer Tunç'un anlatımında bulunan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duruluk B) Akıcılık C) Yalınlık D) Sadelik E) Kalıcılık

6. Her ay, onlarca kitap giriyor raflara ve hepsini okumak neredeyse imkânsız. Hâliyle bir cımbızlama yoluna gidiyor okur. Ya medyanın şişirdiği, derinliği olmayan, fast - food kültürünü aşılayan, algılamadan "oku - geç" bilinci yaratan, ayaküstü okunup tüketilecek, sosyal medyada sürekli dönen iki cümleye sahip yazarları okuyor ya da daha bilinçli davranıp duruşuna, politik kimliğine, sanata kattıklarına, duygudaşlığı olan yazarları seçiyor.

Bu parçada kimi okurların önemsemediği için eleştirilen anlatım özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğallık B) Sadelik C) Duruluk
D) Yoğunluk E) Kalıcılık

7. Sanatçının son kitabı çıkınca hemen en yakındaki kitabevine gittim. Tahmin ettiğim gibi bir günde neredeyse hiçbir şey yapmadan sadece romanı okudum. Sayfalardaki sözcükleri yutarcasına okuyordum. Hem bitmesin istiyor hem de sonunu merak ediyordum. Nihayet kitap bitti ama kitaptaki hüzünden kurtulmam günler sürdü.

Bu parçada sözü edilen romanın anlatım özellikleri aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

A) Sadelik - Duruluk
B) Açıklık - Etkileyicilik
C) Akıcılık - Etkileyicilik
D) Doğallık - Açıklık
E) Akıcılık - Doğallık

8. Bir yazarı ölümsüz kılan özellik nedir, hiç düşündünüz mü? Dostoyevski, Baudelaire, Moliere, Shakespeare yıllara nasıl meydan okudu da günümüzde de bu kadar okunuyor dersiniz? Onların ---- olmasında her şeyden çok olayları ve yarattıkları kişileri başarıyla anlatmaları gelir. Her biri yaşadığı yüzyılın, çevrenin özelliklerini tartışmasız bir şekilde gözlemleyip eserlerine yansıtmışlardır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki anlatım özelliklerinden hangisinin getirilmesi uygundur?

A) özgün B) yoğun C) akıcı
D) sade E) kalıcı

9. (I) Son günlerde yazılan romanların konusuna baktığınızda farklı bir şey göremiyorsunuz. (özgünlük) (II) Yayınevleri daha çok tek solukta okunacak eserleri basmayı tercih ediyor. (sürükleyicilik) (III) Evet, okur da bunu istiyor ama dilinin anlaşılır olasını da esas alıyor. (açıklık) (IV) Günlük hayatında zamanla yarışan okur, daha pratik, kendini yormayacak, gereksiz sözcüklerle boğuşmayacağı metinler tercih ediyor. (sadelik) (V) Nicelik olarak az sözcük ama anlam derinliği fazla olan hikâyelerin, romanların peşine takılıyor. (yoğunluk)

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden ayraç içinde verilen anlatım özelliği çıkarılamaz?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

10. Edebiyat konusunda objektif olmaya imkân var mı? Elbette ki yok. Aynen yemek, müzik, yaşam tarzı gibi edebiyat zevki de içinde yetiştiğimiz kültüre, yöreye ve ana diline bağlı. Çeşitli ülkelerde yetişmiş olan Nazım Hikmet, "İnsan tehlike karşısında ancak ana diliyle feryat edebilir." diyor. Ne müthiş teşhis! Milan Kundera ise bir roman kahramanı aracılığıyla millîlikle ilgili bazı kelimelerin, sadece ana dilinde duyulduğunda kişiye bir etkisi olduğu tespitini yapıyor.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Açıklama B) Karşılaştırma
C) Tartışma D) Öyküleme
E) Betimleme

11. Ağrı Dağı'nın yamacında bir göl vardır, adına Küp Gölü derler. Göl, bir harman yeri büyüklüğündedir. Çok derinlerdedir. Göl değil de bir kuyudur sanki. Gölün dört bir yanı, yani kuyunun ağzı, fırdolayı kırmızı, keskin, bıçak ağzı gibi ışıltılı kayalarla çevrilidir. Kayalardan göle kadar daralarak inen yumuşak bakır rengi toprak belli bir aşıntıyla yol olur. Bakır rengi toprağın üstüne yer yer taze bir yeşil çimen serpilir. Sonra gölün mavisi başlar. Bu, bambaşka bir mavidir. Hiçbir suda, hiçbir mavide böyle bir mavi yoktur.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öyküleme B) Betimleme
C) Açıklama D) Tartışma
E) Benzetme

12. Balın doğal yapısında bulunan dekstroz şekeri moleküllerinin kristalleşmesi, halk dilinde "şekerlenme" olarak adlandırılır. Şekerlenme, reçel ve marmelatların yanı sıra şerbetli tatlılarda da görülebilir. Bu durum o balın sahte ya da yapay olduğu anlamına gelmez. Çünkü balın kimyasal yapısında hiçbir değişiklik olmaz, değişim yalnızca fiziksel boyutta kalır. Kristalleşen bal hafifçe ısıtıldığında normal hâline geri döner.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Açıklama
B) Tartışma
C) Tanımlama
D) Karşılaştırma
E) Öyküleme

13. Sol beyinde niyet önemli değildir. Çünkü o, sürece ve sonuca bakar. Sağ beyin ise niyete göre hareket eder. Sol beyin hayal kurmaz ama sağ beyin hayalcidir. Yine sağ beyin sezgilere çok değer verir. Beyin görüntüleme çalışmalarında sol beynin görsel unsurlara çok hızlı tepki verdiği ortaya çıkmıştır. Oysa sağ beyin duygusal sayılabilecek uyarılara çok daha çabuk cevap vermektedir. Ön beyin ise akılla duyguyu birleştiren alandır.

Bu parçada anlatımında aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisine yer verilmiştir?

A) Açıklama
B) Tanımlama
C) Örnekleme
D) Tartışma
E) Karşılaştırma

14. Alçak gönüllü olmak, insana bir şeyler kaybettirmez. Alçak gönüllü olan kimse, kendi değerinin, yaptıklarının farkındadır ama bunlarla da yetinmez. Peş peşe icatlar yapıp halktan en çok alkış aldığı bir dönemde, Edison'a en büyük icadın ne olduğu soruluyor. "En büyük icat ottur, bizim yaptığımız icat ve keşifler mevcudu göstermektir." yanıtını veriyor. Edison hayatta hem mutlu hem üretken olmayı başarabilen ender ünlülerdendir. Fakat acaba bilimsel alçak gönüllüğe sahip olmasaydı böyle üretken bir bilim insanı olabilir miydi?

Bu parçanın anlatımında aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?

A) Örnekleme
B) Tanık gösterme
C) Alıntı yapma
D) Karşılaştırma
E) Benzetme

15. Kır bir at, Ahmet'in evinin kapısında dün akşamdan beri duruyordu. Boynunu uzatmış, geniş burun delikleriyle kapının yer yer çatlamış tahtasını koklar gibiydi. Bu atı Ahmet'in kapısında ilk gören çok yaşlı, uzun ak sakallı Sofi'ydi. Atın üstünde gümüş savatlı bir Çerkes eyeri vardı. Üzengisi işleme gümüştendi. Sofi ata yaklaştı bükülmüş beliyle, az ötesinde şaşkınlıkla durdu. Çünkü atın üstünde gördüğü işlemedeki suretler ünlü bir aşiretin, oymağın damgası olmalıydı.

Bu parçanın anlatımında ağır basan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öyküleme
B) Betimleme
C) Benzetme
D) Örnekleme
E) Açıklama

16. Turgut Uyar'ın "Şiir çıkmazda çünkü insan çıkmazda." sözüne katılmadığımı belirtmek isterim. Bu iki durum arasında karşıtlık ilişkisi var bence. Yani insan çıkmazdaysa şiir çıkmazda olamaz. Aksine, şiir çıkmazdan beslenir. Bu, zaman zaman varoluşsal, bireysel çıkmazlar olur; zaman zaman da savaşlar, felaketler gibi toplumsal çıkmazlar... Peki bu, hep böyle olmak zorunda mıdır? Tabii ki değildir. Çıkmazlar olmadan da yazılabilir çok iyi şiirler.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Tanık göstermeye başvurulmuştur.
B) Alıntı yapılmıştır.
C) Öznel cümlelere yer verilmiştir.
D) Sözde soru cümleleri vardır.
E) Pekiştirmelere yer verilmiştir.

17. Yatılı olarak okuduğum ortaokul yıllarında, yaz tatillerinde Kozlu'ya, ailemin yanına özlemle dönerdim. O yaşlarda evden yedi sekiz ay uzakta kalmak kolay değildi. Arkadaşlarımı, okulumu çok seviyordum, bugün de süren dostlukların temeli o yıllarda atılmıştı ama aile özlemi bir başka şeydi. Evimiz, denizin hemen kıyısındaki bir tepenin yamacındaydı. Dalga sesleri odamda sürekli yankılanırdı ve ben doyamadığım o denizi, masmavi suları köpürten dalgaları büyük bir hazla izlerdim. Hâlâ Kozlu'yu, o evi ve o dalga seslerini, özlemin içimi sızlatan acısıyla anımsarım.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmamıştır?

A) Kahraman bakış açısından

B) Niteleyici sözlerden

C) Alaysamalı söyleyişten

D) Farklı duyularla ilgili ayrıntılardan

E) Mecazlı söyleyişlerden

18. İnsanoğlu düşünmeyi öğrenip aklını çevresinde geçen olaylara, tabiatın oluşumuna yormaya başladığı günden beri Ay'a, Güneş'e ve yıldızlara karşı büyük bir ilgi duymuştur. Bu yüzdendir ki ilk insanın tapındığı güçlerin ve korktuğu olayların başında uzaydakiler gelir. Söz gelimi Güneş ve Ay tutulmasını, bir kuyruklu yıldızın görünmesini uğurlu ya da uğursuz saydığı, asırlarca gelecekteki olayları yıldızların görünüşüne bakarak onlardan yargılar çıkararak kestirmeye çalıştığı ve bu önseziyle büyük seferlere girişildiği, ulusların yaşamını etkileyecek önemli adımların atıldığı görülmüştür.

Bu parçanın anlatımında, düşünceyi geliştirme yollarından hangine başvurulmuştur?

A) Tanımlama

B) Örnekleme

C) Benzetme

D) Karşılaştırma

E) Tanık gösterme

19. Türkiye'de dört bin civarında sahici okur olduğu verisine ulaştım geçende. Bu bir tahmin mi, araştırma mı, emin değilim. On bin bile olsa ne çıkar! İyi okur dediğimiz; ne aradığını bilen, bir yazarın izini süren, farklı türlerden beslenen ve düşünme yetisine sahip kimsedir. Yılda en az kırk, elli kitap okuması gerekir bu sahici okurun. Kalan geniş kitle için "heveskâr" demek doğru olur. Yoksa, hayatı boyunca eline bir tek şiir kitabı almamış birine okur (!) demek ne kadar büyük bir tespit olurdu.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Tanımlamadan yararlanılmıştır.

B) Tartışmacı anlatım söz konusudur.

C) Kişisel görüşlere yer verilmiştir.

D) İroniye yer verilmiştir.

E) Parçanın anlam bütünlüğü bozulmuştur.

20. "Günümüz gençleri öyle umursamaz ki ileride ülke yönetimini ele alacaklarını düşündükçe umutsuzluğa kapılıyorum. Bize, büyüklere saygılı olmayı, ağırbaşlı davranmayı öğretmişlerdi. Şimdiki gençler kurallara boş veriyorlar." sözlerini okuduğumda çok heyecanlandım. Çünkü anneannemin bizim için söyledikleri aklıma geldi. Meğer bu sözleri, MÖ 800'lü yıllarda Hesiodos söylemiş. Ya bizim gençlerden beklentimiz değişmiyor ya da gençler her dönemde benzer şekilde davranabiliyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) I. tekil anlatıma başvurulmuştur.

B) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

C) Yazar, kendi duygularına yer vermiştir.

D) Pekiştirmeli söyleyişlere yer verilmiştir.

E) Kahraman bakış açısı hâkimdir.

1. **HATIRLAYALIM**

- **Duruluk;** anlatımda gereksiz sözcük kullanmamak, yeterli sayıda sözcük kullanmaktır.
- **Yalınlık;** anlatımda süslü, sanatlı, mecazlı söyleyişe yer vermemektir.
- **Sadelik;** anlatımda yabancı sözcüklere yer vermemek, Türkçe sözcük kullanmaktır. Okurun sözlüğe ihtiyaç duymadan okuduğu metni anlamasıdır.
- **Açıklık;** anlamın açık, tek ve net olması, kolay anlaşılmasıdır. Herkesin okuduğu metinden aynı anlamı çıkarmasıdır.
- **Doğallık;** anlatımın içten, samimi olması, yapmacıksız bir dil kullanılmasıdır.

Bu bilgileri de dikkate alıp parçadaki "Bu kadar kısa sürede bu kitapları okumam, her şeyden önce dilleriyle ilgiliydi. Farklı **ülkelerin kitapları olmasına rağmen dilimize o kadar güzel çevrilmişti ki 'okuma heveslisi' bir okur olarak hiç zorlanmadım. Sürekli yabancı sözcüklerin, terimlerin geçtiği bir kitap maalesef beni etkilemiyor.**" sözleri okunduğunda bir kitabın etkileyici olması için en çok sadelik anlatım özelliğine sahip olması gerektiğinin anlatıldığı görülür.

CEVAP: C

2. **HATIRLAYALIM**

- **Yalınlık;** anlatımda süslü, sanatlı, mecazlı söyleyişlere yer vermemek, edebiyat yapmamaktır. Tasvirlerin uzun ve bol olduğu metinler, yalın değildir.

Bu bilgi de göz önünde bulundurularak parçada yer alan "Daha ilk sayfadan, hatta ilk paragraftan başlayan **uzun tasvirler, görsel bir şölen sunuyor** size. Dağın, Küp Gölü'nün, Ahmed'in, ansızın gelen atın, bilge kişi Sofi'nin her bir özelliğini **sanatlı, mecazlı söyleyişlerle veren usta kalem**, sizi Ağrı'nın Sorik köyüne götürür." sözleri dikkate alındığında Yaşar Kemal'in anlatımda yalınlık özelliğinin bulunmadığı görülür. Mecazlı söyleyişlere, uzun tasvirlere, sanatlı söyleyişlere sıkça yer vermesine rağmen Yaşar Kemal'in adı geçen eseri nitelikli bir eserdir. (Koyu dizilen sözler, anahtar sözlerdir.)

CEVAP: E

3. Parçada "yazarın okuduğu *Unutma Dersleri* kitabıyla kurduğu içsel bağ, kitabın yazarı nasıl etkilediği" üzerinde durulmuştur. Bu yüzden bu parçaya göre yazarın sözünü ettiği eserden etkilendiğini söylemeliyiz. Bu da anlatım özelliklerinden "etkileyicilik" ile uyuşmaktadır.

Diğer seçeneklerde verilen özellikleri hatırlayalım:

Sürükleyicilik, eserin bir çırpıda okunmasıdır.

Açıklık, herkesin okuduğu metinden aynı anlamı çıkarmasıdır. Anlamın açık, tek ve net olmasıdır.

Özgünlük; eserdeki konunun ya da kullanılan üslubun hiçbir eserin konusuna ya da üslubuna benzememesi, farklı, orijinal olmasıdır.

Yoğunluk, eserde anlam içinde anlam bulunmasıdır.

CEVAP: A

4. **HATIRLAYALIM**

- **Özgünlük,** sanatçının ele aldığı konu ya da üslubun kendinden önceki yazarların konu ya da üslubundan farklı olması; yeni, özgün, orijinal olmasıdır. Sanatçının kendi yolunda gitmesi, taklitten uzak durmasıdır.

Buna göre parçada yer alan "... Murakami, *Sputnik Sevgilim*'de kalemiyle **edebiyattaki farklılığını kanıtladı**" ve "... **bu romanı yazsa yazsa Murakami yazardı** diyorsunuz" sözleri dikkate alındığında sözü edilen yazarın özgün bir anlatım özelliğine sahip olduğu görülür. (Koyu dizilen sözler, anahtar sözlerdir.)

CEVAP: B

5. Parçada yer alan "Bu kadar başarılı tipler yaratırken asla aşırılığa kaçmaz. **Sözcükleri** israf etmeden anlatır ne anlatacaksa. **Ne fazla ne eksik!**" sözleri dikkate alındığında sözü edilen yazarın anlatımında **duruluk** özelliğinin bulunduğu görülür. Yazar, yeterli sayıda sözcük kullanıyor, ne eksik ne fazla sözcük kullanıyorsa metin, duruluk özelliğine sahip demektir. Çünkü duruluk, gereksiz sözcük kullanmamak, sözcük israfında bulunmadan yeterli sayıda sözcük kullanmaktır. (Koyu dizilen sözler, anahtar sözlerdir.)

CEVAP: A

6. Parçadaki "Ya medyanın şişirdiği **derinliği olmayan**, fast - food kültürünü aşılayan, **algılamadan** "oku - geç" **bilinci yaratan, ayaküstü okunup tüketilecek**, sosyal medyada sürekli dönen iki cümleye sahip yazarları okuyor..." sözleri dikkate alındığında kimi okurların anlatım özelliklerinden "yoğunluk"u önemsememelerinin eleştirildiği görülür. Bu kişiler, anlam derinliğine inmeyen, hızlıca tüketilen fast-food yemekler gibi ellerindeki kitapları okudukları için eleştirilmektedirler. Çünkü **yoğunluk**, eserin anlam derinliğinin olması, anlam katmanlarının olması, az sözle çok şey anlatılmasıdır. (Koyu dizilenler, anahtar sözlerdir.)

CEVAP: D

7. **HATIRLAYALIM**

- **Akıcılık (sürükleyicilik)** eserin bir çırpıda, tek solukta okunması, dilinin pürüzsüz olmasıdır, merak unsurunun hep diri tutulmasıyla ilgilidir.
- **Etkileyicilik**; eserin okurun ruhunu ele geçirmesi, bakış açısını değiştirmesi, eserin anlatımından ya da iletisinden, olayların etkisinden kurtulamamasıdır.

Parçada sözü edilen eserle ilgili olarak "Tahmin ettiğim gibi **bir günde** neredeyse hiçbir şey yapmadan sadece romanı okudum. Sayfalardaki **sözcükleri yutarcasına** okuyordum." cümlelerinden eserin **akıcı (sürükleyici)** olduğunu söyleyebiliriz. Yine paragraftaki "Nihayet kitap bitti ama kitaptaki **hüzünden kurtulmam günler sürdü**" cümlesinden hareketle sözü edilen eserin **etkileyici** olduğunu çıkarırız. (Koyu dizilen sözler, anahtar sözlerdir.)

CEVAP: C

8. Parçada yer alan "Bir yazarı **ölümsüz kılan** özellik nedir, hiç düşündünüz mü? Dostoyevski, Baudelaire, Moliere, Shakespeare **yıllara nasıl meydan okudu** da **günümüzde** de bu kadar okunuyor dersiniz?" sözleri dikkate alındığında tanıtılan sanatçıların ve eserlerinin kalıcı olma özelliği üzerinde durulduğu görülür. (Koyu dizilen sözler, anahtar sözlerdir.)

Kalıcılık; eserin yıllara meydan okuması, zamana direnmesi, çağları aşması, yıllar sonra da aynı etkiyle, zevkle okunmasıdır.

CEVAP: E

9. **HATIRLAYALIM**

- **Özgünlük**; eserin konusunun ya da üslubunun kimseye benzememesi, farklı, yeni, orijinal olmasıdır.
- **Sürükleyicilik**, eserin dilinin pürüzsüz olmasıyla bir çırpıda, tek solukta okunmasıdır.
- **Açıklık**, anlamın anlaşılır, açık, tek ve net olmasıdır. Herkesin okuduğu metinden aynı anlamı çıkarmasıdır.
- **Sadelik**, anlatımda yabancı sözcüklere yer verilmemesi, Türkçe sözcük kullanılmasıdır.
- **Duruluk**; eserde gereksiz sözcük kullanmamak, yeterli sayıda sözcük kullanmaktır.
- **Yoğunluk**, az sözle çok şey anlatmaktır. Anlamın derin, katmanlı olmasıdır. Her okumada eserden farklı anlamlar çıkarılmasıdır.

Bu bilgiler doğrultusunda numaralanmış cümleleri incelediğimizde parçada I numarayla verilen cümledeki "farklı bir şey göremiyorsunuz" sözüyle eserlerin **özgünlüğü** ile ilgili bilgi verildiğini, II numarayla verilen cümledeki "tek solukta okunacak eserleri" sözüyle eserlerin **akıcılığı (sürükleyiciliği)** ile ilgili bilgi verildiğini, III numarayla verilen cümledeki "dilinin anlaşılır olmasını" sözüyle eserlerin **açıklığı** ile ilgili bilgi verildiğini, V numaralı cümledeki "nicelik olarak az sözcük ama anlam derinliği fazla olan hikâyeler" sözüyle eserlerin **yoğunluğu** ile ilgili bilgi verildiğini görürüz.

Parçada IV numarayla verilen cümledeki "**gereksiz sözcüklerle** boğuşmayacağı metinler" sözüyle okurun tercih edeceği metinlerin **duruluk** ilkesine göre yazılmasını kasteder. Ancak ayraç içinde **sadelik** ilkesi verilmiştir. Sadelik, anlatımda yabancı sözcüklere yer vermemektir. Duruluk, anlatımda gereksiz sözcük kullanmamaktır. Dolayısıyla IV numarada verilen anlatım özelliği için verilen cümledeki anlam uyuşmaz.

CEVAP: D

10. **HATIRLAYALIM**

- **Anlatım biçimleri genel anlamda dört başlıkta incelenir:**

1. **Açıklama**: Okura **bilgi vermek**, bir konuyu öğretmek amacıyla yazılan paragraflarda kullanılan anlatım biçimidir.
2. **Tartışma**: Okurun inandığı, savunduğu bir **fikri değiştirmek** ya da okura başka bir **fikri empoze etmek** amacıyla yazılan paragraflarda kullanılan anlatım biçimidir.
3. **Öyküleme**: **Art arda gelişen olaylar zinciri**nin anlatıldığı paragraflarda kullanılan anlatım biçimidir.
4. **Betimleme**: Okurun zihninde bir **görüntü, tasvir** oluşturulmak istenen paragraflarda kullanılan anlatım biçimidir.

Buna göre, parçada yazarın "edebiyatta objektif olunamayacağını, kişinin yetiştiği ortamın, kültürün bakış açısını nasıl beslediğine" dair görüşlerini verdiğini görürüz. Öyle ki kendi görüşünü desteklemek için alıntı yapıp sohbet havası yaratmıştır. Bu yüzden parçada anlatım biçimi olarak **tartışma** kullanılmıştır.

CEVAP: C

11. Parçada anlatılanları göz önünde bulundurduğumuzda Küp Gölü'nün ve çevresinin sıfat, benzetme, görsel öğeler yardımıyla tasvir edildiğini, betimlendiğini görürüz. Betimlemede amaç, sözcüklerle resim yapmak, okuduğumuz metnin gözümüzde canlanmasını sağlamaktır.

CEVAP: B

12. Parçada anlatılanlardan yola çıkarak balın moleküllerinin kristalleşmesi ile ilgili yaygın olan bir yanlış hakkında bilimsel bilgi verildiğini görüyoruz. Dolayısıyla amaç, okura bilgi vermektir. Bu da parçada anlatım biçimi olarak "açıklama"dan yararlanıldığını gösterir.

CEVAP: A

13. **HATIRLAYALIM**

- **Düşünceyi geliştirme yolları**, parçada anlatılanları daha anlaşılır hâle getirmek, okuyucuyu etkilemek, onun ilgisini çekmek gibi amaçlarla kullanılır.
- Bir düşünceyi geliştirme yolu, parçanın içinde bir cümlede geçebileceği gibi bütün parçayı da kapsayabilir.
- Düşünceyi geliştirme yolları şunlardır: tanımlama, benzetme, karşılaştırma, örnekleme, tanık gösterme, alıntı yapma, sayıp dökmelere baş vurma, bakış açıları, ironi (alaysamalı söyleyiş) vb.

Bu bilgilerden hareketle parçaya baktığımızda "sağ ve sol beynin özellikleri ve işlevinin, ikisinin de hangi alanlarda etkili olduğu"nun karşılaştırıldığını görürüz. Dolayısıyla bu parçada kullanılan düşünceyi geliştirme yolu **karşılaştırma**dır.

CEVAP: E

14. Parçanın anlatımına baktığımızda "alçak gönüllü olmanın üretken insanlara bir şey kaybettirmeyeceğinin, hatta kendini geliştirmeye yarayacağının" anlatıldığını görürüz. Yazar, bu görüşünü desteklemek, somutlamak için yaptığı bilimsel çalışmalarla herkesin bildiği Edison'la yapılan bir söyleşiyi örnek veriyor. Edison'un söylediği sözden alıntı yapılıyor ama bu alıntı bir olay örgüsü içinde veriliyor dolayısıyla yanıt, alıntı yapma ya da tanık gösterme olamaz. Edison'un alçak gönüllülüğü örnek olarak verilmiştir.

CEVAP: A

15. Parçanın anlatımına baktığımızda "kapının önünde duran at, kapının tahtaları, atı ilk kez gören Sofi, Çerkes eyer"in niteleyici sözlerle gözümüzde canlanacak şekilde tasvir edildiğini görürüz. Dolayısıyla bu parçada ağır basan anlatım biçimi **betimleme**dir.

Öyküleme olması için parçaya olay ağırlıklı cümleler olması gerekirdi.

Açıklama olması için parçada bilimsel bir anlatım, nesnel bir dil olması gerekirdi.

C seçeneğindeki "benzetme", D seçeneğindeki "örnekleme" anlatım biçimi değil düşünceyi geliştirme yollarındandır.

CEVAP: B

16. Parçada anlatılanlardan yola çıkarak "Turgut Uyar'ın 'Şiir çıkmazda çünkü insan çıkmazda.' sözüne katılmadığımı belirtmek isterim." sözünde parçayı anlatan kişinin yargısına zemin olacak bir "alıntıya başvurma" olduğunu görürüz. Ancak bu alıntı, tanık gösterme olamaz. Çünkü tanık göstermede, kişinin kendi görüşünü destekleme durumu vardır. Burada ise yazar, Turgut Uyar'dan yaptığı alıntıyla kendi görüşünü desteklemiyor, bu alıntıdaki fikre karşı çıkıyor. Dolayısıyla bu, "Tanık göstermeye başvurulmuştur." yargısını eler.

Parçanın tamamında yazar, kendi görüşlerini verdiği için "öznel cümlelere yer verildiği", parçadaki "Peki bu hep böyle olmak zorunda mıdır? Tabii ki değildir." sözünden "sözde soru cümleleri olduğu", parçadaki "zaman zaman" sözünden "pekiştirmelere yer verildiği bilgisi çıkar.

CEVAP: A

17. Parçanın tamamında kişi, kendi duygularını, gözlemlerini yansıtmış, o gözlemlerin kendinde neler hissettirdiğini anlatmıştır. Yazar, "ben" dilini kullandığı için parçada "kahraman bakış açısından" yararlanmıştır. Parçadaki "Evimiz, denizin hemen kıyısındaki bir tepenin yamacındaydı." ve "masmavi suları köpürten dalgaları" sözlerinde "niteleyici sözlerden" yararlanıldığını, "**Dalga sesleri** odamda sürekli **yankılanırdı** ve ben doyamadığım o denizi, masmavi suları köpürten dalgaları büyük bir hazla **izlerdim**." cümlesinde farklı "duyularla ilgili (görme, duyma) ayrıntılardan" yararlanıldığını, "bugün de süren dostlukların **temeli** o yıllarda **atılmıştı**" sözlerinden "mecazlı söyleyişlerden" yararlanıldığını söyleyebiliriz.

Alaysamalı söyleyiş, ironi, dokundurma da diyebileceğimiz söz olayında "bir sözü karşıt anlama gelecek şekilde kullanma" anlamı vardır. Ancak parçada bu anlamı verecek ya da bu anlama gelecek bir kullanım yoktur.

CEVAP: C

18. Parçada verilen bilgileri dikkatle incelediğimizde "insanoğlunun gök cisimlerine ilgisi ve bu cisimlere verdiği anlamlar doğrultusunda hayatlarını şekillendirme"nin anlatıldığını görürüz. Yazar, bunu desteklemek, anlattıklarını daha da somutlamak için "söz gelimi" diye başlayan cümlede ve devamında örnekler vermektedir.

CEVAP: B

19. Parçadaki "İyi okur dediğimiz; ne aradığını bilen, bir yazarın izini süren, farklı türlerden beslenen ve düşünme yetisine sahip kimsedir." yargısına bakarak parçanın anlatımıyla ilgili olarak "tanımlamadan yararlanıldığı", parçanın bütününde yazar, kendi fikirlerini savunduğu için "tartışmacı anlatıma başvurulduğu" ve "kişisel görüşlere yer verildiği", parçadaki "Yoksa, hayatı boyunca eline bir tek şiir kitabı almamış birine okur (!) demek ne kadar büyük bir tespit olurdu." sözlerinden "aslında bir şiir kitabı bile okumayan birine okur denmeyeceği" anlamı çıkarılacağı için "ironiye yer verildiği" söylenebilir. (İroni: söylenen sözün tersini kastederek kişiyle ve olayla alay etme)

Parçanın tamamında "okur - iyi okur - seçici okur-nitelikli okur" gibi kavramlardan ve bunların nasıl olması gerektiğinden bahsedilmiş, anlam akışları ya da bütünlüğü bozulmamıştır.

CEVAP: E

20. Parçada anlatılanlara baktığımızda "anlatıcı yaptığı tespitleri kendi ağzından anlattığı için "I. tekil anlatıma başvurulduğu" ve "kahraman bakış açısının hâkim olduğu", "MÖ 800'lü yıllarda söylenmiş bir sözün geçerliğiyle günümüzdeki gençlerin durumu karşılaştırılmıştır, yazar bir sözü duyduğunda "çok heyecanlandım" diyerek "kendi duygularına yer vermiştir. Ancak parçada pekiştirmeli söyleyişlere yer verildiğine dair herhangi bir şey söyleyemeyiz.

Pekiştirme: bir sözcüğe anlamını kuvvetlendirmek için ilaveler yapılması ya da sözcüğün tekrarlanmasıdır.

* "m, p, r, s" sesleriyle pekiştirme yapılabilir. (sapsarı, mosmor, yemyeşil, tertemiz...)
* İkilemelerle pekiştirme yapılabilir. (yavaş yavaş, zaman zaman...)
* "mı, mi" soru ekiyle pekiştirme yapılabilir. (güzel mi güzel...)
* Bağlaçlarla pekiştirme yapılabilir. (ancak ve ancak, anlattı da anlattı...)

CEVAP: D

1. Bir kültürün oturmuş kavramlarını bambaşka bir kültüre olduğu gibi çevirirseniz ortaya saçmalık çıkar. Çünkü önemli olan dilden dile değil, kültürden kültüre çevirmektir. İyi çevirmenler, eseri kendi dillerinde tekrar yaratırlar. Biz bu açıdan talihli bir ülkeyiz. Çünkü şairlerimiz, yazarlarımız çeviri işine eğilmiş ve bazen orijinalinden bile daha güzel metinlere imza atmışlardır.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Açıklama B) Tartışma C) Öyküleme
D) Betimleme E) Örnekleme

2. Tuz Gölü dünyada flamingolar için en önemli üreme alanlarından biri. Burada her yıl yirmi bin çiftten fazla flamingo yuva kuruyor. Fakat yanlış su politikaları yüzünden kurumaya yüz tutan gölde bu yıl da susuzluktan ölen en az on beş yavru flamingo gözlemlendi. Küresel ısınma gibi olguların etkisi olsa da gölü besleyen su kaynaklarının önünün kesilmiş olması, baraj inşaatları ve yasa dışı kuyular kurumanın nedenleri arasında önemli yer tutuyor. Öte yandan göl içinde yeni açılan tuzlalar; su dengesinin bozulmasını, Türkiye'nin en büyük ikinci gölünün kurumasını hızlandırıyor.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karşılaştırma B) Benzetme
C) Betimleme D) Açıklama
E) Tartışma

3. Ertesi sabah şafağın ilk ışıklarıyla Şorak Yaylası'na gitmek için yola koyuluyoruz. 2 bin 903 metre yüksekliğindeki Dana Tepesi'ne tırmanan eski patika, ormangülleri arasından geçiyor. Yükseldikçe Tunca Vadisi'nin müthiş manzarası karşılıyor bizi. Düzlüğe vardığımızda Kayadibi Yaylası'ndan Şorak'a uzanan vadi seriliyor sol tarafımızda. Daha iki sene önce adımladığım taş patika yerine, dinamitlerle doğayı tahrip ederek açılan yeni toprak yol, vadi tabanında yara izi gibi uzanıyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Nesnel verilere yer verilmiştir.
B) Benzetme vardır.
C) Görsel unsurlardan yararlanılmıştır.
D) Betimleyici - açıklayıcı anlatım hâkimdir.
E) Hâkim bakış açısından yararlanılmıştır.

4. Merdivenlerden inip kasaba meydanına yürüdü. Baharatçılar, manifaturacılar, hırdavatçılar, ayakkabı satıcıları, kasaplar, fırın ve toptancılar meydanda toplanmıştı. Meydanın tam ortasında yerlere oturan köylüler, köyden getirdikleri taze meyve sebze ile peynirlerini satıyorlardı. Peynir bidonlarından sızan su, kasaba meydanında keskin bir koku yayıyordu. Yine de her zamanki hâline göre kasaba sakindi bugün. Sanki görünmez bir el, kasaba meydanına uzanmış ve önüne geleni yanına almıştı.

Bu parçanın anlatımında ağır basan anlatım biçimi, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öyküleme B) Benzetme C) Betimleme
D) Karşılaştırma E) Açıklama

5. Bozcaada'ya feribotla yaklaşırken fark ettiğiniz ilk yapı Bozcaada Kalesi olacak. Venedikliler Zamanı'nda yapılan ve sonraları birçok kez onarılan, diğer adıyla "Eskikale", yeni düzenlemesiyle açık hava ve etnografya müzesi olarak ziyarete açık. Adanın bir diğer müzesi de Bozcaada Müzesi. Ada merkezinde Bozcaada Kaymakamlığı tarafından tahsis edilen tarihî bir binada hizmet veren müze haftanın her günü açık. Bozcaadalıların "Yenikale" dedikleri diğer kale kalıntısı ise tepede yer alır. II. Mahmut Zamanı'nda Bozcaada Muhafızı Hafız Ali Paşa'nın yaptırdığı kale, 1827 tarihli bir kitabeye sahip.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Örnekleme B) Açıklama C) Tartışma
D) Öyküleme E) Betimleme

6. Bencil insan, değerler hiyerarşisini kendine göre ayarlar. Hayattaki önceliklerin sıralamasını belirleyen de şahsi çıkarlarıdır. Kendi için fayda sağlayacak bir şeyden vazgeçmek istemez. Başkalarının arzu ve isteklerini önemsemeden menfaatlerinin peşine düşer. Dolayısıyla empati yoksunudur. Mesela, bencil bir devlet adamı, şahsi çıkarları için ülkenin menfaatlerini göz ardı eder. Bir askerse savaşta zor durumda kaldığında cepheyi terk eder.

Bu parçanın anlatımında <u>ağır basan</u> anlatım biçimi, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tartışma B) Açıklama C) Öyküleme
D) Örnekleme E) Karşılaştırma

7. Santorini, diğer adıyla Thira, görkemli coğrafyası ve mimarisiyle Ege adaları içinde farklı bir yere sahip. Her yıl çok sayıda ziyaretçi ağırlayan ada, Yunan adalarının en popülerlerinden biri. Santorino, denizin ortasında binlerce yıl önce oluşmuş ve etkinliği hâlâ devam eden bir yanardağ aslında. Günümüze kadar kanıtlanmış 14 aktivite var, bunların sonuncusu 1950 tarihli. Santorini'nin iki büyük yerleşimi Fira ve Oia ile küçük köyler, eski beyaz evleriyle adada en çok tercih edilen yerlerdir.

Bu parçanın anlatımında kullanılan düşünceyi geliştirme yolu, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tanımlama B) Karşılaştırma
C) Benzetme D) Örnekleme
E) Betimleme

8. Bütün insani temalar gibi kıskançlık da edebiyatın çok ilgilendiği bir konu. Kadın - erkek arasındaki kıskançlık, mesleki rekabet, yükselme hırsı, komşusunu veya iş yerindeki arkadaşını kıskanma gibi temaları işleyerek başyapıtlar vermiş birçok büyük yazar biliyoruz. Gogol'un "Palto" hikâyesi bu alandaki en unutulmaz eserdir. İş yerindeki arkadaşlarının hepsinden daha pahalı bir palto yaptırıp giymek isteyen zavallı, yoksul memurun trajikomik öyküsü o kadar etkili olmuş ki daha sonra büyük Rus yazarları, "Hepimiz Gogol'un paltosundan çıktık." demiştir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Sayıp dökmelere yer verilmiştir.
B) Karşılaştırmaya başvurulmuştur.
C) Örnek verilmiştir.
D) Alaysamalı söyleyiş vardır.
E) Alıntı yapılmıştır.

9. Türkçe, son derece yetkin bir şiir dilidir. Müthiş bir anlatım gücüne sahiptir. Bazen bizim halk şiirlerimiz, türkülerimiz öyle şeyler söyler ki ne W. Shakespeare'e değişirim ne de başka bir şaire. Karacaoğlan'ın, Yunus'un, Pir Sultan'ın, Âşık Veysel'in hissini kim verebilir? Ama ne yazık ki ilgilenen yok! Ne devletin kurumları ne de insanlarımız ilgileniyor türkülerimizle. Bizim gençlerimiz, pop şarkıcılarımız, hangisi halk şiiri biliyor, hangisi o müthiş zenginlikten yararlanıyor? Üç yüz kelimelik uydurma bir dilin dünyasında mutlu mutlu yaşıyorlar.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sözde soru cümlelerinden yararlanılmıştır.

B) İroniye yer verilmiştir.

C) Anlatılanları somutlamak için alıntıya başvurulmuştur.

D) Örneklemeden yararlanılmıştır.

E) Tartışmacı anlatım biçimi hâkimdir.

10. İnsanda sağ beynin fonksiyonu olarak güzelliği sevme eğilimi vardır. Kadınların beyinlerinin bu bölgesi daha fazla çalıştığı için -biyolojik eğilim gereği- estetik duygusuna erkeklerden daha fazla önem verirler. Güzellik kaygısı; hoş gözükme, güzel olana ilgi ve fiziksel görünüşe önem verme şeklinde tezahür eder. Ancak estetik hassasiyeti olan kişiler, sadece insan güzelliğinin peşinde değildirler; onlar ritimde, seste, harekette ve tabiatta da güzellik ararlar. Erkeklerde ise sol beyin fonksiyonları daha çok çalışır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinde verilenlerden yararlanılmıştır?

A) Öyküleme - Karşılaştırma

B) Tartışma - Açıklama

C) Açıklama - Karşılaştırma

D) Tartışma - Örnekleme

E) Tartışma - Karşılaştırma

11. Metin, yazarına direnir. Gideceği yeri kendi belirlemek ister. Kimi zaman da yenik düşer yazar. Artık bu savaşımdan galip çıkamayacağını bilir. İşte ben, böyle bir sürecin içinden geçerken yazdığına iman etme, âşık olma dürtüsünü aşıp zamanın güvenilir terazisine teslim oldum. Bu hâl, yazma eylemini açmaza sokan yeteneklerini sınamaya kalkmak ve zorlamaktır, bunu iyi biliyorum. Bunun için asıl önemli olanı yapmaya başlamak gerek: Bir başka metne başlamak.

Bu parçanın anlatımında ağır basan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tanımlama
B) Karşılaştırma
C) Açıklama
D) Tartışma
E) Öyküleme

12. Dar kapısından başka aydınlık girecek hiçbir yeri olmayan dükkânında tek başına, gece gündüz kıvılcımlar saçarak çalışan Koca Ali, kafese konmuş terbiyeli bir aslanı andırıyordu. Uzun boylu, iri pençeli, kalın pazılı, geniş omuzlu bir pehlivandı. On yıldır bu karanlık in içinde ham demirden dövdüğü kılıç ve namluları tüm Anadolu'da, tüm Rumeli'de sınır boylarında büyük bir ün kazanmıştı. Hatta İstanbul'da bile yeniçeriler, satın alacakları kamaların, saldırmaların, yatağanların üstünde "Ali Usta'nın işi" damgasını arıyorlardı. O, çeliğe çifte su vermesini biliyordu. Uzun kılıçlar değil, yaptığı kısacık bıçaklar bile iki kat olur, kırılmazdı.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sayıp dökmelere yer verilmiştir.

B) Niteleyici sözlerden yararlanılmıştır.

C) Tanımlamaya başvurulmuştur.

D) İkilemeye yer verilmiştir.

E) Benzetmeden yararlanılmıştır.

13. Mevlâna, "Rumi" adıyla tüm dünyada bilinir. Amerika'da son on yılın en çok satan şairi Mevlâna'dır. Peki, neden Mevlâna dünyada biliniyor da Yunus Emre bilinmiyor? Yunus Emre daha mı kötü bir şairdir ya da diğer şairlerimiz? Mevlâna dünyada Farsça yazdığı için biliniyor, diğer şairlerimiz bilinmiyor. Türkçe ise Yunus'un dediği gibi "Bir garip ölmüş diyeler / Üç günden sonra duyalar" misalince içine kapanıp kalmış. Osmanlının bunca zaferlerine rağmen neden dünyaya yayılan emperyal bir dil yaratamadığını Halil İnalcık "Osmanlı, savaş yapmaktan dili yaymaya vakit bulamadı." şeklinde açıklar.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Anlatım bütünlüğü göz ardı edilmiştir.

B) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

C) Alıntı yapmaya başvurulmuştur.

D) Tanık göstermeden yararlanılmıştır.

E) Neden - sonuç içeren yargılara yer verilmiştir.

14. O gün, ondan sonraki günler, köyde inanılmaz bir sessizlik aldı ortalığı. Öyle ki sinek vızıldasa duyulur. Sokaklarda, ev aralarında, çınarların altında, kayıkların, teknelerin başında hava soğuk da olsa güneş yaksa da kimsecikler gözükmedi. Sanki ada çoktan boşalmış gitmişti; arada birkaç horoz ötüyor, köpekler ürüşüyordu. Evden eve gitmeler de azalmış, çöpler tüm köye pis kokular sarar olmuş; herkes evinin en kuytu köşesine saklanmış, karanlık bir yas içine girmişti.

Bu parçanın anlatımında aşağıdaki duyuların hangisinden yararlanılmamıştır?

A) Görme duyusu
B) İşitme duyusu
C) Tatma duyusu
D) Koklama duyusu
E) Dokunma duyusu

15. Bazı yazarlar "Yazmayı unutuyorum bugünlerde." diyor. Yazmak unutulur mu hiç? Nefes almayı unuttuğunuz oldu mu hiç? Yazmak da yazar için nefes almak olmalıdır. Her zaman çok istekli ve çalışkan olamayabiliriz. Ama hücrelerimize sinen yazma arzusu asla yok olmaz. Kimi zaman tedirgin edici oranda bir beceriksizlik hâli egemen olsa da yazarlık unutulur, tükenir bir şey değildir. İşi yazmak olan kişi er ya da geç bu en iyi bildiği eyleme geri döner. Yazar, elde olmaksızın dünyaya o gözle bakar. Acıları, büyük toplumsal olayları, kavgaları, isyanları, ayrılışları, tükenişleri, cenazeleri, düğünleri hep o gözle kayıt altında tutar. Bazen de gördüklerinden, işittiklerinden utanç duyar.

Bu parçanın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Açıklama
B) Benzetme
C) Betimleme
D) Karşılaştırma
E) Tartışma

16. Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hüzünlü şırıltısını işitirdik. Evimiz, iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi. Annem, İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi, yaşlı bir adamdı. Sabahleyin erkenden ahıra koşuyorduk. En sevdiğimiz şey atlardı. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz bir zevkti.

Bu parçanın anlatımında ağır basan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Betimleme
B) Öyküleme
C) Benzetme
D) Açıklama
E) Karşılaştırma

17. Yaklaşık üç saatlik bir yürüyüşün ardından, terk edilmiş Şorak Yaylası'na varıyoruz. Bir zamanlar yüzden fazla yayla evinin bulunduğu yerleşim yerine geldiğimizde ıssızlığa büründüğünü görüyoruz. Kısa bir molanın ardından, kuzeye doğru yönelen patikayı izleyerek yükselmeye başlıyoruz. Uzunyayım ile Şorakbaşı tepeleri arasındaki sırta ulaştığımızda inanılmaz bir görüntü çıkıyor karşımıza. Arkamızda Şorak Vadisi, doğumuzda Şorak Gölü, önümüzde ise hayatımda gördüğüm en güzel buzul göllerden Çor Gölü ve Çor Vadisi fotoğraf makinelerimize tüm ayrıntılarıyla poz veriyor.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Tanımlamaya başvurulmuştur.

B) Olaylar oluş sırasına göre verilmiştir.

C) Varlıklar devinim hâlindedir.

D) Karşılaştırmaya başvurulmuştur.

E) Kişileştirmeden yararlanılmıştır.

18. "Rönesans yaratıcılığı" diye bir kavramdan sürekli bahseder Umbert Eco. Bu sözü çok düşündüm, bizim aydınlarımız bu kavramın üstünde neden durmuyorlar, diye de hayıflanmadım değil. "Rönesans yaratıcılığı" insanların birden fazla disiplinle meşgul olması ve birçok alanda eser vermesi anlamına gelir. Bir şair; aynı zamanda bir ressam da olabilir, tıp alanında da çalışabilir, müzik de besteleyebilir. Hatta ondan böyle bir insan olması beklenir. Ömer Hayyam hem bir şairdir hem de astronom ve matematikçi. Abidin Dino, İlhan Berk, Bedri Rahmi de öyle değil mi? Hem şair hem ressam.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Biçimce olumsuz anlamca olumlu cümle vardır.

B) Yer yer "ben" dili hâkimdir.

C) Alıntıya başvurulmuştur.

D) Tanımlamaya başvurulmuştur.

E) Örneklemeden yararlanılmıştır.

19. Bazen bize soruyorlar "Eser uzun mu olmalı kısa mı?" diye. Onlara şu hikâyeyi anlatmak istiyorum o zaman: Amerikan başkanlarından Abraham Lincoln'e "Bir insanın ideal bacak boyu ne kadar olmalıdır?" diye gereksiz bir soru sorduklarında yalın bir cevap vermiş: "Yere ulaşmaya yetecek kadar." Böyle gereksiz soruya ancak böyle yanıt verilirdi. Her yazar eserinin uzunluğuna kendi karar verir. Kimi, uzun yazmaktan nefret eden Borges gibi kısa hikâyeler yazmakta bulur kurtuluşu, kimileri de Murakami'nin romanı 1Q84 gibi 1200 sayfa.

Bu parçanın anlatımında kullanılan düşünceyi geliştirme yolları aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karşılaştırma - Örnekleme

B) Örnekleme - Tanık gösterme

C) Alıntı yapma - Örnekleme

D) Karşılaştırma - Benzetme

E) Örnekleme - Benzetme

20. Hiç unutmam, yıllardan 1994. Günlerden, Orhan Pamuk'un *Yeni Hayat*'ının yayımlandığı ilk gün. Taksim'de iki kişiden birinin elinde *Yeni Hayat* var, diyorlar. Evet, kızılca kıyametin koptuğu doğru. Kopuyor çünkü Orhan Pamuk, edebiyat okurunun sularından çıkıp çoksatar yazar olma yoluna giriyor o gün iyiden iyiye. Okurlar, Pamuk çok sattığı için onun kitabını alıp bir kenara koyanlar, romana bayılanlar, burun kıvıranlar, "Ay, okuyamadım ki!" diyenler, eleştirmenler, edebiyat gazetecileri birbirlerine giriyorlar. Aslında ortada yazardan ve romandan bağımsız bir tartışma sürüyor. Piyasa işi ele almış, bugün artık her notasını ezbere bildiğimiz bir popüler kültür şarkısı besteliyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmamıştır?

A) Devrik cümle yapısından

B) Betimleyici unsurlardan

C) Abartmalardan

D) Gerekçeli yargılardan

E) Yer yer eleştiriden

1. **HATIRLAYALIM**

- **Açıklamada** amaç, okura bilgi vermektir. (Nesnel anlatım vardır.)
- **Tartışmada** amaç, okura bir fikri empoze etmek ya da okurun fikrini çürütmektir. ("Ben" dili hâkimdir.)
- **Öykülemede** amaç, okurun kendini art arda gelişen olaylar zinciri içinde hissetmesini sağlamaktır.
- **Betimlemede** amaç, okurun zihninde bir görüntü, tasvir oluşmasını sağlamaktır. (Tasvir)

Soru kökünde "anlatım biçimi" dediği için bu ifadeler işimizi görecektir. E seçeneğinde verilen "örnekleme" düşünceyi geliştirme yoludur, elenir.

Parçaya baktığımızda metni yazan kişinin kendi duygu ve düşüncelerini yoğun bir biçimde verdiğini görüyoruz. "Bir kültürün oturmuş kavramlarını bambaşka bir kültüre olduğu gibi çevirirseniz ortaya saçmalık çıkar." düşüncesi kişiden kişiye değişir. "İyi çevirmenler, eseri kendi dillerinde tekrar yaratırlar." cümlesinde yazar, okura vermek istediği mesajı verir. "Biz" "şairlerimiz", "yazarlarımız" gibi ifadelerle "ben" dili kullanıldığını görürüz. Bu bağlamda parçanın anlatım biçiminin **tartışma** olduğunu görürüz.

CEVAP: B

2. **HATIRLAYALIM**

- Nesnel dil + Bilgi → AÇIKLAMA
- Öznel dil + Fikir → TARTIŞMA
- Olaylar zinciri + devinim → ÖYKÜLEME
- Tasvir + Gözünde canlandırma → BETİMLEME

Parçaya baktığımızda "Tuz Gölü'nün özelliklerinin ve Tuz Gölü'ndeki susuzluk nedeniyle flamingoların neler yaşadığının" anlatıldığını görüyoruz. Bir sorun, bu sorunun nedenleri nesnel bir dille anlatılmış, bilgi verilmiştir. Dolayısıyla parçanın anlatım biçimi **açıklama**dır.

CEVAP: D

3. Parçadaki "2 bin 903 metre yüksekliğindeki Dana Tepesi'ne tırmanan eski patika, ormangülleri arasından geçiyor." sözlerini dikkate aldığımızda parçanın anlatımıyla ilgili olarak "nesnel verilere yer verildiğini", "... dinamitlerle doğayı tahrip ederek açılan yeni toprak yol, vadi tabanında yara izi gibi" sözleriyle "benzetmenin olduğunu", parçanın neredeyse tamamında kişinin tırmandıkça gördüklerini anlattığını dikkate alırsak "görsel unsurlardan yararlanıldığını", buna bağlı olarak betimleyici anlatımdan ve nesnel bilgiler de verildiği için açıklayıcı anlatımdan yararlanıldığını söyleyebiliriz. Ancak parçada hâkim bakış açısından yararlanıldığını söylemek zordur çünkü hâkim bakış açısında yazar, ele aldığı konuda, olaylarda geçen kişilerin, durumların geçmişini, geleceğini, ne hissettiğini, ne düşündüğünü vb. her şeyi bilir. Bu paragrafta ise parçanın daha ilk cümlelerinde "ben dili hâkim olduğu için, kendi yaşadıklarını verdiği için "kahraman bakış açısı" kullanılmıştır.

CEVAP: E

4. Soru köküne dikkat edersek "ağır basan anlatım biçimi" ifadesinin yer aldığını görürüz. Bu soru kökü, "benzetme" ve "karşılaştırma"yı elememiz gerektiğini gösterir çünkü bu ifadeler anlatım biçimi değil, düşünceyi geliştirme yoludur.

Ayrıca, "ağır basan" ifadesi aslında bize "Parçada birden fazla anlatım biçimi var, en yoğun olan anlatım biçimini işaretle!" diye de yol gösteriyor.

Parçanın ilk cümlesindeki "yürüdü" eyleminden yola çıkarak ve hatta parçada "meydanda toplanmıştı", "satıyorlardı" gibi sözcüklere aldanarak parçada öyküleme olduğunu düşünemeyiz. Meydana yürüyen insanın meydanda gördükleri detaylı bir şekilde anlatılmış, gözümüzün önünde bir tablo gibi canlanması sağlanmıştır. Dolayısıyla parçada ağır basan hareket (öyküleme) değil tasvirdir. (betimleme)

CEVAP: C

5. Parçanın tamamına göz attığımızda "Bozcaada Kalesi'nin ne zaman yapıldığı, bir diğer adının ne olduğu, şu anda hangi amaçla kullanıldığı, hangi günler hizmete açık olduğu, Yenikale kalıntısının nerede bulunduğu, kim tarafından ne zaman yapıldığı gibi" nesnel bilgiler görürüz. Dolayısıyla bu parçanın anlatım biçimi, açıklamadır diyebiliriz.

Açıklama anlatım biçiminde okuru bilgilendirmek esastır. Yazar, nesnel - bilimsel bir dil kullanarak okura bir konu hakkında bilgiler verir.

CEVAP: B

6. Soru kökünde "anlatım biçimi" dediği için D ve E seçeneğini elemek gerekir, çünkü onlar bir düşünceyi geliştirme yoludur. Yine soru kökünde "ağır basan" ifadesinden yola çıkarak parçada birden fazla anlatım biçimi var, en yoğun olarak kullanılan anlatım biçimini işaretlemeliyim, diye düşünmelisiniz.

Parçaya baktığımızda "bencil kişi"nin özelliklerinin yazara göre algılanış biçimiyle verildiğini görürüz. Tartışmaya açık, görüş bildirmeye müsait bir konudur, dolayısıyla parçada ağır basan anlatım biçimi tartışmadır.

"Bencil kişilerin özellikleri"; bilimsel, kanıtlanabilen bir özellik ya da konu değildir. Dolayısıyla parçada açıklama anlatım biçimi vardır, diyemeyiz. Paragrafta art arda gelişen olaylar zinciri verilmediği için öyküleme vardır da diyemeyiz.

CEVAP: A

7. **HATIRLAYALIM**

- **Düşünceyi geliştirme yolları**, parçada anlatılanları daha anlaşılır hâle getirmek, okuyucuyu etkilemek, onun ilgisini çekmek gibi amaçlarla kullanılır.
- Düşünceyi geliştirme yollarından, dört temel anlatım biçiminin (açıklama, tartışma, betimleme, öyküleme) birinin içinde yararlanılabileceği gibi bu yöntemlerden herhangi biri parçanın anlatımında hâkim konumda da olabilir.
- Düşünceyi geliştirme yolları: **tanımlama, karşılaştırma, benzetme, örnekleme, tanık gösterme, alıntı yapma, alaysamalı söyleyiş, nesnel verilerden yararlanma...**

Buna göre parçanın bütününe baktığımızda "Yunan adalarından olan Santorino"yla ilgili nesnel veriler verildiğini, parçada öğretici bir yan bulunduğunu görürüz. Dolayısıyla bu parçanın anlatım biçimi, açıklamadır.

Ancak, bizden düşünceyi geliştirme yolunu belirlememiz istenmektedir. Parçadaki "Ege adaları içinde **farklı bir yere** sahip", "Her yıl çok sayıda ziyaretçi ağırlayan ada Yunan adalarında **en popülerlerden biri.**", "Fira ve Oia ile küçük köyler, eski beyaz evleriyle adada **en çok tercih edilen yerlerdir**" gibi sözleri göz önünde bulundurursak Santorino'nun diğer adalarla karşılaştırıldığını görürüz. Koyu dizilen sözler de bunu kanıtlar. Dolayısıyla parçada kullanılan düşünceyi geliştirme yolu, karşılaştırmadır.

CEVAP: B

8. Parçada esas alınan tema "kıskançlık"tır. Bu tema üzerinden yola çıkılan parçadaki "Kadın - erkek arasındaki kıskançlık, mesleki rekabet, yükselme hırsı, komşusunu veya iş yerindeki arkadaşını kıskanma..." sözlerinde art arda verilen nitelikler sıralandığı için "sayıp dökmelere yer verilmiştir" yargısı söylenebilir. Parçadaki "Gogol'un 'Palto' hikâyesi bu alandaki **en unutulmaz eserdir.**" sözünden yola çıkarak diğer eserlerle Palto hikâyesinin karşılaştırıldığını söyleyebiliriz. Hatta bu cümle ve sonrasında gelen cümleler, parçanın öncesinde geçen yargıları somutlayan, örnekleyen bir durumda olduğu için "örnek verilmiştir" yargısını da doğrularız. Parçadaki "...büyük Rus yazarları, 'Hepimiz Gogol'un paltosundan çıktık.' demiştir." sözünde başka bir kimsenin/kimselerin söylediği sözlere yer verildiği için "alıntı yapılmıştır" yargısını da doğrularız.

Ancak parçada iğneleyici, küçümseyici bir söz, dokundurma gibi bir ifadeye yer verilmediği için parçada "alaysamalı söyleyiş vardır" diyemeyiz.

CEVAP: D

9. Parçada yer alan "Karacaoğlan'ın, Yunus'un, Pir Sultan'ın, Âşık Veysel'in hissini kim verebilir?" ve "Bizim gençlerimiz, pop şarkıcılarımız, hangisi halk şiiri biliyor, hangisi o müthiş zenginlikten yararlanıyor? " cümlelerinde soru olduğunu ancak yanıt beklemeden "kimse veremez" ve "kimse yararlanmıyor" demek istediğini görüyoruz. Bu yüzden A seçeneğinde verilen "sözde soru cümlelerinden yararlanılmıştır" sözü söylenebilir.

Parçadaki "Üç yüz kelimelik uydurma bir dilin dünyasında mutlu mutlu yaşıyorlar." sözünde B seçeneğinde verildiği gibi ironi yapıldığını görürüz. (İroni, söylenen sözün tersini kastederek alay etmedir.)

Parçadaki "Türkçe, son derece yetkin bir şiir dilidir. Müthiş bir anlatım gücüne sahiptir. Bazen bizim halk şiirlerimiz, türkülerimiz öyle şeyler söyler ki ne W. Shakespeare'e değişirim ne de başka bir şaire. Karacaoğlan'ın, Yunus'un, Pir Sultan'ın, Âşık Veysel'in hissini kim verebilir?" sözlerinde Türk şiiriyle ve türkülerle ilgili görüşünü söyledikten sonra kişi isimleri sayarak savunduğu düşünceyi somutladığını, D seçeneğinde verildiği gibi örneklediğini görürüz.

Parçanın tamamında yazar, kendi görüşünü inandığı bir durumu verdiği, sohbet havasıyla bunları yaptığı için E seçeneğinde verildiği gibi tartışmacı anlatım biçiminin hâkim olduğunu söyleyebiliriz.

Parçada anlatılanları somutlamak için halka mal olmuş, bilinen, alanında uzman bir kişinin söylediği bir söz, bir görüş verilmediği için, "Bak bu kişi de böyle düşünür, o da bunu savunur, o da bu konu hakkında bunu demiş" denmediği için alıntıya başvurulduğunu söyleyemeyiz. (Eğer, bu konuda Âşık Veysel'in, Karacaoğlan'ın sözüne, görüşüne yer verseydi o zaman alıntıya başvurmuş derdik.)

CEVAP: C

10. Parçadaki anlatımdan yola çıkarak "beynin sağ ve sol yapısının karşılaştırıldığını" ve kadınların güzelliğe bakış açısının daha farklı olduğunun anlatıldığını görüyoruz. Parçada verilen bilgiler nesnel, kanıtlanabilir nitelikte olduğu için "açıklama" anlatım biçiminden yararlanıldığını söyleyebiliriz. Parçadaki "kadın ve erkek bakış açısından güzellik", "sağ ve sol beynin kadınlarda ve erkeklerde çalışma durumu"nun karşılaştırılmasının yapılmasından dolayı da düşünceyi geliştirme yollarından "karşılaştırma"ya başvurulduğunu söyleyebiliriz.

CEVAP: C

11. Parçanın tamamının yazarın kendi görüşlerinden oluştuğunu görürüz. Yazar, "metnin yazarına direndiğini, akışını kendi belirlemek istediğini ama bazen bunu başaramadığını" söyler. Kendinin de böyle bir durum yaşadığını ve bundan kurtulmak için başka bir metne başlamanın doğru olduğunu düşündüğünü dile getirir. Bu bağlamda parçada, yazarın kendi görüşlerini vermesinden dolayı parçanın anlatım biçiminin tartışma olduğunu görürüz.

CEVAP: D

12. Parçada yer alan "Uzun boylu, iri pençeli, kalın pazılı, geniş omuzlu bir pehlivandı." cümlesinde pehlivanın nitelikleri art arda sıralandığı için ve "... yeniçeriler, satın alacakları kamaların, saldırmaların, yatağanların üstünde 'Ali Usta'nın işi' damgasını arıyorlardı." sözlerinde nelerin üstünde damga aradıklarını sıraladığı için A seçeneğinde verilen "sayıp dökmelere yer verilmiştir" yargısını doğrularız.

Parçadaki "**dar** kapı", "**aydınlık girecek hiçbir yeri olmayan** dükkân", "**kafese konmuş terbiyeli** bir aslan", "**uzun** boylu, **iri** pençeli, **kalın** pazılı, **geniş omuzlu** bir pehlivan" gibi sözlerde koyu dizilen ifadeler niteleyici söz oldukları için B seçeneğinde verilen "niteleyici sözlerden yararlanılmıştır" yargısını doğrularız.

Parçadaki "gece gündüz" sözü bir ikileme olduğu için D seçeneğinde verilen yargıyı doğrularız.

Parçadaki "...Koca Ali, kafese konmuş terbiyeli bir aslanı andırıyordu" sözlerinde Koca Ali, bir aslana benzetildiği için E seçeneğinde verilen yargıyı doğrularız.

Ancak parçada bir kavramın ne olduğunu anlatan, tanımını veren bir cümleye ya da söze yer verilmemiştir.

CEVAP: C

13. Parçayı dikkatle okuduğumuzda "Mevlâna ve Yunus Emre'in dünyada tanınma durumları"nın karşılaştırmasından yola çıkarak B seçeneğinde verilen tespitin doğru olduğunu söyleyebiliriz.

Parçada Türkçenin dünya dili olamamasının gerekçesi olarak "Halil İnalcık 'Osmanlı, savaş yapmaktan dili yaymaya vakit bulamadı.' şeklinde açıklar." alıntısına başvurulduğu için C ve D seçeneğinde verilen yargıyı doğrularız. Bu cümle aynı zamanda kendi içinde neden - sonuç içerir. Bu yüzden E seçeneğinde verilen yargıyı da doğrularız.

Hatta parçadaki "Mevlâna dünyada Farsça yazdığı için biliniyor, diğer şairlerimiz bilinmiyor." cümlesinde de neden - sonuç ilgisi olduğunu görürüz. (E seçeneği)

Ancak parçada A seçeneğinde verildiği gibi "anlam bütünlüğünün bozulduğunu" söylemek doğru olmaz. Çünkü, parçanın giriş cümlesinden son sözcüğüne kadar aynı konu, aynı bakış açısıyla verilmiştir.

CEVAP: A

14. Parçadaki "...köyde inanılmaz bir sessizlik aldı ortalığı", "Öyle ki sinek vızıldasa duyulur." ve "... arada birkaç horoz ötüyor, köpekler ürüşüyordu" sözlerinden yola çıkarak parçanın anlatımında **işitme** duyusundan yararlanıldığını, "Sokaklarda, ev aralarında, çınarların altında, kayıkların, teknelerin başında... kimsecikler gözükmedi" sözlerinden yola çıkarak **görme** duyusundan yararlanıldığını, "hava soğuk da olsa güneş yaksa da" sözlerinden yola çıkarak **dokunma** duyusundan yararlanıldığını, "çöpler tüm köye pis kokular sarar olmuş" sözlerinden **koklama** duyusundan yararlanıldığını çıkarabiliriz. Ancak parçada, tatma duyusuyla ilgili bir ayrıntıya yer verildiğine dair bir kullanım yoktur.

CEVAP: C

15. Parçada yazarın "kendini yazar olarak gören kişilerin söylediği bir sözden yola çıkarak yazma eyleminin gerçek yazarın hücrelerine sinen bir arzu olduğundan ve asla unutulmayacağından" söz ettiğini görürüz. Zaman zaman sekteye uğrasa da yaşadıklarını, gördüklerini kayıt altına alma ihtiyacı duyduğundan bahseder. Bu, gördüğünüz gibi yazarın kendi görüşüdür. Bu görüşe katılabiliriz de katılmayabiliriz de. Yazar, kendi görüşlerini önce karşı çıktığı bir görüş çerçevesinde bize vermeye çalışmıştır. Bu yüzden parçanın anlatım biçimi tartışmadır.

CEVAP: E

16. Parçanın bütününe baktığımızda "bir çocuğun/gencin/yetişkinin geçmiş zaman dilimi içinde mekân olarak ahırın avlusunda, ahırda yaşadıkları hatta anımsadığı olaylar" anlatılmıştır. Dolayısıyla parçanın anlatımında ağır basan anlatım biçimi öykülemedir. (Eğer, avluyu, ahırı, atı gözümüzde canlanacak şekilde tasvir etseydi betimleme; ahır, at, avlu, Dadaruh hakkında nesnel, öğretici bilgiler verseydi açıklama derdik.)

CEVAP: B

17. Parçadaki "Yaklaşık üç saatlik bir yürüyüşün ardından, terk edilmiş Şorak Yaylası'na **varıyoruz.** Bir zamanlar yüzden fazla yayla evinin bulunduğu **yerleşim yerine geldiğimizde** ıssızlığa büründüğünü görüyoruz. **Kısa bir molanın ardından,** kuzeye doğru yönelen patikayı izleyerek **yükselmeye başlıyoruz.**" sözlerinden yola çıkarak "olayların oluş sırasına göre verildiğini" ve "varlıkların devinim hâlinde olduğunu" söyleyebiliriz. [Koyu dizilen sözlerde hareket (devinim) söz konusudur.] Parçadaki "önümüzde ise hayatımda gördüğüm **en güzel** buzul göllerden Çor Gölü ve Çor Vadisi" sözlerinde bir karşılaştırma yapıldığını görüyoruz. Parçadaki "Çor Gölü ve Çor Vadisi fotoğraf makinelerimize tüm ayrıntılarıyla poz veriyor." sözlerinde göl ve vadi "poz vermesi" yönüyle insana benzetilmiş, kişileştirilmiştir. Ancak parçada, bir kavramın tanımının yapıldığına dair hiçbir söz yoktur.

CEVAP: A

18. Parçaya dikkatle baktığımızda "bizim aydınlarımız bu kavramın üstünde neden durmuyorlar, diye de **hayıflanmadım değil**" cümlesindeki koyu dizilen söz biçimce olumsuzdur ancak "hayıflanmadım değil = hayıflandım" anlamında olduğu için eylem gerçekleşmiştir, anlamca olumludur. (A)

Parçadaki "Bu sözü çok düşündüm, bizim aydınlarımız bu kavramın üstünde neden durmuyorlar, diye de hayıflanmadım değil. 'Rönesans yaratıcılığı' insanların birden fazla disiplinle meşgul olması ve birçok alanda eser vermesi anlamına gelir." sözlerinde yazar kendi görüşlerini vermiştir, "ben" dili kullanmıştır. (B)

Ayrıca bu cümlede "Rönesans yaratıcılığı"nın da ne olduğu verildiği için tanımlamaya başvurulduğunu söyleyebiliriz. (D)

Parçadaki "Bir şair; aynı zamanda bir ressam da olabilir, tıp alanında da çalışabilir, müzik de besteleyebilir. Hatta ondan böyle bir insan olması beklenir. Ömer Hayyam hem bir şairdir hem de astronom ve matematikçi. Abidin Dino, İlhan Berk, Bedri Rahmi de öyle değil mi? Hem şair hem ressam." sözlerinde verilen sanatçı isimleri, ele alınan konuyu somutlar, örneklendirir. (E)

Parçada alıntıya başvurulduğunu gösteren bir kullanım yoktur. (Alıntı, bir kişinin söylediği söz ya da görüşü metinde kullanmak olarak karşımıza çıkar.)

CEVAP: C

19. Parçada esas olarak uzun ve kısa yazmaya dair sorulan bir sorunun gereksizliğinden yola çıkılarak "her yazarın eserinin boyutunu kendinin belirleyeceği" tezi savunulmak istenmiştir. Burada "kısa yazmak ve uzun yazmak ile ilgili olarak" bir **karşılaştırma** olduğunu görürüz. Ayrıca yazar, sorunun gereksizliği ve verilen cevabın yerindeliğiyle ilgili olarak da Amerikan Başkanı'nın yaşadığı bir olayı / cevabı **örnek** olarak vermiştir. (Abraham Lincoln'un "uzun - kısa yazmak" hakkındaki görüşüne yer verilseydi tanık gösterme, alıntı yapma olurdu.)

CEVAP: A

20. A) Parçadaki "Kopuyor çünkü Orhan Pamuk, edebiyat okurunun sularından çıkıp çoksatar yazar olma yoluna **giriyor** o gün iyiden iyiye." cümlesindeki yüklemin sonda bulunmamasından yola çıkarak parçanın anlatımıyla ilgili olarak "devrik cümle yapısından" yararlanıldığını söyleyebiliriz.

C) Parçadaki "Evet, **kızılca kıyametin koptuğu** doğru." ve "bugün artık **her notasını ezbere bildiğimiz bir** popüler kültür şarkısı" sözlerinden yola çıkarak "abartmalardan yararlanıldığını" söyleyebiliriz.

D) Parçadaki "Evet, kızılca kıyametin koptuğu doğru. Kopuyor **çünkü** Orhan Pamuk, edebiyat okurunun sularından çıkıp çoksatar yazar olma yoluna giriyor o gün iyiden iyiye." yargılarını dikkate aldığımızda "gerekçeli yargılardan" yararlanıldığını söyleyebiliriz.

E) Parçanın tamamında aslında bir ironi görüyoruz. Yani Orhan Pamuk'tan bağımsız bir şekilde popüler olan "Yeni Hayat" romanına gösterilen ilgi, insanların tepkileri ile alttan alta alay edildiğini görürüz. Hatta "Piyasa işi ele almış, bugün artık her notasını ezbere bildiğimiz bir popüler kültür şarkısı besteliyor." sözüyle de bu iyice hissettirilmiştir. Dolayısıyla "yer yer eleştiriden" yararlanıldığını da söyleyebiliriz.

Ancak parçada betimleyici unsurlara yer verildiğini görmüyoruz.

CEVAP: B

1. (I) İyi bir yazar her şeyden önce iyi bir sihirbaz olmalı. (II) Yazar yaşadığı çağın tanığıdır. (III) Bir diğer deyişle gayriresmî belgecisidir. (IV) Söylenmeyeni söyleyen, görülmeyeni not etmeye çalışandır. (V) Bütün başarılı romanlar bize yeniden anımsatır yazının ve kurmacanın gücünü.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. (I) Türk süsleme sanatlarının en eskilerinden biri olan ebru, özel olarak hazırlanmış bir sıvının yüzeyinde yine özel olarak hazırlanmış boyalarla elde edilen desenin kağıda geçirilmesiyle oluşturulur. (II) Aslında ebru yalnız kâğıda değil, ahşap, metal, kumaş, cam gibi yapışabileceği her yüzeye uygulanabilir. (III) Bu uygulamayı yapabilmek için kişi yeter ki belli bir eğitim alsın ve sabır göstersin. (IV) Çünkü eğitiminiz tam olsa da sabırlı bir insan değilseniz ebru, uğraşması zor bir uğraş gelir. (V) Ebrular, desenlerin elde ediliş biçimine ve benzediği nesneye göre değişik adlar alır. (VI) Taraklı ebru, gelgit ebru, yazılı ebru, somaki ebru vb.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

3. Yazı yazmak fotoğraf çekmeye değil, resim yapmaya benzer. Fotoğrafta size düşen sadece denklanşöre basmaktır, böylece karşınızdaki görüntüyü kaydedersiniz. Resim yapmak ise ----. Bu yüzden "yazı yazmak", aslında yanlış bir ifadedir. Doğrusu, yazıyı üretmektir. Çünkü yazar, bir ressam gibi herkesçe bilinen bir konudan, malzemeden "var olmayan" bir yapıtı ortaya koyar.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) yoğun ve titiz bir çalışmayı gerekli kılar

B) fotoğraf çekmeye göre daha çok deneyim ister

C) o görüntüyü kendi bakış açınızla yeniden şekillendirmek demektir

D) çok daha zorlu bir süreçten geçmeyi gerektiren bir yetenek ister

E) yazı yazmak gibi emek isteyen, uğraş isteyen bir alandır

4. (I) Nil, yüzyıllardır insanlarca gizem dolu, olağanüstü bir ırmak olarak algılanmıştır. (II) Pek çok ırmağın tersine o, güneyden kuzeye doğru akmaktadır. (III) Eski Mısırlılar ve Yunanlılar, Nil'in aylarca yağmur yağmadığı hâlde neden yaz sonunda taştığını bir türlü çözememişlerdir. (IV) Nil'in kaynağını bulabilmek için ve ırmak akışının gizini çözebilmek için birçok araştırma yapılmıştır. (V) Sonunda Nil'in kaynağının Uganda'daki Victoria Gölü olduğu, araştırmalarla ortaya konmuştur.

Bu parçada anlatılanların nedeni, numaralanmış cümlelerin hangisinde özetlenebilir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Gençleri açık seçik değil de bulanık, karmaşık kavramlarla düşünmeye alıştıran bir eğitim düzeni, onların yaratıcı bir yetenek kazanmasına engel olur. Genellikle eskiye, geleneklere, inançlara, alışkanlıklara sıkı sıkıya bağlanan eğitim sistemi, bir yetiştirme, aydınlığa çıkarma değil; bulandırma, karartma, geriletmedir. Bu sistemle eğitilen genç, ----.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) geleneklerine bağlı kalamaz

B) yaratıcılığını kaybeder

C) çağının değer yargılarını yakalayamaz

D) yeteneklerini geliştiremez

E) sorgulayıcı düşünmeyi öğrenemez

6. Bugünkü Türk şiiri için kullanılan "1980 sonrası" nitelemesi, herkesin kabul etmesi gereken bir yargıdır kanımca. Doksan yıllık, görkemli sayılabilecek bir geçmişe sahip olan Türk şiirini, 1980'e kadar çeşitli dönemlere ayırmak kolay olmuştur. 1980'den sonra ise şairler bir akım etrafında toplanmamıştır. Bunu, şairlerin bağımsız olmasını, Türk şiirini çıkmaza sürüklemiş, Türk şiiri bir daralma içine girmiştir gibi algılayamayız. Şiirimiz bu ürünlerle kendine, akacağı yeni yataklar bulacaktır.

Bu sözler, aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt olarak söylenmiş olabilir?

A) 1980 öncesinde Türk şiirinde hangi akımlar etkili oldu?

B) Günümüz Türk şiirinin bireysel olması sizi rahatsız ediyor mu?

C) Ülkelerin edebiyat dönemlerini belirleyen kıstaslar sadece siyasi midir?

D) Türk şiirini dönemlere ayırmayı doğru buluyor musunuz?

E) Sizce de 1980 sonrasında Türk şiirinde bir sıkışma, daralma var mı?

7. ----. Gerçek yazarlar ise basit bir olaydan bile yola çıksalar zengin düş güçlerinden yararlanarak onu dört başı mamur bir eser hâline getirebilirler. İşte bu, yazın dünyasında küçük bir kıvılcımın yangına dönüşmesinin kanıtıdır.

Bu parçanın başına, paragrafın anlam akışına göre aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi gerekir?

A) Yazar olmak isteyen gençler, büyük yazarları taklit ederek yola çıkmanın doğru olduğunu savunur

B) Günümüzde her roman, öykü yazana yazar denmesini doğru bulmuyorum çünkü bu iş donanım ister

C) Nitelikli eserler basmak isteyen yayınevleri yazarı belirli konularda yazmaya teşvik etmek yerine serbest bırakmalıdır

D) Sıradan yazarlar, üstün özellikli yapıtlar ortaya koymak için büyük, çarpıcı olaylardan yola çıkarak eserlerini oluştururlar

E) Niteliksiz yazarlar, başlarından geçen küçük olayların bile bir romanın çekirdeğini oluşturacağını düşünürler

8. (I) Antioksidan, yağların oksidasyonunu yavaşlatan maddedir. (II) Antioksidan özelliği keşfedilen birçok farklı madde vardır. (III) Canlılarda, kimyasal süreçler, özellikle oksitlenme, serbest radikallerin oluşmasına neden olur. (IV) Yüksek derecede reaktif olan serbest radikaller farklı moleküller ile kolayca reaksiyona girebilir ve böylece hücrelere, canlıya zarar verebilir. (V) Antioksidanlar serbest radikallerle reaksiyona girerek hücrelere zarar vermelerini önler. (VI) Bu özellikleriyle de hücrelerin anormalleşme ve sonuç olarak tümör oluşturma risklerini azaltırlar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. (I) İngilizlerin ünlü "beş çayı" geleneği 1800'lü yılların başına dayanmaktadır. (II) beş çayı ilk kez, Bedford Düşesi XII. Anna tarafından öğle ve akşam yemekleri arasında açlığı yatıştırmak için başlatılmıştır. (III) Daha sonra insanların sosyal olarak bir araya geldiği bir aktiviteye dönüşen beş çayı, başta İngiltere olmak üzere tüm dünyada popülerlik kazanmıştır. (IV) Bir İngiliz günde ortalama üç fincan çay tüketir. (V) Tüm İngiltere nüfusunun yaklaşık %70'i düzenli olarak çay içmektedir. (VI) Çay, sudan sonra tüm İngiltere genelinde en çok tüketilen içecektir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf hangi cümleyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

10. (I) Halk dinamiği olmayan şeylerin vücut bulması, toplumda benimsenmesi imkânsızdır. (II) Mesela, türkülerde yaşanmışlık vardır, efsaneler vardır; halkın neye öfkelendiği, neye sevindiği vardır. (III) Bin yıl içinde süzülmüş derenin tortusu vardır. (IV) Yeni nesil koşma yazmaya çalışıyor ama hayatında Karacaoğlan, Dadaloğlu okumuyor. (V) Pişmeden nasıl olacaklar çok merak ediyorum.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Halkını tanımadan, onların birikimini görmeden, geleneğini bilmeden geleceğe kalmak istiyorlar." **cümlesi getirilebilir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. Yazarlık, insanda doğuştan var olan bir özellik değildir. ---- . Bütün yazarların ilk dönem ortaya koydukları eserlerle sonrakileri karşılaştırdığımızda o dil işçiliğinin hangi aşamalardan geçtiği kolayca anlaşılır. Edebiyata 40'lı yaşlarda başlayan Ayşe Kulin'in ilk romanı olan "Adı: Aylin"ini alın bakın. Bununla yine onun "Handan", "Gizli Anıların Yolcusu" adlı ustalık dönemi romanları arasındaki fark gözden kaçmayacaktır.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerin hangisi getirilebilir?

A) Belli bir eğitim isteyen, bu eğitimin sonunda yeterli donanımmışlık gerektiren bir meslektir

B) Çoğu insan bu özelliği elde etmek için usta-çırak ilişkisinin olması gerektiğini düşünür

C) Yazarlık denen dil işçiliğinde ustalık, ancak uzun çalışmalar sonucu elde edilir

D) Dili doğru kullanmayla elde edilecek yazarlık uğraşında hayal gücünün katkısı yadsınamaz

E) Yazarlık, oturduğunuz yerden sadece kitap okumakla, eleştiriler yapmakla da oluşmaz

12. (I) Pisa Kulesi, Pisa'nın gücünün ve zenginliğinin bir sembolü olarak Cenova ve Venedik'e rakip olarak yapılmıştır. (II) Pisa Kulesi, bitirildiği tarihten itibaren güneye doğru eğilmeye başlamıştır. (III) Bunun sebebi temeldeki yumuşak zemindeki bir çökmedir. (IV) Günümüzde, kulenin tepesinden güney yönünde aşağı sarkıtılan bir çekül 4,3 metre açığa inmektedir. (V) Ancak yapının ağırlık merkezinin izdüşümü kendi temel dairesinin içinde kaldığı için kule devrilmemektedir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. I. Bu faaliyetlerden sırığın tepesindeki kabağı okla vurma çalışmaları, enderun ve birun halkından acemilerin eğitimi kapsamında Gülhane Kasrı önündeki Kabak Meydanı'nda yapılırdı.

II. Beğenilen askerlerin yoğun ve düzenli alıştırmalarla orduda belirli yerlere getirilmesi hedeflenirdi.

III. Eğitimin yapıldığı bir diğer yer olan At Meydanı'ndaki cirit ve atlı okçuluk gösterilerinde ise askerler becerilerini sergilerdi.

IV. Ok atmak, kılıç kullanmak, iyi at binmek, mızrak kullanmak askerlik gereği yapılan sportif faaliyetlerdi.

V. Osmanlıda spor daha çok savaşçı yetiştirmek amacıyla yapılırdı.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. I. 1995 yılı itibarıyla 1024 kuyruklu yıldız kataloglanmış ve yörüngeleri hesaplanmıştır.

II. Çin kayıtlarına göre Halley Kuyruklu Yıldızı MÖ 240 yılından beri tanınmaktadır.

III. Güneş Sistemi'nin diğer küçük cisimlerinin aksine, kuyruklu yıldızlar Antik Çağ'dan beri bilinmektedir.

IV. Bunlardan 184'ü periyodik kuyruklu yıldızdır ama bunların dışında kalan pek çoğu da periyodik kuyruklu yıldızdır.

V. Periyodik kuyruklu yıldızların yörüngeleri yeterli hassasiyetle tanımlanamadığından kesinleştirmek mümkün olamamaktadır.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve IV.
D) III. ve V. E) IV. ve V.

15. I. İstanbul'un Fethi'nden sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan Topkapı Sarayı, bu yüzyıllarda sivil mimarinin en güzel örneklerindendir.

II. Topkapı Sarayı içindeki Revan Köşkü ve Bağdat Köşkü de Osmanlı mimari zenginliğini gösteren eserler arasındadır.

III. Osmanlı mimarisinde Klasik Dönem denen XV ve XVI. yüzyıllarda birçok önemli eser ortaya konmuştur.

IV. Zaman içerisinde saraya birtakım daire ve köşkler eklenmiştir.

V. Sivil mimarinin başyapıtı olan Topkapı Sarayı, bütün bir yapı değildir.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Parçanın II. cümlesinde "Yazar yaşadığı çağın tanığıdır." savı, devam eden cümlelerde de genişletip açıklanarak verilecektir. Yazara yüklenen "tanık", "belgeci" rolü açıklanacaktır. Ancak, parçanın I. cümlesinde yazar, görüleni, bilineni yansıtan değil, gerçeğin dışına çıkan, çıkaran bir "sihirbaz" rolüne büründürülmüştür. Dolayısıyla parçada düşüncenin akışını I numaralı cümle bozmaktadır.

CEVAP: A

2. **HATIRLAYALIM**

- İkiye bölme sorularında nelere dikkat etmeliyiz:

✓ Aynı konu ve bakış açısının olduğu cümleler bir paragrafta yer alır.

✓ Birbirini yineleyen - çağrıştıran kelimeler, bağlayıcı unsurlar (bağlaçlar, ünlemler, edatlar) göz önünde bulundurularak ilk paragraf tespit edilir.

✓ Yeni bir bakış açısının, konunun bulunduğu cümle belirlenerek ikinci paragraf tespit edilir.

✓ Ancak, bir sonraki cümlenin okumasına dikkat edilmelidir çünkü aynı bakış açısının sonraki cümlede işlenmeye devam etmesi gerekir.

Buna göre, parçaya baktığımızda parçanın ilk dört cümlesinde "ebru"nun hazırlanması, uygulama yerleri ve bu sanat için olması gereken kişilik özellikleri birbirine anlam ve yapıca bağlanan sözcüklerle verilmiştir. Ancak V. cümlede "Ebrular, desenlerin elde ediliş biçimine ve benzediği nesneye göre değişik adlar alır." denilerek bir önceki cümlelerden farklı bir bakış açısına geçilmiş, "ebrunun aldığı isimler hakkında bilgi verilmeye bir sonraki cümlede de devam edilmiştir. Dolayısıyla parça, iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf, V. cümleyle başlar.

CEVAP: D

3. Parçayı dikkatle okuduğumuzda yazarın, "yazı yazmanın da resim yapmak gibi özgün bir süreç sonunda oluştuğunu, o yüzden yazı yazmak değil, yazı üretmek ifadesinin kullanılmasının doğru olacağını" savunduğunu görürüz. Bu yüzden parçada yer alan "Bu yüzden 'yazı yazmak', aslında yanlış bir ifadedir. Doğrusu yazıyı üretmektir. Çünkü yazar, bir ressam gibi herkesçe bilinen bir konudan, malzemeden 'var olmayan' bir yapıtı ortaya koyar." sözlerini de dikkate alarak verilen boşluğa C seçeneğinde verilen "o görüntüyü kendi bakış açınızla yeniden şekillendirmek demektir" sözünü getirmeliyiz.

CEVAP: C

4. Parçada anlatılanların nedenini özetleyen cümle, aynı zamanda parçanın ana fikri, okura verilmek istenen mesaj olacaktır. Bu yüzden parçada geçen en genel yargıyı bulmalı, verilen örnek cümlelerin bu yargıyı somutlamak, daha anlaşılır kılmak için verildiğini bilmeliyiz.

Parçada II, III, IV ve V numarayla verilen cümlelerde hep "Nil Nehri'nin insanlar tarafından nasıl gizemli, büyülü, olağanüstü bir özelliği olduğunu" örneklediğini görürüz. Bu anlam da parçada I. cümlede "Nil, yüzyıllardır insanlarca gizem dolu, olağanüstü bir ırmak olarak algılanmıştır." sözüyle verilmiştir.

CEVAP: A

5. Parçada yer alan "Gençleri açık seçik değil de bulanık, karmaşık kavramlarla düşünmeye alıştıran bir eğitim düzeni, onların yaratıcı bir yetenek kazanmasına engel olur. Genellikle eskiye, geleneklere, inançlara, alışkanlıklara sıkı sıkıya bağlanan eğitim sistemi, bir yetiştirme, aydınlığa çıkarma değil; bulandırma, karartma, geriletmedir." sözlerinden yola çıkarak bu sistemle eğitilen gençlerin yaratıcılıklarını kaybedeceklerini, çağının değer yargılarını yakalayamayacaklarını, yeteneklerini geliştiremeyeceklerini ve sorgulayıcı düşünmeyi öğrenemeyeceklerini çıkarabiliriz. Ancak bu sistemle yetişen gençler, geleneklerine bağlı kalamaz, diyemeyiz. Geleneklerine daha sıkı bağlanır.

CEVAP: A

6. Parçanın tamamında yazarın "Türk şiirinin 1980 öncesi ve sonrası" diye ayrılmasının gerekçelerini ve sonuçlarını verdiğini görüyoruz. Özellikle "1980'den sonra ise, şairler bir akım etrafında toplanmamıştır. Bunu, şairlerinin bağımsız olmasını, Türk şiirini çıkmaza sürüklemiş, Türk şiiri bir daralma içine girmiştir gibi algılayamayız. Şiirimiz bu ürünlerle kendine, akacağı yeni yataklar bulacaktır." sözlerini dikkate aldığımızda parçadaki sözlerin E seçeneğinde verilen "Sizce de 1980 sonrasında Türk şiirinde bir sıkışma, daralma var mı?" sorusuna yanıt olarak verildiğini görüyoruz.

CEVAP: E

7. Parçadaki boşluktan sonraki cümle aslında bize anlam açısından neyi dikkate almamız gerektiğini gösterecektir: "Gerçek yazarlar ise basit bir olaydan bile yola çıksalar zengin düş güçlerinden yararlanarak onu dört başı mamur bir eser hâline getirebilirler." Bu cümle, kendinden önceki cümlede "basit, sıradan yazarların büyük, önemli olayları anlatarak iyi eserler vermeye çalıştığına" dair bir anlam olması gerektiğini gösterir. Bu anlam da D seçeneğinde verilen "Sıradan yazarlar, üstün özellikli yapıtlar ortaya koymak için büyük, çarpıcı olaylardan yola çıkarak eserlerini oluştururlar." cümlesiyle sağlandığında akış bozulmadan uygun bir paragraf elde etmiş oluruz.

CEVAP: D

8. Parçanın bütününe baktığımızda konunun "antioksidan" olduğunu görürüz. Parçanın I. cümlesinde "Antioksidan, yağların oksidasyonunu yavaşlatan maddedir." diye tanımı yapılan antioksidanın neleri sağladığı, vücutta nasıl bir etkisi olduğu III, IV, V ve VI numaralı cümlelerde verilmiştir. Ancak II numarayla verilen "Antioksidan özelliği keşfedilen birçok farklı madde vardır." cümlesinde antioksidanın birçok maddede keşfedildiğinden bahsedilmiş, anlam akışı bozulmuştur.

CEVAP: B

9. Parçayı dikkatle okuduğumuzda ilk üç cümlede "İngilizlerdeki beş çayı kültürünün ne zaman başladığı ve günümüze gelene kadar nasıl değiştiği"nden bahsedildiğini görürüz. IV. cümlede ise "Bir İngiliz günde ortalama üç fincan çay tüketir." denilerek İngilizlerin beş çayı kültürünün anlatılması kesilmiş, günde ne kadar çay içtikleri hakkında bilgi verilmiş ve sonrasında da yine çay içme oranlarıyla ilgili bilgiler sıralanmıştır. Dolayısıyla hem konu hem de bakış açısı IV numaralı cümlede değişmiştir. Bu yüzden bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf IV numaralı cümleyle başlar.

CEVAP: C

10. Soru kökünde verilen "Halkını tanımadan, onların birikimini görmeden, geleneğini bilmeden geleceğe kalmak istiyorlar." cümlesinde bir eleştiri olduğunu görmeliyiz. Parçada numaralanmış cümleleri dikkatle okumalı, yazarın bir kimseyi ya da kesimi "geçmişlerini bilmeden geleceğe kalmak istedikleri için eleştirdiği" yeri bulmalıyız.

Parçanın ilk üç cümlesi genel bir tespit ve görüşün dile getirildiği yerdir. Yazar, IV numarayla verilen "Yeni nesil koşma yazmaya çalışıyor ama hayatında Karacaoğlan, Dadaloğlu okumamış." cümlesinden itibaren eleştirilerini yeni nesil üzerine yapmaya başlıyor. Burada "Karacaoğlan ve Dadaoloğlu" gibi isimler geleneği simgeler, geçmişi simgeler. O yüzden soru kökünde verilen cümle, IV. cümleden sonra getirilmelidir.

(I) Halk dinamiği olmayan şeylerin vücut bulması, toplumda benimsenmesi imkânsızdır. (II) Mesela, türkülerde yaşanmışlık vardır, efsaneler vardır; halkın neye öfkelendiği, neye sevindiği vardır. (III) Bin yıl içinde süzülmüş derenin tortusu vardır. (IV) Yeni nesil koşma yazmaya çalışıyor ama hayatında Karacaoğlan, Dadaloğlu okumuyor. **"Halkını tanımadan, onların birikimini görmeden, geleneğini bilmeden geleceğe kalmak istiyorlar."** (V) Pişmeden nasıl olacaklar çok merak ediyorum.

CEVAP: D

11. Parçanın ilk cümlesinde verilen "Yazarlık, insanda doğuştan var olan bir özellik değildir." yargısı, ya kendinden sonra anlamca uyuşan bir cümleye bağlanır ya da bu cümlede verilen iletiye karşı çıkan bir görüşle bağlanır. Bunu belirleyen cümle ise boşluktan hemen sonra gelen "Bütün yazarların ilk dönem ortaya koydukları eserlerle sonrakileri karşılaştırdığımızda o dil işçiliğinin hangi aşamalardan geçtiği kolayca anlaşılır." cümlesi olmuştur. Bu cümledeki anlamdan ve özellikle **"o dil işçiliğinin"** sözü parçada verilen boşluğa "yazarlığın dil işçiliğinde çalışmakla, zaman içinde elde edileceğini" içeren bir yargı getirmemiz gerektiğini gösterir. Bu da C seçeneğinde verilen cümlede vardır.

CEVAP: C

12. Parçanın bütününe baktığımızda konunun "Pisa Kulesi" olduğunu ancak bakış açısının I. cümlede başka, II ve devam eden cümlelerde başka olduğunu görürüz. I. cümlede Pisa Kulesi'nin neden (niçin) yapıldığı anlatılırken II. ve devam eden cümlelerde Pisa Kulesi'ndeki eğiklik ve nedenlerinin anlatıldığını görüyoruz. Bu yüzden parçada düşüncenin akışını bozan cümle I numarayla verilen cümledir.

CEVAP: A

13. **HATIRLAYALIM**

- Bu tarz sorularda önce paragrafın giriş cümlesi olabilecek cümle tespit edilmeli.
- Giriş cümlesi; en genel yargı, içinde bağlayıcı, kendinden önce bir cümle olduğunu hissettirmeyecek bir yargı olmalı.
- Daha sonra diğer cümleleri okuyup anlamsal zincirler kurarak parçayı kurmalıyız.

Numaralanmış cümleleri okuduğumuzda parçanın I, II, III ve IV numaralı cümleyle başlayamayacağını görürüz. (İçlerinde bağlayıcı sözler var.) Paragrafın ilk cümlesi V. cümle olur. Daha sonra da anlamsal ilişkilerle paragraf kurulur:

(V) Osmanlıda spor daha çok savaşçı yetiştirmek amacıyla yapılırdı. (IV) Ok atmak, kılıç kullanmak, iyi at binmek, mızrak kullanmak askerlik gereği yapılan **sportif faaliyetlerdi.** (I) **Bu faaliyetlerden** sırığın tepesindeki kabağı okla vurma çalışmaları, enderun ve birun halkından acemilerin **eğitimi** kapsamında Gülhane Kasrı önündeki Kabak Meydanı'nda **yapılırdı.** (III) **Eğitimin yapıldığı bir diğer yer olan** At Meydanı'ndaki cirit ve atlı okçuluk gösterilerinde ise askerler **becerilerini sergilerdi.** (II) **Beğenilen askerlerin** yoğun ve düzenli alıştırmalarla orduda belirli yerlere getirilmesi hedeflenirdi.

Görüldüğü gibi sıralama V - IV - I - III - II şeklinde olmalıdır. Baştan ikinci cümle IV. cümle olur.

CEVAP: D

14. Numaralanmış cümleleri sırayla okuduğumuzda I. ve II. cümlenin birbiriyle anlamca bir ilgilerinin olmadıklarını görürüz. Dolayısıyla bu durum, ya I. cümlenin ya da II. cümlenin yerinin değişmesi gerektiğini gösterir. III. cümleyi okuduğumuzda yine kuyruklu yıldız ile ilgili bir tarihçe verildiğini ve bu tarihçe vermenin II. cümleyle bağlantılı olduğunu görürüz. Aynı şekilde I. cümledeki kataloglama sayısıyla IV. cümledeki sayısal veri de kendi içinde bağlantı kurar. Bu yüzden I ve III numaralı cümlelerin yeri değiştirilirse anlam bütünlüğü sağlanmış olur:

(III) Güneş Sistemi'nin diğer küçük cisimlerinin aksine, kuyruklu yıldızlar Antik Çağ'dan beri bilinmektedir. (II) Çin kayıtlarına göre Halley Kuyruklu Yıldızı MÖ 240 yılından beri tanınmaktadır. (I) 1995 yılı itibarıyla 1024 kuyruklu yıldız kataloglanmış ve yörüngeleri hesaplanmıştır. (IV) Bunlardan 184'ü periyodik kuyruklu yıldızdır ama bunların dışında kalan pek çoğu da periyodik kuyruklu yıldızdır. (V) Periyodik kuyruklu yıldızların yörüngeleri yeterli hassasiyetle tanımlanamadığından kesinleştirmek mümkün olamamaktadır.

CEVAP: B

15. Önce paragrafın giriş cümlesi olacak cümleyi belirlemeliyiz. I. cümledeki "bu yüzyıllar", II. cümledeki "...Revan Köşkü de", IV. cümledeki "saraya (hangi saray?)" sözleri bu cümlelerin parçanın giriş cümlesi olamayacağını gösterir. Geriye kalan III ve V. cümleden III. cümle en genel nitelikte olduğu için parçanın giriş cümlesi olur. Diğer sıralamalarda ise birbirini tekrar eden ya da anlamsal bağlar kurmayı sağlayan köprü kelimeler vardır:

(III) Osmanlı mimarisinde Klasik Dönem denen **XV. ve XVI. yüzyıllarda** birçok önemli eser ortaya konmuştur. (I) İstanbul'un Fethi'nden sonra Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan Topkapı Sarayı, **bu yüzyıllarda sivil mimarinin** en güzel örneklerindendir. (V) **Sivil mimarinin** başyapıtı olan Topkapı Sarayı, **bütün bir yapı değildir.** (IV) Zaman içerisinde **saraya birtakım daire ve köşkler eklenmiştir.** (II) **Topkapı Sarayı içindeki Revan Köşkü ve Bağdat Köşkü de** Osmanlı mimari zenginliğini gösteren eserler arasındadır.

Görüldüğü gibi verilen cümlelerin sıralaması III - I - V - IV - II şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü cümle, V numaralı cümle olur.

CEVAP: E

1. ---- . Çünkü bir bulmaca, ancak çözüldüğü ana kadar heyecan vericidir. Yazarın serpiştirdiği ipuçlarına göre kimin katil olduğunu bulup çıkarma, gelişmiş bir bulmaca çözme gibi keyif verir. İşte, bu yüzden diğer roman türleri ikinci, üçüncü kez okunabildiği hâlde bir kez okuyup "esrar"ını çözdüğümüz bir polisiye romanını bir daha okumak anlamsızlaşır.

Bu parçanın başına aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygundur?

A) Çoğumuz için boş zamanlarımızda bulmaca çözmek en iyi zihin egzersizidir

B) İçinde bir bulmaca barındıran polisiye romanlar, okunduktan sonra bir kenara bırakılır

C) Türk edebiyatında polisiye türler daha çok sevilen türlerdir

D) Günümüzde pek çok yazar daha çok sattığı için polisiye türü romanlar yazmaya yöneldi

E) Okurların okumayı en sevdiği tür olan polisiye romanlar, giderek aynı tema üzerine kurulmaya başlandı

2. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi bir parçanın giriş cümlesi olamaz?**

A) Sokağın sanat sayfalarına yansımadığı bir yapıtın yazın değeri yoktur.

B) Kişisel görüşlerine yer verse de her yazar, gözlemlerinden yararlanmayı ihmal etmez.

C) Roman ve öykülerde birbiriyle karıştırılan iki önemli kavram vardır.

D) Uğraş olarak müzikte karar kılmamda en etkili olan kişi öğretmenim oldu.

E) İncelememi bitirdikten sonra bir rapor yazmaya başlamıştım.

3. Çehov, öyküye her zaman doğrudan doğruya asıl olayla başlar. Ama söylemek istediklerin hepsini söylemez. ---- . Okurun öyküyü anlama, algılama ve yorumlamasında aktif olmasını, buraları doldurmasını ister. Olayların, kişilerin önceden uzun uzun açıklanması gereğini duymaz; uzun, bıktırıcı betimlemeleri kısaltır veya büsbütün kaldırmak ister. Ama yine de canlı doğa betimlemelerinden vazgeçmez.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) Öyküde bazı boşluklar bırakır

B) Sözü uzatmaktan yana değildir

C) Akış esnasında bütün detayları anlatacaktır

D) Öykünün sonundan ana fikir olarak çıkarılmasını ister

E) Öyküde gereksiz yere sözü uzatmak istemez

4. I. Bu koloni topraklarına başta İngiltere'den olmak üzere Avrupa'dan gelen göçmenler yerleşti.

II. Amerika kıtasının 1492 yılında keşfedilmesinden sonra İspanyollar, Portekizler, Fransızlar ve İngilizler bu kıtaya gelerek koloniler kurdular.

III. Burada yaşayan halk, valilerin belirlediği hatta dayattığı yaşam biçimini devam ettiriyordu.

IV. Kolonilerin yönetimi İngiliz kralının atadığı valilere verildi.

V. Ancak halk, valilerin dayatmacı tavırlarından hoşlanmıyor zira Amerika'yı yeni vatanları olarak görüyordu.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Dünyanın en büyük sodalı gölü olan Van Gölü'nün dibindeki çatlaklardan hâlâ su çıkışları oluyor. (I) Çıkan suyla siyanobakterilerin ve bazı alglerin etkileşimi sonucu kireçtaşı çökelmesi ortaya çıkıyor. (II) Bu çeper su geçtikçe büyüyor. (III) Yapı olarak da mercanlara benziyor. (IV) Çeper büyüdükçe tabanı taşlaşıyor. (V) Üst taraflarsa yeni oluşan kalkerli yapılar olarak yumuşak kalıyor, su çıkışları buradan devam ediyor.

Bu parçadaki numaralanmış yerlerin hangisine "Su altında bu doğal olayın görüntüsü, Kapadokya'daki peribacalarını andırıyor." **cümlesi getirilebilir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. I. Ayakkabınız kuruduktan sonra bir tel fırça yardımıyla kurumuş olan çamurları fırçalamalısınız.
II. Ama bu işlemi yapmadan önce ayakkabınızın için gazete kâğıdı ile doldurun.
III. Bu sayede kuruma sonucunda oluşabilecek şekil bozukluklarından ayakkabınızı korumuş olursunuz.
IV. Süet ayakkabınız yağmurda ıslanır ya da üzerine çamur bulaşırsa ayakkabınızı güneş görmeyen evinizin bir köşesinde oda sıcaklığında kurutun.
V. Fırçalamayı tek yöne doğru ve yumuşak darbelerle yapmalısınız.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) I. ve IV. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

7. (I) Avrupa'daki ünlü gotik yapılardan biri olan St. Stephan Katedrali, Viyana'nın merkezindedir. (II) Kentin tarihî kesiminde bütün yollar bu katedrale çıkar. (III) Viyanalılar, olağanüstü güzellikteki bu katedralin, kentin ruhunu simgelediğine inanırlar. (IV) Katedralin arka sokağında bulunan ve Mozart'ın "Figaro'nun Düğünü" adlı operasını bestelediği evde, ünlü bestecinin yapıtlarını dinleyerek dolaşabilirsiniz. (V) Katedralin bir başka özelliği de aralarında Mozart'ın da bulunduğu birçok ünlünün evlilik töreninin yapıldığı yer olmasıdır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. I. Marmaris yolundaki virajları alırken çevremizdeki çam ormanlarının kokusunu içimize çekiyoruz.
II. Kalkmakta olan bir motora binip Sedir Adası'na doğru yola çıkıyoruz.
III. Sedir Adası'na düzenli olarak motorların kalktığı tek yer Çamlıköy'e varıyoruz.
IV. Marmaris'e yaklaşık 14 km kala yolun kenarında Sedir Adası tabelasını görüp kavşaktan sağa sapıyoruz.
V. Üzerinde eski çağların mirasını barındıran küçük bir adayı geçiyoruz ve karşımızda Sedir Adası görünüyor.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) II. ve III. D) II. ve IV. E) III. ve V.

BENİM HOCAM

9. Okumaya başladığım bir kitabı, seveyim sevmeyeyim, bana kazandırdığı bir şey olsun olmasın, tamamlamak zorunda hissediyorum kendimi. Sanırım bu durum, çocukluğumda yemek yeme konusunda edindiğim bir alışkanlığın kılık değiştirmiş uzantısı. ---- .

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) Kitaplarla ilgili beğenilerimin zamanla çok değiştiğini söyleyebilirim

B) O zamanlar tabağıma konan yemeği yarım bırakmazdım, şimdi de başladığım kitabı bırakamıyorum

C) Çocukken zevk alarak okuduğum kimi kitapları bugün de okuduğum oluyor

D) Annemin beni kitapçıya götürüp artık kendi kitaplarımı seçebileceğimi söylediği günü hiç unutmuyorum

E) Örneğin, günde üç öğün yemek yeme alışkanlığımı bugün de sürdürüyorum

10. ----. Başka bir deyişle, belli nedenlerin belli sonuçları doğurabileceği önce varsayılmış, ardından bu varsayımların bilimsel yöntemlerle kanıtlanmasıyla bilimsel kesinliklere ve yasalara varılmıştır. Bu arada doğal olarak pek çok varsayım da doğru olmaması nedeniyle elenmiştir. Bunun yerine doğru ve kapsamlı görünen her varsayıma, herhangi bir sınama zorunluluğu duyulmaksızın sonsuz geçerlilik tanınsaydı herhâlde bilimin ilerlemesi diye bir süreç söz konusu olmazdı.

Bu parçanın başına aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygundur?

A) Varsayımlardan hareket eden bilimsel çalışmalarda sonuç alınamaz

B) Bilimsel çalışmaların temelinde akıl ve çağdaş görüşler etkili olmuştur

C) Bugüne kadar bilimin ulaştığı her kesinliğe bir ya da birden fazla varsayım öncülük etmiştir

D) Bilimsel kesinliklere ve yasalara ulaşmak isteyen bilim insanlarının tezleri yıllarca tartışılır

E) Bilimsel gelişmelerin artması ve yeni buluşların yapılması için bilim insanları yüreklendirilmelidir

11. Sanat ile eleştiri arasındaki ilişkiyi oldum olası önemsedim. Hele ki son yıllarda eleştiri eksikliğinin toplumsal ve siyasal yaşamda nelere yol açtığını gördükten sonra bu ilişkinin önemini daha da kavrar oldum. Sanatsal eleştiri etkisini geniş bir yelpazede gösterir. Bir sanatsal alanda yapılan eleştiri aslında toplumun birimlerine de yapılıyordur. Bir ülkede eleştiri zenginliği -sanatın hangi alanında olursa olsun- verimli gelişmelerin olmasını sağlar.

Bu sözler aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

A) Toplumsal yaşamda eleştiri eksikliği nelere yol açabilir?

B) Eleştiri zenginliği, ülkenin zenginliği anlamına mı gelir?

C) Eleştiri, sanatın bütün dallarında da gerekli midir?

D) Sanatsal eleştiri etkisini nasıl gösterir?

E) Sanatsal eleştiri hayata bakışınızda ne kadar etkili oldu?

12. (I) Tarlaların dikenli güzelleri, asırlardır bu topraklarda ve birçok Akdeniz ülkesinde sofraların efendisidir. (II) Yabani enginar, deli kenker, akkız, sarıcakız, akdiken bunlardan en tanınmış olanları. (III) Bu diken türlerinden yenebilir olanlar, bölgesine göre ekim ayından nisana dek pazarlarda boy gösterir. (IV) Bunların bazıları, aynı bitkinin yörelere göre farklı adlar almış halleriyken bazıları benzer olmakla birlikte tamamen farklı bitkilerdir. (V) Türkiye dikenli bitkiler bakımından Akdeniz ülkeleri içinde özel bir yere sahiptir. (VI) Bunların ortak yönleriyse dikenli görünüşlerine rağmen lezzeti ve şifası için toplanır ve yenir olmalarıdır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

13. (I) Osmanlı mutfağının ilk yemek kitabı Melceü't Tabbaâh'in'dir. (II) "Aşçılığın Sığınağı" anlamına gelen bu kitabın ilk baskısı Mehmet Kâmil Efendi tarafından 1844'te yapılmıştır. (III) Yani Tanzimat'ın ilanından beş yıl sonra... (IV) Bir toplumun gelişme yönündeki atılımları sonunda yemek tarifleri ilk kez bu kitapla piyasaya çıkmıştır. (V) Günümüz yemek kitaplarında en çok dikkat edilmesi gereken nokta ölçülerin bizim evimizde bulunan bardakla, kaşıkla verilmesidir. (VI) Ayrıca kitaptaki görsellerin ve anlatımın adım adım sunulması da biz tadımcıları, okuyucuları büyüler.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

14. O, beni anlatıyordu sanki. Bana ait bir şeydi, âdeta benden bir parçaydı. Onu hiç kimseye vermemeye en başından kararlıydım. Bazen içinizdeki kıpırtılardan karakterlerle paylaşmak için bir şeyin saklı durduğunu çok güçlü bir şekilde hissedersiniz. Neden bilmiyorum ama ben de bunu hissettim bu sefer. Bu senaryonun başkahramanı Keats'i anladıkça duyarlılığın ve dayanıklılığın bir bedende nasıl buluştuğunu daha iyi hissettim ve bu harikaydı.

Bu sözler aşağıdaki soruların hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

A) Kendinizi okuduğunuz roman kişileriyle özdeşleştirir misiniz?

B) İyi bir senaryo nasıl olmalıdır?

C) Bu senaryoyu ilk gördüğünüzde neler hissettiniz?

D) Senaryonun başkahramanının, senaryo için önemi nedir?

E) Bu senaryo yeni filminiz için doğru bir seçim miydi?

15. (I) Misafir olduğum ev çıtırtılarla uykuya dalarken konağın baş odasına serilen sabun kokulu yer yatağına uzanmış, tavandaki çarkıfeleği inceliyorum. (II) Süslü, ahşap bir mücevher kutusunu andıran odanın geometrik desenlerle bezeli tavanındaki gümüş çiviler, içeri vuran ay ışığında yıldızlar gibi parlıyor. (III) Sandal ağacını andıran tatlı bir ahşap kokusuyla en derin uykularımdan birine dalıyorum. (IV) Sabahın tatlı ışıkları arasında bu ahşap evin fotoğraflarını arka arkaya çekmeye başlıyorum. (V) Arkadaşlarım, bu fotoğrafları görünce kim bilir ne çok şaşıracak!

Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine "Kaldığım evin Safranbolu'nun en eski ahşap evlerinden biri olduğunu sabahleyin uyanınca öğreniyorum." **cümlesi getirilebilir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Parçanın giriş cümlesi olabilecek cümle, bütün parçayı kapsayacak genellikte olmalıdır. Kendinden sonraki cümleyle yapı ve anlam bağları bulunmalıdır. Parçanın tamamını da anlamca karşılamalıdır.

Buna göre parçadaki "Çünkü bir bulmaca, ancak çözüldüğü ana kadar heyecan vericidir." cümlesi, kendinden önce gelecek cümlenin gerekçesi olmalıdır. Anahtar kelime de "bulmaca"dır. Yine parçanın devamı olan "Yazarın serpiştirdiği ipuçlarına göre kimin katil olduğunu bulup çıkarma, gelişmiş bir bulmaca çözme gibi keyif verir. İşte, bu yüzden diğer roman türleri ikinci, üçüncü kez okunabildiği hâlde bir kez okuyup 'esrar'nı çözdüğümüz bir polisiye romanını bir daha okumak anlamsızlaşır." yargıları da verilen boşluğa "polisiye türünün çok tercih edildiğini ancak içindeki sırrın, bulmacanın çözüldükten sonra kitabın bir kenara atıldığını" anlatan bir cümle gelmesi gerektiğini gösterir. Bu cümle de B seçeneğinde verilen "İçinde bir bulmaca barındıran polisiye romanlar, okunduktan sonra bir kenara bırakır." cümlesidir.

CEVAP: B

2. Kendinden önce bir cümle olduğunu yapıca (bağlaç, sıfat ve zamirlerle) hissettiren cümleler parçanın giriş cümlesi olamaz.

Parçanın giriş cümlesi bütün parçayı da tanıtan, kapsayan nitelikte olmalıdır. Genel yargı içerir. Açıklanmaya, geliştirilmeye, örneklenmeye müsaittir.

Buna göre A, B, C ve D seçeneğinde verilen cümleler bir parçanın giriş cümlesi olabilir. Bu cümleler genişletilmeye, açıklanmaya müsaittir. E seçeneğinde verilen "İncelememi bitirdikten sonra bir rapor yazmaya başlamıştım." cümlesi ise kendinden önce bir cümle olduğunu hissettirir. Yani bir şeyi incelemiş ki "incelememi bitirdikten sonra..." diye devam edebilsin. Bu yüzden E seçeneğinde verilen cümle ile bir paragraf başlayamaz.

CEVAP: E

3. Parçada verilen "Ama **söylemek istediklerin hepsini söylemez.**" ve "**Okurun** öyküyü anlama, algılama ve yorumlamasında aktif olmasını, **buraları doldurmasını ister.**" sözlerinden yola çıkarak söz edilen yazarın, öyküde bazı boşluklar bıraktığını ve bunu okurun tamamlamasını istediğini anlarız. Bu doğrultuda verilen boşluğa A seçeneğinde verilen cümlenin getirilmesi gerekecektir.

Köprü görevindeki sözler koyu dizilmiştir.

CEVAP: A

4. Önce, paragrafın giriş cümlesi olabilecek cümleyi tespit etmeli, sonra cümlelerdeki anahtar ve körü görevindeki sözcükleri belirleyip cümleleri sıralamalıyız.

I. cümle "bu koloniler", III. cümlede "burada", V. cümle "ancak" diye başladığı için parçanın giriş cümlesi olamaz. Bu cümleler, kendinden önce bir cümle olduğunu gösterir. IV. cümle de "kolonilerin yönetimi" diyor, hangi koloni bahsetmiyor, o yüzden parça IV. cümleyle de başlayamaz.

Parçayı II. cümleyle başlatıp geri kalan cümleleri anahtar sözcükleri tespit ederek bağlıyoruz:

(II) Amerika kıtasının 1492 yılında keşfedilmesinden sonra İspanyollar, Portekizler, Fransızlar ve İngilizler bu kıtaya gelerek **koloniler kurdular.** (I) **Bu koloni topraklarına** başta İngiltere'den olmak üzere Avrupa'dan gelen göçmenler yerleşti. (IV) Kolonilerin yönetimi İngiliz kralının **atadığı valilere** verildi. (III) Burada yaşayan halk, **valilerin belirlediği hatta dayattığı** yaşam biçimini devam ettiriyordu. (V) Ancak halk, **valilerin dayatmacı** tavırlarından hoşlanmıyor zira Amerika'yı yeni vatanları olarak görüyordu.

Köprü görevindeki sözler koyu dizilmiştir.

Görüldüğü gibi cümleler II - I - IV - III - V şeklinde sıralanmalıdır ve parçanın baştan üçüncü cümlesi IV. cümle olur.

CEVAP: D

5. Parçayı dikkatle okuduğumuzda **"Yapı olarak da** mercanlara benziyor." cümlesinin kurulabilmesi için kendinden önce de bir benzetme cümlesini olması gerektiğini ama parçada yer almadığını görürüz. Bu yüzden soru kökünde verilen "Su altında bu doğal olayın görüntüsü, Kapadokya'daki peribacalarını andırıyor." cümlesinin paragrafta III numarayla verilen yere getirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz:

Van Gölü, dünyanın en büyük sodalı gölü ve hâlen göl dibinden, çatlaklardan su çıkışları oluyor. (I) Gelen suyla siyanobakterilerin ve bazı alglerin etkileşimi sonucu kireçtaşı çökelmesi ortaya çıkıyor. (II) Bu çeper su geçtikçe büyüyor. **"Su altında bu doğal olayın görüntüsü, Kapadokya'daki peribacalarını andırıyor." Yapı olarak da mercanlara benziyor.** (IV) Çeper büyüdükçe tabanı taşlaşıyor. (V) Üst taraflarsa yeni oluşan kalkerli yapılar olarak yumuşak kalıyor, su çıkışları buradan devam ediyor.

Köprü görevindeki sözler koyu dizilmiştir.

CEVAP: C

6. Numaralanmış cümleleri okuduğumuzda I numarayla verilen "Ayakkabınız kuruduktan sonra..." ifadesinin kendinden önce "ayakkabıları kurutma" işinin yapıldığını bildiren bir cümleden sonra gelmesi gerektiğini görürüz. Dolayısıyla I. cümlenin yerinin değiştirilmesi gerektiğini düşünürüz. Seçeneklerde I numaranın bulunduğu A ve B seçenekleri kalır, diğerlerini eleriz. I ve II numaralı cümleleri yer değiştiremeyiz çünkü hiçbir paragraf "Ama bu işlemi..." diye başlamaz. Geriye B seçeneği kalır. Yer değiştirmeyi yapar anlamca uygun olup olmadığına bakarız:

(IV) Süet ayakkabınız yağmurda ıslanır ya da üzerine çamur bulaşırsa ayakkabınızı güneş görmeyen evinizin bir köşesinde **oda sıcaklığında kurutun.** (II) **Ama bu işlemi yapmadan** önce ayakkabınızın için **gazete kâğıdı ile doldurun.** (III) Bu sayede kuruma sonucunda oluşabilecek **şekil bozukluklarından ayakkabınızı korumuş** olursunuz. (I) Ayakkabınız kuruduktan sonra bir tel fırça yardımıyla kurumuş olan çamurları **fırçalamalısınız.** (V) **Fırçalamayı** tek yöne doğru ve yumuşak darbelerle yapmalısınız.

CEVAP: B

7. Parçada "Avrupa'daki ünlü gotik yapılardan biri olan St. Stephan Katedrali'nin Viyana'nın merkezinde olduğu, kentin tarihî kesimindeki bütün yolların katedrale çıktığı, Viyanalıların, bu katedralin kentin ruhunu simgelediğine inandıkları, katedralin özelliklerinden birinin de birçok ünlünün evlilik töreninin yapıldığı yer olduğu" anlatılmakta. Kısacası, parçanın konusu "St. Stephan Katedrali"dir. Parçanın IV. cümlesinin konusu "Mozart'ın evi"dir. Bu cümle, konu olarak parçanın bütünlüğüyle örtüşmemektedir. IV. cümle parçanın anlam bütünlüğünü bozmaktadır.

CEVAP: D

8. Öyküleyici anlatım tekniğinin kullanıldığı bu paragrafın III. cümlesindeki "Sedir Adası'na motorların kalktığı" sözünü II. cümledeki "kalkmakta olan bir motora binip..." sözü izlemeli. Öyleyse II. cümle III. cümleden sonra gelmeli. II. cümle III. cümleden sonra gelecekse IV. cümleyle II. cümle yer değiştirmeli. Sözünü ettiğimiz değişikliği yaparak parçayı kuralım:

(I) Marmaris yolundaki **virajları alırken** çevremizdeki çam ormanlarının kokusunu içimize çekiyoruz. (IV) Marmaris'e yaklaşık 14 km kala yolun kenarında Sedir Adası tabelasını görüp **kavşaktan sağa sapıyoruz.** (III) Sedir Adası'na düzenli olarak motorların **kalktığı tek yer Çamlıköy'e varıyoruz.** (II) **Kalkmakta olan bir motora binip** Sedir Adası'na doğru yola çıkıyoruz. (V) Üzerinde eski çağların mirasını barındıran küçük bir adayı geçiyoruz ve karşımızda Sedir Adası görünüyor.

Köprü görevindeki sözler koyu dizilmiştir.

CEVAP: D

9. Parçanın ilk bölümünde, konuşan kişi okumaya başladığı bir kitabı -beğensin beğenmesin- yarım bırakmadığını anlatıyor. Parçanın devamında da bu durumun gerekçesini açıklamaya çalışıyor. Parçanın ikinci bölümünde ise yemek yeme konusundaki alışkanlığından söz ettiğine göre parçanın sonundaki boşluğa yemek yeme ile ilgili bir söz gelmeli; çünkü parçadaki her cümle -giriş cümlesi hariç- kendinden önceki cümleyi tamamlar. Bu durum, yemek yemeyle ilgili olmadığı için A, C ve D seçeneklerini eler. Parçanın ilk bölümünde, başlanan bir işin yarım bırakılmadığı vurgulandığı için E seçeneği de elenir.

CEVAP: B

10. Parçadaki "Başka bir deyişle, belli nedenlerin belli sonuçları doğurabileceği önce varsayılmış, ardından bu varsayımların bilimsel yöntemlerle kanıtlanmasıyla bilimsel kesinliklere ve yasalara varılmıştır." sözünden "varsayımların bilimsel çalışmalara ya da kesinliklere zemin hazırladığını" çıkarabiliriz. Bu doğrultuda parçada verilen boşluğa bu anlamı içeren bir cümle gelmeli. C seçeneğinde verilen cümle anlamca kendinden sonraki cümleyle aynı doğrultudadır:

Bugüne kadar bilimin ulaştığı her kesinliğe bir ya da birden fazla varsayım öncülük etmiştir. Başka bir deyişle, belli nedenlerin belli sonuçları doğurabileceği önce varsayılmış, ardından bu varsayımların bilimsel yöntemlerle kanıtlanmasıyla bilimsel kesinliklere ve yasalara varılmıştır....

CEVAP: C

11. Parçada genel olarak "sanat ve eleştiri" ilişkisinin işlendiğini ve "sanatsal eleştirinin toplumun her birimini etkilediğini ve verimli gelişmelerin olmasını sağladığını" görürüz. Özellikle parçada verilen "Hele ki son yıllarda eleştiri eksikliğinin toplumsal ve siyasal yaşamda nelere yol açtığını gördükten sonra...", "Sanatsal eleştiri etkisini geniş bir yelpazede gösterir. Bir sanatsal alanda yapılan eleştiri aslında toplumun birimlerine de yapılıyordur. Bir ülkede eleştiri zenginliği -sanatın hangi alanında olursa olsun- verimli gelişmelerin olmasını sağlar." sözleri bu parçanın D seçeneğinde verilen "Sanatsal eleştiri etkisini nasıl gösterir?" sorusuna yanıt olduğunu görürüz.

CEVAP: D

12. Parçada ele alınan konu "Türkiye'de yetişen dikenli bitkilerin çeşitliliği"dir. Bu, parçanın V. cümlesi hariç bütün cümlelerinde örneklerle işlenmiştir. Ancak V. cümlede "Türkiye dikenli bitkiler bakımından Akdeniz ülkeleri içinde özel bir yere sahiptir." denilerek Türkiye'nin dikenli bitkiler bakımından bölge ülkeleri arasındaki yerini veren bir konuya geçilmiştir. Öyle ki VI. cümlede "Bunların ortak yönleriyse..." denilerek III. cümlede verilen anlamlara gönderme yapılmıştır. Dolayısıyla parçanın akışı V. cümleyle bozulmuştur.

CEVAP: D

13. Parçanın ilk dört cümlesinde Osmanlı mutfağının ilk yemek kitabı olan "Melceü"t Tabbaâh" hakkında bilgi verilmiştir. Ancak V numarayla verilen cümlede günümüz yemek kitaplarının özelliklerine geçilmiş, konu değişmiştir. Dolayısıyla bu parça, iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf V. cümleyle başlamalıdır.

CEVAP: D

14. Parçanın genelinde yazarın, okuduğu / izlediği senaryonun kendinde bıraktığı etkileri, hisleri verdiğini görüyoruz. Parçadaki "Bazen içinizdeki kıpırtılardan karakterlerle paylaşmak için bir şeyin saklı durduğunu çok güçlü bir şekilde hissedersiniz. Neden bilmiyorum ama ben de bunu hissettim bu sefer. Bu senaryonun başkahramanı Keats'i anladıkça duyarlılığın ve dayanıklılığın bir bedende nasıl buluştuğunu daha iyi hissettim ve bu harikaydı." cümleleri, yazarın hislerini vermektedir. Bu yüzden bu parça, C seçeneğinde verilen "Bu senaryoyu ilk gördüğünüzde neler hissettiniz?" sorusuna karşılık söylenmiş olabilir.

CEVAP: C

15. Soru kökünde verilen cümledeki "sabahleyin uyanınca" sözü bizim için belirleyicidir çünkü parçanın ilk üç cümlesinde "yatağa girme, uykuya dalma ve uyuma anları"yla ilgili bilgiler veriliyor. Parçada III numarayla verilen "Sandal ağacını andıran tatlı bir ahşap kokusuyla en derin uykularımdan birine dalıyorum." cümlesinden sonra, yani IV numarayla verilen yere uyandığını bildiren "Kaldığım evin Safranbolu'nun en eski ahşap evlerinden biri olduğunu sabahleyin uyanınca öğreniyorum." cümlesi getirilmelidir. Böylece "Sabahın tatlı ışıkları arasında bu ahşap evin fotoğraflarını arka arkaya çekmeye başlıyorum." cümlesi ve ardından V. cümledeki "bu fotoğrafları" art arda gelebilsin.

CEVAP: D

1. (I) Bir gazetenin sanat sayfasında görev alan elemanlar gerek sayı, gerekse düzey bakımından farklıdır. (II) Bu, gazete yönetiminin işe verdiği değere göre değişir. (III) Yine aynı nedene bağlı olarak elemanlar amatör ya da uzmanlaşmış kişilerden oluşur. (IV) Dolayısıyla eleman sayısı ve düzeyi, ayrıca gazetede bu işe ayrılan yer, bu sayfanın kalitesini belirleyen önemli faktörlerdir. (V) Böyle bir sayfayı dışarıdan takviye etmek de çok zordur. (VI) Durum böyle olunca da sipariş ettiğiniz yazıyı ister istemez oturup yeniden yazarsınız.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Çünkü gazete mutfağında yetişmemiş birinin istediğiniz özellikleri vurgulayarak yazabilmesi imkânsızdır." **sözü getirilmelidir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. I. Dünyanın bu köklü ve haşin değişimine tanık olmanın ürkütücü heyecanı ile yine günlük tutmalıyım diye düşündüm.
II. Hayatımda iki kez günlük tutma girişimim oldu.
III. Hayata olağanüstü bir hava hâkimdi.
IV. İkincisinde daha yetişkindim, televizyonda Çavuşesku'nun idam görüntülerini dehşet içinde izliyordum.
V. Heyecana kapıldım sanırım bu olağanüstü havayı yazmam gerekiyor diye düşündüm.
VI. İlki Kıbrıs Savaşı sırasındaydı, on yaşındaydım.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan dördüncü olur?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

3. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi, bir parçanın giriş cümlesi olamaz?**

A) 1921 yılında insülinin kullanıma girmesinden bu yana diyabetin tüm türleri tedavi edilebilmektedir ancak kesin bir tedavisi yoktur.

B) Kan şekeri değerleri böyle durumlarda nöbetlere ve bilinç kayıplarına sebep olabilir ve kesinlikle acil olarak tedavi edilmelidir.

C) Diyabetin kendisi ve diyabette kullanılan tedavi yöntemleri pek çok komplikasyonlara (karmaşıklıklara) yol açabilir.

D) Travma (yaralanma) sonucu oluşmamış ampütasyonların ana sorumlusu ve yaşlılığa bağlı olmayan körlüklerin en önemli sebebi diyabettir.

E) Şeker metabolizmasının düzenlenmesinde rol oynayan hormonlardan en önemlisi pankreasın beta hücrelerinden salgılanan insülin hormonudur.

4. Kasırga kelimesi, Eski Türkçedeki "kasırku" sözünün günümüze ulaşmış biçimidir. (I) Kasırku ise "titretmek, sallamak" anlamına gelen "kasmak" fiilinden türemiş "fırtına" anlamına gelen bir sözdür. (II) Kasırga adları, Dünya Meteoroloji Örgütünün daha önceden belirlediği listelere göre belirlenir. (III) Bu amaçla Atlas Okyanusu'yla ilgili kasırgaları adlandırmak üzere erkek ve kadın adlarından hazırlanmış altı liste vardır. (IV) Her altı yılda bir tekrar ilk listeye dönülür. (V) Listedeki her adın ilk harfi alfabetik sıraya göre belirlenir. (VI) Q, U, X, Y ve Z harfleriyle başlayan adlar kullanılmaz.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

5. Sanatçımız, dergilerde yayımlanan öykülerini sonunda bir kitapta topladı. Kitaptaki öyküler, daha önce farklı zamanlarda farklı dergilerde yayımlansa da içerik yönüyle benzerlik gösteriyor. Bu öykülerde sanatçı, daha çok, çocukluk yıllarındaki köy yaşamından olaylara yer veriyor. Yerel sözcüklerle süslediği öykülerindeki içtenlik, okuru hemen sarıyor. Okur, bu öykülerle ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) kendi yaşadığı çağın gerçeklerini daha da sorgulama imkânı buluyor

B) bir zamanların köy yaşamını tanımış, insanlar arasındaki ilişkileri öğrenmiş oluyor

C) köy yaşamının ne kadar zor olduğunu bir kez daha görüyor

D) yazarın çocukluğunun öykülerine nasıl yansıdığının ayrımına varma imkânı buluyor

E) içsel bir bağ kurarak kendi çocukluğunun geçtiği yerleri tekrar görme isteği duyuyor

6. Son yıllarda yazarlık kursları açılıyor, hatta üniversitelerde bile dersleri veriliyor. Romanda, öyküde, denemede yani düz yazıda bu mümkün olabilir, insanlara bir şeyler verebilir bu dersler. ---- Çünkü şiir yetenek işidir. Özünde şiir yazma yeteneği olan bir kişi, içinde beliren ilhamı, kuvvetli gözlem ve duygularla desteklediği zaman ortaya güzel eserler çıkar. Şairin duyuşu, sezişi, yeteneğinden; uygun sözcükleri bulması ve belli bir uyum içinde düzenlemesi dili kullanımındaki ustalığındandır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki cümlelerden hangisi getirilmelidir?

A) Kişi isterse bu kurslardan, derslerden çok verim de alabilir.

B) Ama şiir yazmayı öğretecek bir okul yoktur, olamaz da.

C) Kendini geliştiren, nasıl yazacağını gören kişi sadece ilham bekler.

D) Şiir yazmak isteyenlerin de bu tür kurslara gittiğini görüyoruz.

E) Hatta bu tarz eğitim verilen yerlerde şiir yazmakla ilgili dersler de görürsünüz.

7. ---- Benden öncekilerin attıkları temellerin üzerine bina yapmayı hiç düşünmem. Yazılarımda işlevsel olmayan hiçbir ayrıntı yer almaz. Kimi zaman coşkunluğumu anlatmaya cümleler yetmez, o zaman da farklı bir yazınsal türün, şiirin kapısını çalarım. Yazdıklarımı çalakalem de yazmam, beğenene kadar tekrar tekrar değiştirir, en güzel şekli yakalamaya çalışırım.

Bu parçanın başına aşağıdaki cümlelerden hangisi getirilmelidir?

A) Yazdığım şiirlerde hep özgün olmaya çalışır, yenilik peşinde koşarım.

B) Anlatım dilinin sınırlarını zorlamak benim için hep en önemli amaç oldu.

C) Son elli yılın eserlerine baktığımda hep aynı konuların işlendiğini gördüm.

D) Yazarken kılı kırk yarma, her şeyi en ince ayrıntısına kadar düşünme gibi bir hastalığım var.

E) Denemelerimde yeni bir soluk, bambaşka bir hava olsun isterim.

8. (I) Kavramlar, düşünme eylemleriyle bağıntılıdır. (II) Düşünme, dilde yaşayan kavramların çokluğu, genişliği, zenginliği ölçüsünde gerçekleşir. (III) Ozan, sürekli var olmak için kullandığı kavramlara çok dikkat etmelidir. (IV) Yaşadığı toplumun dilinde yaşayan, kökleri bilinen kavramları kullanması onu güçlendirir. (V) Yoksa aktarma kavramlarla bir yere varamaz. (VI) Varsa bile orada çok fazla kalamaz.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

9. I. Kösedağ Savaşı, Türkiye Selçukluları ve Moğollar arasında 3 Temmuz 1243 tarihinde yapılmıştır.

II. Baştan beri hatalı kararlar veren Sultan II. Gıyâsü'd-dîn Keyhüsrev de aynı şekilde davranınca Moğol ordusu kolay bir zafer kazanmıştır.

III. Baycu Noyan kumandasındaki Moğol ordusuyla karşılaşan Türkiye Selçuklu kuvvetleri, öncü birlikler arasında meydana gelen ilk çarpışmanın ardından korkuya kapılarak kaçmıştır.

IV. Hiçbir mukavemet görmeden ilerleyen Moğol ordusu kısa sürede Anadolu'ya hâkim olmuş ve Anadolu siyasi birliği bozulmuştur.

V. Bu birliğin bozulmasıyla Selçuklular idaresinde cennet gibi olan ve halkına saadet günlerini yaşatan Anadolu, yeryüzünü altüst eden Cengizoğulları tarafından istila edilmiştir.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

10. (I) Prag'da her yıl önemli bir edebiyat festivali yapılır. (II) Konuşmaların, okumaların sadece kapalı salonlarda kalmadığı, okurların caddelerde yazarlardan imza toplayıp koleksiyon yaptıkları bir kültür şehridir Prag. (III) 2017 yılında festivalin açılış konuşmasını yapma onurunu bana vermişlerdi. (IV) Bu görevi seve seve yerine getirdim ve sonra çeşitli oturumlara, panellere katıldım. (V) Edebiyat panellerinin yapıldığı tiyatrolar hem alanında yetkin kimselerle hem de genç okurlarla tıklım tıklımdı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

11. I. Bu yüzden, çevirmenler olmasaydı dünya edebiyat ve düşüncesinin en önemli eserlerinden yoksun kalırdık diyebiliriz.

II. Ancak şunu da unutmamak gerekir, bir kültürün oturmuş kavramlarını bambaşka bir kültüre olduğu gibi çevirirseniz ortaya saçmalık çıkar.

III. Edebiyat tarihinin en önemli tanışma araçlarından biri de çeviridir.

IV. Çünkü önemli olan dilden dile değil, kültürden kültüre çevirmektir.

V. Uygarlıkların tanışması için birbirlerinin kitaplarını okumaları şart.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan <u>üçüncü</u> olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. (I) Edebiyatın okur için bir zevk kaynağı olması gerektiğini söyleyip duruyorum ama aynı şey yazar için de geçerli. (II) Bu yüzden, bazen yazmakta olduğumuz kitabı bir yana koyar ve aklınızı çelen, sizi yazılması için zorlayan başka bir konuya yönelirsiniz. (III) Bunları anlatmamın nedeni, bir yazar olarak bugünlerde böyle bir ruh hâli içine girmiş olmam. (IV) Uzun zamandır kafamda kurduğum, kişilerini oluşturduğum, kurgusunu kotardığım bir roman vardı. (V) Hatta başlangıç bölümünü yazmıştım bile. (VI) Ama yıllar önce düşündüğüm ve bana ilginç gelen başka bir konu aklımı çelmeye başladı, kanıma girdi.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra düşüncenin akışına uygun olarak "Bir yazar; romanını, hikâyesini zevk alarak, heyecanlanarak yazmazsa, zorlanırsa, öyküyü ilerletmek için büyük sıkıntı yaşarsa okuru da fenalık basar." **cümlesi getirilebilir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. Temelini tarihten alan romanlarda hiçbir nesnellik kaygısı olmayabilir. Bu anlatı, bütünüyle kurgu da olabilir, bir kısmı kurgu bir kısmı gerçek bir biçimde de ele alınabilir. *İnce Memed* romanı yayımlandığı zaman, Behice Boran'ın aklı dağ başında yanan ateşe takılmış. Yaşar Kemal'e kimsenin bulunmadığı bu dağ başında ateşi kimin yaktığını sormuş. Yaşar Kemal'in Berna Moran'a verdiği cevap, roman dünyasını ve kendi gerçeğini açıklar nitelikte: "----"

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir

A) Hangi ateşten bahsediyorsunuz?

B) İnce Memed'i aramaya giden jandarmalar yaktı.

C) O ateş, İnce Memed'in kendisidir Behice Hanım.

D) O ateşi yüzyıllar önce ağalık düzenine baş kaldıranlar yaktı.

E) O ateşi ben yaktım Behice Hanım.

14. (I) Bir yazarı biçem olarak tanımaya başladığımızda onun kimliğini bilmiş ve artık onunla derinlemesine ilişki kurmuş oluruz. (II) Neden o yazarı okuduğumuzu anlamamız için o sesi derinden işitmek, o sesin arayışını, gittiği yolu birlikte sürmek gerekir. (III) "Genç yazar" tarifi bana hep yanlış ve eksik gelmiştir çünkü yazarlık, doğası gereği genç işidir. (IV) O hâlde bu işe yeni başlayanlara "acemi yazar" dememiz gerekir. (V) Nitekim içinde büyüyen "bit yeniği"ni yitirmiş kişinin yazarlıktan koptuğunu görürüz. (VI) O derin kuşku, sürekli kanayan yara, bir türlü tükenmeyen telaş hâli "acemi"likten değil, gençliktendir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

15. Benim edebiyatım, hayat denen trende giderken bir anda duraklamanın edebiyatı değil. Trenin ve yolculuğun tamamını anlatmaya eğilimliyim. Hayattan küçük bir kesit anlatıcısı da değilim. Karakterin geçmişini mutlaka didiklerim. Hep söylediğim şeydir: Geçmişimiz geleceğimizdir. Ruhsal travmayı kurcalamaya başladığında karşına aile çıkması kaçınılmaz. İnsan toplumun diğer birimlerinden, okuldan, işten, askerlikten kaynaklanan travmaları daha kolay atlatır ama aile travmaları doğumumuzla başladığı için kişiliğimizi belirler.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

A) Hayatın sadece bir kesitini öykülerinize almayı düşündünüz mü?

B) Karakterleri yaratırken en çok neye dikkat edersiniz?

C) Edebiyatınızın temelinde neden hep aileyi, aile ilişkilerini görüyoruz?

D) Son romanınızdaki kadın, neden sürekli geçmişiyle hesaplaşıyordu?

E) Edebiyatımızda aile kavramının yeterince ele alınmadığını düşünüyor musunuz?

1. Parçada verilen cümlelere baktığımızda genel olarak gazetelerin sanat sayfalarındaki nitelik için olması gerekenlerin anlatıldığını görürüz. Bu anlatım akışı, parçanın ilk dört cümlesinde bozulmadan devam eder. V numarayla verilen "Böyle bir sayfayı dışarıdan takviye etmek de çok zordur." cümlesinin gerekçesi ise soru kökünde verilen "Çünkü gazete mutfağında yetişmemiş birinin istediğiniz özellikleri vurgulayarak yazabilmesi imkânsızdır." cümlesiyle verilmiştir. Öyle ki VI numarayla verilen cümle de soru kökünde verilen cümlenin sonucu olacaktır.

CEVAP: E

2. Numaralanmış cümleleri okuduğumuzda "yazarın geçmişe yönelik, günlük tutma girişimleri ve bu girişimlerindeki duyguların" anlatıldığını görüyoruz. Parçanın giriş cümlesi "Hayatımda iki kez günlük tutma girişimim oldu." cümlesi olmalıdır ve sonra bu iki girişim tek tek verilmelidir. Sonra II numarayla verilen "İlki Kıbrıs Savaşı sırasındaydı..." cümlesi gelmelidir. Daha sonra III numarayla verilen "Hayata olağanüstü bir hava..." ve ardından V numarayla verilen ".... bu olağanüstü havayı..." cümlesi gelmeli. Sonra da "ikinci denemeyi" veren IV numarayla verilen cümle gelmeli, ardından bu ürkütücü tabloyu veren VI numarayla verilen cümle gelmeli:

(II) Hayatımda **iki kez** günlük tutma girişimim oldu. (VI) **İlki** Kıbrıs Savaşı sırasındaydı, on yaşındaydım. (III) Hayata **olağanüstü bir hava** hâkimdi. (V) Heyecana kapıldım sanırım **bu olağanüstü havayı** yazmam gerekiyor diye düşündüm. (IV) İkincisinde daha yetişkindim, televizyonda Çavuşesku'nun idam görüntülerini **dehşet içinde izliyordum.** (I) Dünyanın bu köklü ve **haşin değişimine** tanık olmanın ürkütücü heyecanı ile yine günlük tutmalıyım diye düşündüm.

Köprü görevindeki sözler, koyu dizilmiştir.

Görüldüğü gibi sıralama II - VI - III - V - IV - I şeklinde olmalıdır. Baştan dördüncü cümle ise V numarayla verilen cümledir.

CEVAP: D

3. **HATIRLAYALIM**

- Paragrafın giriş cümlesi, genelde tek cümleden oluşur.
- Giriş cümlesinde parçada anlatılacak konu verilir. Giriş cümlesi bağımsızdır. Sonraki cümleler giriş cümlesine biçimce ve anlamca bağlıdır.
- Kendinden önce de bir cümle varmış gibi bir izlenimi uyandırmamalıdır. Bu yüzden giriş cümlesinde, sanki giriş cümlesinden önce bir cümle varmış anlamını verebilecek "bu yüzden, bundan dolayı, kaldı ki, yine de, ama, fakat, oysa, çünkü, bunun için, ise, de ..." gibi bağlayıcı ifadeler yer almaz.

Buna göre seçeneklerde verilen cümlelere baktığımızda A, C, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerin bir paragrafın giriş cümlesi olabileceğini görürüz. Sonraki cümlelerde bu görüşler genişletilip açıklanabilir. Ancak B seçeneğinde verilen "Kan şekeri değerleri **böyle durumlarda** nöbetlere ve bilinç kayıplarına sebep olabilir ve kesinlikle acil olarak tedavi edilmelidir." cümlesi bir paragrafın giriş cümlesi olamaz. Cümledeki "böyle durumlarda" sözü, bu cümlenin kendinden önceki cümlenin devamı niteliğinde olduğunu gösterir.

CEVAP: B

4. Parçanın ilk iki cümlesinde "kasırga" sözcüğünün kökeni hakkında bilgi verilmişken II numarayla verilen "Kasırga adları, Dünya Meteoroloji Örgütünün daha önceden belirlediği listelere göre belirlenir." cümlesinde konu değişmiş, "kasırgalara verilen isimlerin hangi listeden belirlendiğine" dair yargılar verilmeye başlanmıştır. II, III, IV, V ve VI numaralı cümlelerde hep bu listeden bahsedilmiştir. Dolayısıyla parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf II. cümleden itibaren başlar.

CEVAP: A

5. Parçayı okuduğumuzda "sanatçının öykülerinde genel olarak çocukluğunda köyde geçen olayları kaynak aldığını ve böylece okurun hem konu hem de yazarın kullandığı dil itibarıyla yazarla kurduğu duygusal bağı" ele aldığını görürüz. Parçadaki "Bu öykülerde sanatçı, daha çok, çocukluk yıllarındaki köy yaşamından olaylara yer veriyor. Yerel sözcüklerle süslediği öykülerindeki içtenlik, okuru hemen sarıyor." sözlerinden yola çıkarak verilen boşluğa B seçeneğinde verilen "bir zamanların köy yaşamını tanımış, insanlar arasındaki ilişkileri öğrenmiş oluyor" sözünün getirilmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Çünkü okur, okuduğu bu öykülerden köy yaşamı ve insan ilişkileri ile ilgili özellikleri öğrenmiş olur.

CEVAP: B

6. Parçanın ilk cümlesinden başlanarak "yazarlık dersi verilen kurumlarda roman, öykü, deneme gibi düz yazı türlerine yönelik eğitim verilebileceği ama şiir için bunu yapmanın mümkün olmadığı" anlatılmıştır. Parçada yer alan "Çünkü şiir yetenek işidir. Özünde şiir yazma yeteneği olan bir kişi, içinde beliren ilhamı, kuvvetli gözlem ve duygularla desteklediği zaman ortaya güzel eserler çıkar." sözlerini özellikle dikkatle okursanız verilen boşluğa "şiirin bir okulu olmayacağı, şiir yazmanın biri ya da birileri tarafından öğretilemeyeceği; onun içten gelen bir ilhamla yazılabileceği" üzerinde durulduğunu görürsünüz. Bundan dolayı parçanın anlam akışının sağlanması için verilen boşluğa B seçeneğinde verilen "Ama şiir yazmayı öğretecek bir okul yoktur, olamaz da." cümlesini getirmeliyiz.

CEVAP: B

7. Parçada verilen **"Benden öncekilerin attıkları temellerin üzerine bina yapmayı hiç düşünmem.** Yazılarımda işlevsel olmayan hiçbir ayrıntı yer almaz. Kimi zaman coşkunluğumu anlatmaya cümleler yetmez, o zaman da farklı bir yazınsal türün, şiirin kapısını çalarım." sözleri göz önünde bulundurulduğunda özellikle koyu dizdiğimiz cümleyle yazarın eserlerinde yeni, farklı, özgün, orijinal... bir tarz, hava, konu denemek istediğini çıkarmalıyız. Bu yeni ürünler şiir olamaz. Çünkü yazar "Kimi zaman coşkunluğumu anlatmaya cümleler yetmez, o zaman da farklı bir yazınsal türün, **şiirin kapısını çalarım.**" diyerek şiire daha sonra başvuracağını hissettirmiştir. Bu yüzden verilen boşluğa gelebilecek en uygun cümle E seçeneğinde verilen "Denemelerimde yeni bir soluk, bambaşka bir hava olsun isterim." cümlesi olacaktır.

CEVAP: E

8. Parçanın ilk cümlesinde "kavramlar"dan söz edilmiş ve bunların "düşünme eylemi" ile bağlantılı olduğu dile getirilmiştir. İkinci cümle anlam açısından ilk cümlenin devamıdır. Üçüncü cümlede ise konu değişmiş, "bir ozanın var olabilmesi için kullandığı kavramlara dikkat etmesi gerektiği" vurgulanmıştır. IV, V, VI. cümleler de bu vurguyu desteklemektedir. Buna göre, parça III. cümleden itibaren ikiye ayrılmalıdır.

CEVAP: B

9. Numaralanmış cümlelere baktığımızda Kösedağ Savaşı'nın gelişimi ve sonuçlarıyla ilgili verilen bilgiler görüyoruz. I numarayla verilen cümle, parçanın giriş cümlesidir çünkü ilerleyen cümlelerde hangi savaşla ilgili bilgi verileceği belirtilmiştir. Ancak II. cümledeki "... Sultan II. Gıyâsü'd-dîn Keyhüsrev de aynı şekilde davranınca" sözü, başkasının bir davranışından sonra bu cümlenin gelmesi gerektiğini gösterir. Bu da III numarayla verilen "Baycu Noyan kumandasındaki Moğol ordusuyla karşılaşan Türkiye Selçuklu kuvvetleri, öncü birlikler arasında meydana gelen ilk çarpışmanın ardından korkuya kapılarak kaçmıştır." cümlesiyle verilmiştir. Yani "Selçuklu kuvvetleri kaçıyor, II. Gıyâsü'd-dîn de aynı şekilde davranıyor (kaçıyor). Bu yüzden II ve III numaralı cümlelerin yer değiştirmesi gerekir. IV ve V numarayla verilen cümleler "...Anadolu siyasi birliği bozulmuştur." ve "Bu birliğin bozulmasıyla..." sözleriyle art arda birbirine bağlanmıştır, yerleri doğrudur.

CEVAP: B

10. Parçanın I. cümlesinde Prag'da yapılan festivalle ilgili bilgi verilmiş, II. cümlesinde Prag şehri tanıtılmış, III. cümlesinde tekrar festivalle ilgili bir bilgi verilmiş, IV ve V. cümlelerde de bu devam etmiştir. Görüldüğü gibi I, III, IV ve V numaralı cümlelerde konu "Prag'daki festival" iken II. cümlede konu "kültür şehri Prag"dır. Bu cümleyi çıkarıp parçayı okuduğumuzda parçanın anlam ve düşünce bütünlüğü bozulmaz. Dolayısıyla II. cümle, parçadaki düşünce akışını bozmaktadır.

CEVAP: B

BENİM HOCAM

11. Öncülde verilen numaralı cümlelerden önce paragrafın giriş cümlesi olacak cümleyi belirlemeliyiz. I. cümle "Bu yüzden", II. cümle "Ancak", III. cümle "İşte" ve IV. cümle "Çünkü" ile başladığı için bir paragrafın giriş cümlesi olamaz. Paragrafın giriş cümlesi V. cümle olmalıdır. Bu cümledeki "tanışması için" sözü, kendinden sonra içinde "en önemli tanışma araçlarından biri de" sözünün geçtiği III numarayla verilen cümlenin gelmesini gerekli kılar. III. cümleden sonra ise I numarayla verilen cümle gelmelidir ki "dünya edebiyat ve düşüncesiyle çeviri sayesinde tanıştığımızı" söylesin. Sonrasında ise II numarayla verilen cümledeki uyarı ve IV numarayla verilen gerekçe gelmelidir:

(V)Uygarlıkların **tanışması için** birbirlerinin kitaplarını okumaları şart. (III) Edebiyat tarihinin **en önemli tanışma araçlarından biri** de çeviridir. (I) Bu yüzden, **çevirmenler olmasaydı dünya edebiyat ve düşüncesinin en önemli eserlerinden yoksun kalırdık** diyebiliriz. (II) Ancak şunu da unutmamak gerekir, **bir kültürün oturmuş kavramlarını bambaşka bir kültüre olduğu gibi çevirirseniz ortaya saçmalık çıkar.** (IV) **Çünkü önemli olan dilden dile değil, kültürden kültüre çevirmektir.**

Köprü kelimeler koyu dizilmiştir.

Görüldüğü gibi sıralama V - III - I - II - IV şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü cümle I. cümle olur.

CEVAP: A

12. Soru kökünde verilen cümlede "yazarın yazdığı eserden zevk alması, heyecanlanması gerektiğini aksi hâlde okurun da sıkılacağını" verdiğini görüyoruz. Parçada I numarayla verilen "**Edebiyatın okur için bir zevk kaynağı olması gerektiğini** söyleyip duruyorum ama **aynı şey yazar için de geçerli.**" cümlesindeki koyu dizilen ifade, soru kökünde verilen cümlenin yerini hazırlıyor aslında. Bu söz, yazarın da yazdığı kitaptan heyecanlanması gerektiğini gösterir. Öyle ki III, IV ve V numaralı cümlelerde yazar içinde bulunduğu durumu, duyguları anlatır, farklı bir bakış açısına geçer. Dolayısıyla soru kökünde verilen cümle, düşüncenin akışına uygun olarak I. cümleden sonra getirilmelidir.

CEVAP: A

13. Parçadaki "Temelini tarihten alan romanlarda hiçbir nesnellik kaygısı olmayabilir. Bu anlatı, bütünüyle kurgu da olabilir, bir kısmı kurgu bir kısmı gerçek bir biçimde de ele alınabilir." sözlerinden yola çıkarak *İnce Memed* romanında kurguya dayanan, gerçeklik barındırmayan yanlar olduğu hissettirilmiştir. Ayrıca, yine parçadaki "Yaşar Kemal'in Berna Moran'a verdiği cevap, roman dünyasını ve kendi gerçeğini açıklar nitelikte" sözü de aslında o ateşi kimsenin yakmadığını yazarın bunu yaptığını, kurgunun sahibinin yazar olduğunu, gerçeklik aranılmaması gerektiğini anlatır. Bu yüzden verilen boşluğa E seçeneğindeki "O ateşi ben yaktım Behice Hanım." cevabı getirilmelidir.

CEVAP: E

14. Parçanın ilk iki cümlesinde "yazarın biçeminin okuru kendine bağladığına" dair yorumlar görürüz. Ancak parçada III numarayla verilen "'Genç yazar' tarifi bana hep yanlış ve eksik gelmiştir çünkü yazarlık doğası gereği genç işidir." sözüyle "genç yazar kavramının yanlışlığı ve yerine kullanılması gereken kavram" verilmiş, devam eden cümlelerde de bu konu devam ettirilmiştir. Yani, parçada III. cümleden itibaren konu değişmiştir. Bu yüzden bu parça, iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf III. cümleyle başlar.

CEVAP: B

15. Parçanın bütününe baktığımızda "yazarın eserlerinde hayatı bir bütün hâlde ele aldığını ama daha çok da geçmişi sorguladığını çünkü geçmişten gelen pek çok şeyin geleceğimizi, kişiliğimizi belirlediğini" savunduğunu görürüz. Yazar özellikle parçadaki "Ruhsal travmayı kurcalamaya başladığında karşına aile çıkması kaçınılmaz. İnsan toplumun diğer birimlerinden, okuldan, işten, askerlikten kaynaklanan travmaları daha kolay atlatır ama aile travmaları doğumumuzla başladığı için kişiliğimizi belirler." cümlelerinde edebiyatında aile kavramına, aile ilişkilerine neden bu kadar önem verdiğini anlatmıştır. Dolayısıyla bu parça yazara yöneltilen soruda "eserlerindeki aile, aile ilişkileri, ailenin kişiliğe etkisi" gibi ifadeler yer almasını gerekli kılar. Bu da C seçeneğinde verilen "Edebiyatınızın temelinde neden hep aileyi, aile ilişkilerini görüyoruz?" sorusunda vardır.

CEVAP: C

1. Flores halkının inancına göre büyücülerin ruhları, onların Endonezya Adası'ndaki evleri olan dağlarının yükseklerinde, suları siyah olan gölde yaşıyor. (I) Günahkâr ruhların evleri yeşil göle yakın bir yerde daha soluk yeşil olan üçüncü bir gölde bulunuyor. (II) Bu üç göl Flores'in sönmüş yanardağlarından biri olan Keli Mutu'nun krater beşiğinde, 1.600 metreden daha yukarıda bulunuyor. (III) Ada 14 aktif yanardağa sahip ve sık sık depremler görülüyor. (IV) İnanılmaz renkli göller 1960'lı yıllara kadar sütlü kahve, mavi ve kestane rengindeydi. (V) Henüz, göllerin neden renkli olduğunu ya da neden renk değiştirdiğini keşfeden olmadı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Ben istiyorum ki okuduğum romanlarda geçen caddeleri, sokakları göreyim; o kahvelerde denize karşı bir çay içeyim. (I) Oysa artık geçen sene yazılan romanlardaki yerleri bile arayıp bulmakta zorlanıyoruz. (II) Şimdilerde İstiklal Caddesi'nin değişiminden bahsediliyor ama bu ani bir değişim değil. (III) Özellikle son on yılda pek çok şey kentin kültürünü, tarihini hiçe sayan bir hızla değişti. (IV) Öyle ki geçmişimizin izleri bir bir silindi. (V) Dünyanın her yerinde yaşanıyor bu ama İstanbul'daki değişim maalesef insanın kalbini kıracak kadar agresif.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. (I) Kültürden kültüre değişmekle birlikte antik çağlardan beri birçok renge değişik adlar verilmiştir. (II) Renklerin bir kısmı diğerlerine göre daha kolay fark edilir, bazıları fizyoloji ve psikolojimizi olumlu veya olumsuz yönde daha çok etkiler. (III) Düşüncelerimizi yönlendirip karar vermemizde etkili olur. (IV) Mesela kırmızı renk kan basıncını yükselterek ani karar alma mekanizmasını harekete geçirir, mavi renk bizi sakinleştirir. (V) Sizce de ünlü hamburger firmalarının dekorasyonlarında kırmızı rengi tercih etmesi; hastanelerin, psikiyatri kliniklerinin iç tasarımının mavi olması bir tesadüf mü?

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. (I) Uzmanlar, "Yapamam.", "Olmayacak.", "Çok zor." gibi ifadelerin fazla kullanıldığında beynin yapısını değiştirdiğini söylüyor. (II) Çevresel koşullarımız ifadelerimizi, ifadelerimiz de düşünce yapımızı biçimlendiriyor. (III) Günlük hayatımızda daha pozitif ifadeler kullanarak beyninizin ön lobunu kuvvetlendirebilir ve daha etkili kullanabilirsiniz. (IV) Ön lobun aktivitesini artırarak doğru karar verme ve karmaşık problemleri çözme yeteneklerini geliştirmek mümkün. (V) Böylece hayatta karşımıza çıkan konularda kendimiz için daha doğru olacağını hissettiğimiz şekilde karar verebiliriz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Yazara göre çocukluk en mutlu çağ değildir. Haklı olabilir. Ancak bunu kanıtlayacağım derken, babasının portresini, düşmanca bir yaklaşımla çiziyor. Oysa bugün altmış sekizinde olan bir yazarın, geçmişi anımsarken hayli olgun, bağışlayıcı ve insanları anlamış olması gerekmez mi? ---- . Kaldı ki, çocukluk günlerinin tam yetkinleşmemiş bilinciyle yapılan bu tür değerlendirmeler, yıllar sonra, bütün ayrıntılarıyla nasıl anımsanabilir?

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre getirilebilecek en uygun cümle, aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanlara daha bağışlayıcı bir tutum sergilediğimizde hayat daha kolay gelecektir

B) Yaş ilerledikçe olaylara ve kişilere daha olgun yaklaşmak yerine bu kadar agresif olmak gereksizdir

C) Artık çok uzaklarda kalan acı tatlı anılara hâlâ sevgisizlikle yaklaşmak, anlaşılması güç bir ruh hâlini yansıtıyor

D) Edebiyatımızda baba - oğul ilişkisini, babalarıyla hesaplaşmasını anlatan pek çok roman vardır

E) Oysa çocuklukta yapılan pek çok hata, ilerleyen yaşlarda anlayışla karşılanmalıdır

6. Büyük halk kütüphaneleri insanların ihtiyaçlarını karşılamıyor. Her insan kendi hayat reçetesini her an elinin altında ve gözünün önünde bulundurmak ihtiyacı duyuyor. Onun için herkes hazine gibi gördüğü kişisel kütüphanelerine sahip oluyor. Bu kütüphaneler, evin gösterişi olduğu için ya da kitapların süslediği mekânlar zarif ve hakiki bir zekâ kokusu yaydığı için değil, insanın yalnız anlarına karşı bir emniyet isteği duyuyor olmasındandır.

Bu parça, aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

A) Sizce halk kütüphaneleri modern edebiyatın örneklerini barındırıyor mu?

B) Evlere konumlanan kitaplıklar bir gösterişten öteye geçebiliyor mu?

C) Günümüzde insanlar kütüphanelere gitmek yerine neden kendi kütüphanelerini kurmak istiyor?

D) Bireyselleşmenin bir sonucu olarak insanlar, evlerinde kitaplıkları bir sığınak olarak görüyor?

E) Günümüzde kitap satışlarındaki artışın nedeni sizce nedir?

7. (I) Eleştiri kitapları çok ama çok az basılıyor. (II) Bunu değiştirmenin tek bir yolu var: (III) Basılan kitapları satın almak, okumak, paylaşmak, gündeme getirmek, desteklemek. (IV) Kısacası okumak, hem de eleştiri okumak. (V) Eleştirmeni sevmek, eleştiriyi onaylamak zorunda değilsiniz. (VI) Zaten sevilmemek, eleştirmenin doğasında var; eleştirmen sevilmek, alkışlanmak için yazmaz, okurun ve yazarın elinden tutmak için yazar.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

8. I. MÖ 469'da doğan Sokrates, Atinalı bir taş işçisinin oğludur.

II. Platon ve Aristoteles'le birlikte Antik Yunan'ın en büyük düşünürlerindendir.

III. Hiçbir yazılı eser bırakmamış olduğundan onun felsefi düşüncelerini öğrenmek, ikincil kaynaklardan mümkün olmaktadır.

IV. Bu eserler, yalnızca onun düşüncesinin önemli ipuçlarını içermekle kalmaz, kişiliği hakkında da bilgi verir.

V. Bu kaynaklar, öğrencisi Platon'un, etkinliğinin erken döneminde kaleme aldığı *Diyaloglar*, yazar Xenophon'un Sokrates'e dair anıları derlediği *Memorabilia* ve Sokrates'in ölümünden on beş yıl sonra dünyaya gelen Aristoteles'in dolaylı anlatımlarıdır.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

9. Kahve bize, Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Yemen Valisi Özdemir Paşa sayesinde geldi. (I) Paşa, Yemen'de içtiği ve çok sevdiği kahveyi İstanbul'a getirdi ve kahve kısa zamanda çok sevildi. (II) Hatta saray görevlileri arasına "kahvecibaşı" adında bir de rütbe eklendi. (III) Padişahın ya da bağlı olduğu devlet büyüğünün kahvesini pişirmekle görevli olan kahvecibaşı, sır tutmayı bilenler arasından seçilirdi. (IV) Padişahın içeceği kahvenin suyu bile özel olarak Eyüp Tepesi civarındaki Gümüşsuyu'ndan getirilirdi. (V) Saraydan konaklara ardından evlere giren kahve, İstanbul halkının kısa sürede fazlasıyla sevdiği bir lezzet oldu. (VI)

Bu parçadaki numaralanmış yerlerin hangisine "İtibarlı bir içecek olarak kabul gördü ve önce saray mutfağına girdi." **cümlesi getirilebilir?**

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

10. **Aşağıdaki cümlelerden hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olabilir?**

A) Bu çalışma ve kabiliyet de ancak kişilik kumaşında gerçek sanata elverişli desenler bulunan kalemlerde görülür.

B) Bir sanatçının da özgünlüğü yakalayıp var olması ve ayakta kalması akıntıya karşı kürek çekmesiyle mümkün olabilir.

C) Yazınsal ürünlerin okur tarafından algılanabilir bir özü ve bu öze uygun dilsel bir örüntüsünün olması gerekir.

D) Ne var ki bu yapıtlardan ve yazarlardan hiçbiri yazınsal niteliklerini ve sahip olduğu özgün özelliklerini yitirmiş değildir.

E) Okur, bu donanımdan yoksunsa ister istemez yapıtın özünü anlamayacak, okurla yazar arasında iletişim gerçekleşemeyecektir.

11. Sınırlar, çocuklara korundukları, güvende oldukları ve değer verildikleri duygusu kazandırır. Aile içi kurallara uymalarını, iş birliği yapmalarını, otoriteye saygı duymalarını sağlar. Yanlış davranışları önlemek için ve anne - babanın kurallarını en net biçimde çocuğa arada iletişim sorunu olmadan aktarabilmeleri, merkezde çocuğun olduğu ve çocuk için anne - baba ya da eğitim liderleri tarafından uygulanması ve uygulanmaması öngörülen bir yöntemler bütünü bulunmaktadır.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olarak söylenmiş olabilir?

A) Çocuklara sınır koymanın onlara katkısı nedir?

B) Neden çocuklara sınır koyma ihtiyacı duyarız?

C) Ceza vermek yerine sınır koymak çocukta güveni artırır mı?

D) Aile içi kurallara uymakta ödül mü ceza mı etkilidir?

E) Çocukların uyacağı kuralları onlarla mı belirlemeliyiz?

12. I. O zamandan günümüze dünya sıcaklık ortalamaları karşılaştırıldığında son yıllarda 0,4 °C ile 0,8 °C artış olduğu ortaya çıkmaktadır.

II. Bilim insanlarının yaptığı çalışmalara göre, küresel ısınmanın etkilerinin önümüzdeki yüz yıl içinde inanılmaz boyutlara ulaşarak dünya ortalamasında 1.4 °C ila 5.8 °C artışa neden olacağı tahmin ediliyor.

III. Meteorolojik sıcaklık kayıtları ilk olarak 1880 yılı itibarıyla tutulmaya başlandı.

IV. İklim değişiklikleri, şiddetli kasırgalar ve seller, uzun süreli kuraklık ve çölleşme bunlardan sadece birkaçı.

V. Son yirmi yılda ölçülen artış ise 0,25 - 0,4 °C dir.

VI. Bu tahminler sadece sayısal verilerde kalmayacak dünya üzerinde pek çok değişikliklere ve sıkıntılara da yol açacak.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan beşinci olur?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

13. Soyutlama, özünde nesnenin tüm yönlerinin içinden yalnızca işimize yarar olanların, bize tanıdık gelenlerin ya da dil kategorilerimize uyanların seçilmesidir. Özneler, nesnenin niteliklerini dilsel dizge ile ilişkilendirmek amacıyla soyutlamaya ihtiyaç duyar. Ne var ki soyutlamalar kusurlu da olabilir. ---- Dolayısıyla nesnenin bazı niteliklerinin seçilmesi, diğerlerinin yadsınması ya da çarpıtılması söz konusudur.

Bu parçada boş bırakılan yere, aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi gerekir?

A) Bu kusur, soyutlamayı yapan tarafından görülmek istenmez.

B) Yararlı olmaları, öznenin sadece bir yerine odaklanması o yönü daha iyi görmesiyle ilgilidir.

C) Çünkü bir nesneyi bu şekilde algılamak, kimi yönlerini algılayamamak anlamına gelir.

D) Oysa soyutlamanın yalnız olumlu yanı olduğunu söylerler.

E) Nesnenin dil kategorimize uyan yanını algılamak zihnimizi yormaz.

14. Genç ve hevesli bir edebiyat gazetecisiyken edebiyat söyleşilerinin yeri ayrıydı benim için. (I) Okuduğum metnin yazarıyla bir araya gelmek, ona aklıma takılanları sormak, bir iki saat de olsa edebiyatın derinliklerine dalmak bir yana, içimdeki magazin kuşunu da beslerdi bu söyleşiler. (II) Bir yazarla yüz yüze görüşmek, onun hâlini hareketlerini, oturup kalkmasını tartmak, gündelik hayat içinde aldığı tavrı izlemek de vardı çünkü işin içinde. (III) Yazarlarla röportaj yaptığımdan bu yana yazarları ikiye ayırıyorum: Konuşmak için yazanlar ve konuşamadığı ya da konuşmayı tercih etmediği için yazanlar. (IV) Çok karakteristik bir farklılık bu. (V) Bazı yazarlar metne sığmıyor, hikâyelerden taşıyor, bazıları ise hayatla kurduğu tüm ilişkiyi sanki yazının, dilin evreninde var ediyor. (VI) Bu evrenin dışına çıkamayan yazarlar da metne sığmayan yazarlar da okurlarıyla bir yerlerde buluşuyor.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

15. (I) Dünya'daki sera etkisine neden olan gazların %36 - 70 su buharı, %9 - 26 karbondioksit, %4 - 9 metan ve %3 - 7 ile ozondan oluşmaktadır. (II) Petrol, kömür, doğal gaz gibi fosil yakıtların yanması sonucu atmosfere karbondioksit, metan ve azot oksitleri gibi zehirli gazlar yayılır. (III) Bu gazlar atmosferdeki sera gazlarının artmasına neden olur. (IV) Bu nedenle zarar gören doğal sistem, güneşten gelen ışınları daha fazla geçirerek yeryüzünün daha fazla ısınmasına neden olur. (V) Eğer sera gazları olmasaydı gündüz güneşten gelen ışınlar dünyayı aşırı derecede ısıtır, geceleri de dondurucu soğuklar olurdu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Parçanın geneline baktığımızda "Flores halkının inancına bağlı olarak yaşadıkları bölgedeki göller ve bu göllerin renkleri" üzerinde durulduğunu görüyoruz. Ancak parçada III numarayla verilen cümlede adadaki yanardağ ve buna bağlı olarak yaşanan depremden bahsedilmiş, konu değişmiştir. IV ve V numaralı cümlelerde ise tekrar göllerden ve göllerin renklerinden bahsedilerek I ve II numaralı cümlelerdeki konuya devam edilmiştir. Dolayısıyla III numaralı cümle, parçadaki düşünce akışını bozmaktadır.

CEVAP: C

2. Parçanın ilk iki cümlesinde "okur olarak okuduğumuz kitaplardaki yerlerin gerçekte artık kalmadığı, bu yerleri görmek istesek de şehirdeki değişimlerden dolayı göremediğimiz" anlatılmaktadır. Ancak II numarayla verilen cümlede ve devamında "İstiklal Caddesi'ndeki değişim ve bu değişimin kişide bıraktığı izler" anlatılarak yeni bir konuya geçilmiştir. Dolayısıyla parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf II numaralı cümleyle başlar.

CEVAP: B

3. Parçanın ilk cümlesinde "antik çağlardan bu yana renklere verilen adların değiştiği" üzerinde durulmuştur. Ancak II. cümlede renklerin insan psikolojisindeki algısı ve insanın tercihlerini yönlendirmesi üzerinde durulmuş, devam eden cümlelerde de bu konu işlenmeye devam edilmiştir. Hatta, IV ve V numaralı cümlelerde bu konu da örneklenmiştir. Bu yüzden parçada I numarayla verilen cümle, parçadaki düşünce akışını bozmaktadır.

CEVAP: A

4. Parçanın geneline baktığımızda "olumsuz söylemlerin beynimizin yapısını olumsuz etkilediği, daha olumlu düşüncelerle hayatımızı ve yeteneklerimizi olumlu şekilde etkileyip değiştirebileceğimiz"in anlattığını görürüz. Ancak parçanın II numarayla verilen cümlesinde konu da bakış açısı da değişmiş, "çevresel koşulların ifadelerimizi ve düşünce yapımızı değiştirdiği" üzerinde durulmuştur. Bu yüzden II numarayla verilen cümle, parçada işlenen düşüncenin akışını bozmuştur.

CEVAP: B

5. Parçadaki "Oysa bugün altmış sekizinde olan bir yazarın, geçmişi anımsarken hayli olgun, bağışlayıcı ve insanları anlamış olması gerekmez mi?" ve "Kaldı ki, çocukluk günlerinin tam yetkinleşmemiş bilinciyle yapılan bu tür değerlendirmeler, yıllar sonra, bütün ayrıntılarıyla nasıl anımsanabilir?" sözleri, sözü edilen yazarın "geçmişini, babasını acımasızca, olgunluktan uzak bir şekilde değerlendirmesini, hatta bunu yapmasındaki anlamsızlığı" dile getirmektedir. Parçada verilen boşluğa gelebilecek en uygun cümle C seçeneğinde verilen "Artık çok uzaklarda kalan acı tatlı anılara hâlâ sevgisizlikle yaklaşmak, anlaşılması güç bir ruh hâlini yansıtıyor." cümlesidir.

CEVAP: C

6. Parçanın geneline baktığımızda insanların evlerinde kendi kütüphanelerini neden kurmak istediklerini anlattıklarını görüyoruz. Parçadaki "Büyük halk kütüphaneleri insanların ihtiyaçlarını karşılamıyor. Her insan kendi hayat reçetesini her an elinin altında ve gözünün önünde bulundurmak ihtiyacı duyuyor. Onun için herkes hazine gibi gördüğü kişisel kütüphanelerine sahip oluyor." sözleri dikkate alındığında parçanın C seçeneğinde verilen "Günümüzde insanlar kütüphanelere gitmek yerine neden kendi kütüphanelerini kurmak istiyor?" soruya cevap olarak söylenmiş olduğunu görürüz.

CEVAP: C

7. Parçanın ilk dört cümlesinde "eleştiri kitaplarının çok basılmamasından, bunun değiştirilmesi için neler yapılması gerektiği"nden söz edildiğini görürüz. Ancak V numarayla verilen "Eleştirmeni sevmek, eleştiriyi onaylamak zorunda değilsiniz." cümlesinden itibaren "eleştirmenin sevilmemesi, eleştirinin onaylanmaması ve bunun da eleştirinin doğasında olduğu"ndan söz edildiğini, konunun değiştiğini görüyoruz. Dolayısıyla parça, iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf V numaralı cümleyle başlar.

CEVAP: D

8. Numaralanmış cümlelere baktığımızda genel olarak Sokrates'in kim olduğuyla ilgili bilgiler verildiğini görüyoruz. I, II, III numaralı cümleler anlam akışı itibarıyla birbirinin devamı niteliğindedir ancak IV numarayla verilen cümledeki "bu eserler" sözü, kendinden önceki cümlede "yazılı eser bırakmamış olduğundan" dediği için bu cümlenin yerinin değişmesi gerektiğini gösterir. "eserler"in neler olduğu V numarayla verilen "Bu kaynaklar, öğrencisi Platon'un, etkinliğinin erken döneminde kaleme aldığı *Diyaloglar*, yazar Xenophon'un Sokrates'e dair anıları derlediği *Memorabilia* ve Sokrates'in ölümünden on beş yıl sonra dünyaya gelen Aristoteles'in dolaylı anlatımlarıdır." cümlesinde verilmiştir. Ayrıca V numarayla verilen cümledeki "bu kaynaklar" sözü, bu cümlenin III numarayla verilen cümledeki "...onun felsefi düşüncelerini öğrenmek, ikincil kaynaklardan mümkün olmaktadır." sözünden sonra gelmesi gerektiğini gösterir.

Görüldüğü gibi, verilen cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için IV ve V numarayla verilen cümlenin yer değiştirmesi gerekir.

CEVAP: E

9. Parçanın geneline baktığımızda konunun "kahve", bakış açısının da "Osmanlıda kahvenin kabulü ve gelişimi" olduğunu görürüz. Soru kökünde verilen cümlede kahvenin "saray mutfağına girmesi" ifadesi bizim için anahtar niteliktedir. Bu yüzden numaralanmış cümlelerde "kahvenin saraya girmesi"yle ilgili bir yargı aramalı, soru kökünde verilen cümlenin numaralanmış yere getirmeliyiz. Soru kökünde verilen cümle, parçadaki "(I) Paşa, Yemen'de içtiği ve çok sevdiği kahveyi İstanbul'a getirdi ve kahve kısa zamanda çok sevildi. (II) Hatta saray görevlileri arasına "kahvecibaşı" adında bir de rütbe eklendi." cümlelerinde II numarayla verilen yere getirilmelidir. Böylece "Hatta saray görevlileri arasında..." cümlesiyle arada geçiş kurabilecektir:

Kahve bize, Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Yemen Valisi **Özdemir Paşa** sayesinde geldi. (I) **Paşa**, Yemen'de içtiği ve çok sevdiği kahveyi İstanbul'a getirdi ve kahve kısa zamanda çok sevildi. **"İtibarlı bir içecek olarak kabul gördü ve önce saray mutfağına girdi." Hatta saray görevlileri** arasına "**kahvecibaşı**" adında bir de rütbe eklendi. (III) Padişahın ya da bağlı olduğu devlet büyüğünün **kahvesini pişirmekle görevli olan kahvecibaşı**, sır tutmayı bilenler arasından seçilirdi. (IV) Padişahın içeceği kahvenin suyu bile özel olarak Eyüp Tepesi civarındaki Gümüşsuyu'ndan getirilirdi. (V) Saraydan konaklara ardından evlere giren kahve, İstanbul halkının kısa sürede fazlasıyla sevdiği bir lezzet oldu. (VI)

CEVAP: A

10. Paragrafın giriş cümlesi, kendinden önce bir yargı olduğunu hissettirmemelidir. Bağımsız bir cümle olmalıdır. Geliştirilmeye, açıklamaya uygun olmalıdır. Cümle başında ya da içinde başka bir yargıyı hatırlatıcı "bu, şu, o, bunlar, şunlara, onları vb." sıfat ya da zamirleri bulunmamalıdır. "Ama, ancak, oysa, ne var ki, çünkü, bu nedenle..." sözleriyle başlamamalıdır.

Bu bilgiler doğrultusunda seçeneklere baktığımızda A, B, D ve E seçeneklerinde verilen cümlelerin, bir paragrafın giriş cümlesi olamayacağını görürüz. Ancak C seçeneğinde verilen "Yazınsal ürünlerin okur tarafından algılanabilir bir özü ve bu öze uygun dilsel bir örüntüsünün olması gerekir." cümlesi, kendinden önce bir cümle olduğunu hissettirmez. İçinde kendinden önceki cümlenin devamı niteliğinde olduğunu gösteren bağlayıcı bir unsur yoktur. Kendinden sonraki cümlelerle geliştirilmeye, açıklanmaya müsait bir cümledir.

CEVAP: C

11. Parçadaki "Sınırlar, çocuklara korundukları, güvende oldukları ve değer verildikleri duygusu kazandırır. Aile içi kurallara uymalarını, iş birliği yapmalarını, otoriteye saygı duymalarını sağlar. Yanlış davranışları önlemek için ve anne-babanın kurallarını en net biçimde çocuğa arada iletişim sorunu olmadan aktarabilmeler... " sözleri, bu parçanın B seçeneğinde verilen "Neden çocuklara sınır koyma ihtiyacı duyarız?" sorusuna yanıt niteliğindedir.

CEVAP: B

12. Numaralarla verilen cümlelerden, önce paragrafın giriş cümlesi olabilecek cümleyi bulmalıyız. Bu cümle geliştirilmeye uygun, kendinden önce bir yargının olmadığını hissettirmelidir. Bu yüzden I, IV, V ve VI numaralı cümleler elenir. II ve III numaralı cümlelerden de en genel bilgi veren cümlenin III numaralı cümle olduğunu görürüz. Çünkü, geçmişten bugüne meteorolojik raporlamadan bahsedileceği, bu cümlede hissettirilir: Geçmişten günümüze yapılan ölçüm sonuçlarının verildiği cümleler şu şekilde sıralanır:

(III) Meteorolojik sıcaklık kayıtları ilk olarak **1880 yılı itibarıyla tutulmaya başlandı.** (I) **O zamandan günümüze** dünya sıcaklık ortalamaları karşılaştırıldığında son yıllarda 0,4 °C ile 0,8 °C artış olduğu ortaya çıkmaktadır. (V) **Son yirmi yılda** ölçülen artış ise 0,25 °C - 0,4 °C dir. (II) Bilim insanlarının yaptığı çalışmalara göre, küresel ısınmanın etkilerinin **önümüzdeki yüz yıl içinde** inanılmaz boyutlara ulaşarak dünya ortalamasında 1.4 °C ila 5.8 °C artışa neden olacağı **tahmin ediliyor.** (IV) **Bu tahminler** sadece sayısal verilerde kalmayacak dünya üzerinde **pek çok değişiklikler ve sıkıntılara da yol açacak.** (IV) İklim değişiklikleri, şiddetli kasırgalar ve seller, uzun süreli kuraklık ve çölleşme **bunlardan sadece birkaçı.**

Köprü görevindeki kelimeler, koyu dizilmiştir.

Görüldüğü gibi, verilen cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için cümlelerin III - I - V - II - VI - IV şeklinde sıralanması gerekir. Baştan beşinci cümle VI. cümle olur.

CEVAP: E

13. Parçanın giriş cümlesinde "soyutlamanın nesnenin içinde yalnız bir yönünü öne çıkardığı"ndan bahsedilmiştir. Parçada "Ne var ki soyutlamalar kusurlu da olabilir." denilerek bunun kusurlu olabileceği üzerinde durulmuştur. Bu cümleyle, boşlukta verilen cümleye de bu kusurla ilgili bir yargının gelmesi gerektiğini düşünmeliyiz. Hatta parçanın son cümlesi olan "Dolayısıyla nesnenin bazı niteliklerinin seçilmesi, diğerlerinin yadsınması ya da çarpıtılması söz konusudur." yargısı da bu kusurun yanlış olduğunu yineler. Dolayısıyla seçeneklere baktığımızda C seçeneğinde verilen "Çünkü bir nesneyi bu şekilde algılamak, kimi yönlerini algılayamamak anlamına gelir." cümlesinin parçada verilen boşluğa getirilmesi gerektiğini görürüz.

CEVAP: C

14. Parçanın ilk üç cümlesinde "edebiyat söyleşilerinin parçayı yazan için ne anlama geldiği" üzerinde durulduğunu görüyoruz. Ancak III numarayla verilen "Yazarlarla röportaj yaptığımdan bu yana yazarları ikiye ayırıyorum: konuşmak için yazanlar ve konuşamadığı ya da konuşmayı tercih etmediği için yazanlar." cümlesinde konu değişmiş, "edebiyat söyleşilerini" neden önemsediğini anlatmayı bırakmış, "yazarları yazma eylemlerine göre kategorilendirmesi" anlatılmıştır. Devam eden cümlelerde de bu ayrımlara göre düşünceler sıralanmıştır. Bu yüzden parça, iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf III numaralı cümleyle başlar.

CEVAP: B

15. Parçanın ilk dört cümlesinde "sera etkisine neden gazlar ve yakıtlar" üzerinde durulduğunu görürüz. Ancak V numarayla verilen cümlede "Eğer sera gazları olmasaydı gündüz güneşten gelen ışınlar dünyayı aşırı derecede ısıtır, geceleri de dondurucu soğuklar olurdu." cümlesinde ise "sera gazı olmasaydı neler olurdu" üzerinde durulmuş, parçanın anlam akışı bozulmuştur.

CEVAP: E

1. Sağ ve sol beyni yöneten ön beyindir. (I) Beynin sol lobu mantıksal süreçlerden, sağ lobu duygusal süreçlerden, ön kısmı da bunları eyleme dönüştürmekten sorumludur. (II) Duygularımızı düşüncelerimize eklediğimizde inanç olur. (III) Ama inanmak tek başına yeterli değildir. (IV) Bunun eyleme dökülmesi gerekir. (V) Bir noktadan sonra eyleme geçmesi de yetmez, eylemin devamlılıkla alışkanlığa çevrilmesi lüzumu doğar.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Osmanlıda "hırs-ı piri" diye bir deyim vardır. "Yaşlı hırsı" anlamına gelir. Çünkü yaşı ilerledikçe hırsı artan, dünya malına ve değerlerine daha sıkı sarılan insanlara rastlanır sık sık. Oysa ihtiras, gençlik döneminde kalmalıdır. Çünkü insan kendini ispat etmek, bu dünyada bir yer tuttuğunu kanıtlamak ihtiyacıyla kıvranır. Bu dürtü onu bazı aşırılıklar, sivrilikler yapmaya da iter. Bunu anlamak mümkündür. Ama insan ----. Çünkü artık yarışta değil, jüridedir. Altın değil sarraftır. Değerlendirilen değil, değerlendirendir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki sözlerden hangisi getirilmelidir?

A) yaşlandıkça olgunlaşmalı, yeni yetme bir genç gibi kendini ispat etme çabasından vazgeçmeli
B) bu dürtünün kendini daha da geliştirmek için işe yaradığını bilmeli
C) hiçbir zaman kendi hırsının sınırını bilemez, hep daha fazla şey yapmak ister
D) hep kendinin yetersiz olduğunu düşünür ve sürekli kendini yenilemek ister
E) bu sivriliklerle, aşırılıklarla gençlere hep tepeden bakmak eğilimi içinde olmamalıdır.

3. **Aşağıdakilerden hangisi bir parçanın giriş cümlesi olabilir?**

A) Bahçe parmaklıklarından sarkan çiçekler de etrafa keskin kokularını saçıyordu.
B) Oysa denemenin şiirden daha az özen gösterilerek oluşturulduğunu düşünmek yanlıştır.
C) Günümüzde insanlar popüler kitapların peşine takılmak yerine sevdikleri yazarların peşinden gidiyor.
D) Daha ileri giderek bunun rahatlamaktan da öte bir ihtiyaç olduğunu düşünürüm.
E) Neticede sanat da insan ruhunun terbiye edilmesi için uğraşmıyor mu?

4. I. Kitapta anlatılan olaylara yazar ya doğum yeri olan Nevşehir'de ya da oranın köylerinde tanıklık etmiş.
II. Yazarın "Peri Gazozu" kitabında anlatılanlar gerçektir.
III. Ancak kimi köy ve kişi isimlerini tepki alırım korkusuyla değiştirmiş.
IV. Doğrusu, kitabı okuyunca yazar böyle yapmakla iyi etmiş diyoruz.
V. Çünkü böylece, bizim bu olayları yalnız bir yere ve belli kişilere özgü görmemizi engellemiş oluyor.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) I. ve III. C) III. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

5. "Sanatın rengi sadece müzik değildir." diyor Ahmet Aslan. (I) Okuma da bir sanattır, ona göre. (II) "Bazen bir öğrenci yanıma geliyor. (III) Çok da güzel bağlama çalıyor çalmasına ama neler okuduğunu sorduğumda "İlham gelmesini bekliyorum." diyor. (IV) Kitap okumaktan değil, türkü okumaktan bahsediyor. (V)

Bu parçadaki numaralanmış yerlerin hangisine "Kitap okumak seçeneği kafasında canlanmıyor bile." **cümlesi getirilebilir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

6. (I) İş stresi yaşamanın birçok sonucu bulunmaktadır. (II) Stresin neticesinde kişilerde huzursuzluk, dikkatsizlik, unutkanlık, öz güven azalması, saldırgan davranışlar, depresyon ve sigara ile alkol kullanımı ortaya çıkmaktadır. (III) Stres çağın hastalığı olarak bilinmektedir. (IV) Ayrıca kalp atışında artış, sindirim sisteminde durma, nefes almada sıklaşma, yemek yeme ve uykuda düzen bozulması gibi olumsuz sonuçları da vardır. (V) Bu nedenle çalışırken stresten uzak durulmalı ve kişinin yıpranmasının önüne geçilmelidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. (I) Tarih, olayları insanlardan soyutlayarak anlatır. (II) Oysa roman, tarihteki olayları insanlar üzerindeki etkileriyle anlatır. (III) Eğer böyle yapmazsa edebiyatın dışına çıkar. (IV) Romancı, araştırmalar yapabilir, topladığı belgelerden yararlanabilir ama sıra yazmaya gelince, işinin tarih yazmak değil, roman yazmak olduğunu unutmamalıdır. (V) Tarih yazıcılığı devlet eliyle yapılırsa bazı olaylar ve durumlar yanlı yazılabilir. (VI) Bu da gerçeği çarpıtmak, gelecek nesillere yanlış bilgiler vererek geçmişlerini yanlış öğrenmelerine neden olmak demektir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

8. (I) İnsanda, eritropoietin adı verilen, kırmızı kan hücrelerinin yapımından sorumlu bir madde bulunuyor. (II) Böbreği olmayan kişilerde bu madde daha az bulunuyor. (III) Böylece bakteriler bu maddeyi üretebilir hâle geliyor ve bu yolla elde edilen madde birçok kişi için yaşam kurtarıcı oluyor. (IV) Bu maddenin yapımını kontrol eden gen, bakterilere aktarılıyor. (V) Günümüzde, bu kişiler için bu madde biyoteknolojik yolla üretilebiliyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) II. ve IV. C) II. ve V. D) III. ve V. E) IV. ve V.

9. I. Yapılan bilimsel çalışmalar sonunda XVII. yüzyıl, Akıl Çağı olarak nitelenir.
II. Avrupa'da Rönesans ve Reform ile modern düşünce ortamı oluşurken akıl ön plana çıkmaya başladı ve bilimsel çalışmalara hız verildi.
III. Bu çağdaki çalışmalar, Avrupa'da sanayinin hızla gelişmesini sağlamıştır.
IV. Gelişen sanayi bir sonraki yüzyılda yaşanacak olan Sanayi Devrimi'nin de zeminini hazırlamıştır.
V. Sanayisi gelişen Avrupa devletleri, dünya siyasetinde daha çok sözü geçen bir güç hâline geldi.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

10. Trende bir yabancıyla baş başa geçirdiğimiz bir ya da iki gece, uzun yılları kapsayan bir yaşam diliminin bütün aşamalarını içerebilir. Yolculuğun başında düşman olarak gördüğümüz yabancı, yolculuğun sonunda çoğu kez eski bir dosttur. ---- . Daha da garibi, bir iki gün önceki yabancılığımızda ne kadar içtensek, bu sevgi ve bağlılığımızda da o kadar içten oluruz.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) O ana kadar ne yaşadıysak o yolcukta paylaşır, belki de en büyük sırlarımızı veririz birbirimize
B) Ön yargıyla yaklaştığımız insanlarla bir hayata sığacak paylaşımlarımız olur
C) Belki çoğuyla yıllarca görüşür, kıskanılası dostluklar ediniriz
D) Kimi zaman da başlarda çok sevdiğimiz bu yol arkadaşımızdan bir an önce kurtulmak ister, yolculuğun son bulmasını dileriz
E) Kimi zaman, başlangıçta değil konuşmak, birbirimize bile bakmazken ayrılık anında kucaklaşırız, birbirimize adresler, randevular veririz

11. (I) Bizim seviyemize uymayan, aile terbiyesi almamış çocuklarla görüşmem yasaktı. (II) Okul birincisi, kendini beğenmiş, silik bir aile kızıydım sınıf arkadaşlarımın gözünde. (III) Bunun için de beni aralarına almayı pek istemezlerdi. (IV) Ben de derslerden sonra doğruca eve gitmeyi istemiyordum. (V) İskelede ya da dondurmacının önünde oyalanıyordum, sınıf arkadaşlarıma katılmaya çalışıyordum.

Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine "Herkes kendi seviyesine uygun arkadaşlar bulmalı, derdi babam sık sık." **sözü getirilebilir?**

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. (I) Pek çok kitabın kapağında yazarın adı kitabın adından daha büyük yazılıyor artık. (II) Pazarlama stratejisi bu, anlıyorum. (III) Yayın dünyasında marka oluşturmaktan söz ediliyor. (IV) Oysa nitelikle edebiyat ve marka yan yana gelemez, marka ekonominin kavramıdır. (V) Bir kitap istediği kadar derin bir edebiyat içersin, her kitabın ekonomik bir karşılığı vardır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. Ödül, yazarın sanat yaşamını ikiye ayıramaz. Yani "ödülden önce" ve "ödülden sonra" diye yazar için iki ayrı dönem olamaz. Ben de ödül aldıktan sonra, daha çok okurla buluşacağımı, daha nitelikli yapıtlar vereceğimi düşünmüştüm. Ama bu olmadı, yalnızca edebiyat dünyasında biraz daha bilinir oldum o kadar. Yine de ödüllere olumlu bakıyorum. Çünkü ödüller, ----.

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) kitap seçiminde okura yol gösterme gücüne sahiptir

B) pek çok yazarı, ödül almak için daha iyi yazmaya teşvik eder

C) yazarın kendinde bir baskı hissetmesine neden olur

D) daha önce duyulmamış yazarların isimlerinin duyulmasını sağlar

E) ödül veren kurumların, derneklerin sanatla haşır neşir olmasını sağlar

14. I. Fil nüfusunun azalmasındaki en önemli etken ise fil dişi için yapılan kaçak avcılık.

II. Uluslararası Doğa Koruma Birliğinin (IUCN) Afrika Fili Durum Raporu'nda açıkladığı son rakamlara göre Afrika'da yaşayan fil sayısı 415 bine geriledi.

III. Fillerin yaşam alanlarının yok olması ise bir diğer tehdit.

IV. Düzenli sayım yapılmayan arazilerde ise 117 ile 135 bin arasında ek fil nüfusunun yaşıyor olabileceği de belirtiliyor.

V. Rapor, son 10 yılda kıtadaki fil sayısının 111 bin azaldığına işaret ediyor.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan ikinci olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. (I) İzmir Alsancak'taki Arkas Sanat Merkezi, Aralık 2019 tarihine kadar "Anadolu Seyahatleri - XIX. Yüzyıl" sergisine ev sahipliği yapıyor. (II) Sergi arkeologlardan sosyologlara, tarihçilerden ressamlara birçok Batılı gezginin arkalarında bıraktığı belgeleri günümüze taşıyor ve ziyaretçilerini XIX. yüzyıldaki Anadolu'ya götürüyor. (III) XIX. yüzyıl Anadolu'sunda sanat anlayışının, sanata bakış açısının en üst düzeye geldiğini biliyoruz. (IV) Ziyaretçiler için sergide Anadolu'nun dört bir köşesinden haritalar, tablolar, gravürler, fotoğraflar, çeşitli belgeler buluyor. (V) Yaklaşık 300 eserin yer aldığı sergide Arkas Koleksiyonu'nun yanında Le Blanc Belediye Kütüphanesi, Lyon Belediye Kütüphanesi, Fransa Millî Kütüphanesi, Louvre Müzesi koleksiyonlarından parçalar teşhir ediliyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Parçada numaralanmamış ilk cümlede ve numaralanmış I. cümlede beynin bölümleri ve işlevleri hakkında bilgi verildiğini görüyoruz. II numarayla verilen "Duygularımızı düşüncelerimize eklediğimizde inanç olur." cümlesinden itibaren de inancın etkisinden ve bunun eyleme dökülmesinden bahsedildiğini, parçadaki bakış açısının değiştiğini görürüz. Dolayısıyla parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf, II. cümleyle başlar.

CEVAP: B

2. Parçada boşluk doldurma sorularında önce metinde verilmek istenen anlamı, mesajı, ana fikri iyi tespit etmeliyiz. Bunun için de parçanın tamamını okumalıyız ancak boş bırakılan yerin öncesinde ve sonrasında verilen cümleleri daha dikkatli okumalıyız. Çünkü boşluğa gelecek cümle, hem anlam hem de yapı bakımından bu cümleleri birbirine köprü gibi bağlamalı, kopukluklar oluşmasına meydan vermemelidir. "Ama, fakat, ancak, ne var ki" gibi bağlaçlar kendinden önce verilen yargıya karşı çıkan, zıt görüş dile getiren ifadeler içerir.

Bu bağlamda parçadaki "Ama insan..." sözü, kendinden önce verilen yargılara tezat bir düşünceyi içeren cümlenin gelmesi gerektiğini gösterir. Hatta sonraki "Çünkü artık yarışta değil, jüridedir. Altın değil sarraftır. Değerlendirilen değil değerlendirendir." sözü de boşluğa gelecek cümlenin gerekçesidir.

Dolayısıyla anlamdan da yola çıkarak parçada verilen boşluğa "yaşlandıkça olgunlaşmalı, yeni yetme bir genç gibi kendini ispat etme çabasından vazgeçmeli" sözü getirilmelidir.

CEVAP: A

3. **HATIRLAYALIM**

- Giriş cümlesi, paragrafın konusunun ve yazarın bu konuyu bakış açısının sınırını çözmeye yarar.
- Giriş cümlesi, kendinden sonra gelen cümlelerle anlam ve yapı yönündün ortak noktalar, anahtar kelimeler, çağrışım unsurları içerir.
- Kendinden önce bir yargı bulunmayacağı için cümle başı bağlayıcılar (ama, fakat, oysa, mademki, tabii ki, çünkü vs.) ve bir sözcüğü hatırlatmaya yarayan "bu, şu, o; bunları, bunlardan, onları..." sıfat ya da zamirleri barındırmaz.

Buna göre, seçeneklere baktığımızda A seçeneğinde verilen cümlede "başka çiçekler gibi bahçe demirlerinden sarkan çiçekler de etrafa keskin kokuları saçıyor."anlamı vardır. Yani cümledeki "de" bağlacı kendinden önce bir cümle olduğunu hissettirir.

Hiçbir paragraf B'de olduğu gibi "oysa", D'de olduğu gibi "daha ileri giderek", E'de olduğu gibi "neticede" diye başlamaz. Bu cümleler olsa olsa parçanın gelişme ya da sonuç cümlesinde olur.

Ancak C seçeneğinde verilen cümle anlam ve yapı itibarıyla parçanın giriş cümlesinde yer alabilir ve devam eden cümlelerde geliştirilebilir.

CEVAP: C

4. **HATIRLAYALIM**

- Paragraf oluşturma ya da yer değiştirme sorularında önce paragrafın giriş cümlesi olmaya uygun cümleyi belirlemeliyiz. Çünkü o giriş cümlesinden yola çıkarak anlam akışı ilerler.
- Buna göre, genel, detaylandırılabilir bir cümlenin giriş cümlesinde olması gerekir.
- Kendinden önce başka bir cümle olduğunu hissettirmemesi gerekir. Böylece diğer cümlelerle bir zincir oluşturmalıdır.

I numarayla verilen cümledeki "kitapta anlatılan" sözü, "hangi kitapta?" diye sormamızı sağlar, yani öncesinde başka bir cümle olması gerektiğini gösterir. O hâlde I. cümlenin yeri değişecek, diyebiliriz. (Bu doğrultuda seçeneklerden C, D ve E'yi eleyebiliriz.) II numarayla verilen cümle, paragrafın giriş cümlesi olmaya uygundur. Kitabın ismini de veriyor, genel bir yargı da içeriyor. O hâlde parçayı tekrar oluşturalım:

"Yazarın **"Peri Gazozu" kitabında** anlatılanlar gerçektir. **Kitapta** anlatılan olaylara yazar ya doğum yeri olan Nevşehir'de ya da oranın **köylerinde tanıklık etmiş**. Ancak kimi **köy ve isimleri** tepki alırım korkusuyla değiştirmiş. Doğrusu, kitabı okuyunca yazar böyle yapmakla iyi etmiş diyoruz. Çünkü böylece, bizim bu olayları yalnız bir yere ve belli kişilere özgü görmemizi engellemiş oluyor."

CEVAP: A

5. Parçada verilen cümleleri dikkatle okuduğumuzda bir diyalog yaşayan Ahmet Aslan'ın yaşadığı diyalogdan sonraki düşüncesi olan "Kitap okumak seçeneği kafasında canlanmıyor bile." cümlesini uygun olan yere getirmemiz istendiği görülür. Anahtar kelime "kitap okumak" sözüdür. "okumakla" kastedilenin "kitap okumak" olduğunu "türkü okuma"yı kastetmediğini IV numarayla verilen "Kitap okumaktan değil, türkü okumaktan bahsediyor." yargısından anlıyoruz. Dolayısıyla soru kökünde verilen cümle, V. numarayla verilen yere getirilirse anlam akışı devam etmiş olur.

CEVAP: E

6. Parçayı okuduğumuzda genel olarak ele alınan konunun "iş stresinin zararları" olduğunu görürüz. Parçada iş stresinin hem ruhsal hem de fiziksel zararları olduğu açıklanmış ve örneklenmiştir. Ancak parçanın III. cümlesinde "Stres çağın hastalığı olarak bilinmektedir." denilerek parçadaki konunun ve bakış açısının dışına çıkılmış, iş stresinden ziyade stresin çağın hastalığı olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla parçadaki düşüncenin akışı bozulmuştur.

CEVAP: C

7. **HATIRLAYALIM**

- Her paragraf bir konu ya da bir bakış açısı etrafında oluşur.
- Yazar, yeni bir konuya ya da aynı konunun farklı bir bakış açısına geçmek isterse yeni bir paragrafa geçmelidir.
- Bu tarz sorularda her cümlede geçen ana düşünceyi, bakış açısını bir iki kelimeyle belirleyebilirsiniz.
- Daha sonra birbirini takip eden cümlelerde aynı konu, aynı bakış açısı işlenmişse gruplama yapıp yeni bir konuya geçilen paragrafı tespit etmelisiniz.

Buna göre parçaya baktığımızda ilk dört cümlede "roman yazarken tarihten yararlanılabileceğini ama yazarın işinin tarih yazıcılığı olmadığı için bu ayrıma vararak, hassas davranarak, insanları da işin içine katarak yazması gerektiğini" anlattığını görürüz. Ancak V numarayla verilen "Tarih yazıcılığı devlet eliyle yapılırsa bazı olaylar ve durumlar yanlı yazılabilir." cümlesinden itibaren ele alınan konu değişiyor ve "tarih yazıcılığında devletin rolü"ne geçiliyor. Dolayısıyla bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf V. cümleyle başlar.

CEVAP: D

8. Parçayı dikkatle okuduğumuzda ilk iki cümlenin anlamca birbirine bağladığını ve yer değiştirmemesi gerektiğini görürüz. Ancak III. cümlede "Böylece bakteriler bu maddeyi üretebilir hâle geliyor..." diyerek kendinden önce "bakterilerin bir maddeyi üretmesinin sonucuna" değindiğini gösteriyor. Oysa kendinden önceki cümlede böyle bir yargı yok. Bu yargı IV. cümlede vardır. Bu yüzden de III. cümlenin IV. cümleden sonra gelmesi gerekir. V. cümlede de yapılacak çalışmanın başlangıcı belirtildiği için bu cümlenin de II. cümleden sonra gelmesi gerekir. Yani kısaca, III ve V numaralı cümleler yer değiştirmelidir.

CEVAP: D

9. Numaralanmış cümleleri okuduğumuzda parçanın giriş cümlesi olmaya müsait cümlelerin I, II ve V numaralı cümleler olduğunu görürüz. Ancak I. cümleyle II. cümlenin anlam bağı itibarıyla cümlede yer değiştirmesi gerektiğini görürüz. Çünkü önce "bilimsel çalışmalara nerede ve neden hız verildiği" anlatılır sonra "bu çalışmaların sonunda XVII. yüzyılın hangi adla nitelendiği" verilir. Hatta III. cümlede "bu çağdaki çalışmalar" sözü, kendinden hemen önceki cümlede "çağ" ifadesinin geçmesini gerekli kılar. Dolayısıyla I ve II numaralı cümlelerin yer değiştirmesi gerekir. III-IV-V numarayla verilen cümlelerde işlenen konular, anlam bağı ile birbirine bağlanır, araya başka bir cümle almaya gerek yoktur.

CEVAP: A

10. Parçada anlatılanlardan yola çıkarak boş bırakılan yere "tren yolculuğunda edinilen dostluklarla ilgili olumlu duyguları" içeren bir yargının getirilmesi gerektiğini görürüz. Çünkü parçanın son cümlesi olan "Daha da garibi, bir iki gün önceki kinimizde ne kadar içtensek, bu sevgi ve bağlılığımızda da o kadar içten oluruz." sözü, öncesinde hiç tanımadığımız bir insanla kurduğumuz dostluğun olumlu yanlarını vermeye başlamasını gerekli kılar. Bu da A, B, C ve E seçeneklerinde verilen cümlelerle anlamca örtüşür. Ancak D seçeneğinde verilen "Kimi zaman da başlarda çok sevdiğimiz bu yol arkadaşımızdan bir an önce kurtulmak ister, yolculuğun son bulmasını dileriz." cümlesinde olumsuz bir durum verilmiştir. Bu da parçanın hem son cümlesiyle hem de boşluktan önceki cümleyle uyuşmaz.

CEVAP: D

11. Soru kökünde verilen cümledeki "kendi seviyesine uygun arkadaşlar bulmalı" sözü bizim için anahtar kelimedir. Parçada verilen "Bizim seviyemize uymayan, aile terbiyesi almamış çocuklarla görüşmem yasaktı." sözü de kendinden önce verilen bir yargının sonucu olduğunu gösterir. Dolayısıyla soru kökünde verilen cümle "Bizim seviyemize uymayan, aile terbiyesi almamış çocuklarla görüşmem yasaktı." cümlesinin gerekçesi olmalı ve I numaralı yere getirilmelidir.

CEVAP: A

12. Parçanın ilk dört cümlesinde "yazarın adının eserin adından öne çıkmasının, markaya dönüşmesinin" yanlışlığından söz edildiğini görüyoruz. Bu düşünce parçanın ilk dört cümlesinde anlam akışı sağlanarak verilmiştir. Ancak V. cümlede konu değişmiş, "her kitabın ne olursa olsun bir ekonomik karşılığı" olacağından bahsedilmiştir. Dolayısıyla parçanın düşünce akışı V. cümlede bozulmuştur.

CEVAP: E

13. Parçadaki "Ben de ödül aldıktan sonra, daha çok okurla buluşacağımı, daha nitelikli yapıtlar vereceğimi düşünmüştüm. Ama bu olmadı, yalnızca edebiyat dünyasında biraz daha bilinir oldum o kadar. Yine de ödüllere olumlu bakıyorum." sözleri dikkate alındığında konuşan kişinin "ödül almasıyla sadece edebiyat dünyasında tanındığını ama yine de ödüllere olumlu baktığını" dile getirdiğini görürüz. Bu olumlu bakışın gerekçesi olarak verilen boşluğa olumlu duygular ve düşünceler barındırdığı için A, B, D ve E seçeneklerinde verilen yargılar getirilebilir ancak C seçeneğinde verilen "yazarın kendinde bir baskı hissetmesine neden olur" sözü, olumsuzdur. Bu yüzden verilen boşluğa C seçeneğinde verilen söz getirilemez.

CEVAP: C

14. Numaralanmış cümlelerde yapılan bir araştırma sonucu ortaya konan raporla ilgili veriler görüyoruz. Buna göre verilen cümleler "raporun tanıtılması -raporun içeriği- nedenleri" art arda sıralanacak şekilde dizilmelidir.

Paragraf, raporun tanıtımı ve içeriğini içeren II numaralı cümleyle başlar, V ve IV numaralı cümlelerle devam eder. Daha sonra sayının azalmasını anlatan I ve III numaralı cümlelerle devam eder:

(II) Uluslararası Doğa Koruma Birliğinin (IUCN) **Afrika Fili Durum Raporu'nda** açıkladığı son rakamlara göre Afrika'da yaşayan fil sayısı 415 bine geriledi. (V) **Rapor**, son 10 yılda kıtadaki fil sayısının 111 bin azaldığına işaret ediyor. (IV) Düzenli sayım yapılmayan **arazilerde ise** 117 ile 135 bin arasında ek fil nüfusunun yaşıyor olabileceği de belirtiliyor. (I) Fil nüfusunun azalmasındaki **en önemli etken ise fil dişi için yapılan kaçak avcılık.** (III) Fillerin yaşam alanlarının **yok olması ise bir diğer tehdit.**

Köprü görevindeki kelimeler koyu dizilmiştir.

Görüldüğü gibi numaralanmış cümleler II - V - IV - I - III şeklinde sıralanmalıdır. Baştan ikinci cümle, V. cümledir.

CEVAP: E

15. Parçada I ve II numarayla verilen cümleleri okuduğumuzda "İzmir'de açılan bir serginin içeriği" hakkında bilgi verildiğini görüyoruz. Ancak parçada III numarayla verilen cümlede konu değişmiş, "sergiyle ilgili bilgiler" verilme bırakılmış, "XIX. yüzyıl Anadolu'sundaki sanat anlayışından, sanata bakış açısından" bahsedilmiştir. IV. cümlede ise tekrar sergiyle ilgili detaylar anlatılmaya devam edilmiştir. Dolayısıyla parçanın anlam akışını III. cümlenin bozduğunu söyleyebiliriz.

CEVAP: C

1. (I) Son yıllarda yapılan araştırmalar, IQ'nun hayattaki başarıya katkısının %10'dan fazla olmadığını göstermektedir. (II) Yüksek IQ; başarının, prestijin veya mutlu bir yaşamın garantisi olmadığı hâlde, okullarımızda ve kültürümüzde akademik yetkinlik hâlâ ön planda tutulmakta; günlük hayatımızda büyük önem taşıyan sosyal ve duygusal becerilerin geliştirilmesi ihmal edilmektedir. (III) Duygusal ve sosyal kapasitesi yüksek kişiler yani, duygularını iyi bilen, onları kontrol edebilen, başkalarının duygularını anlayan ve bunları ustalıkla idare edebilenler, hayatlarının gerek özel gerekse mesleki alanlarında daha avantajlı bir konuma geçerler. (IV) Duygusal ve sosyal becerileri gelişmiş insanlar hayatta daha mutlu ve üretken oluyorlar. (V) Duygularını kontrol edemeyen kişiler ise, net düşünebilme ve işlerine konsantre olabilme yeteneklerini engelleyen içsel bir mücadeleye giriyorlar. (VI) Bu mücadelenin sonunda da daha çok kendilerini haklı, hayatı suçlu bulup saldırganlaşıyorlar.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerden hangisiyle başlar?

A) II. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

2. Attila İlhan yolda yürürken de şiir yazardı. Kimilerine biraz garip gelecek ama o, yolda yürürken mısralar düşünür, sonra da onların olgunlaştıklarına inandığı zaman onları hemen bir kâğıda not ederdi. Son kitabını yayımlayacaktık. Kitap hazır gibiydi fakat bir türlü müsveddeleri vermiyordu. "Bitmedi." diyordu. Biliyordum, ----. Aylar, aylar sonunda o tek sözcüğü de buldu, boş kalan yerine oturttu ve kitap, doğuma hazır olgunluğa erişti. Ancak o zaman yayımlayabildik.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki sözlerden hangisi getirilmelidir?

A) onun beynindeki kitapta bitmeyen yalnızca bir mısraydı, hatta o mısranın da bir sözcüğü noksandı

B) titizlikle çalışıyor, her kelimeyi ayrı ayrı irdeliyor; kitabın hazır hâle gelmesini istiyordu

C) hiçbir şair için kitabı bitmemiştir, hep eksik bir anlam, sözcük vardır

D) bitmeyecekti de, bir sonraki kitabında hep o eksikliğin peşine düşecekti

E) onun gibi usta bir şair için şiirleriyle vedalaşması zordu ama gerekliydi de

3. Benim yaşımda bir emekli dostum var. Uzun zamandır gözlemliyorum, hayata daha neşeli bakar oldu son zamanlarda. Hatta bir şey dikkatimi çekmişti de "Niçin kendi yaşındaki arkadaşlarınla değil, daha genç insanlarla oturup kalkıyorsun?" diye sormuştum. Tebessüm ederek kısa bir süre düşünüp şöyle demişti: "Yaşıtlarımla birlikte olmak istemiyorum, hatta fark etmişsindir, bazen onları atlatıyorum. Çünkü sürekli olarak hastalıklarından ya da ölen dostlarımızdan söz ederek insanın içini karartıyorlar. ---- ."

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre getirilebilecek en uygun cümle aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bu karartmalar benim hayattan soğumama, ölümü daha da düşünmeme neden oluyor

B) Sanki kendileri hiç ölmeyecekmiş gibi sürekli başkalarını konuşuyorlar

C) Oysa bu yaşımıza rağmen, hayatta insanın içini aydınlatacak o kadar çok şey var ki

D) Bugünlerde kendimi daha çok dinlemek, anılarımı tazelemek, geçmişimle hesaplaşmak istiyorum

E) Bence yaşlılık; geçmişle hesaplaşmayı bir kenara bırakıp hayatın tadını çıkarmaktır

4. (I) Moğolistan'da, İskit Dönemi'nde yaşamış bir savaşçıya ait mumya bulundu. (II) Mumya, Altay Dağlarındaki 2600 metre yükseklikte kurgan türü bir mezarda ortaya çıktı. (III) Araştırma için Alman, Rus ve Moğol bilim adamları bir araya geldiler. (IV) Kurgan türü mezarların Altay Dağlarındaki Pazırık kültürüne ait olduğu düşünülüyor. (V) Bu kültürün izlerini, Moğolistan, Çin ve Rusya üçgenindeki Altay Dağlarında yaygın olarak görmek mümkün.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. I. İnsanların tükettiği fosil yakıtların yanması sırasında havaya kükürtdioksit, karbondioksit ve azotdioksit içeren zehirli gazlar yayılır.

II. Bu asidik bileşiklerin yağmur, çiy, kar ve dolu olarak yeryüzüne ulaşmasına asit yağmuru denir.

III. Bu gazlar havadaki su buharıyla tepkimeye girerek sülfürik asit, karbonik asit ve nitrik asit gibi bileşiklere dönüşürler.

IV. Günümüzde neredeyse tüm yağış olaylarında asit bulunmaktadır.

V. pH değeri 5,6'nın altında çıkan yağmurun asit yağmuru olduğuna dikkat çekelim.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve IV. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve V. E) IV. ve V.

6. I. Bu dönemde Avrupa'ya ulaşan Türk kumaşları büyük beğeni toplar.

II. 1980'li yıllara gelindiğinde MKE'nin ürettiği yerli dokuma tezgâhları öncelikle kamu işletmelerinde göze çarpar.

III. Cumhuriyet Dönemi'yle, 1930'lu yıllarda ülkede ilk kurulan endüstri dalı tekstil olur ve önce kamu daha sonra özel sektör firmaları iplik, dokuma ve terbiye işletmeleri kurarlar.

IV. Türkiye'deki tekstil üretimi Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş Dönemi'ne hatta Selçuklu Dönemi'ne kadar uzanır.

V. Ancak, Endüstri Devrimi'ni tamamlayan Avrupa karşısında yalnızca tekstilde değil, diğer sektörlerde de ülkenin rekabet gücü azalır ve diğer sektörlerle birlikte tekstil sektörü de gerileme sürecine girer.

Yukarıdaki numaralanmış cümleler anlamlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralandığında hangisi baştan üçüncü olur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. (I) Hümanizm akımı, XVI. yüzyılda, Floransa merkez olmak üzere İtalya'da doğdu. (II) Bu akımın en belirgin özelliği, bütün dışa vurumları ve kazanımlarıyla insanı konu edinmesiydi. (III) Hümanistler aritmetik ve geometriyi de beşerî bilimler arasına kattılar. (IV) Hümanizm, yitik insan ruhunun ve bilgeliğinin yeniden doğmasına umut bağlamıştı. (V) Bunun yolu da İlk Çağ'ın Yunan ve Roma uygarlıklarını ve bu uygarlıkların değerlerini yeniden keşfedip benimsemekten geçiyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

8. I. Süngerlerin çok büyük bir bölümü denizlerde, geri kalanları da tatlı sularda yaşar.
II. Denizlerin ve tatlı suların hemen hemen her derinliğinde çeşitli büyüklüklerde süngerlere rastlamak mümkündür.
III. Yalnızca birkaç santimetre büyüklükte olanların yanı sıra, iki metre boyunda olan süngerler de vardır.
IV. Bu organlardan yoksun olmaları ve hiç yer değiştirmiyormuş gibi görünmeleri nedeniyle, uzun yıllar bitki sanılmıştır süngerler.
V. Yüz milyonlarca yıl değişmeden kalmış olan bu canlılarda sinir sistemi, kalp, beyin ve ciğer gibi organlar bulunmaz.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve II. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

9. Baalbek, Bekaa Vadisi'nde deniz seviyesinden 1200 metre yükseklikte kurulmuştu. Güneş Tanrısı Helios Tapınağı'nın burada olması nedeniyle Helenistik Dönem'de Heliopolis diye adlandırılmıştı. İmparator Augustus Dönemi'nden itibaren Roma kolonisi olan kent, en görkemli dönemini MS 2-3. yüzyıllarda yaşamıştı. Daha sonra, sırasıyla Arapların, Selçukluların, Eyyûbilerin, kısa bir Moğol istilasının ardından Memluklerin denetimine geçen kent, 1517'de Osmanlılar tarafından ele geçirildi.

Bu parçada Baalbek'le ilgili olarak aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

A) Helenistik Dönem'de hangi tapınak bulunmaktaydı?
B) Hangi uygarlıklar tarafından ele geçirilmiştir?
C) En parlak dönemini ne zaman yaşamıştır?
D) Nerede ve hangi yükseklikte bulunmaktadır?
E) Şimdiki durumu nasıldır?

10. I. Genellikle Çinlilere ve Japonlara "çekik gözlü" deniyor ama Orta Asya ile Güneydoğu Asya halklarının ve Eskimoların da gözleri çekiktir.
II. Bir teoriye göre bu kıvrım, gözleri yoğun kar tabakasının gözü kamaştıran ışığından korumak için bu şekilde gelişmiştir.
III. Çekik gözlü olarak nitelendirilen ırklarda gözkapağının ikinci kıvrımı gözün üstüne daha çok inmiştir.
IV. Aslında, her ırkın göz yapısı aynıdır; bu farkı yaratan yalnızca göz kapaklarıdır.
V. Her ne kadar Çin'de yoğun kar yağışı olmuyorsa da Çinlilerin atalarının Buzul Çağı'nda kuzeyde yaşadıkları, daha sonra güneye indikleri ispatlanmıştır.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesi için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

A) I. ve III. B) II. ve III. C) II. ve IV. D) III. ve IV. E) IV. ve V.

11. (I) Yazar, "Kayıp Kitaplar Kitabı" adlı yapıtında tarih boyunca yakılmış, kaybedilmiş, bitirilmeden bırakılmış ya da yazarının ölümüyle yarım kalmış, asla sahip olamayacağımız kitapları ortaya çıkarıp tanıtmaya çalışıyor. (II) Yani bir kitabın başına gelebilecek en kötü şeylerin öykülerini anlatıyor. (III) Bu kitabın, "Alternatif bir yazın tarihi, varsayımsal bir kütüphane ve 'Neler olabilirdi' üzerine bir ağıt" olduğunu belirtiyor. (IV) Shakespeare'den Sylvia Plath'a, Homer'den Hemingway'e, Sappho'dan Flaubert'e kadar sekseni aşkın yazarı ele alıyor. (V) Dante'nin otuz yıl üzerinde çalıştığı şiirinin son üç kıtasının uzun bir süre bulunamadığı biliniyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

12. Anadolu, tarih boyunca büyük ve güçlü toplumlara ev sahipliği yapmıştır. Bu yüzden ülkemiz, biz her kadar umursamasak da, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girebilecek doğal ve tarihî güzellikler açısından çok zengindir. Ne var ki bu listeye Türkiye'den bugüne kadar yalnızca dokuz yer kabul edildi. Böyle bir listede daha fazla doğal ve tarihî güzelliğimizle yer alabilmek bizim elimizde; ---- . Türkiye'yi listede hak ettiği sıraya taşımanın o denli zor olmadığını göreceğiz.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki sözlerden hangisi getirilmelidir?

A) hangi ülkelerin hangi yapıtlarla listede yer aldığını öğrenirsek
B) bunun için geçmişimizle olan bağımızı kuvvetlendirebilirsek
C) gelecek kuşaklara bu köklü geçmişi aktarabilirsek
D) doğal ve tarihî dokumuza bilinçli olarak sahip çıkıp bu konuda boş vermişlikten kurtulursak
E) turizm reklamlarına daha fazla ödenek ayırırsak

13. Antik Çağ'da tiyatrolar kent nüfusunun %10 - 20'sini alacak büyüklükte yapılıyordu. Sanayi Devrimi ancak büyük bir düşünsel değişim sürecinden sonra gerçekleşmişti. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avusturyalıların onarılmasını istedikleri ilk yapı, opera binası olmuştu. Bugün gelişmiş ülkeler arasında yer alan İngiltere'de kütüphanelere üye olma oranı %50'nin üzerinde. Bütün bunlar, ---- .

Bu parçanın sonuna düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) kültürel yaşamın, dün olduğu gibi bugün de toplumsal değişme ve kalkınmanın en önemli yanını oluşturduğunu ortaya koyuyor
B) gelişme ve değişmenin ekonomik kalkınmayla gerçekleşeceğini gösteriyor
C) ulusal gelirin büyük bir kısmını sanata ayırmak gerektiğini ortaya koyuyor
D) o dönemlerdeki kültürel yaşamın bireyler üzerindeki etkileri hakkında bize bilgi veriyor
E) bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle kültüre daha az önem verildiğini kanıtlıyor

14. (I) Moulin Rouge adlı kabare, Paris'in Montmartre semtinde 1889 yılında hizmete girmiş. (II) Ünlü kabarenin ilk yıllardaki gösterilerinde normal hayatlarında aşçılık, temizlikçilik, bahçıvanlık yapıp gece dans eden amatörler sahneye çıkarmış. (III) Bu amatör dansçıların fırfırlı etekleriyle yaptıkları dansa, önceleri "Quadrille" adı verilmiş. (IV) Paris'in bilinen en eski kabaresi olan Moulin Rouge, bulunduğu semtin simgelerinden biri olmuş. (V) Ancak Charles Morton adında bir İngiliz'in bu dansı "Fransız Kankan"ı olarak adlandırması üzerine tüm dünyada bu adla anılmaya başlamış.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

15. Klasik müzik, önceleri dar bir seçkinler çevresine hitap ediyordu. Barok konser salonlarına, gösterişli opera binalarına hapsolmuş olmasının nedeni bu seçkinler kitlesiydi. ---- Önce plakların, sonra kaset ve CD'lerin ortaya çıkması, radyo ve televizyonlarda konserlerin yayınlanması bu müziğin hemen hemen her yere ve herkese ulaşmasını sağladı.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki sözlerden hangisi getirilmelidir?

A) Bu salon ve binaların yapımında, seslerin daha iyi duyulmasını sağlayan akustiğe büyük önem veriliyordu.

B) Seçkinlere müzik dinleme alışkanlığını kazandırmak çok zordu.

C) Halk müziği de klasik müzik kadar yaygındı.

D) Yerel sanatçıların müzikleri, bu zengin topluluğa giremediği için yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

E) Son yüzyılda teknolojideki gelişmeler, klasik müziğin geniş kitlelere yayılmasına ortam hazırladı.

1. Parçaya baktığımızda I ve II numaralı cümlelerde IQ'nun hayattaki başarıya etkisinden söz edildiğini görürüz. Ancak III numaralı cümleden itibaren duygusal ve sosyal kapasitesi yüksek kişilerin özelliklerinden, kendilerini ve hayatı kontrol etme düzeylerinden bahsettiklerini görürüz. Bu yüzden bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf III numaralı cümleyle başlar.

CEVAP: B

2. Parçada anlatılanlara baktığımızda "Attila İlhan'ın bir tek sözcük için, o sözcüğün şiirdeki önemini bilmesinden dolayı, şiir kitabını teslim etmediğinin" anlatıldığını görüyoruz. Özellikle parçadaki "Kimilerine biraz garip gelecek ama o, yolda yürürken mısralar düşünür, sonra da onların olgunlaştıklarına inandığı zaman hemen bir kâğıda not ederdi." ve "Aylar, aylar sonunda **o tek sözcüğü de buldu**, boş kalan yerine oturttu ve kitap, doğuma hazır olgunluğa erişti." sözleri dikkate alındığında boş bırakılan yere A seçeneğinde verilen "onun beynindeki kitapta bitmeyen yalnızca bir mısraydı, hatta o mısranın da bir sözcüğü noksandı" sözün getirilmesi gerektiği görülür.

CEVAP: A

3. Parçada anlatılanlara baktığımızda "orta yaşlarında olan bir kimsenin son zamanlarda gençlerle sıkça vakit geçirmesinden dolayı yaşadığı olumlu değişimi fark eden bir dostuyla yaptığı diyalog"un anlatıldığını görüyoruz. Parçada konuşan kişi, yaşlıların sürekli olumsuz şeylerden bahsettiği için onlardan kaçtığını oysa hayatın devam ettiğini, olumlu düşündüğünü verdiğini görüyoruz. Bu düşünceyi parçadaki "Uzun zamandır gözlemliyorum, hayata **daha neşeli** bakar oldu son zamanlarda." sözlerinden anlıyoruz. Dolayısıyla parçada verilen boşluğa C seçeneğinde verilen "Oysa bu yaşımıza rağmen, **hayatta insanın içini aydınlatacak o kadar çok şey var ki.**" cümlesi getirilmelidir ki parçanın düşüncesine uygun olsun.

CEVAP: C

4. Parçanın geneline baktığımızda "Moğolistan'da bulunan kurgan türü mezar"la ilgili bilgi verildiğini görüyoruz. Ancak III numarayla verilen "Araştırma için Alman, Rus ve Moğol bilim adamları bir araya geldiler." cümlesinde ise bilim adamlarının uyrukları hakkında bilgi verilmiş daha sonra ise bu yargıya devam edilmeden tekrar kurganlarla ilgili bilgilere dönülmüştür. Dolayısıyla III numarayla verilen cümle, parçanın düşünce bütünlüğünü bozmaktadır.

CEVAP: C

5. Parçanın giriş cümlesi olabilecek cümle belirlenmeli. I. cümle içerdiği anlam ve biçim açısından parçanın giriş cümlesi olmaya müsaittir, yerinde kalmalıdır. II numarayla verilen cümledeki "bu asidik bileşiklerin..." sözü, I. cümleden sonra gelemez, çünkü I. cümlede "asidik bileşikler"den bahsetmiyor. Bu yüzden II. cümle yer değiştirmeli. "asidik bileşikler" sözü III. cümlede geçmektedir. Ayrıca III. cümledeki "bu gazlar" sözü, III. cümlenin I. cümleden sonra gelmesi gerektiğini gösterir. Dolayısıyla II ve III numaralı cümlelerin yer değiştirmesi gerekir:

(I) İnsanların tükettiği fosil yakıtların yanması sırasında havaya kükürtdioksit, karbondioksit ve azotdioksit içeren zehirli **gazlar yayılır.** (III) **Bu gazlar** havadaki su buharıyla tepkimeye girerek **sülfürik asit, karbonik asit ve nitrik asit gibi bileşiklere** dönüşürler. (II) **Bu asidik bileşiklerin** yağmur, çiy, kar ve dolu olarak yeryüzüne ulaşmasına **asit yağmuru denir.** (IV) **Günümüzde neredeyse tüm yağış olaylarında asit** bulunmaktadır. (V) pH değeri 5,6'nın altında çıkan yağmurun **asit yağmuru** olduğuna dikkat çekelim.

CEVAP: B

6. Numaralanmış cümlelere baktığımızda "tekstil sektörünün Selçuklu-Osmanlı-Türkiye Cumhuriyeti dönemlerinde nasıl bir gelişme içinde olduğunu"nun anlatıldığını görüyoruz. Doğru sıralama şu şekilde olmalı:

(IV) Türkiye'deki tekstil üretimi Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş Dönemi'ne hatta **Selçuklu Dönemi'ne kadar uzanır.** (I) **Bu dönemde Avrupa'ya ulaşan** Türk kumaşları büyük beğeni toplar. (V) Ancak, Endüstri Devrimi'ni tamamlayan **Avrupa karşısında** yalnızca tekstilde değil, diğer sektörlerde de ülkenin rekabet gücü azalır ve diğer sektörlerle birlikte tekstil sektörü de gerileme sürecine girer. (III) Cumhuriyet Dönemi'yle, 1930'lu yıllarda ülkede ilk kurulan endüstri dalı tekstil olur ve önce kamu daha sonra özel sektör firmaları **iplik, dokuma ve terbiye işletmeleri** kurarlar. (II) 1980'li yıllara gelindiğinde **MKE'nin ürettiği yerli dokuma tezgâhları** öncelikle kamu işletmelerinde göze çarpar.

Köprü kelimeler, koyu dizilmiştir.

Görüldüğü gibi sıralama IV - I - V - III - II şeklinde olmalıdır. Baştan üçüncü cümle V numaralı cümle olur.

CEVAP: E

7. Parçada "Hümanizm akımı ve bu akımın genel özellikleri" tanıtılıyor. Parçanın III. cümlesinde ise bu akımdan değil bu akımın etkisinde kalanların çalışmalarından söz edilerek konu dışına çıkılıyor. III. cümle parçanın anlam bütünlüğünü bozmaktadır.

CEVAP: C

8. Parçanın V. cümlesindeki "kalp, beyin ve ciğer gibi organlar" sözünü IV. cümledeki "bu organlar" sözü izlemeli. O hâlde IV. cümle V. cümleden sonra gelmeli. Yani V. cümle ile IV. cümle yer değiştirmeli. Bu değişikliği yaparak parçayı kuralım:

(I) Süngerlerin çok büyük bir bölümü **denizlerde,** geri kalanları da **tatlı sularda** yaşar. (II) Denizlerin ve **tatlı suların** hemen hemen her derinliğinde **çeşitli büyüklüklerde** süngerlere rastlamak mümkündür. (III) Yalnızca **birkaç santimetre büyüklükte** olanların yanı sıra, **iki metre boyunda olan** süngerler de vardır. (V) Yüz milyonlarca yıl değişmeden kalmış olan bu canlılarda **sinir sistemi ve kalp, beyin, ciğer gibi organlar bulunmaz.** (IV) **Bu organlardan yoksun olmaları** ve hiç yer değiştirmiyormuş gibi görünmeleri nedeniyle, uzun yıllar bitki sanılmıştır süngerler.

Köprü görevindeki sözler koyu dizilmiştir.

CEVAP: E

9. Parçadaki "Güneş Tanrısı Helios Tapınağı'nın burada olması" sözü A seçeneğindeki "Helenistik Dönem'de hangi tapınak bulunmaktaydı?" sorusunun yanıtı, "...sırasıyla Arapların, Selçukluların, Eyyûbilerin, kısa bir Moğol istilasının ardından Memlüklerin denetimine geçen kent, 1517'de Osmanlılar tarafından ele geçirildi" sözleri B seçeneğindeki "Hangi uygarlıklar tarafından ele geçirilmiştir?" sorusunun yanıtı, "en görkemli dönemini MS 2 - 3. yüzyıllarda yaşamıştı" sözü C seçeneğindeki "En parlak dönemini ne zaman yaşamıştır?" sorusunun yanıtı, "Bekaa Vadisi'nde deniz seviyesinden 1200 metre yükseklikte kurulmuştu" sözü D seçeneğindeki "Nerede ve hangi yükseklikte bulunmaktadır?" sorusunun yanıtıdır. Parçada E seçeneğindeki "Şimdiki durumu nasıldır?" sorusunun yanıtı olabilecek nitelikte bir söz yoktur.

CEVAP: E

10. III. cümledeki "göz kapağının ikinci kıvrımı gözün üstüne daha çok inmiştir" sözünü II. cümledeki "bu kıvrım gözü korumak için bu şekilde gelişmiştir" sözü izlemeli yani II. cümle III. cümleden sonra gelmeli. II. cümlenin III. cümleden sonra gelmesi için de II. cümleyle IV. cümle yer değiştirmeli. Sözü edilen değişikliği yaparak parçayı kuralım:

(I) Genellikle **Çinlilere** ve **Japonlara** "çekik gözlü" deniyor ama Orta Asya ile Güneydoğu Asya halklarının ve **Eskimoların** da gözleri çekiktir. (IV) Aslında, **her ırkın** göz yapısı aynıdır; bu farkı yaratan yalnızca **göz kapaklarıdır**. (III) Çekik gözlü olarak nitelendirilen ırklarda **göz kapağının ikinci kıvrımı** gözün üstüne daha çok inmiştir. (II) Bir teoriye göre **bu kıvrım**, gözleri **yoğun kar tabakasının** gözü kamaştıran ışığından korumak için bu şekilde gelişmiştir. (V) Her ne kadar Çin'de **yoğun kar yağışı** olmuyorsa da Çinlilerin atalarının Buzul Çağı'nda kuzeyde yaşadıkları, daha sonra güneye indikleri ispatlanmıştır.

Köprü görevindeki sözler koyu dizilmiştir.

CEVAP: C

11. Parçanın ilk dört cümlesinde "Kayıp Kitaplar Kitabı"nın içeriği hakkında bilgi verildiğini ancak V. cümlede konunun değişerek "Dante'nin uzun süre üzerinde çalıştığı bir şiirin kayıp kıtaları"na geçildiğini görüyoruz. Dolayısıyla parçadaki düşüncenin akışını V numarayla verilen cümle bozmaktadır.

CEVAP: E

12. Parçanın geneline baktığımızda "UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girebilecek çok sayıda tarihî eserimiz varken çok azının girdiğinden ve bu sayının ve bilincin artması için bize de iş düştüğünden" bahsedildiğini görürüz. Parçadaki "Bu yüzden ülkemiz, **biz her kadar umursamasak** da, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girebilecek doğal ve tarihî güzellikler açısından çok zengindir." cümlesindeki koyu dizilen bölüm bir yakınma dile getirir. Bu yakınma ve "Böyle bir listede daha fazla doğal ve tarihî güzelliğimizle yer alabilmek bizim elimizde" sözleri dikkate alındığında verilen boşluğa D seçeneğindeki sözün getirilmesi gerektiğini görürüz.

CEVAP: D

13. Parçanın geneline baktığımızda "Antik Dönemden günümüze kadar pek çok devletin kültürel ve sanatsal oluşumlara sahip çıkmasından ve korumasından" bahsedildiğini görürüz. Parçada bu duruma neden olan faktör olarak "ekonomi" verilmediği için B ve C seçeneğini eleriz. Yine parçada "bireyler üzerindeki etkisinden" bahsetmediği için D seçeneğini eleriz. "bilim ve teknolojinin ilerlemesinin kültüre etkisin"den bahsedilmediği için E seçeneğini de eleriz. Parçadaki "bütün bunlar" sözüyle parçayı kapsayan bir çıkarım yapılması gerektiğini anlarız. Dolayısıyla bütün parçayı anlamca kapsayan söz A seçeneğinde verilen "kültürel yaşamın, dün olduğu gibi bugün de toplumsal değişme ve kalkınmanın en önemli yanını oluşturduğunu ortaya koyuyor" sözüdür ve boşluğa bu söz getirilmelidir.

CEVAP: A

14. Parçanın ilk üç cümlesine baktığımızda "Moulin Rouge adlı kabarede kimlerin yer aldığı (görevleri - meslekleri) ve yaptıkları dans" hakkında bilgi verildiğini görüyoruz. Ancak IV numarayla verilen "Paris'in bilinen en eski kabaresi olan Moulin Rouge, bulunduğu semtin simgelerinden biri olmuş." cümlesinde "kabaredeki dansçılara ya da dans"a ait bilgiler verilemesi bırakılmış, kabarenin özelliğiyle ilgili (semtin simgesi, en eski kabare olması) bilgiler verilmiştir. V. cümlede ise tekrar III. cümlede de belirtilen dansla ilgili bilgi verilmiştir.

Dolayısıyla IV numaralı cümle parçanın akışını bozmuştur.

CEVAP: D

15. Parçanın başındaki "klasik müziğin önceleri dar bir çevreye hitap ettiği"nden söz ediliyor. Parçanın sonunda ise "klasik müziğin hemen hemen her yere ve herkese ulaşması sağlandı" deniyor. Öyleyse parçadaki boşluğa "klasik müziğin yayılmasına olanak sağlayan bir gelişme"yle ilgili bir söz getirilmeli ki bu nitelikteki söz E seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: E

1. Yergi, bazı kesimlerin kabul ettiği gibi insanı rahatlatmaz, aksine rahatsız edici bir ögeyi ön plana çıkarır. Daha da ileri gidelim, yergi rahatlatmaktan ziyade bir amaç barındırır. Andre Gide, yazdığı denemelerle, yaptığı eleştirilerle ilgili olarak "Benim işlevim tedirgin etmektir." dermiş hep. Bana göre de yergi gülmecesi insanı sarsıp silkelemek, uykudan uyandırmaktır, bir deprem gibi...

Bu parçada yergiyle ilgili olarak asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yayın dünyasında pek sevilmediği

B) Asıl amacının insanlarda bir bilinç oluşturmak olduğu

C) Söylenemeyen şeylerin yergi yoluyla söylendiği

D) Dozunda yapılmadığında rahatsız edici olduğu

E) Tercihlerimizin sorgulanmasını sağladığı

2. Çok sayıda şiir yazanları yayımlayanları, şiir kitaplarını art arda sıralayanları kınayanlar vardır. Ben, az ya da çok yazmayı bir değerlendirme ölçüsü, bir övgü nedeni saymam. Önemli olan, iyi şiir yazmaktır. Yazıldığı ya da okunduğu günün akşamı unutulup giden şiirler değil, zamana dayanan, eskimeyen, kuşaktan kuşağa aynı ağırlıkla aktarılan şiirler...

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şiirin değerlendirme ölçütü okurda uyandırdığı etkidir.

B) Şiirin güzelliği ve değeri, kalıcılığıyla ölçülür.

C) Çok yazmak iyi bir sanatçı olmak için kriter değildir.

D) Yazıldığı dönemle kalan şiirler nitelikli olamaz.

E) Değerlendirme yapan eleştirmenlerin kriterlerini iyi belirlemesi gerekir.

3. Bilindiği üzere, çağlar, sürekli bir oluş ve akış içinde bulunur. Durmayan bir değişme ve gelişme çağları birbirine bağlar. Her çağ, zamanla eskir ve yerini daha ileri bir başka çağa bırakır. Çağların böyle ilerleyip değişmesi sanat ürünleriyle anlayışlarının da değişmesine zemin hazırlar. Yeni çağlara ve katlara özgü yeni sanat eserleri, yeni sanat görüşleri ortaya çıkar. Yeni çağlar, yeni dünya görüşleri getirir. Eski eğilimlerin, beğenilerin, inançların, düşüncelerin yerini yavaş yavaş yenileri alır.

Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yaratıldığı çağın anlayışına ters düşen bir eser, varlığını sürdüremez.

B) Kültür ve sanat eserlerindeki değişim, toplumun düşünce yapısını da değiştirir.

C) Hayat sürekli bir devinim hâlindedir ve bu devinim sanata, eserlere ve anlayışa yansır.

D) Çağları birbirine bağlayan en önemli unsur, kendi içinde yaşanılan değişimdir.

E) Süreklilik arz eden hayatta sanatçının değişmemesi imkânsızdır.

4. Yazın dünyası kapalı bir çevredir. Yazmak için amatörce çabalayan birinin, bu çevrenin dışında olduğu hâlde, kendini kanıtlayacak bir ortam bulması pek olanaklı değildir. Yazdığı şiirleri, öyküleri yakın çevresindeki birkaç dosta okuyarak yüreklenen amatör yazar, onlardan aldığı övgülerle kendini iyi ve yetenekli hisseder ama bu duygu herhangi bir yazın dergisinde ya da yayınevinin programında yer bulabilmesi için hiçbir şey ifade etmez. Eh, heyecanını ve emeğini yüreklice ortaya koyan bu insanlara da kapıları aralamak bir görevdir.

Bu parçada eleştirilen tutum, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kendi içinde gizli bir yanının olmasının anlaşılırlığı zorlaması

B) Yazın dünyasına yeni giren birinin kendini gösterme çabalarında yalnız bırakılması

C) Amatör yazarların usta yazarlar tarafından yeterince yüreklendirmemesi

D) Yazma isteği duyan ve emek veren amatör yazarlara yayın dünyasının şans vermemesi

E) Edebiyat dergilerinin yayımlayacakları öykülerde belirli kriterler araması

5. 1976'da Lübnan'ı terk edip Fransa'ya yerleştiğimden beri, son derece iyi niyetli olarak kendimi "daha çok Fransız" mı, yoksa "daha çok Lübnanlı" mı hissettiğim ne kadar çok sorulmuştur bana. Cevabım hiç değişmez. "Her ikisi de!" Herhangi bir denge ya da haktanırlık endişesi yüzünden değil. Ama cevabım farklı olsaydı yalan söylemiş olurdum. Beni bir başkası değil de ben yapan şey, bu şekilde iki ülkenin, iki üç dilin, pek çok kültür geleneğinin sınırında bulunuşumdur. Benim kimliğimi tamamlayan şey budur.

Kendini bu şekilde tanıtan bir kişinin aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunması beklenir?

A) Aidiyetlik duygusunu hissetmeye başladığınızda ırkçı bir yapıya da dahil oluyorsunuzdur.

B) Kimlik bölümlere ayrılamaz, o ne yarımdan oluşur, ne üçte birden, ne kuşatılmışlık diyarından.

C) Doğduğunuz topraklardan kopmuş olsanız da kendinizi oraya ait hissedersiniz.

D) Kişinin hangi kimlikte doğduğu, yaşadığı coğrafya kişiliğinin oluşmasında etkili olacaktır.

E) Her insanda zaman zaman çelişen ve onu yürek burkan tercihlere zorlayan çoklu aidiyetlere rastlanır.

BENİM HOCAM

6. Bir eserin nitelikli ve derin olması, onun geniş halk kitleleri tarafından benimsenmesine engel değildir. Ama bunun en önemli koşulu o sanat eserinin bir marifet sonucunda ortaya çıkmış olmasıdır. Usta bir piyanist nasıl mahir parmaklarıyla bizi kendine hayran bırakır ve sıradan insanın gösteremeyeceği bir maharet sergilerse bir romancı da dili öyle kullanmalı, sözcükleri "maharet"le işlemelidir. Yoksa kuru, okunmaz metinler yazıp okur kitlelerini cahil yerine koyarak kendine mazeretler üretmek, bir romancı için, beceriksizliği bir tür entelektüel egoizmle saklama çabasıdır.

Bu parçada asıl vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nitelikçe zayıf eserler ortaya koymamak için yazarların bir seviyeye gelmesi gerekir.

B) Beceriksizliğini örtmek isteyen yazarlar, türlü bahanelerin ardına saklanır.

C) Okuru hiçbir şey bilmiyor gibi görerek eserler yazmak, okura saygısızlıktır.

D) Geniş bir kesime hitap etmek için yazarın üslubunda yetkinleşmesi yeterli değildir.

E) Ancak dili ustaca kullanan yazar, yavanlıktan uzak nitelikli eserler ortaya koyar.

7. (I) Anne babaların kimi zaman çocuklarını korumak ile her şeye eyvallah demeyi birbirine karıştırması çocuğu olumsuz etkiler. (II) Onlar için iyi ana baba olmak, yasaklamayı reddetmek anlamına geliyor. (III) Bir çocuğu eğitmek, yeni şeyler keşfedebilmesi için ona hayatının farklı dönemlerinde bazı şeylere izin vermemektir. (IV) Ana baba için ödenecek bedel, çocuk tarafından daha az sevilme tehlikesidir. (V) Aşırı hoşgörü bir tür kötü muameledir; çocuğun büyümesini engelleyen, yapılması gerekeni yapmama tarzında bir kötü muamele. (VI) Ona hayır dendikçe çocuk gelişme gösterir ve yeni olanaklar önüne serilir.

Bu parçanın ana düşüncesi numaralanmış cümlelerin hangisinde verilmiştir?

A) I. B) III. C) IV. D) V. E) VI.

8. Hava ulaşımında ekonomik uçuş yollarının ve havaalanı yapılacak yerlerin belirlenmesinde yer şekilleri göz önünde bulundurulur. Kara ulaşımında ise sarp ve eğimli arazilerde, yol güzergâhının düz bir hâle getirilmesi için yer yer köprüler ve tüneller yapılması veya bazı yerlerin doldurularak düzeltilmesi gerekir. Demir yolu yapımında da rayların mümkün olduğunca düz alanlara döşenmesi, maliyetin düşmesi için gereklidir. Aksi hâlde demir yolu yapım maliyeti artacak ve yapım süresi uzayacaktır.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ulaşımda yer şekillerinin etkisinin büyük olduğu

B) Maliyeti düşürmek için düz alanların ulaşımda daha çok tercih edildiği

C) Ulaşımda daha çok kara yolunun tercih edilmesiyle yatırımın bu alana kaydığı

D) Sarp ve eğimli arazilerde çalışmaların daha zor olduğu

E) Yer şekilleri uygun olmayan yerlerde yol yapım süresinin uzadığı

9. Eleştirmenin yargısına nasıl inanırım? Benim gibi bir adam değil mi ki o? Ben kitabı, keyfim için, zihnimi geliştirmek, zevkim için okuyorum. O ise okumayı uğraş edinmiş, kendi de ayırdına varmadan benliğine bir şey katmak, özünü süslemek için okumuyor; bir iş görmek, para kazanmak için okuyor. Ben sevdiğim bir kitabı açıyorum; dura dura, düşüne düşüne, içime sindire sindire okuyorum. O, öyle duramaz, önünde sırasını bekleyen kitaplar vardır, sindirmeden sırf eleştirmek için okuyacaktır.

Düşüncelerini böyle dile getiren bir yazar için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Kitapları kendi isteğince okuduğu

B) Eleştirmenlerin yargılarına değer vermediği

C) Okuduğu kitapları özümseyerek okuduğu

D) Kendini donanım olarak eleştirmenlerden üstün gördüğü

E) Kitapları, düşünce ufkunu süslemek için okuduğu

10. Yaşama sanatının temeli boş zamandadır. Boş zamanlarımızda kendimizi tanımaya, böylece yeteneklerimizi geliştirmeye çalışır, ilgi alanlarımızı geliştiririz. Var olma bilincine böyle ulaşırız. Barışı kazanmak için savaşmak zorunda kalmamız gibi biz de boş zamanımız olsun diye çalışırız. Bilgelikler hazinesi Aristoteles: "Mutlu olmak için insanın boş zamanı olması gerekir. Boş zamanımız olsun diye çalışırız, tıpkı barışa kavuşmak için savaşmak zorunda kalmamız gibi." der. Ancak sınırlandırılmış zaman, yaşama farklı bir açıdan bakmamızı sağlar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kavramların karşıtlarıyla değer kazandığına

B) Ancak çalışan insanın boş zamanının olabileceğine

C) İnsanın yeteneklerini kendini tanıyarak geliştirebileceğine

D) Boş zamanlarda kendimizi tanıma fırsatı bulabileceğimize

E) Kısıtlı zamanları daha iyi değerlendirebileceğimize

11. Özellikle gelişmiş toplumlarda, yeme alışkanlığı ve yaşam biçimindeki olumsuz değişmeler, şişman insan sayısını hızla artırmıştır. Örneğin ABD'de yapılan bir çalışma, fazla yeme alışkanlığı yüzünden bir öğünde alınan kalori miktarının iki katı arttığını ortaya koymaktadır. Bilindiği gibi şişmanlık, yağ dokusu oranının artışı sonucu ortaya çıkan bir kilo fazlalığıdır. Aşırı yağlanmanın da başta kalp olmak üzere birçok hastalığa yol açtığı bilinmektedir. Bu hastalıklar küçük yaşlardaki bireyleri de etkileyebiliyor. Nefes darlığı, kemik gelişiminde yavaşlama, damar tıkanıklığı en çok yaşanan sıkıntılardır.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Amerika'daki aşırı kilolu kişi sayısında artış olduğu

B) Yemek yeme bozukluğunun çeşitli hastalıklara yol açtığı

C) Yaşam biçimindeki değişimlerin ölümcül hastalıklara neden olduğu

D) Büyük şehirde yaşayanların daha sağlıksız beslendiği

E) Öğünlerde kalori hesaplaması yapılmasının gerekliliği

12. Trakya ormanlarının içinde, yöre halkından başka kimsenin pek bilmediği bir hazine vardır: Anastasios Suru veya halk arasındaki adıyla Uzun Duvar. Sur, adını aldığı Bizans İmparatoru Anastasios tarafından, şehir surlarının dışında kalay saray, kilise, manastır gibi yapıların korunması amacıyla yaptırılmıştır. Bugünkü Silivri'nin yaklaşık üç kilometre batısındaki Karınca Burnu'ndan başlayan bu tarihî yapı Karadeniz kıyısına kadar 56 km boyunca uzanıyor. Bu uzunluğuyla Anastasios Suru'nun Çin Seddi'nden sonra dünyanın en uzun ikinci suru olduğu biliniyor.

Bu parçadan Anastasios Suru ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Kim tarafından yapıldığına
B) Çoğu kişi tarafından bilinmediğine
C) Adını bir imparatorun adından aldığına
D) Dünyanın ikinci uzun suru olduğuna
E) Dinî yapıların da korunması için yapıldığına

13. Günlük yaşamın duyarlıklarını şiire getirip ölümsüzleştiren bir şair Behçet Necatigil. Orta hâlli bir memur yaşamından beslenir onun şiiri. Geçmiş kültürlerin iyi yorumlanmış mirası, modern bir ustanın süzgecinden geçerek billurlaşır şiirinde. Hepimizin her anına uygun şiirleri vardır o büyük ustanın. Âşıksanız sizin dilinizden konuşur, sizin söylemediklerinizi adınıza dizelere döker.

Bu parçada Behçet Necatigil'in şiirleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Her insana ulaşabilecek özellikte olduğuna
B) Eski kültürlerden yararlanarak oluşturulduğuna
C) Eskiyle yeninin bir sentezi olduğuna
D) Günlük hayatı konu alan ürünlerden oluştuğuna
E) Serbest şiirin en başarılı örnekleri olduğuna

14. Çağımızın değer yargısına göre bilim insanının ortaya bir şey koyması gerekir. Yaptıklarıyla düşünce dünyasına, teknik dünyaya bir şeyler katmalıdır. Kendinden önce oluşturulmaya başlanan dünya gelişme duvarına bir tuğla koyabilmelidir. Yurdunun adını, sınırlar aşarak yüceltmeli; her yerde tanıtmalıdır. Bunları yapmayanlar, ortaya halkı aydınlatıcı ve geliştirici düşünce ürünleri koymayanlar, ancak geçici olarak boşlukta bir süre yer tutacaklar, sonra unutulacaklar.

Bu parçada bilim insanlarında aranacak özelliklerden hangisi yoktur?

A) Bilim ve teknolojiye hizmet etmelidir.
B) Ülkesinin temsilcisi olmalıdır.
C) Öncelikleri, halkın ihtiyaçlarına cevap vermek olmalıdır.
D) Toplumuna hizmet veren eserler ortaya koymalıdır.
E) Düşünce ya da üretimleriyle dünyaya katkıda bulunması gerekir.

15. Urartularda halk, maden işçiliğinde çok ileri gitmişti. Altın, demir, tunçtan; miğfer, kalkan, heykel, kemerler, aslan ve boğa başlı büyük kazanlar ve günlük yaşamda kullanılan birçok kap kacak yapmışlardır. Takı takmaya meraklı olan Urartuların kadın erkek hatta çocuklarının da taktıkları kolye, küpe, yüzük, fibula denilen çengelli iğne ile özellikle iki ucu ejder başlı bilezikleri birer sanat yapıtıdır. Değerli taşları işleyip bunları takı yapımında kullanmışlardır. Krallığın kendi gücünü simgeleyen özel mühürleri de vardı. Tunçtan yapılma adak levhaları, dövme döküm tekniğiyle yapılan silah ve aletler de mezar odalarında bulunmaktadır.

Bu parçaya göre, Urartular ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Güçlerini temsil eden özel mühürleri olduğu
B) Maden işçiliğinin hayli gelişmiş olduğu
C) Bazı eşyalarında hayvan motifleri kullandıkları
D) Kimi takılarının sanatsal bir değer taşıdığı
E) Dinsel inanışlarını takılarla yansıttıkları

1. Parçada ele alınan konu "yerginin işlevi"dir. Yazarın bu konuda bakış açısı olarak da "yerginin aslında insanlarda sorgulama, sarsma etkisi bıraktığını" belirlediğini görürüz. Parçadaki "Bana göre de yergi gülmecesi insanı sarsıp silkelemek, uykudan uyandırmaktır, bir deprem gibi..." sözlerini de özellikle dikkate alınırsa yerginin insanda sorgulama, düşünme, eleştirme, kabul görülen şeyleri eleştirme gibi özellikleri olduğunu görürüz. Yani insanda bir bilinç oluşturduğunu görürüz. Bu anlam da B seçeneğinde verilen özellikle uyuşur.

CEVAP: B

2. Parçadaki "Ben, az ya da çok yazmayı bir değerlendirme ölçüsü, bir övgü nedeni saymam. Önemli olan, iyi şiir yazmaktır. Yazıldığı ya da okunduğu günün akşamı unutulup giden şiirler değil, zamana dayanan, eskimeyen, kuşaktan kuşağa aynı ağırlıkla aktarılan şiirler..." sözlerini göz önünde bulundurursak, yazarın "şiirin güzelliğinin ve değerinin kalıcılığı"yla ölçüldüğünü vurgulamak istediğini görürüz.

CEVAP: B

3. Parçada işlenen düşüncelere baktığımızda birbirini etkileyen bir zincirden bahsedildiğini görürüz. Bu zincir, domino taşları gibi birbirinden etkilenen olgular ve kavramlardır. "Çağlarda yaşanan farklılaşma, değişim; sanat ürünlerine, sanat anlayışlarına yansır. Bunlardaki değişim o çağa özgü sanat eserleri ve sanat görüşleri doğurur." gibi bir zincirdir bu bahsedilen. Bu yüzden parçada anlatılanları en kapsamlı şekilde karşılayan çıkarım C seçeneğinde verilen "Hayat sürekli bir devinim hâlindedir ve bu devinim sanata, eserlere ve anlayışa yansır." cümlesinde yer alır.

CEVAP: C

4. Parçada genel olarak "amatör yazarların yazmaya olan istekleri ve çabalarının çok önemsenmemesi"nden yakınıldığını görüyoruz. Bir yazar, çevresi tarafından övülse de bu övgü onların edebiyat dergilerinde ya da yayınevlerinin programlarında yer alması için kriter görülmüyor. Bu bağlamda parçada verilen "heyecanını ve emeğini yüreklice ortaya koyan bu insanlara da kapıları aralamak bir görevdir." sözleri parçada eleştirilen tutumun "yazma isteği duyan ve emek veren amatör yazarlara yayın dünyasının şans vermemesi" olduğunu görürüz.

CEVAP: D

5. Parçanın ana iskeleti aslında son iki cümlede verilmiştir. Yazar, doğduğu ve şu anda bulunduğu yerin farklı olmasının, farklı kültürlerin, dillerin kişiliğini oluşturmasının bir zenginlik olduğunu düşünmektedir. Bunu kendisine sorulan soruya "Her ikisi de!" şeklinde yanıt vererek de kanıtlamaktadır. Böylece kendini tanıtan kişiden "Kimlik bölümlere ayrılamaz, o ne yarımdan oluşur ne üçte birden, ne kuşatılmışlık diyarından." düşüncesini savunmasını bekleriz.

CEVAP: B

6. Parçadaki "Bir eserin nitelikli ve derin olması, onun geniş halk kitleleri tarafından benimsenmesine engel değildir. Ama bunun en önemli koşulu o sanat eserinin bir marifet sonucunda ortaya çıkmış olmasıdır." sözleri, bir eserin ustalıkla çalışıldığında nitelikli ve derin olabileceğini anlatır. Parçada sürekli geçen "marifet", "maharet" sözleri, bizi yetkinliğe, ustalığa götürür. Yine parçadaki "bir romancı da dili öyle kullanmalı, sözcükleri "maharet"le işlemelidir. Yoksa kuru, okunmaz metinler yazıp okur kitlelerini cahil yerine koyarak kendine mazeretler üretmek" sözleri de yazarın dilde yetkinleşmesi, maharet göstermesi gerektiğini aksi hâlde yavan, kuru, niteliksiz eserler yazacağını göstermesi açısından önemlidir.

CEVAP: E

7. Parçada genel olarak anne babaların tutumlarından ve çocukların davranışların bahsedildiğini görüyoruz. Parçada I numarayla verilen "Anne babaların kimi zaman çocuklarını korumak ile her şeye eyvallah demeyi birbirine karıştırması çocuğu olumsuz etkiler." cümlesinde paragrafın ana ekseni belirlenmiştir ve bu eksen etrafında olacak olumsuz durumlar diğer cümlelerde örneklenmiştir.

CEVAP: A

8. Parçada verilen cümlelerden "demir, hava ve kara yolu yapılırken yer şekillerinin dikkate alındığı"nın anlatıldığı görülüyor. Her cümlede yer şekillerinin belirleyiciliği üzerinde durulmuştur.

CEVAP: A

9. Parçada düşüncelerini dile getiren bir yazarla ilgili olarak "Ben kitabı, keyfim için, zihnimi geliştirmek, zevkim için okuyorum." sözlerine dayanarak "kitapları kendi isteğince okuduğu", "Eleştirmenin yargısına nasıl inanırım? Benim gibi bir adam değil mi ki o?" sözlerine dayanarak "eleştirmenlerin yargılarına değer vermediği", "Ben sevdiğim bir kitabı açıyorum; dura dura, düşüne düşüne, içime sindire sindire okuyorum." sözlerine dayanarak "okuduğu kitapları özümseyerek okuduğu", "Ben kitabı, keyfim için, zihnimi geliştirmek, zevkim için okuyorum..." sözlerine dayanarak "kitapları, düşünce ufkunu süslemek için okuduğu" söylenebilir. Ancak, parçada düşüncelerini dile getiren kişi için "kendini donanım olarak eleştirmenlerden üstün gördüğü" söylenemez.

CEVAP: D

10. Parçada anlatılanlardan yola çıkarak "kavramların karşıtlarıyla değer kazandığına" değinildiğini parçada verilen "Barışı kazanmak için savaşmak zorunda kalmamız gibi biz de boş zamanımız olsun diye çalışırız." sözünden anlıyoruz. "insanın yeteneklerini kendini tanıyarak geliştirebileceğine" ve "boş zamanlarda kendimizi tanıma fırsatı bulabileceğimize" değinildiğini, parçadaki "Boş zamanlarımızda kendimizi tanımaya böylece yeteneklerimizi geliştirmeye çalışır, ilgi alanlarımızı geliştiririz." cümlesinden anlıyoruz. "kısıtlı zamanları daha iyi değerlendirebileceğimize" değinildiğine ise parçadaki "Ancak sınırlandırılmış zaman, yaşama farklı bir açıdan bakmamızı sağlar." cümlesinden anlıyoruz. Ancak parçada B seçeneğinde verildiği gibi "Ancak çalışan insanın boş zamanının olabileceğine" değinildiğini gösteren bir cümle ya da anlam yoktur.

CEVAP: B

11. Parçada özellikle "fazla yeme alışkanlığı olan kimselerde görülen hastalıklar" üzerinde durulduğunu görüyoruz. Parçadaki "Bilindiği gibi şişmanlık, yağ dokusu oranının artışı sonucu ortaya çıkan bir kilo fazlalığıdır. Aşırı yağlanmanın da başta kalp olmak üzere birçok hastalığa yol açtığı bilinmektedir. Bu hastalıklar küçük yaşlardaki bireyleri de etkileyebiliyor. Nefes darlığı, kemik gelişiminde yavaşlama, damar tıkanıklığı en çok yaşanan sıkıntılardır." sözleri göz önünde bulundurulduğunda vurgulanmak istenenin "yemek yeme bozukluğunun çeşitli hastalıklara yol açtığı" olduğu görülür.

CEVAP: B

12. Parçadaki "Sur, **adını aldığı Bizans İmparatoru Anastasios** tarafından, şehir surlarının dışında kalay saray, **kilise, manastır gibi yapıların korunması amacıyla** yaptırılmıştır." sözlerine dayanarak Anastasios Suru ile ilgili olarak "adını bir imparatorun adından aldığına" ve "dinî yapıların da korunması için yapıldığına", "yöre halkından başka kimsenin pek bilmediği" sözlerine dayanarak "çoğu kişi tarafından bilinmediğine", "Anastasios Suru'nun Çin Seddi'nden sonra **dünyanın en uzun ikinci suru olduğu biliniyor**" sözlerine dayanarak "dünyanın ikinci uzun suru olduğuna" ulaşılabilir. Ancak, Anastasios Suru'nun kim tarafından yapıldığına değil, "Bizans İmparatoru Anastasios tarafından ... yaptırılmıştır." denilerek kim tarafından yaptırıldığına değinilmiştir. Yani suru yapan değil, yaptıran belirtilmiştir.

CEVAP: A

13. Parçadaki "Hepimizin her anına uygun şiirleri vardır o büyük ustanın." sözlerine dayanarak Behçet Necatigil'in şiirleriyle ilgili olarak "her insana ulaşılabilecek özellikte olduğuna", "Geçmiş kültürlerin iyi yorumlanmış mirası, modern bir ustanın süzgecinden geçerek billurlaşır şiirinde." sözlerine dayanarak "eski kültürlerden yararlanarak oluşturulduğuna" ve "eskiyle yeninin bir sentezi olduğuna", "Günlük yaşamın duyarlıklarını şiire getirip ölümsüzleştiren bir şair Behçet Necatigil." sözlerine dayanarak "günlük hayatı konu alan ürünlerden oluştuğuna" değinildiğini görürüz. Ancak parçada Behçet Necatigil'in şiirleriyle ilgili olarak E seçeneğinde verilen "serbest şiirin en başarılı örnekleri olduğuna" değinildiğini gösteren bir cümle yoktur.

CEVAP: E

14. Parçadaki "Yaptıklarıyla düşünce dünyasına, teknik dünyaya bir şeyler katmalıdır." sözlerine dayanarak bilim insanlarında aranacak özelliklerden birinin "bilim ve teknolojiye hizmet etmelidir" yargısına, "Yurdunun adını, sınırlar aşarak yüceltmeli; her yerde tanıtmalıdır." sözlerine dayanarak "ülkesinin temsilcisi olmalıdır" yargısına, "Yaptıklarıyla düşünce dünyasına, teknik dünyaya bir şeyler katmalıdır. Kendinden önce oluşturulmaya başlanan dünya gelişme duvarına bir tuğla koyabilmelidir." sözlerine dayanarak "toplumuna hizmet veren eserler ortaya koymalıdır" yargısına, "Bunları yapmayanlar, ortaya halkı aydınlatıcı ve geliştirici düşünce ürünleri koymayanlar" sözlerine dayanarak "düşünce ya da üretimleriyle dünyaya katkıda bulunması gerekir" yargısına değinildiğini görüyoruz. Ancak, parçada bilim insanlarında aranacak özelliklerden biri olarak "öncelikleri, halkın ihtiyaçlarına cevap vermek olmalıdır" yargısına değinilmemiş, buna dair bir ifade parçada yer almamıştır.

CEVAP: C

15. Parçadaki "Krallığın kendi gücünü simgeleyen özel mühürleri de vardı." sözlerine bağlı olarak Urartularla ilgili olarak "güçlerini temsil eden özel mühürleri olduğu", "Urartularda halk, maden işçiliğinde çok ileri gitmişti." sözlerine bağlı olarak "maden işçiliğinin hayli gelişmiş olduğu", "... özellikle iki ucu ejder başlı bilezikleri birer sanat yapıtıdır." ve "...aslan ve boğa başlı büyük kazanlar" sözlerine bağlı olarak "bazı eşyalarında hayvan motifleri kullandıkları", "Takı takmaya meraklı olan Urartuların kadın erkek hatta çocuklarının da taktıkları kolye, küpe, yüzük, fibula denilen çengelli iğne ile özellikle iki ucu ejder başlı bilezikleri birer sanat yapıtıdır." sözlerine bağlı olarak "kimi takılarının sanatsal bir değer taşıdığı" söylenebilir. Ancak, Urartularla ilgili olarak parçada E seçeneğinde verilen "dinsel inanışlarını takılarla yansıttıkları" söylenemez.

CEVAP: E

1. Bir genelleme yapamam ama kendimi anlatabilirim. Bence insanın en temel ihtiyaçlarından birisidir anlatmak. Dilin gelişmesiyle birlikte bir paylaşma, kendini ve ötekini anlatma arzusu doğdu. Dünya üzerinde ne kadar zaman geçerse geçsin, insan olarak en temel arayışlarımız ve ihtiyaçlarımız hiç değişmiyor sanki. Kendi varlığımızı anlamlandırmaya çalışırken dünyayı anlama derdiyle, kendimize sürekli bir dünya yaratıyoruz. Soruyorsun, konuşuyorsun, anlatıyorsun, kurduğun dünyayı ifade etmeye çalışıyorsun, iletişim kurmak istiyorsun, paylaşmak, bir araya gelmek istiyorsun.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt olarak söylenmiştir?

A) İnsan neden anlatmak istiyor?

B) İnsanın kendini anlamlandırmaya çalışması nasıl bir süreç?

C) Masallardan yararlanmanızın temel sebebi nedir?

D) Anlatmayı oluşturan unsurlar nelerdir?

E) Sanat hayatınıza nasıl başladınız?

2. Alp Er Tunga, Asur kaynaklarında Maduva, Heredot'ta Madyes, İran ve İslam kaynaklarında Efrasyab adlarıyla anılmaktadır. Tarih sahnesindeki ilk Türkler olarak bilinen Sakaların yiğit komutanı Alp Er Tunga'nın İranlılarla yaptığı savaşlar, Alp Er Tunga Destanı'nda anlatılır. Destanda Alp Er Tunga'nın kahramanlıkları, başarıları ve ölümünden duyulan acı dile getirilmiştir. Destandaki konular, Firdevsi tarafından yazıya geçirilen İranlıların ulusal destanı olan Şehname'de de farklı bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügati't - Türk adlı yapıtında Alp Er Tunga'nın ölümü üzerine yakılan ağıttan bir dörtlük vardır. Ancak destanın tamamı elimizde yoktur.

Bu parçada "Alp Er Tunga ve Destanı" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?**

A) Kaşgarlı Mahmut'un, destanın büyük kısmına yer verdiğine

B) İçerik olarak Şehname ile aynı olduğuna

C) Alp Er Tunga'nın İranlılarla yaptığı savaşta yenildiğine

D) Destanın Firdevsi tarafından yazıya geçirildiğine

E) İsminin farklı kaynaklarda farklı geçtiğine

3. Mevlâna ve talebelerinden biri yolda yürürken yol kenarında birkaç köpeğin sarmaş dolaş uyuduklarını görürler. Yanındaki talebesi: "Güzel bir kardeşlik örneği." der. "Keşke insanlar da bundan ibret alsa." Mevlâna, tebessüm ederek karşılık verir: "Aralarına bir kemik atıver de gör kardeşliklerini."

Bu parçaya göre, Mevlâna verdiği cevapla aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

A) Zamanla her şeyin bozulacağını

B) Yapısı gereği her canlının önce kendini düşüneceğini

C) Tecrübenin gerçekleri görmekte ikinci bir göz olduğunu

D) Menfaatler çatıştığında ilişkilerin bozulacağını

E) Gerçeklerin kimi zaman hemen görünmeyeceğini

4. Genç bir şairin şiirlerini okurken her şiirde aynı kişiliği haber veren dizelere, duygulanımlara rastlamak ne kötü! Şiir yazmak bu denli mekanik bir işe dönüşemez. Dönüşürse şiir kalmaz. Oysa şiir, süregiden bir kişiliğin oluşmasıdır da. Tek tek şiirler o şairin portresini çizer bize. Şair, her şiirle yeni bir çizgi atar bu portreye; her renk, yeni bir boyut getirir. Şiirle birlikte kişiliği de boy atar.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisidir?

A) Her şiirin hamurunda yetenek ve çaba vardır.

B) Bir şairin kişiliği, şiirlerinin gelişim çizgisine bakılarak anlaşılabilir.

C) Şiirde duygu, hiçbir zaman düşüncenin önüne geçmemelidir.

D) Belli bir deneyim kazanılmadan, iyi şiir yazılamaz.

E) Kalıcı olmak isteyen bir şair kendini yinelememelidir.

5. Yazınla ilgili eleştirilerimden dolayı bana kırılıp küstüğünü yazmışsın. İyi dostların her zaman aynı düşünceyi paylaşmaları gerekmediğini sen de benim kadar bilirsin. Sen, sözünü ettiğimiz yazında sanatçıyı bir toplumun yetiştirdiğini, bundan dolayı toplumun sanatçıyı ister istemez etkileyeceğini söylüyorsun; ben ise sanatçının görevinin toplumu etkilemek, yönlendirmek olduğunu söylüyorum.

Bu sözleri söyleyen kişiye göre, aşağıdakilerden hangisinin gerekli olduğunu söyleyebiliriz?

A) Sanatçının, toplumun beklentilerine göre yazmasının

B) Sanatçının, toplumsal kuralları hiçe saymasının

C) Düşünce ayrılıklarında dostların kırıcı olmamasının

D) Sanatçıların, kendilerine yapılan eleştirilere katlanmasının

E) Toplumun sanatçıyı değil, sanatçının toplumu yönlendirmesinin

6. ABD'de yapılan bir araştırmada, CEO'ların %25'inin emekli olduktan sonraki bir sene içinde öldükleri tespit edilmiştir. Söz konusu CEO'lar, takriben senede on milyon dolar kazanan insanlardır. Çalışanlarıyla aralarına mesafe koymuş, kendilerini âdeta yeryüzü tanrısı gibi özel hissetmiş bu kişiler, emekli olduklarında insanlarla aralarındaki mesafeyi aynen korudukları için birdenbire yalnız kalırlar. İş yerlerindeki duyguyu evlerine ve özel hayatlarına da taşırlarsa emeklilik dönemi onlar için narsistik yaralanma denilen büyük bir yıkımın habercisi olur ve sonuçta kendilerini çok değersiz hissederler.

Bu parçada söylenenlerden aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanlar, makamlarının verdiği gururla, özel hayatlarının gerektirdiği durumları dengeleyebilirlerse emekli olduklarında da mutlu olmayı sürdürebilirler.

B) Emeklilik döneminin daha etkin olmasını isteyen bireyler, kendilerine daha çok vakit ayırmalı ve hobiler edinmelidir.

C) Yoğun tempoda çalışmaya alışan insanlar, sosyal hayattan koptukları için bir süre sonra dengesizlik yaşarlar.

D) Üst düzey yöneticiler, çalışma arkadaşlarıyla iletişimlerinde soğuk ve resmî bir dil kullanırlar ve bunun sonucunda da yalnız kalırlar.

E) Kendi yaptıkları işi, her şeyin önünde tutan insanlar başkalarının yaptıklarını değersiz görürler.

7. Boş zamanlarımda eski dergilerin sayfalarını karıştırmak belli başlı zevklerimden biridir. Sizi yıllar önce haz içinde bırakan nice yazıyı tekrar okurken seneler boyu dilde, şekilde ve düşüncede meydana gelen değişikliklerden başka, dergilerin düzenleme, baskı ve tekniğindeki gelişmeleri de karşılaştırmalı olarak bir daha görürsünüz.

Bu parçaya göre, eski dergileri tekrar okumanın gerekçesi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Okumaya düşkünlük

B) Birçok değişimi görme olanağı sağlaması

C) Boş zamanları değerlendirmek

D) Geçmişe duyulan özlem

E) Araştırma zevki

8. Yazar, roman değil; tarih ve sosyoloji kitabı yazmış. Ele aldığı dönemde yaşayan insanların duygularını, inançlarını, hayat görüşlerini yansıtmıyor. O insanları, ele aldığı çağı ve özelliklerini anlatmak için kullanıyor. Tarihi, romanı için malzeme olarak kullanacağına romanı tarihin anlatılmasına alet ediyor. Bu tutum, roman türüne ihanet anlamına gelmiyor mu?

Bu parçada vurgulanmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Roman yazarken tarih ve sosyolojiden yararlanmanın doğru olmayacağı

B) Romanın temel işlevinin insanı anlatmak olduğu

C) Romandaki olayların tarihî gerçeklerle örtüşmesi gerektiği

D) Romanın, insan yaşamına tutulmuş bir ayna olduğu

E) Roman türünün, tarih anlatımının aracı olamayacağı

9. Okuyuculukla yazarlık, şiirseverlikle şairlik birbirinden ayrılmaz hâle geldi. Birine, "Edebiyatı sever misiniz?" diye sorsanız size, yazdığı şiirleri getirir. Her ay aldığımız yüzlerce e-postanın içinde, dergide çıkan yazılara ait bir düşünceyi, dergi ile ilgili bir görüşü boşuna arar dururum. Bulduğum, çok nadir istisnalar dışında, basmakalıp övgü sözlerinin altına rastgele karalanıp temize çekilmeye bile üşenilmiş manzume kırıntılarıdır.

Bu parçada, yazarın asıl yakındığı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Her okurun, kendisini bir sanatçı olarak görmesi

B) Sanata ve sanatçıya değer verilmemesi

C) Okurların, basmakalıp övgülere eğilim göstermesi

D) Sanatçıların, yapıtlarına gereken özeni göstermemeleri

E) Yazarlarla okurlar arasındaki iletişim kopukluğu

10. Yüzmeyi bilmeyen akrep, su aygırına yanaşmış: "Beni sırtına alıp nehrin beri yanına geçirsene!" "Olmaz." yanıtını vermiş su aygırı: "Sen beni sonra sokarsın!" "Yok!" demiş akrep: "Öyle şey olur mu? O zaman ikimiz de yanarız." Su aygırı, "Peki madem." deyip akrebi sırtlamış ve birlikte suya açılmışlar. Nehrin tam orta yerinde akrep dayanamayıp sırtına bindiği hayvanı sokmuş. "Ah!" demiş su aygırı: "Hani beni sokmayacaktın? Bunu neden yaptın?" Akrep: "Eh ne yapalım?" diye itiraf etmiş: "Burası Afrika, ben de akrebim!"

Bu öykü, aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

A) Günümüz koşullarında kimseye güvenilmemesi gerektiği

B) Yaratılışı gereği bazı varlıkların şartlar ne olursa olsun değişmeyeceği

C) Kendini düşünen insanların bir gün en büyük zararı görecekleri

D) Farklı nitelikteki varlıkların uzun süre bir arada kalamayacağı

E) Herkesin ikinci bir şansı hak etmeyecek özelliklere sahip olabileceği

11. Bir sanat eserinin tutulması, ortalama beğeni düzeyine uygunluğuna bağlıdır. Bu düzeyin üstünde veya altında olan eserlerin beğenilme ve tutulma şansı çok azdır. Ortalamanın üstünde olan eserlere belli düzeydeki okuyucular rağbet eder. Çok satılan eserler genellikle ortalama düzeyde eserlerdir. Peki nasıl oluyor da bazı isimlerin yapıtları, hep aynı eksende dönmesine, dilde zayıf olmasına rağmen bu kadar çok satıyor? İşte yukarıda belirttiğim durumun tek istisnası var: Sanatçının çok tanınmış, medya tarafından fazla şişirilmiş olması. Ne de olsa tanınmış sanatçıların eserleri iyi de olsa kötü de olsa satılır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

A) Tanınmış sanatçıların ortaya koyduğu her yapıt iyi değildir.

B) Ortalama beğeninin altında olan yapıtlar da değerli olabilir.

C) Nitelikçe kaliteli olmasa da popülerlik bir eserin satış rakamlarını belirler.

D) Ortalama zevk düzeyine hitap eden yapıtların tutulma şansı yüksektir.

E) Bir eserin üstün nitelikli olması, tutulması için yeterli değildir.

12. "Asya yaban eşekleri", Anadolu'da tükenmelerine karşın Moğolistan, Çin, Hindistan, Rusya ve İran'da yaşamlarını devam ettirmeye çalışıyor. Bunun yanı sıra Özbekistan, Kazakistan, Suudi Arabistan, İsrail ve Ukrayna'da yeniden yerleştirilen popülasyonlar var. Asya yaban eşeklerinin sırt kısımları kırmızımsı, sarımsı, grimsi ve kır renklidir. Sırt kısımlarında siyah çizgileri de vardır. Boyları (baş - gövde) 200 - 205 cm; omuz yükseklikleri 130 cm, kuyrukları 30 - 40 cm, ağırlıkları da 260 kg kadar olur. Daha çok kurak ve yarı kurak bölgelerde yaşayabilen Asya yaban eşekleri doğada 6 yıl, esaret altındaysa 26 yıl kadar yaşar. Kısa mesafelerde yaklaşık 70 km hızla koşabilir. beş tane alt türü vardır ve bunlardan biri ülkemizde yaşamış ancak soyu tükenmiştir.

Bu parçada "Asya yaban eşekleri" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Şu anda yaşamını sürdürdüğü alanlara

B) Bazı bölgelerde türlerinin çoğaltılmaya çalışıldığına

C) Farklı renkte türlerinin olduğuna

D) Çok soğuk yerlerde yaşayamadıklarına

E) Anadolu'da da bir dönem bulunduğuna

13. Uçak kazalarının nedenlerinin tam olarak belirlenebilmesi için "Uçuş Veri Aygıtı" ile "Kokpit Ses Kayıt Aygıtı" adı verilen aletlerden yararlanılır. Uçak kazalarının ardındaki nedenlerin açığa çıkarılmasını sağlayan "kara kutu"nun mucidi David Waren'dir. Bir uçuş esnasında kayıt cihazlarının aynı zaman dilimine ait kayıtları karşılaştırılarak kaza sebepleri tespit edilir. Kazadan sonra enkazın içinde kolayca bulunabilmesi için kara kutu, sanılandan farklı olarak turuncu renktedir. Ağır kazalardan sonra arandığı için ve kimi zaman yangınlar nedeniyle karardığı için bu adı aldığı söylenir. Uçağın genellikle kuyruk bölümünde bulunur. Ayrıca kara kutu tek değil, iki kutudan oluşur. Kokpitteki aygıta pilotlar arasındaki konuşmalar, uçuş veri aygıtına da uçuşla ilgili teknik bilgiler kaydedilir.

Bu parçada "kara kutu" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Kim tarafından icat edildiğine

B) Ne amaçla kullanıldığına

C) İsmini sahip olduğu renkten aldığına

D) Uçakların çoğu zaman hangi bölümünde yer aldığına

E) Çalışması esnasında neler yaptığına

14. Fabllar hayvanlar hakkında yazılan bir yazın türüdür. Hayvanlar, konuşabilmektedir bu türde. Cesur, korkak, sinirli, sakin, çalışkan, tembel gibi özellikleri bakımından insanla hayvan hep ilişkilendirilmek istenmiştir. Eskiden kraldan, padişahtan korkanlar, çekinenler, yüzlerine konuşamayanlar düşüncelerini hayvanlar üzerinden anlatarak, hayvanlara bazı özellikler yükleyerek dönemin sorunlarına değinirlerdi. Buna bağlı olarak Türk edebiyatında pek çok fabl kaleme alınmıştır. Önemi yadsınamayacak bir yazın türü olan fabllar, bir çeşit masal gibidir.

Bu parçada "fabllar" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Hangi amaçla kullanıldığına

B) Edebiyatımızda belli bir yeri olduğuna

C) Geçmişte bazı düşüncelerin dillendirilmesi için araç olarak kullanıldığına

D) İçeriğinde insan dışı varlıklara, insana ait özellikların yüklendiğine

E) Bir masal türü olduğuna

15. Ataç'ın işlek bir kalemi vardı. Ele alacağı konuyu karşısındakiyle tartışmayı, olumlu olumsuz yönleriyle irdelemeyi sever, sonra da zorlanmadan yazıya dökerdi. Cümledeki söz dizimine önem verir, sözcüklerin nasıl bir cümle düzeninde daha iyi duracağına bakardı. Hatta özleşme Türkçesinin öncülerindendi. Ne var ki Ataç'ın önerdiği sözcüklerin bir bölümü tutmadı. Özleşmedeki aşırı tutumu yüzünden yazılarından tat alamayanlar da oldu.

Bu parçada "Nurullah Ataç" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Anlatımında cümle düzenine dikkat ettiğine

B) Türkçenin sadeleşmesi çalışmalarında bulunduğuna

C) Eserlerinde ele alacağı konuyu, kolaylıkla yazabildiğine

D) Farklı türlerde eserler yazdığına

E) Eserlerinin beğenilmeyen yanlarının da olduğuna

1. Öncülde verilen parçayı incelediğimizde parçada yazara göre anlatmanın insanın en temel ihtiyaçlarından biri olduğu, dilin gelişmesiyle birlikte insanların paylaşma ve diğer insanlara kendini anlatma ihtiyacı duyduğundan bahsedilmiştir. Dolayısıyla bu parça "anlatmak" kavramı üzerine sorulmuş bir soruya cevaptır. Buna göre, seçenekleri incelediğimizde A seçeneğindeki "İnsan neden anlatmak istiyor?" sorusu doğru cevap olur.

CEVAP: A

2. Parçadaki "Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügati't - Türk adlı yapıtında Alp Er Tunga'nın ölümü üzerine yakılan ağıttan bir dörtlük vardır." sözlerine dayanarak Alp Er Tunga ve Destanı ile ilgili olarak "Kaşgarlı Mahmut'un, destanın büyük bir kısmına yer verdiğine" değinilmediğini, "...Şehname'de de farklı bir bakış açısıyla ele alınmıştır" sözlerine dayanarak "içerik olarak Şehname ile aynı olduğuna" değinilmediğini, "Destandaki konular, Firdevsi tarafından yazıya geçirilen ...Şehname'de" sözlerine dayanarak "destanın Firdevsi tarafından yazıya geçirildiğine" değinilmediğini görürüz. Yine parçada Alp Er Tunga'nın İranlılarla yaptığı savaşta yenildiğinden bahsedilmemiştir. "Sakaların yiğit komutanı Alp Er Tunga'nın İranlılarla yaptığı savaşlar..." ifadesi parçada var ancak savaşta yenildiğini söylemiyor.

Parçadaki "Alp Er Tunga, Asur kaynaklarında Maduva, Heredot'ta Madyes, İran ve İslam kaynaklarında Efrasyab adlarıyla anılmaktadır." sözüne dayanarak "isminin farklı kaynaklarda farklı geçtiğine" değinildiğini görürüz.

CEVAP: E

3. Parçada geçen olayda belirleyici söz, "Aralarına bir kemik atıver de gör kardeşliklerini." sözüdür. "kemik" iki köpek için de cazip bir yiyecek olduğu için ikisi de kemiği yemek isteyecektir. Böylece kemikten önce sarmaş dolaş uyuyan iki köpek, kemik için birbirlerine hırlayıp mücadele edecektir. Dolayısıyla Mevlâna, bu sözüyle "Menfaatler devreye girdiğinde/ herkes kendini düşündüğünde ilişkiler bozulur." demek istemiştir. Bu da, D seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: D

4. Parçada genç şairlerin her şiirlerinde aynı duyguyu hissettirmeleri mekanikleşme olarak görülmüş ve eleştirilmiştir. Yazara göre genç şairin her şiiri, kişiliğinin gelişimi için bir göstergedir. Adım adım şiirlerinden o gelişimi izleriz. Parçadaki "Oysa şiir, süregiden bir kişiliğin oluşmasıdır da. Tek tek şiirler o şairin portresini çizer bize. Şair, her şiirle yeni bir çizgi atar bu portreye; her renk, yeni bir boyut getirir. Şiirle birlikte kişiliği de boy atar." sözleri de bunu destekler. Bu yüzden parçada anlatılmak istenen B seçeneğinde verilen "Bir şairin kişiliği, şiirlerinin gelişim çizgisine bakılarak anlaşılabilir." yargısıdır.

CEVAP: B

5. Parçada konuşan eleştirmenin, yaptığı bir eleştiriden dolayı iyi bir yazar dostunun kendisine kırılıp küstüğünü ama dostların aynı düşünceyi paylaşmamalarının doğal olduğunu söylediğini görüyoruz. Eleştirmen "sanatçının topluma yöne vermesi gerektiğini, toplumun yazarı yönlendiremeyeceğini, şekillendiremeyeceğini" savunur. Bu yüzden bu sözleri söyleyen kişinin "toplumun sanatçıyı değil, sanatçının toplumu yönlendirmesinin" gerekli olduğunu söyleyebiliriz.

CEVAP: E

6. Parçada "Amerika'da yapılan bir araştırma sonucundan elde edilen veriler" değerlendirilmiş ve "üst düzey çalışanların çalışırken kurdukları dil ve iletişim neticesinde emekli olduktan sonra yaşadıkları bireysel ve sosyal yalnızlık, değersizlik" ele alınmıştır. Parçadaki "Çalışanlarıyla aralarına mesafe koymuş, kendilerini âdeta yeryüzü tanrısı gibi özel hissetmiş olan bu kişiler, emekli olduklarında insanlarla aralarındaki mesafeyi aynen korudukları için birdenbire yalnız kalırlar. İş yerlerindeki duyguyu evlerine ve özel hayatlarına da taşırlarsa emeklilik dönemi onlar için narsistik yaralanma denilen büyük bir yıkımın habercisi olur ve sonuçta kendilerini çok değersiz hissederler." sözleri göz önünde bulundurulduğunda parçada söylenenlerden A seçeneğinde verilen "İnsanlar, makamlarının verdiği gururla, özel hayatlarının gerektirdiği durumları dengeleyebilirlerse emekli olduklarında da mutlu olmayı sürdürebilirler." yargısına ulaşabiliriz.

CEVAP: A

7. Parçadaki "Sizi yıllar önce haz içinde bırakan nice yazıyı tekrar okurken seneler boyu dilde, şekilde ve düşüncede meydana gelen değişikliklerden başka, dergilerin düzenleme, baskı ve tekniğindeki gelişmeleri de karşılaştırmalı olarak bir daha görürsünüz." sözlerinden yola çıkarak eski dergileri tekrar okuma gerekçesi olarak B seçeneğinde verilen "birçok değişimi görme olanağı sağlaması"nın verildiği görülür.

CEVAP: B

8. Parçadaki "Yazar, roman değil; tarih ve sosyoloji kitabı yazmış. Ele aldığı **dönemde yaşayan insanların duygularını, inançlarını, hayat görüşlerini yansıtmıyor. O insanları, ele aldığı çağı ve özelliklerini anlatmak için kullanıyor.**" sözleri dikkate alındığında yazarın "insana ve insana dair duygu ve durumlara yer verilmeden roman yazılamayacağı"nı savunduğunu görürüz. Bu da B seçeneğinde verilen "romanın temel işlevinin insanı anlatmak olduğu" sözüyle vurgulanabilir.

CEVAP: B

9. Parçadaki "Okuyuculukla yazarlık, şiirseverlikle şairlik birbirinden ayrılmaz hâle geldi. Birine, 'Edebiyatı sever misiniz?' diye sorsanız size, yazdığı şiirleri getirir." ve "...rastgele karalanıp temize çekilmeye bile üşenilmiş manzume kırıntılarıdır" sözleri de göz önünde bulundurulduğunda parçada konuşan kişinin yakındığı durumun "herkesin (ya da her okurun) kendinde bir yetenek olduğunu düşünerek şiir yazdığı ve kendini bir sanatçı gibi gördüğü"dür. Okumadan, okuduğu yazıları bile eleştirmeden, içselleştirmeden şair/yazar olduğunu sanan kişiler, eleştirilmiştir.

CEVAP: A

10. Parçada verilen öyküde, "verdiği sözden dolayı akrebe güvenen su aygırının korktuğunun başına gelmesi:)"nin verildiğini görüyoruz. Ancak burada akrebin söylediği "Burası Afrika, ben de akrebim!" sözü, B seçeneğinde verilen "Yaratılışı gereği bazı varlıkların şartlar ne olursa olsun değişmeyeceği" görüşünü doğrulamaktadır. Çünkü verdiği söze ve kendisinin de zarar göreceğini bilmesine rağmen akrep, dayanamıyor ve su aygırını sokuyor.

CEVAP: B

11. Parçanın yarısında "genellikle ortalama düzeydeki eserlerin çok sattığı" üzerinde durulduğunu görüyoruz. Ancak yazar, ortalama düzeydeki eselerin çok satılmasından ziyade "nitelikçe zayıf olan eserlerin medya sayesinde, popülerlik sayesinde daha çok satıldığı" üzerinde durmaktadır. Bu, parçadaki "Peki nasıl oluyor da bazı isimlerin yapıtları, hep aynı eksende dönmesine, dilde zayıf olmasına rağmen bu kadar çok satıyor? İşte yukarıda belirttiğim durumun tek istisnası var: Sanatçının çok tanınmış, medya tarafından fazla şişirilmiş olması. Ne de olsa tanınmış sanatçıların eserleri iyi de olsa, kötü de olsa satılır." sözlerle de belirtilmiştir. Dolayısıyla yazar, C seçeneğinde verilen "Nitelikçe kaliteli olmasa da popülerlik bir eserin satış rakamlarını belirler." yargısını vurgulamıştır.

CEVAP: C

12. Parçadaki "Asya yaban eşekleri, Anadolu'da tükenmelerine karşın Moğolistan, Çin, Hindistan, Rusya ve İran'da yaşamlarını devam ettirmeye çalışıyor." ve "beş tane alt türü vardır ve bunlardan biri ülkemizde yaşamış ancak soyu tükenmiştir." sözleri dikkate alındığında Asya yaban eşekleri ile ilgili olarak "şu anda yaşamını sürdürdüğü alanlara" ve "Anadolu'da bir zaman dönem bulunduğuna", "Bunun yanı sıra Özbekistan, Kazakistan, Suudi Arabistan, İsrail ve Ukrayna'da yeniden yerleştirilen popülasyonlar var." sözleri dikkate alındığında "bazı bölgelerde türlerinin çoğaltılmaya çalışıldığına", "Daha çok kurak ve yarı kurak bölgelerde yaşayabilen Asya yaban eşekleri" sözleri dikkate alındığında "çok soğuk yerlerde yaşayamadıklarına" değinildiği görülür. Ancak parçada Asya yaban eşeklerine dair "farklı renkte türlerinin olduğu"na değinilmediğini görürüz.

CEVAP: C

13. Parçadaki "'kara kutu'nun mucidi David Waren'dir." sözüne dayanarak parçada "kara kutu" ile ilgili olarak "kim tarafından icat edildiğine, "Uçak kazalarının ardındaki nedenlerin açığa çıkarılmasını sağlayan..." sözüne dayanarak "ne amaçla kullanıldığına", "Uçağın genellikle kuyruk bölümünde bulunur." sözüne dayanarak "uçakların çoğu zaman hangi bölümünde yer aldığına", "Kokpitteki aygıta pilotlar arasındaki konuşmalar, uçuş veri aygıtına da uçuşla ilgili teknik bilgiler kaydedilir." sözlerine dayanarak "çalışma esnasında neler yaptığına" değinildiğini görürüz. Parçadaki "Kazadan sonra enkazın içinde kolayca bulunabilmesi için kara kutu, sanılandan farklı olarak turuncu renktedir. Ağır kazalardan sonra arandığı için ve kimi zaman yangınlar nedeniyle karardığı için bu adı aldığı söylenir." sözlerine dayanarak "kara kutu"nun adını renginden aldığını söyleyemeyiz çünkü asıl renginin turuncu olduğu, kazadaki yangından sonra kara rengini aldığı parçada söylenmiştir.

CEVAP: C

14. Parçadaki "Eskiden kraldan, padişahtan korkanlar, çekinenler, yüzlerine konuşamayanlar düşüncelerini hayvanlar üzerinden anlatarak, hayvanlara bazı özellikler yükleyerek dönemin sorunlarına değinirlerdi." sözlerine bağlı kalarak fabllarla ilgili olarak "hangi amaçla kullanıldıklarına" ve "geçmişte bazı düşüncelerin dile getirilmesi için araç olarak kullanıldığına", "önemi yadsınamayacak bir yazın türü olan fabllar" sözüne bağlı kalarak "edebiyatımızda belli bir yeri olduğuna", "Hayvanlar, konuşabilmektedir bu türde. Cesur, korkak, sinirli, sakin, çalışkan, tembel gibi özellikleri bakımından insanla hayvan hep ilişkilendirilmek istenmiştir." sözlerine bağlı olarak "içeriğinde insan dışı varlıklara, insana ait özelliklerin yüklendiğine" değinildiğini görürüz. Ancak, parçada fabllarla ilgili olarak "bir masal türü olduğuna" değinilmediğini, parçadaki "fabllar, bir çeşit masal gibidir" sözüyle fablların masallara benzetildiğini görürüz. ("Fabl, masaldır." demiyor, "Fabl, masal gibidir." diyor.)

CEVAP: E

15. Parçadaki "Cümledeki söz dizimine önem verir, sözcüklerin nasıl bir cümle düzeninde daha iyi duracağına bakardı." sözlerini dikkate aldığımızda Nurallah Ataç'la ilgili olarak "anlatımında cümle düzenine dikkat ettiğine", "Hatta özleşme Türkçesinin öncülerindendi." sözlerini dikkate aldığımızda "Türkçenin sadeleşmesi çalışmalarında bulunduğuna", "Ele alacağı konuyu karşısındakiyle tartışmayı, olumlu olumsuz yönleriyle irdelemeyi sever, sonra da zorlanmadan yazıya dökerdi." sözlerini dikkate aldığımızda "eserlerinde ele alacağı konuyu, kolaylıkla yazabildiğine", "Özleşmedeki aşırı tutumu yüzünden yazılarından tat alamayanlar da oldu." sözlerini dikkate aldığımızda "eserlerinin beğenilmeyen yanlarının da olduğuna" değinildiğini söyleyebiliriz. Ancak, parçada Nurullah Ataç'la ilgili olarak "farklı türlerde eserler yazdığına" değinildiğini söyleyemeyiz.

CEVAP: D

1. İnsanlar kendileri için kesin doğru ve yanlışlar belirlememelidirler. Doğru ve yanlış kavramının her gün değiştiği bir çağda yaşıyoruz. Dün, parçalanamaz denen atom; bugün, parçalanmış durumda. Dün, doğru olarak bildiğimiz pek çok şeyin yanlış olduğunu bugün öğrenebiliyoruz. Şüphesiz bugün bizim doğruluğundan emin olduğumuz pek çok şeyin yanlışlığı yarın kanıtlanacak. Bu durumda, yanlış ve doğru kavramlarına eşit uzaklıkta durmak, gelişmeye açık bir insanın birinci görevidir.

Bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sosyal hayatta, doğrular ve yanlışlar kişiden kişiye değişir.

B) Yaşanan değişimler, doğru ve yanlışlarımızı belirler.

C) Doğru ve yanlış kavramlarının günden güne değişmesi, karışıklığa neden olmaktadır.

D) Doğru ya da yanlış dediğimiz durumlar zamanla değişkenlik gösterebilir.

E) Geçmişte doğru olarak bilinen şeylerin yanlışlığı günümüzde kanıtlanmıştır.

2. Belirli bir politik fikri dayatan öykü ve romanlara öylesine alıştık ki iki sayfa okumadan yazarın gerçek bir öykücü veya romancı değil, belli bir düşüncenin savunucusu olduğunu hemen anlıyoruz. Ben kendi hesabıma böyle eserleri okumuyorum. İdeolojilere önem vermediğimden değil, sanatın ideolojiden farklı bir görevi ve niteliği olduğuna inandığımdan...

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Sanat, belli bir görüşün, insanlara aşılanması için araç olarak kullanılmamalıdır.

B) Günümüzde bazı sanatçılar, yapıtlarında belli bir anlayışın savunuculuğunu yapmaktadır.

C) Belli bir düşünceyi savunan öykü ve romanlar ilk bakışta kendini gösterir.

D) Taraf tutan öykü ve romanların sanatsal kaygısı yoktur.

E) Önemli olan, ideolojiler değil sanat yoluyla insanların ve toplumların ilerlemesidir.

3. Şiir, kuşkusuz her şeyden önce yetenek ve yaratılış işidir. Fakat dünyadaki bütün güzel şeyler gibi şiir de kültür, bilgi ve özen ister. Büyük sanatçılar, ilhamlarına göre bir şeyler çiziktiren sahte şairlerin akıllarının alamayacağı kadar derin, geniş ve sağlam kültüre sahiptirler. Yıllarca ustaların yanında çalışmadan, okumadan ve denemeden büyük sanata ulaşmış tek bir sanatçı yoktur.

Bu parçada, şiirle ilgili olarak vurgulanmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şiir yazmanın temel koşulunun yetenek olduğu

B) Şiir yazmak için esin beklemek gerektiği

C) Şiirin yetenek, birikim ve çaba gerektiren bir uğraş olduğu

D) Bir anlık esinle, kısa sürede yazılan şiirlerin güzel olmadığı

E) Coşkunluğun, iyi şiir yazmak için yeterli olduğu

4. Ayaklı kütüphane denen kişilerin lehinde ve aleyhinde çok şey söylenmiştir. Bunların kafalarında kitap, midede öğütülen ekmek gibi değil, ambarda bekleyen buğday gibi durur. Nasıl konmuşsa öyledir. Kana ve hayata karışmamıştır. Onların bilgileriyle zekâları arasındaki ilişki, bir kitapla bir kütüphanenin raf tahtası arasındaki ilişkinin aynısıdır.

Bu parçada, asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bazı kişilerin, okudukları kitapları yeterince anlayamadığı

B) Okumayla, birikim kazanma arasında doğrudan bir ilgi bulunduğu

C) Kitap okumanın zorlu bir uğraş olduğu

D) Özümsenmeyen bilginin, hiçbir değerinin olmadığı

E) Okunanların, uygulamaya konulması gerektiği

5. Bizim yerli malımız olan eleştiri yöntemini biliyorsunuz. Hani buna eleştiri değil de övgü demek daha doğru. Biri bir kitap yayımlıyor. Kötü bir kitap demiyorum, belki de çok iyi bir kitap ama iş iyilikte kötülükte değil. Eş dost hep birlikte kalemlere sarılıyorlar, aman şu çocuğu tanıtalım falan filan derken yapıt yok oluyor ortadan. Bu duruma gerçek bir sanatçı sevinir mi dersiniz?

Bu sözleri söyleyen bir kişiye göre, eleştirinin temel niteliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yapıcı nitelikler taşıması
B) Nesnel ve yapıt merkezli olması
C) Dönem, kişi ve yapıt üzerine kurulması
D) Uzman kişiler tarafından kaleme alınması
E) Gelenekle modern yöntemleri bağdaştırması

6. Yahya Kemal, "Mısra benim namusumdur." demiş. Ozanın, dizeye saygısını göstermesi bakımından önemli bir söz. Çünkü bir şiirin, bir dizenin düzeni, ozana dışarıdan verilmez; ozanın kendi kurduğu biçime göre oluşur. Bu nedenle de bir şiirin başarılı olup olmadığı, ozanın kendi beğenisine bağlı kalıp kalmadığı ile ölçülür. Bir beğeni ölçüsü kurmuşsunuzdur, bu ölçüye kendiniz boş verirseniz bunun bağışlanacak yanı kalmaz. Yahya Kemal bu sözüyle bu gerçeği anlatıyor.

Bu parçada, vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şairler, ölçülü ve uyumlu yazmaya özen göstermelidir.
B) Şiirde başarının ölçütü, şairin kendi beğenilerine titizlikle uyup uymadığıdır.
C) Şiirde her dize kendi başına bir anlam bütünlüğü içinde olmalıdır.
D) Ozan şiirin esinini, dışarıdan değil doğrudan kendi iç dünyasından almalıdır.
E) Şiirin yapı taşı dizedir, şiirin dizelerle kurulduğu unutulmamalıdır.

7. Edebiyatın işlevinin, güzellik yaratmak ve bizde bir coşku uyandırmak olduğu konusundaki geleneksel görüş benimsenmiyor artık. Gerçekten, edebiyatın rolü üzerinde düşünmek, sonradan yapılan bir çözümleme ile edebiyat yapıtının niçinini aydınlatmak gerekir; bütün ciddi eleştiriler bununla başlar. Bunu bilmeden, tespit etmeden bir sanatçıyı ya da eserini değerlendiremezsiniz.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edebiyatın, sadece güzellik duygusu uyandıran bir sanat olmadığı
B) Eleştirinin okuru yönlendirici bir işlev taşıması gerekliliği
C) Eleştiride, yapıtın neden yazıldığının ve işlevinin belirlenmesi gerektiği
D) Geleneksel eleştiri anlayışının önemini yitirdiği
E) Eleştirinin yapıta yönelik olmamasının türlü sakıncalar yarattığı

8. Sanat gerçekliği, yaşam gerçekliğine tıpatıp benzemez, onu olduğu gibi yansıtmaz. Seçip çoğaltıp ilginç kılar. Bağrında tohum olarak taşıdığı geleceğin çiçeğiyle yaşamı zenginleştirir. Güçlüklere dayanma gücü, direnci verir.

Bu parçada sanat gerçekliği ilgili asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nesnel gerçekliği olduğu gibi yansıttığı
B) İnsanla doğa arasındaki ilişkiler yumağı olduğu
C) Yaşamın gerçeklerini dönüştürerek sunduğu
D) Yaşamı anlamlı kılma çabası olduğu
E) Doğayı anlaşılır kıldığı

9. Roman yazmanın kendine özgü birtakım kuralları elbette vardır. Siz futbolun on bir kişi yerine hiç on beş ya da on dokuzar kişilik takımlarla oynandığını gördünüz mü? Olur öyleleri de elbette, mahalle aralarından çocuklar kaç kişi bulabilirlerse o kadar kişiyle takım kurup maç yaparlar. Ama kimse çıkıp da onların oynadığına futbol, çocuklara da futbolcu demez, diyemez. Yazar da bu romanında var olan konuların, kuralların dışına çıkmış; edebiyatımızın hemen hemen hiç tanımadığı bir konuyu; denizi, deniz insanlarını anlatmış. Anlattıkları renkli, canlı, dipdiridir. Gelgelelim dilsiz, kuralsız bir yazar o. O yüzden anlattıkları, yalnızca anlattıkları olarak kalıyor okuyanda, hiçbir zaman roman olamıyor.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Roman yazarken nelere dikkat etmek gerektiği

B) Yazarın ilk defa değişik bir konuyu başarıyla işlediği

C) Futbolun kendine has kurallarla oynandığı

D) Dilsiz kuralsız bir anlatının okurca roman sayılmadığı

E) Kuralına uygun yapılıp sonuçlanan işlerin nitelikli olduğu

10. Özellikle edebî çeviri bir sanat, kendine göre. Böyle olunca da çevirmenden bazı yetenekler beklemek, bu alanda yerleşmiş kurallara kesinlikle uymasını istememek gerek. Hele şiir söz konusu ise, çeviri işi çok özel bir sanat olayıdır artık. "Güzel bir çeviri ama falancanın olmaktan çok uzak." denebilen şiir çevirilerinin yanında her iki değeri kapsayan şiir çevirileri az da olsa mevcut.

Bu paragraftan, aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılabilir?

A) Şiir çevirilerinin asıl metni yansıtması olanaksızdır.

B) Edebî yapıtlar, çevrilirken bazı özelliklerini yitirebilir.

C) Edebî çeviri, her çevirmenin yapabileceği bir şey değildir.

D) Edebî eserleri çeviren çevirmen, kalıpların dışına çıkıp özgünlüğü hissettirmelidir.

E) Çeviri yapacak kişileri, belli kurallarla kısıtlamak doğru değildir.

11. Düdenler genel olarak karstik kayaçların erimesi ya da çukur tavanın çökmesiyle oluşan, çeşitli çap ve büyüklükte olabilen, çukura benzer yapılardır. Karstik çatlakların genişlemesi ya da yer altı mağaralarının birleşmesiyle de oluşabilirler. Erime sonucu oluşan düdenler dar, çökme sonucu oluşanlar daha çok silindiriktir. Düdenler yapı olarak aynı obruktur. Bazen havzalardaki suyu yer altına boşaltan yapılar olarak da görev yapar. Ülkemizde düdenlere Akdeniz Bölgesi'nde yaygın olarak rastlanır.

Bu parçada "düdenler" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Şekillerinin çeşitli olduğuna

B) Oluşma şekline

C) Diğer isminin "obruk" olduğuna

D) Oluşumunda etkili olan olaylara

E) Yurdumuzda nerede görüldüğüne

12. İngiltere'de öyle bir dönemdir ki halk, açlıkla mücadele etmektedir. Ekonomik sıkıntılar almış başını gidiyor ve hayat çok pahalı. İngiliz kralı bu dönemde, ülkesinde yolculuk ederken yolu bir köye düşer ve geceyi köyün hanında geçirir. Handa istediği yemeklerin olmadığını görünce çaresiz, hancının bulduğu dört yumurta ile karnını doyurur. Kral, yemekten sonra hesabı ister ve hancının dört yumurtaya on altın istediğini duyunca öfkelenir. "Bu ne biçim hesap böyle, hancı? Bu köyde yumurta kıtlığı mı var?" der. Hancı gözlerini kırpmadan "Hayır, Kral'ım. Köyümüzde yumurta kıtlığı yoktur ama kral kıtlığı vardır." der.

Bu parçada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Milletler yaşadığı sıkıntıları, yöneticilerin bilmesini ister.

B) Yönetenlerin ve halkın olaylara bakış açısı her zaman farklıdır.

C) Kendi zevkine düşmüş yöneticiler, halkın çektiği sıkıntılardan habersizdir.

D) Milleti ne olursa olsun her insan fırsatçı olabilir.

E) İngilizler geçmişte ülkelerinin yönetimine karşı isyan çıkarmışlardır.

13. Tekkelerin kapatılmasıyla birlikte toplumdaki üretim ilişkilerinin yaşama biçimini de değiştirmesi halk edebiyatının canlılığını yitirmesine yol açtı. Gezginci âşık tipi ortadan silindi. Âşıkların korunduğu ve barındığı konakların, hanların, kahvelerin kapanmasının doğal bir sonucuydu bu. Şunu da ekleyebiliriz, yönetilenlerle yönetenler arasındaki çatışmanın azalması ya da ortadan kalkması halk edebiyatının bir başka kaynağını kuruttu. Çünkü kimi halk şairleri böyle bir çatışmanın sonunda ortaya çıkmıştır: Köroğlu, Dadaloğlu...

Bu parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi halk edebiyatının zayıflama nedenlerinden biri değildir?

A) Yönetici ile yönetilenler arasındaki çatışmanın olmaması

B) Âşıkların mekân tuttuğu yerlerin ortadan kalkması

C) Gezginci ozanların kalmaması

D) Üretim ilişkilerindeki değişiklikler

E) Köroğlu, Dadaloğlu gibi şairlerin yetişmemesi

14. Yaklaşık 70 milyon yıldan bu yana yeryüzünde yaşayan memeli hayvanların kaderi insanoğlunun aletleri kullanmayı geliştirmesi, tarım ve hayvancılıkta ilerlemesi, medeniyetler kurmasıyla değişmeye başladı. Teknolojide ve bilimde, şehirleşmede çok ileri noktaya ulaşan insanoğlu, bu gelişmeleri gerçekleştirirken kendinden başka hiçbir canlının yaşam alanına dikkat etmemiştir. Önceleri yalnızca doğal olaylarla mücadele eden ve bu mücadeleden genelde kazançlı çıkan yabani türler, insan ve insan kaynaklı etkenlere (avcılık, yaşam alanı işgali vb.) karşı çaresiz kalmış görünüyor.

Bu parçada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yeryüzündeki değişimlerin önüne geçmek imkânsızdır.

B) Dünya üzerinde canlılar, çeşitli zorluklar yaşamıştır.

C) İnsanoğlu geçmişten günümüze birçok uygarlık kurmuştur.

D) Kendi medeniyetini geliştirmek isteyen insan, kendinden başka tüm canlıların yaşam alanını gasp etmiştir.

E) İnsanların sebep olduğu durumlar yüzünden birçok canlı türü yeryüzünden silinmiştir.

15. Severim gerçekçi edebiyatı. Bu yaşa değin en çok onun ürünlerini, o yolda yazılmış hikâyeleri, romanları, hep o çığırı öven denemeleri, eleştirileri okudum. Bir hikâyede, bir romanda anlatılanların, gerçekte olanlara benzememesi, çok kimse gibi, benim için de büyük bir suçtur. Peri masallarından, dev masallarından çocukluğumda bile hoşlanmadım. Olmayacak şeyler anlatan hikâyeler arasında beğendiklerim yoktur demiyorum ama onlarda da gerçeği aradım.

Bu sözleri söyleyen bir yazar, aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirilebilir?

A) Hayal gücü geniş olan

B) Hep aynı türde kitap okuyan

C) Düş ürünü yapıtlardan hoşlanmayan

D) Yaşamın gerçeklerinden kaçmak isteyen

E) Edebiyatın yalnız bir türüyle ilgilenen

1. Parçada genel olarak "doğru ya da yanlış diye niteliğimiz durumların zamanla değişebileceği" üzerinde durulduğunu görüyoruz. Özellikle "İnsanlar kendileri için kesin doğru ve yanlışlar belirlememelidirler. Doğru ve yanlış kavramının her gün değiştiği bir çağda yaşıyoruz. Dün, parçalanamaz denen atom; bugün, parçalanmış durumda. Dün, doğru olarak bildiğimiz pek çok şeyin yanlış olduğunu bugün öğrenebiliyoruz." cümleleri dikkatle okunduğunda parçada asıl anlatılmak istenenin D seçeneğinde verilen "Doğru ya da yanlış dediğimiz durumlar zamanla değişkenlik gösterebilir." yargısı olduğunu görürüz.

CEVAP: D

2. Parçada verilen "Belirli bir politik fikri dayatan öykü ve romanlara öylesine alıştık ki iki sayfa okumadan yazarın gerçek bir öykücü veya romancı değil, belli bir düşüncenin savunucusu olduğunu hemen anlıyoruz." sözüyle yazar bir tespitte bulunmuştur. Bu tespite göre yazar, bir ideolojiyi dayatan, savunan eserleri okumadığını çünkü "sanatın asıl işlevinin ve niteliğinin bu olmadığına inandığını" parçada verilen "Ben kendi hesabıma böyle eserleri okumuyorum. İdeolojilere önem vermediğimden değil, sanatın ideolojiden farklı bir görevi ve niteliği olduğuna inandığımdan..." sözüyle anlıyoruz. Dolayısıyla parçada yazar, sanatın bu ideolojiden uzak bir tutum takınmasını vurgulamak istemektedir.

CEVAP: A

3. Parçada şiir yazmak için gerekli olan özellikler üzerinde durulmuştur. Yazara göre yetenek tek başına yeterli değildir. Çünkü gerçek şairler, sahte şairlerin aklının alamayacağı kadar derin, geniş ve sağlam bir kültüre sahiptir. O yüzden çok çalışmak, deneyim kazanmak ve okuyarak kültür birikimi yapmak gerekir. Bu görüş, parçadaki "Fakat dünyadaki bütün güzel şeyler gibi şiir de kültür, bilgi ve özen ister." ve "Yıllarca ustaların yanında çalışmadan, okumadan ve denemeden büyük sanata ulaşmış tek bir sanatçı yoktur." sözleriyle de desteklenebilir. Bu yüzden parçada şiirle ilgili olarak verilen parçada asıl vurgulanmak istenen "şiirin yetenek, birikim ve çaba gerektiren bir uğraş olduğu"dur.

CEVAP: C

4. Parçada "ayaklı kütüphane olarak nitelenen kişileri, okuduklarını sindirmediklerini, içselleştirmediklerini" belirttiğini görüyoruz. Bu görüş, parçada "ambarda bekleyen buğday"la ilişkilendirilmiştir. Hatta "kana ve hayata karışmamıştır" denilerek, öğrenilen bilginin, konunun öğrenildiğiyle kalmaması gerektiği hayata, eyleme geçmesi gerektiği de savunulmuştur. Bunu yapmayan kişi için "ha okuduğu kitap ha kütüphanedeki rafın tahtası... Malzeme aynı. Ama kitabı, tahta -ahşap- ağaç olmaktan çıkaran o bilginin özümsenmesidir." görüşünün hâkim olması, parçada asıl anlatılmak istenenin D seçeneğinde verilen söz olduğunu görüyoruz.

CEVAP: D

5. Parçada "eleştiriden anladığımız şeyin yanlış olduğu" üzerinde durulmuştur. Parçadaki "Eş dost hep birlikte kalemlere sarılıyorlar, aman şu çocuğu tanıtalım falan filan derken **yapıt yok oluyor ortadan.**" sözleri göz önünde bulundurulduğunda "eleştiride nesnellikten uzaklaşıldığı, objektif eleştiriler yapmak yerine yanlı-kayırıcı eleştiriler yapıldığı, bunun da eleştiri olmadığı"nın vurgulandığını görürüz. O hâlde olması gereken nedir? Eleştirinin nesnel olması ve yapıtın-eserin merkeze alınmasıdır. Bu düşünce de B seçeneğindeki yargıyla örtüşmektedir.

CEVAP: B

6. Parçada Yahya Kemal'in söylediği sözden yola çıkarak şiirde belirlenmesi gereken bir kriter-ölçüt olduğu ve şairin bu ölçü doğrultusunda başarılı olup olmayacağının anlaşıldığını görürüz. Parçadaki "Çünkü bir şiirin, bir dizenin düzeni, ozana dışarıdan verilmez; ozanın kendi kurduğu biçime göre oluşur. Bu nedenle de bir şiirin başarılı olup olmadığı, ozanın kendi beğenisine bağlı kalıp kalmadığı ile ölçülür. Bir beğeni ölçüsü kurmuşsunuzdur, bu ölçüye kendiniz boş verirseniz bunun bağışlanacak yanı kalmaz." cümleler de bu görüşü destekler niteliktedir. Bu durumda parçada asıl vurgulanmak istenenin B seçeneğinde verilen "Şiirde başarının ölçütü, şairin kendi beğenilerine titizlikle uyup uymadığıdır." sözü olduğu görürüz.

CEVAP: B

7. Parçada anlatılanlara göre, eleştirinin işlevi artık güzellik yaratmak değildir. Ciddi bir eleştiri edebiyatın rolü üzerinde düşünmekle, eserin neden yazıldığının anlaşılmasıyla başar. Bu görüş, parçadaki "Gerçekten, edebiyatın rolü üzerinde düşünmek, sonradan yapılan bir çözümleme ile edebiyat yapıtının niçinini aydınlatmak gerekir; bütün ciddi eleştiriler bununla başlar. Bunu bilmeden, tespit etmeden bir sanatçıyı ya da eserini değerlendiremezsiniz." sözleriyle de desteklenir. Parçada asıl anlatılmak istenenin "eleştiride, yapıtın neden yazıldığının ve işlevinin belirlenmesi gerektiği" olduğu görülür.

CEVAP: C

8. Parçadaki "Sanat gerçekliği, yaşam gerçekliğine tıpatıp benzemez, onu olduğu gibi yansıtmaz. Seçip çoğaltıp ilginç kılar. Bağrında tohum olarak taşıdığı geleceğin çiçeğiyle yaşamı zenginleştirir." sözleri, sanat gerçekliği ile ilgili olarak asıl anlatılmak istenenin "yaşamın gerçeklerini dönüştürerek sunduğunu" olduğunu görürüz.

CEVAP: C

9. Yazar parçaya, "roman yazmanın kendine has kuralları olduğu" görüşüyle başlamış, sonra bu düşüncesini futbol takımı ve futbol oyunu kurullarından örneklerle kanıtlama yoluna gitmiştir. Parçanın sonunda da yazar, "dilsiz kuralsız bir yazarın roman yazmada başarılı olamayacağı" gerçeğini, incelediği bir romandan hareketle vurguluyor. Bu örneklerden varacağımız yargı "Kurallara uygun olmadan yapılan işlerin başarılı olamayacağı"dır.

CEVAP: E

10. Parçada edebî eserleri çeviren kişilerde bazı yetenekler bulunması gerektiği özellikle şiir çevirisinde bunun daha da önemli olduğu üzerinde durulmuştur. Parçadaki "bu alanda yerleşmiş kurallara kesinlikle uymasını istememek gerek" sözü ve "Güzel bir çeviri ama falancanın olmaktan çok uzak." ifadesi çevirmenin belli kuralların - kalıpların dışına çıkması gerektiğini ve özgün olması gerektiğini belirtir.

CEVAP: D

11. Parçada düdenlerle ilgili olarak, "şekillerinin çeşitli olduğu" bilgisine değinildiğini "Erime sonucu oluşan düdenler dar, çökme sonucu oluşanlar daha çok silindiriktir." cümlesinden, "oluşma şekline" ve "oluşumunda etkili olan olaylara" değinildiğini "Düdenler genel olarak karstik kayaçların erimesi ya da çukur tavanın çökmesiyle oluşan" ve "Karstik çatlakların genişlemesi ya da yer altı mağaralarının birleşmesiyle de oluşabilirler." cümlelerinden, "yurdumuzda nerede görüldüğüne" değinildiğini "Ülkemizde düdenlere Akdeniz Bölgesi'nde yaygın olarak rastlanır." cümlesinden anlıyoruz. Ancak parçada düdenlerin bir diğer isminin obruk olduğuna değinilmemiştir. Parçada düdenlerin yapı olarak obruğa benzediğine değinilmiştir.

CEVAP: C

12. Parçada anlatılan olay doğrultusunda, "kralın halkın yaşadığı ekonomik sıkıntıyı anlamadığı" anlatılmak istenmiştir. "İstediği yemeklerin olmadığını görünce", "dört yumurtaya on altın istediğini duyunca öfkelenir.", "...Köyümüzde yumurta kıtlığı yok ama kral kıtlığı vardır." sözleri parçada "Kendi zevkine düşmüş yöneticiler, halkın çektiği sıkıntıdan habersizdir." yargısının çıkarılmasını sağlamalıdır.

CEVAP: C

13. Parçadaki "yönetilenlerle yönetenler arasındaki çatışmanın azalması ya da ortadan kalkması halk edebiyatının bir başka kaynağını kuruttu" sözleri halk edebiyatının zayıflama nedenlerinden biri olarak "yönetici ile yönetilenler arasındaki çatışmanın olmaması" sözünü, "Âşıkların korunduğu ve barındığı konakların, hanların, kahvelerin kapanmasının" sözleri "Âşıkların mekân tuttuğu yerlerin ortadan kalkması" sözünü, "Gezginci âşık tipi ortadan silindi." cümlesi, "gezginci ozanların kalmaması" sözünü, "toplumdaki üretim ilişkilerinin, yaşama biçimini de değiştirmesi" sözü, üretim ilişkilerindeki değişiklikler" sözünü zayıflama nedeni olarak vermemizi sağlar. Ancak parçada halk edebiyatının zayıflama nedenlerinden biri olarak "Köroğlu, Dadaloğlu gibi şairlerin yetişmemesi"ni veremeyiz. Bu şairlerin yöneten - halk çatışmasından doğduğu "Çünkü kimi halk şairleri böyle bir çatışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır: Köroğlu, Dadaloğlu..." cümlesiyle verilmiştir.

CEVAP: E

14. Parçadaki "Teknolojide ve bilimde, şehirleşmede çok ileri noktaya ulaşan insanoğlu, bu gelişmeleri gerçekleştirirken kendinden başka hiçbir canlının yaşam alanına dikkat etmemiştir." sözleri de dikkate alındığında insanoğlunu kendi yaşam alanı düzenlerken kendi dışında kalan şeylere zarar vermektedir. Bu zarar "Önceleri yalnızca doğal olaylarla mücadele eden ve bu mücadeleden genelde kazançlı çıkan yabani türler, insan ve insan kaynaklı etkenlere (avcılık, yaşam alanı işgali vb.) karşı çaresiz kalmış görünüyor." sözleriyle de geliştirilmiştir. Dolayısıyla parçada asıl anlatılmak istenenin "Kendi medeniyetini geliştirmek isteyen insan, kendinden başka tüm canlıların yaşam alanını gasp etmiştir." yargısı olduğunu görürüz.

CEVAP: D

15. Parçada konuşan yazarın, "okuduğu kitaplarda çocukluğundan beri hep gerçekçi yanları aradığını, gerçeğe bağlı kalmayan eserlerden hoşlanmadığını" anlattığını görüyoruz. Parçadaki "Severim gerçekçi edebiyatı. Bu yaşa değin en çok onun ürünlerini, o yolda yazılmış hikâyeleri, romanları, hep o çığırı öven denemeleri, eleştirileri okudum." ve "Peri masallarından, dev masallarından çocukluğumda bile hoşlanmadım. Olmayacak şeyler anlatan hikâyeler arasında beğendiklerim yoktur demiyorum ama onlarda da gerçeği aradım." sözleri, yazarın "düş ürünü yapıtlardan hoşlanmadığını", "gerçekçi eserleri tercih ettiğini" gösterir.

CEVAP: C

1. İnsanlara bakarken onların iskeletlerini, kemik ve kas yapılarını görmeyiz. O yüzden "güzel", "çirkin" diye kanılara varırken iskelet yapısını kastetmediğimiz aşikâr. Öyleyse bir şiire baktığımızda da onun iskeletini görmemeliyiz. Görmemeliyiz ki bir düğüm hâlindeki toplu endamına hayran olabilelim. Şiirdeki şekil ve kalıp, "Ben buradayım." diye haykırdığı nispette şiiri kötü kılar. Şair, mutlaka bir şekil ve kalıba bağlı olmalı. Fakat onu aştığı, gizlediği zaman; manayı, edayı onun bünyesinden devşirebildiği nispette büyük usta olur. Ancak o zaman gerçek bir şiir ortaya koymuş sayılır.

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bir şairin niteliği, şiirlerinin biçimini, anlamının gölgesinde saklamasına bağlıdır.

B) Şair, her zaman biçim güzelliğine önem vermemelidir.

C) Bir şiiri farklı kılan, şairinin sahip olduğu üsluptur.

D) Her sanatçı kolay kolay şiir yazamaz.

E) Şair, şiir yazarken anlamı ön planda tutması gerektiğini asla unutmamalıdır.

2. (I) Son günlerde, ünlü senaryo yazarımızı suçlayanlar çoğaldı. (II) Neymiş efendim yaşama hep kara gözlüklerin arkasından bakıyormuş. (III) Onlara göre, yaşamın güzel yanları ele alınmalıymış. (IV) Günlük yaşamın zorlukları karşısında zaten bunalan insanı, bir de karamsar konularla umutsuzluğa sürüklemenin anlamı yokmuş. (V) Senaryo yazarı, sadece gecekondularda, fabrikalarda değil eğlence yerlerinde, insanların mutlu olduğu yerlerde de dolaşmalıymış.

Bu parçada, sözü edilen senaristin eleştirilmesinin asıl nedeni, numaralanmış cümlelerin hangisinde belirtilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Katı atıklar çevrede birikerek kötü görüntü, kötü koku ve hastalıklara neden olmaktadır. Bilindiği gibi bunları önlemek için kâğıt, plastik ve cam gibi atıkların çoğu çeşitli işlemlerden geçirilerek geri dönüştürülebilir. Bireye, topluma hatta devlet kuruluşlarına büyük iş düşüyor. Plastik, cam, karton, dergi, gazete gibi atıklar çeşitli kurum ve kuruluşların geri dönüşüm toplama merkezlerine gönderilmek üzere özel çöp konteynırlarına atılmalıdır. Bitik piller çevremizde bulunan atık pil kutularına atılmalıdır. Bitik aküler oto tamircileri ve akü satıcılarına iade edilmelidir. Plastik poşet yerine kese kâğıtları kullanılmalıdır. Gördüğünüz gibi birey olarak bile sadece birkaç saatinizi ayırarak katı atıklardan kurtulabilirsiniz.

Bu parçada katı atıklarla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

A) Devlet tarafından alınması gereken önlemlere

B) Geri dönüşümü mümkün olan malzemelerin yaygınlaştırılmasına

C) Geri dönüşümleri için kişisel olarak neler yapılabileceğine

D) Bilinçli bir alışveriş duyarlığına sahip olmamız gerektiğine

E) Katı atıkların sıvı atıklardan daha zor dönüşüme uğradığına

4. Doğu dünyası yüzyıllar önce, kültürel kod olarak duyguları tanımış ve öncelemişti. Batı'nın duygularla ilişkisi ise daha ziyade duygusal zekâ kavramının ortaya çıkışıyla şekillendi. Batılı insan, her şeyi beş duyu organıyla algılamayı tercih edip aklı kutsallaştırdığı için duyguların insan üzerindeki etkisini göz ardı ederken bunun kötü sonuçlarını gördü ve duygusal zekânın bir ihtiyaç olduğunun farkına vardı. Toplum içindeki şiddetin artması, depresyonun salgın hâlini alması, ergenlik çağında intiharların çoğalması gibi olumsuz durumlar Batı'yı duygularla uğraşmaya zorladı. Böylece Doğu'nun temsil ettiği değerler, "psikoloji bilimi" adı altında Batı'ya yeniden girdi. Onlar da keşfettikleri duyguları ambalajlayarak bize pazarladılar.

Bu parçada duygularla ilgili olarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Batı'nın aklı ön plana çıkarıp duyguyu ikinci plana alması sonucu toplum içinde travmalar artmıştır.

B) Doğu'nun temsil ettiği pek çok değer, Batı için başlarda bir anlam ifade etmiyordu.

C) Batılı insanlar beş duyuyla algılayamadıkları bazı olayları kutsallaştırma eğilimine girmiştir.

D) Psikoloji bilimi, eski çağlardan beri teoride olan ancak uygulamada Doğu kültürüyle hayatımıza giren bir bilimdir.

E) Doğu için öncelik olan duygular, Batı'da ihtiyaç doğrultusunda ele alınmaya başlamıştır.

5. İnsan zamanla yazarlığını tanımaya başlıyor. Bir süreçtir bu. Kimi yazar, koşturmalı yazar, bazısı sakin ortam arar. Sanırım ben telaşlı olan taraftayım. Bir kitabın yayın tarihi geldikçe gaza basarım, düşüncemi iyice netleştirdiğim için sağanak bir yağmur gibi... Bunun yararı da oluyor, zararı da! Uzun süre öykü üzerinden döndükten sonra, bu ani sıçrama hayli yorucu aslında ama bu benim için en verimli olan yol.

Yazar, bu sözleriyle yazma süreciyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

A) Dağınık bir çalışma sistemi içinde olduğunu

B) Yazma kaygısının yüksek olmasının kendini zorladığını

C) Telaşlı olma durumundan memnun kalmadığını

D) Sona yaklaştıkça daha verimli çalıştığını düşündüğünü

E) Sakin ortamda yazanların daha kısa sürede sonuca ulaştığını

6. Her dilde deyim vardır. Bu millî varlıklar; deyiş güzelliği, anlatım gücü, kavram zenginliği bakımından çok önemli dil yapılarıdır. Halkın düşünce gücünden doğar. Her deyim hoş bir buluştur. Küçük bir söz dağarcığına koca bir dünya sığdırılmıştır. En uçucu kavramlar, en ince hayaller, en güzel benzetmeler, çeşit çeşit mecazlar ve söz ustalıkları mini mini bir deyimin yapı taşları arasında parlar. Koca koca metinlerde anlatılanlar bir söz kalıbına sığar yeri gelir. Bir dilin kültürler arası köprüleridir, kültür taşıyıcılarıdır.

Bu parçada deyimlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Diller arasında imge alışverişini sağladığına

B) Anlamsal yoğunluğa sahip olduklarına

C) Her dilde bulunduklarına

D) Geçmişteki birikimleri bugüne taşıdıklarına

E) Halkın düşünce yapısını yansıttıklarına

7. Yazarın en önemli sorunlarından biri, yapıtlarını basacak bir yayıncı bulmasıdır. Şimdilerde yayın olanaklarının kolaylaşması, neredeyse önüne gelenin kitap çıkarmasına neden olsa da hakikat bu değildir. Her yazılı kâğıt tomarı kitap anlamına gelmez. Çer çöpten geçilmiyor ortalık. Kaldı ki bir kitabın varlığını gösteren işaretler vardır. Düşün dünyasına katkıda bulunmayan, zamana direnmeyen bir esere imza atmanın anlamı nedir? Edebiyat tarihi, geçici başarılarla sarhoş yazarlarla dolu! Şöhretin şehvetine kapılıp kaybolan ne isimler var...

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Yayın olanağı olan herkesin yayınevi açmasına

B) Aşırı ilginin şımarttığı isimlerin hatırlanmamasına

C) Kalıcı olmayan eserler kaleme alınmaması gerektiğine

D) Bir kitabın varlığını gösteren belirtiler olduğuna

E) Bazı eserlerin sabun köpüğü gibi uçucu olduğuna

8. Gürültü kirliliği şehir hayatının en bilinen problemleri arasındadır. Ancak gürültü kirliliği sadece stres düzeyimizi artıran, önemsiz bir etmen gibi algılanıyor. Batı Avrupa'da sebebi gürültü kirliliği olan ölümlerin ve sağlık sorunlarının oranı hayli yüksek. Gürültünün, insanlar uyku hâlindeyken bile kan basıncını, stres hormonlarının ve yağ asitlerinin kandaki yoğunluklarını artırdığı tespit edilmiştir. Gürültüden kaynaklı en ciddi ölüm sebebi kalp krizidir. En büyük etkisi ise uyku bozukluğu üzerindedir. İnsanların sağlık kaybına neden olan gürültü kirliliğinin kontrol altına alınması için ciddi anlamda eyleme geçen Avrupa Birliği'dir. Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerde ses ölçümlerinde belli bir seviyenin üstüne çıkanlar hakkında yasal işlemler yapılıyor ve cezalar oldukça caydırıcı. ABD ise bu konuda 10 yıl geriden gelmektedir.

Bu parçada "gürültü kirliliği" **ile ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?**

A) Çeşitli sağlık sorunlarına sebep olduğuna

B) Ölüme dahi sebebiyet verdiğine

C) İnsanın temel fonksiyonlarını uyurken dahi etkileyebildiğine

D) Sadece gelişmiş ülkelerde karşılaşılan bir sorun olduğuna

E) Etkilerinin önüne geçilmek için çeşitli çalışmalar yapıldığına

9. Ortaokul yıllarımda evimle okulum arasında uzun bir mesafe vardı ve biz mahalleden arkadaşlarla servisle değil yürüyerek giderdik okula. Mahalleden çıkınca boş bir arazi vardı, bahar geldi mi envaiçeşit çiçek açardı o kuru tarlalar. O çiçeklerden taçlar yapardık yürürken. Öğretmenizin yüzüne bir tebessüm için demet yapardık. Yorulan anamıza akşam olunca ben geldim çiçeği... Yıllar sonra o araziye uzun uzun bloklar dikildiğini gördüm. Hayatımızı renklendiren küçük şeylerin yok olacağını o blokların soğukluğunu hissedince anladım. Geçmişimizi oluşturan o dikkate değmez, önemsiz, alelade küçük şeyler bir aradayken ne kadar da anlamlıymış.

Bu parçada yazarın asıl anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Modernleşmeyle birlikte bazı doğal güzellikleri de yitirmekteyiz.

B) İnsan geçmişin değerini, önemini ancak belirli bir yaşa gelince kavrayabilir.

C) Bize çok değerliymiş gibi görünmeyen şeylerin önemini onları yitirince daha iyi anlarız.

D) Büyük şehirlerdeki çevre sorunları gün geçtikçe çoğalıyor.

E) Yeni yapılan binalar yüzünden şehrimizin doğal yapısı bozuldu.

10. En ilkel toplumlar dahi belirli kurallar üzerine oluşmuştur. Örneğin kölenin özgür olabilmesi için bir asilin onu özgür bırakmasına ihtiyaç vardır ve asil bunu bir belgeyle yasal hâle getirir. Modern toplumlarda ise çalışma hayatını düzenlemek için daha sağlam ve daha düzenli bir sistem getirildi. Bu sisteme, örgüte de devlet dendi. Devlet, işçinin işveren karşısında ne gibi hakları olduğunu düzenledi. Kadınlar artık eskisi gibi itilip kakılan insanlar değil, erkekler karşısında eşit haklara sahip bireyler hâline geldi. Eğitim, devletin organizasyonunda herkese verildi. Herkese düşüncelerini açıklama ve savunma özgürlüğü tanındı.

Aşağıdakilerden hangisi "modern toplum"**un kazandırdıklarından değildir?**

A) Kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması

B) İşçi ve işveren arasındaki hakların düzenlenmesi

C) Düşünceyi açıklama özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması

D) Kölelerin özgürleşmesini yasal hâle getirmesi

E) Herkese eğitim hakkının tanınması

11. Geçmişi 10 bin yıl öncesine dayanan ve dünyadaki ilk buğday çeşitlerinden biri olan siyezin hasadı yaz sonunda yapılır. Kastamonu'nun İhsangazi ilçesinde ekilen "Hitit buğdayı" olarak da bilinen siyez buğdayının satışı, son yıllarda iyice arttı. Siparişi hasat edilmeden önce alınan siyez, çok eski zamanlara dayanması, genetiğinin hâlâ bozulmaması ve korumaya alınan bir tohum olmasıyla dikkat çekiyor. Türkiye'de Tarım Bakanlığınca korumaya alınan ve üretimi desteklenen siyez, en doğal buğday türü olarak biliniyor. Üreticiler buğday ekiminin ve ürün toplanmasının eski yöntemlerle yapıldığını, tohumunun elle tarlaya atıldığını, gübresiz ve ilaçsız olarak yetiştirildiğini de özellikle vurguluyor. Bu da hayli emek ve zaman istiyor.

Bu parçada, siyez buğdayı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Tamamen doğal yollarla ekildiğine

B) Son yıllarda çok talep edildiğine

C) Dünyanın en eski buğdayı olduğuna

D) Hasadın ne zaman olduğuna

E) Devlet tarafından korumaya alındığına

12. Olayları "1" veya "0" diye değerlendiren bir düşünce şeklimiz var. Buna günlük yaşamda "Aristo mantığı" diyoruz. Bu ifade, "ya hep ya hiç" anlamı taşır. Yani bir şey ya doğrudur ya yanlış, ya siyahtır ya beyaz. Grilere yer yoktur. "Kuantum fiziği" ortaya çıktığında "1-0" mantığının atomaltı parçacıklarda geçerli olmadığını gösterdi. Örneğin fotonun ya dalga ya parçacık olması gerekirdi Aristo mantığına göre. İkisi birden olmazdı. Ancak Kuantum fiziği onun hem dalga hem de parçacık olduğunu gösterdi. Fizikteki bu gelişme, insanı ve günlük olayları değerlendirmede de yepyeni bir bakış açısı kazandırdı bize. Bugün günlük hayatta bazen Aristo, bazen Kuantum mantığını kullanabiliyoruz. Ama insan ilişkilerinde Aristo mantığını kullanmak çatışmaları ve stresi artırıyor.

Bu parçadan yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisini söylenemez?

A) Aristo mantığını kullanmak, düşünceleri "doğrular - yanlışlar" diye ayırmak anlamına gelir.

B) Günlük hayatında "ya hep ya hiç" mantığında olan bireyler arasında iletişim sorunu olabilir.

C) İnsanları "iyi - kötü" diye ayıran biri, Aristo mantığına saplanıp kalmıştır.

D) Kuantum mantığı, iki seçenekli bir duruma üçüncü seçeneği de eklemiştir.

E) Kuantum mantığının tek yararı, tercih sayısını artırarak insanları çıkmazdan kurtarmasıdır.

13. (I) "Kitap okumuyoruz." cümlesi en sık yakınmalarımızdan biri. (II) Oysa "Boş zamanlarınızda ne yaparsınız?" sorusunun yanıtı, her yaşta değişmez bir şekilde "Kitap okurum"dur. (III) Kitap okunan zamanın boş zaman olduğunu düşünen bir toplumun çocuklarının kitap okumaması pek de şaşılası değildir. (IV) Ailelerin çoğu çocuklarının kitap okumamasından yakınmakta ama hem kendi kitap okumamakta hem çocuğa kitabı anlatmak, onları kitapla tanıştırmak, kitabın eğlenceli-ufku açan bir "hayat" olduğunu gösterebilmek için bir şey yapmamaktadır. (V) Bilgisayar, televizyon, VCD, DVD hatta cep telefonu dünyasına sıkışmış çocukları oradan çıkarıp kitapların gizemli, büyülü ve engin sularına atmak çok da kolay değil.

Bu parçanın ana fikri numaralanmış cümlelerden hangisinde verilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Vefa, insana doğuştan verilen bir duygu olmaktan ziyade, sosyal öğrenme ile kazanılan bir histir. Bu duygunun çocuklarda pek görülmediği bilinir. Ama empati ile yakınlığı bilinen bu duygu, kadınlarda daha baskındır. Başkasından yardım görmeyen hiçbir insan yoktur. Vefa, iyilik yapanı unutmamak, gördüğü yardımları hatırdan çıkarmamaktır. Vefa duygusu olan insanlar, çevrelerine güven verir, onlar tarafından sevilirler. Başkaları mutlu olurken kendileri de mutlu olurlar. Ama kendisine yapılan yardımın kıymetini bilmeyen çok kimse vardır. İstanbul'daki su sorununu çözen Mimar Sinan'ın evindeki su, büyük mimar 100 yaşlarındayken sadrazam kararıyla kesilir. Yıllarca Osmanlıya hizmetinden dolayı Kanuni'nin Sinan'a tanıdığı ayrıcalık, sonraki yıllarda bir vefasızlık örneğidir.

14. **Bu parçada** "vefa duygusu" **ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Bu duyguya sahip kimselerin karşı tarafa güven aşıladığına

B) Empati duygusu güçlü olan kadınlarda daha yoğun olduğuna

C) Çocuklarda pek fazla görülmediğine

D) Özünde, yapılan iyiliği, gördüğü yardımı unutmamak olduğuna

E) Zamanla kazanılan, gözleme dayanan bir duygu olduğuna

15. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Karşılaştırma yapılmıştır.

B) Tanımlamadan yararlanılmıştır.

C) Örnek verilmiştir.

D) Tanık göstermeden yararlanılmıştır.

E) Anlam bütünlüğü bozulmamıştır.

1. Parçada yazar, "iskelet, kemik ve kas yapısı" benzetmeleriyle bir kimseye güzel ya da çirkin derken bu özelliklerine nasıl bakmıyorsak, şiir yazarken de biçim, şekil kaygısına düşmemesi gerektiğini, biçimi anlamın gerisinde tutmayı bilmesi gerektiğini söyler. Bu, parçadaki "Şiirdeki şekil ve kalıp, 'Ben buradayım.' diye haykırdığı nispette şiiri kötü kılar. Şair, mutlaka bir şekil ve kalıba bağlı olmalı. Fakat onu aştığı, gizlediği zaman; manayı, edayı onun bünyesinden devşirebildiği nispette büyük usta olur. Ancak o zaman gerçek bir şiir ortaya koymuş sayılır." sözleriyle de desteklenir.

CEVAP: A

2. Parçanın geneline baktığımızda "senaryo yazarının hayata sürekli olumsuz bakması"nın eleştirildiğini, hayatın iyi, olumlu yanlarını da göstermesini istedikleri dile getirilmiştir. Bu anlam, II numarayla verilen cümlede daha geneldir. IV ve V. cümlelerde bu görüş somutlanmıştır.

CEVAP: B

3. Parçadaki "Bireye, topluma hatta devlet kuruluşlarına büyük iş düşüyor. Plastik, cam, karton, dergi, gazete gibi atıklar çeşitli kurum ve kuruluşların geri dönüşüm toplama merkezlerine gönderilmek üzere özel çöp konteynırlarına atılmalıdır. Bitik piller çevremizde bulunan atık pil kutularına atılmalıdır. Bitik aküler oto tamircileri ve akü satıcılarına iade edilmelidir. Plastik poşet yerine kese kâğıtları kullanılmalıdır. Gördüğünüz gibi birey olarak bile sadece birkaç saatinizi ayırarak katı atıklardan kurtulabilirsiniz." sözleri dikkate alındığında katı atıklarla ilgili olarak "geri dönüşümleri için kişisel olarak neler yapılabileceğine" değindiği görülür.

CEVAP: C

4. Parçadaki "Batı'nın duygularla ilişkisi ise daha ziyade duygusal zekâ kavramının ortaya çıkışıyla şekillendi. **Batılı insan, her şeyi beş duyu organıyla algılamayı tercih edip aklı kutsallaştırdığı için duyguların insan üzerindeki etkisini göz ardı ederken bunun kötü sonuçlarını gördü ve duygusal zekânın bir ihtiyaç olduğunun farkına vardı. Toplum içindeki şiddetin artması, depresyonun salgın hâlini alması, ergenlik çağında intiharların çoğalması gibi olumsuz durumlar Batı'yı duygularla uğraşmaya zorladı.**" sözleri dikkate alındığında duygularla ilgili olarak "Doğu için öncelik olan duygular, Batı'da ihtiyaç doğrultusunda ele alınmaya başlamıştır." sonucuna ulaşılabilir.

CEVAP: E

5. Parçada yazar, "Sanırım ben telaşlı olan taraftayım. Bir kitabın yayın tarihi geldikçe gaza basarım, düşüncemi iyice netleştirdiğim için sağanak bir yağmur gibi.." sözleriyle kendi yazma süreci hakkında bilgi veriyor. Özellikle "yayın tarihi geldikçe gaza basarım" sözüyle sona yaklaştıkça hızlandığını "düşüncemi iyice netleştirdiğim için sağanak bir yağmur gibi" sözüyle de daha verimli çalıştığını belirtir.

CEVAP: D

6. Parçadaki "Küçük bir söz dağarcığına koca bir dünya sığdırılmıştır." ve Koca koca metinlerde anlatılanlar bir söz kalıbına sığar yeri gelir." sözlerine dayanarak deyimlerle ilgili olarak "anlamsal yoğunluğa sahip olduklarına", "Her dilde deyim vardır." sözlerine dayanarak "her dilde bulunduklarına", "Bir dilin...kültür taşıyıcılarıdır." sözlerine dayanarak "geçmişteki birikimleri bugüne taşıdıklarına", "Halkın düşünce gücünden doğar." ve "En uçucu kavramlar, en ince hayaller, en güzel benzetmeler, çeşit çeşit mecazlar ve söz ustalıkları mini mini bir deyimin yapı taşları arasında parlar." sözlerine dayanarak "halkın düşünce yapısını yansıttıklarına" değinildiğini söyleyebiliriz. Parçada deyimlerle ilgili olarak "diller arasında imge alışverişi sağladığına" değinilmemiştir. (Mesela deyimler Fransızcadaki bir imgeyi Türkçeye taşıyor mu?)

CEVAP: A

7. Parçadaki "Edebiyat tarihi, geçici başarılarla sarhoş yazarlarla dolu! Şöhretin şehvetine kapılıp kaybolan ne isimler var..." sözleri göz önünde bulundurulduğunda "aşırı ilginin şımarttığı isimlerin hatırlanmamasına" ve "bazı eserlerin sabun köpüğü gibi uçucu olduğuna", "zamana direnmeyen bir esere imza atmanın anlamı nedir" sözlerine dayanarak "kalıcı olmayan eserler kaleme alınmaması gerektiğine", "Kaldı ki bir kitabın varlığını gösteren işaretler vardır." sözlerine dayanarak "bir kitabın varlığını gösteren belirtiler olduğuna" değinildiğini söyleyebiliriz. Ancak parçada anlatılanlardan yola çıkarak "yayın olanağı olan herkesin yayınevi açmasına" değinildiğini söyleyemeyiz.

CEVAP: A

8. Parçadaki "Batı Avrupa'da sebebi gürültü kirliliği olan ölümlerin ve sağlık sorunlarının oranı hayli yüksek." sözleri dikkate alındığında gürültü kirliliği ile ilgili olarak "ölüme dahi sebebiyet verdiğine", "Gürültünün, insanlar uyku hâlindeyken bile kan basıncını, stres hormonlarının ve yağ asitlerinin kandaki yoğunluklarını artırdığı tespit edilmiştir." sözleri dikkate alındığında "insanın temel fonksiyonlarını uyurken dahi etkileyebildiğine", "Gürültüden kaynaklı en ciddi ölüm sebebi kalp krizidir. En büyük etkisi ise uyku bozukluğu üzerindedir. İnsanların sağlık kaybına neden olan gürültü kirliliğinin..." sözleri dikkate alındığında "çeşitli sağlık sorunlarına sebep olduğuna", "Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerde ses ölçümlerinde belli bir seviyenin üstüne çıkanlar hakkında yasal işlemler yapılıyor ve cezalar oldukça caydırıcı." sözleri dikkate alındığında "etkilerinin önüne geçilmek için çeşitli çalışmalar yapıldığına" değinildiğini görürüz. Ancak parçada gürültü kirliliğine dair "sadece gelişmiş ülkelerde karşılaşılan bir sorun olduğuna" değinilmemiştir.

CEVAP: D

9. Parçada yazar, öyküleyici bir anlatımla düşüncelerini yansıtmıştır. Parçadaki "Hayatımızı renklendiren küçük şeylerin yok olacağını ilk kez o blokların soğukluğunu hissedince anladım. Geçmişimizi oluşturan o dikkate değmez, önemsiz alelade şeyler bir aradayken ne kadar da anlamlıymış." cümlelerinden hareketle "Bize çok değerli gibi gelmeyen şeylerin önemini onları yitirince daha iyi anlarız." yargısına ulaşıyoruz.

CEVAP: C

10. Parçada "Devlet, işçinin işveren karşısında ne gibi hakları olduğunu düzenledi." sözlerinden yola çıkarak modern toplumun kazandırdıklarıyla ilgili olarak "işçi ve işveren arasındaki hakların düzenlenmesi", "Kadınlar artık eskisi gibi itilip kakılan insanlar değil, erkekler karşısında eşit haklara sahip bireyler hâline geldi." sözlerinden yola çıkarak "kadın ve erkek eşitliğinin sağlanması", "Herkese düşüncelerini açıklama ve savunma özgürlüğü tanındı." sözlerinden yola çıkarak "düşünceyi açıklama özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması", "Eğitim, devletin organizasyonunda herkese verildi." sözlerinden yola çıkarak "herkese eğitim hakkının tanıması" söylenebilir. Ancak parçada modern toplumun kazandırdıklarından biri olarak "kölelerin özgürleşmesini yasal hâle getirmesi"ni söyleyemeyiz.

CEVAP: D

11. Parçadaki "Üreticiler buğday ekiminin ve ürün toplanmasının eski yöntemlerle yapıldığını, tohumunun elle tarlaya atıldığını, gübresiz ve ilaçsız olarak yetiştirildiğini de özellikle vurguluyor." sözleri göz önünde tutulursa siyez buğdayı ile ilgili olarak "tamamen doğal yollarla ekildiğine", "siyez buğdayının satışı, son yıllarda iyice arttı" sözleri göz önünde bulundurulduğunda "son yıllarda çok talep edildiğine", "siyezin hasadı yaz sonunda yapılır" sözleri göz önünde bulundurulduğunda "hasadın ne zaman yapıldığına", "Türkiye'de Tarım Bakanlığınca korumaya alınan ve üretimi desteklenen siyez" sözleri göz önünde bulundurulduğunda "devlet tarafından korumaya alındığına" değinildiğini görürüz. Ancak parçada siyez buğdayı ile ilgili olarak "dünyanın en eski buğdayı" olduğuna değinildiğini söyleyemeyiz. Paradaki "**dünyadaki ilk buğday çeşitlerinden biri** olan siyezin" sözünde "ilk buğday çeşitlerinden biri" dediği için dünyanın en eski buğdayı olduğunu değil, en eski buğday çeşitlerinden biri olduğunu çıkarırız.

CEVAP: C

12. Parçadaki "Olayları '1' veya '0' diye değerlendiren bir düşünce şeklimiz var. Buna günlük yaşamda 'Aristo mantığı' diyoruz. Bu ifade, 'ya hep ya hiç' anlamı taşır. Yani bir şey ya doğrudur ya yanlış, ya siyahtır ya beyaz. Grilere yer yoktur." cümleleri göz önünde bulundurulursa "Aristo mantığını kullanmak, düşünceleri "doğrular - yanlışlar" diye ayırmak anlamına gelir." ve "İnsanları "iyi - kötü" diye ayıran biri, Aristo mantığına saplanıp kalmıştır." yargıları, "Ama insan ilişkilerinde Aristo mantığını kullanmak çatışmaları ve stresi artırıyor." sözleri göz önünde bulundurulursa "Günlük hayatında "ya hep ya hiç" mantığında olan bireyler arasında iletişim sorunu olabilir." yargısı, "Örneğin fotonun ya dalga ya parçacık olması gerekirdi Aristo mantığına göre. İkisi birden olmazdı. Ancak Kuantum fiziği onun hem dalga hem de parçacık olduğunu gösterdi." sözleri göz önünde bulundurulursa "Kuantum mantığı, iki seçenekli bir duruma üçüncü seçeneği de eklemiştir." yargısı çıkarılabilir. Ancak parçada "Kuantum mantığının tek yararı, tercih sayısını artırarak insanları çıkmazdan kurtarmasıdır." gibi bir çıkarım yapabileceğimiz bir bilgi verilmemiştir.

CEVAP: E

13. Parçada genel olarak kitap okuma kültürü olmayan, hatta kitap okuma işini boş zaman değerlendirme gibi algılayan bireylerin de çocuklarından kitap okuması beklenmez mesajı çıkarılabilir. Parçada III numarayla verilen "Kitap okunan zamanın boş zaman olduğunu düşünen bir toplumun çocuklarının kitap okumaması pek de şaşılası değildir." cümlesi bu fikri doğrudan karşılamaktadır.

CEVAP: C

14. Parçadaki "Vefa duygusu olan insanlar, çevrelerine güven verir, onlar tarafından sevilirler." sözlerinden yola çıkarak vefa duygusu ile ilgili olarak "bu duyguya sahip kimselerin karşı tarafa güven aşıladığına" yargısı, "Bu duygunun çocuklarda pek görülmediği bilinir." sözlerinden yola çıkarak "çocuklarda pek fazla görülmediğine" yargısı, "Vefa, iyilik yapanı unutmamak, gördüğü yardımları hatırdan çıkarmamaktır." sözlerinden yola çıkarak "özünde, yapılan iyiliği, gördüğü yardımı unutmamak olduğuna" yargısı, "Vefa, insana doğuştan verilen bir duygu olmaktan ziyade, sosyal öğrenme ile kazanılan bir histir." sözlerinden yola çıkarak "zamanla kazanılan, gözleme dayanan bir duygu olduğuna" yargısı söylenebilir. Ancak parçadaki "Ama empati ile yakınlığı bilinen bu duygu, kadınlarda daha baskındır." sözlerinden "empati ile yakınlığı olan"ın "kadınlar" değil "vefa duygusu" olduğu çıkarılmalıdır.

Bu yüzden B seçeneğinde verilen "Empati duygusu güçlü olan kadınlarda daha yoğun olduğuna" sözleri parçada işlenen vefa duygusu ile ilgili değildir.

CEVAP: B

15. Parçadaki "Bu duygunun **çocuklarda pek görülmediği** bilinir. Ama empati ile yakınlığı bilinen bu duygu, **kadınlarda daha baskındır**." sözleri göz önünde bulundurulursa "karşılaştırma yapıldığı", "Vefa, iyilik yapanı unutmamak, gördüğü yardımları hatırdan çıkarmamaktır." sözleri göz önünde bulundurulursa "tanımlamadan yararlanıldığı", "Ama kendisine yapılan yardımın kıymetini bilmeyen çok kimse vardır. İstanbul'daki su sorununu çözen Mimar Sinan'ın evindeki su, büyük mimar 100 yaşlarındayken sadrazam kararıyla kesilir. Yıllarca Osmanlıya hizmetinden dolayı Kanuni'nin Sinan'a tanıdığı ayrıcalık, sonraki yıllarda bir vefasızlık örneğidir." sözleri göz önünde bulundurulursa örnek verildiği, bütün parçada vefa duygusundan söz edildiği için "anlam bütünlüğü bozulmamıştır" bilgileri doğrulanır. Ancak parçada "ele alınan görüşü daha inandırıcı kılmak için alanında uzman bir kişiye başvurulmadığı" için tanık göstermeden yararlanılmıştır, diyemeyiz.

CEVAP: D

1. Geleneklerine sahip çıkmış toplumları görünce imrenirim ve içimi tarifsiz bir hüzün kaplar. Japonlar, Japon gibi yaşamanın en güzel örneğini verirler. Paris'te bir kitapçıya girersiniz geçen yüzyıldan beri aynı aile işletmektedir. Viyana'da bir lokantaya girersiniz, orada yemek yemiş ünlülerin anısına çakılmış plaketler taşır her masa. Bizde hiçbir şeye sahip çıkılmıyor, geleneklerimizin çoğunu yitirdik, hafızasız bir toplum olduk. Oysa kurumları, gelenekleri korumak, topluma, dolayısıyla insana bir güven duygusu ve yerleşiklik bilinci kazandırır. Çok sıradan görünen bir mekân, anılarla değer kazanır ve anlam bulur. Biz ise yerli olmak, geleneklere sahip çıkmak ayıpmış gibi kimliğimizden kurtulmaya çalışırız. Böyle Batılı olacağımızı sanırız.

Bu parçaya göre yazarın, aşağıdakilerin hangisini savunması beklenir?

A) Türkiye'nin Batılı olması, kendi kültürünü korumasıyla mümkün olacaktır.

B) Pek çok millet, değerlerine sahip çıkmayı kalkınmanın ön koşulu saymıştır.

C) Avrupa kültürünü oluşturan ulusların üzerinde, bir üniforma gibi değil, geleneksel bir kıyafet vardır.

D) Batılı olmak isteyen topluluklar zamanla kendi değerlerinden taviz verecektir.

E) Ülkelerin kendi millî değerlerine sahip çıkmamaları onları yok olmaya götürür.

2. Son yıllarda bilgisayar teknolojisinin ve akıllı telefonların olanaklarının gelişmesi, kitaba duyulan ilginin azaldığı tahminlerine yol açıyor. Gençler, zamanlarını bilgisayar ya da akıllı telefonlara harcıyor artık. Bu da ister istemez "Edebiyatın sonu mu geliyor?", "Roman türü tarihe mi karışacak?" sorularını doğuruyor. Bu sorulara "Evet." diyenler yanılıyorlar. Romanın yerini hiçbir şey tutamaz. Romanlar, etten kemikten yaratılmış insanların duygusal dünyasını, yaşadıklarını, hırslarını, öfkelerini, sevdalarını betimlemekte.

Düşüncelerini böyle dile getiren bir yazarın asıl anlatmak istediği, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gençlerin edebiyatla daha haşır neşir olması için elektronik aygıtlara edebî eserler yüklenmelidir.

B) Günümüzde gençlerin teknoloji bağımlılığı, onları sanattan soğutmuş; sadece kendilerini düşünen bireyler hâline getirmiştir.

C) Roman, insan ruhunun didik didik etmenin en gelişmiş biçimidir, bu yüzden hiçbir şey romanın ulaştığı derinliğe ulaşamaz.

D) Teknolojik gelişmeler ne kadar hızlı olursa olsun insan psikolojisinin tasvirlerini yapmaya yetmeyecektir.

E) XX. yüzyılda teknolojiden uzak kalmamak kaçınılmazdır ancak sanata da gereken önem verilmelidir.

3. Küçük bir Anadolu kasabasında yalnız, sessiz bir çocuktu Hasan Ali Toptaş. Bir gün omzuna edebiyat tanrısı dokundu. Kendine harflerden, kelimelerden bir dünya yarattı. Yıllarca köşesinde sessizce romanlar yazdı. Büyüdüğü toprakların eserlerindeki olayları ve karakterleri beslediğini hiç inkâr etmedi. Aksine övündü bununla. Hiçbir romanında tek bir kırıcı söz söyletmedi karakterlerine. Edebiyatın da edepli olması gerektiğine inandı. Son romanında da yitip giden güzellikleri agresifleşmeden, yaşlı bir adamın sessizliğiyle anlattı. Bütün dünyanın kederini yeri geldi bir sigara dumanına sığdırdı. Onunla bu ülkede iyiliğin tükenmeyeceğine inancımız tazeleniyor.

Bu parçada Hasan Ali Toptaş'la ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

A) Kendisine lütfedilen yazma yetisinin hakkını vermek için çok çalıştığı

B) Romanlarında ele aldığı olayların ve kahramanların hepsinde yaşadığı toprakların izi olduğu

C) Kendi kültürünü, yaşanan olumsuzlukları edebî incelikle ve duyarlılıkla yansıttığı

D) Başkalaşan, kendine ve kültürüne yabancılaşan yazarlardan olmak istemeyişi

E) Her romanında kullandığı üslubun kendisi için bir beklenti oluşturduğu

4. Sartre, çağımızın haksızlıkları karşısında yazarın durumunu, insanlığın durumuyla bir tutar ama yazarın haksızlığının ayrımını da belirtir. Sorun yazarın "evrendeki haksızlıklardan sıyrılabilme" eylemidir. Gerçekte yazar da bir haksızlık yaratmayı kabul etmiştir ama yazarın haksızlık yaratmayı kabul edişi, ancak bu haksızlıkları ortadan kaldırmak üzere girişilmiş bir aşma hareketi içindedir. Sartre, sorumluluğunu hem yazar hem de okur olarak duyar. Çünkü yazarın yansımasıdır okur. Haksızlıklar karşısında "Şu dünyanın haksızlıklarıyla birlikte önüme getirilişi, bu haksızlıkları soğukkanlılıkla seyredeyim diye değil, tiksintimle canlandırayım, üstlerindeki perdeyi kaldırayım ve onları birer haksızlık, yani yok edilmesi gerekenleri belirginleştireyim diyedir." demiştir.

Bu parçaya göre, haksızlıkları ele alan bir yazar olarak Sartre'ın yapmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Halkın tepkisiz kaldığı durumlarda halkın sesi olmak

B) Okurun takındığı tutumla bir olduğunu gösterme isteği içinde olmak

C) Haksızlıkların görünmeyen yanlarını da göstererek mücadeleyi kolaylaştırmak

D) Haksızlıkların ortadan kalkması için kamuoyu oluşturarak bilinç oluşturmak

E) İnsanların empati kurmasını sağlayarak daha duyarlı davranmasını sağlamak

5. Bugünün şairleri pek ilgi göstermiyor aşk şiirleri yazmaya; dudak büküp küçümsüyorlar. Daha büyük düşüncelere saplanıp kalmışlar, bizlere onları anlatacaklarmış. Aşk şiiri yazmaktan neden kaçıyorlar bilir misiniz? Korkuyorlar çünkü. Aşk üzerine yeni bir söz bulmanın çok güç olduğunu bildiklerinden korkuyorlar. Yüzyıllardır pek çok şair aşkı söylemiş de güya tüketmiş o konuyu. Bizim şairlerimiz ise ille yeni konular bulacaklar, eskilerin yolundan gitmeyeceklermiş. Oysa yanılıyorlar; yenilik konuda, söylenen sözde değil, bulunan biçimlerde, söyleyiş tarzındadır.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Günümüz şairleri aşk şiiri yazmayı bir klişeyi tekrar etmek olarak görüyor.

B) Aşk şiiri yazmak için sanatçının gelenekten beslenmesi gerekir.

C) Şiirde önemli olan söyleyiş olduğundan aynı konu tekrar tekrar işlenebilir.

D) Ancak sevme duygusunu tadan insanlar o duyguyu okuyucuya hissettirebilir.

E) Büyük fikirlerin peşinde koşan sanatçı, insani duygulardan uzaklaşmamalıdır.

6. "Edebiyat da bilimleşmeli. İnsana, topluma yararlı olmalı." diyen Ceyhun Demirtaş'a göre, insan ve onun ilişkilerinden doğan toplum, yazarın ilgisinin odaklandığı en önemli kaynaktır. Bu nedenle de sanatçının yararlıyı tercih etmesi gerekir. Bir sanatçı, bir aydın olmanın gerektirdiği bir sorumluluktur bu.

Düşüncelerini böyle dile getiren biri, aşağıdakilerden hangisini söylerse kendiyle çelişir?

A) Yazar hem düşünür hem de sanatçı kimliği taşımalıdır.

B) Sanat eserleri önce toplum yararı gözetilerek yazılmalıdır.

C) Sanatçı, yazar ve aydın olmanın sorumluluğunu duyabilmelidir.

D) Bilim ve sanat birbirini tamamlamalı, birbirinden yararlanmalıdır.

E) Kendini topluma sorumlu hisseden yazarın eserleri, bir süre sonra niteliksizleşir.

7. Bertolt Brecht, benim için mucizevi yazarlardan biridir. Her okuyuşumda onun şaşırtıcı bir tespitini, gerçeği apaçık kılan bir cümlesini fark ederim. Bizim yıllar sonra karşılaştığımız bir sorunu ve hatta çözümü o çok önceden söylemiştir. Bunu yaparken de mütevazı tavrını elden hiç bırakmaz ve edebî değişim yolundan asla ayrılmaz.

Bu parçada yazarın Bertolt Brecht'le ilgili beğendiği asıl özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Alçak gönüllü olması

B) İleri görüşlü olması

C) Herkes tarafından sevilmesi

D) Kendisinden sonrakilere örnek oluşu

E) Yaşamını edebiyattan ayırmaması

8. Toplumsal kaygısı olmayan edebiyatın eleştiriye de ihtiyacı yoktur. Böyle bir edebiyatın ihtiyacı olan şey, pazarlamadır. Bu nedenle eleştirilere kızan yazar ve şairlere anlam veremiyorum. Eğer toplumsal bir sorumluluğumuz yok diyorlarsa söylenecek bir şey yok onlar için. Demek ki onlar eleştirmeni kitap tanıtıcısı ya da övgücüsü sanıyorlar.

Bu parçada yakınılan durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yazar ve şairlerin kendilerini toplumdan soyutlayarak eser yazmaları

B) Sanatçıların eleştiri türünün ne kadar zor olduğunu anlamamaları

C) Kimi edebiyatçıların eserlerinin eleştirilmesinden rahatsız olmaları

D) Edebiyatın amacının halk tarafından doğru anlaşılmaması

E) Belli bir eğitim almadan eleştiri işine soyunan kişilerin sayısının artması

9. Edebiyat tarihinde, otobiyografilerin genel kısmetsizliğinden söz etmek pek de gerçek dışı olmaz. Bunun bence ilk nedeni toplumca dedikoduyu sevmemizdir. İşte bu yüzden birinci ağızdan anlatıma pek sıcak bakmayız. Birinin hayatının ayrıntılarını üçüncü ağızdan dinlemenin cazibesi daha fazladır. Bu yargı hepimizde olduğu için otobiyografi türü gelişememiştir. Oysa bir sanatçının kendini anlatma özgürlüğünü elinden almak onlar için değil, bizim için bir kayıptır.

Bu parçada yazarın yakındığı durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dedikoduya meraklı bir ülke olmamız

B) Otobiyografi türünü günlük hayattaki tutumuz nedeniyle geri plana atmamız

C) Okur tarafından rağbet görmeyen otobiyografileri, ihmal edilen bir tür olarak bırakmamız

D) Kimi türlerin gelişmesi için çabalamamamız

E) Yazarlara kendilerini anlatmaları için fırsat vermememiz

10. Son dönemlerde herkesin elinde gördüğüm bu romanı, nihayet alıp okudum. Polisiye bir romandı. Macera dolu bir kitabı üstün kılan özelliklerin hepsini buldum kitapta. Yazar polisiye kurguyla şiirsel anlatımı aynı potada eritmeyi başarmış. Şiirsel anlatımı kullanması kitabın akıcılığını sağlamış. Bu yüzden kitabı elimden bırakamadan bir solukta okuyuverdim.

Bu parçaya göre, kitabı üstün kılan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Polisiye türünde romanlar yazması

B) Şiir türünde de okuyucuyu etkileyebilecek dizeler ortaya çıkarması

C) Romanda polisiye kurguyu şiirsel dille anlatarak akıcılık sağlaması

D) Kitabıyla birden fazla kesime seslenmeyi başarması

E) Merak unsurlarıyla okuyucusunun dikkatini toplaması

11. Tanzimat Dönemi eserlerini okuduğunuzda bazı taşların yerine tam oturmadığını görürsünüz. Bir temele oturmamış konular, detaylar, dil sıçramaları sizi yorar. Çünkü Tanzimat edebiyatının ilk devrinde, sanatçılar divan edebiyatını yıkmak istemişlerdir. Kendi kültürlerinden uzaklaşmışlar, yüzlerini Batı'ya -özellikle de Fransız edebiyatına- dönmüşlerdir. Aralıksız saldırdıkları divan edebiyatı yerine Batı'dan alınan türleri edebiyatımıza sokmuşlardır. Bunu yaparken unuttukları şey ise geçmişinden beslenmeyen bir edebiyatın kalıcı olmayacağı ve temellerinin eğreti olacağıydı.

Bu parçada Tanzimat Dönemi sanatçılarında görülen eksiklik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Batı'yı tam olarak anlamadıkları için eserlerinde yanlış anlaşılmaları

B) Fransız edebiyatına öykünerek edebiyatımızı kısırlaştırmaları

C) Kendi edebiyatlarına sırtlarını dönüp kültürleriyle bağ kurmamaları

D) Batılılaşma sürecinde başarısız olmaları

E) Halk tarafından benimsenmemelerinde en büyük payın yanlış konular seçmeleri

12. Kemal Varol'un romanlarında dil, sokaktaki insanın dilidir. Okuduğumuz her sözcük çok tanıdıktır. Bizi anlattığını iddia eden yazarların yaptığından daha farklı bir yöntemi vardır. Hiç bize ait olmayan hayatları bizim dilimizden verir. Böyle olduğu için yabancılık çekmeyiz o hayatlara. Aklımıza bile gelmez o yaşamların bizden ne kadar uzakta olduğuna. Doğal bir dil akışıyla onu rahat algılarız ve zorlanmayız romanlarında.

Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Romanlarında doğallığı nasıl sağladığına

B) Bilindik olayları anlattığına

C) Romanlarındaki hayatlara yabancılık duyulmadığına

D) Dilinin okuyucunun diliyle benzerliğine

E) Bazı yazarlardan, yönteminin farklı olduğuna

13. - 14. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Şemsiye, ilk olarak 3400 yıl önce Mezopotamya'da, bir rütbenin, bir ayrıcalığın simgesi olarak kullanılmaya başlandı. Bu şemsiyeler Mezopotamyalıları yağmurdan değil, yakıcı güneşten korumak için kullanılıyordu. MÖ 1200 yıllarına gelindiğinde şemsiye Mısırlılarda dinî bir anlam kazandı. Gökyüzünün, Tanrı'nın vücudundan yapılmış, dünyayı koruyan bir şemsiye olduğuna inanıyorlardı ve başlarının üzerinde taşıdıkları şemsiye yüksek ahlak simgesiydi. Romalılar şemsiye kültürünü Mısırlılardan aldılar ama onu hep kadınsı bir simge olarak gördüler ve erkekler tarafından hiç kullanılmadı. Yağlı kâğıttan yapılan şemsiyelerin yağmuru da geçirmediği görülünce, kadınlar tarafından yağmurda da kullanılmaya başlandı. Artık antik tiyatrolarda, yağmurda kadınlar şemsiyeler altında rahat rahat otururken erkekler sırılsıklam ıslanıyordu. Avrupa'da şemsiyelerin yaygın olarak kullanılmasına 1700'lü yıllarda başlanmıştır. Kadınlar beyaz, erkekler siyah renkli şemsiyeleri tercih etmişlerdir.

13. **Bu parçada şemsiye ile ilgili olarak aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?**

A) Şemsiyenin Avrupa'ya gelişi neden uzun yıllar sürdü?

B) Dünyada şemsiye kullanımını ilk nerede görüyoruz?

C) Mısırlılar şemsiyeye ruhani bir anlam yüklemiş midir?

D) İlk kullanımındaki amaçtan günümüze doğru farklılaşma görülmüş müdür?

E) Kadınların yağmurdan da korunmak istemesi hangi gelişmeden sonra olmuştur?

14. **Bu parçanın anlatımında kullanılan anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Tartışma
B) Açıklama
C) Tanımlama
D) Karşılaştırma
E) Sayısal verilere başvurma

15. - 16. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

2007 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınan Artemis Tapınağı, Efes'te inşa edilmiştir. Aynı zamanda Diana Tapınağı olarak da bilinen yapı, yaklaşık 120 senelik bir çalışmanın sonunda MÖ 550 yıllarında tamamlanabilmiştir. Yağma, deprem, yangın gibi nedenlerle yedi defa yıkılıp yeniden yapılmıştır. Tapınak, o zamana kadar yapılan Yunan tapınaklarının en büyüğüdür. Zemini bataklık olduğu için tapınak, 3 metre yüksekliğindeki 13 basamaklı kaide üzerine oturtulmuştur. Tapınağı dönemin ünlü sanatçıları heykellerle, tablolarla, donatmış; dönemin zenginleri altın ve gümüşlerle bezenmiş kolonlarla donatmıştır. Tapınaktan geriye bugün sadece iki mermer parçası kalmıştır, bunlar da İngiltere'deki British Museum'da sergileniyor. Efes'e giden turistlere tapınağın yerini belli etmek için bataklık hâlinde olan bölgeye maket bir sütun dikilmiştir.

15. **Bu parçada Artemis Tapınağı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?**

A) Yapımının ne kadar sürdüğüne

B) Farklı nedenlerle birkaç kez yıkılıp yeniden yapıldığına

C) Sanatsal değeri olan eserlerin tapınakta yer aldığına

D) Zamanında dünyanın en büyük tapınağı olduğuna

E) Türkiye'de tapınağa dair bir eser kalmadığına

16. **Bu parçada Artemis Tapınağı ile ilgili olarak**

I. öneminin dünyaca bilindiği,

II. tamamen doğal afetlerle yıkıldığına,

III. birden fazla isimle anıldığı,

IV. yapıldığı yerin özellikleri

bilgilerinden hangilerine kesinlikle ulaşılamaz?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I. ve II.
D) II. ve III.
E) III. ve IV.

Paragrafın Yapısı ve Anlamı - XI

1. Parçadaki "Geleneklerine sahip çıkmış toplumları görünce imrenirim ve içimi tarifsiz bir hüzün kaplar." sözleriyle yazar, geleneğe, kendi kültürüne sahip çıkmanın değerini anlatır. "Bizde hiçbir şeye sahip çıkılmıyor, geleneklerimizin çoğunu yitirdik, hafızasız bir toplum olduk. Oysa kurumları, gelenekleri korumak, topluma, dolayısıyla insana bir güven duygusu ve yerleşiklik bilinci kazandırır. Çok sıradan görünen bir mekân, anılarla değer kazanır ve anlam bulur. Biz ise yerli olmak, geleneklere sahip çıkmak ayıpmış gibi kimliğimizden kurtulmaya çalışırız. Böyle Batılı olacağımızı sanırız." sözleriyle de yazar "ülke olarak Batılı olmamızın kendi kültürümüzü korumamızla mümkün olacağını" savunmaktadır.

CEVAP: A

2. Parçada konuşan kişi "Gençler, zamanlarını bilgisayara ya da akıllı telefonlara harcıyor artık. Bu da ister istemez 'Edebiyatın sonu mu geliyor?', 'Roman türü tarihe mi karışacak?' sorularını doğuruyor. Bu sorulara 'Evet.' diyenler yanılıyorlar. Romanın yerini hiçbir şey tutamaz. Romanlar, etten kemikten yaratılmış insanların duygusal dünyasını, yaşadıklarını, hırslarını, öfkelerini, sevdalarını betimlemekte." sözleriyle romanın yerini hiçbir teknolojinin ya da sanatın tutamayacağını çünkü romanın insanı insan yapan duyguları anlattığını dile getirdiğini görürüz. Bu yüzden parçada yazarın, C seçeneğinde verilen "Roman, insan ruhunun didik didik etmenin en gelişmiş biçimidir, bu yüzden hiçbir şey romanın ulaştığı derinliğe ulaşamaz." yargısını anlatmak istediğini görürüz.

CEVAP: C

3. Parçadaki "Büyüdüğü toprakların eserlerindeki olayları ve karakterleri beslediğini hiç inkâr etmedi. Aksine övündü bununla. Hiçbir romanında **tek bir kırıcı söz söyletmedi** karakterlerine. Edebiyatın da **edepli olması gerektiğine** inandı. Son romanında da yitip giden güzellikleri **agresifleşmeden,** yaşlı bir adamın sessizliğiyle anlattı. Bütün dünyanın kederini **yeri geldi bir sigara dumanına sığdırdı.**" sözlerinden yola çıkarak Hasan Ali Toptaş'la ilgili olarak "kendi kültürünü, yaşanan olumsuzlukları **edebî incelikle ve duyarlılıkla** yansıttığı"nın anlatılmak istendiğini söyleriz.

CEVAP: C

4. Parçadaki "Gerçekte yazar da bir haksızlık yaratmayı kabul etmiştir ama yazarın haksızlık yaratmayı kabul edişi, ancak bu haksızlıkları ortadan kaldırmak üzere girişilmiş bir aşma hareketi içindedir. Sartre, sorumluluğunu hem yazar hem de okur olarak duyar." sözleri Sartre'ın haksızlıklar karşısındaki duruşunu ve neden eserlerinde bunu yansıttığını gösterir. Ancak asıl neden parçanın sonlarındaki "Şu dünyanın haksızlıklarıyla birlikte önüme getirilişi, bu haksızlıkları soğukkanlılıkla seyredeyim diye değil, tiksintimle canlandırayım, **üstlerindeki perdeyi kaldırayım ve onları birer haksızlık, yani yok edilmesi gerekenleri belirginleştireyim** diyedir." sözleriyle belirginleştirilmiştir. Yazar, "üstlerindeki perdeyi kaldırarak" diyerek görünmeyen yanları da göstermeyi, "yok edilmesi gerekenleri belirginleştirmeyi" diyerek de "mücadeleyi kolaylaştırmayı" kastetmiştir. Bu yüzden Sartre'ın yapmak istediğinin C seçeneğinde verilen "haksızlıkların görünmeyen yanlarını da göstererek mücadeleyi kolaylaştırmak" olduğunu görürüz.

CEVAP: C

5. Parçada günümüz şairlerin aşk şiirleri yazma konusundaki tutumları eleştirilmiştir. Özellikle parçanın son cümlelerine doğru yazarın, aşk şiiri yazmak isteyen şairlerin gerekçelerini tuhaf bulmasını ve "önemli olan konu değil, üsluptur, söyleyiştir" mesajını verdiğini görüyoruz. Parçadaki "Yüzyıllardır pek çok şair aşkı söylemiş de güya tüketmiş o konuyu. Bizim şairlerimiz ise ille yeni konular bulacaklar, eskilerin yolundan gitmeyeceklermiş. Oysa yanılıyorlar; yenilik konuda, söylenen sözde değil, bulunan biçimlerde, söyleyiş tarzındadır." sözleriyle de yazar, bu parçada "Şiirde önemli olan söyleyiş olduğundan aynı konu tekrar tekrar işlenebilir." yargısını vurgulamak istemiştir.

CEVAP: C

6. Parçada "sanatın ve bilimin birbirinden yararlanması, sanatçının topluma yararlı olanı sunması, bu sorumlulukla hareket etmesi gerektiğini" savunan bir yazarın görüşleri verilmiştir. Dolayısıyla A, B, C ve D seçeneğinde verilen yargılar parçadaki anlamlarla örtüşür ancak E seçeneğinde verilen "Kendini topluma sorumlu hisseden yazarın eserleri, bir süre sonra niteliksizleşir." cümlesinde parçada verilen mesajla zıt yönde bir mesaj vardır. Bu cümlede "sanatçının topluma karşı kendini sorumlu hissetmesinin eserine olumsuz yansıyacağı" dile getirilmiştir.

CEVAP: E

7. Parçadaki "Bertolt Brecht, benim için mucizevi yazarlardan biridir. Her okuyuşumda onun şaşırtıcı bir tespitini, gerçeği apaçık kılan bir cümlesini fark ederim. Bizim yıllar sonra karşılaştığımız bir sorunu ve hatta çözümü o çok önceden söylemiştir." sözlerini dikkate aldığımızda Bertolt Brecht'le ilgili olarak sanatçının geleceğe yönelik öngörülerde bulunduğunu, ileri görüşlü olmasının üzerinde durulduğunu görürüz. Parçada sanatçının "mütevazı" olduğu da söylenmiş ama bu özellik, "ileri görüşlülüğü yaparken takındığı tavır" olduğu için ikinci planda kalır. Parçada asıl anlatılmak istenen sanatçının ileri görüşlü olmasıdır.

CEVAP: B

8. Parçadaki "Toplumsal kaygısı olmayan edebiyatın eleştiriye de ihtiyacı yoktur. Böyle bir edebiyatın ihtiyacı olan şey, pazarlamadır. Bu nedenle eleştirilere kızan yazar ve şairlere anlam veremiyorum. Eğer toplumsal bir sorumluluğumuz yok diyorlarsa söylenecek bir şey yok onlar için." sözler göz önünde bulundurulduğunda sanatçıların toplumsal meseleleri ele almadıkları, sorumluluk almadıkları için eleştirildiklerini görüyoruz. Bunun için eleştirilmelerini bile kaldırmayan sanatçıların eleştirmenlerden beklediği sadece tanıtım ve övgüdür, denilerek tavırları eleştiriliyor. Dolayısıyla bu parçada "yazar ve şairlerin kendilerini toplumdan soyutlayarak eser yazmaları"ndan yakınılıyor.

CEVAP: A

9. Parçada otobiyografi türüne karşı pek sıcak bakmamamız üzerinde durulduğunu görüyoruz. Yazar, bunun nedeni olarak günlük hayatta dedikoduyu seven bir millet olmamızda, olayları birinci ağızdan değil de üçüncü ağızdan dinlemeyi sevmemizde görüyor. Bu görüş parçadaki "İşte bu yüzden birinci ağızdan anlatıma pek sıcak bakmayız. Birinin hayatının ayrıntılarını üçüncü ağızdan dinlemenin cazibesi daha fazladır. Bu yargı hepimizde olduğu için otobiyografi türü gelişememiştir." sözüyle belirginleştirilmiştir. Bu yüzden parçada yakınılan durumun B seçeneğinde verilen "otobiyografi türünü günlük hayattaki tutumuz nedeniyle geri plana atmamız" olduğunu söyleyebiliriz.

CEVAP: B

10. Parçada sözü edilen kitap için yazar, bir beğenisini dile getirmiştir. Bu beğenide kitapta işlenen konunun şiirsel bir dille anlatılmasının akıcılığı sağladığı, bir solukta okunduğu dile getirilmiştir. Bu özellikler de kitabı üstün kılan özellikler olarak C seçeneğinde verilen "romanda polisiye kurguyu şiirsel dille anlatarak akıcılık sağlaması" ifadeleriyle karşımıza çıkmaktadır.

CEVAP: C

11. Parçada Tanzimat Dönemi sanatçılarının takındıkları tutumdan dolayı eleştirildiğini görürüz. Bu tutum, geçmişlerini, kendinden önceki edebiyatı yıkmak istemelerinden kaynaklanmakta, böylece eğreti duran bir edebiyat kurmalarına neden olmaktadır. Parçadaki "Bunu yaparken unuttukları şey ise geçmişinden beslenmeyen bir edebiyatın kalıcı olmayacağı ve temellerinin eğreti olacağıydı." sözleri de Tanzimat sanatçılarının yaptığı yanlışın bir eleştirisi, eleştirinin de bir gerekçesidir. Bu yüzden parçada Tanzimat sanatçıları ile ilgili "kendi edebiyatlarına sırtlarını dönüp kültürleriyle bağ kurmamaları"nın bir eksiklik olarak verildiğinden bahsedilmektedir.

CEVAP: C

12. Parçadaki "Hiç bize ait olmayan hayatları bizim dilimizden verir. Böyle olduğu için yabancılık çekmeyiz o hayatlara. Aklımıza bile gelmez o yaşamların bizden ne kadar uzakta olduğuna. Doğal bir dil akışıyla onu rahat algılarız ve zorlanmayız romanlarında." sözlerinden yola çıkarak sözü edilen yazarla ilgili olarak "romanlarında doğallığı nasıl sağladığına", "romanlarındaki hayatlara yabancılık duyulmadığına" değinildiğini görürüz. Yine parçadaki "Kemal Varol'un romanlarında dil, sokaktaki insanın dilidir. Okuduğumuz her sözcük çok tanıdıktır." sözlerinden yola çıkarak "dilinin okuyucunun diliyle benzerliğine", "Bizi anlattığını iddia eden yazarların yaptığından daha farklı bir yöntemi vardır." sözlerinden yola çıkarak "bazı yazarlardan yönteminin farklı olduğuna" değinildiğini görürüz. Ancak parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak "bilindik olayları anlattığına" değinilmemiştir. Parçada yazar için "Hiç bize ait olmayan hayatları bizim dilimizden verir." denerek bilmediğimiz olayları, hayatları anlatır denmek istenmiştir.

CEVAP: B

13. Parçada şemsiye ile ilgili olarak tarihi bir gelişim, hangi amaçlar için kullanılmış, hangi medeniyetlerde ne zaman ve niye kullanılmış gibi bilgiler görüyoruz. Parçadaki "Şemsiye, **ilk olarak 3400 yıl önce Mezopotamya'da**, bir rütbenin, bir ayrıcalığın simgesi olarak kullanılmaya başlandı." sözleri "dünyada şemsiye kullanımını **ilk nerede** görüyoruz?" sorusuna, "MÖ 1200 yıllarına gelindiğinde şemsiye **Mısırlılarda dinî bir anlam kazandı.**" sözleri "Mısırlılar şemsiyeye **ruhanî bir anlam** yüklemiş midir?" sorusuna, "... 3400 yıl önce Mezopotamya'da **bir rütbenin, bir ayrıcalığın simgesi** olarak", "MÖ 1200 yıllarına gelindiğinde şemsiye Mısırlılarda **dini bir anlam**", "...yağmurda da kullanılmaya başlandı" sözleri "İlk kullanımındaki amaçtan günümüze doğru farklılaşma görülmüş müdür?" sorusuna, "Yağlı kâğıttan yapılan şemsiyelerin yağmuru da geçirmediği görülünce, kadınlar tarafından yağmurda da kullanılmaya başlandı." sözleri "Kadınların yağmurdan da korunmak istemesi hangi gelişmeden sonra olmuştur?" sorusuna yanıt niteliğindedir. Ancak, parçada "Şemsiyenin Avrupa'ya gelişi neden uzun yıllar sürdü?" sorusunun yanıtına yer verilmemiştir.

CEVAP: A

14. Parçada "şemsiye"nin ilk kullanım amacından dünyadaki kullanımlarına kadar nesnel bilgiler verildiğini görüyoruz. Bu yüzden açıklama anlatım biçiminden yararlanılmıştır.

CEVAP: B

15. Parçadaki "...yaklaşık 120 senelik bir çalışmanın sonunda MÖ 550 yıllarında tamamlanabilmiştir." sözlerinden yola çıkarak Artemis Tapınağı ile ilgili olarak "yapımının ne kadar sürdüğüne", "Yağma, deprem, yangın gibi nedenlerle yedi defa yıkılıp yeniden yapılmıştır." sözlerinden yola çıkarak "farklı nedenlerle birkaç kez yıkılıp yeniden yapıldığına", "Tapınağı dönemin ünlü sanatçıları heykellerle, tablolarla, donatmış..." sözlerinden yola çıkarak "sanatsal değeri olan eserlerin tapınakta yer aldığına", "Tapınaktan geriye bugün sadece iki mermer parçası kalmıştır, bunlar da İngiltere'deki British Museum'da sergileniyor. Efes'e giden turistlere tapınağın yerini belli etmek için bataklık hâlinde olan bölgeye maket bir sütun dikilmiştir." sözlerinden yola çıkarak "Türkiye'de tapınağa dair bir eser kalmadığına" değinildiğini söyleyebiliriz. Ancak parçada Artemis Tapınağı ile ilgili olarak D seçeneğinde verilen "Zamanında dünyanın en büyük tapınağı olduğuna" bilgisine değinilmemiştir. Çünkü parçada tapınakla ilgili olarak "Tapınak, o zamana kadar yapılan Yunan tapınaklarının en büyüğüdür." denilerek Yunan tapınakları içinde o döneme kadar en büyük tapınak olduğu söyleniyor, dünyanın en büyük tapınağı denmiyor.

CEVAP: D

16. Parçadaki "2007 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınan Artemis Tapınağı" sözlerine dayanarak Artemis Tapınağı ile ilgili olarak "öneminin dünyaca bilindiği", "Aynı zamanda Diana Tapınağı olarak da bilinen yapı" sözlerine dayanarak "birden fazla isimle anıldığı", "Zemini bataklık olduğu için tapınak, 3 metre yüksekliğindeki 13 basamaklı kaide üzerine oturtulmuştur." sözlerine dayanarak "yapıldığı yerin özellikleri" hakkında kesin bilgilere ulaşacağımızı söyleriz. Ancak parçadaki "Yağma, deprem, yangın gibi nedenlerle yedi defa yıkılıp yeniden yapılmıştır." sözlerinden yola çıkarak Artemis Tapınağı'nın tamamen doğal afetlerle yıkıldığını kesinlikle söyleyemeyiz. Çünkü "yağma" insanlar tarafından yapılır. "yangın" insan yüzünden de çıkmış olabilir, doğal bir olay sonunda da (yıldırım düşmesi) çıkmış olabilir.

CEVAP: B

1. Bilgi durduğu yerde bir işe yaramaz. Ancak paylaşılan bilgi insanlara faydalı olur. İnsanlar bilgilerini inatla kendilerine saklıyorlar. Aman ben daha çok şey bileyim, benim bildiğimi başkası bilmesin gibi düşünceler dolaşıp duruyor zihinlerde. Peki, öyle olsun. Bilgimizi kendimize saklayalım ama aktarmadığımız, kullanmadığımız bilgi bizim de işimize yaramaz ki. Öylece kafamızın bir yerinde bekleyen bilgi ve birikimin kimseye yararı olmaz.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aktarımı olmayan bilginin değerini yitireceği
B) İnsanların bilgiye ulaşmak için çabalaması gerektiği
C) Yararsız bilgilerin, insanlara vakit kaybettireceği
D) Bilgi fakiri olan insanların gelişim gösteremeyeceği
E) Bilginin paylaşıldıkça anlam kazanacağı

2. Geçenlerde katıldığım bir davette, "Ne iş yapıyorsunuz?" gibi bir soruyla karşılaştım. "Roman yazarıyım." cevabını verdiğimde o malum karşılık yine beni buldu: "Roman yazarak para kazanılmaz ama." Roman yazarlığının meslek olarak görülmemesi beni çileden çıkarıyor. Saatlerimi, aylarımı, bazen yıllarımı vererek meydana getirdiğim bir üründen para kazanmamın nesi anormal? Artık insanların bu işi meslek olarak görme zamanı geldi de geçiyor.

Yazarın bu parçada asıl yakındığı durum aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanların boş sorularla kendisini oyalaması
B) Romanın üretim sürecinin uzun olması
C) Roman yazarlığının meslek olarak görülmemesi
D) Yazarların sadece para kazanmak için roman yazması
E) Gidilen davetlerde hep aynı sohbetlerin yapılması

3. Onun kitapları birbirinin aynı. Olaylar bir kasabada geçiyor. Fakir bir aile yaşama tutunmakla gururları, namusları arasında gidip geliyor. Yan karakterler genellikle kötü, acımasız ve zengindir. Teması aynı olan tüm bu kitapları neden bu kadar okunuyor, diye düşündüğümde tek bir cevap karşıma çıkıyor: Anlatımında yakaladığı doğallığı, karakterlerini anlatırken onlara birer ruh vermesi. Kitapları sanki yaşıyor, bizimle konuşuyor. Yoksa kitaptaki dili, özgün kelime yapıları o kadar da etkilemiyor sizi.

Bu parçada bahsedilen yazarın hangi özelliği onun çok okunmasını sağlamaktadır?

A) Kitaplarının bildiğimiz hayatı anlatıyor olması
B) İçten bir dille, karakterlere can vermesi
C) Kimsede görülmeyen sözcük kurguları
D) Yaşayan insanları ele alması
E) Olaylarının şehir hayatının uzağında geçmesi

4. Bir sanat yapıtı her şeyi açıkça ortaya koymamalıdır. Okur, kendi birikimlerini kullanmalıdır, yazarın bıraktığı boşlukları doldurmalı, satır aralarına gizlenen anlamları bulmalıdır. Bu birikimlerle eseri çözümlenmelidir ancak bu şekilde kendine eserden bir parça ayırır, farklılığı yakalar. Öbür türlü olsaydı her eser her birey için aynı şeyi ifade ederdi.

Sanatçıdan ve edebî eserden yola çıkan bu parçada vurgulanmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edebî bir eser, toplumun her kesimine seslenmelidir ancak bu şekilde başarıyı yakalar.
B) Her eser okuyucusuna; onun görebildiği, çabaladığı ve birikimlerini ortaya dökebildiği oranda seslenir, bir şeyler anlatır.
C) Sanatçı, okuma eylemi esnasında okuru aktif tutabildiği oranda güçlüdür.
D) Evrensel özelliğe kavuşmuş her yapıt, gün gelir klasikler arasında yerini alır.
E) Okuma çok yönlü bir süreç olduğu için birikim ve deneyim gereklidir.

5. Ulusal ve uluslararası koruma mevzuatına göre, korunması zorunlu olan arkeolojik değerlerin ve doğal varlıkların bulunduğu alanlarda, ilke olarak, yapı planlaması ve yapı uygulaması yapılamaz. Ilısu Barajı Projesi, koruma ile ilgili süreç tamamlanmadan gerçekleştirilmiştir. Ilısu Projesi, 1954 yılında başlayıp 1971 ve 1980 yıllarında yapılan ek çalışmalarla tamamlandı. Türkiye'nin bilimsel, akademik ve mesleki kadro birikimi şimdi daha yüksek bir düzeyde. Ayrıca önümüzde dünya deneyimi var. Altmış yıl önceki "kafa"yla başlatılıp otuz yıl önceki "kafa"yla tamamlanan Ilısu Projesi, bugün, olduğu gibi uygulanamaz. Bu şekilde hazırlandığı için bu projeyi uygulamak Türkiye'ye haksızlık olur.

Bu parçaya göre, Ilısu Barajı Projesi'nin uygulanamamasının nedeni aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

A) Çalışmaların doğal varlıkları korumadaki yetersizliği

B) Koruma mevzuatının sürekli güncellenmesine rağmen projenin kendini yenileyememesi

C) Hazırlandığı zamanla günümüz şartlarına göre eksik ve yetersiz kalması

D) Bilimsel, akademik verilerden yararlanılmadan hazırlanması

E) Uluslararası koruma mevzuatına aykırı davranılması

6. Türk sosyal hayatının meseleleri, Yakup Kadri'nin romanlarının başlıca temalarıdır. Hatta yazar, bunu kronolojik bir sırayla verir. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar sosyal yaşayışımızın çeşitli tarihî devirlerdeki aşamalarını canlandırmaya çalışmıştır. Bu yüzden eserlerinde sosyal temalar ön plandadır. Bu temaları realizmin gerçekçi ve gözlemci tavrıyla işlemiştir.

Bu parçada Yakup Kadri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Yakup Kadri'nin eserlerinin içeriğine

B) Realist bir yazar olduğuna

C) Olayları tarihsel sıralamayla anlattığına

D) Cumhuriyet'e kadar sanatçıların yaşadığı sıkıntıları anlattığına

E) Sosyal meselelere yer verdiğine

7. Yayınevleri öyküye, öykü yazarlarına kapılarını açtılar iyiden iyiye. Üstelik bunu bir keşif olarak yapmadılar, bizzat yazarların ve okurların dayatmasıyla, ısrarlı ilgisiyle yaptılar. Pek de güzel oldu olmasına ama bir öykü yazarı olduğunuzu düşünün, şimdi elinizdeki öyküleri toplayıp bir yayınevinde bastırma şansınız varken neden edebiyat dergilerinin kapılarında bekleteceksiniz ki? Genç yazarların, kendilerini ispatlamak, göstermek, okurla ilk güçlü bağı edebiyat dergileri aracılığıyla kurmak gibi bir derdi kalmadı kısacası. Böylece edebiyat dergileri büyük bir oranda kan kaybetti.

Bu parçada yazarın asıl anlatmak istediği, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yayınevlerinin öykü yazarlarına kapılarını açmasıyla edebiyat dergilerinin misyonunu tamamladığı

B) Genç öykü yazarların görücüye çıktığı edebiyat dergilerinin büyük yayınevlerinin yönlendirmesine girdiği

C) Edebiyat dergilerinin nitelikli öykü yazarlarını bulmakta zorlandığı

D) Okurların son yıllarda öykü türüne karşı büyük bir ilgi göstermesi

E) Edebiyat dergilerinin yayınevlerinin politikalarıyla baş edemeyecek duruma gelmesi

8. Fethi Naci, edebiyatımızda eleştiri denince akla gelen ilk isimlerdendir. Yaşamını eleştiriye, özellikle de roman ve hikâye eleştirisine adamıştır. Yılların verdiği birikim ve deneyimle kendine has bir anlatım yolu bulan eleştirmen, eleştirilerini bir yazı dizisi hâlinde yayımladı. Kitap okuma notları gibi değil bu yazılar. Bir edebî metnin, uzman titizliğiyle irdelenmesidir. Bu yazılarında eleştirmen objektifliğini elden bırakmaz. Bugün adından söz ediliyorsa biraz da bundandır.

Bu parçada Fethi Naci ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Eleştirilerinde yanlı olmadığına

B) Eleştirileriyle sanatçılara yol gösterdiğine

C) Edebiyatımızda en çok bilinen eleştirmen olduğuna

D) Genelde belirli türler hakkında eleştiriler yaptığına

E) Eleştirilerinde özgün bir çizgi yakaladığına

9. Ben hiçbir zaman hazıra konan bir yazar olmadım. Bunu okura saygısızlık olarak gördüğümden mi bilemem ama en çok kendime yakıştıramadığımdan. Yazar, yazmak için emek versin ki okur da bu emeğin tadını çıkarsın isterim. Bilgi çelişkileri olmasın isterim. Yazacağım romanın ana iskeletini oluşturmak için romandaki mekânların olacağı yerleri bizzat gidip görürüm. O yerlerin tarihini incelerim, insanlarını gözlemlerim. Hatta geçmiş tarihi anlatacaksam o tarihin hava raporlarını bile bulurum. Biz, yazdığımız bir romanla bir dünya yaratıyoruz. Bu dünyanın "gerçek" olması için de elimizden geleni yapmalıyız.

Bu parçaya göre yazarın bu kadar titizlenmesindeki amaç, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gerçek hayatla romandaki hayat arasındaki kopukluğu hissettirmemek

B) Çelişkilerden arınan bir kitabın ne kadar çok sevileceğini göstermek

C) Okurun keyifle okuyacağı bir kitap yazmak

D) Kahramanlarla içsel bir bağ kuran okurun kendini olayların akışına kaptırmasını sağlamak

E) Yarattığı dünyadaki tüm detayların gerçekliğini okura yaşatmak

10. "Sanatçı çağının tanığıdır." sözü ile sanatçının yaşananları olduğu gibi aktarması, olaylara objektif bakarak bir mahkemeye götürmesi anlaşılmaktadır. Bu düşünceye göre sanatçı böyle bir mahkemenin tanığıdır. Suçlu kim? Sanatçı çağında işlenen suça katılmamış mıdır? Çağının suç işleyeni karşısında sadece susmuş ve bir köşede gördüklerini mi yazmıştır? Acı içinde kıvranan bir insanla ilgili sadece gözlemlerini yazması yeterli midir? Oysa insanoğlu, zamana ve kaderine başkaldırırken ölümsüz edebiyat ürünleri vermiştir. Sanatçı gördüğü ve göreceği acılara, sıkıntılara karşı insanoğlunun önünde yol göstericidir. Öyle olmalıdır. Öyleyse "Sanatçı, çağının tanığıdır." sözü eksiktir. "Sanatçı, çağının hem tanığı hem de sanığıdır."

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen birinin vereceği öğüt olabilir?

A) Başarılı bir edebiyatçı olmanın koşulu çağın sorunlarını eserine olduğu gibi aktarmaktır.

B) Bir sanatçı yaşadığı dönemdeki olayları aktarırken nesnel olmak zorundadır.

C) Bir dönemin sorunlarını dile getiren yazarlar, eserlerinde asla öğüt vermemelidir.

D) Başarılı eserlere vücuda getirmek isteyen bir sanatçı yalnız gözlemlerinden yola çıkmalıdır.

E) Sanatçı eserine aktardığı olaylara yalnızca dışarıdan bakmamalı, onlara katılımcı da olmalıdır.

11. Gençlerimizin en büyük eksiği kendilerine olan güven duygusunun gelişmemiş olmasıdır. Bunun birçok sebebi var. Ancak gençliğin de bu sebepleri belirleyip onlarla savaşmak için kendilerine duydukları öz güveni artırmaları gerekir. Çünkü ancak kendine güvenen insan, ortaya bir şeyler koyma cesaretini kendinde bulur. Ancak unutmamak gerekir ki güven duygusunun da bir ölçüsü vardır. Bu ölçüyü kaçıran gençlerin bugün olduğu gibi yanlış ve tehlikeli bir erken olgunlaşma duygusuna kapıldığını görürüz. Bu da geleceğimiz için oldukça tehlikeli bir durumu ortaya çıkarır.

Bu parçada asıl vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gereğinden önce olgunlaşan bireyler, ne kendilerine ne de içinde bulundukları toplumlara fayda sağlar.

B) Geleceğinde sağlam bireyler görmek isteyen milletlerin, gençlere önem vermesi ve onları iyi yetiştirmesi gerekmektedir.

C) Toplumun geleceğini simgeleyen genç nesillerde bulunması gereken öz güvenin dozunda olmaması, toplum adına fayda sağlamak yerine zarara dönüşecektir.

D) Her gencin ait olduğu toplumun sorunlarına kulak vermesi şarttır.

E) Bir milletin gelişmişliğini gösteren şey, genç nesillerinin göstermiş olduğu başarılardır.

12. Dillerin sözcük dağarcığı, nicelik ve nitelik yönünden tam bir benzerlik göstermez. Çünkü sözcükler, yaşama düzeninin zorunlu kıldığı ve bu zorunluluğun sonucunda ortaya çıkan dilsel değerlerdir. Örneğin, Eskimolara göre çeşitli kar cinsleri, kendi yaşama düzenleri bakımından önemli sayılmaktadır. Batılılar için kar, buz, sulu sepken gibi birkaç çeşide karşın Eskimo dillerinde kar cinslerini anlatmak için ayrı ayrı kelimeler kullanılmaktadır: yavaş yavaş yağan kar, kuru rüzgârla savrulan kar, toz hâlinde uçuşan kar, ıslak olarak buzlaşmış kar, üstü buz tutmuş kar, ev yapmakta kullanılan ve kalıp hâlinde kesilen kar...

Bu parçaya göre yazarın asıl anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Her dilin sözcük yapısı, sayısı konuşulduğu topluluğun kültürel düzeyiyle ilgilidir.

B) Her toplumun öncelik verdiği, değerli bulduğu varlıklar vardır.

C) Hayatımızda önemsiz gibi görünen kimi ayrıntılar, bazı milletler için yaşamsal öneme sahiptir.

D) İnsanlar hayatlarında önemli yer tutan varlıkları iyice gözlemleyip inceliklerini ayırt etmişlerdir.

E) Diller, toplumların yaşayış biçimlerinin getirdiği koşullara göre şekillenir.

13. Aydın insanın temel özelliği kuşkudur. O, bütün geçmiş bilgileri bir neden - sonuç ilişkisi içinde özümser ve onlardan yeni bilgiler üretir. Bireyi, toplumu, sanatı kendi benimsediği ölçütlerle değerlendirmeye tabi tutar. Bu noktada aydının etkinliği, kuşku üstüne kurulmuş bir eleştiri etkinliğidir. Durum böyle olunca da aydın, hiçbir zaman kesin bir eleştiri ortaya koyamaz. Çünkü yaptığı eleştirileri bir süre sonra değiştirebilir.

Bu parçada aydınla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Şüpheci bir yaklaşımla eleştiriler yapar.

B) Toplumdan kopuk bir yaşam sürer.

C) Eleştirileri kesin değildir, zamanla tespitlerini değiştirebilir.

D) Değerlendirmelerinde kendince kriterler kullanır.

E) Var olan bilgileri değerlendirerek yeni sonuçlara ulaşır.

14. - 15. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Güneş'e teleskopla doğrudan bakmak gözlerinize kalıcı ve geri dönüşü olmayan hasar verir. Bu sebeple teleskopunuzu hiçbir zaman Güneş'e ya da ona yakın bölgelere yönlendirmeyin. Teleskop hareket ederken göz merceğinden bakmayın. Güneş gözlemlerinde her zaman, sadece bu amaçla yapılmış teleskoplar ya da özel "Güneş filtreleri" kullanılmalıdır. Teleskopunuzla gözlemleyebileceğiniz belki de en güzel gezegen Satürn'dür. Yüzeyinden çok fazla ayrıntı göremeyecek olsanız da etrafındaki halka yapı ilk kez gördüğünüzde sizi hayli etkileyecektir. Güneş Sistemi'nden başka, yıldızlara ve gök cisimlerine de bakabilirsiziniz. İlk fark edeceğiniz şey, tüm yıldızların renklerinin aynı olmadığıdır. Mavi, turuncu, sarı, beyaz ve kırmızı renkte yıldızlar olduğunu görürsünüz. Renkleri bazı durumlarda yıldızların yaşlarını, hangi hızla yandıklarını gösteren bir özelliktir. Birbirleri etrafındaki yörüngelerde dönen çift yıldızları da bulabilirsiniz. Gördüğünüz tüm yıldızlar bizim gök adamızın parçasıdır. Teleskopunuzla başka gök adalar da gözlemleyebilirsiniz.

14. **Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi <u>çıkarılamaz</u>?**

A) Bir teleskopla Güneş'e bakmak mümkün değildir.

B) Uzayda farklı renklerde olan yıldızlar vardır.

C) Güneş'e teleskopla doğrudan bakmak, hiç geçmeyecek zararlar verir.

D) Bazı yıldızların kaç yaşında olduğu renginden bellidir.

E) Satürn'e baktığımızda etkilenmemiz olasıdır.

15. **Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Karşıtlıklardan yararlanılarak kavramlar arasındaki farklar gösterilmek istenmiştir.

B) Örneklemeler yapılarak anlatılan soyut bilgiler somutlaştırılmıştır.

C) Bilimsel bir konu hakkında okur, bilgilendirilmek istenmiştir.

D) Varlıklar devinim hâlinde verilerek olaylar arasındaki akış sağlanmıştır.

E) Alaysamalı söyleyişten yararlanılarak konu, daha keyifli hâle getirilmiştir.

1. Parçadaki "Bilgi durduğu yerde bir işe yaramaz. Ancak paylaşılan bilgi insanlara faydalı olur." sözleri dikkate alındığında "bilginin paylaşılmasının anlamı" üzerinde durulduğunu görürüz. "Bilgimizi kendimize saklayalım ama aktarmadığımız, kullanmadığımız bilgi bizim de işimize yaramaz ki. Öylece kafamızın bir yerinde bekleyen bilgi ve birikimin kimseye yararı olmaz." sözleriyle yazar, "bilginin paylaşıldıkça anlam kazanacağını" vurgulamak istediğini görürüz.

CEVAP: E

2. Parçadaki "Roman yazarlığının meslek olarak görülmemesi beni çileden çıkarıyor. Saatlerimi, aylarımı, bazen yıllarımı vererek meydana getirdiğim bir üründen para kazanmamın nesi anormal? Artık insanların bu işi meslek olarak görme zamanı geldi de geçiyor." sözleri dikkate alındığında yazarın "roman yazarlığının meslek olarak görülmemesi"nden yakındığını görürüz.

CEVAP: C

3. Parçada sözü edilen yazar, başta birbirini tekrar eden konuları için eleştirilmiş. Ancak okur olarak neden bu kadar çok okunuyor kitaplar diye kendi kendine sorduğunda aldığı yanıt, bahsedilen yazarın onun çok okunmasını sağladığını gösterir. Bu: "Anlatımında yakaladığı doğallığı, karakterlerini anlatırken onlara birer ruh vermesi. Kitapları sanki yaşıyor, bizimle konuşuyor." yanıtıdır. Yanıtta da verildiği gibi yazarın "içten bir dille, karakterlere can-hayat vermesi"nin onun çok okunmasını sağladığı düşünülmektedir.

CEVAP: B

4. Parçada okurdan beklenen bir çaba, birikim istenmektedir. Sanatçı, eserinde her şeyi açıkça vermemeli; okur kendi birikimi ve donanımı ile boşlukları doldurmalı, satır aralarına gizlenen anlamları bulmalıdır. Bu parçada yazardan beklenen özellikler değil, okurdan beklenen özellikler verilmiştir. Bu yüzden sanatçıdan ve edebî eserden yola çıkan bu parçada "Her eser okuyucusuna; onun görebildiği, çabaladığı ve birikimlerini ortaya dökebildiği oranda seslenir, bir şeyler anlatır." yargısı vurgulanmak istenmiştir.

CEVAP: B

5. Parçadaki "Ilısu Barajı Projesi, koruma ile ilgili süreç tamamlanmadan gerçekleştirilmiştir. Ilısu Projesi, 1954 yılında başlayıp 1971 ve 1980 yıllarında yapılan ek çalışmalarla tamamlandı. **Türkiye'nin bilimsel, akademik ve mesleki kadro birikimi şimdi daha yüksek bir düzeyde.** Ayrıca önümüzde dünya deneyimi var. **Altmış yıl önceki "kafa"yla başlatılıp otuz yıl önceki "kafa"yla tamamlanan Ilısu Projesi**, bugün, olduğu gibi uygulanamaz." sözleri dikkate alındığında aradan geçen sürede bilimsel - akademik - deneyim - mesleki kadro değişimi olmasından bahsedildiğini bu hâliyle de uygulanmaması gerektiğini söylediğini görürüz. Bu yüzden "hazırlandığı zamanla günümüz şartlarına göre eksik ve yetersiz kalması"nın neden olarak verileceği görülür.

CEVAP: C

6. Parçadaki "Türk sosyal hayatının meseleleri, Yakup Kadri'nin romanlarının başlıca temalarıdır." ve "Bu yüzden eserlerinde sosyal temalar ön plandadır." sözleri göz önünde bulundurulduğunda Yakup Kadri ile ilgili olarak "eserlerinin içeriğine", "Bu temaları realizmin gerçekçi ve gözlemci tavrıyla işlemiştir." sözleri göz önünde bulundurulduğunda "realist bir yazar olduğuna", "Hatta yazar, bunu kronolojik bir sırayla verir." sözleri göz önünde bulundurulduğunda "olayları tarihsel sıralamayla anlattığına", "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar sosyal yaşayışımızın çeşitli tarihi devirlerdeki aşamalarını canlandırmaya çalışmıştır." sözleri göz önünde bulundurulduğunda "sosyal meselelere yer verdiğine" değinildiği görülür. Ancak parçada "Cumhuriyet'e kadar sanatçıların yaşadığı sıkıntıları anlattığına" değinilmemiştir. Parçadaki "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar sosyal yaşayışımızın çeşitli tarihi devirlerdeki aşamalarını canlandırmaya çalışmıştır." cümlesinde "sanatçıların sıkıntılarını" anlattığına değinmiyor.

CEVAP: D

7. Parçadaki "Pek de güzel oldu olmasına ama bir öykü yazarı olduğunuzu düşünün, şimdi elinizdeki öyküleri toplayıp bir yayınevinde bastırma şansınız varken neden edebiyat dergilerinin kapılarında bekleteceksiniz ki? Genç yazarların, kendilerini ispatlamak, göstermek, okurla ilk güçlü bağı edebiyat dergileri aracılığıyla kurmak gibi bir derdi kalmadı kısacası." sözleri göz önünde bulundurulduğunda edebiyat dergilerinde boy göstermek, okurla ilk buluşmayı sağlayacak olan yazarların yayınevlerine yönelmesinin sonucu olarak edebiyat dergilerinin kan kaybetmesinden bahsedildiğini görürüz. Bu yüzden A seçeneğinde verilen "yayınevlerinin öykü yazarlarına kapılarını açmasıyla edebiyat dergilerinin misyonunu tamamladığı" yargısı, parçada asıl anlatılmak istenendir.

CEVAP: A

8. Parçadaki "Bu yazılarında eleştirmen objektifliğini elden bırakmaz." sözlerini göz önünde bulundurduğumuzda Fethi Naci ile ilgili olarak "eleştirilerinde yanlı olmadığına", "Fethi Naci, edebiyatımızda eleştiri denilince akla gelen ilk isimlerdendir." sözlerini göz önünde bulundurduğumuzda "edebiyatımızda en çok bilinen eleştirmen olduğuna", "Yaşamını eleştiriye, özellikle de roman ve hikâye eleştirisine adamıştır." sözlerini göz önünde bulundurduğumuzda "genelde belirli türler hakkında eleştiriler yaptığına", "Yılların verdiği birikim ve deneyimle kendine has bir anlatım yolu bulan eleştirmen..." sözlerini göz önünde bulundurduğumuzda "eleştirilerinde özgün bir çizgi yakaladığına" değinildiğini görürüz. Ancak parçada Fethi Naci ile ilgili olarak "eleştirileriyle sanatçılara yol gösterdiğine" değinilmemiştir.

CEVAP: B

9. Parçadaki "Bilgi çelişkileri olmasın isterim. Yazacağım romanın ana iskeletini oluşturmak için romandaki mekânların olacağı yerleri bizzat gidip görürüm. O yerlerin tarihini incelerim, insanlarını gözlemlerim. Hatta geçmiş tarihi anlatacaksam o tarihin hava raporlarını bile bulurum. Biz, yazdığımız bir romanla bir dünya yaratıyoruz. Bu dünyanın 'gerçek' olması için de elimizden geleni yapmalıyız." sözlerini göz önünde bulundurursak yazarın bunca çabasının nedenini "romanındaki gerçekliği kurmak ve gerçekliği okurun hissetmesini istemesi" olarak görürüz. Bu yüzden parçada yazarın bu kadar titizlenmesindeki amacın "yarattığı dünyadaki tüm detayların gerçekliğini okura yaşatmak" olduğunu görürüz.

CEVAP: E

10. Parçanın geneline baktığımızda "sanatçının çağında olan bitenleri tarafsız gözle anlatmasının, olduğu gibi yansıtmasının yanlışlığının" anlatıldığını görüyoruz. Burada sanatçılara bir misyon yüklenmektedir. Parçadaki "Oysa insanoğlu, zamana ve kaderine başkaldırırken ölümsüz edebiyat ürünleri vermiştir. Sanatçı gördüğü ve göreceği acılara, sıkıntılara karşı insanoğlunun önünde yol göstericidir." sözleri de sanatçıya yüklenen bu misyonun açıklamasıdır. Sanatçı, eserlerinde yalnızca gördüklerini anlatmamalı aynı zamanda olaylara katılımcı olmalıdır. Parçadaki "sanık" ve "tanık" sözcükleri de bu fikri desteklemek için kullanılmıştır.

CEVAP: E

11. Parçada "öz güven duygusunun yeterli ve aşırı olması durumunda neler olacağından" bahsedildiğini görüyoruz. "Öz güven duygusu yetersiz olan gençlerin ortaya bir şey koyamayacaklarından, aşırı öz güvenli kişilerin ise erken olgunlaşma duygusuna kapılarak gelecek için zararlı durumlar ortaya koyacağından" bahsedildiğini gördüğümüz parçada asıl vurgulanmak istenenin C seçeneğinde verilen "Toplumun geleceğini simgeleyen genç nesillerde bulunması gereken öz güvenin dozunda olmaması, toplum adına fayda sağlamak yerine zarara dönüşecektir." yargısı olduğunu görürüz.

CEVAP: C

12. Parçadaki "Dillerin sözcük dağarcığı, nicelik ve nitelik yönünden tam bir benzerlik göstermez. Çünkü sözcükler, yaşama düzeninin zorunlu kıldığı ve bu zorunluluğun sonucunda ortaya çıkan dilsel değerlerdir." sözleri göz önünde bulundurulduğunda dillerdeki sözcüklerin yaşam biçimlerine göre değişkenlik gösterdiğinin anlatıldığını görürüz. Burada "kar" ile ilgili Eskimoların ve Batı'nın algısı üzerinde örnek verilmiş, Eskimoların karla daha sık haşır neşir olmalarından dolayı ayrıntılı adlandırmalar yaptıkları belirtilmek istenmiştir. Bu yüzden "İnsanlar hayatlarında önemli yer tutan varlıkları iyice gözlemleyip inceliklerini ayırt etmişlerdir." yargının parçada asıl anlatılmak istenen olduğunu görürüz. Burada E seçeneğinde verilen cümle, ciddi bir çeldiricidir. Ancak unutmayalım, parçada "hayat şartlarının sözcüklerin niceliğini ve niteliğini değiştirdiği" anlatılıyor. E seçeneğinde ise "dillerin nasıl şekillediği"nden bahsediliyor. A seçeneğini de "kültürel düzeyle" ilişkilendirdiği için eleyebiliriz. İklim koşulları sözcüklerin çeşitlenmesini sağlamıştır. Kültürel bir değişim değildir.

CEVAP: D

13. Parçadaki "Aydın insanın temel özelliği kuşkudur." ve "Bu noktada aydının etkinliği, kuşku üstüne kurulmuş bir eleştiri etkinliğidir." sözlerini göz önünde bulundurursak aydınla ilgili olarak "Şüpheci bir yaklaşımla eleştiriler yapar." yargısını, "Durum böyle olunca da aydın, hiçbir zaman kesin bir eleştiri ortaya koyamaz. Çünkü yaptığı eleştirileri bir süre sonra değiştirebilir." sözlerini göz önünde bulundurursak "Eleştirileri kesin değildir, zamanla tespitlerini değiştirebilir." yargısını, "Bireyi, toplumu, sanatı kendi benimsediği ölçütlerle değerlendirmeye tabi tutar." sözlerini göz önünde bulundurursak "Değerlendirmelerinde kendince kriterler kullanır." yargısını, "O, bütün geçmiş bilgileri bir neden-sonuç ilişkisi içinde özümser ve onlardan yeni bilgiler üretir." sözlerini göz önünde bulundurursak "Var olan bilgileri değerlendirerek yeni sonuçlara ulaşır." yargısını çıkarabiliriz. Ancak parçada aydınla ilgili olarak "toplumdan kopuk bir yaşam sürdüğü" yargısı çıkarılamaz.

CEVAP: B

14. Parçadaki "İlk fark edeceğiniz şey, tüm yıldızların renklerinin aynı olmadığıdır. Mavi, turuncu, sarı, beyaz ve kırmızı renkte yıldızlar olduğunu görürsünüz." sözlerinden "Uzayda farklı renklerde olan yıldızlar vardır." yargısı, "Güneş'e teleskopla doğrudan bakmak gözlerinize kalıcı ve geri dönüşü olmayan hasar verir." sözünden "Güneş'e teleskopla doğrudan bakmak, hiç geçmeyecek zararlar verir." yargısı, "Renkleri bazı durumlarda yıldızların yaşlarını, hangi hızla yandıklarını gösteren bir özelliktir." sözünden "Bazı yıldızların kaç yaşında olduğu renginden bellidir." yargısı, "Teleskopunuzla gözlemleyebileceğiniz belki de en güzel gezegen Satürn'dür. Yüzeyinden çok fazla ayrıntı göremeyecek olsanız da etrafındaki halka yapı ilk kez gördüğünüzde sizi hayli etkileyecektir." sözlerinden "Satürn'e baktığımızda etkilenmemiz olasıdır." yargısı çıkarılabilir. Ancak verilen parçadan "Bir teleskopla Güneş'e bakmak mümkün değildir." yargısı çıkarılamaz. Parçadaki "Güneş'e teleskopla doğrudan bakmak gözlerinize kalıcı ve geri dönüşü olmayan hasar verir." cümlesinden "Güneş'e teleskopla bakılabileceği ama gözlerde ciddi hasarlara yol açacağı" söylenmiştir.

CEVAP: A

15. Parçada ele alınan "teleskopla Güneş, yıldızlar ve Satürn'e bakmak" ve buna paralel görünen durumlardan yola çıkılarak parçada bilimsel bir konu hakkında okurun bilgilendirilmek istendiğini görürüz.

CEVAP: C

1. - 4. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Bir spor salonunda Ali, Buket, Canan, Deniz, Emre Fatih, Gamze ve Hakan adlı kişilere futbol, basketbol ve voleybol olmak üzere üç farklı tür antrenman yapmaları için aşağıdaki koşullara uygun biçimde program yapılacaktır.

	Salı	Perşembe	Pazar
Futbol			
Basketbol			
Voleybol			

- Antrenmanın olmadığı hiçbir gün bulunmamaktadır.
- Kişilerin her biri antrenman türlerinden sadece birini yapmaktadır ve antrenmanlara salı 1, perşembe 3 kişi katılmıştır.
- Basketbol antrenmanları ikişer kişiden oluşmaktadır.
- Buket ve Emre perşembe günü, Deniz ve Gamze pazar günü antrenman yapmaktadır.
- Ali, Canan ve Fatih farklı günlerde, farklı antrenmanlar yapmaktadır.
- Gamze ve Buket aynı tür antrenman yaparken Emre onlardan farklı olarak basketbol antrenmanı yapmaktadır.
- Ali, voleybol antrenmanı yapan tek kişi olup bu antrenmanı pazar günü yapmaktadır.
- Pazar günü futbol antrenmanı yapan sadece bir kişi vardır.

1. **Buna göre, kaç kişinin hangi gün, hangi antrenman türünü yapacağı kesin olarak bilinemez?**

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

2. **Spor salonunda yapılan programda her kişinin yaptığı antrenman türü ve gününün kesin olarak bilinmesi için;**

I. Fatih'in hangi antrenman türünü yapacağı,
II. Hakan'ın hangi antrenman türünü yapacağı,
III. Deniz'in hangi antrenman türünü yapacağı

bilgilerinden hangilerinin verilmesi gerekir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I. ve II. D) I. ve III. E) II. ve III.

3. **Buna göre, aşağıda verilen bilgilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Ali ve Emre aynı antrenman türünü yapacaktır.
B) Canan ve Emre birlikte antrenman yapacaktır.
C) Hakan ile Deniz aynı gün, aynı türde antrenman yapacaklardır.
D) Fatih salı günü antrenman yapacaktır.
E) Buket ile Hakan aynı gün farklı türde antrenman yapacaklardır.

4. **Canan'ın futbol antrenmanı yaptığı bilinirse aşağıdaki durumlardan hangisi kesinlikle yanlış olur?**

A) Fatih ile Emre birlikte antrenman yapacaktır.
B) Canan, salı günü antrenman yapan tek kişidir.
C) Deniz, Canan'dan sonraki bir gün antrenman yapacaktır.
D) Fatih perşembe günü antrenman yapacaktır.
E) Hakan, Canan ile aynı gün antrenman yapacaktır.

5. - 8. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Bir binada yaşamakta olan Ali, Buket, Can, Deniz ve Esra isimli kişiler aşağıdan yukarıya doğru 1, 2, 3, 4, 5 olarak numaralandırılmış katlarda yaşamaktadırlar.

Bu kişilerle ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

- Her katta yalnızca bir kişi yaşamaktadır.
- Can 2. katta yaşamaktadır.
- Buket, Deniz'in yaşadığı katın bir üst katında yaşamaktadır.
- Ali, Esra'nın bulunduğu katın üstünde yer alan katlardan birinde yaşamaktadır.

5. **Aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Buket, 3. kattadır.
B) Deniz, 4. kattadır.
C) Esra, 1. kattadır.
D) Ali, Deniz'in yaşadığı katın bir altındaki kattadır.
E) Buket, Ali'nin yaşadığı katın bir altındaki kattadır.

6. **Aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Ali, 4. kattadır.
B) Buket, 5. kattadır.
C) Deniz , 3. kattadır.
D) Buket, Ali'nin yaşadığı katın üstünde yer alan katlardan birindedir.
E) Deniz, Ali'nin yaşadığı katın altında yer alan katlardan birindedir.

7. I. Ali
II. Buket
III. Deniz

Yukarıdakilerden hangilerinin 3. katta yaşama olasılığı vardır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I. ve III. E) II. ve III.

8. I. Ali
II. Buket
III. Esra

Yukarıdakilerden hangilerinin yaşadığı kat kesin olarak bilinmektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I. ve II. E) II. ve III.

9. - 12. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Ali, Burcu, Ceren, Deniz, Esra, Fatih, Gözde ve Hilal isimli sekiz arkadaş dörder kişilik 2 gruba ayrılacaktır. Bu gruplarla ilgili aşağıdakiler bilinmektedir.

- Ali 2. gruptadır.
- Burcu ve Ceren aynı gruptadır.
- Esra ve Deniz aynı gruptadır.
- Fatih ve Gözde farklı gruptadır.

9. **Buna göre, Hilal ve Deniz'in aynı grupta olduğu durumda aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Esra ve Fatih aynı gruptadır.
B) Fatih 1. gruptadır.
C) Gözde, 2. gruptadır.
D) Ali ve Burcu aynı gruptadır.
E) Gözde ve Hilal aynı gruptadır.

10. **Esra'nın 2.grupta olduğu durumda aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Hilal, 2. gruptadır.
B) Ceren, 1. gruptadır.
C) Burcu, 1. guptadır.
D) Fatih, 2. gruptadır.
E) Gözde, 1. gruptadır.

11. **Buna göre, bulunduğu grup kesin olarak bilinen kişi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Esra B) Deniz C) Hilal D) Fatih E) Gözde

12. I. Esra
II. Deniz
III. Ceren

Yukarıdakilerden hangilerinin 1. grupta bulunma olasılığı vardır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I. ve III. E) I, II ve III

13. - 16. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Bir alışveriş merkezinde zemin katın üstünde parfümeri, giyim, züccaciye, elektronik eşya ve yemek bölümleri 1'den 5'e kadar numaralandırılmış katlardadır. Bu bölümlerin bulundukları katlarla ilgili aşağıdakiler bilinmektedir.

- Her katta sadece bir bölüm bulunmaktadır.
- Parfümeri bölümü 3. kattadır.
- Giyim bölümü, züccaciye bölümünün bir üst katındadır.
- Elektronik eşya bölümü, yemek bölümünün üstündeki katlardan birindedir.

13. **Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Giyim bölümü 5. kattadır.
B) Yemek bölümü 2. kattadır.
C) Züccaciye bölümü 4. kattadır.
D) Parfümeri bölümü, giyim bölümünün bir üst katındadır.
E) Züccaciye bölümü, parfümeri bölümünün bir üst katındadır.

14. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Züccaciye bölümü 1. kattadır.
B) Giyim bölümü 2. kattadır.
C) Yemek bölümü 4. kattadır.
D) Züccaciye bölümü, yemek bölümünün bir üst katındadır.
E) Giyim bölümü, parfümeri bölümünün üstündeki katlardan birindedir.

15. I. Züccaciye
II. Yemek
III. Giyim

Yukarıdakilerden hangileri 4.katta bulunma olasılığı olan bölümlerdir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I. ve III.
D) II. ve III. E) I, II ve III.

16. **Yemek bölümünün bulunma olasılığı olan katlar aşağıdakilerden hangisidir?**

A) 4. ve 5. B) 1. ve 2. C) 1. ve 4.
D) 2. ve 4. E) 2. ve 5.

1. - 4. soruların çözümü

	Salı	Perşembe	Pazar
Futbol	Fatih	Buket	Gamze
Basketbol	X	Canan Emre	Deniz Hakan
Voleybol	X	X	Ali

Verilen bilgilere göre tablo yukarıdaki gibi doldurulur.

1. Tablodaki bilgilere göre sadece Fatih ve Canan'ın hangi gün, hangi tür antrenman yapacağı kesinlik kazanmamıştır.

CEVAP: B

2. Tabloya göre Fatih'in yaptığı antrenman türü bilinirse Canan'ın da yaptığı antrenman türü ve günü belirlenir ve bu durumda herkesin programdaki yeri netlik kazanır.

CEVAP: A

3. Tablodaki bilgilere göre Hakan ile Deniz pazar günü basketbol antrenmanı yapacaklardır.

CEVAP: C

4. Canan, futbol antrenmanı yapacaksa pazartesi günü bu antrenmanı gerçekleştirecektir. Bu durumda Hakan ile aynı gün antrenman yapamaz.

CEVAP: E

5. - 8. soruların çözümü

	I. Durum	II. Durum
5. kat	Buket	Ali
4. kat	Deniz	Buket
3. kat	Ali	Deniz
2. kat	Can	Can
1. kat	Esra	Esra

Verilen bilgilere göre tablo yukarıdaki gibi oluşur.

5. Tablo ve durumlar dikkatle incelenirse olası tüm durumlarda Esra'nın 1. katta yaşadığı görülür.

CEVAP: C

6. Tablo ve durumlar dikkatle incelenirse Ali'nin iki durumda da 4. katta yaşamadığı görülür.

CEVAP: A

7. Tablo göz önünde bulundurulursa Ali ve Deniz'in 3. katta yaşama olasılığı olduğu görülür.

CEVAP: D

8. Tablo göz önünde bulundurulursa Esra'nın yaşadığı katın kesin olarak bilindiği görülür.

CEVAP: C

9. - 12. soruların çözümü

1. Grup	2. Grup
Burcu	Ali
Ceren	Gözde
Fatih	Esra
Hilal	Deniz

1. Grup	2. Grup
Esra	Ali
Deniz	Burcu
Hilal	Ceren
Fatih	Gözde

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

9. Hilal ve Deniz'in aynı grupta olduğu durum 2. durumdur. Ali ve Burcu 2. gruptadır.

CEVAP: D

10. Esra'nın 2. grupta olduğu durum 1. durumdur. Hilal 2. grupta değil, 1. gruptadır.

CEVAP: A

11. Hilal 2 durumda da 1. gruptadır yani yeri kesindir.

CEVAP: C

12. Esra, Deniz ve Ceren'in 1. grupta bulunma olasılığı vardır.

CEVAP: E

13. - 16. soruların çözümü

	1. Durum	2. Durum
5. kat	Giyim	Elektronik eşya
4. kat	Züccaciye	Yemek
3. kat	Parfümeri	Parfümeri
2. kat	Elektronik eşya	Giyim
1. kat	Yemek	Züccaciye

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

13. Tablodaki 2 durum da incelenirse yemek bölümü 2. katta olamaz.

CEVAP: B

14. Tablodaki 2 durum da incelendiğinde züccaciye, yemek bölümünün bir üst katında değildir.

CEVAP: D

15. 4. katta bulunma olasığı olan bölümler züccaciye ve yemektir.

CEVAP: C

16. Yemek bölümünün 1. ve 4. katta bulunma olasılığı vardır.

CEVAP: C

1. - 4. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Ali, Burak, Ceyda, Deniz, Eren, Fatma, Gamze ve Hale adında sekiz kişi dörder kişilik iki araçla tatile gideceklerdir. Bununla ilgili aşağıdakiler bilinmektedir.

- Fatma ile Hale aynı araçta değildir.
- Deniz ile Eren aynı araçtadır.
- Ali ile Burak aynı araçta değildir.
- Burak ile Gamze aynı araçtadır.

1. **Aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Eren ile Fatma aynı araçtadır.
B) Ceyda ile Eren aynı araçtadır.
C) Burak ile Hale aynı araçtadır.
D) Ceyda ile Hale aynı araçtadır.
E) Ceyda ile Gamze aynı araçtadır.

2. **Eren'in olduğu araçta aşağıdakilerden hangileri kesinlikle yoktur?**

A) Burak ve Ali
B) Deniz ve Hale
C) Burak ve Hale
D) Ceyda ve Gamze
E) Ali ve Ceyda

3. **Hale'nin olduğu araçta aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yoktur?**

A) Eren
B) Deniz
C) Ali
D) Burak
E) Fatma

4. **Ali ile aşağıdakilerden hangisi kesinlikle aynı araçtadır?**

A) Hale
B) Burak
C) Deniz
D) Fatma
E) Ceyda

5. - 8. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Meslekleri camcılık, balıkçılık, aşçılık, dericilik ve fidecilik olan Ahmet, Baki, Can, Deniz ve Eren adlı kişilerin memleketleri ile ilgili olarak aşağıdakiler bilinmektedir.

- Bu kişilerin memleketleri Adana, Bursa, Çanakkale, Denizli ve Eskişehir'dir.
- Memleketi Bursa olan kişi, fidecidir.
- Baki'nin memleketi Adana; Can'ın memleketi Çanakkale'dir.
- Eren, balıkçılık yapmaktadır.
- Camcı olan Deniz'in memleketi Eskişehir'dir.

5. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Baki dericidir.
B) Ahmet'in memleketi Bursa'dır.
C) Eren'in mesleği aşçılıktır.
D) Deniz'in memleketi Denizli'dir.
E) Can'ın memleketi Eskişehir'dir.

6. I. Ahmet
II. Eren
III. Baki

Yukarıdakilerden hangilerinin hem mesleği hem de memleketi kesin olarak bilinmektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I. ve II. E) I. ve III.

7. I. Aşçılık
II. Dericilik
III. Fidecilik

Yukarıdaki mesleklere sahip olan kişilerden hangileri kesin olarak bilinmektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I. ve II. E) I. ve III.

8. **Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Ahmet'in mesleği fideciliktir.
B) Can'ın mesleği dericiliktir.
C) Ahmet'in memleketi Adana'dır.
D) Baki'nin mesleği aşçılıktır.
E) Eren'in memleketi Denizli'dir.

9. - 12. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Ahmet, Buket, Canan, Demet, Eren, Fatih, Gizem, ve Hakan bir dershaneden fizik, kimya, biyoloji, matematik derslerini almaktadır. Derslerle ilgili aşağıdakiler bilinmektedir.

- Her dersi ikişer kişi almıştır.
- Buket, matematik dersi almıştır.
- Canan ve Eren aynı dersi almıştır.
- Kimya dersini alanlar bayandır.
- Ahmet ve Hakan farklı dersi almıştır.

9. **Buna göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Ahmet, biyoloji dersi almıştır.
B) Ceren, fizik dersi almıştır.
C) Demet, matematik dersi almıştır.
D) Hakan ve Fatih aynı dersi almıştır.
E) Ahmet ve Gizem farklı dersi almıştır.

10. **Buna göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Hakan, biyoloji dersi almıştır.
B) Canan, matematik dersi almıştır.
C) Eren, fizik dersi almıştır.
D) Buket ve Hakan aynı dersi almıştır.
E) Hakan ve Demet farklı dersi almıştır.

11. **Aşağıdakilerden hangisi fizik dersini almış olamaz?**

A) Ahmet B) Canan C) Eren
D) Gizem E) Hakan

12. **Aşağıdakilerden hangisinde Fatih'in almış olduğu dersler birlikte verilmiştir?**

A) Fizik - biyoloji
B) Fizik - matematik
C) Fizik - kimya
D) Kimya - biyoloji
E) Biyoloji - matematik

BENİM HOCAM

13. - 16. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Bir dershanede çalışan A, B, C, D ve E öğretmenleri hafta içi günlerde ders vermektedir.

- B öğretmeni, salı günü ders vermiştir.
- A öğretmeninin dersi, C öğretmeninin dersinden 1 gün öncedir.
- D öğretmeninin dersi, E öğretmeninin dersinden önceki bir gündedir.

13. **Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangileri kesinlikle yanlıştır?**

A) D öğretmeninin dersi cuma günüdür.
B) A öğretmeninin dersi perşembe günüdür.
C) E öğretmeninin dersi çarşamba günüdür.
D) A öğretmeninin dersi, E öğretmeninin dersinden önceki bir gündedir.
E) D öğretmeninin dersi, A öğretmeninin dersinden önceki bir gündedir.

14. **Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) A öğretmeninin dersi pazartesi günüdür.
B) E öğretmeninin dersi cuma günüdür.
C) A öğretmeninin dersi perşembe günüdür.
D) B öğretmeninin dersi, E öğretmeninin dersinden önceki bir gündedir.
E) D öğretmeninin dersi, C öğretmeninin dersinden sonraki bir gündedir.

15. **Bu bilgilere göre, çarşamba günü dersinin olması ihtimali bulunan öğretmenler aşağıdakilerden hangisidir?**

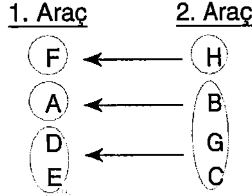
A) A ve D B) A ve E C) C ve D
D) D ve E E) A ve E

16. **Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangilerinin ders verdiği gün kesinlikle bilinmektedir?**

A) A ve B B) B ve C C) B ve D
D) D ve E E) A ve C

1. - 4. soruların çözümü

Verilen bilgilere göre tablo oluşturulacak olursa

gibi değişmeli olacaktır. Ancak kimin hangi araçta olduğu net bilinmez.

1. Tabloya göre seçenekler incelendiğinde Ceyda ile Eren'in farklı araçlarda olduğu kesindir.

CEVAP: B

2. Eren ile Deniz aynı araçta buna karşılık Gamze ile Ceyda karşı araçtadırlar.

CEVAP: D

3. Hale'nin olduğu araçta Fatma kesinlikle olamaz.

CEVAP: E

4. Ali, Deniz, Eren aynı araçta karşısında Burak, Ceyda ve Gamze vardır.

CEVAP: C

5. - 8. soruların çözümü

	Meslek	Memleket
Ahmet	Fidecilik	Bursa
Baki	Aşçılık	Adana
Can	Dericilik	Çanakkale
Deniz	Camcı	Eskişehir
Eren	Balıkçılık	Denizli

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

5. Tablo incelendiğinde Ahmet'in memleketinin Bursa olduğu görülür.

CEVAP: B

6. Tablo incelendiğinde hem mesleği hem memleketi kesin bilinen Ahmet ve Eren'dir.

CEVAP: D

7. Tablo incelendiğinde fidecilik yapan kişi Ahmet'tir.

CEVAP: C

8. Tablo incelendiğinde Ahmet'in memleketi Adana değil Bursa'dır.

CEVAP: C

9. - 12. soruların çözümü

	Fizik	Kimya	Biyoloji	Matematik
1. durum	Canan Eren	Gizem Demet	Fatih Ahmet	Buket Hakan
2. durum	Fatih Ahmet	Gizem Demet	Canan Eren	Buket Hakan

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

9. Tablodaki 2 durum incelendiğinde Ahmet ve Gizem'in aynı dersi almadığı görülür.

CEVAP: E

10. Tablodaki 2 durum da incelendiğinde Canan'ın matematik dersi almadığı görülür.

CEVAP: B

11. Tablodaki 2 durum incelendiğinde Gizem'in fizik dersi almadığı görülür.

CEVAP: D

12. Tablodaki 2 durum incelendiğinde Fatih'in biyoloji ve fizik dersi aldığı görülür.

CEVAP: A

13. - 16. soruların çözümü

	P.tesi	Salı	Çrş.	Prş.	Cuma
1. durum	D	B	A	C	E
2. durum	D	B	E	A	C

Verilen bilgilere göre tablo yukarıdaki gibi oluşur.

13. Tablodaki 2 durum da incelendiğinde D öğretmeninin dersi cuma olamaz.

CEVAP: A

14. Tablodaki 2 durum da incelendiğinde B öğretmeninin dersinin, E öğretmeninin dersinden önceki bir günde olduğu görülür.

CEVAP: D

15. Tablodaki 2 durum da incelendiğinde çarşamba günü dersinin olma ihtimali olanlar A ve E'dir.

CEVAP: B

16. Tablodaki 2 durum da incelendiğinde B ve D'nin ders verdiği günler kesin olarak bellidir.

CEVAP: C

1. - 4. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Ayşe, Baki, Ceren, Damla, Eren ve Fatih matematik, fizik ve kimya dersleri almaktadır. Bu kişilerden üçü matematik, ikisi fizik ve biri de kimya dersi almaktadır.

- Baki ve Ceren'in aldığı dersler aynıdır.
- Damla ve Eren'in aldığı dersler birbirinden farklıdır.
- Ayşe, matematik dersi almıştır.

1. **Buna göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Baki, fizik dersi almıştır.
B) Damla, fizik dersi almıştır.
C) Fatih, matematik dersi almıştır.
D) Eren, kimya dersi almıştır.
E) Ceren, kimya dersi almıştır.

2. **Buna göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Fatih, matematik dersi almıştır.
B) Ceren, matematik dersi almıştır.
C) Eren, fizik dersi almıştır.
D) Damla ve Fatih aynı dersi almıştır.
E) Ceren ve Eren farklı dersi almıştır.

3. **Damla'nın fizik dersi aldığı biliniyorsa aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Eren, kimya dersi almıştır.
B) Fatih, fizik dersi almıştır.
C) Baki, matematik dersi almıştır.
D) Ayşe ve Ceren aynı dersi almıştır.
E) Ayşe ve Baki farklı dersi almıştır.

4. I. Damla
II. Eren
III. Fatih

Yukarıdaki kişilerden hangilerinin kimya dersi alma ihtimali vardır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I. ve II. E) II. ve III.

5. - 8. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Bir otobüs terminalinde Ankara, Bursa, Çanakkale, Denizli, Eskişehir, Giresun ve İstanbul şehirlerine gitmek için bulunan 7 otobüs ve otobüslerin kalkış yapacağı P1, P2, P3. P7 biçiminde numarandırılmış peronlardan hareket sıraları ile ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

- Otobüslerin her biri farklı bir perondan hareket edecektir.
- Terminalden ayrılan üçüncü otobüs Giresun otobüsüdür ve P4 peronundan hareket etmiştir.
- Ankara otobüsünün hareket ettiği peron numarası Eskişehir otobüsünün hareket ettiği peron numarasından büyüktür.
- Bursa otobüsü, Çanakkale ve Denizli otobüslerinden önce, Eskişehir otobüsünden hemen sonra hareket etmiştir.
- Ankara otobüsü ile Çanakkale otobüsü arasında en az üç farklı şehre giden otobüs hareket etmiştir.
- 4. ve 5. sıralarda hareket eden otobüslerin kullandığı peronlar sırasıyla P2 ve P5'tir.
- İstanbul otobüsünün hareket ettiği peron numarası, Denizli otobüsünün hareket ettiği peron numarasından küçük; Bursa otobüsünün hareket ettiği peron numarasından ise büyüktür.

5. **Buna göre, Bursa otobüsünün kalkış sırası ve hareket ettiği peron için aşağıda verilen ikililerden hangisi doğrudur?**

A) 4 - P1 B) 4 - P6 C) 5 - P5
D) 3 - P2 E) 5 - P4

6. **Verilen bilgilere göre kaç otobüsün hareket etme sırası ve hareket ettiği peron kesinlikle bilinir?**

A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 6

7. **Buna göre, aşağıda verilen bilgilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Denizli otobüsü, 7. sırada hareket etmiştir.

B) İstanbul otobüsü, Bursa otobüsünden önce hareket etmiştir.

C) Çanakkale otobüsü, 2. sırada hareket etmiştir.

D) Ankara otobüsü, 2. sırada hareket etmiştir.

E) İstanbul otobüsü, Giresun otobüsünden sonra hareket etmiştir.

8. **Tüm otobüslerin hareket etme sıra ve peron adlarının bilinmesi için;**

I. Bursa otobüsünün hareket etme sırası,

II. Denizli otobüsünün hareket etme sırası,

III. İstanbul otobüsünün hareket etme sırası,

IV. Eskişehir otobüsünün hareket ettiği peron adı

bilgilerinden hangilerinin verilmesi yeterlidir?

A) Yalnız II B) I. ve II. C) II. ve III. D) I, II. ve IV. E) II, III. ve IV.

9. - 12. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Ayşe, Buket, Can, Derya, Eren, Fatih, Gizem ve Hasan bir partide bulunan pastalardan tuzlu pasta, çikolatalı pasta ve meyveli pasta ile birlikte, içeceklerden meyve suyu, çay ve kahve almışlardır.

Bu kişilerle ilgili olarak aşağıdakiler verilmiştir.

- Herkes bir pasta ve bir içecek almıştır.
- Üç kişi çikolatalı, üç kişi meyveli, iki kişi de tuzlu pasta almıştır.
- Tuzlu pasta alan her kişi meyve suyu almıştır ve meyve suyu alan iki kişidir.
- Derya ile Can aynı pastadan almıştır.
- Buket ile Eren çikolatalı pasta almıştır.
- Fatih ile Derya farklı pasta almış ve her ikisi de kahve içmiştir.
- Çay içen 3 kişiden ikisi Can ve Hasan'dır.

9. **Buna göre, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur?**

A) Buket, çay almıştır.

B) Buket, kahve almıştır.

C) Eren, meyve suyu almıştır.

D) Gizem, tuzlu pasta almıştır.

E) Derya, çikolatalı pasta almıştır.

10. **Buna göre aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?**

A) Can, tuzlu pasta almıştır.

B) Eren ve Fatih çikolatalı pasta almıştır.

C) Ayşe, meyve suyu almıştır.

D) Can ve Hasan aynı pastadan almıştır.

E) Eren, çay almıştır.

11. I. Can

II. Gizem

III. Eren

Yukarıdakilerden hangileri meyveli pasta almıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I. ve II. E) II. ve III.

12. **Buna göre, kaç kişinin hem aldığı içecekler hem de aldığı pasta kesin olarak bilinir?**

A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

BENİM HOCAM

13. - 16. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Yapılan araştırmalar sonucunda A, B, C, D, E ve F şehirleriyle ilgili olarak elde edilen bilgiler aşağıdaki tabloda şehirler numaralandırılarak verilmiştir.

	Nüfus (Milyon)	Üniversite	Havaalanı	Petrol Rezervi
1. şehir	3 < s < 4	2	2	Bilinmiyor
2. şehir	3 < s < 4	5	2	Yok
3. şehir	2 < s < 3	1	4	Yok
4. şehir	1 < s < 2	2	3	Bilinmiyor
5. şehir	3 < s < 4	4	3	Yok
6. şehir	4 < s < 5	4	1	Var

Bu şehirler hakkında ayrıca şunlar bilinmektedir:

- A, B ve C şehirlerinde petrol rezervi yoktur.
- C ve F şehirlerinde eşit sayıda üniversite vardır.
- B, C ve D şehirlerinde nüfus aynı sınırlar arasındadır.

13. Bu bilgilere göre, 2. şehir aşağıdakilerden hangisidir?

A) A B) B C) C D) D E) E

14. Bu bilgilere göre, petrol rezervi olduğu bilinen şehir aşağıdakilerden hangisidir?

A) A B) B C) C D) D E) F

15. Bu bilgilere göre, üniversite sayısı en fazla olan şehir aşağıdakilerden hangisidir?

A) A B) B C) C D) D E) E

16. Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Üniversitenin en fazla olduğu şehirde en az sayıda havaalanı vardır.

B) E ve D şehirlerinde eşit sayıda üniversite vardır.

C) Nüfus üst sınırının en yüksek olduğu şehirde petrol rezervi yoktur.

D) Bir numaralı şehir B'dir

E) D ve E şehirlerinin havaalanı sayısı eşittir.

1. - 4. soruların çözümü

	1. Durum	2. Durum
Matematik	Ayşe Fatih Damla	Ayşe Baki Ceren
Fizik	Baki Ceren	Fatih Damla
Kimya	Eren	Eren

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

1. Tabloya göre iki duruma bakılırsa Ceren'in kimya dersini almadığı görülür.

CEVAP: E

2. Tablo dikkatli incelenirse 2 durumda da Ceren ve Eren'in aldığı derslerin farklı olduğu görülür.

CEVAP: E

3. Damla'nın fizik dersi aldığı biliniyorsa 2. durumda yer değiştirme iptal olup Eren kimya dersi almaktadır. Ayşe ve Baki'nin aldığı dersler farklı değil aynıdır.

CEVAP: E

4. Tablo incelendiğinde kimya dersi alma olasılığı olan kişiler Damla ve Eren'dir.

CEVAP: D

5. - 8. soruların çözümü

	Şehir	Peron
1	Ankara	P3
2	İstanbul	P6
3	Giresun	P4
4	Eskişehir	P2
5	Bursa	P5
6	Çanakkale	P1
7	Denizli	P7

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

5. Tablodaki bilgilere göre Bursa otobüsü P5 peronunda 5. sırada hareket etmiştir.

CEVAP: C

6. Bursa, Eskişehir ve Giresun otobüslerinin hem hareket ettikleri peron adları hem de hareket etme sıraları kesinlikle bilinir.

CEVAP: B

7. Tablodaki bilgilere göre İstanbul otobüsü Giresun otobüsüne göre sonra değil önce hareket etmiştir.

CEVAP: E

8. Tablodaki yer değiştirmelere göre Denizli ve İstanbul otobüslerinin hareket etme sıralarının bilinmesi yeterli olacaktır.

CEVAP:C

9. - 12. soruların çözümü

Ayşe	Tuzlu pasta	Meyve suyu
Buket	Çikolatalı pasta	Çay/Kahve
Can	Meyveli pasta	Çay
Derya	Meyveli pasta	Kahve
Eren	Çikolatalı pasta	Kahve/Çay
Fatih	Çikolatalı pasta	Kahve
Gizem	Tuzlu pasta	Meyve suyu
Hasan	Meyveli pasta	Çay

Verilen bilgilere göre yukarıdaki tablo oluşur.

9. Tabloya göre Gizem'in tuzlu pasta aldığı kesindir.

CEVAP: D

10. Tabloya göre Can kesinlikle meyveli pasta almıştır.

CEVAP: A

11. Can - Meyveli
Gizem - Tuzlu
Eren - Çikolatalı pasta almıştır.

CEVAP: A

12. Tablodaki verilere göre 6 kişinin yediği pasta ve içeceği belli olur.

CEVAP: D

13. - 16. soruların çözümü

Bu bilgilere göre,

1. Şehir - D
2. Şehir - B
3. Şehir - A
4. Şehir - E
5. Şehir - C
6. Şehir - F

13. 2. şehir; B şehridir.

CEVAP: B

14. Petrol rezervi F şehrinde vardır.

CEVAP: E

15. Üniversitesi en fazla olan A şehridir.

CEVAP: A

16. E ve D şehirlerinde eşit sayıda üniversite vardır.

CEVAP: B

NOTLARIM